

Isanzu: Bible for 1 Corinthians, 1 John, 1 Peter, 1 Thessalonians, 1 Timothy, 2 Corinthians, 2 John, 2 Peter, 2 Thessalonians, 2 Timothy, 3 John, Acts, Amos, Colossians, Ecclesiastes, Ephesians, Galatians, Hebrews, Hosea, James, John, Jude, Leviticus, Mark, Matthew, Micah, Nehemiah, Obadiah, Philemon, Philippians, Revelation, Romans, Titus, Zephaniah

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format.
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

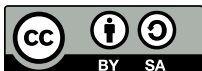
Under the following conditions:

- Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
- No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Leviticus

Chapter 1

¹Itunda ai umitangile u Musa hangi akitambulya nu ng'wenso kupuma mu kitala nika kutankanila, akalunga,
²"Ligitya ni ana ang'wa Israeli hangiuale, "Mugoha wihi mukati anyu anga walete isongelyo ku Mukulu, walete anga upumiilo ku ikali niako, anga itule mitugo³Anga ize u upumyi wakwe ingi wisongelyo nila kuzigilya kupuma kidale, wikapumya nzagamba ningila i mamala. Ukumipumya pa mumpita nua kingiilila ku kitala nika kutankanila, iti itule ligombigwe ntongeela nia Mukulu. ⁴Ukuika i mikono akwe pitwe ni lisongelyo nila kuzigilya, hangi papo likatula ligombigwe kimikiili kakwe kuzipya wilingi ku nsoko akwe mukola⁵Papo ukutakilwa kusinza i ng'ombe ntsongeela a Mukulu. Ana ang'wa Aroni, Akuhani akuleta sakami nu kumiminzangila kitekeelo nilikoli pa mumpita nua kingiilila ku kitala nika kutankanila. ⁶Papo ukuaga isongelyo nila kuzigilya nu kulitamania utoompo. ⁷Uugwa ana ang'wa Haruni akuikiila u moto mitekeelo nu kuikila i nkwi iti kukinyiila u moto. ⁸Ana ang'wa Haruni, akuhan akuikila i ntonge, itwe ni makuta, akuikita migula a nkwi ni ikoli migulya a moto nu ukoli mitekeelo. ⁹Ila i mala akwe ni migulu kusinja ukoja ku mazi. Uugwa u kuhani ukuzigilya kila i kintu nkimoli migulya itekeelo anga isongelyo nila kuzigilya. Yikaleta unyunkiilo uziza nangaluu kung'waane; yikatula isongelyo nilipumigwe ku oto ku nsoko ane.¹⁰Anga isongelyo ku nsoko isongelyo nila kuzigilya kupuma midale, nkolo ang'wi mbuli, kusinja wapumye nzagamba ni migila i mamala. ¹¹Kusinja wikamusinza migulya itekeelo nilikoli nkika kuhukuma ntongeela a Mukulu. Ana ang'wa Haruni akuhani, akuminzangila isakami kila nkika itekeelo.¹²Uugwa wikamitemania utompo, palung'wi nitwe ni makuta akwe, kuhani ukuikita migulya a nkwi ni ikoli ku moto nuumoli mitekeelo, ¹³ila i mala akwe ni migulu akwe kusinja ogigwe ku mazi. Uugwa kuhani wikapumya ihi nu kuzigiligwa migulya itekeelo. Ingi isongelyo nila kuzigilya, likaleta unyunkiilo uziza ku nsoko a Mukulu, ikutula isongelyo nila Mukulu nilipumigwe ku moto.¹⁴Anga ize isongelyo lakwe ku Mukulu likatula isongelyo nila kuzigilya ingi nyunyi, papo ukuleta anga isongelyo lakwe ang'wi nkunda ang'wi nkuni la nkunda. ¹⁵Kuhani ukulileta kitekeelo, wikaligoga itwe lakwe, nu kulizigilya migulya itekeelo. Uugwa isakami akwe ikuhuuligwa migulya a nkika itekeelo.¹⁶Uugwa ukuheja intundu lakwe palung'wi nu ushapu wakwe, nu kuiika nkika a kukilya itekeelo, kipande nila mau. ¹⁷Uugwa ukutamula i manana akwe, ila shanga ukutemanula ntonge ibiili. Uugwa u kuhani ukumizigilya mitekeelo, migulya ankwi naza ikoli migulya a moto. Yikatula isongelyo nila kuzigilya, hangi ikuleta munyunkiilo uziza nangaluu ku Mukulu, yikatula isongelyo nila Mukulu nilipumigwe ku moto.

Chapter 2

¹Wihi anga wapumye isongelyo nila mbeu ku Mukulu, isongelyo lakwe kusinga litule utu uziza, hangi ukuhunula i makuta migulya akwe nu kuikila u ubani migulya akwe. ²Ukuhola isongelyo ku ana ang'wa Haruni, akuhani ni papo kuhani wukahola i isali ling'wi nila utu nu uza palung'wi ni makuta nu ubani. Ugwa kuhani wikazigilya isongelyo nilanso migulya itekeelo kutula ilumbi ku uziza nua Mukulu. Yikaleta unyunkiilo uziza nangaluu ku Mukulu, yikatula isongelyo nila Mukulu nilipumigwe ku moto. ³Utu wihi nuusagile wikatula ingi wang'wa Haruni ni ana akwe. Ingi welu nangaluu ku Mukulu nuupumigwe isongelyo ku Mukulu ku moto. ⁴Ugwa nuikapumya isongelyo nila utu bila igai yihi nuupumigwe mu kigundikilo, yukutula mukate udabu nua utu uziza nu uhalinkanigwe ni makuta, ang'wi mukate nu ukaku niugila i iai, niiza usapatiigwe ni makuta. ⁵Anga upumyi nuako nua mbeu ikalangilwe na nkalango kihuka ingi kusinga itule utu uziza bila igai nu uhalinkanigwe ni makuta. ⁶Wikagalanina ku utompo ubiili nu kuhunula i makuta migulya akwe. Ili ingi isongelyo nila mbeu. ⁷Anga ize isongelyo lako nila mbeu litelekilwe mu nkalango, ingi kusinga litule lizipigwe ku utu nu uza ni makuta. ⁸Wikaleta u upumyi nua mbeu nu uzipigwe ku intu izi ku Mukulu, wikaleta kung'wa kuhani, naza wikaleta ntongee itekeelo. ⁹Papo u kuhani ukuhola ing'wi ni yisongelyo nila mbeu ni yilumbi nila Mukulu, ukuzigilya kitekeelo. Yikatula isongelyo nila kuzigilya ku moto, likaleta munyunko uziza ku Mukulu. ¹⁰Ni ikasaga isongelyo nila mbeu likatula lang'wa Haruni ni ana akwe. Likatula lyelu likondaniie kupuma upumyi ku Mukulu nipumigwa ku moto. ¹¹Isongelyo nila mbeu nilipumigwa ku Mukulu lileke kutula ni igai ang'wi uki anga upumigwa nakuzigilya ku moto ku nsoko a Mukulu. ¹²Wikamapumya ku Mukulu anga mapula ang'wandyo, ila shanga akutumilwa anga upumyi nua munyunko uziza nua moto migulya itekeelo. ¹³Wikaikila munyu ku kila upumilyo nuako nua mbeu. Ukleke kukepelwa u munyu nuilago nila Mukulu ku upumilyo nuako nua utu. Upumilyo nuako wihi shanga akukepelwa nu munyu. ¹⁴Anga upumye u upumilyo nua mbeu nia mapula na ng'wandyo ku Mukulu, ukupumya mbeu ni mbihi naasigwe ku moto, hangi natulangilwe. ¹⁵Kusinga ukuika i makuta nu ubani migulya akwe. Aya ingi upumilyo nua mbeu. ¹⁶Kuhani ukupumya ipatyo nila mbeu nitulangilwe ni makuta nu ubani, anga isongelyo ni lilumbi nilipumigwe kuuza nua Mukulu. Ili ingi isongelyo nila Mukulu nilikupumigwa ku moto.

Chapter 3

¹Anga ize u muntu ukupumya isongelyo naza ingi upumilyo nua ulyuuku nila kikali kupuma kidale, nzagamba ang'wi nsungu, kusinga ukupumya kikali ni kigila i mamala ntoneela a Mukulu. ²Ukuika i mikon akwe migulya isongelyo lakwe hani ukukisiza ntongeela a mumpita nuakitala nika kutankanila. Uugwa ana ang'wa Haruni akuhani akauminzangila i sakami akwe ku nkika ni itekeelo. ³Muntu anga wapumye isongelyo nila ulyuuku nilipumigwaa ku moto ku nsoko a Mukulu. Makuta nakumbile ang'wi nakaminkanila ni maintu ayo na mukati, ⁴mpigo ibiili ni makuta naimbile mu kilino hangi napilimile itima, palung'wi ni mpigo ukumapumya palung'wi. ⁵Ana ang'wa Haruni akumasonsa nanso kitekeelo palung'wi ni isongelyo nila kuzigilya, migulya a nkwi ni imoli mu moto. Yikaleya munyunko uza ntongeela a Mukulu; likatula masongelyo nipumigwa kung'wakwe ku moto. ⁶Anga ize isongelyo nila ulyuuku nila muntu lipumigwaa ku Mukulu ingi kupuma ku mitugo ingi mbuli ang'wi nkolo ingi ngoha ang'wi nsungu, ukupumya isongelyo nigila imamala. ⁷Anga ize ukupumya ng'waankolo ku nsoko isongelyo lakwe, ukumupumya ntongeela a Mukulu. ⁸Ukuika u mukono wakwe migulya itwe ni lisongelyo lakwe hangi ukumusinza ntongeela a kitala nika kutankanila. Papo i ana ang'wa Haruni akuminzangila isakami nkika ni itekeelo. ⁹Muntu anga wapumye isongelyo nila ulyuuku anga isongelyo nila kuhumbeeligwa ku moto ku Mukulu. Makuta, makuta a mukila akuteng'wa papo pakupi ni ikupa nila kilino, ni makuta naimbile i mala ni makuta nakoli mu mala, ¹⁰ni mpigo yihi ibiili ni makuta naimbile namoli pakupi ni kilino ipu nilimoli pakupi nitima ni mpigo ukuipumya yihi. ¹¹Nu kuhani ukumazigilya ihi ku moto kitekeelo anga isongelyo nila ndya nilihumbeeligwa pakupi ku moto ku Mukulu. ¹²Anga ize isongelyo nila muntu ingi mbuli, papo ukulipumya ntongeela a Mukulu. ¹³Ukuika i mikono akwe migulya itwe nila mbuli hangi ukusinza ntongeela a kitala nika kutankanila. Papo i ana ang'wa Haruni akuminzangila isakami nkika yihi ni itekeelo. ¹⁴Muntu anga wapumya isongelyo ku Mukulu ku nzila a moto. Ukupumya makuta napilimile i mala, ni makuta ihi napilimile imala. ¹⁵Ukuheja ga ni mpigo ibiili ni makuta napilimile, naza apilimile i kilino nipu ni litima palung'wi ni mpigo. ¹⁶Kuhani ukuzigilya ihi migulya itekeelo anga upumilyo nua ndya napumigwe ku moto, ingi isongelyo nila kuleta munyuko uziza nangaluu. Makta ihi ingi a Mukulu. ¹⁷Yikatula ilagiilyo nila ikali ku utuugwa nua antu ka nkika yihi ni mikazipya u likalo, kina shanga mukulya i makuta ang'i sakami."

Chapter 4

¹Mukulu ai uligitilye nu Musa nu kumuila, ²"Atambuile i ana ang'wa Israel 'muntu wihi anga witume u mulandu bila kulomeela, kituma kihi naza u Mukulu ulagiye kuhita kutenda , hangi anga ize anga witume kihi ni shanga kigiigwe, natyatiie kusinjaa itung'we. ³Anga ize ingi u kuhani nu mukulu nuitumile u mulandu nu kuleta igazo ku antu, ukupumya nzagamba ni ngila imamala ku Mukul ku nsoko a mulandu nuitumile anga isongelyo nila mulandu. ⁴Walete inzagamba ntongeela a mumpita nua kitala nika kutankanila ntongeela a Mukulu, kuika i mikono migulya a nzagamba, hangi ukumisinza i nzagamba nanso ntongeela a Mukulu. ⁵Kuhani nai uikiwe i makuta ukuhola isakami a nzagamba nu mumileta ntongeela a kitala nika kutankanila. ⁶Kuhani ukunimika u lung'anza lakwe ku sakami nu kuminzangila nkua mupungati ntongeela nia Mukulu, ntongeela ipazia nila kianza ni kelu. ⁷Nu kuhani ukuika ngele a sakami nzagamba nanso migulya mpembe ni itekeelo nila kukuhiilya uvumba ntongeela a Mukulu, ku kitala nika kutankanila hangi ukumihunula ihi nisagile pihi itekeelo ni lisongelyo nila kuzigilya, nikoli kianza nika kingiilila ku kitala nika kutankanila. ⁸Ukutema i makuta ihi a nzagamba nisongelyo ila mulandu, makuta naimbile i mala ni makuta ihi namoli ku mala, ⁹mpigo ibiili ni makuta namoli palung'wi ni menso, namoli pakupi ni kilino nikumbulo ni litima palung'wi ni pigo nianso. ¹⁰Ukuheja ihi uu uu anga nihegigwa ku nzagamba nisongelyo nilipolya nila ulyuuku. Kuhani ukuzigilya utoompo nuanso kitekeelo ni lisongelyo nila kuzigilya. ¹¹Ndili nila nzagamba nu lusigo lhi nula nyama, palung'wi nitwe lake, migulu akwe, mala akwe nu upu wakwe. ¹²Lusigo lihi nula nzagamba ukumahola kunzi a kisali kianza ni kelu, kianza ni ihunula i mau; akuzigilya nkika yihi migula a nkwi. Akuzigilya nkika yihi kianza ni ihunula i mau. ¹³Anga ize iumbi lihi nila ana a Israeli anga itume mulandu bila kulomeela, ni iumbi shanga kukimbukiilya kina itumaa mulandu, nu kituma iti u Mukulu nulagiye aleke kituma hangi kiona wagazaa. ¹⁴Nu mulandu niitumile ukumuke, iumbi likupumya ng'ombe nzagamba ndabu kutula isongelyo nila mulandu akumileta ntongeela a kitala ka kutankanila. ¹⁵Anyampala ni iumbi akuika i mikono ao migulya itwe nila ng'ombe ntongeela aMukulu, ni ng'ombe ikusinzwa ntongeela a Mukulu ¹⁶Kuhani nuikiwe i makuta ukuleta isakami a ng'ombe ku kitala nika kutankanila, ¹⁷kuhani ukunimika u lung'anza lakwe ku sakami nu kuminzangila nkua mupungati ntongeela nia Mukulu ntongeela ipazia. ¹⁸Ukuika ngele a sakami ku mpembe ni itekeelo ntongeela a Mukulu nimoli mu kitala nika kutankanila hangi ukumihunula isakami ihi pihi itekeelo ni lisongelyo nila kuzigilya, nilimoli ku mumpita nuakingiilila ku kitala nika kutankanila. ¹⁹Ukutema i makuta ihi nuumazigilya kitekeelo. ²⁰Iti uu nuikamutendeela i ng'ombe nanso, anga naza umitendee i ng'ombe nisongelyo nila ulandu, ukumitendeela uu uu i ng'ombe nanso, kuhani ukuazipilya ulamuli antu nianso akusamehelwa. ²¹Ukumihola i ng'ombe nanso kunzi a kisali nu kumizigilya anga naza umizigilye i ng'ombe a ng'wandyo. Iyi ingi isongelyo nila mulandu ku nsoko i umbi. ²²Mutemi anga witume u mulandu shanga waze ulomee kituma king'wi nika ayo Mukulu Itunda nulagiye kuhita kituma, ²³hangi ukiona ugazi hangi anga ize u mulandu wakwe nuitumile ulilingile, ukulete ipolya lakwe mbuli ngoha ni ngila imamala. ²⁴Ukika u mukono wakwe migulya itwe nila mbuli nu kumisinza kianza niiza lisinzilwa isongelyo nilakuzigilya ntongeela a Mukulu. Ili ingi isongelyo nila mulandu. ²⁵Kuhani ukuhola isakami isongelyo nila mulandu ku shala kakwe nu kumiika migulya a mpembe ni itekeelo kipolya nilakuzigilya, hangi ukuhunula isakami pihi a itekeelo nila kuzigilya. ²⁶Ukuzigilya i makuta ihi kitekeelo, anga uu i makuta nipolya nila lisongelyo nila ulyuuku, Kuhani wikituma ulamuli ku nsoko a mutemi kuniganila nu milandu akwe, nu mutemi ukutula wasamehelwa. ²⁷Anga ize wihi nua antu nia nakanda witume mulandu bila kulomeela, kituma intu naza u Mukulu ulagiye kuhita kitung'wa hangi anga ize ukete kinkwaatya, ²⁸papo mulandu wakwe nuitumile ukumuke kung'waakwe, papo ukuleta mbuli nsungu ningila imamala waktula ipolya ku nsoko a milandu akwe nuitumile. ²⁹Ukuika i mikono akwe migulya isongelyo nila mulandu nukusinja isongelyo nila ulandu kianza nika isongelyo nila kuzigilya. ³⁰Kuhani ukuhola ngele ka sakami ku shala kakwe nu kuika ku mpembe ni yitekeelo ni lipolya nila kuzigilya. Saami ihi nisagile ukumihunula pihi itekeelo. ³¹Ukumaheja i makuta ihi, anga naza uhegilye i makuta ku ipolya nila ulyuuku. Kuhani ukuzigilya kitekeelo iti kutula munyunko uziza ku Mukulu. Kuhani ukituma ulamuli ku muntu, hangi ukulekelwa. ³²Anga ize u muntu ukuleta ng'waa nkolo anga ipolya lakwe kisongelyo nila mulandu, ukulete nsungu ningila imamala. ³³Ukuika i mikono mitwe ni lisongelyo nila mulandu nu kusinja kutula isongelyo kianza nilisinzila isongelyo nila kuzigilya. ³⁴Kuhani ukuhola ing'wi na sakami ni isongelyo nila mulandu ku shala kakwe nu kuika ku mpembe ni itekeelo ku nsoko isongelyo nila kuzigilya, hangi ukumihunula isakami ihi pihi itekeelo. ³⁵Ukuheja i makuta ihi, anga nuloilwe i makuta a ng'waa nkolo wipolya ni lisongelyo nila ulyuuku nu kuhani ukulizigilya migulya itekeelo migulya isongelyo nila Mukulu nilipumigwaa ku moto. Kuhani ukuleta ulamuli ku milandu nai wtumile, nu ng'wenso ukulekelwa.

Chapter 5

¹Anga ize u muntu wikaatenda mulandu ku nsoko shanga utambue itai itungo naza utakiwe kupumya u ukuili nua kituunga kutula iko naza utakiwe, wihengaa ang'wi walingaa i nkani yakwe, nuanso utakiwe upisiiligwa.

²Ang'wi muntu anga wakumpye kintu kihi naza Itunda ukitee kutula ing kibudu anga ize muimba nua kikali ka mihaka ang'wi muimba nua kikali ka kuding'wa ang'wi ni yagulaa anga ize u muntu nuanso shanga ulomee kutenia, nuanso ingi kibudu hangi ukete igazo.³Ang'wi watenia kintu kihi ni kishapu, ku kihi anga ize shanga ulingile, papo ukutula nigazo anga walinge iki.

⁴Ang'wi anga ize ukulapa bila kusiga ku mulomo wakwe kituma ubii, ang'wi kituma iza ku kihi iti u muntu ukayangiye kulapa nuikalinga ukutula nigazo ku intu nianso.⁵Muntu wihi anga watule nigazo ku intu izi, kusinja walape ku wihi mulandu nuitumile.

⁶Papo nuikaleta isongelyo lakwe ni ligazo ntongeela a Mukulu ku milandu nuakondyaa kituma. Ukuleta nkolo nsungu ang'wi mbuli kupuma kidale lakwe kutula upumilo nua milandu, kuhani ukituma ulamuli kutula mulandu wakwe.⁷Anga ize shanga ukuhuma kugula ng'waa nkolo ukuleta anga isongelyo niaugazi, nkunda ibiili ang'wi nkuni ibiili nia nkunda ku Mukulu, ung'wi kisonvelyo nila mulandu ni nzuya ingi isongelyo nila kuzigilya.

⁸Ukuleta kung'wa kuhani, na ng'wandyo ukupumya ku nsoko isongelya nila mulandu. Akumibunanga i nkingo akwe ila ukuleka lakwe kining'inile hangi shanga ukukiheja lukulu i nkingo akwe ku muili.

⁹Papo ukuminzangila i sakami akwe ku nkika ni yitekeelo, ni sakami nisagile ukumihunula pihi itekeelo. Ili ingi ipolya nila milandu.¹⁰Papo wikapumya nyunyi na kabiili anga isongelyo nila kuzigilya anga ni ilingasigwe, nu kuhani ukuzipya ulamuli ku nsoko a mulandu nuakondya kituma, nu muntu nuanso wikatula ulekewe.¹¹Ila anga ize shanga uhumile kugula nkunda ibiili ang'wi nkuni nia nkunda ibiili, papo wikaleta anga ipolya nila mulandu wakwe ipatyo ni likumi nila utu utindu anga isongelyo nila mulandu. Waleke kuikila i makuta ang'wi ubani migulya akwe, ku nsoko ingi isongelyo nila ulandu.¹²Ukuleta kung'wa kuhani, nu kuhani ukuhola lukulu lung'wi nula utu anga ukimbukiili nua ukende nua Mukulu hangi ukuika migulya itekeelo nila kuzigila ku moto kunsoko a Mukulu. Ili ingi isongelyo nila mulandu.

¹³Kuhani ukuzipya ulamul ku mulandu wihi nuitumile muntu wihi, muntu uyu ukusamehelwa. Ni isongelyo nilisagile likutula lang'wa kuhani, anga ni lili isongelyo nila mbeu.¹⁴Mukulu akamutambuila u Musa, akalunga,

¹⁵"A nga ize muntu ukulekeela ilagiilyo nu kituma milandu nsuta ni makani melu a Mukulu, ila anga witume shanga ize ulomee ukuleta isongelyo ni ligazo ku Mukulu. Isongelyo ili likutula ingi nkambagu ni ngila i kinkwaatya kupuma midale; nsailo akwe lilo liilo ku mpia kuniganiila ni shekeli a kianza ni kelu, anga ize isongelyo nila kinkwaatya.

¹⁶Kusinja ukusukiilya ku Mukulu ku iko nutumue kuniganiila nu welu, hangi ukongeeelya ing'wi a itaano nu kuminkiilya u kuhani. Papo u kuhani ukuika ulamuli ku nsoko akwe palung'wi ni nkolo isongelyo nila kinkwaatya, nu muntu ukutula walekelwa.¹⁷Anga ize u muntu witume mulandu ku kituma iko naza u Mukulu ai ulagiye kileke kitung'wa, hata anga ize shanga ulingile, ukutula nigazo hangi ukulikenka igazo lakwe.

¹⁸Kusinja ukuleta nkolo ngoha ni ngila kinkwaatya kupuma midale, nitakiwe isailo nila mpia, anga isongelyo ni ligazo kung'wa kuhani. Papo u kuhani wikazipya ulamuli kuniganiila nu mulandu nuitumile. naza shanga ulingile ukutula wasamehelwa.

¹⁹Ingi isongelyo nila kinkaatya, hangi watulaa ni kinkwaatya ntongeela a Mukulu."

Chapter 6

¹Mukulu ai uligitilye nu Musa kumuila, ²"Anga ize u muntu witume u mulandu nu kubunanga ilagiilyo nsuta nu Mukulu, anga ize utulikile nu uteele ku munyakisali wakwe kutula ni kintu kituunga nika kuhita kutula nu uhuili, ang'wi anga ize wakongelane ang'wi kia ang'wi umukapile u munyakisali. ³Ang'wi anga wakuge kintu kituunga naza munyakisali wakwe ulimiiye nu kuligitya uteele kutula nikanso, nu kulapa ku uteele ang'wi ku makani anga aya naza i antu ahumile kituma i milandu. ⁴Papo yikatula iti, anga ize witumile i milandu ni kinkwaatya, kina kusunja wakisushe ku kihi nuiile ang'wi kukongela ang'wi kukapa ang'wi kintu nikilimie nu ng'wenso kukuga. ⁵Ang'wi anga ize ukongalanile kikani lihi, kusunja ukususha kikondaniie nu kongeelya ipatyo nila kataano kumusukiilya nudaiye, ku luhiku lulo nukigeeleka ni kinkwaatya. ⁶Ukuleta isongelyo nila kinkwaatya ku Mukulu; nkolo ngoha ni ngila imamala kupuma kidale lakwe kuniganiila ni nsailo akwe, anga isongelyo nila kinkwaatya kung'wa kuhani. ⁷Kuhani ukuzipya ulamuli ku nsoko akwe ntongeela a Mukulu, ukutula wasamhelwa kuniganila ni kihi naza kimutendile kutula ni kinkwaatya. ⁸Papo u Mukulu ai uligitilye nu Musa kumutambuila, ⁹Mulagiilye u Haruni ni ana akwe, kuligitya, Ili ingi ilagiilyo ni lisongelyo nila kuzigilya kusunja itule migulya a makala itekeelo utiku wihi kupikiila kidau dau, nu moto nu itekeelo ukulongoleka kakila. ¹⁰Kuhani ukutugala ng'wenda wakwe nua katani hangi ukutugala ng'wenda nua katani mukatiakwe. Ukupumya i mau nasagile niyakila u oto kuzigilya isongelyo nila kuzigilya migulya itekeelo, hangi ukuikila i mau ku mpelo itekeelo. ¹¹ukutugula i ang'wenda awa nu kutugala ang'wenda angiza iti kuhola i mau kunzi a nkango nu kutwala kianza ni kelu. ¹²Moto kitekeelo ukulongoleka kakila. Uleke kulima, nu kuhani ukongeelya inkwi kila kidau dau. Ukukita migulya akwe isongelyo nilakuzigilya anga nutakiwe, hangi ukuzigilya migula akwe makuta isongelyo nila ulyuuku. ¹³Moto kusunja ulongoleka kakila kitekeelo, uleke kulima nangaluu. ¹⁴Ili ingi ilagiilyo ni lisongelyo nila mbeu. Ana ang'wa Haruni ikapumya ntongeela a Mukulu kitekeelo. ¹⁵Kuhani wikaola lukulu nula utu utindu nu isongelyo nila mbeu ni makuta nu ubani niiza ukoli migulya isongelyo nila mbeu, ukuzigilya migulya itekeelo kuleta munyunko uziza nu ilumbiilyo nila kumuloelya u Mukulu. ¹⁶Haruni ni aka akwe ikalya isongelyo nilisagile, likuligwa bila kuikilwa igai kianza ni kelu. Akulya kitando nila kitala nika kutakanila. ¹⁷Shanga ikuaswa palung'wi ni igai. Numinkiiye anga nikika isongelyo lane nilipumigwe ku moto, ingi lyelu nangaluu, anga ize isongelyo nila mulandu ni isongelyo nila kinkwaatya. ¹⁸Kitungo lihi nilizile kukiila antu a utuugwa nuako, mitunja wihi mutuugwa kupuma kung'wa Haruni uhumile kulya ingi ipayo lakwe, niliholwa kisongelyo nila Mukulu ku oto. Wihi nukulikumpya ukutula ng'welu. ¹⁹Mukulu ai uligitilye hangi nu Musa kumuila, ²⁰"Ili ingi isongelyo lang'wa Haruni ni ana akwe naza ikapumya ku Mukulu ku luhiku naza kila ng'wana ukuikwa ikulyo; ipatyo likumi nila efa a utu utindu anga uu udu isongelyo nila mbeu ikinda lakwe kidau dau hangi ikinda lakwe mpindi. ²¹Likuzipigwa ni makuta ku nkalo, ukumileta ize izipiigwe iasigwe ku mapuli wikapumya isongelyo nila mbeu iti kulete unyunkiilo uziza ku Mukulu. ²²Ng'wana wang'wa Kuhani nu Mukulu nuikatula kuhani nu mukulu mu mupya kupuma mukati a ana akwe ukumipumya. Anga ilagiilyo nila kali na kali, ihi akuzigiligwa ku Mukulu. ²³Kila isongelyo nila mbeu nilang'wa kuhani likuzigiligwa lihi. Shanga likulugwa lukulu. ²⁴Mukulu ai uligiilye hangi nu Musa, kumuila, ²⁵"Lingitya nu Haruni ni ana akwe kina, "Ili ingi ilagiilyo ni lisongelyo nila milandu; Isongelyo nila milandu kusunja kusinzwa pa kianza ni kisongelyo nila kuzigilya ikusinzwa ntongeela a Mukulu. Ingi lyelu nangaluu. ²⁶Kuhani nuikapumya ku nsoko a mulandu yuyo nuikalya. Ikuligwa pa kianza nikelu kitando nila kitala nikakutankanila. ²⁷Wihi nuikakumpya i nyama akwe wikatula ingi ng'welu hangi anga ize sakami ikugwila a ng'wenda ikuhombolwa pang'wanso pa ihunukiwe, nkika ni nzelu. ²⁸Ila shungu anga kitelekelwe kikubadulwa, anga ize itelekewe mu kiseme ka shaba, kusunja kikuhutwa nukeligwa ku mazi. ²⁹Mitunja wihi mukati a akuhani uhumile kulya i nyama nanso ku nsoko ingi nzelu nangaluu. ³⁰Hangi kutili isongelyo nila milandu likuligwa naza isakami akwe iletilwe ku kitala nika kutankanila kuzipya ulamuli ku kianza nikelu. Ingi kusunja lizigiligwe.

Chapter 7

¹Ili lili ilagiilyo ni lisongelyo nila kinkwaatya. Ku nsoko yiyo ingi isongelyo lyelu nangaluu. ²Ingi kulinja alisinze isongelyo nila kinkwaatya kianza nikitakiwe kulinzwa, hangi ingi kulinja akuminzangila i sakami akwe mpande yihi ni yitekeelo. ³Makuta ihi namoli mukati akwe akuhegigwa; makuta a mukila, makuta namoli nkika a mukati, ⁴mpigo izi ni ibiili palung'wi ni makuta namoli migulya akwe, amoli pakupi ni kilino, nayo nakumbile itima - nyama iyi ihi kulinja ihedigwe palung'wi ni mpigo nianso. ⁵Kuhani ukuzigilya i mapuli aya migulya itekeelo itule ipolya nilitumilwe kung'wi Isekulu ku moto. Ili ingi isongelyo nila kinkwaatya. ⁶Kila mitunja mukati a ndugu nia akuhani uhumile kulya i patyo nilisongelyo ili. Ila ingi kulinja liligwe mukati a kianza nikelu ku nsoko ingi nzelu nangaluu. ⁷Ni lyenso isongelyo nila mulandu ingi anga nilili isongelyo nila kinkwaatya. Ingi ilagiilyo lilo liilo likutumika ku ihi abiili. Ihi ingi nsailo ya akuhani ni iitumila kuzipya uulamuli. ⁸Kuhani nuipumya isongelyo nila kuzigilya ku nsoko a muntu wihi uhumile kuhola indili isongelyo nilanso ku nsoko akwe mukola. ⁹Kila isongelyo nila mbeu ni ikalangilwe mu liko, hangi kila isongelyo anga lilo nilitelekwa mu nkalango ang'wi mu sufulia likutula lang'wa kuhani nupumilye. ¹⁰Kila isongelyo nila mbeu, ang'wi litule utu wumu ang'wi nu uhalinkanigwe ni makuta a zeituni likutula la ndugu ang'wa Haruni ku uniganiilu. ¹¹Ili lili ilagiilyo ni lipolya ni lisongelyo nila ulyuuku, naiiza i antu ikapumya kung'wi Isekulu. ¹²Anga itule u muntu wihi ukulipimya it kulagiila ilumbi kung'wi Isekulu, basi ukulipumya palung'wi ni polya nila mikate nizipigwe bila amira, ila ku makuta a zeituni nahalinkanigwe nu utu ila bila amila, ni mandazi nazipigwe nila amila, ila napuguiwe makuta migulya akwe, nu mukate nu upepeele nu uzipigwe ku utu utindu nu uhalinkanigwe ni makuta. ¹³Kisigo nila kupumya ilumbi, utakiwe ga nukupumya palung'wi ni isongelyo lakwe nila ulyuuku, mapuli a ikate niikiwe i amila. ¹⁴Ingi kulinja ukupumya ung'wi kila mpyani a masongelyo aya anga masongelyo naletilwe kung'wi Isekulu. Ni menso akutula a akuhani ni iminzangila i sakami isongelyo nila ulyuuku mitekeelo. ¹⁵Muntu nukuleta isongelyo nila ulyuuku kisigo nila kupumya ilumbi ingi kulinja ukulya i nyama isongelyo lakwe luhiku nla kupumya ipolya. Shanga utakiwe kusaja kihi nikisongelyo nilanso ga ni kidaudau nika kabiili. ¹⁶Ila anga itule ipolya nila mapomilyo akwe isigo lakwe ingi ndagu, ang'wi kisigo ni lisongelyo nila nankanda, nyama akwe ikuligwa luhiku lulo lulo nupumilwe ipolya lakwe. Ila kihi nikisagiie ni kisongelyo lilo lihumile kuligwa luhiku nulutyatile. ¹⁷Ga ni iti, nyama ihi nipolya nikusaga luhiku nula kataatu ingi kulinja isonswe moto. ¹⁸Anga itule ipuli lihi nila nyama nanso nipolya nikikusaga kikuligwa ku luhiku nula kataatu, shanga kikugombeka, ang'wi shanga kikupumigwa ku naza ukupumilye. Kikatula ingi kintu ni kakukila, nu muntu nukulya ukukenka igazo nila milandu akwe mukola. ¹⁹Nyama ihi nikukumpya i kintu nikakibudu shanga kikuligwa. Ingi kulinja isonswe moto. Hangi kunsoko a nyama nikusaga, wihi ni ng'weli uhumile kuilya. ²⁰Ga ni iti, muntu ni kibudu nukulya i nyama kupuma mipolya nila mapumilyo a ulyuuku naza ingi Isekulu itakiwe u muntu uyu watemelwe kuli kupuma ku antu akwe. ²¹Anga itule muntu wihi ukukumpya kintu kihi ni kibudu - itule ingi ubii nuang'wa bina adamu, ang'wi nika kikali nikibudu, ang'wi kintu ka kituunga nikakibudu hangi kikete uubipilwa, hangi uugwa walye ing'wi nia nyama isongelyo nila ulyuuku nilipumigwe kung'wi Isekulu, kulinja u muntu uyu wadumuilwe kuli kupuma ku antu akwe. ²²Uugwa Isekulu akitambulya nu Musa, wazelunga, ²³Itambulye ni antu a Israeli hani uatambuile, 'shanga igombigwe kulya i makuta a nzagamba ang'wi a nkolo ang'wi a mbuli. ²⁴Makuta a ikali yihi wazipye ing'wene du bila kutula ipolya, ang'wi makuta a kikali kihi ni kisapulanigwe ni kikali ka mihaka, ahumile kutumika ku masigo mangiiza, ila kulu kuulu shanga mikamalya. ²⁵Wihi nuikalya i makuta a kikali naza i antu ahumile kumapumya kutula ipolya nilizipigwe kung'wi Isekulu ku moto, muntu nuanso kulinja wadumuilwe kuli kupuma ku antu akwe. ²⁶Shanga mikalya isakami ihi ku ing'wi itolanyu, ang'wi itule kupembelya ku nyunyi ang'wi kikali. ²⁷Wihi nuilyaa isakami ihi, muntu nuanso kulinja wadumuilwe kuli kupuma ku antu akwe. ²⁸Ku lulo Isekulu akitambulya nu Musa nu kuligitya, ²⁹Itambulye ni antu a Israeli hangi uaile, 'Nuanso nuipumyaa ipolya ni lisongelyo la ulyuuku kung'wi Isekulu kulinja waletu ipatyo ni lipolya lakwe kung'wi Isekulu. ³⁰Mikono akwe mukola kulinja ilete isongelyo nilanso nilizipigwaa kung'wi Isekulu ku moto. Nu ng'wenso ukumalete i makuta nanso palung'wi nibulago, iti kina ibulago lihume kuhukwa kutula isongelyo nila kuhukwa ntongeela ang'wi Isekulu. ³¹Kuhani wikaasa i makuta nanso migulya itekeelo, ila ibulago ilo likatula nsailo ang'wa Haruni nu utuugwa wakwe. ³²Ingi kulinja wikapumya i kinama nila kigoha kung'wa kuhani anga isongelyo nilipimiie nipolya ni lisongelyo lako nila ulyuuku. ³³Kuhani uyo, ung'wi nua atuugwa ang'wa Haruni, nuipumyaa isakami ni makuta isongelyo - ingi kulinja wikali kinama ni ka kigoha anga lukizo lakwe nu lisongelyo. ³⁴Ku nsoko naholaa ibulago, ni kinama ni kisongelyo nila kuhukwa kupuma ku antu a Israeli utule uhanguilwa nuao, hangi winkiigwe Haruni ni ana akwe kutula ungizwi nuao nua nankanda. ³⁵Uwu wuwo ugizwi wang'wa Haruni nu utuugwa wakwe nu upumiie mu upumigwa nuuzipigwe kung'wi Isekulu ku moto, luhiku ulu u Musa nai uaike ikulyo iti kumutumikila Isekulu ku mulimo nua kikuhanu. ³⁶Uwu wuwo ugizwi niiza Isekulu ai ulagiye ahume

kupegwa kupuma ku antu a Israeli, ku luhiku lulo nai uaikie i makuta a kipegwa atule akuhani. Nu enso wikatula ugizwi nuao nua kila luhiku ku utuugwa wihi.³⁷ Ili lilo ilagiilyo ni lisongelyo nila kuzigilya, ni lisongelyo nila makuta, ni lisongelyo ni lipolya ni ligazo, ni lisongelyo nila kuikilwa i kipegwa, hangi ni lipolya, ni lisongelyo nila ulyuuku, ³⁸ingi malagiilyo naiza Isekulu umapumilye kung'wa Musa ku lugulu nula Sinai luhiku nai ulagiye i antu a Israeli kupumya i mapolya ao kung'wi Isekulu kibambazi nilaa Sinai."

Chapter 8

¹Isekulu akitambulya nu Musa, wazelunga, ²"Alete u Haruni ni ana akwe palung'wi nu ng'wenso, ang'wenda ni makuta a kipegwa, nzagamba ku nsoko songelyo nila mulandu, nkolo ngoha ibiili, ni kitoto nka mukate nu ugila i amila. ³Itange u milundo wihi mu wingiililo nua kitala nika kutankanila." ⁴Ku lulo u Musa ukuzipya aga Isekulu naza ulagiye, nu wenso u ilindo ai wizile palung'wi ntongeela a wingiililo nua kitala nika kutankanila. Ugwa u Musa akuila u milundo, ⁵"Iti uu nulagiye Isekulu kitume." ⁶Musa akamuleta u Haruni ni ana akwe nu kuoja ku mazi. ⁷Akamutugala u Haruni mujulungu nua mukati nukete ulipu nua kupikiila mu malu nu kumutunga u mukoha mu kilino kakwe, mujulungu nua kunzi nu ukete mikono milipu nu kumutugala i kizibau nikaipande ibiili munda nu ku mugongo nu kukitunga kupilima mu kilino kakwe ku mushipi nu upotigwe ku ukengo nu kukinyuhila mu muili wakwe ⁸Ugwa u Musa akaika i mbogoshi mu kikua kang'wa Haruni, nu mukati a mbogoshi nanso akaikila Urimu ni Thumimu. ⁹Hangi ugwa akamutunga i ngala mitwe, nu migulya a ngala ku ntongeela, akaikila ibada nila zahabu; itule ngala nzelu, anga Isekulu nai umulagiye nuanso. ¹⁰Musa akamhola i makuta nanso na kipegwa, akakipuguhila i kitala nikanso nika kutankanila ni kila i kintu nikimoli mukai akwe nu kuibagula kunsoko ang'wi Isekulu. ¹¹Akamaminzangila i makuta nanso migula itekeelo nkua mupungati, hangi ugwa akapuguhila i makuta itekeelo nilanso ni iseme yakwe yihi, ni sinia na kukalaila ni kitako kakwe iti kuibagula ku nsoko ang'wi Isekulu. ¹²Akapungula ipatyio nila makuta a kipegwa migulya itwe lang'wa Haruni hangi ugwa akamupuguhila i makuta iti kumubagula. ¹³Musa aka aleta i ana ang'wa Haruni nu kuationa kila ung'wi mujulungu nua mukati nukete ulipu nua kupikiila mu malu. Kila ung'wi ao akamutunga ku mukako mu kilino kakwe nu kuationa ¹⁴Musa akamileta i nzagamba nanso ku nsoko isongelyo nila milandu, nu ng'wenso u Haruni ni ana akwe akaika i mikono ao migulya itwe nila nzagamba naza amiletile ku nsoko isongelyo nila milandu. ¹⁵Musa akamisinza, hangi ugwa akahola utoompo nua sakami akwe ku lung'anza kakwe nu kuikila mu mpembe ni itekeelo, akelya itekeelo nilanso, nu kulibagula kung'wi Itunda, naza kituma nianso, Ai ulisakile itekeelo kutula nkika a kuzipa kitumila ulamulwa. ¹⁶Akahola i makuta ihi nai atulaa ipatyio nila mukati, ikumbuililo ilo ni litima, mpigo izo ni ibiili palung'wi ni makuta akwe, Musa akamiasa i nyama nanso ihi migulya itekeelo. ¹⁷Ila i nzagamba nanso, ndili akwe, nyama akwe nu upu wakwe, akamiasa kunzi a nkango, anga uu Isekulu nai watulaa umulagiye nuanso. ¹⁸Musa akamileta i nkolo iyo ni ngoha ku nsoko isongelyo nilakuzigila, nu ng'wenso u Haruni ni ana akwe akaikila i mikono ao migulya itwe nila nkolo nanso. ¹⁹Musa akamisinza i nkolo nu kuminzangila isakami akwe kila nkika itekeelo. ²⁰Nu ng'wenso akamitemania i nkolo mapuli mapuli hangi akalizigilya itwe lakwe palung'wi ni mapuli ni makuta. ²¹Akamoja ku mazi i maitu a mukati palung'wi ni migulu hangi akamizigilya i nkolo ihi migulya itekeelo. Ai latulaa ipolya nila kuzigilya hangi ai lipumile muniyunkilo nua kuzipila, isongelyo ai lizipigwe kung'wi Isekulu ku moti anga uu Isekulu nai watulaa umulagiye u Musa. ²²Ugwa u Musa akamileta i nkambagu nzuya, nkolo a kuikilwa ikulyo, nu ng'wenso u Haruni ni ana akwe akaika i mikono ao migulya itwe nila nkolo. ²³Haruni akamisinza, nu ng'wenso u Musa akahola utoompo nua sakami nu kuika ku nsonge a kutwi nua kigoha wang'wa Haruni, migulya lung'anza nula gumba nula mukono wakwe nua kigoha, nu mu lung'anza nu lukulu nula mugulu wakwe nua kigoha. ²⁴Aka aleta ni ana ang'wa Haruni, nu ng'wenso akaikila utoompo nua sakami a nkolo iyo ku nsonge nia akutwi ao nia kigoha, ku lung'anza nula gumba nu mu ng'anza niao ni nkulu nia migulu a kigoha. Ugwa u Musa akamiminzangila isakami nanso kila ipamnge ni litekeelo. ²⁵Nu ng'wenso akamahola i makuta nanso, makuta a ku mukila, makuta nai atulaa ipatyio nila mukati, ni makuta naimbile itima, mpigo izo ni ibiili palung'wi ni makuta akwe ni kinama ni ka ²⁶kigoha. Akahola mikate ung'wi kupuma mu kitoto nika mikate ni migila i amila niiza ai ikoli ntongeela ang'wi Isekulu, akahola u mukate ung'wi nu ugila i amila, nu mukate ung'wi nu uzipigwe ku makuta, nu mukate nu upapaalu nua keki hangi akaika migulya a makuta ni migulya a kinama ka kigoha nika nkolo. ²⁷Akamiika ihi mu mikono ang'wa Haruni nu ku mikono a ana akwe nu kumihuka ntongeela yang'wi Isekulu kutula isongelyo nila kuhukwa. ²⁸Ugwa u Musa akamihola i mikate nanso kupuma mu mikono ao nu kumizigilya migulya itekeelo ku nsoko isongelyo nila kuzigilya. Ai yatulaa ingmasongelyo a kuikilwa ikulyo hangi ai ipumile unyunkilo nua kuloeelya. Ai yatulaa ingi isongelyo nai lizipigwe kung'wi Isekulu ku moto. ²⁹Musa akahola ibulago nu kuhuka kutula isongelyo nila kuhukwa kung'wi Isekulu. Ai lautulaa ingi ugizwi wang'wa Musa nua nkolo nua kuikilwa mikono kung'wa Akuhani, Anga uu Isekulu nai watulaa wumulagiilya nuanso. ³⁰Musa akahola ipatyio nila makuta na kipegwa ni sakami nai ikoli migula itekeelo, nu ng'wenso ukuminzangila aya migulya a ang'wenda ang'wa Haruni, migulya a ang'wenda akwe mukola nu migulya a ang'wenda a ana ang'wa Haruni nai akoli palung'wi nu ng'wenso. Ku nzila iyi ai umubague u Haruni ni ang'wenda akwe, ni ana akwe ni ang'wenda ao ku nsoko ang'wi Isekulu. ³¹Ku lulo u Musa akamutambuilu u Haruni ni ana akwe, "Miteleki i nyama ntongeela a wingiililo nua kitala nika kutankanila, hangi pang'wanso nu mukate nu umoli mu kitoto nika kuikilwa ipolya, anga niilagiigwe, Kulunga,

'Haruni ni ana akwe akulya.'³²Lusigo lihi nula nyama ni mikate ukumazigilya ku moto.³³Hangi shanga mukupuma mu wingiililo nua kitala nika kutankanila kitungo nila mahiku mupungati, ni ikapikiila ga ni mahiku na kuikilwa mikono kung'waanyu. Ku nsoko ku matungo a mahiku mupungati, Isekulu wikaakila ipolya.³⁴Nai kitulikile luhiku nulanso - Isekulu ng'wenso ukilagiye kitung'we iti kzipya ulamulwa ku nsoko anyu.³⁵Mukikie mu wingiililo nua kitala nika kutankanila mung'wi nu utiku mahiku mupungati, nu nyenye ambiili ilagiilyo lang'wi Isekulu iti muleke kusha, ku nsoko iti uu niilagiigwe.³⁶Ku lulo Haruni ni ana akwe ikazipya i makani ihi niiza Isekulu ai watulaa ualagiye kilangu llangu llang'wa Musa.

Chapter 9

¹Ku mahiku munana, uMusa akaitanga u Haruni ni ana akwe palung'wi ni anyampala a Israeli. ²Akamutambuila Haruni, "Hola i ndama ni noha kupuma midale ku nsoko isongelyo nila milandu ako, ni nkolo ni ngoha ku nsoko isongelyo nila kuzigilya, ihi abiili aleke kutula ni imamala, hangi uapumye ntongeela ang'wi Itunda. ³Itambulye ni antu nia Israeli hangi uaile, "Holi ingulati ku nsoko isongelyo nila milandu ni ndama nu ng'waa nkolo, awa ni abiili atule nilika nila ng'waka ung'wi hangi bla imamala, ingi ku nsoko isongelyo nila kuzigiligwa; ⁴hangi holi nzagamba ni nkolo ngoha kisingelyo nila ulyuuku iti kuapumya ntongeela ang'wi Isekulu, nisongelyo nila mbeu nilihangilinkanigwe ni makuta, ku nsoko lelo Isekulu wikigeeleka kung'waanyu. ⁵Kululo akaleta ku kitala nika kutankanila yihi naiza uMusa ai ulagiye, ni lyenso milundo wihi nua Israeli likahumbeela nu kimika ntongeela ang'wi Isekulu. ⁶Uugwa uMusa akaligitya, "Iti uu Isekulu umulagiye unyenye muzipye, iti kina ikulyo lakwe lihume kigeeleka kung'waanyu. ⁷Musa akamutambuila u Haruni, "Pembya pakupe ni Itekeelo hangi upumye isongelyo lako nila milandu ni isongelyo nila kuzigilya, hangi uzipye ulamulwa ku nsoko a antu iti kuzipya ulamulwa ku nsoko a antu iti kuzipya ulamula ku nsoko ao anga uu naza Isekulu wakondyaa lagilya." ⁸Ku lulo u Haruni akamihumbeela itekeelo hangi akasinza indama iyo ku nsoko isongelyo nila milandu, niiza ai latulaa ku nsoko akwe mukola. ⁹Ni enso i ana ang'wa Haruni akamuletela i sakami nanso, nu ng'wenso akanimika u lung'anza lakwe mu sakami nu mumiika mu mpembe ni itekeelo, ¹⁰Ga ni iti, ai umazigiye i makuta nanso, mpigo, ni makuta naimbile itima migulya itekeelo kutula isongelyo nila milandu, anga uu Isekulu nai watulaa wamulagiilya u Musa. ¹¹Hangi akamizigilya i nyama nanso palung'wi ni ndili kunzi a nkango. ¹²Haruni akalisinza isongelyo nila kuzigilya, ni enso i ana akwe akaminkiilya isakami nanso, naiza umiminzangie mpande yihi ni itekeelo. ¹³Uugwa akaminkiilya isongelyo ilo nila kuzigilya, ipande ku ipande, palung'wi nitwe, nu ng'wenso wikaizigilya migulya itekeelo. ¹⁴Akayoya i nkika nia mukate palung'wi ni migulu nu kuizigilya migulya ipolya nila kuzigilya migulya Itekeelo. ¹⁵Haruni akaleta ipolya nila antu - mbuli, uugwa akamipumya kutula ipolya ku nsoko ipolya nilao nu ng'wenso akamisinza, akapumya ipolya ku nsoko a milandu, anga naza utendile kung'wa uyo nua g'wandyo. ¹⁶Akalileta isongelyo nila kuzigilya nu kulipumya anga Isekulu nulagiye. ¹⁷Akalileta isongelyo nila mbeu; akizulya ilupi nila mukono wakwe i mbeu nu kumizigilya migulya itekeelo, palung'wi nisongelyo nila dau nila kuzigilya. ¹⁸Hangi akamisinza i nzagamba ni nkolo iyo ni ngoha, ipolya ku nsoko isongelyo nila ulyuuku, naiiza latula kunsoko a antu. Ni enso i ana ang'wa Haruni akaminkiilya isakami, naiiza umiminzangie kila ipande itekeelo. ¹⁹Ga ni iti, ai amatemile i makuta a nzagamba ni nkolo iyo ni ngoha, makuta a mu mukila, makuta naimbile i nkika a mukati, mpigo, ni makuta ayo naimbile i mapupu. ²⁰Akaiholi i mapuli aya ai atemilwe akaiika migulya ibulago, hangi uugwa uHaruni akazigilya i makuta migulya itekeelo. ²¹Nu ng'wenso u Haruni akahuka i mabulago ni kinama nika kigoha kutula isongelyo nila kuhukwa ntongeela ang'wi Isekulu, anga uu uMusa nai watulaa ulagiye. ²²Uugwa uHaruni akanyansula migulya i mikono akwe ntongeela a antu nu kuakembeta, uugwa akahulumuka pihi kupuma kianza nai ukoli ukupumya isongelyo nila milandu, isongelyo nila kuzigilya, ni isongelyo nila ulyuuku. ²³Musa nu Haruni akingila mukati a kitala nika kutankanila, uugwa akapuma kunzi hangi nu kuakembeta i ant, nikulyo lang'wi Isekulu likigeeleka ku antu ihi. ²⁴Moto ukasima kupuma kung'wi Isekulu nu kulampa isongelyo nila kuzigilya migulya itekeelo. Antu nai ihengile ikani ili, akazogolya nu kulala pihi.

Chapter 10

¹Nadabu nu Nabihu, ana ang'wa Haruni, akahola kila u muntu ki kuhiilo kakwe, akaikila mota mu kati akwe, hangi uugwa uvumba. Uugwa akapumya u moto ni shanga ugombigwe ntongeela ang'wi Isekulu, mot niiza shanga ualagiiye nianso kuupumya. ²Ku lulo u moto ukasima pihi ntongeela ang'wi Isekulu nu kualya, ni enso ikasha ntongeela ang'wi Isekulu. ³Uugwa uMusa akamutambuila uHaruni, Iti uu Isekulu nai watulaa ukuligitilya nai uligitilye, 'Nikaukunukula u welu wane ku awo niazile ntongeela ane. Nu nene nikakuligwa ntongeela a antu ihi." Nu ng'wenso u Haruni shanga ai uligitilye lukani lihi. ⁴Musa akamitanga Mishaeli nu Elzafani, ana ang'wa Uzieli ihekulu wang'wa Haruni, nu ng'wenso akamutambuila, "nzuu kunu nu kuapumya i aluna ako kunzi a itando apume ntongeela a kitala." ⁵Iti gwa akahumbeela nu kuahola akili atugae mijulungu ao nia ukuhani, nienso akaatwala kunzi a nkango, anga u Musa nai watulaa ilingasilye. Uugwa u Musa akamutambuila u Harauni ni ana akwe iauya ni abiili, Eliezari nu Ithamari. ⁶"Muleke kuleka kihenga insingi ni yitwe lanyu, hangi muleke kutaula i ang'wenda anyu, iti kina muleke kusha, ni kina Isekulu waleke kutakiila u milundo wihi. Ila aleki i anyandugu anyu, nyumba yihi nia Israeli ahume kuzipya ipolya nia mahongelyo ku nsoko a awo niiza Isekulu ualimansiye ku moto. ⁷Muleke kulongola kunzi kupuma ku wingiililo nua kitala nika kutankanila, ang'wi shanga uu mukusha, ku nsoko i makuta ang'wi Isekulu na kipegwa kako migula anyu." Kululo akituma anga ni iniganiie nu ulingaswa wang'wa Musa. ⁸Itunda akitambulya nu Haruni, akaligitya, ⁹"Muleke kung'wa i magari ang'wi king'wegwa ni kitaki, uewe, ang'wi ana ao niakusaga palung'wi nu ewe, iti kina numikingila mu kitala nika kutankanila muleke kusha. Ili likatula ilagiilyo nila kali ku utuugwa wihi nua antu anyu, ¹⁰iti kutemanula kati a makani i melu ni makani a nakanda, ni kati a ugoolya nu uza, ¹¹iti kina muhume kuamanyisa i antu nia Israeli ilagiilyo niiza Isekulu usigile kilangu lang'wa Musa. ¹²Musa akitambulya nu Haruni ni ana abiili nai asagile; Eliazari nu Ithamani, Holi isongelyo nila mbeu nilisagile kupumiila nisongelyo nilitung'waa kung'wi Isekulu ku moto, nu nyenye lyii mpelo itekeelo bila amila, ku nsoko inge lyelu nangaluu. ¹³Kusinja mikalya kianza ni kelu ku nsoko nuanso ingi ugalanigwa wako uewe hangi ugalanigwa nua ana ao nua upumigwa nuitumilwe kung'wi Isekulu ku moto, ku nsoko ili lilo lilagiigwe numutambuile. ¹⁴Ibulago ilo nikihukwaa ni kinama niiza kipumigwa kung'wi Isekulu, itakiwe muilye pa kianza ni kiziza paigombigwe kung'wi Itunda. Uewe mukola, ni ana ao ni ananso ako niamoli palung'wi nu ewe mukulya utoompo nuanso, ku nsoko ipumigwe kutula ugalania nuako hangi ugalania nua ana ao kupumiila ni ipolya ni lisongelyo nila muhangu nua antu a Israeli. ¹⁵I kinama iko nilipumigwe nibulago nikihukilwe, ingi kusinja iletwe palung'wi nisongelyo nila makuta nazipigwe ku moto, it kuhukwa ntongeela ang'wi Isekulu. Ni nyenso yikatula yako uewe ni ana ako kutula ugalanigwa wanyu ikali, anga ize Isekulu nulagiiye. ¹⁶Uugwa u Musa akakolya kutula i buli iyo nisongelyo nila milandu, nu ng'wenso akalimbula kina ai watulaa wazigiligwa ku moto. Ku lulo aka aka atakiila u Eliazari nu Ithamari, ana ang'wa Haruni niasagile; akaatambuila, ¹⁷"Ku niki shanga mulie isongelyo nila milandu ku nkika a kitala, ku nsoko ingi nzelu nangaluu, hangi kunsoko Isekulu wamipumyaa kung'waanyu iti kuhola u ubii nua milundo, iti kuzipya ulamulwa ku nsoko ao ntongeela akwe? ¹⁸Goza, isakami akwe shanga iletilwe mukati a kitala, ku lulo atakiwe ku kulu kuulu kutula wakondyaa lya mu nkika a kitala, anga nai ndagiiye? ¹⁹Uugwa u Haruni akamusukiilya u Musa, "Goza, lelo aza apumilye isongelyo nila milandu ni songelyo nila kuzigilya ntongeela yang'wi Isekulu, ni ikani ili uu litumilwe kung'waane lelo. Anga itula nalyaa isongelyo nila milandu lelo, Itii! anga aza itule yalaoeelya ntongeela ang'wi Isekulu?" ²⁰Nu ng'wenso u Musa nai wigulye iti, akakola.

Chapter 11

¹Isekulu akitambulya nu Musa nu Haruni, akaligitya, ²"Ligityi ni antu a Israeli muaile, 'Izi zizo intu ni ikete u upanga naza muhumile kulya mukati aikali ni imoli migulya ihi. ³Muhumile kulya kikali kihi ni kikete i mamogomogo nagalanukile ni hangi nikiheula. ⁴Ga ni iti, ikoli ing'wi nia ikali niiza ang'wi shanga iheula ang'wi kigila i mamogomogo natemanukile, unyenye muleke kuilya nianso, ikali anga ngamia, ku nsoko nanso iheula ila ngila i mamogomogo nagalanukile. Ku lulo i ngamia ingi kibudu kung'waanyu. ⁵Ga ni mpimbi ku nsoko nanso iheula ila ngila imogomogo niligalanukile nkua ibiili, ga ni nyenso kibudu ku ng'waanyu. ⁶Ga nu munyangala; ku nsoko nuanso wiheula ila mugila i mamogomogo nagalanukile nkua ibiili, uyu nu ng'wenso ingi kibudu ku ng'waanyu. ⁷Ga ni ngulima; anga itule nanso ikete mamogomogo nagalanukile ila shanga iheulaa, ku lulo nanso ingi kibudu ku ng'waanyu. ⁸Muleke kulya kihi nika nyama niao. ang'wi musakumpe i miimba ao. Nianso ingi kibudu kung'waanyu. ⁹Ni yenso ikali ni ikie mu mazi muhumile kuilya ingi izo yihi ni ikete i mapezi ni makulugamba, itule ni ikoli mu luzi ang'wi mu mongo. ¹⁰Ila iintu yihi ni igila i mapezi ni makulugamba ni imoli mu luzi ang'wi mu mongo, palung'wi nizo ni ilongola mu mazi ni intu ni imoli mu mazi - yikatula igazo ku ng'waanyu. ¹¹Ku nsoko yikayula igazo, musalye i nyama niao, ga ni miimba ao miko ikutula igazo. ¹²Kihi ni kigila i mapezi ang'wi makulugamba ni kimoli mu mazi ingi kusinja kitule igazo ku ng'waanyu. ¹³Ni nyenso i nyunyi ni mukuibipilwa hangi ni shanga mutakiwe kuilya ingi sawa niatyatie; mujulungu, kinkingoma, kinsenda, ¹⁴kinsenda ni mukauuku, mpyani ihi na a kinsenda, ¹⁵kila mpyani a nkungulu, ¹⁶kiputa - nzila, kitandula nda, Tambi, ni mpyani yihi nia kisenda. ¹⁷Ingi kusinja ga nu hinkini nu muniino nu hinkini nu mukulu muaone kutula igazo, munandi, ¹⁸hinkini nu ng'welu nu mwari, ¹⁹Kungumbuli ni mpyani yihi nia koikoi, huduhudi ga ni mintali. ²⁰Maling'wana ihi nakete i manana ni igenda na migulu inne ku ng'waanyu ingi magazo. ²¹Ila muhumile kulya maling'wana na kete i manana anne ni ikugenda ku migulu inne nakulumila mihi nakete i malindiko. ²²Hangi muhumile kulya mpyani yihi nia nkumbi, nsenene, gagaliguga, ang'wi ntitimo. ²³Ila maling'wana ihi nilumaa nakete migulu inne ingi igazo ku ng'waanyu. ²⁴Nu nyenye mikatula kibudu kupika mpindi kupumiila ni ikali izi anga itye mikakumpe i miimba aa. ²⁵Hangi wihi nuikakuga king'wi na miimba ao ingi kusinja wahombole i ang'wenda akwe nu ng'wenso wikatula kibudu kupikiila i mpindi. ²⁶Kikali kihi niiza kikete i mamogomogo nalekanukile naza ni shanga atemanukile lukulu ang'wi shanga iheula nikanso ingi kibudu ku ng'waanyu. Nuanso nuikumpe wikatula kibudu. ²⁷Kikali kihi nikigenda ku ng'anza yakwe mu kati a ikali niilongola ku migulu ihi inne ingi kibudu ku ng'waanyu. Wihi nuikumpeaa u muimba anga nuanso ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ²⁸Hangi wihi nuiundula u muimba anga nuanso ingi kusinja wahombole i ang'wenda akwe nu kutula kibudu kupikiila i mpindi. Ikali izi yikatula kibudu ku ng'waanyu. ²⁹Kutulikana ni ikali niagulaa migulya a mahalu, izi zizo ni kibudu ku ng'waanyu; lonzi, mpuku, mpyani yihi nia akihuli nia akulu, ngulukili, ³⁰nkenge, kihuli nia mu makiligo, nu ombu. ³¹Ikali izi yihi naza yagula, izi zizo yikatula kibudu ku ng'waanyu. Wihi nuikumpeaa ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ³²Hangi aga itule ung'wi ao ukusha nu kugwila migulya a kiseme, kiseme nikanso kikutula kibudu, anga kitule kizipigwe ku mabada, ng'wenda, ndili, ang'wi igunila. Kitule kiseme ka mpyani kii hangi kitule utumilwi ki, ingi kusinja kukunimikwa mu mazi ni kensu kikutula kibudu kupikiila i mpindi. Ugwa kikatla kiza. ³³Ku lulo kila ishungu niiza i kikali ni kikakibudu kikakigwila migulya akwe ang'wi mukatiakwe, kihi ni kimoli mu shungu nikanso kikatula kibudu, hangi ingi kusinja mikakibadula ishungu ni kanso. ³⁴Ndya yihi naiza ingi nzelu hangi nikigombigwe kuligwa, ila kingiilwe ni mazi kupuma mu shungu ni kibudu nikigwie, ni kensu kikutula kibudu. ³⁵Ni kintu kihi ni kihumile kung'wegwa kupuma mu shungu anga nikanso kikutula kibudu. Kila kintu ni kikagwilwa migula akwe nu utompo nua muimba a nyama nanso na kibudu kikutula kibudu, ang'wi litule liko ang'wi nyungu nia kulugila. Ingi kibudu hangi ingi kusinja kitule kibudu kung'waanyu. ³⁶Ndiilyo ang'wi ilungu nia mazi a kung'wa nakilundiila ikusaga kutula yelu anga itule kintu ni ka kibudu anga ize kikagwila mumo. Ila anga itule wihi ukukumpeaa u muimba nua kikali nika kibudu ni kimoli mu mazi, nuanso ukutula kibudu. ³⁷Anga itule utompo nua muimba nika kikali nika kibudu kikugula i mbeu ihi ni ikoli ku nsoko a kutemela. Mbeu nianso yikatula ikili nziza. ³⁸Ila anga ize i mazi akuikilwa migulya a mbeu, ni anga ize utompo nua muimba ukugwila igulya akwe, ni nyenso yikatula kibudu kung'waanyu. ³⁹Anga itule kikali kihi nikuhumile kuligwa kikusha, nu ng'wenso wihi nuika kikumpeaa ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ⁴⁰Hangi wihi nuilizaa kihi nika muimba nuanso ukusingigwa kuhombola i ang'wenda akwe nu n'wenso uktla kibudu kupikiila i mpindi. Hangiwihi nuiundula u muimba anga nuanso ukuhombola i ang'wenda akwe nu kutula kibudu kupika i mpindi. ⁴¹Kila kikali ni kagulya mgulya ihalu kikatula igazo; shanga kikutula kakuligwa. ⁴²Kihi nikagulaa ku kikweha migulya a nda akwe, hangi kihi nikigenda ku migulu akwe ihi inne, ang'wi kihi ni kikete i migulu mukwilo - ikali yihi naza yagulaa migulya ihi, izi musailye, ku nsoko yikatula magazo. ⁴³Muleke kiikilya ikibudu akola ku kintu kihi nikakibudu ki kagula; muleke kiikilya ikibudu akola ku nyenso, iti kina muleke

kugazangigwa ni nyenso. ⁴⁴Ku nsoko Unene ingi nene Isekulu Itunda wanyu. Unyenye kusinga mutue elu, Ku lulo ni mutule mielu, ku nsoko unene ingi ni ng'welu. Shanga imutakile kigazanja ku mpyani yihi ni ilongola migulya ihi. ⁴⁵Ku nsoko Unene ingi Isekulu, nai umuletile u nyenye kupuma ku Misri, iti ntule ni Itunda wanyu. Ku lulo kusinga mutule mielu, ku nsoko Unene ingi ni ng'welu. ⁴⁶Ili lilo ilagiilya kutula ikali, nyunyi, kila kintu ni kipanga ni kilongolaa mu mazi, hangi a kila kintu ni kagulaa migulya ihi, ⁴⁷ku nsoko iko nikitakiwe kutemanulwa kati a niki kakibudu niko ni kelu, hangi kati a intu ni ikule nizo ni ipanga niiza uhumile kuligwa ni intu ni ikete u upanga nishanga ihumile kuligwa."

Chapter 12

¹Isekulu akamutambuila u Musa, ²"Itambulye ni antu a Israeli, uatambuile, 'anga itule u musungu ukutula mulito nu kitunguila u ng'wana nua kigoha, nu ng'wenso wikatula kibudu ki itungo nila mahiku mupungati, ingi anga udu uu nuitulaa kibudu ku mahiku itungo lakwe nila ng'weli. ³Ku luhiku nula munana nyama akwe ni ipunde nila ng'wana muhumba likutalwa iganda. ⁴Uugwa weligwa wang'wa nyinya nua kupung'wa i sakami akwe ukulongoleka kitungo nila mahiku ataatu. Shanga imutakile kukumpya kihi ni kelu ang'wi kuhumbeela kianza nika kitala kupikiila ni ikaula i mahiku a keligwa ku ng'waakwe. ⁵Ila anga ize wikutunguila ng'wana nua kisungu, nu ng'wenso ukutula kibudu ku matungo a wiki ibiili, anga nuili i matungo akwe. Uugwa weligwa wang'wa nyinya ukulongoleka ku mahiku makumimutandatu na mutandatu. ⁶Mahiku a keligwa ku ng'waakwe ni ikahila, ku nsoko a ng'wana ang'wi munanso, ukusingigwa kuleta kung'wa kuhani ng'waankolo nua ng'waka ung'wi kutula isongelyo nila kuzigilya, ang'wi nkuni a nkunda ang'wi nkunda kutula isongelyo nila milandu, ntongeela a wingiililo nua kitala nika kuankanila. ⁷Uugwa ukuapumya ntongeela ang'wi Isekulu nu kuzipya isongelyo nila ulamulwa ku nsoko akwe, nuanso ukeligwa kupumiila kuhuma ku sakami akwe. Ili lilo ilagiilyo kutula u musungu nuitunguila ang'wi ngwana mugoha nag'wi musungu. ⁸Hangi angize mugila u uhumi nua kupumya u ng'waa nkolo, nu ng'wenso wikaleta nkuni ibiili nia nkunda ang'wi nkunda, ing'wi ku nsoko isongelyo nila kuzingilya ni nzuya kutula isongelyo nila milandu, nu ng'wenso u kuhani wikazipya ulamulwa ku nsoko akwe; nu ng'wenso ukutula muziza."

Chapter 13

¹Ikekulu akitambulya nu Musa nu Haruni, akaligitya, ²Muntu wihi nuikigeeleka nu uimbwa ang'wi ipele ang'wi kimala ni limiligintaa migulya a ndili a muili wakwe, hangi litule lilekeeigwe nu ulwae nua ndili mu muili wakwe, ingi kusinja waletwe ku ng'wa Haruni kuhani nu mukulu ang'wi ung'wi nua ana akwe i akuhani. ³Nu ng'wenso u kuhani ukupekula ulwae nuanso ku mu ndili a muili wakwe. Anga itule u malaika niamoli mu ianza ni likete u ulwae apilukaa kutula elu, hangi anga itule ulwae wapumilaa migulya a ndili, nuanso ingi ulwae nua kulekeelya. Nai yakila u kuhani kumupekula, wikamutanantya kutula ingi kibudu. ⁴Anga itule i kimala iko nilimiliginta ku ndili akwe ingi lyelu, nu kigeeleka ku ng'waakwe shanga lendile pihi ikilo mu ndili, hangi anga itule u malaika nua kianza nikikete u ulwae shanga ikailikile kutula nzelu, nu ng'wenso u kuhani ukumubagula mulwae ku mahiku mupungati. ⁵Mu luhiku nula mupungati, kuhani nuanso ikamutula kumupekula hangi kihenga anga ize ku ulamuli wakwe ulwae nuanso shanga ubii, hangi anga ize shanga wenee, basi, u kuhani ukumubagula ku mahiku mupungati ikilo. ⁶Nu ng'wenso u kuhani ukumupekula hangi ku luhiku nula mupungati iti kihenga anga ize u ulwae wakomyaa shanga usapaie mundili. Anga ize shanga usapatie, basi, kuhani wikamutanantya kutula nuanso ingi muza. Ingi upele udu. Nu ng'wenso ukuhombola ang'wenda akwe, hangii uugwa nuanso muza. ⁷Ila anga itule u upele nuanso wikatulaa wasapatilaa mu ndili niyakila kilagiilwa kung'wa kuhani ku nsoko keligwa ku ng'waakwe, ikamutaka kilagiila hangi kung'wa kuhani. ⁸Nu ng'wenso u kuhani wikamulingula iti kihenga anga ize upele nuanso wasapatilaa ikilo mukati a ndili. Hangi anga itule wikatula wasapatila, uugwa u kuhani ukumutanantya kutula kibudu. Nuanso ingi ulwae nua kulekeelya. ⁹Anga itule ulwae nua ndili nua kulekeelya umoli ku muntu nua kituunga, nu muntu uyu utakiwe waletwe kung'wa kuhani. ¹⁰Kuhani ukumulingula iti kihenga anga ize ukoli uimbwa welu mu ndili akwe, anga itule malaika yikatula yakailika kutula nzelu, ang'wi yatulaa ni nyama ntotu mu uimbwaa. ¹¹Anga ize ikoli, basi, nuanso ingi ulwae wi osu nua ndili, nu ng'wenso ukuhani ukumutanantya kutula kibudu. Shanga ukumubagula ku nsoko nuanso wakondya kutula ingi kibudu. ¹²Anga itule ulwae nuanso wapumila nu kugalimpa ikilo mu ndili, nu kumikunikila i ndili a muntu ku ulwae puma mitwe lakwe ga nu kumigulu, ilaudu ukigeeleka kung'wa kuhani, ¹³nu ng'wenso u kuhani wikamulingula iti kihenga anga ize ulwae nuanso wenela muili wakwe wihi. Anga itule wapumila iti, kuhani ukumutanantya u muntu nuanso nukete u ulwae kutula ingi muza. Anga itule wakailika kutula ng'welu, nuanso ingi muza. ¹⁴Ila anga itule i nyama ntotu igeelekile migulya akwe, wikatula kibudu. ¹⁵Kuhani ukumigoza i nyama nanso ni ntotu nu kumutanantya kutula kibudu. Nuanso ingi ulwae nua kulekeelya. ¹⁶Ila anga itule nyama nanso ntotu ikupiluka kutula nzelu hangi, muntu nuanso utakiwe kulongola kung'wa kuhani. ¹⁷Kuhani ukumulingula iti kihenga anga ize nyama nanso akailika kutula nzelu. Anga ize atulaa iti nu ng'wenso u kuhani ukutanantya kina muntu uyu kutula ingi muza. ¹⁸Muntu nuikatula ni mapute migulya a ndili akwe hangi lakomya, ¹⁹ni nkika i pute patulaa nu uimbwaa anng'wi kimala ni ka kumiliginta, ukauuku nu uhalinkanile nu welu, itakiwe kulagiilwa kung'wa kuhani. ²⁰Nu ng'wenso ukulilingula iti kihenga anga ize likigeeleka lendile pihi a ndili, hanga anga ize a malaika nianso akailika kutula elu, anga ize iti, kuhani ukumutanantya kutula kibudu. Nuanso ingi ulwae nua kulekeelya, anga itule wikatula utugisigwe nkika nailikoli ipute nilanso. ²¹Ila anga itule kuhani wikatula walilingula hangi shanga ukihenga iamalaika elu mukat akwe, hangi kina likoli pihi a ndili ila likuziziila, uugwa kuhani ukumubagula ku mahiku mupungati. ²²Anga ize likenela kugalimpa mu ndili, uugwa kuhani ukumutanantya kutula kibudu. Nuanso ingi ulwae nua kulekeelya. ²³Ila anga itule i kimala nikanso ni likumiliginta likusaga nkika akwe hangi shanga lisapatie, basi nilanso ibasa lipute, nu ng'wenso kuhani ukumutanantya kutula muza. ²⁴Ndili ni ikapya ni nyama ntotu atulaa nu ukauuku nu uhalinkanile nu welu ang'wi kimala kelu, ²⁵Uugwa kuhani ukumilingula kihenga anga ize malaika ni ikoli mu kimala ni kanso yakailikaa nu kutula nzelu, hangi anga ize ligeleka kulongola pihi a ndili ikilo, anga ize latulaa iti, basi nuanso ingi ulwae nua kulekeelya. Wapumilaa miamba nila moto, nu ng'wenso u kuhani ukumutanantya kutula kibudu. Nuanso ingi ulwae nua kulekeelya. ²⁶Ila anga itule u kuhani ukulilingula nu kihenga kina kutili malaika nzelu mu kimala, hangi kina shanga lendile pihi a ndili ila likuziziila, babsi, kuhani ukumubagula muntu nuanso ku mahiku mupungati. ²⁷Uugwa utakiwe u kuhani kumulingula ku ukulu mu ndili, nu ng'wenso u kuhani ukumutanantya kutula kibudu. Nuanso ingi ulwae nua kulekeelya. ²⁸Anga itule kimalanikanso kikusaga mu ndili ila likuziziila, ingi uimbwaa udu kupumiila nu kupya moto, nu ng'wenso u kuhani ukumutanantya kutula muza, ku nsoko shanga luguma ikilo nula kulwala. ²⁹Anga itule mitunja ang'wi musungu ukete ulwae nua kulekeelya mitwe ang'wi mu kidelu kakwe, ³⁰Uugwa u kuhani ukumutanantya u muntu uanso ku nsoko a ulwae nua kulekeelya iti kihenga anga ize ulongoe mukati a ndili ikilo, hanga anga ize ikoli nsingi ni ndemu, nyiginyigi mukati akwe, anga itule yukigeeleka, uugwa kuhani ukumutanantya kutula kibudu. Nuanso ingi wagi, ulwae nua kulekeelya mitwe nu mukidelu. ³¹Anga itule u kuhani ukulingula ulwae nua wagi nu kulinga kina ukutuli pihi a ndili, hangi anga ize

kutuli nsingi ni ndwaalu muka ti akwe. uugwa u kuhani ukumubagula u muntu nuanso nukete ulwae nua wagi ku mahiku mupungati.³² Mu luhiku nula mupungati kuhani ukuulingula hangi ulwae iti kihenga anga ize wasapatila. Anga itule kutuli malaika ni ademu, hangi anga iyule ulwae ukoli uniganiilu ni ndili udu,³³ basi, itakiwe muntu nuanso kuzulwa, ila nkika ni ikete ulwae shanga ikuzulwa, nu ng'wenso u kuhani ukumubagula u muntu nuanso nukete ulwae nua wagi ku mahiku mupungati.³⁴ Mu luhiku nula mupungati khani wikaulingula hangi ulwae iti kihenga anga ize walekaa kusapatila mukati a ndili. Anga itule wingeeleke kina shanga wendile pihi a ndili ikilo, uugwa u kuhani ukumutanantya kutula muza. Muntu nuanso utakiwe kuhombola i ang'wenda akwe, hangi uugwa wikatula muza.³⁵ Ila anga itule ulwae nua wagi wenelaa ku nkika nkulu mu ndili niakila u kuhani kutanantya kina watulaa muza,³⁶ nu ng'wenso u kuhani ukutakilwa wamulingule hangi. Anga itule ulwae ukutula wasapatilaa mu ndili, kuhani shanga utakiwe kuduma i nsingi ni ndemu. Muntu nuanso indi wakibudu.³⁷ Ila anga itule ku ugozi wang'wa kuhani ikigeeleka kina ulwae nuanso nua wagi wakilaga kusapatila, basi ulwae nuanso wakondaa kukomya. Nuanso ingi muza, nu ng'wenso u kuhani ukumutanantya kutula muza.³⁸ Anga itule mitunja ang'wi musungu ukete kimala migulya a ndili,³⁹ uugwa u kuhani ukumulingula u muntu nuanso iti kihenga anga ize i imala nianso ingi melu kuziziila, niiza ingi ibasa udu nilipumie mu ndili. Nuanso ukoli iza.⁴⁰ Anga itule nsingi nia muntu mitwe, nuanso ingi ing'uulyu ila muza.⁴¹ Hangi anga itule i nsingi yakwe imehukile ipande nila ku ntongeela akwe, hangi anga itule nsansi a usu wakwe ikete ing'uulyu, nuanso ingi muza.⁴² Ila anga itule ikoli nkomele nikete ukauuku nu uhalinkanile nu welu, migulya ing'uulyu lakwe ang'wi nsansi a usu wakwe, nuanso ingi ulwae nua kulekeelya nu upumie.⁴³ Nu ng'wenso u kuhani ukumulingula iti kihenga anga itule uimbwaa nua nkika likukumpya migulya ing'uulyu lakwe ang'wi nsansi a usu wakwe ikete ukauuku nu uhalinkanile nu welu, anga itule kigeeleka ku ulwae nua kulekeelya mu ndili.⁴⁴ Anga igeeleke iti, basi u mntu nuanso ukete ulwae nua kulekeelya nu ng'wenso ingi kibudu. Kulu kuulu ukuhani ukumutanantya kutula kibudu ku nsoko a ulwae nua mitwe lakwe.⁴⁵ Muntu nukete ulwae nua kulekeelya ukutugala ang'wenda ni itamukile, ingi kusinja nsingi yakwe ilekwe ng'walyi, hangi imutakile kukunikila u usu wakwe kupikiila ku mpula nu kuzogolya, 'Kibudu, kibudu.⁴⁶ Nu ng'wenso ukutula kibudu mahiku ihi na ulwae wakwe nua kulekaalya. Ku nsoko ukete ulwae nu ukusapatila, itakiwe kieke wing'wene du kunzi a nkango.⁴⁷ Likoliitungo la kituunga ng'wenda nua muntu wilijaa uluee migulya akwe. Lihumile kutula ng'wenda, ang'wi la mauli ang'wi katani,⁴⁸ ang'wi kintu kihi nikipotigwe ang'wi kuhilita kupumiila ni mauli ang'wi katani, ang'wi ndili ang'wi kintu kihi ni kizipigwe ku ndili.⁴⁹ Anga itule nikia nishapuwe likete ung'ole nu udemu ang'wi ukauuku ku ang'wenda, ndili, kiseme nikipotigwe ang'wi kuhilitwa, basi nuanso ingi ulue nu ukusapatila, ingi kusinja wogigwe kung'wa kuhani.⁵⁰ Itakiwe u kuhani anga walingule i kiseme nikanso ku nsoko a uluwe; ingi kusinja wakibagule i kintu kihi ni kikete u uluwe ku mahiku mupungati.⁵¹ Nu ng'wenso ukuulingula hangi u uluwe ku luhiku nula mupungati. Anga itule ukutula wasapatila ku kiseme nikanso, basi ingi kihenga kina nuanso ingi uluwe nu ukete kulimilya, ni kiseme nikanso ingi ingi kibudu.⁵² Hangi u munya kukikaila ukusingigwa kukisonsa nu kukizigilya lukulu i kiseme nikanso ni kigeelekile nu uluwe mukati akwe, shanga ikeewe ingi kiseme ka kinya uli, ku iti u uluwe nuanso uhumile kusasha ulwae.⁵³ Anga itule u kuhani ukukilingula i kiseme nikanso nu kihenga kina u uluwe ukili kenela mu ang'wenda ang'wi mu kiseme ni kitumilwe ang'wi kipotigwe kupumiila ni mauli, katani ang'wi ndili,⁵⁴ basi ukulagiilya akoje i kiseme nikanso ni kigeelekile nu uluwe, nu ng'wenso utakiwe kukibagula ku mahiku mupungati ikilo.⁵⁵ Uugwa u khani ukukilingula hangi i kiseme nikanso ni kikete u uluwe niakila kutula kogigwa. Anga ize u uluwe shanga kikailikile ung'ole wakwe, anga ize shanga usapatie, kiseme nikanso ingi kibudu. Itakiwe kisonswe, shsngs ikeewe ingi pii u uluwe nuanso ukutula washapulaa.⁵⁶ Anga itule u kuhani ukukilingula i kiseme nikanso, hangi anga u uluwe ukuziziila niakila kutula kogigwa, basi ukukitamulania i kipande nikanso nikigazangigwe kupuma mu ng'wenda ang'wi kupuma mu ndili, ang'wi kupuma mu kiseme ni kitumilwe ang'wi kupotigwa.⁵⁷ Anga itule u uluwe ukukilinkiila kigeeleka ku ng'wenda, ang'wi ku kiseme ni kitumilwe ang'wi kupotigwa, ang'wi ku kintu kihi ni kizipigwe ku ndili, basi, u uluwe ukutla wasapatila. Kiseme kihi ni kikete u uluwe ingi kusinja kisonswe.⁵⁸ Ng'wenda ang'wi kintu kihi ni kitumilwe ang'wi kuhilitwa kupumiila ni mauli, ang'wi katani, ang'wi ndili ang'wi kintu kihi ni kizipigwe ku ndili - anga itule ukoja i kintu nu wenso u uluwe utule wahegaa, ni kikeme nikanso kusinja kogigwe nkua a kabiili, uugwa kikutula kelu.⁵⁹ Ili lili ilagiilyo nilitulikile u uluwe ku ng'wenda nua mauli ang'wi katani, ang'wi kintu kihi ni kipotigwe ang'wi kutung'wa kupumiila ku mauli, ang'wi kantani, ang'wi kintu kihi ni kizipigwe ku ndili, iti kina muhume kuitanantya kutula iza ang'wi kibudu.

Chapter 14

¹Isekeulu akitambulya nu Musa, akaligitya, ²"Ili likatula ilagiilyo ku nsoko a muntu nuakule mu mahiku a weligwa. Kusinja waletwe kung'wa kuhani. ³Kuhani wikalongola kunzi a nkango kumulingula u muntu kihenga anga ize ulema nua ulwae nua ndili akomyaa. ⁴Papo u kuhani ukulagiilya kina muntu ni munya keligwa kusinja wahole nyunyi ninza ibiili, ni mpanga, ikota nila muelezi, katani nkauuku ni hisopo. ⁵Kuhani ukumulagiilya kubulaga ing'wi a nyunyi izo migulya a mazi ni melu nakoli mu shungu ni kilongo. ⁶Papo u kuhani wikwmihola i nyunyi ni mpanga nikota nila muelezi, ni katani nkauuku ni hispo, yihi izi palung'wi ni nyunyi ni mpanga ukuinimika mu sakami a nyunyi nisinzilwe mu mazi ni maza. ⁷Papo u kuhani ukuminzangila i mazi aya nkua mupungati migulya a muntu nukeleigwa ku ulwae, hangi papo u kuhani ukumutanantya kutula muza. Papo u kuhani ukumilekela i nyunyi nimpanga ku nkika na kihenga. ⁸Muntu nueigwe ukuhombola ang'wenda akwe, ukuzula i nsingi yakwe yihi, ukoga ku mazi, hangi papo ukutula ng'welu. Ni yakila nanso kusinja wapembye mu nkango, ila ukukie kunzi a kitala kakwe ku mahiku mupungati. ⁹Ku luhiku nula mupungati kusinja wazule i nsingi ni yitwe lakwe, hangi kusinja wazule i ndelu yakwe ni nkopyo. Kusinja wazule nsingi yakwe yihi, hangi kusinja wahombole i ang'wenda akwe woge mu mazi; papo ukutula muza. ¹⁰Ku luhiku nula munana wahole i nkambagu nia ana ankolo abiili nia gila anga imamamla, ng'waa nkolo musungu nua ng'waka ung'wi ni mugila imamala, ni kataatu ni ikumi nila efa a utu nu uza nu uhalinkanigwe ni makuta anga isongelyo nila mbeu, ni ngele ing'wi a makuta. ¹¹Kuhani naiza umeiye u muntu ukumimisha u muntu naza umeiye, palung'wi ni intu izo, ntongeela ang'wi Isekulu kianza nika kingiilila mu kitala ni kianza. ¹²Kuhani ukuhola ung'wi nu a ana mukambagu nu kumupumya anga isongelyo ni ligazo, palung'wi ni ngele a makuta; ukuhuka kisonvelyo nla kuhukwa ntongeela ang'wi Isekulu. ¹³Kusinja wabulagwe ng'waa mukambagu kianza niiza ni isinzila isongelyo nila mulandu ni isongelyo nila kuzigilya, ku nkika a kitala, ku nsoko isongelyo nila mulandu ingi ang'wa kuhani, anga nuitenda isongelyo niligazo ingi lyelu ikilo. ¹⁴Kuhani wikalohola ing'wi a sakami isongelyo ni liazo nu kumiika mu nsonge a kutwi nua kigoha nua muntu uyu nua keligwa, ku lung'anza nu lukulu nula mugulu nua kigoha. ¹⁵Papo u kuhani wikalohola makuta kupuma ku kiseme nu kumapungula ku lung'anza nula mukono wakwe nua nkigi, nu kunimika lung'anza lakwe ku makuta nanso nakoli mu mukono nua nkigi, ¹⁶nu kuminzangila ing'wi nia makuta ku lung'anza nkua mupungati ntongeela ang'wi Isekulu. ¹⁷Kuhani wikaika imakuta mu mukono wakwe nasagile mu mukono wakwe mu nsonge a kutwi nua kigoha nua muntu nu keligwa, migulya a lung'anza nu lukulu nula mukono nua kigoha. ¹⁸Kusinja waike i makuta aya migulya a sakami kupuma misongelyo ni ligazo. ¹⁹Anga ize ku makuta nasagile kina ku mukono wang'wa kuhani, ukuika migulya itwe nila muntu naza ukeligwa, nu khani ukutenda weligwa ku nsoko akwe ntongeela ang'wi Isekulu. ²⁰Papo kuhani ukupumya isongelyo nila milandu nu kuzipya ulamulwa ku nsoko akwe nueligwa ku nsoko kuhita kutula aza ku ng'waakwe, hani panyambe ikatula isongelyo nila kuzigilya. ²¹Papo kuhani wikapumya isongelyo nila kuzigilya ni songelyo nila mbeu migulya itekeelo. Kuhani wikazipya ulamulwa ku nsoko a muntu uyu, hangi papo wikatula muza. ²²Ku mpyani nanso, anga ize u muntu ingi musese hangi shanga uhumile kuhuma upumyi uwu, papo uhumile kuhola i nkolo ing'wi ni ngoha anga isongelyo ni ligazo nila kuhukwa, kuzipya ulamulwa ku nsoko akwe mukola, hangi ni likumi nila efa a utu nu uza nu uhalinkanigwe ni makuta anga isongelyo nila mbeu, ni kiseme ni kamakuta, ²³palung'wi ni nkunda ibiili ang'wi nkuni ibiili nia nkunda, niiza uhumile kulija; nyunyi ing'wi ikutula isongelyo nila mulandu ni nzuya isongelyo nila kuzigilya. ²⁴Ku luhiku nula munana kusinja nualete kung'wa kuhani ku nsoko a weligwa, pakingiilila ku kitala ni kianza, ntongeela ang'wi Isekulu. ²⁵Kuhani ukuhola ng'waa nkolo ku nsoko isongelyo, hangi ukuhola palung'wi ni ngele a makuta a mizeituni, hangi ukuinyansula migulya anga ukuileta kung'wi Isekulu. ²⁶Ukumubulaga ng'waa nkolo ku nsoko isongelyo ni ligazo, hangi ukuhola ing'wi a sakami isongelyo ni ligazo nu kuika migulya a nsonge a kutwi a kigoha nua uyu nuakeligwa, migulya a lung'anza nu lukulu nula mukono wakwe nua kigoha, nu mu lung'anza nu lukulu nula mugulu, nua kigoha. ²⁷Papo u kuhani ukupungula ang'wi a makuta ku lung'anza nula mukono wakwe nua nkigi, ²⁸hangi ukuminzangila ku lung'anza lakwe nula kigoha ang'wi a makuta naza akoli mu mukono nua nkigi nkua mupungati ntongeela ang'wi Isekulu. ²⁹Papo u kuhani wikaika ngele a makuta naiza akoli mu mukono wakwe mu nsonge a kutwi nua muntu nua muntu uyu nua keligwa, ku lung'anza nu lukulu nula kigoha, nu lung'anza nu lukulu nula mugulu nua kigoha, nkika zizo ziizo niiza uikile isakami ni isongelyo ni ligazo. ³⁰Ukuika i makuta nasagile namoli mu mukono wakwe migulya ang'wa uyu nuakeligwa, kuzipya ulamulwa ku nsoko akwe ntongeela ang'wi Isekulu. ³¹Kusinja wapumye isongelyo nila nkunda ang'wi nkuni a nkunda, ayo niiza u muntu uhumile kulija - ³²ing'wi anga isongelyo nila mulandu ni nzuya anga isongelyo nila kuzigilya, palung'wi ni isongelyo nila mbeu. Papo u kuhani ukuzipya ulamulwa ku nsoko ang'wa uyu niiza wikeligwa ntongeela ang'wi Isekulu. ³³Ili ingi ilagiilyo ku nsoko a muntu kung'waakwe ukoli ulema nua ulwae nua ndili, niiza shanga uhumile kuhuma ingele isongelyo ku nsoko nua

weligwa wakwe."³³Isekulu ai witambuuye nu Musa nu Haruni, wazeligitya,³⁴"Matungo nimikiza mihi a ku Kanaani naiza ni inkiye anga isalo, hangi anga ize kuika ikunguguu ukenela mukati ito mihi a isalo lanyu,³⁵papo nuanso naiza wikaie ito ilo kusinja waze nu kumuila u kuhani. Kusinja walunge 'Ikigeeleka ku ng'waane kikoli kintu kituunga anga ize ikunguguu mukati itolane."³⁶Papo u kuhani wikalagiilya kina apumye i intu yihi mukati ize wakili kulongola mukati kihenga ukaminkiilu nu ikunguguu, ngele kina kutili mukati a nyumba ni kikaikwa kibudu. Panyambele u kuhani kusinja walongole mukati kihenga mung'wanso mukati.³⁷Nuanso kusinja walingule ikunguguu kihenga angaize limoli mu makiligo na nyumba, hangi kihenga anga itule yukigeeleka udemu ang'wi ukauuku mu makombo a wigeleko nui kiligo.³⁸Anga ize ito likete ikunguguu, papo u kuhani wikapuma kunzi ito nu kulugaila u luji nu lito ku mahiku mupungati.³⁹Papo u kuhani ukusuka hangi ku luhiku nula mupungati nu kumilingula kihenga anga ize ikunguguu lenee ku makiligo a nyumba.⁴⁰Anga ize iti, papo u kuhani ukulagiilya kina amaheje i magwe naiza ikunguguu ligurelelele nu kugung'wa ku nkika a kibudu kunzi a kisali.⁴¹Nuanso ukulowa makiligo lihi na mukati a nyumba ipenkwe, hangi kusinja wahole i intu ni igazangigwe hangi ni ipenkilwe kunzi a kisali nu kuiguma mu kipango nishanga iziza.⁴²Kusinja amahole i magwe mangiiza nu kumaika ku nkika a amagwe nahigigwe, hangi kusinja atumile mahalu mangiiza kulamiililya i nyumba.⁴³Anga ize ikunguguu lipembilye hangi nu kingila ku nyumba naiza i magwe ahegeigwe nikiligo ipenkilwe nu kulamiiligwa ipyaa,⁴⁴papo u kuhani kusinja waze waleke kingila mukati nu kulingula ito kihenga anga ize ikunguguu lenee mukati ito. Anga ize iti, nilanso ingi ikunguguu ibibi, nito ingi kibudu.⁴⁵Nyumba nanso kusinja igwisigwe pihi. Magwe nanso, mabada, nu lukando lihi nula mukati ito kusinja ikenkwe kutwalwa kunzi a kisali mu kipango ni kibudu.⁴⁶Ku wongeelyi, wihi nukulongola mukati ito itungo nilugaiwe ukutula kibudu kupikiila i mpindi.⁴⁷Hangi wihi nulae mukati ito kusinja wahombole ang'wenda akwe, hangi wihi nulie mukati a nyumba kusinja wahombole ang'wenda akwe.⁴⁸Anga ize u Kuhani ukingila mito nilanso kumilingula kihenga anga ize ikunguguu linee kito nai yakila ito kuugiiligwa, papo, anga ize ikunguguu lalimilaa, ukulitanantya ito nilanso kutula iza.⁴⁹Papo u kuhani kusinja wahole nyunyi ibiili kulelya ito, ni ikota nila muelezi, ni mauili makauuku, ni hisopo.⁵⁰Ukumibulaga nyunyi ing'wi ao ku mazi maziza ku mumbu ilongo.⁵¹Ukuhola ikota nila muelezi, hisopo, mauili makauuku ni nyunyi nimpanga, nu kuinimika mu sakami a nyunyi nikule, mu mazi maza, nu kuminzangila i nyumba nkua mupungati.⁵²Ukulelya ito ku sakami a nyunyi ni mazi melu, palung'wi ni nyunyi ni mpanga, ikota nila muelezi, hisopo, ni mauili makauku. Ila ukumilekela i nyunyi ilongole kunzi a kisali mu migunda.⁵³Ku nzila iyi kusinja wazipye ulamulwa ku nsoko a nyumba, hangi ikutla nziza.⁵⁴Ili ingi ilagiilyo ku mpyani yihi nia ulema nua ulwae nua ndili ni intu yihi ni ikusashwa ulwae anga nuanso,⁵⁵hangi ku nsoko a kaga, nu kikunguguu mu ang'wenda nito.⁵⁶ku nsoko a intu, ku nsoko a upele, imala,⁵⁷kulinga matungo ihi lwago ulu ingi kibudu ang'wi nali leigwe. Ili ingi ilagiilyo nila ulema nua ulwae ni ikunguguu.

Chapter 15

¹Isekulu ai witambuuye nu Musa nu Haruni, wazeligitya, ²Aile i antu a Israeli, hangi tambula kung'waa, 'matungo muntu wihi kisonono kimugazangilye u muili wakwe kikapumya upila, ukutula kibudu. ³Ukibudu wakwe upumiie nu ulema nua kisonono. Itule muili wakwe ukupumya upila ang'wi waula, nuanso ingi ukibudu. ⁴Ulili wihi nuilaila kikutula kibudu, hangikila i kintu naiza wikie migulya akwe kikutula kibudu. ⁵Wihi nukukumpya u ulili wakwe kusunja wahombole i ang'wenda akwe nu koga mu mazi, hangi nuatule wikibudu kupikiila i mpindi. ⁶Wihi nuikiie mu kintu kihi niiza u muntu niiza ulemaigwe ni kisonono ai wikie, muntu uyu kusunja wahombole ang'wenda akwe nu koga ku mazi, hangi ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ⁷Hangi wihi nukukumpya u muili nua muntu naza ulamaigwe ni kisonono kusunja wahombole ang'wenda akwe nu koga ku mazi, hangi watule kibudu kupikiila i mpindi. ⁸Anga ize u muntu naiza ukihenga mazimazi anga yayo u muntu nua kituunga niiza weigwe, papo u muntu uyu kusunja wahombole i ang'wenda akwe hangi woge mu mazi, hangi ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ⁹Kipalatu kakwe naza ize kikete mazi mazi a kisonono ukulikaila likutula kibudu. ¹⁰Wihi nuikumpya kintu kihi nai katula pihi a muntu uyu ukutula kibudu kupikiila i mpindi, hangi wihi nuikenkaa i intu izi kusunja wahombole i ang'wenda akwe nu koga ku mazi; ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ¹¹Nai iza ukete mazi mazi anga nanso anga wamukumpe ze wakili kandya koga ku mazi maziza mikono akwe, muntu nukumpigwe kusunja wahombole i ang'wenda akwe nukoga ku mazi, hangi ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ¹²Shungu kihi ni kilongo niiza ukete mazi mazi anga nanso anga wakumpe kusunja kibulagwe, ni kiseme iko nika kikota kusunja kogigwe ni mazi melu. ¹³Matungo nukete i kisonono nukeligwa ku kisono kakwe, papo kusunja waalye ku nsoko akwe mahiku mupungati ku nsoko a keligwa kung'waakwe, papo wahombole ang'wenda akwe nu koga muili wakwe mu mazi nakuhuma. Papo ukutula ng'weli. ¹⁴Mu luhiku nula munana kusunja wahole i nkunda ibiili ang'wi nuni ibiili nia nkunda hagi waze ntongeela ang'wi Isekulu pa kingiilila mu kitala ni kianza; pang'wanso kusunja wapumye i nyunyi nianso kung'wa kuhani. ¹⁵Kusunja u kuhani wapumye, ing'wi anga isongelyo nila milandu i nzuya anga nila kuzigilya, nu kuhani kusunja wazipye ulamuli ku nsoko akwe ntongeela ang'wi Isekulu ku nsoko a kisonono kakwe. ¹⁶Anga ize u muntu upumilwe ni manala, papo kusunja kusunja woge muili wakwe ku mazi; ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ¹⁷Kila ng'wenda ang'wi ndili naiza migulya akwe ikoli i manala kusunja yogigwe ku mazi; ikutula kibudu kupikiila i mpindi. ¹⁸Hangi anga ize musungu nu mitunja ikalala palung'wi hangi ikoli kupung'wa ni manala kulongola ku musungu, kusunja ihi abiili oge ku mazi; akutula kibudu kupikiila mpindi. ¹⁹Musungu nukutula ukuli mu luhiku la ng'weli, ukulongoleka kutula kibudu ku mahiku mupungati, hangi wihi nukumukumpya ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ²⁰Kihi nuilala migulya akwe matungo a luhiku la ng'weli kikutula kibudu; kila kintu niiza wikaila kikutula kibudu. ²¹Wihi nuikumpyaa u ulili wakwe kusunja wahombole i ang'wenda akwe nu koga ku mazi; muntu uyu ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ²²Wihi niiza ukukumpya kihi naza wikaie kusunja wahombole ku mazi; muntu uyu ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ²³Itule migulya a ulili ang'wi kintu kihi migulya a pihi nuikikie, anga ize ukukumpya, muntu uyu ukutula kibudu kupikiila i mpindi. ²⁴Anga ize mitunja wihi walale nu ng'wensu, nu ukibudu nua musungu umukumpe, ukutula kibudu mahiku mupungati. Kila ulili naza wilaila u mitunja uyu kikutula kibudu. ²⁵Anga ize musungu upumilwe ni sakami ku mahiku mukwilo shanga itungo nila luhiku lakwe la ng'weli, ang'wi anga ipume ikilo itungo lakwe nila hedhi, itungo lihi nla mahiku na kutula kibudu, ukutula anga aza ukoli mu mahiku akwe a ng'weli. Nuanso ingi kibudu. ²⁶Kila ulili nuilaila matungo ihi na kupung'wa ni sakami ikutula kung'waakwe iniganiie udu anga ulili nuilaila matungo a luhiku la ng'weli, hangi kila i kintu naza wikaila kikutula kibudu, anga ize udu u kibudu nua luhiku lakwe la ng'weli. ²⁷Hangi wihi nukukumpya kintu kati a intu izi ukutula kibudu; kusunja wahombole ang'wenda akwe nu koga mukola ku mazi, hangi ukutula ukete kibudu kupikiila i mpindi. ²⁸Ila anga ze musungu weligwa mu upung'wa ni sakami, papo ukualya ku nsoko akwe mahiku mupungati, niakila a ize ukutula muza. ²⁹Ku luhiku nula munana ukuhola nkunda ku ng'waakwe ibiili ang'wi nkuni ibiili nia nkunda hangi ukileta kung'wa kuhani pa wingiililo nua kitala nika kianza. ³⁰Kuhani uyu ukupumya i nyunyi ing'wi anga isongelyo nila milandu ni nzuya anga isongelyo nila kuzigilya, hangi ukuzipya ulamulwa ku nsoko ang'wa uyu ntongeela ang'wi Isekulu ku nsoko a ukibudu nua musungu nuipung'waa ni sakami. ³¹Izi zizo kusunja uabagule i antu a Israeli ku ukibudu nua, iti shanga ikusha kupumiila nu ukibudu nua, kushapula i kitala, niiza nikie pakati ao. ³²Uwu wuwo ulingasi ku kila niiza ukete kisonono, ku nsoko kila mitunja niiza i manala akwe akupuma nu kumuzipya kutula kibudu. ³³Ku nsoko a musungu niiza ukoli ku mahiku akwe a ng'weli, ku nsoko a wihi nukete i kisonono, watule mitunja ang'wi musungu, hangi ku nsoko a wihi nuilala nu musungu ni kibudu.

Chapter 16

¹Isekulu ai witambuuye nu Musa - ili ingi niakila i nsha a ana abiili ang'wa Haruni, nai amuhumbee Isekulu hangi papo akasha. ²Isekulu ai umutambuie u Musa, "Itambulye nu Haruni heu nuako hangi umuile miko kupembya udu matungo ihi ku pelu nika pelu mukati ipazia, ntongeela a mukunikilo nua ulamuli nu ukoli migulya isandiko. Anga watende iti, ukusha, ku nsoko kigeeleka mu ilunde migulya a mukunikilo nua ulamulwa. ³Iti uu u Haruni kusunja waze ku pelu ka pelu. Nuanso kusunja winile palung'wi nu mudama anga isongelyo nila milandu, nu mukambagu anga isongelyo nila milandu. ⁴Ingi kusunja watugale u mujulungu nua katani, hangi kusunja watugale mukati akwe ng'wenda nua katani, hangi kusunja watugale mushipi nu mukako nua katani. Awa ingi ang'wenda ni elu. ⁵Kusunja woge muili wakwe ku mazi nu kutugala ang'wenda awa. Kusunja wahole mi umbi nila antu a Israeli mbuli ibiili ngoha anga isongelyo nila milandu ni nkolo ngoha ing'wi itule ingi isongelyo nila kuzigilya. ⁶Papo u Haruni kusunja walete ng'ombe anga isongelyo nila milandu, naiza ikutula ku nsoko akwe mukola, kuzipya ulamulwa ku nsoko akwe mukola ni ndugu akwe. ⁷Papo kusunja wahole mbuli ibiili nu kuiika ntongeela ang'wi Isekulu ku mumpita nua kingiilila mu kitala ni kianza. ⁸Papo u Haruni kusunja wakue kula ku nsoko a mbuli nianso ni ibiili, kula ing'wi ku nsoko ang'wi Isekulu, nu kula i nzuya ku nsoko a mukinyiligwa. ⁹Papo u Haruni kusunja walete i mbuli naza imugwiie kung'wi Isekulu, nu kumipumya i mbuli nanso anga isongelyo nila milandu. ¹⁰Ila i mbuli naza kula a mukinyiligwa kusunja iletwe kung'wi Isekulu ize mpanga, kuzipya ulamulwa nu kumilekela ilongole mihaka, anga mbuli a kukinyiligwa. ¹¹Hangi kusunja u Haruni walete ng'ombe ku nsoko isongelyo nila milandu, naza ikatula ku nsoko akwe mukola, kusunja wazipye ulamulwa ku nsoko akwe mukola ni ndugu akwe, iti kusunja nuanso wabulage ng'ombe anga isongelyo nila milandu ku nsoko akwe mukola. ¹²Haruni kusunja wahole u mpambala nuizue i makili a moto kupuma mitekeelo ntongeela ang'wi Isekulu, ni mikono akwe izue ubani uza, nu kuleta i intu izi mukati ipazia. ¹³Pang'wanso kusunja waike u ubani migulya a moto ntongeela ang'wi Isekulu iti kina ilunde kupuma mu ubani lihume kukunikila u mukunikilo nu ilago nila uhuili nila ulamulwa. Nuanso wazipye nianso iti kina waleke kusha. ¹⁴Papo kusunja wahole ngele a sakami a ng'ombe nu kuminzangila ku lung'anza lakwe ntongeela a mukunikilo nua ulamulwa. Kusunja waminzangile ngele a sakami ku lung'anza lakwe nkua mupungati ntongeela a mukunikilo nua ulamulwa. ¹⁵Papo kusunja wabulage mbuli ku nsoko isongelyo nila ilandu naza ing ku nsoko a antu nu kuleta sakami akwe mukati mu pazia. Papo kusunja wamizipilye i sakami anga naza uzipilye mu sakami a nzagamba; kusunja waminzile migulya a mukunikilo nua ulamulwa ni ntongeela a mukunikilo nua ulamulwa. ¹⁶Nuanso kusunja wazipye ulamulwa ku nsoko a nkika ni nzelu ku nsoko a ntendo nia ugoolya nua antu nia Israeli, hangi ku nsoko a upiluki ni milandu ao ihi. Ga nu ng'wenso kusunja wazipye aya ku nsoko a kitala ni kianza, naza Isekulu wikie pakti ao, ku umoli nua ntendo nuao nua kibudu. ¹⁷Kutuli muntu nutakiwe kutula umoli ku kitala ni kianza matungo u Haruni ukingila kituma ulamulwa ku nkika ni pelu pa pelu, hangi kupikiila wapume kunzi hangi wamailya kuzipya ulamulwa ku nsoko akwe mukola ni ku nsoko a ndugu akwe, ni ku nsoko iumbi nila Israeli. ¹⁸Nuanso kusunja walongole kunzi itekeelo pang'wanso ntongeela yang'wi Isekulu nu kuzipya ulamulwa ku nsoko a nanso, hangi kusunja wahole ngele ka sakami a mbuli nu kumiika migulya a mpembe ni itekeelo lihi kupilima. ¹⁹Utakiwe waminzangile ngele a sakami migulya akwe ku lung'anza lakwe nkua mupungati kelya nu kulibagula lilo liilo kung'wi Isekulu, ila kupuma ntendo nia ukibudu nua antu a Israeli. ²⁰Nuikamala kulamula ku nsoko a kianza kelu nangaluu, kitala ni kianza, kusunja walete mbuli mpanga. ²¹Haruni kusunja waike mikono akwe ihi migulya itwe nila mbuli iyi ni mpanga hangi walape migulya akwe ubii wihi nua antu a Israeli, upiluki nua wihi. Papo kusunja waike i milandu iyi migulya itwe nila mbuli hangi wamilekele ku uding'wi nua muntu nuihambile kumitonga i mbuli nanso mihaka. ²²Mbuli kusunja ikenke migulya akwe mukola u ubii wihi kulongola nkika na kia. Uko muwii, muntu nuanso wamileke i mbuli ilongole ipolo. ²³Papo u Haruni utakiwe kulongola hangi umo mu kitala ni kianza nu kutugala ang'wenda nia katani naza uatugae nai yakila wakili kulongola nkika ni nzelu nangaluu, hangi utakiwe kulekai ang'wenda nianso papo. ²⁴Utakiwe woje u muili wakwe ku mazi pa nkika ni nzelu, hangi watugale ang'wenda akwe nia uu; hangi kusunja wapume kunzi kupumya isongelyo nila kuzigilya ni isongelyo ku nsoko a antu awo, hangi ku nzila iyi ukuzipya ulamulwa ku nsoko akwe mukola ni kunsoko a antu. ²⁵Kusunja nuanso wasonse makuta a isongelyo nila milandu migulya itekeelo. ²⁶Muntu uyu nukumilekela i mbuli mukinyiligwa walongole ipolo ukuhombola i ang'wenda akwe nukoja muili wakwe ku mazi; niakila nanso, uhumile kusuka hangi mu nkango. ²⁷I nzagamba nanso ku nsoko isongelyo a milandu ni mbuli ku nsoko isongelyo nila milandu, naza isakami akwe iletile kuzipya ulamulwa ku kianza kelu, kusunja italwe kunzi a nkango. Uko kusunja asonse, ndilo yao, nyama niao ni mabi ao. ²⁸Uyu nukusonsa i nkika nianso kusunja wahombole i ang'wenda akwe hangi woge u muili wakwe ku mazi; niakila papo, uhumile kusuka hangi u nkango. ²⁹Lili likatula ilago ku nsoko anyu kina mu ng'weli nua mupungati, mu luhiku nu likumi nula ng'weli, mikatugntika akola

hangi muleke kituma mulimo, itule mukolihi nua kutugwa ang'wi muziila nuikiie pakati anyu.³⁰Ili ingi ku nsoko ku luhiku ulu nula ulamulwa ukuzipigwa ku nsoko anyu, kumelya unyenye kupuma mu milandu anyu ihi iti mutule miaza ntongeela ang'wi Isekulu.³¹Ili ingi lilo liilo ku wikali nua kusupya ku nsoko anyu, ingi kulinja mutunguntike akola hangi muleke kituma u mulimo. Ili likatula ilapo pakati anyu.³²Kuhani nu mukulu, naza ukupuguhilwa makuta nu kuikwa ikulyo kutula kuhani nu mukulu ku lyoma lang'wa tataakwe, kulinja wazipye ulamulwa uwu nu kutugala ang'wenda a katani, nianso ingi ang'wenda elu.³³Kulinja wazipye ulamulw ku nsoko a kianza ni kelu nangaluu; kulinja wazipye ulamulwa ku nsoko a kitala ni kianza ni itekeelo, hangi kulinja wazipye ulamulwa ku nsoko a akuhani ni ku nsoko a milundo nua antu.³⁴Ili ikali likaula ilapo ku nsoko ako, kuzipya ulamulwa ku nsoko a antu a Israeli ku nsoko a milandu ao ihi, nkua ing'wi ku kila ng'waka." Hangi ai ituile ikitung'wa anga Isekulu nai umulagiiye u Musa.

Chapter 17

¹Isekulu akamutambuila uMusa, ²"Itambulye nu Haruni ni ana akwe, ni antu ihi nia Israeli. Atambuile makani naza ulagiye Isekulu; ³Muntu wihi nua Israeli nukubulaga i nzagamba ang'wi ng'aa - nkolo ang'wi mbuli mu nkango, iti kumipumya ipolya - ⁴anga ize shanga ukumileta ku wingiililo nua kitala nika kutankanila ti kumipumya ipolya kung'wi Isekulu ntongeela a kitala kakwe nika kutankanila, muntu uyu ukete kinkwaatia ka sakami nihunukile. Uhunue isakami, nu muntu uyu ingi ilago adumuilwe kahelu kupuma mukat a antu akwe. ⁵Isigo ni lilagiilyo ili ingi kina i antu nia Israeli akuleta ipolya lao kung'wi Isekulu mu wingiililo nua kitala nika kutankanila, akuileta kung'wa kuhani ihume kupumigwa kutula upumyi nu ilumbiilyo kung'wi Isekulu, kimikiili ka kupumya ipolya kwelu ku mugunda. ⁶Kuhani ukuminzangila isakami migulya itekeelo lang'wi Isekulu ku wingiililo nua kitala nika kutankanila; ukumasunsa i makuta akwe iti kupumya unyunkiilo nua kuzipila ntongeela ang'wi Isekulu. ⁷Ingi kusinja i antu aleke kupumya hangi ipolya lao ku adudu a mbuli, niiza ku nianso ituma anga asambo. Ili likatula ilago nila ikali ku nsoko ao ku utuugwa nua antu ao ihi. ⁸Ingi kusinja uatambuile, 'Muntu wihi nua Israeli, ang'wi Muziila wihi nuikie mukati ao, nuipumyaa ipolya ⁹nualeke kuleta mu wingiililo nua kitala nika kutankanila iti kulipumya kung'wi Isekulu, muntu uyu ingi kusinja wadumuilwe kuli kupuma ku antu akwe. ¹⁰Hangi muntu wihi nua Israeli, ang'wi wihi nua aziila nuikie mukati ao, niiza wing'wezaa i sakami; nikamudumuila kuli wapume mukati a antu akwe. ¹¹Ku nsoko upanga nua kikali kihi umoli ku sakami akwe. Ni mipumilye isakami akwe ku ng'waanyu kuzipya ulamulwa migulya itekeelo ku nsoko a upanga wanyu, ku nsoko ingi sakami yiyo izipyaa ulamulwa, ku nsoko ingisakami nilamulaa ku nsoko a upanga. ¹²Ku lulo ai niatambuile i antu a Israeli kina wimutili mukati anyu nutakiwe kulya isakami, ang'wi wihi nua aziila nuikie mukati anyu nuikalya isakami. ¹³Hangi wihi mukati a antu a Israeli, ang'wi wihi nua aziila nuikiie mukati anyu ingi kusinja wamihunule isakami a kikali nu kumituhiila isakami nanso ku lunkundi. ¹⁴Ku nsoko upanga nua kila kintu umoli ku sakami akwe. Ingi ku nsoko ili ai niatambuile i antu a Israeli, ingi kusinja muleke kulya sakami a kintu kihi, ku nsoko likalo nila kila kintu ni kikete u upanga ingi sakami akwe. Wihi nuilizaa ingi kusinja wadumuilwe kuli. ¹⁵Muntu wihi nuilizaa i kikali ni kikule ang'wi niiza kisapulanigwe ni ikali nia muwii, ang'wi muntu uyo ingi mukolihi nua kutugwa ang'wi muziila nuikie mukati anyu, ingi kusinja ukuhombola i ang'wenda akwe nu kioja mu mazi, nu ng'wenso ukutula kibudu kupikiilali mpindi. Ugwa ukutula muza. ¹⁶Ila anga ize shanga ukuhombola i ang'wenda akwe ang'wi kogigwa u muili wakwe, ingi kusinja wahole u mulandu wakwe."

Chapter 18

¹Isekulu akitambulya nu Musa, wazeligitya, ²"Itambulye ni antu a Israeli hangi uaile, "Unene yuyo Isekulu Itunda wanyu. ³Muleke kituma i makani niiza i antu a Misri itumaa, Kianza ai mukoli mikie u ng'wandyo. Hangi ingi kusinja muleke kituma i makani ayo ni itumaa i antu a ku Kanaani, ihi niiza numutwae unyenye. Muleke kutyata i ntendo niao. ⁴Malagiilyo ane yayo nimikituma, ni malagiilyo ane yayo nimikaamba, ku nsoko Unene nene Nisekulu Itunda wanyu. ⁵Ku lulo ingi kusinja muikie u ulamuli wane ni malagiilyo ane. Ikatula muntu nuiambile, ukikie ku nsoko a nianso. Unene nene Nisekulu. ⁶Ileke kutula kung'waanyu nuikalala nu ng'wenso nukete i mpyani a pakupi nu ng'wenso. Unene nene ni Isekulu. ⁷Leka kumuhumya i minyala u tata nuako kulala nu iaako. Nuanso ingi iaako! Shanga utakiwe kumuhumya i minyala nuanso. ⁸Leka kulala nu wihi nua akima ang'wa tataako; Lekakumuhumya i minyala ku iti u tataako. ⁹Leka kulala nu wihi nuing'wi mukato a aluna ako, ang'wi ingi ananso ang'wa tataako, ang'wi nuleilwe mitolanyu ang'wi kuli nu ewe. Leka kulala nu aluna ako. ¹⁰Leka kulala ni ananso a ng'waako, ang'wi ananso a munanso nuako. Nanso ikutula minyala ako mukola. ¹¹Leka kulala ni ananso a musungu wang'wa tataako, nuanso ingi muluna nuako, hangi leka kulala nu ng'wenso. ¹²Leka kulala nu muluna wang'wa tataako. Nuanso ingi muluna nua pakupi kung'waa tataako. ¹³Leka kulala nu muluna wang'wa iaako. Nuanso ingi muluna wang'wa iaako. ¹⁴Leka kumuhumya i minyala muluna wang'wa tataako kulala nu mukima wakwe. Leka kumuhumbeela kisigo nilanso; nuanso ingi nyokwe. ¹⁵Leka kulala nu munanso - mukumulima nuako. Nuanso ingi musungu nua ng'waako; leke kulala nu ng'wenso. ¹⁶Leka kulala nu musungu wang'wa heu nuako; ileke kuza muhumya minyala nuanso ku nzila iyi. ¹⁷Leka kulala nu musungu hangi nu munanso wakwe, ang'wi munanso nua ng'waakwe ang'wi munanso nua munanso wakwe. Nianso ingi aluna akwe nia pakupi, ¹⁸Leka kumutina muluna nua kusungu nuako kutula mukimako nua kabiili nu kulala nu ng'wenso matungo ikili musungu nuako nua ng'wandyo wakili mupanga. ¹⁹Leka kulala nu musungu itungo lakwe nila ng'weli. ²⁰Nuanso ingi kibudu kitungo nianso. Leka kulala nu musungu nua munyakisali nuako ni kigazanja mukola kung'waakwe ku nzila iyi. ²¹Leki kuapumyi i ana anyu iti kuakiilya mu moto, iti kina muapumye isongelyo kung'wa Moleki, ku nsoko muleke kuliikila ikiibudu i lina lang'wi Itunda wanyu. Unene nene Isekulu. ²²Leka kulala nu mitunja mungiiza anga nuilala nu musungu. Ikani ili litulaa ubii. ²³Leka kulala ni kikali kihi nu kiikilya ukibudu kung'waakwe. Shanga itakiwe musungu kusigiila kulala ni kikali kihi. Nuanso ukutula ulimili. ²⁴Leki kigazanja akola ku nzila izi, ku nsoko ku nzila izi anyangu agazangigwe, anyangu niiza nikaazunsa apume ku nsoko anyu. ²⁵Ingi ku nsoko ihi aikilwa kibudu, iti ai mpisiye i milandu ao, ni nyenso ihi ikaaluka i ikali akwe. ²⁶Kululo, mutakiwe kumaamba i malagiilyo ane ni malago ane, hangi muleke kituma mpyani ihi na makani aya na ubipilwa, ang'wi Israeli mutuugwa ang'wi Muziila nuikiie mukati anyu. ²⁷Ku nsoko ingi ubii uwu niiza i antu itumile, awo naiza ai ikie apa nai ikili unnyenye, ni itungili ihi agooligwa. ²⁸Ku lulo, mutule akendegeeli iti kina ihi ileke kumuluka unyenye niakila kutula mamiikila kibudu, anga nai ialukile antu awo nai akoli ze ikili unyenye. ²⁹Wihi nuitumaa i makani aya na kubipilwa, i antu ni itumaa makani nanso na ubipilwa kusinja adumuilwe kuli kupuma mukati a antu ao. ³⁰Ku lulo atakiwe kumaambiila i malgiilyo ane hangi muleka kituma king'wi a ntendo izi n ibipilwa naiza yitumilwe apo nai ikili unyenye. iti muleke kiikilya i kibudu akola ku nianso. Unene nene Isekulu Itunda wanyu.

Chapter 19

¹Isekulu akitambulya nu Musa, akaligitya, ²Itambulye nu milundo wihi nua antu a Israeli hangi uatambuile, 'Ingi kusinja mutule elu, ku nsoko unene Isekulu Itunda wanyu ingi ni ng'welu. ³Kila muntu wamuike i nyinya wakwe nu tata wakwe. Hangi ingi kusinja muambe u wikali wane. Unene ingi Isekulu Itunda wane. ⁴Muleke kuapilukila i adudu niagila i nsailo, ang'wi kizipyila akola i itunda kupumiila ni mahuka. Unene nene Isekulu Itunda wanyu. ⁵Nukupumya ipolya na masongelyo a muhangu kung'wi Isekulu, wikapumya iti kulija ugombigwa. ⁶Ingi ilago liligwe luhiku lulo luulo nulipumilye, ang'wi luhiku nulutyatiie. ⁷Anga ize kikusaga kintu kihi ga nu luhiku nula kataatu ingi kusinja kizigiligwe ku moto. Anga ize kikuligwa ku luhiku nula kataatu kikutula kibudu. Shanga kikugombeka, ⁸ila kila nukulya ingi kusinja wahole igazo lakwe ku nsoko wabunangilyaa ikulyo ni kelu kung'wi Isekulu. Muntu uyu ingi kusinja wadumuilwe kuli ni antu akwe. ⁹Nu kuogola i maogola ihi ako, leka kuogola ga nu mumpelo mu mugunda nuako lukulu, ang'wi shanga ukilingiila u lusigo nula maogula ako ihi. ¹⁰Leka kilingiila kila zabibu kupuma ku mizabibu ako, ang'wi leke kulogota i zabibu ni ilagae pihi ku mugunda nua mizabibu. Ingi kusinja uileke ku nsoko a asese ni ku nsoko aziila. Unene nene Isekulu Itunda nuako. ¹¹Leka kia, Leka kuligiya u uteele. Leki kikongeli. ¹²Leka kulapa ku lina lane ku uteele nu kuliika kibudu i lina lang'wi Itunda nuako. Unene nene Isekulu. ¹³Leka kumutunyiila u munyakisali ang'wi kumiila. Leka kuambiila uusukiila nuang'wa munyambada utiku kela ga ni kidau dau. ¹⁴Leka kumuzuma u gulu ang'wi kuika kinkwaatya ntongeela a mupoku. Kimikiili kakwe, utakiwe umogope Itunda nuako. Unene nene Isekulu. ¹⁵Leka kusasha ulamulwa utule nua uteele. Leka kigeelya ukuili ku muntu nua kituunga age ku nsoko udu nuanso ingi musese hangi leke kigeelya ukuili ku muntu nua kituunga age ku nsoko udu nuanso igi muntu nua kulu kuulu. Ki mikiili kakwe, lamula mugulya a munya kisali nuako ku tai ane. ¹⁶Leka kulongola kunu nuko uzeligitya nkani nia ukinyili mukati a antu ako, ila duma kulusunja u likalo nula munyakisali nuako. Unene nene Isekulu. ¹⁷Leka kumubipilwa muluna nuako munkolo ako. Mupatyte u munyakisali nuako ku upolo iti kina leka kihanguila ku milandu ku nsoko akwe. ¹⁸Leka kilipilya u ukinyilya ang'wi kutula nikuo lihi nila muntu wihi nua antu ako, ila kimikiili kakwe mulowe u munyakisali nuako anga nuiloilwe uewe mukola. Unene nene Isekulu. ¹⁹Amba i malagiilyo ane. Leka kuitugisa i ikali niako kutumila ikali nia mpyani ngiiza isia. Leka kuhalinkania mpyani ibiili isia nia mbeu nukutemela mu mugunda nuako. Leka kutugala ng'wenda nutumilwe kutumila usune nua ung'ole ubiili wisia nu uhalinkanigwe palung'wi. ²⁰Wihi nuilala nu munanso mutugwa nuligigwe nu mugoha mungiiza, ila niiza wakili kugunwa ang'wi kulekelwa ilyuuku, kusinja apisiiligwe. ²¹Shanga ikabulagwa ku nsoko munanso uyu shanga ai mulyuuku. Ingi kusinja muntu uyu waletse isongelyo lakwe ni ligazo ku wingiililo nua kitala nika kutankanila - nkolo ngoha itule isongelyo ni ligazo. ²²Ugwa u kuhani ukuzipya ulamulwa ku nsoko akwe ku nkolo anso ni ngoha ntongeela ang'wi Isekulu kupumiila nu milandu nuitumile. Ni milandu nanso nitendilwe kulekelwa. ²³Ni mikingila kihi nu kutemela mpyani yihi nia makota ku ndya, ugwa mikaalya inkali ni ipee kina ahitilwe kuligwa. Nkali lihaitwa kung'waako ku myaka itaatu. Shanga likuligwa. ²⁴Ila ku ng'waka nua kanne nkali yakwe yihi yikaula melu, upumilyo nuikulyo kung'wi Isekulu. ²⁵Ku ng'waka nua kataano uhumile kulya inkali, niiza ulilindiie iti kina ikota lihume kupa ikilo. Unene nene Isekulu Itunda nuako. ²⁶Leka kulya nyama ihi niiza isakami imoli mikati akwe. Leka kukolya ku ng'wau ku matungo nazile. Leka kuduma kuaungatila i auya ku nzila a ngulu nia kilogi. ²⁷Leki kutyati logo nula kinyakilungu anga itikuzula kisunzu ang'wi kuzula i mpembe nia ndulu yanyu. ²⁸Leka kudumula u lulimi nulako ku nsoko a ashi ang'wi kutema nsale migulya amuili nuako. Unene nene Isekulu. ²⁹Leka kumupisiilya u munanso nuako kumuzipya musambo, ang'wi uu uingu ukugwila mu usambo nihi ikizla ubi. ³⁰Ukusunja u wikali wane nu kukulya i kianza ni kelu pa kitala kane nika kutankanila. Unene nene Isekulu. ³¹Leka kuapilukila awo ni iligitya ni ashi ang'wi nkolo nia ashi. leki kuadumi, ga ni iti akumuikila kibudu unyenye, Unene nene Isekulu Itunda wanyu. ³²Ingi kusinja wimike ntongeela nia muntu nukete imbie hangi ukulye u umoli nua munyampala. Utakiwe umogope Itunda nuako. Unene nene Isekulu. ³³Muziila nukikie mukat anyu kihi anyu, leke kumutendeela lihi nibi. ³⁴Muziila nuikie palung'wi nu nyenye ingi kusinja watule anga kukolihi Muisraeli mutuugwa nuikie kung'waanyu, hangi ilapo uulowe anga nuiloilwe uewe mukola, ingi ku nsoko uewe ai watulaa wimuiziila kihi a ku Misri. Unene nene Isekulu Itunda nuako. ³⁵Nukugemeelya u ulipu, ulito, ang'wi widu leka kutumila i ngele nia ukongelwa. ³⁶Tumila mizani na tai, magwe a kugemeelya u ulito natai, efa natai, hini natai. Unene nene Isekulu Itunda nuako, nai ukupumilye kihi a utuugwa ku Misri. ³⁷Ukumakela i malago ane ni malagiilyo ane ihi nu kumatenda. Unene nene Isekulu.

Chapter 20

¹Isekulu akitambulya nu Musa, akaligitya, ²"Atambuile i antu nia Israeli, 'muntu wihi mukati a antu a Israeli, ang'wi muziila wihi nuikie mukati a Israeli nuikamupumya ung'wana wakwe wihi kua Moleki, kulu kuulu ukubulagwa. Ingi kusinja antu ihi amutulange ku magwe.³Hangi nikagilya u usu wane ku muntu nuanso nu kumudumuila kuli kupuma mukati a antu akwe ku nsoko wapumyaa ng'wana wakwe ku a Moleki, iti kuligilya ukibudu i kianza kane ni kelu nu kuliikila ukibudu lina lane nilyelu.⁴Hangi anga ize antu ihi akututya ku muntu uyu nukumupumya ung'wi nua ana akwe ku a Moleki, anga ize shanga akumubulaga muntu nuanso, papo Unene mukola nikakomaniilya u usu wane ku muntu nuanso ni ndugu akwe,⁵Nu nene nikamudumuila kuli palung'wi ni wihi nukitendisaa musambo iti kituma usambo ni a Moleki.⁶Muntu uyu nuiapilukila ni itambulya ni ashi, ang'wi nawo ni itambulya ni nkolo iti kituma usambo nienso. Nikagondoola ku muntu nuanso; Nu nenenikamudumuila kuli wapume mukati a antu akwe.⁷Kululo ielyi akola hangi mutule elu, ku nsoko Unene nene Isekulu Itunda wanyu.⁸Mikasunja i malagiilyo anu nu kutyata. Unene nene Isekulu nuimubagula unyenye mutule mielu.⁹Wihi nuimuzumaa utataakwe ang'wi nyinya wakwe kulu kuulu muntu nuanso ukubulagwa. amuzumaa u tataakwe ang'wi nyinya wakwe, ku lulo ukete igazo hangi utakiwe kusha.¹⁰Mitunja wihi nuitumaa u ugoolya nu musungu nua mitunja mungiiza, wihi nuigoolya nu musungu nua munya kisali - u mitunja nuanso ni mugoolya nu musungu ni mugoolya ingi kusinja ihi abiili abulagwe.¹¹Mitunja wihi nuilala nu musungu wang'wi he iti kutankana nu ng'wenso kimuili wamuhumya minyala utata wakwe mukola. Ihi abiili; ng'wana nuanso nu musungu nuanso nuang'wa tataakwe ku kulu kuulu akubulagwa. akete igazo hangi atakiwe kusha.¹²Anga ize u mitunja wikalala nu musungu nua ng'wana wakwe, ihi abiili; mitunja nuanso nu musungu nuansonua ng'wana wakwe kulu kuulu akubulagwa. Itumile ulimili. Akete igazo hangi atakiwe kusha.¹³Anga ize mitunja ukulala nu mitunja mungiiza anga nuilala nu musungu, ihi abiili akutula itumaa ikani ni ibi. Kulu kuulu akubulagwa. Akete igazo atakiwe kusha.¹⁴Anga itule mitunja wikamutina musungu ni hangi wamutine u nyinya nua musungu nuanso, uyu ingi ubii. Ingi kusinja wasonswe ku moto, ihi abiili, mitunja nuanso nu musungu nuanso, iti kina shanga yilkatula nu ubii mukati anyu.¹⁵Anga itule mitunja ukulala ni kikali, kulu kuulu ukubulagwa, ingi kusinja mumubulage ni kikali nikanso ga.¹⁶Anga itule musungu ukuhumbeela i kikali iti kulala nikenso, ingi kusinja mumubulage u musungu nuanso palung'wi ni kikali. Ku kulu kuulu ingi kusinja abulagwe. Akete igazo hangi atakiwe kusha.¹⁷Anga itule mitunja wikalala nu muluna wakwe, ang'wi ingi munanso wang'wa tata wakwe ang'wi munanso wang'wa nyinya wakwe - anga itule alae palung'wi, nilanso ikani nila minyala. Ingi kusinja adunuilwe kuli apume mu miho a antu ao. ku nsoko alae nu muluna wakwe. Ingi kusinja wakenke igazo lakwe.¹⁸Anga itule mitunja ukulala nu musungu ku matungo a luhiku lakwe nula ng'weli, hangi atankanile nu ng'wenso ki muili, ukutula wakumbuula uhuula nua sakami akwe, ng'wandyo nua sakami akwe. Ingi kusinja ihi abiili adumuilwe kuli kupuma mukati a antu ao.¹⁹Leka kulala nu muluna wang'wa iaako, ang'wi muluna wang'waa tataako, ku nsoko ukuhuma kuhumya minyala i ndugu ako na pakupi. Ingi kusinja ukukenka igazo nilako mukola.²⁰Anga itule mitunja ukulala nu nyinya wakwe, ukutula wamuhumya minyala ihekulu wakwe. Niakusha, nikaapisiilya ihi abiili, hangi niakusha nikalihegelya kuli isalo nila ana ao niiza ai azesingiilya kupuma ku aleli ao.²¹Anga itule mitunja ukumutina musungu wang'wa heu wakwe itungo u heu wakwe ukoli mupanga, nilanso ingi ikani la minyala. Wamuhumyaa minyala u heu wakwe, hangi nikahegelya kuli i nsailo ihi naiza i ana ao azeesala kupuma ku aleli ao.²²Ku lulo itakiwe kuamba i malagiilyo malago ane ihi; ingi kusinja mumakele iti kina ihi iyo niiza kumuleta kiki ileke kumuluka unyenye.²³Muleke kugendeela ku ntendo nia anyangu naiza nikaazunsa ntongeela anyu, ingi ku nsoko itumaa makani aya ihi, nu nene naabipilwa nianso.²⁴Nu nene nikamutambuila unyenye, "Mikikaila ihi ao, nikamipumya kung'waanyu iti mikaiile, ihi nihuma i maele nu uki. Unene nene Isekulu Itunda wanyu.nai umubague unyenye kupuma ku antu angiza.²⁵Ingi kusinja muhutane ga ni kati niakibudu nawo ni aza, ni kati a nyunyi niakibudu nizi ninza. Muleke kibipya akola ku ikali ang'wi nyunyi ang'wi kintu ni kagula migulya ihi ni ka kibudu, niiza nikibague kutula kibudu.²⁶Mikatula elu, ku nsoko Unene, Isekulu, ingi ning'welu, nu nene numubague unyenye kupuma ku antu auya, ku nsoko unyenye ingi miane.²⁷Mitunja ang'wi musungu nuitambuila ni ashi ang'wi nuiligitya ni nkolo kulu kuulu ukubulagwa. Antu akumutulanga ku magwe. Akete igazo hangi atakiwe kusha.

Chapter 21

¹Isekulu akamutambuila u Musa, "Itambulye ni akuhani, ana ang'wa Haruni, nu ewe uatambuile, 'kutili ga nung'wi mukati anyu nuikiikilya u kibudu ku awo niikuza mukati a antu akwe, ²kwaala uyu ni muluna nua pakupi - nyinyaakwe, tataakwe, ng'wana wakwe, munanso wakwe, mulunaakwe, ³ang'wi muluna wakwe munanso numusanilye, ku nsoko mugila u mugoha - kung'waakwe uyu uhumile kiikilya ukibudu. ⁴Ila shanga ukiikilya ukibudu nu kigazanja ku nsoko a ndugu ngiiza. ⁵Akuhani shanga akuzula imatwe ao ang'wi kuzula mumpelo a ndelu niao, ang'wi shanga akusanza i insale i miili ao. ⁶Akutula elu kung'wi Itunda nuao, ang'wi shanga kulihumya minyala i lina lang'wi Itunda nuao, ku nsoko akuhani ipumyaa isongelyo lang'wi Isekulu nila ndya, mukate wang'wi Itunda nuao. Ku lulo akuhani kusinja atule elu. ⁷Shanga ikatina musungu ni musambo hangi nuikiwe u ukibudu, hangi shanga itakatina musungu nulekilwe kupuma ku mugoha wakwe ku nsoko abaguwe ku nsoko ang'wi Itunda nuao. ⁸Ukumubagula ku nsoko nuanso yuyo nuipumyaa u mukate kung'wi Itunda nuako. Ingi kusinja watule ng'welu, ku nsoko - Unene, Isekulu, nene ni nimelyaa unyenye - ga nu nene mukola ingi ni ng'welu. ⁹Munanso wihi nuang'wa kuhani nukiikila ukibudu kituma usambo ukihumya minyala mukola. Ingi kusinja wazigiligwe ku moto. ¹⁰Muntu naiza ingi kuhani mukulu mukati a aluna akwe, naiza imakuta a kipegwa akondya kupunguilwa mitwe lakwe, hangi naiza wakondya kuikilwa ikulyo iti kutugala ang'wenda wao wawoo nia ukuhani nu mukulu, nangaluu shanga ukuileka ng'walyi i nsingi niakwe ang'wi shanga ukuitamulania i ang'wenda akwe. ¹¹Shanga ukingila nagaluu kianza kihi niiza ukoli u muimba nu kiikila ukibudu, anga ize ga nu muimba wang'wihe ang'wi nyinya wakwe. ¹²Kuhani nu mukulu shanga ukuhega kipango nikelu ni ka kitala nika kutankanila ang'wi kuligilya ukibudu i pelu pang'wi Itunda wakwe, ku nsoko waikilwa ikulyo kutula kuhani mukulu ku kuikilwa makuta a kipegwa kang'wi Itunda wakwe. Unene nene Isekulu. ¹³Kuhani mukulu ingi kusinja watine munanso kutula mukima wakwe. ¹⁴Shanga ukutina mushilwa, musungu nulekilwe ang'wi musungu ni musambo. Uhumile kutina musungu ni munanso kupuma ku antu akwe, ¹⁵ku lulo waleke kuaikila kibudu i ana akwe mukati a antu akwe. ku nsoko unene Isekulu, nene ni nimuzipya nuanso ni ng'welu." ¹⁶Isekulu akamutambuila uMusa, akaligitya, ¹⁷"Itambulye nu Haruni nu kumutambuila, 'muntu wihi nua ndugu ako ku utuugwa nuako wihi nukete imamala mu muili wakwe, waleke kuhumbeela kupuma indya kung'wi Itunda wakwe. ¹⁸Muntu wihi nukete imamala mu muili wakwe waleke kumuhumbeela Isekulu, ¹⁹muntu anga iti; mupoku ang'wi muntu nishanga uhumile kugenda, muntu nuagazangigwe u usu ang'wi kukepelwa ni nungo mu muili, muntu nukete u mugulu ang'wi mukono nu ukete ulema, ²⁰Muntu nukete kikuku mu mugongo wakwe ang'wi nukete ilika iniino ang'wi munyiginyigi ni shanga nua nankanda, ang'wi muntu nukete imamala mu miho akwe, ang'wi nukete ulwae, nkomele, upele, ang'wi uyo naiiza mazagika akwe agazangigwe. ²¹Shanga ikutula nu muntu mukati a ndugu ang'wa Haruni kuhani nu mukulu nukate imamala mu muili nuikahumbeela kupumya i mukate wang'wi Itunda wakwe. ²²Uhumile kulya i ndya yang'wi Itunda wakwe, ang'wi itule ing'wi nia izo ni yelu nangaluu ang'wi izo ni nzelu. ²³Ga ni iti, shanga ukingila mukati a pazia ang'wi kuhumbeela itekeelo, ku nsoko ukete imamala mu muili wakwe, iti kina waleke kuikila ukibudu i kianza nikelu pang'aane, ku nsoko Unene nene Isekulu nuimuzipya kutula mielu." ²⁴Ku lulo u Musa akamutambuila i nakani izi u Haruni, ana akwe, ni antu aihhi nia Israeli.

Chapter 22

¹Isekulu akitambulya nu Musa, kuligitya, ²"Ligitya nu Haruni ni ana akwe, atambuile ihuje ni intu ni nzelu nia antu a Israeli niakuibagula ku ng'waane, Unene nene Isekulu. ³Atambuile, 'Anga itule ung'wi nua atuugwa anyu ku utuugwa wanyu wihi ukuhumbeela i intu ni nzelu izo naiza i antu a Israeli aibague kung'wi Isekulu, matungo waze wikibudu, miko u muntu uyu wadumuilwe kuli apume ntongeela ane. Unene nene Isekulu. ⁴Shanga ikutula ukoli wihi nua utuugwa wang'wa Haruni nukete ulwae nua ndili nua kulekeelya, ang'wi ulekeeligwa nu ukuhuula kupuma mu muili wakwe, nuikalya ipatyo lihi ni lipolya nilipumigwe kung'wi Isekulu kupikiila nuikeligwa. Wihi nuikumpyaa kintu kihi nikakibudu ku nzila a kukumpya u muimba, ang'wi kumukumpya muntu wihi nuipung'waa ni manala, ⁵ang'wi wihi nuikumpyaa kikali nuikamuikila ukibudu, ku lulo ukibudu wihi uhumile kutula - ⁶kuhani wihi nuikumpyaa kintu kihi ni shanga kiza ukutula kibudu kupikiila i mpindi. Shanga ukulya kihi nika intu ni nzelu, kwaala wogilye u muili wakwe ku mazi. ⁷Lyoa ni lukuhaila, papo ukutula muza. Ni akila kuhaila uhumile kulya kupuma ku intu ni nziza, ku nsoko izi ingi ndya yakwe. ⁸Waleke kulya muimba wihi nu uunduwe ang'wi kikali nikitamulanigwe ni kikali ka muwii, naiiza kung'waakwe ukiikilya ukibudu. Unene nene Isekulu. ⁹Ingi kusinja akuhani atyate imalagiilyo ane, ang'wi shanga uu akutula ni kinkwaatya ka milandu hangi aza uhumile kusha kumbikila ukibudu. Unene nene Isekulu nikuazipya i enso kutula elu. ¹⁰Kutuli muntu kupuma kunzi a ndugu nia akuhani, aze amoli aziila ang'wa kuhani ang'wi atuung'wa akwe nia kanwa, nuikahuma kulya kintu kihi ni kelu. ¹¹Ila anga ize ukuhani uyu uguile atugwa ku mpia yakwe mukola, mutugwa uyu uhumile kulya kupuma ku intu ni ibaguwe kung'wi Isekulu. Ni antu nia ndugu ang'wa kuhani ni atugwa niatugiwe mitolakwe, uhumile ga nu kulya palung'wi nu ng'wenso kupuma ku int izo. ¹²Anga itule munanso wang'wa kuhani utinilwe nu muntu ni shanga kuhani, shanga uhumile kulya kihi nika uhanguligwa nua upumilyo ni welu. ¹³Ila anga itule munanso nuanso nuang'wa kuhani ingi muhimbi ang'wi ulekilwe, hangi anga itule mugila ng'wana, hangi ukugomoka kikie kito kung'wa tataakwe anga itungo nila muhumba wakwe, uhumile kulya kupuma ku ndya ni ang'wa tataakwe. Ila kutuli wihi ni shanga nua ndugu a kikuhanu nuikalekelwa kulya kupuma ku ndya niang'wa kuhani. ¹⁴Anga ize u muntu ukulya ndya ni nzelu bila kilinga, nu ng'wenso ukumusukiilya u kuhani ku nsoko a njkanso; ukutakilwa kongeelya king'wi ka kitaano migulya akwe nu kukisusha kung'wa kuhani. ¹⁵Shanga itakiwe i antu nia ki israeli kuhita kukulya intu ni nzelu naiiza inyansuwe migulya nu kuletwa kung'wi Isekulu, ¹⁶uugwa akisasha akola kuhola i milandu niiza ikuazipya kutula ni igazo nila kulya indya i nzelu, ku nsoko unene nene Isekulu nuiazipya nianso elu." ¹⁷Isekulu akitambulya nu Musa, wazeligitya, ¹⁸Ligitya nu Haruni ni ana akwe, nu ku antu a Israeli ihi. Atambuile, Muisraeli wihi, ang'wi muziila nuikiie ku Israeli, niakuleta ipolya - itule ingi kukondeelya ilapo, ang'wi ingi isongelyo nila nakanda, ang'wi akuleta kung'wi Isekulu isongelyo nila kuzigilya ku moto, ¹⁹anga itule aloilwe likailike, ingi kusinja apumye kikali kigoha ni kigila imamala, kupuma midale nila ng'ombe, nkolo ang'wi mbuli. ²⁰Ila shanga mukupumya kihi ni kikte imamala. Shanga kukisingiilya kimikiili kanyu. ²¹Wihi nukupumya ipolya ni lisongelyo nila muhangu kupuma kidale nila ng'ombe ang'wi nila nkolo kung'wi Isekulu iti kupikiilya ilapo, ang'wi anga ize isongelyo nila nakanda, iti ligombeke, ingi kusinja ileke kutula nu ulema. Ingi kusinja ileke kutula ni ²²Muleke kupumya lukulu ikali ni ipoku, ni ilemaiigwe, ang'wi ni ete ulema, ni ikete upele, nkomele ni ipimaa upila, ang'wi ni ikete umeme. Muleke kupumya awa kutula ipolya nila kuzigilya ku moto ni ipumigwe kung'wi Isekulu migulya itekeelo. ²³Uhumile kumilete nzagamba ang'wi ng'waankolo ni mulema ang'wi nukakie kutula isongelyo nilanankanda, ila isongelyo anga ize nilanso ku nsoko kukondeelya ilapo, shanga likusungiiligwa. ²⁴Uleke kupumya kung'wi Isekulu kikali kihi ni kiikiwe iamba, kutulwa, ang'wi kuteng'wa i mazagika akwe. ²⁵Uleke kituma aya kihi ako. Uleke kuleta mukate wang'wi Itunda nuako kupuma mu mikono a muziila. Ikali nianso ni ikete ikilema ni imamala mukati ao, shanga ikusingiiligwa lukulu ku nsoko ako. ²⁶Isekulu akamutambuila u Musa nu kuligitya, ²⁷"Matungo u mudama, ng'waa - nkolo ang'wi ng'waa - mbuli nukutugwa, miko nuasage nu nyinya ku matungo a mahiku mupungati. Papo kandiilya luhiku nula munana nu kulongoleka, uhumile kusingiiligwa kutula ipolya nilizipigwe ku moto kung'wi sekulu. ²⁸Leka kumisinza i ng'ombe nsungu nu mudama wakwe ang'wi mbuli nsungu palung'wi ni kana kakwe ku luhiku lung'wi. ²⁹Nukupumya isongelyo ang'wi ilumbi kung'wi Isekulu ukumipumya ku kunzila nigombekile. ³⁰Ingi kusinja iligwe luhiku lulo luulo nikupumigwa. Shanga itakiwe kusaja kihi kupika kidau dau. Unene nene Isekulu. ³¹Ku lulo itakiwe kuamba i malagiilyo ane nu kutyata. Unene nene Isekulu. ³²Muleke kulihumya minyala i lina lane ni lyelu. Ingi kusinja ningwe kina ingi ni ng'welu ni antu a Israeli. Unene ingi Isekulu ni nimuzipya unyenye kutula elu, ³³naiiza umuletile kupuma kihi a ku Misri iti ntule ni Itunda wanyu; Unene nene Isekulu."

Chapter 23

¹Isekulu akamutambuila u Musa; ²"Itambulye ni antu a Israeli, hangi uaile, 'Aya yaya mahiku ni makulu nalagiigwe ku nsoko ang'wi Isekulu, niiza ingi kusinja mumatanantye ku milundo nu welu, ingi mahiku makulu ane a nkua ku nkua.³Muhumile kituma ku luhiku nula mutandatu, ila luhiku nula mupungati ingi wikali nula kusupya lukulu. Uleke kituma mulimo ku nsoko ingi wikali ku nsoko ang'wi Isekulu nkika ihi ni mukikie.⁴Aya ya mahiku ni makulu nag'wi Isekulu na lagiigwe, Milundo nu welu ni mikamatanantya ku matungo nalagiigwe; ⁵Ku ng'weli nua ng'wandyo, luhiku nu likumi na kanne nula ng'weli mu welu nu uziziie nula uhaiili nua lyoa, ingi wikali wang'wi Isekulu. ⁶Luhiku nu likumi a kataano nula ng'weli wuwo wuuwo ingi luhiku nu lukulu nula mikate ni shanga uikiwe i amila ku nsoko ang'wi Isekulu. Ku matungo a mahiku mupungati mikalya mikate ni migila i amila.⁷Luhiku nula ng'wandyo ingi kusinja mibagule ku palung'wi, shanga mukituma u mulimo nua uu. ⁸Ku mahiku mupungati mikamuletela Isekulu upumyi nua ndya. Luhiku nula mupungati ingi milundo nu welu nilubaguwe ku nsoko ang'wi Isekulu, nu nyenye ku luhiku nulanso shanga mikituma mulimo wihi nua nakanda.⁹Isekulu akamutambuila u Musa, akaligitya, ¹⁰"Ligitya ni antu a Israeli uaile, 'ni mikapika mihi ni nikaminkiilya unyenye, hangi ni mikaogola indya yakwe, nu nyenye mutakiwe kumuletela u kuhani inkunku a matita a mbeu a nkali akwe na ng'wandyo. ¹¹Nu ng'wenso ukulinyansula ilundo nila matita a mbeu ntongeela ang'wi Isekulu nu kulileta kung'waakwe, ku nsoko likugombigwa ¹²Luhiku ulo ni mikalinyansula i lundo ilo nila matita a mbeu nu kulileta ku ng'waane, mukutakilwa kupumya ng'waa - nkolo mugoha nua ng'waka ung'wi hangi ni mugila imamala watule isongelyo nila kuzigilya kung'wi Isekulu. ¹³Upumyi nua mbeu wikatula ipatyo ni likumi nila efa a utu utindu nu uhalinkanigwe ni makuta, utule upumyi nuitumilwe ku moto kung'wi Isekulu, iti kupumya unyunkiilo uza nua kiloeelya, palung'wi nilanso yikatula nu upumyi nua king'wegwa nua magari, king'wi ka kanne nika hini. ¹⁴Shanga mukulya u mukate, ang'wi mbeu ni ikalangilwe ang'wi mbeu ngeni ga nu luhiku ulo naimuletile upumyi uwu kung'wi Itunda wanyu. Ili likatula ilagiilyo nila kali ku utuugwa wihi nua antu anyu, pihi apo nimikie.¹⁵Puma luhiku nai lutyatile nai lakila u wikali - nulanso ai latulaa luhiku nai muliletile Ilundo nila mbeu nu upumyi nila kuhukwa - alyi wiki mupungati akondaniie. ¹⁶Mikaalya mahiku makumi ataano, naiza izeetula mahiku nai akila wikali nula mupungati. Ugwa mikaleta mapumilyo a mbeu nimpya kung'wi Isekulu. ¹⁷Mikaleta kupuma mitolanyu mikate ibiili nizipigwe kupumiila ibiili ni ikumi nia efa. Ingi kusinja izipigwe ku utu nu utindu hangi uhalinkanigwe ni amila; yikatula upumyi nua kuhukwa na lugano nula ng'wandyo kung'wi Isekulu. ¹⁸Mikamileta i mikate nanso palung'wi nu ana -ankolo mupungati nia ng'waka ung'wi hangi niagila imamala, nzagamba ing'wi ni mudabu ni nkambagu ibiili. Ikatula upumyi nua kuzigilya ku moto kung'wi Isekulu, palung'wi nu upumyi nuao nua mbeu nu upumyi nua ing'wegwa, upumyi nazipigwe ku moto nu kupumya unyunkiilo uza nua kuloeelya kung'wi Isekulu. ¹⁹Ingi kusinja mupumye mbuli ngoha ing'wi ku nsoko a upumyi nua milandu, ni ana ankolo agoha abiili nia ng'waka ung'wi ku nsoko ipolya, atule upumyi nua muhangu. ²⁰Ingi kusinja u kuhani waihuke palung'wi nu mukate nua lugano nula ng'wandyo ntongeela ang'wi Isekulu nu kuileta kung'waakwe kutula upumyi palung'wi ni nkolo ngoha ibiili. Ikatula isongelyo lyelu kung'wi Isekulu kunsoko ang'wa kuhani. ²¹Mikapumya utanantigwa luhiku lulo luulo. Yikatula nu milundo welu, hangi shanga mukituma milimo a nankanda. Ili likatula ilagiilyo nila ikali ku utuugwa nua antu anyu kianza kihi nimikie.²²Ni mikaogola indya nihi anyu, Muleke kuogola mumpelo a mignda anyu lukulu , ang'wi muleke kuogola indya nia maogola anyu. Mutakiwe kumaleka kunsoko a aziila. Unene nene Isekulu Itunda wanyu.²³Isekulu akitambulya nu Musa, akaligitya, ²⁴"Itambulye ni antu a Israeli hangi uaile, "Luhiku nula ng'wandyo nula ng'weli nua ng'wandyo likatula luhiku nula kusupya ukendegeeli ku nsoko anyu, ukimbukiilyi palung'wi nu kukuwa ku mbutu nu wilingiilo ²⁵welu, Shanga mikituma mulimo nua nakanda, hangi ingi kusinja mupumye ipolya ni lizipigwe ku moto kung'wi Isekulu."²⁶Ugwa Isekulu akamutambuila u Musa, wazeligitya, ²⁷"Itungili, luhiku nu likumi nula ng'wli uwu nua mupungati, ingi luhiku nula ulamulwa. Yikatula nu milundo welu, hangi ingi kusinja mutuguntike nu kuleta kung'wi Isekulu upumyi ku moto.²⁸Shanga mukituma i milimo ku luhiku nulanso ku nsoko ingi luhiku nula ulamulwa, iti kituma ulamulwa ku nsoko anyu ntongeela yang'wi Isekulu Itunda wanyu. ²⁹Wihi nishanga wituguntika luhiku nulanso kusinja wadumuilwe kuli ni antu akwe.³⁰Nuanso nuituma i milimo ihi ku luhiku nulanso, Unene Isekulu, nikamulimilya wapume mukati a antu akwe. ³¹Muleke kituma milimo ihi ku luhiku nulanso. Ili likatula ilagiilyo nila ikali kupuma utuugwa wihi nua antu anyu kianza kihi nimikie. ³²Luhiku ulu likatula wikali nua kusupya lukete kinkili, hangi ingi kusinja luhiku nula kenda nula ng'weli mutuguntike ku matungo a mpindi. Puma mpindi ga ni mpindi mukuamba u wikali."³³Isekulu akitambulya nu Musa, wazeligitya, ³⁴"Itambulye ni antu nia Israeli, aile 'Ku luhiku nulikumi na kataano nula ng'weli nua mupungati yikatula nu luhiku lukulu nula itala kung'wi Isekulu, Nu lwenso likikie mahiku mupungati.³⁵Luhiku nula ng'wandyo yikatula nu milundo welu. Shanga mikituma milimo a nakanda. ³⁶Ku matungo a mahiku mupungati mikapumya ipolya

nilizipigwe ku moto kung'wi Isekulu. Luhiku nula munana yikatula nu milundo welu, nu nyenye mikapumya ipolya nilizipigwe ku moto kung'wi Isekulu. Uwu ingi milundo nu kete ukinkili, nu nyenye muleke kituma milimo ihi na nakanda.³⁷ Aya yaya mahiku nalagiigwe ku nsoko ang'wi Isekulu, naiiza mutakiwe kutanantya kutula ingi milundo welu nua kupumya ipolya ku moto kung'wi Isekulu, upumyi nua kuzigilya nu upumyi nua mbeu, ipolya nu upumyi nua ing'wegwa, kila ung'wi ku luhiku lakwe.³⁸ Luhiku nu lukulu ulu likatula wongeeligwa ku wikali wang'wi Isekulu ni kipegwa kanyu, malapo anyu ihi, ni masongelyo anyu ihi na nakanda nimipumyaa kung'wi Isekulu.³⁹ Kutula luhiku nu lukulu nula itala, luhiku nu likumi na kataano nula ng'weli nua mupungati, ni mikatula milingiie mukati a nkali ihi, ingi kusinga muluike u luhiku nu lukulu ulu lang'wi Isekulu kitungo la mahiku mupungati. Luhiku nula ng'wandyo likatula la kusupya lukete u kinkili, ga nu luhiku nula munana likatula la usupyo nulukete u kinkili.⁴⁰ Luhiku nula ng'andyo mikakala nkali nimaza kupuma mikota, mikatema i malembele a mitende, ni ntambi nia makota minene nakete i matutu idu, ni matutu a mierebi kupuma mu ndiilyo nia mazi, nu nyenye mikalumbiilya ntongeela yang'wi Isekulu Itunda wanyu ku mahiku mupungati.⁴¹ Ku matungo mahiku mupungati kila ng'waka, mikilumbiilya luhiku lukulu ulu kung'wi Isekulu. Ili likatula ilagiilyo nila ikali ku utuugwa wihi nua antu anyu kianza pihi ni mikikie. Mikiloelya luhiku nu lukulu ulu ku ng'weli nua mupungati.⁴² Mikikie mu itala iniino iniino ku mahiku mupungati. Aisraeli akolihi nia kutugwa ihi akutakilwa kikie ku itala iniino iniino ku mahiku mupungati,⁴³ iti kina atuugwa anyu, utuugwa nai yakila utuugwa, ahume kimanyisa nai niatendile i ana a Israeli kikie mu itala anga ize izi nai niatongee kupuma kihi a ku Misri. Unene nene Isekulu Itunda wanyu."⁴⁴ Ku nzila iyi Musa akatanantya ku antu a Israeli luhiku nu lukulu nai alagiigwe ku nsoko ang'wi Isekulu.

Chapter 24

¹Isekulu akamutambuila u Musa, wazeligitya, ²"Alagiilye i antu a Israeli akuletele i makuta lukulu nasunsuigwe kupumiila ni mizeituni iti atumike mu muli, iti kina i muli ihume kakila ikali nu kuleta u welu.³Kunzi ipazia nilikoli ntongeela isandiko nila ulamli mukati a kitala nika kutankanila, Haruni wikakilya i ikali a muli ntongeela ang'wi Isekulu, puma kidau dau ga ni mpindi. Ili likatula ilagiilyo nila ikali ku utuugwa wihi nua antu anyu.⁴Kuhani nu mukulu wikazipya i muli iikwe ikali ntongeela ang'wi Isekulu, muli nianso ni imoli mu kilingasiilyo nika zahabu nziza.⁵Mutakiwe kuhola u utu nu utindu nu kuasa ku mikate nanso ikumi na ibiili. Ingi kusinga itule ibiili ni ikumi nia efa a utu ku kila mukate.⁶Uugwa mikamikita migulya a meza a zahabu nziza ntongeela ang'wi Isekulu ku nkiili abiili, mikate mutandatu ku kila lukiili.⁷Mikaika uvumba nuuza mpelo a kila lukiili nula mikate kutula isongelyo nila kukuiila. Uvumba uwu wikasonswa ku moto ku nsoko ang'wi Isekulu.⁸Kila luhiku nula wikali u kuhani nu mukulu kusinga wamikite ku ntendo yiyo i mikate ntongeela ang'wi Isekulu, itule kilingasiilyo ni lilago nila ikali.⁹Isongelyo ili likatula ku nsoko ang'wa Haruni ni ana akwe, hangi ingi kusinga alye kianza pa yelu, ku nsoko ingi ipatyo nila upumyi kung'wi Isekulu nazipigwe ku moto."¹⁰Itungili ai ipumie kina ng'wana nua musungu mu israeli, naiiza u tataakwe ai watulaa Mu Misri, ai ulongoe mukati a antu a Israeli. Uyu ng'wana nua musungu Muisraeli wilea nu mitunja Muisraeli mu nkango.¹¹Ng'wana nua musungu Muisraeli walisense i lina lang'wi Isekulu nu kumuzuma Itunda, ku lulo antu akamuleta kung'wa Musa. Lina lang'wa nyinya wakwe ai witangwaa Shelomithi, munanso wang'wa Dibri, kupuma ndugu ang'wa Dani.¹²Akamuiika mu kadulumu kupikiila Isekulu mukola nuikataantya ulowa wakwe kung'waao.¹³Uugwa Isekulu akamutambuila u Musa,¹⁴"Muhole kunzi a nkango uyu numuzumile Itunda. Awo ihi niamigulye ikaika mikono ao migulya itwe lakwe, hangi uugwa milundo wihi akumutulanga ku magwe.¹⁵Ingi kusinga uaganuile i antu a Israeli nu kuligiya, "Wihi nuimuzumaa Itunda wakwe utakiwe kukenka kinkwatya kakwe mukola.¹⁶Nuanso nukulisensa i lina lang'wi Isekulu ku kulu kuulu ingi kusinga wabulagwe. Kulu kuulu, milundo wihi likamukua magwe, ang'wi watule muziila ang'wi Muisraeli mukolihi mutuugwa. Anga itule wihi ukulisensa i lina lang'wi Isekulu, ingi kusinga wabulagwe.¹⁷Nuyu nuimubulaga u muntu muya ingi kusinga ku kulu kuulu wabulagwe.¹⁸Nuanso nuibulaga i kikali ni muya kusinga walipiile, upanga ku upanga.¹⁹Anga itule muntu ukumulemaalya u munyakisali wakwe, ingi kusinga watendeelwe uu uu naza umutendee u munyakisali wakwe;²⁰Ubuniki ku ubuniki, liho ku liho, lino ku lino. Anga ize usakilye luguma ku muntu, uu itakiwe kutendelwa ku ng'waakwe.²¹Wihi nuibulaga i kikali ingi kusinga walipiile, hangi wihi nuibulaga u muntu kusinga wabulagwe.²²Ingi kusinga mutule ni ilagiilyo ling'wi ku antu ihi, muziila nu Muisraeli mukolihi mutuugwa, ku nsoko Unene nene Isekulu Itunda wanyu."²³Ku lulo u Musa akitambulya ni antu a Israeli, ni enso i antu akamuleta mitunja uyu kunzi a nkango, uyu naiiza ai watulaa wamuzumaa Isekulu. Akamukua ku magwe. Antu a Israeli akalituma ilagiilyo lang'wi isekulu nai ulipumilye kukiila Musa.

Chapter 25

¹Isekulu akitambulya nu Musa mu lugulu nula Sinai, wazeligitya, ²"Itambulye ni antu a Israeli hangi uaille, "Ni mikingila mihi naiiza kuminkiilya, uugwa ihi nanso kusinja itung'we kutula kuambiila u wikali ku nzila ang'wi Isekulu.³Ingi kusinja mikatemela indya yanyu ku myaka mutandatu, hangi ku myaka mutandatu mikamihenguila i ntambi nia mizabibu anyu nu kilingiila u upuli wakwe. ⁴Ila ku ng'waka nua mupungati, Wikali nua kusupya nua kinkili kihi ikuambwa, ingi wikali kung'wi Isekulu. Shanga mukutemela i migunda anyu ang'wi kumihenguila i mizabibu anyu i ntambi yakwe.⁵Shanga mukimiila i maongola ihi mu nkali nia mizabibu nipumie mikola ku migunda anyu na mizabibu nishanga ihenguiwe intambi. Uwu ukutula ng'waka nua kusupya nu ukete ukinkili ku mahalu. ⁶Kihi ihalu ni shanga litendeewe u mulimo ni likapumya kitungo nla wikali kiko kikatula ludyako. Uewe mukola, atugwa ako nia kigoha nawa ni akisungu, anyamilimo ako ni anwi ni aziila ni ikie palung'wi mu ewe muhumile kilingiila indy. ⁷Ni kikali kako ni kakuding'wa ni kikali nika muwi ihumile kulya kihi ihalu nilipumyaa.⁸Ingi kusinja kung'waanyu kualya u wikali mupungati nua myaka, yaani, mupungati nkua myaka mupungati, izipye muhangu nua myaka makumi anne ni kenda. ⁹Uugwa mikakua luli nula mbutu kila nkika ku mahiku ikumi a ng'weli nua mupungati. Ku luhiku nula ulamulwa ingi kusinja mikakua mbutu kihi anyu.¹⁰Nu nyenye mukaubagula u ng'waka nua makumi ataano ku nsoko ang'wi Isekulu hangi mikatanantya ulyuuku kihi ihi ku ikali ihi. Yikatula nu yubile ku nsoko snyu, niiza ku nanso nsailo nia atugwa ingi kusinja isukigwe ku ndugu niao.¹¹Ng'wa nua mupungati yikatula ni yubile ku ng'waanyu. Shanga mukutemela ang'wi kimiila i indya ni yipumila kikola, nu kilingiila nikitegetile mu mizabibu nishanga ihenguiwe i ntaambi. ¹²Ku nsoko nanso ingi Yubile nzelu ku ng'waanyu. Nu nyenye mikalya nkali niukukula nyenso kupuma mu migunda.¹³Ingi kusinja kuasushe kila ung'wi mu wikali wakwe ku ng'aka uwu nua yubile. ¹⁴Anga itule wikagulya ihalu lihi nila munyakisali nuako a ¹⁵Anga itule ukugula ihi kupuma ku munyakisali nuako, komaniilya i ngele a myaka a ndya niiza uhumilwe kuogolwa kupikiila ng'waka nua yubile nzuya. Munyakisali nuako nukugulya ihi ingi kusinja waalye i myaka nanso ga. ¹⁶Myaka nikongeeleka kupikiila yubile ngiiza, ukongeeleka i nsailo ihi, ni myaka nikutula misheenyu kupikiila i yubile nzuya ukusinya i nsailo, ku nsoko i ngele a maogola itulikanile ni ngele a myaka nai ikili i yubile nzuya. ¹⁷Muleke kikapa ang'wi kitendela u wii, kimikiili kakwe, mutakiwe kumukulya Isekulu Itunda wanyu.¹⁸Ku lulo gwa, ingi kusinja muambiile i malago, kukulya i malagiilyo ane nu kituma. Nu nyenye mikikie kihi uziza. ¹⁹Ni nyenso ihi ikuminkiilya i maogola akwe, nu nyenye mikalya i nkali yanyu hangi mikikie mumo iziza. ²⁰Kwaala mikalunga, Kuulya ntuni ku ng'waka nua mupungati? Goza, shanga kuumile kutemela ang'wi kilingiila i nkali yitu." ²¹Nikalagiilya u ukende wane wize migulya anyu ku ng'waka nua mutandatu, ni nyenso ikupumya nkali nia kukondela ku myaka itaatu. ²²Mukatemela ku ng'waka nua munana hangi mikalongoleka kulya inkali nia myaka nakila nu kupuma mu masalanka a ndya. Kupikiila maogola a ng'waka nua kenda ni ikapika, mukuhuma kulya kupuma mu kipegwa nikiikilwe ku myaka nakila. ²³Ihalu shanga likuguligwa ku mikaili nu mungiiza nua kikaila, ku nsoko ihi ingi nsailo ane. Nu nyenye mihi mi aziila hangi ikali itungo migulya ihi ane. ²⁴Ingi kusinja mumisunje i tai ane na ukomoli ku nsoko ihi ihi ni mikikaila; mikatakilwa kulekela ihi igulwe hangi ni ndugu naiza uewe umiguile ihi nanso kupuma kung'waao. ²⁵Anga itule Muisraeli miako ukutla musese hangi ku nsoko nanso ukugulya ing'wi nia nsailo yakwe, uugwa munyandugu wakwe nua pakupi uhumile kuza kumikomola i nsailo nanso naiza u munyandugu wakwe wamigulya kung'waako. ²⁶Anga itule muntu mugila i anyandugu nia kumikomola i nsailo akwe, ila anga itule walimbue hangi ukete uhumu nua kumikomola, ²⁷uugwa ukualya i myaka puma ihi nanso naiguigwe nu kususha ku muntu nai umuguie i mpia naisagile. Nu ng'wenso uhumile kusukiila mu nsailo akwe mukola. ²⁸Ila anga itule shanga uhumile kumisusha kung'waakwe ihi nai umiguiye, ni nyenso ihi nai umiguiye ikusaga ku wikaili nua uyu nai umiguile kupikiila ng'waka nua yubile. Mu ng'waka nua yubile, ihi ikusukigwa ku muntu nai umiguiye, nu ng'wenso u mikaili nua upumoo ukusuka mu nsailo akwe. ²⁹Anga itule ukugulya nyumba nikoli mu kisali nikipilimikiigwe ikiligo, nu ng'wenso uhumile kumigula hangi mukati a ng'waka niakila kugulya. Ku nsoko, ku ng'waka wihi ukutula ni tai ane na ukomoli. ³⁰Anga itule nyumba nanso shanga ikukomoligwa nai ikili u ng'waka wihi, papo nyumba nanso nikoli mu kisali ni kipilimikiigwe ikiligo nila ikali nilang'wa uyu nuguile, ku utuugwa wihi nua utuugwa wakwe. Nyumba nanso shanga ikutula akusukigwa ku ng'waka nua yubile. ³¹Ila i nyumba nia ku ijiji ni igila ikiligo kuipilima, ikualigwa kutula migunda ihi. Ihumile kukomoligwa, hangi ingi kusinja isukigwe ku ng'waka nua yubile. ³²Ga ni iti, nyumba ni yikaiwe ni akuhani ku isali niao ihumile kukomoligwa matungo ihi. ³³Anga itule ung'wi nua akuhani shanga ukumikomola i nyumba niguigwe, uugwa nyumba nanso niguigwe ku isali ni imoli, ingi kusinja isukigwe ku ng'waka nua yubile, ku nsoko i nyumba a isali nia akuhani ingi nsailo niao mukati a antu nia Aisraeli. ³⁴Ila migunda iyo nipilimile i isali niao shanga ahumile kuguligwa ku nsoko nanso ingi nsailo nia ikali a Akuhani. ³⁵Anga itule i mukolihi miako ukutula musese, ngele kina shanga uhumile kiailya, nu ewe

ukusingigwa kumuaiiilya anga uu nuzeemuaiiilya u muziila ang'wi mungiiza wihi kupuma kunzi nuikie mukati anyu.³⁶ Leka kumupumya usuluja ang'wi kugema kigenisa kupuma kung'waakwe ku nzila yihi, ila mukulye Itunda nuako iti kina mulunaako walongoleke kieke nu ewe.³⁷ Shanga ukuminkiilya wilihwa nua mpia nu kumupumya usuluja, ang'wi shanga ukumuguila i indya niako iti kuluja usuluja.³⁸ Unene nene Isekulu Itunda nuako, nai ukuletile uewe kupuma ku Misri, iti kina Nukinkiilye ihi a ku Kanaani, ni kina ntule ni Itunda nuako.³⁹ Anga itule mukolihi miako wikatula musese nu kigulya mukola kung'wako shanga ukumitumya u mulimo anga mutugwa.⁴⁰ Mutendeele anga munyamilimo nua kanwa. Ingi kulinja watule anga uyo nuaiiilya nu ewe kitungo kupikiila ng'waka nua yubile.⁴¹ Ugwa wikahega kung'waako, ng'wenso mukola ni ana akwe palung'wi nu ng'wenso, hangi ukusuka ku ndugu akwe mukola nu mu wikailwa wang'wa tata wakwe.⁴² Ku nsoko nianso ingi anyamilimo ane nai numuletile kupuma kihi a ku Misri. Shanga akuguligwa anga atuung'wa.⁴³ Leka kutema migulya ao ku lugoha, ila utakiwe kumukulya Itunda nuako.⁴⁴ Kipande nila atugwa nuako nua kigoha nu mutugwa nuako nua kikima, nuhumile kualija kupuma ku anyu ingu niakupilimile, uhume kugula atugwa kupuma kung'waa.⁴⁵ Uhumile hangi kugula atugwa kupuma ku aziila ni ikie mukati anyu, yaani, kupuma ndugu niao niamoli palung'wi nuewe, ana awo niatugilwe kihi ako. Ahumile kutula nsailo niako.⁴⁶ Uhumile kutugisa atugwa nianso anga isalo ku ana ako hangi kukila uewe. iti kugula atugwa ikali, ila shanga muhumile kutema ku utaki migulya a ndugu yanyu ni ikoli mukati a antu a Israeli.⁴⁷ Anga itule muziila nuikie nu ewe kitungo ukutula mugoli, hangi anga itule ung'wi nua Israeli ukutula musese nu kigulya mukola ku ndugu nia aziila, ang'wi ku muntu nua kituunga ku ndugu,⁴⁸ nai yakila u Muisraeli miako kutula wagulwaa. Uumile kusukigwa ku ulipwi. Anga itule uhumile kusukigwa. Muntu u mpati ku ndugu yakwe uhumile kumukomola.⁴⁹ Uhumile kutula ihekulu wakwe, ang'wi ihekulu nua ng'waakwe, nukumukomola nuanso, ang'wi wihi ni muluna wakwe nua pakupi kupuma ku ndugu akwe. Ang'wi, anga itule ingi ukete ulimbuli, uhumile kikomola mukola.⁵⁰ Ingi kulinja wigombye nu muntu nai umuguile, atakiwe kualya i myaka puma ng'waka nai wiguiye ku muguli wakwe kupikiila ng'waka nua yubile. I nsailo iyo na ukomoli wakwe ialigwe kuniganiila ni ngele ka kinyamulimo nuilipwa u mutugwa nuaniilwe, kilika nila myaka naiza uhumile kulongoleka kituma mulimo kung'wa uyo nai umuguile.⁵¹ Anga itule yikatula ituile ni myaka mukwilo nisagile kupikiila ng'waka nua yubile, ukusingigwa kususha ilundo ikulu nila mpia ku nsoko a ukomoli niiza ingi uniganiili nua ngele a myaka nanso.⁵² Anga itule ikoli myaka misheenyu udu nisagile kupikiila ng'waka nua yubile, ukilinga nuyu nai umuguile iti kumipikiilya i myaka nisagile kupikiila ng'waka nua Yubile, nu ng'wenso ukusingigwa kulipiila ukomli akwe kuniganiila ni ngele a myaka.⁵³ Nu ng'wenso ukutendeelwa anga muntu nai wanilwe ng'waka ku ng'waka. Wika komaniilya kina shanga ukutendelwa ku utaki.⁵⁴ Anga itule shanga ukmowe ku nzila izi, ugwa ukutumikila kupikiila ng'waka nua yubile, ng'wenso palung'wi ni ana akwe.⁵⁵ Ku ng'waane unene i antu a Israeli ingi anyamilimo. Nianso ingi anyamulimo ane niiza niapumilye kihi a ku Misri. Unene nene Isekulu Itunda wanyu.

Chapter 26

¹Muleke kizipilya i adudu, ang'wi muleke kimisha ududu nua kuseswa ang'wi kipaandwa kigwe nila kikuilya, hangi muleke kimisha ikelu ligwe nila kuseswa kihi anyu ni mikamitugamila, ku nsoko Unene nene Isekulu Itunda wanyu. ²Ingi kulinja musunje u wikali wane nu kukulya i pelu pane. Unene nene Isekulu. ³Anga itle mu kugendeela mu malagiilyo ane nu kuamba i malagiilyo ane nu kukulya, ⁴Nu nene nikaminkiilya unyenye i mbula mu matungo akwe; ni nyenso ihi ikapumya i nkali yakwe, ni makota a migunda ikupumya i nkali yakwe. ⁵Upuli wanyu ukulongoleka ga ni itungo nua maogola nua mizabibu, ni maogola a zabibu akolongoleka kupikiila matungo a kutemela i mbeu. Nu nyenye mikalya mikate nu kikuta nu kieke iziza kianza ni mikazipya kisali kanyu kihi. ⁶Nikaminkiilya ulyuuku; mikalala bila kintu kihi kumuikilya mitumbo. Nika ihegelya kuli i ikali nia ulugu kihi, nia panga shanga akukila kihi anyu. ⁷Mika azunsha i alugu anyu, ni enso ikagwa ntongeela anyu ku panga. ⁸Antu anyu ataano akuzunsa alugu igana ling'wi, hangi antu anyu igana ling'wi akuzunsa alungu magana anzogu ikumi; alugu anyu akugwa ntongeela anyu ku apanga. ⁹Nikamukendegeela ku ukuili nu kumuzipya u nyenye mutuge nu kumukilinkiilya unyenye. ¹⁰Mikalya ndya ni iikilwe mu masalanka ku matungo malipu. Mikaheja i nkali ni iikilwe misalanka ku nsoko mutakile isalanka ku nsoko a maogola maziila. ¹¹Nikaika kitala kane pakati anyu, nu nene shanga nikatakigwa nu yenye. ¹²Nikagenda mukati anyu nu nene nikatula Itunda wanyu, nu nyenye mikatula antu ane. ¹³Unene nene Isekulu Itunda wanyu, nai umuletile kupuma kihi a ku Misri, iti kina shanga mukulongoleka kutula atugwa ao. Nabunanga mapindyo a majoki anyu hangi nikamuzipya mugende kugoloka. ¹⁴Ila anga itule shanga mukuntegeelya unene, ¹⁵hangi kuhita kukulya i malgiilyo aya, hangi anga itule mikamahita i malago ane, nu kuibipilwa nangaluu i malagiilyo ane, ngele kina shanga uhumile kukulya i malagiilyo ane ihi, ila mikalibunanga ilago lane. ¹⁶—anga ine mukituma imakani aya, Unene nikituma ili kung'waanyu; Nikasasha mitumbo migulya anyu, ulwae nu utaki niikagazanja i miho nu kuheja u upanga wanyu. Mikatemela i mbeu yanyu ku uulyi, ku nsoko alugu anyu akulya i nkali yakwe. ¹⁷Nikaziza u usu wane kung'waanyu, hangi mikahung'wa ni alugu anyu. Antu niamubipiwe i atemi migulya anyu, hangi mikamanka angize shanaga ikutula ga ni wihi nukumuzunsa. ¹⁸Anga itule shanga mikategeelya i malago ane, Nu nene nikamupisiilya itaki nkua mupungati ku milandu anyu. ¹⁹Nu nene nikabunanga u lugoha lanyu ku uhumi wanyu. Nikalizipya ilunde migulya lanyu itule anga ihuka nihi anyu anga shaba. ²⁰Ngulu yanyu yikituma besho, ni makota anyu kihi shanga ikupa i nkali yakwe. ²¹Anga itule mikagendeela nsuta ane hangi shanga mukuntegeelya unene, nikaleta ukuwi nkua mupungati ikilo migulya anyu, kuniganiila ni milandu anyu. ²²Nikalagiilya ikali nia muwi ataki kung'waanyu, niiza yikamiila i ana anyu, kulimansiilya i mitugo anyu nu kumuzipya mutule miasheenyu ku ngele anyu. Itigwa mapanda anyu ikatula maelu, ²³Anga itule palung'wi ni makani aya kualija ila muleke kumagomba u niganiilya wane hangi mukilinkiile kulongoleka ku nkungumi kung'waane, ²⁴papo nu nene ga nikagendeela nsuta anyu, nu nene mukola nikamupisiilya nkua mupungati ku nsoko a milandu anyu. ²⁵Nikaleta nyalahanda migulya anyu nuika apisiilya ku ngele ku nsoko a kulibunanga ilago. Nu nyenye mikilinga mu kisali kanyu, Nu nene nikalgiilya mung'wanso ulugu mukati anyu, hangi mikaholwa mu mikono a alugu anyu. ²⁶Ni nikapikiilya ugalania ni ndya, asungu ikumi akuhuma kuluga u mukate nuako ku kiseme king'wi nika kulugila hangi akuutemela u mukate nuako ku ugemeelya. Nu nyenye mikalya ila shanga mukikuta. ²⁷Anga itule shanga mukuntegeelya palung'wi ni makani aya kumuhanga, ila mukilinkiile kulongoleka nsuta nu nene, ²⁸uugwa nu nene nikalongola nsuta nu nyenye kikuo. Ga nu nene nikamupisiilya nkua mupungati kuniganiila nu mukwilo nua milandu anyu. ²⁹Papo ni mikalya i nyama ni ana anyu; mikalya nyama nia ananso anyu. ³⁰Ni nikalimilya kianza kanyu nika migulya, kuigwisa pihi itekeelo lanyu nia kukuhiilya u uvumba, nu kuguma i miimba anyu migulya a miimba a adudu anyu, nu nene mukola nikamumela unyenye. ³¹Nikapiula i isali yanyu kutula makumuulu nu kugazanja i pelu panyu. Nu nene shanga nikaloeeligwa nu munyunko uza nu aupumyi wanyu. ³²Nu nene nikaganzanja ihi. Alugu anyu ni ikatula akikie mung'wanso akutumbwa nu ugazangigwa nuanso. ³³Nu nene niaasapatilya u nyenye ku anya ingu, hangi nkapagula i nyalahanda ane nu kuatyatiila. Ihi anyu ikuhuligwa, ni isali yanyu ikutula makumuulu. ³⁴Ni nyenso ihi ikulumbiilya u wikali wakwe ku nsoko ikutula ahuligwa nu nyenye ize mukoli kihi a alugu anyu. Ku matungo anso, ihi ikusupya nu kiloeelya u wikali wakwe. ³⁵Ila udu ikutula ihuigwe, ikutula nu usupyo, niiza likatula usupyo niliuiye palung'wi nu wikali wanyu nai matulaa mikie mukati akwe. ³⁶Nu ku awo ni ikalekwa mung'wanso mihi a alugu anyu. Nikalagiilya mitumbo mukati a nkolo yanyu ngele a kina anga ize ingi ga ni magana anzogu a matutu udu niika puputigwa ku ng'wega akumitumbya. Nu nyenye mikagwa hata anga ize shanga ikutula nawa nia kumuzunsa. ³⁷Mikikumpya kila ung'wi migulya a muya anga udu iti ai matulaa mukumanka nyalahanda, anga ize shanga ikutula ga nukumuzunsa u nyenye. Shanga mikatula ni ngulu nia kimika ntongeela a alungu anyu. ³⁸Nu nyenye mikalimiligwa mukati a anyangu, ni nyenso ihi a alugu anyu akola ikumumila. ³⁹Awo ni ikasaga mukati anyu akulmiilila ku milandu ao,

uko mihi a alugu anyu, hangi ku nsoko a milandu ao, hangi ku nsoko ga ni milandu a atata ao akulimilila ga ni kahelu.⁴⁰Ila anga itule akulapa i milandu ao ni milandu a atataao, nu upiluki nuao niiza kung'aao shanga ai ahuiili ku ng'waane, ga nu lugendo nulao ku ng'waane - ⁴¹niiza nai lunsakilye kutula nsuta ni enso, nu kualeta kihi a alugu ao -- anga itule i nkolo niao nishanga itawe i kidam ikutuguntika, ⁴²hang'i anga itule akuugombya u upisiiligwa ku nsoko a milandu ao, nu nene nikakimbukiilya ilago lane nu Yakobo, ilago lane nu Isaka, Ilagi lane nu Abrahamu; nikakimbukiilya ga nihi. ⁴³Ihi ni ikahuligwa ni enso, itigwa ikaloeligwa nu wikali wakwe nikusaga igumaniigwe ni enso. Akutakilwa kusukiilya kinkwaatya ku milandu ao ku nsoko ingi enso akola wawo ai amahitile i malago ane nu kubipilwa i malagiilyo ane⁴⁴Ila palung'wi naya ihi, ni ikatula mihi a alugu ao, Unene shanga kuahita nianso, ang'wi shanga kuabipilwa iti kualimilya lukulu nu kulipyaguila kuli ilago lane nai nilagile ni enso, ku nsoko Unene nene Isekulu Itunda nuao. ⁴⁵Bali ku nsoko ao, nikalikimbukiilya ilago lane ni atataao, nai nialetile kupuma kihi a ku Misri mi miho a anya ingu, iti ntule ni Itunda nuao. Unene nene Isekulu."⁴⁶Aya yayo malagiilyo, ulamulwa, ni malagiilyo niiza Isekulu ai uzipilye ku ng'waakwe ni antu a Israeli mu lugulu nula Sinai kukiila Musa.

Chapter 27

¹Isekulu akitambulya nu Musa hangi akaligitya, ²"Itambulye ni antu a Israeli hangi uaille, 'Anga itule muntu wihi ukupumya ilapo lilo liilo nila kutula mulapwa kung'wi Isekulu, tumili nsailo ni ityatile;³I ngele yanyu nia nsailo ku mitunja nukete ilika nila kati a myaka makumi abiili ni myaka makumi mutandatu ihumilile kutula ni shekeli makumi ataan ampia, kuniganiila ilika nia shekeli nia kianza ni kelu. ⁴Mu musungu nuilika lilo liilo i ngele yanyu ni isalo itakiwe itule shekeli makumi ataatu a mpia. ⁵Puma niakete ilika nila myaka itaano kupikiila myaka makumi abiili i ngele yanyu nia nsailo mugoha ikutula shekeli makumi abiilia mpia, nu ku usungu ingi shekeli ikumi nia mpia, ⁶Kung'wa nukete ilika nila puma ng'weli ung'wi kupikiila myaka itaano i ngele ni ikete isailo ku mugoha yikatula shekeli itaano nia mpia nu ku musungu shekeli itaatu nia mpia. ⁷Puma nukete ilika nila myaka makumi mutandatu nikilo ku mitunja i ngele yanyu ni isailo ikutula shekeli nia mpia ikumi na itaano, nu ku musungu ingi shekeli ikumi. ⁸Ila anga ize u muntu nuipumyaa ilapo nila mulapwa shanga uhumile kusukiilya i ngele nanso nsailo, uugwa muntu uyu nukupumiiligwa kulinja ukutwalwa kung'wa kuhani, nu ng'wenso u kuhani ukumulinganisha uyu nupumiiligwa ku ngele nuhumile kupumya uyu nukupumya ilapo nila mulapa. ⁹Anga itule muntu ulpilwe kupumya isongelyo nila ikali kung'wi Isekulu, hangi anga itule Isekulu ukugomba, uugwa ikikali nikanso shanga kikubagulwa kung'waakwe ¹⁰Muntu nuanso shanga ukulekelwa kukipumya mitekeelo ang'wi kukailwa i kikali nikanso, muziza ku mubi ang'wi mubi ku muziza, anga itule ukupumya kikali kimikiili ka muya, uugwa ikali nianso ibiili; iko ni kikupumigwa hangi iko nikikukailwa yikatula yelu. ¹¹Ga ni iti, anga itule muntu wihi walapaa kumupumiilya Isekulu ku kulu kuulu shanga ku ulaku, ku lulo, Isekulu shanga ukukigomba, nu ng'wenso u muntu nuaso ukutakilwa kukileta kikali nikanso kung'wa kuhani. ¹²Kuhani ukukilingasiilya, ku nsailo a usuluja nua ikali. Nsailo ihi u kuhani nuika ika migulya a kikali, nanso yiyo ikutula nsailo akwe. ¹³Hangi anga ize u mikaili uloilwe kukikomola, uugwa itaano nia nsailo ikongeeligwa mu uguli wakwe nua ukomoli. ¹⁴Muntu nu kumibagula i nyumba akwe itule kipegwa kelu kung'wi Isekulu, uugwa u kuhani ukuika insailo akwe ang'wi itule nziza ang'wi mbibi. Nsailo ihi nikuikwa nu kuhani migulya akwe, papo ikutula nsailo akwe. ¹⁵Ila anga itule u mikaili wakwe nukumibagula i nyumba akwe uloilwe kumikomola, ukusingigwa kongeelya ipatyo nila kataano nila nsailo akwe mu uguli nua ukomoli wakwe, ni nyenso i nyumba ikutula akwe. ¹⁶Anga itule ukubagula ipatyo ni lihi akwe mukola, uugwa i nsailo akwe ikutula ku uniganiili ku ngele a mbeu nitakiwe kutemelwa kihi nanso - homeri ing'wi na mbeu nia shayiri niiza isalisigwe ku shekeli makumi ataan ampia. ¹⁷Hangi anga ize ukubagula mugunda wakwe ku ng'waka nua yubile, nsailo akwe na ang'wandyo ikusaga kutula yiyo yiyo. ¹⁸Ila anga itule ukubagula u mugunda wakwe nilanso kimikiili ka ng'waka nua yubile, uugwa u kuhani ukutakilwa kunonogoola i nsailo akwe ku ngele a myaka nisagile kupikiila i ng'waka nua yubile, ni nsailo akwe kulinja isimigwe. ¹⁹Anga itule muntu nukubagula u mugunda wakwe ukulowa kukila, kukomolya, nu ng'wenso ukutakilwa kongeelya ipatyo nila kataano mu nsailo, nu wenso u mugunda ukutula wakwe hangi. ²⁰Anga itule shanga ukukomolya u mugunda, ang'wi anga itule wagulya u mugunda ku muntu mungiiza, shanga uhumile kulikomolya hangi. ²¹Ki mikiili kakwe, mugunda nuanso nuikalekwa ilyuuku ku ng'waka nua yubile, wikatula isongelyo kung'wi Isekulu, anga niuli u mugunda nu upumigwe lukulu kung'wi Isekulu. Nu wenso ukutula nsailo ang'wa kuhani ²²Anga itule u muntu ubague mugunda nuuguile, ila mugunda nuanso shanga ipatyo nila ihalu nila ndugu akwe, ²³kuhani ukuzipya nsailo akwe kupikiila ng'waka nua yubile, nu muntu uyu kusija ukusukiilya isailo lakwe ku luhiku lulo luulo kutula kipegwa kelu kung'wi Isekulu. ²⁴Ku ng'waka nua yubile, mugunda ukusukigwa ku muntu uyo nai watula uguiwe, ku wikaili nua ihi. ²⁵Nsailo ihi kulinja izipigwe ku ngele a shekeli nia kianza kelu. Gera makumi abiili ku shekeli ing'wi. ²⁶Waleke kutula ukoli mutuugwa nua ng'wandyo mukati a ikali, ku nsoko atuugwa ihi nua ng'wandyo nua ikali ikondile kutula ingi nsailo ang'wi Isekulu, itule nzagamba ang'wi nkolo, ingi ang'wi Isekulu. ²⁷Hangi anga ize ingi kikali ni kakibudu, uugwa u mikaili wakwe uhumile kugula hani kuniganiila ni nsailo akwe, ni ipatyo nila kataano kulinja likongeeligwa mu nsailo nanso. Hangi anga ize kikali shanga kukukomoligwa, ni kensu kukuguligwa ku nsailo niikilwe. ²⁸Ikutula kutili ni kintu niiza u muntu ukupumya kung'wi sekulu, kupuma ku yihi nuikete, itule ingi ng'wana adamu ang'wi kikali, ang'wi ihi nila ndugu akwe, niiza kihumile kuguligwa ang'wi kukomolwa. Kila kintu nikipumigwa ingi kelu nangaluu kung'wi Isekulu. ²⁹Kutuli usukiilyi niilhumile kusukigwa ku nsoko a muntu nupumigwe iti kulimiligwa. Muntu nuanso ilapo wabulagwe. ³⁰Masongelyo ihi namoli mihi, itule mbeu nitegetile migulya ihalu ang'wi nkali kupuma mikota, ingi nsailo ang'wi Isekulu. Ingi nzelu kung'wi Isekulu. ³¹Anga itule muntu ukukomolya kihi ni kisongelyo lakwe, ukusingigwa kongeelya ipatyo nila kataano nila nsailo akwe. ³²Hangi ku kila kikali ni kikumi ni lidale nila ng'ombe ang'wi nkolo, wihi nuikila pihi a mulanga nua mudimi, ukubagulwa ku nsoko ang'wi Isekulu. ³³Mudimi shanga ukuduma i kali ni iziza ang'wi i ibibi lukulu, hangi shanga utakiwe kukaila kikali king'wi ku kikali kingiiza. Anga itule ukukikaila ku mpyani ihi iyo, uugwa ihi abiili uyo nua ng'wandyo nuyu nukaiwe ikutula yelu.

Kikali iki nikipumigwe shanga kihumile kukomoligwa."³⁴Aya yaya malagiilyo naza Isekulu uminkiiye u Musa mu lugulu nula Sinai ku nsoko a antu a Israeli.

Nehemiah

Chapter 1

¹Nkani yang'wa Nehemia ng'wana wa ng'wa Hakalia, ikawa kung'weli wa Kisleu, ku ng'waka wa makumi abiili, kukisali nuukulu nuwa Sushani, ²ung'wi wa anyandugu ane Hanani auzile ni antu ang'wi kupumila ku Yuda, unene nikaakalya indogoelyo a Ayahudi, niikakomya, Ayahudi naeasagie nae akole kung'wanso ni ndugoilyo a Yerusalemu. ³Ikambila, "Ao nae akole kukisali nikanso nae aponile mukitungo amole mulwago nulukulu ni minyala kunsoko ikiligo la ku Yelusalemu wabomolwa ni mimpita akwe ategentee ku moto."⁴Ni tungo nae nigula makani aya, nikishie nu kulila, imahiku ae nendeleo kuhongelya nu kiima nu kulompa nitongeela ang'wi tunda wa kigulu. ⁵Nikalunga, "Iwewe ingi mukulu, Itunda wa kigulu, Itunda ni wimukulu nu ukuilwa, nuwining'anilya Ilago nu ulowa kukila ikilo palung'wi nawa niakuloilwe nu kuamba malagilyo akwe."⁶Tegelya malompi ane hangi penzula miho ako uhume kija malompi a mutungwa ako kina itungele kulompa ntongeela ako ung'ung'wi nu utiku kunsoko a antu a Israeli atungwa ako. Unene nagomba milandu a antu a Israeli nikatendile kung'wako. Kihi unene ni nyumba ang'wa tata ane katenda milandu. ⁷Katenda milandu nangulu kung'wako. Singa kikaambila uuhumi, miko, nuuhukumilwa nae umulagiye mutugwako Musa. ⁸Inge kimbuka ulukani nae umuhukumie mutugwako Musa, 'anga mutende nulugila uhuili kumubalansanya, ni mahe ihi, ⁹ingi anga musuke kung'wane nukumatyata imalagilyo ane nu kituma kina antu ako ao enee pihe ilunde na a kuli une kuilingiila kupuma kung'wanso nukualeta nae nipatemanue alitendele ilina lane."¹⁰Itungele nianso inge atugwa ako ni antu ako, nae uaguniye kungulu yako nkulu ni mukono ako nikete ngulu. ¹¹Mukulu, kulompa, tegeelya itungele malompi aatungwa ako, nimalompi aatungwa ako niiza aloilwe kulikulya ilina lako. Itungele unihumile unene mutugwa ako ilelo, unkembele uliwa kuntongeela a muntu yu. "Ai nimung'wensi wa mutemi."

Chapter 2

¹Ku ng'weli wa Nisani, ku ng'waka wa makumi abiili ku mutemi Artashasta, autemanue divai nikahola divai nikamupa umutemi. Itungele nkili kukuilwa intongeela akwe. ²Ingi umutemi akambila, "Kuniki uusu wako ukete ukia? Sha wige kina wimulwae. Iyi ingi ukia wa nkolo." Papo nikogopa nangulu. ³Nikamuila umutemi, "Mutemi ikie kale na kale! Kuniki uusu wane uleke kutula nuukia? Anga itule kisale, pa ibiila ang'wa tatane, kung'wanso pa makumuulu, ni mimpita akwe agazangigwe nu moto." ⁴Ingw mutemi akambila, "Utakile ntende uli?" Kululo nikamulompa Itunda wa kigulu. ⁵Nikamuila mutemi, "Mutemi angawaone iza angaitule mutugwaako watende iza mumiho ako uhumile untume ku Yuda kisale ka ibiila ya aatata ane nihume kuuzenga hange." ⁶Mutemi akasukiilya (u nkili nuyo ae wishie pakupe nung'wenso), "Ukishie mahiku anga usuke?" Mutemi akaona iza kuntwala nunene nikamupa mahiko. ⁷Inge nikamuila umutemi, "Anga imoleelye umutemi, mpezi itutu kunsoko aakulu itumbe la mongo ahume kundekela nki ile muisale yao munzila a kenda ku Yuda. ⁸Hangi ize limole itutu kung'wa Asafu mulindi ila ihaka la mutemi ahume kumpa imiti ninye chembeele a mumpita itendo pakupe ni nyumba akamukulya Itunda. Nu kikihego la kisale nukunyumba nikishie." Kululo kunsoko mukono uza wa ng'wi Tunda au koli kung'wane, umutemi akampa ilompi lane. ⁹Nikapika ku akulu kitumbi la mongo, nikaapa imatutu a mutemi kululo ae waatwala atongeeli ao niikua mbita nia nankila mpalase palung'wi nu nene. ¹⁰Sanbalati Mhoroti nu Tobbia mutungwa wang'wa Amoni nai igule lukumo ulu, ikaloeligwa nangulu kunsoko umuntu auzile na ntakile kugema kuaailya antu a Israeli. ¹¹Inge nikasuka ku Yelusalemu nikishia kung'wanso mahiko ataatu. ¹²Nikauka utiko nene ni antu asheehu palung'wi nu nene. Singa nikamuila muntu wihi iko Itunda wane nae uikile mu muyo wane kutenda Yelusalemu. Ite kutile mutugo palung'wi nu nene kuleka nuyo nae numunankiie. ¹³Nikahega utiko ku mumpita wa kigeele kulimela kilungu ka nzoka nu mumpita wa kuhunula impaala, nukukagula makiligo a Yelusalemu nae abomowe ni ndoje ya mbao nae yigazangigwe nu moto. ¹⁴Itungo nikalongola kumumpita wa ndiilyo ya mutemi lyoma ai nyegenyege nangulu mutugo naenankiie kukila. ¹⁵Kululo nikalongola utiku wuwo mpele igiile kukagula ikiligo, nikasuka kunyuma nikingiila umumpita wa kigeele na uu nikagomoka. ¹⁶Atongeeli shanga aealingingile nae nendile na naentendile singa ae niatambuie a Yahudi ni akuhani, ni akulu, niatongeeli nao niangiza nae itumile milimo iyo. ¹⁷Nikaaila, Waona intandatu nukukete, Iyerusalemu ikale mumakumuula mimpitakwe agazangigwe nu moto. Kilanyi kuzenga upya ikiligo la Yelusalemu kuleka kutula ni minyala hange." ¹⁸Ai niatambuie kina mukono uza wa ng'wi Tundane aumola palung'wi nunene numunkani ya mutemi naumbiie. Ikalunga, "Kweni kuhega kenda zenga." Kululo ikakomisa mikonoao kunsoko amulimo nuuza. ¹⁹Inge Sanbarati Mhoroni, nu Tobbia mtugwa wang'wa Mwamoni, nu Geshamu mwarabu nai igule mpola niyanso, ikakuheka nukuutukila, ikalunga, "Ukutenda uli? Ukilea numutemi?" ²⁰Nikaasukilya, Itunda wa kigulu ukuupa ukende. Usese kiatugwa akwe kulongola kuzenga. Inge wimugila lyoma, kutile itai, hange kutile idai nilakiie Yelusalemu."

Chapter 3

¹Eliashibu mukulu wa adimi, wakimika palung'wi nialuna aadimi, ikazenga mumpita wa nkolo. Ikalelyaa nukuika mimpitaakwe. Ikaikila mpilimo kuntongeela a munala wa ng'wa Hamea nu munala wang'wa Hananeli. ²Ntongela ao antu a Yeriko ae azengile, ni ntongeela ao Zakuri ng'wa Imri akazenga. ³Ana ang'wa Senaa ikazenga mumpita wa nsamaki ikaikila impandwaa akwe ikaekela ndoje yakwe ni yuma yakwe ni mapindyo akwe. ⁴Meremoth akaandala lyoma nilityatie nuanso ng'wana wang'wa Uria ng'wana wang'wa Hakosi. Nukuntongeela ao Meshulamu wakanonya. Nuanso ng'wana wang'wa Berekia ng'wana wang'wa Meshezabeli. Pakupe nienso Sadoki akanonya, ng'wenso ng'wana wang'wa Baana. ⁵Ntongeela ao Watekoi ikanonya, inge atongeeli ao ikahita ituma mulimo nai alagiigwe ni akulu ao. ⁶Yoyada ng'wana wang'wa Pasea, nu Meshulamu ng'wana wang'wa Besodeya, ikanonya mumpita wa kale. Aika empandwa nukuika ndoje yakwe ni yuma yakwe ni mapindilyo akwe. ⁷Ni enso, Melatia Mgibeoni, nu Yadoni Meronothi, antu aku Gibeoni nuku Misp, akanoneelya migulya mai mukulu wa kisale ke itumbi la mongo ai wishie. ⁸Ni ntongeela akwe Uzieli ng'wana wang'wa Harhaya, ung'wi wa atyana dhahabu akanonya. Ntongeela akwe Hanania nuwi mnonya makuta akunyunkiila. Ikazenga hangi Yelusalemu ikiligo nigale. ⁹Ni ntongeela ao Refaya ng'wana wang'wa Huri akazenga. Aiza mutemi mu kisale kiniino akisale ka Yelusalemu. ¹⁰Ni ntongeela ao Yedaya ng'wana wang'wa Harumafu akazenga pakupe nulikalo lakwe. Ntongeela akwe Hatushi ng'wana wang'wa Hashabneya akazenga. ¹¹Malkiya ng'wana wang'wa Harimu nu Hashubu ng'wana wang'wa Pahat Moabu, azenga lyima ingiza palung'wi nu munala wa tanuu. ¹²Ntongeela ao Shalumu ng'wana wang'wa Haloheshi mukulu a kisale kinino mu kisala ka Yelusalemu akazenga palung'wi ni ananso akwe. ¹³Hanuni niakola kisaleka Zanoa akazenga mumpita wa kigeele. Ai azengile hange ikaikila ndoje yakwe ni mayuma akwe ni malugailo akwe. Ikazenga mapa magana ikumi kupikiila mumpita wa mpaala. ¹⁴Malkiya, ng'wana wang'wa Rekabu mukulu wa kisale ka Beth-Hakeremu, akazenga mumpita wa mpaala. Auzengile nukuikila ndoje yakwe ni yuma yake ni malugailo akwe. ¹⁵Shalumu ng'wana wang'wa Kolhoze, mukulu wa kisale ka Misp, akazenga mumpita wa ndiilyo. Azengile nukuukila kikunikilo miguulya akwe nukuikila mimpita akwe, ni yuma yakwe, ni malugalilo akwe. Akazenga upyaa ikiligo ku mpwani ang'wa Silowamu ku nzega a mutemi kupikiila uhumi wa kuntongeela kupuma kisale kang'wa Daudi. ¹⁶Nehemia ng'wana wang'wa Azbuki, mutemi mu ng'wa kisale mu kisale ka Beth-suri, akazenga pang'wanso, kupumiila ibilila yang'wa Daudi, ntongeela ibilika nae lizengilwe ni antu, ni likalo la antu niakete ngulu. ¹⁷Ntongeela akwe Alawi ikazenga, palung'wi nu Rehumi ng'wana wang'wanBani ni ntongeela akwe, Hashaiba, mutemi wang'wa kisale ka Keila, ku kisale kakwe. ¹⁸Ntongeela akwe antu a mahee ao akazenga, ikatula palung'wi nu Binui ng'wana wang'wa Henadadi, mukulu wa ng'wa kisale wa Keila. ¹⁹Ntongeela akwe akazenga Ezeri, ng'wana wang'wa Yeshua, mutemi waku Misp, auzengile lojimingiza kuhonga miika imata, kunindo ikiligo. ²⁰Ntongeela akwe Baruki, ng'wana wa Zakai, wikazenga kuuliwa lyimingiza nindo ikiligo kuhinga kumumpita ku-wishi Eliashibu mukulu adimi. ²¹Ntongeela akwe Meremothi, ng'wana wang'wa Uria, ng'wana wang'wa Hakosi, wikazenga lyima ingiza kupumila mumpita wa nyumba ang'wa Eliashibu kupikiila kunyumba ang'wa Eliashibu. ²²Hangi ntongeela akwe akulu aadimi anto akisale nikanso pakupe ni Yerusalemu ikazenga. ²³Ntongeela ao Benjameni nu Hashubu akazenga kuhonga kunyumba yao. Ntongeela yao Azaria ng'wana wa Maaseya, ng'wana wang'wa Anania, au zengile pakuo ni nyumba kwe. ²⁴Ntongeela akwe Binui ng'wana wang'wa Henadadi akazenga lyima ingiza kupuma pa likalo lang'wa Azaria kuhonga kikiligo. ²⁵U Palali, ng'wana wang'wa Uzia, akazenga pigulya pa nindo kikiligo nu munala nuwenee migulya kupumila mulikalo la migulya la mutemi mu lyoma la alindiili, intongeela akwe u Pedaya ng'wana wang'wa Paroshi akazenga. ²⁶Lantongeela atugwa a mihekalu nae ishie ku Ofeli ikazenga kulunga ipande niitepeela mazi ipande la kilya munala nuwigela. ²⁷Ntongeela akwe, Watekoi ikazenga kana ingiza kuinga kumunala mukulu nuukole kunzi ki kiligo la Ofeli. ²⁸Akulu aadimi akazenga pigulya la mumpita wa mpalase, kila ung'wi wao kuinga ku nyumba kwe. ²⁹Ntongeela ao Sadoki ng'wana wang'wa Imeri, akazenga lyima lilo kuhonga ku nyumbakwe. Nintongeela akwe Shemaya ng'wana wang'wa Shekania, mulindila mumpita wa kukilya akazenga. ³⁰Ntongeela akwe Hanania, ng'wana wang'wa Shelemia, nu Hanuni, ng'wana wa mutandatu kung'wa Salafu, ikazenga lyoma ingiza. Meshulamu ng'wana wang'wa Berekia akazenga kuhinga kumbele yakwe. ³¹Ntongeela akwe Malkiya, ung'wi wa atyana idhahabu akazenga ku nyumba aatugwa amuhekalu niagulya maintu nai ahongile kumumpita wi geleza nuku mbele akumpelo. ³²Agulya maintu a zahabu ni agulya maintu kumbele ni la migulya ku nindo nu mumpita wa nkolo.

Chapter 4

¹Sanbalati nae wigule kina kuuzenga ikiligo, akalipiilwa munkolo akwe, ng'wenso akataka nangulu, akaaheka ayahudi. ²Ntongeela a aluna akwe ni ikui mbita aku Samaria akalunga, "Ayahudi alema aaite akutenda ule? ahumile kunonelya kisali enso? Ahumile kupumya isongeelyo? Ahumile kumailya mulimo luhiku lung'wi? Ahumile kuleta magwe kupuma nae asonsewe moto?" ³Tobia Mwamoni ae ipalung'wi nu nu ng'wenso, akalunga, "Angaitule mulula aza uzenankila migulya a iki niakukizenga auze bomola ne ikiligo ili ni la magwe." ⁴Kutegeleke, Itunda itu, kunsoko usese kuutukilwa. Susha manang'ani ao muilakala yao enso nukuatenda atugwe mihe kina enso inge atugwa. ⁵Leka kukunika milandu ao, na leka kuheja milandu ao ntongeela ako, kunsoko abipilwa nao niakuzenga. ⁶Kululo ae kuzengile ihiligo ni kiligo lihi ai lihonga kewe nu ng'wa ulepu akwe kunsoko iantu ae atite nsula kituma mulimo. ⁷Inge Sanbarati, Tobia, Waarabu, Waamoni, nia Ashdodi nae igulye kina mulimo wa unoneelyi wi kiligo wa ku Yelusalemu ae wendelee kina imoma nae abunikile mung'wanso makiligo nae abunikile atugwa gazabu ni nkulu ikakila munkolo yao. ⁸Ihi akanonya ianza palung'wi ikaza kikua ni Yelusalemu yikatendeka mabee mukate akwe. ⁹Inge kikalompa kung'wi Tunda itu kikaika alindiili anga ulindiili nsoko ao ng'ung'wi nu utiko nsoko a wilei wao. ¹⁰Yikatula antu a Yuda ukalunga, "Ingulu yao nae akenkile miligo ikuleng'wa. Likoli nsingi ihalo lizuigwe ikulu, shanga kuumila kuzenga ikiligo." ¹¹Ni ake ito ikalunga, "Ni shanga akalunga ang'wi kiloela mpaka nukuzile kung'wao nukuabulaga nukimisha milimo." ¹²Matungo nanso ayahudi nae ishie pakupe nienso ikapuma mpande yihi akaligigwa nusesa nkua ikumi ikakupema kumainto nae atendile kung'witu. ¹³Kululo nikaaika antu mumima a pihe a ikiligo ku muma nii ng'walyi. Nikaika kila mukola nyumba azukete panga, ndilima, nuuta. ¹⁴Nikagooza, nikimuka, nikaaika akulu, niatemi, ni antu mangiza leki kogopi mukimbuki mukulu inga mukulu mukuilwa. Ateteeli anya ndugu anyu, ana anyu ananso anyu, asungu anyu, ni nyumba yanyu. ¹⁵Nai yapikila abe itu nae igule kina makani ao nae amole niyilingikile kung'witu, ni Tunda ae waagazangilya makani ao kihi kikasuka kikiligo kila muntu kumilimo akwe. ¹⁶Kululo matungo nanso akeeche muatugwa ane ikituma milimo kuzenga ikiligo ang'wi ao ikaamba ndilima, ngula, mata, nukutugala makuanila kina atongeeli ikimika ku migongo aanto a Yuda. ¹⁷Kululo atugwa wawo wao nai izenga ikiligo nukukenga miligo ai igiilya moma ao. Muntu wihi ai wituma milimo ku mukono ung'wi. ¹⁸Muzengi wihi au tugae panga pa lubalu lakwe ae wizenga uu. Uyu nae ukuile kalumbeda akishie pakupe nunene. ¹⁹Ae niaie akulu niatongeeli ni antu angiza, milimo miza na nziza, kizengile pi kiligo kole nu muntu mungiza. ²⁰Itumi mumankile ilyoma numukija luli la kalumbeta nu wilingiili kung'wanso. Itunda witu ukuukuila. ²¹Kululo ae kitumila milimo nuanso, ang'wi ao ae akuhola ndilima kupuma kilya nikitamukile pi ng'ung'wi wihi inzota niyikupumila. ²²Nikaa ila antu matungo nanso. Kila muntu nu mutugwa akwe alongolo uliku pakate a Yelusalemu, atule alindiili utiko ni atugwa itungo nilanso. ²³Kululo si nene ang'wi aluna ane, ang'wi atugwa ane ang'wi antu alindiili nae atyatile kutili ung'wi wito nuukai ung'wenda wakwe, kila muntu auhoile maikuilo akwe kina anga ae walongole kunsoko akutepa maze.

Chapter 5

¹Yatula itunja ao ite ni asungu ao ikalila kungulu pa ayahudi auya. ²Kunsoko ae akole antu ang'wi nae ilunga, "Usese ni ana itu, ni ananso itu, kukole kiido. Inge kupantika ilo kuhume kulya kishie." ³Hangi ae akole antu ang'wi nae ilunga, "Kuambiilya kuantu migunda itu ni nyumba yito kulije iligwa ukate wa nzala. ⁴Ni ang'wi ikalunga, "Kakopisilya mpia kulipa godi kumutemi kumigunda ito ni migunda a mizabibu. ⁵Kuite itungele miili itu ni sakami impyani ni anya ndugu ito, ni ana itu, ni ananso itu kuatugwa. Ananso ito ang'wi aile atugwa inge kiagila ngulu ya kuagulya kunsoko antu ang'wi akele migunda ito ni mizabibu ito. ⁶Nikabipilwa nangulu nae nigule kililo kao ni makani aya. ⁷Yatula nikasigila kuuluite, nikaleta masemeelwa ku akulu niatigeeli. Nikaaaila, "Unyenye mukuduma nyingeelyo kila ung'wi anyu kupuma kuanya ndugu akwe winyene." nikitangwa milundo ukulu kunsoko ao. ⁸Nikaaaila, usese kuuhumi ae kuhumila kuakombola kupuma kuutungwa anyandugu ito a kiyahudi nae aguigwe mumahi, inge maaguiye anyandugu nialuna anyu niasungu kina maaguiye hange kung'wito!" ⁹Hangi nikalunga nimukituma singa kiziza. Shanga mutakiwe ne kugenda muukuilwa wang'wi Tunda ito kuhume kugilya makani a mahe ni iza abeito? ¹⁰Unene ni aluna ane, ni atugwa ane, kiapa mpia ni ilegwa. Inge kuleke kuapumya nyingeelya ku mikono iyi. ¹¹Asukilyi lelo yuyi migundao, mizabibu ao, migundao na mizeituni ni nyumba yao ni mpia nkeho, iligwa, divai ni mpya, ni makuta nae muahaeeye. ¹²Ikalunga, "Kususha iko nae kuhoile kupuma ng'wandyo. Shanga kuuhuja kintu kihi kupuma kung'wao. Kutenda anga nuuliye." Nikaitanga akulu aadimi nikaalaganilya atende anga nai ahaidile. ¹³Nikapumunta ung'wendane nikalunga, inge Itunda waheje inyumba ni nsao ya kila muntu mulemilwe kutendela ilago lakwe. Kululo wapumnte watule mugila anga kintu. Milundo wihi wikalunga "Amina" Ikamukulya Itunda ni antu ikatenda anga nae alapile. ¹⁴Kululo kupuma matungo nanso nae mbikilwe kutula mukulu ao mihe a Yuda, kupuma ng'waka wa makumi ataatu, na ibeele ku mutemi Artashasta, myaka ikumi na ibeele, unene ni aluna ane shanga ae kukie ndya nae yipumiae kung'wa gabana. ¹⁵Inge akulu a kale nae ntongeela ane ae aaikie antu miligo milito, hange ikahola kung'wao shekeli makumi anee a mpia kunsoko a ndya ni divai ao a kila nsiku. Niatungwa ao ai ikaatendela ubi antu. Inge singa ae ntendile ite nsako akumogopa Itunda. ¹⁶Ni kendelea kitums milimo ki kiligo singa ae kuguile ihe. Ni atugwa ane ihi ikilungila kuko kunsoko a milima nanso. ¹⁷Pa nilila ndya ae akole ayahudi ni akulu ao antu 150, kuleka nae azile kung'wito kupuma ku anya kilungu nae akuukengeza. ¹⁸Maintu ihi nae aandawe mahiko ihi ae ng'obe ing'wi, nkolo mutandatu nae yitemenuwe, ni nyonyi mumahiko ikumi ni divai yihi ni yido. Ku makani aya iki shanga ae ntakile kipegwa ka ndya kang'wa gabana kunsoko ae widai ilitu nangulu ku anto. ¹⁹Nkimbuke ae itundane, kuukende kunsoko a ihi nina matendile ku antuawa.

Chapter 6

¹Matungo Sanbarati, Tobia, Geshemu Mwarabu ni abi itu angiza nae igule kina ae nzengile upya ikiligo hangi kina tile lyoma lihi nae lilekilwe ng'walyi, hangi shanga mbikie luje mumumpita, ²Sanbalati nu Geshemu akatuma antu akalunga, "Kilanyi kutunkane palung'wi pa kitunga welela pa Ono." Inge ae atakile kutendeela ubi. ³Nikaatuma antu kung'wao, nikalunga, "Nikituma mulimo ukulu singa uhumi kuhulumuka. Niki milimo imike anga nikegakuza kung'wako?" ⁴Ikatuma lukani lulolulo ka nee nu nene nikaasukilya uu du ku matungo. ⁵Sanbarati akatuma mutugwa akwe kung'wana ku nzila yiyo yiyo kataano nuukilisigwa nu wi ng'walyi mumi konakwe. ⁶Yikilisigwe, "Yitambue mumahii, u Geshemu nung'wenso akalunga kina uewe ni ayahudi maina hiya kukutupa kunsoko nanso nainazenga ikiligo. Kunsoko a nkanizi, wahumbeela kutula mutemi wao. ⁷Nu wewe waatemanula iamanga, kutanany nkanzi yako mu Yerusalemu, ikalunga ukole mutemi kung'wanso ku Yuda!" Uhumile kutula nu uhueli kina umutemi ukija inkani. Kululo nzuo kitambuile. ⁸Nakamutuma lukani nikalunga, "Makani anga nanso akile kutung'wa anga nuuliye kunsoko mukoloako umasigiie. ⁹Kunsoko ehi ae aloilweakukaze ikaze asigie, "Akuleka mikonoaokituma milimo nanso, shanga yikutendeka." Inga itungela, Itunda ituna kumisa mikono ane. ¹⁰Nikalongola kito kung'wa Shemaya ng'wana wang'wa Delya, ng'wana wang'wa Mehetabeli, nautungilwe mito lakwe akalunga, "Sebu kutankane palung'wi kunyumba ang'wi Tunda, mukate a nyumba akulompeela kulugaile indoje a munyumba nanso. Kunsoko apembya akuulage. Utiko apembilye akubulage." ¹¹Nikasukilya, "Muntu angunene nihumile na kumanka? Nu muntu angu nene nihumilane kingila ku nyumba akulompela kunsoko nihume kishie? Shanga kiingila." ¹²Nikakesa kina shanga Itunda au umutumile inge autumie umanga kung'wane. Tobia nu Sanbarati ikamuhola utugwa. ¹³Ikamupa milimo kuntenda ntule nu oa kunsoko ntende iko nauliye ntende milandu, kululo ae ahumile kumpa ilina ni be anihumye minyala. ¹⁴Itundane akimbuka Tobia nu Sanbarati ku ihi nae antendile. Hangi mukimbuka mumanga Nodia ni amanga niangiza nae agemile kuntenda nogope. ¹⁵Kululo ikiligo likakondeela uluhiko la makumi abeele na itaano ku ng'weli nua Eluli, ntongeela a nsiku, makumi ataano na ibeele. ¹⁶Abe ito ihi nae igule nanso mahi ihi nae akupilimile, ikogopa na ikabunika myoyo nangulu mumikono ao enso. Kundogoelyo ae alinga milimo nanso aitendekile kuailigwa ni Tunda witu. ¹⁷Itungo ele ikatuma makilisigwa edo kung'wa Tobia. Ni makilisigwa ang'wa Tobia ikaaziila. ¹⁸Kunsoko ae edo kung'wanso ku Yuda nae atugilwe kukilapo kakwe kunsoko ae mukwingwa wang'wa Shekania, ng'wana wang'wa Ara. Ng'wakwe Yehohanani ai waina musungu wang'wa Meshulamu ng'wana wang'wa Berekia. ¹⁹Hangi ikandigitya une kukiila ntendo yakwe ni nzinza mukumutambuila nkani yane. Makilisigwa ane aletilwe kung'wane kupuma kung'wa Tobia kunkangiilya.

Chapter 7

¹Matungo ikligo nae lakonda nindoje nakondya kimisha, alindili a mimpita ni umbi a alawi ae atemanulwa.

²Nikamupeza muluna ae Hanani atule ni malagiilyo ni makulu mu Yerusalemu. Palung'wi nu Hanania naeiza mimiili wa kisale, kunsoko au kete uuhueli hange aumogopile Itunda kulukulu kikila ido.³Nene nikamuila, leki kuluguli mimpita a Yerusalemu mpaka lyoa litende itaki. Matungo alindiili a mumpita akulindiila, uhumile kulugaila mimpita nukonyeelya. Temanula alindiili kupuma ao mishie ku Yerusalemu ni ang'wi pa wewe nuwilindiila, niang'wi kuatongeela a nyumba yao enso. ⁴Inge kisale ae kigale hange kikulu. Inye ae akele antu asheehu mung'wanso mukate na kutile inyumba nae yizengilwe hangi. ⁵Itundane au ikile munkolo ane, kuilinga palung'wi akulu,niakulu ao niantu niakilisa mina ao munyumba yao. Nika liji mbugulu a utuugwa wao nianso nae asukile ng'wandyo kaona kina yakilisigwe mumo. ⁶Awa inge antu akisale nae endile kupumila mumahumuulu ao nae ahamigwe matungoNebukadreza mutemi wa ku Babeli auhoile atugwa. Akasuka ku Yerusalemu nu ku Yuda. Kila muntu wendekitalakwe. ⁷Wikaza nu Zerubabeli, Yoshua, Nehemia, Seraya, Reelaya, Nahamani, Mordekai, Bilshani, Mispari, Bigwai, Rehumu nuku Baana. Ualigwa ku ana a Israeli yikatula iti. ⁸Ana ang'wa Paroshi, 2,172. ⁹Ana ang'wa Shefatia, 372. ¹⁰Ana ang'wa Ara, 652. ¹¹Ana ang'wa Pahath Moabu, ¹²Kuana ang'wa Yeshua ni Yoabu, 2,818. ¹³Ana ang'wa Elamu, 1,254. ¹⁴Ana ang'wa Zatu, 845. Ana ang'wa Zakai, 760. ¹⁵Ana ang'wa Binnui, 648. ¹⁶Ana ang'wa Bebai, 628. ¹⁷Ana ang'wa Azgadi, 2,322. ¹⁸Ana ang'wa Adonikamu, 667. ¹⁹Ana ang'wa Bigwai, 2,067. ²⁰Ana ang'wa Adini, 655. ²¹Ana ang'wa Ateri, ang'wa Hezekia, 98. ²²Ana ang'wa Hashumu, 328. ²³Ana ang'wa Besai, 324. ²⁴Ana ang'wa Harifu, 112. ²⁵Ana ang'wa Gibeoni, 95. ²⁶Antu kupumila ku Bethlehemu nu ku Netofa, 188. ²⁷Antu ang'wa Anathothi, 128. ²⁸Antu aku Beth Azmaweth, 42. ²⁹Antu aku Kiriath Yerimu, Kefira, na Beerothi, 743. ³⁰Antu aku Rama nu ku Geba, 621. ³¹Antu aku Mikmasi, 122. ³²Antu aku Betheli nu ku Ai, 123. ³³Antu aku Nebo, 52. ³⁴Antu aku Elamu wa kabeeli, 1,254. ³⁵Antu aku Harimu, 320. ³⁶Antu aku Yeriko, 345. ³⁷Antu aku Lodi, Hadidi, nuku Ono, 721. ³⁸Antu aku Senaa, 3,930. ³⁹Ademi ana ang'wa Yedaya (a nyumba ang'wa Yeshua), 973. ⁴⁰Ana ang'wa Imeri, 1,052. ⁴¹Ana ang'wa Pashuri, 1,247. ⁴²Ana ang'wa Harimu, 1,017. ⁴³Alawi, ana ang'wa Yeshua, aku Kadmieli, aku Binui, aku Hodavia, 74. ⁴⁴Iimbi ana ang'wa Asafu, 148. ⁴⁵Nae alugueloje wa ana ang'wa Shalumu ana ang'wa Ateri, ana ang'wa Talmoni; ana ang'wa Akubu, ana ang'wa Hatita, ana ang'wa Shobai, 138. ⁴⁶Atugwa amu nyumba akulimpeela ana ang'wa Siha, ana ang'wa Hasufa, ana ang'wa Tabaothi, ⁴⁷ana ang'wa Kerosi, ana ang'wa Siaha, ana ang'wa Padoni, ⁴⁸ana ang'wa Lebana , ana ang'wa Hagaba, ana ang'wa Salmi, ⁴⁹ana ang'wa Hanani, ana ang'wa Gideli, ana ang'wa Gahari. ⁵⁰Ana ang'wa Reaya, ana ang'wa Resini, ana ang'wa Nekoda, ⁵¹ana ang'wa Gazamu, ana ang'wa Uza, ⁵²ana ang'wa Pasea, ana ang'wa Besai, ana ang'wa Meunimu, ana ang'wa Nefusimu. ⁵³Ana ang'wa Bakbuki, ana ang'wa Hakufa, ana ang'wa Harhuri, ⁵⁴ana ang'wa Baslith, ana ang'wa Mehida, ana ang'wa Harsha, ⁵⁵ana ang'wa Barkosi, ana ang'wa Sisera, ana ang'wa Tema, ⁵⁶ana ang'wa Nesia, ana ang'wa Hatifa. ⁵⁷Ana ang'wa Sulemani, ana ang'wa Sotai, ana ang'wa Sofeereth, ana ang'wa Peruda, ⁵⁸ana ang'wa Yaala, ana ang'wa Darkoni, ana ang'wa Gideli, ⁵⁹ana ang'wa Shefatia, ana ang'wa Hatili, ana ang'wa Pokerethi Sebaimu, ana ang'wa Amoni. ⁶⁰Atungwa iki amunyumba akulompeela ni ana aantugwa ang'wa Sulemani, ae 392. ⁶¹Aaa inge antu nae endie kupuma ku Tel Mela, Tel harsha, Kerub, Addon, nu ku Imeri. Inge shanga ae alingile kina enso ang'wi aluna aa tata ao ae ana a Israeli, ⁶²Ana ang'wa Delaya, ana ang'wa Tobia ni ana ang'wa Nekoda, 642. ⁶³Nu kupumila ku adimi ana ang'wa Habaya, Hakosi, nu Barzilai (akamuhola musungu akwe kupuma ku ananso ang'wa Barzilai nu Gileadi akitangwa ku lina lao). ⁶⁴Awa ae akuduma igeleke luiumo ku ihanguie ni ele lao ikalemeka kigeleka kululo ae ahigigwe kupuma kua dimi anga niiza ku anya milandu. ⁶⁵Nu ng'wensu mukulu wang'wa gabana akaaila aleke kulekelwa alye ndya ya adimi kupuma mitekeelo ku wizaugigwa mudimi nukete uhumi. ⁶⁶Milundo wihi ae antu 42,360, ⁶⁷kualeka atugwa ao niitunja niatugwa ao niasungu nao akole 7337. ae akole niitunja niasungu iimbi 245. ⁶⁸Mpalasi yao ai 736 mu idadi ao, ni nyumbu ao 245, ⁶⁹ngamia ao 435, ni ndogwe ao 6,720. ⁷⁰Ang'wi aakola nyumba yaatata ao ae apumilye kipegwa kunsoko a milimo. U gabana aupumilye isongeeelyo ka darkoni magana ikomi adhahabu masale 50, ni myenda 530 aadimi. ⁷¹Ang'wi ae kulu a nyumba aa tataao ikaapa mumbugulu yao ku milimo darkoni ni ya dhahabu magana makumi abeele, ni dhahabu ni mane 2,200 ya mpia. ⁷²Antu ang'wi ae aapee darkoni ya dhahabu magana makumi abeele a mpia, ni myenda mitandatu nu mupungate ku adimi. ⁷³Kululo adimi, Alawi, alindiila mimpita, ni iimbi, antu angiza atugwa amunyumba akulompela, ni aisraeli ihi ikishia muisala yao. Kupikila ng'weli wa mupungati antu a Israeli ae ishie muisale yao."

Chapter 8

¹Antu ihi ikilunda anga muntu ung'wi mulyoma angwe niung'walyi ntongeela a mumpita wa mazi. Ikamulompa Ezra mukilisi walete mbugulu a malagiilyo ang'wa Musa, iko mukulu nae waalagiiye Israeli. ²Luhiko la ng'wandyo mu ng'weli wa mupungati, Ezra mkulu wa adimi, akaleta malagiilyo ntongeela a wilingsilyi, itunja ni asungu na ihi niakete uhumi wa kija nukulinga. ³Ikakendegela lyoma niling'walyi ntongeela a mumpita wa mazi akasima kupuma kidaudau kupikiila pang'ung'wi ntongeela aitunja masungu, wihi nauhumile kulinga ihi ikategeelya kisa imbugulu a malagiilyo. ⁴Nu Ezra mukilisi akimika pigulya pa kihinbiile ka mbao ni antu a anonilye kunsoko lilo. Pa mpelo akwe ae imikile Matithia, Shema, Anaya, Uria, Hilkia nu Maaseya, ipande lakwe mukono wa kigoha nu Pedaya, nu Misbaeli, Malkiya, Hashumu, Hashbadani, Zekaria nu Meshulamu ae imikile ipande lakwe mkono wa kikima. ⁵Ezra akakunukula mbugulu ntongela aantuiki kunsoko ai wimikile pigulya a antu, naukunukue antu ihi ikimika. ⁶Ezra akamusongeelya mkulu Itunda; mukulu ni antu, ikahumbula mikonao, ikasukilya, "Tai! Tai!" Ikinamya matwe ao, ikamukulya mukulu nduso yao yikengee pihe. ⁷Yeshua, Bani, Sherebia, Yamini, Akubu, Shabethai, Hodai, Maaseya, Kelita, Azaria, Yozabidi, Hanania, Pelaya nienso inge alawi, ikaailya antu kulinga malagiilyo, antu ikishie matumbe ao. ⁸Nianso ae asimile mumbugulu malagiilyo ang'wi tunda, ikalingasilya itai kuitambaa ikapumya ilingasilyo antu alelwe naamasomile. ⁹Nehemia, gabana, nu Ezra mudimi, niakilisi aa lawi nai akualingasa antu ikaailya antu ihi, luhiku ulu inge leigwe kung'wea mukulu Itunda anyu. Leki kuhongeelyi nukulila. Kunsoko antu ihi ae akiile matungo nae igulye makani amalagiilyo. ¹⁰Nehemia akaailya longoli, mulye nikinonile, umukate ni mazi akang'wa hangi mutwali muntu numugila kintu, kunsoko luhiku ulu inge lukenda kumukulu witu. Leki kutula nuukea kunsoko ulowa wa mukulu ni ngulu yanyu. ¹¹Alawi ikaatenda iantu atule ategeelya, ikalunga, "Kilaji! kunsoko luhiko ulu lukende. leki kutula nuukea." ¹²Antu ihi ikenda kulya nu kung'wa nukugalana ndya, nukuina kuulowa nuukulu nsoka ae elewe nkani nae ahubiliwe. ¹³Luhiku la kabiili atungeeli a nyumba yaaisikulu kupuma antu ihi, adimi ni alawi, ikilunda kung'wa Ezra, mukilisi ahume kulinga kupuma munkani ya malagiilyo. ¹⁴Ikaona niyikilisigwe mumalagiilyo kina umukulu nae umulagiiye Musa kina ana a Israeli ishie mihema matungo a luhiku nulukulu a ng'wela wa mupungati. ¹⁵Atakiwe apumye lukani kupumila munyumba yao yihi, nu kung'wanso ku Yerusalemu, ikalunga, longoli kunzi ihe a malugulu mulete matambi kupuma mu mzeituni wa mhaka, ni matambi a miti ni mikomu kuhume kunonya itala ya kiikiilya anga niyikilisigwe. ¹⁶Kululo antu ikapuma ikaleta matambi, ikimuneelya mahema, kila muntu pigulya a uso mu italanyao, mumatando, mu maanza a nyumba ang'wi tunda pa yi ng'walyi kumumpita wa maze, nu mukiili wa mumpita wang'wa Efraimu. ¹⁷Inge milundo wihi wa ao nai asukile kupuma kukitungo ikamonya mahema ikishie mukatao. kunsoko kupuma nsiku yang'wa Yoshua ng'wana wang'wa Nuni kupikiila luhiko nulanso, antu a Israeli shanga ae anoneye uini kuluhiku ulu nulukulu. Nu ulowa wikatula ukulu nangulu. ¹⁸Inge luhiku kuluhiko, kupumila luhiko la ng'wandyo kuhonga kumpelo akwe, Ezra akasoma kupumila mumbugulua malagiilyo ang'wi tunda. Ikatenda luhiko nulukulu ku mahiku mupungati nu luhiko la munana yikatula nu milundonuza kuaambila malagiilyo.

Chapter 9

¹Luhiku la makumi abiili na ine ng'weli wuwo wuwo antu a Israeli ikilunda, enso ae afungikile enso ae atugae magunila, nao ikaikila lunkundi migulya mumatwe ao. ²Utugwa a israeli ikikoma niageni ihi. Ai imikile nukukumuula milando ao ni ntendo ni mbii ya atata ao. ³Ai imikile mulyoma lao, i kinda a lusiku ai awomile kupuma mumbugulu a malagiilyo a mukulu Itunda ao. Ni kinda lolya a lusiko ae akumuue nukinama ntongeela a mukulu Itunda ao. ⁴Alawi, Yeshua, Bani, Kadmieli, Shebaniya, Buni, nSherebia, Bani nu Kenani, ikimika pigulya la ngazi ikamitanga mukulu itundaao ku luli nulukulu. ⁵Kululo Alawi, nu Yeshua, nu Kadmieli, nu Bani, nu Hashabneya, nu Sherebia, nu Hodia, nu Shebania, nu Pethalia, ikalunga, "Imiki mumukulye mukulu, m Itunda anyu kuli na kale." Likembetwe lina lako nikulu, nilikuigwe kukila ipegwa yihi nu ukuligwa wihi. ⁶U wewe wimukulu. Uwewe wing'wene. Uwewe witumile kigulu, ilunde la migulya nia malaikachia mbita mbita, nuukumbigulu ni kila kintu nikimola migulya akwe, nu luzi na ihi na amole mung'wanso, waipeza ihi upanga ni ikuimbata amalaika ikukulya. ⁷U wewe inge wimukulu Itunda nae umutemanue Abramu, akamupunya kupumila ku Uri a Akaldayo, akamtanga Ibrahimu. ⁸Auine umoyo wakwe utigile ntongeela ako na wewe wikatenda palung'wi nu ng'wenso ilago la kuapeza atugwa akwe ihi a akaanani, nu Mhiti, nu Mwamori, nu Perizi, nu Myebusi, nu Wagirgashi. Waika ilago lako kunsoko uwewe ukete itai. ⁹Ae uine lwago la atata itu ku Misri na wikija kililo kao mpelo a luzi la Shamu. ¹⁰Wewe autendile ukuilwa kung'wa Farao niatugwa akwe ihi, ni antu ihi a mihe akwe kunsoko auine kina a Misri ae atendile ku kukulya. Inge ae witendee lina nilimikile kupikiila ileliyi. ¹¹Wikatemanula luzi ntongeela ao, ikakila mukate a luzi migulya ihe ni nyumu, wikaaguma ao niamukate muluzi anga igwe mukati mumazi. ¹²Uwewe ae uatongee ku kimpandwa ka moto utiku uhume kualikila munzila ahume kugenda kung'wanga wakwe. ¹³Au hulumukila kupumila migulya a lugulu la Sinai wikaligitya ni enso kupuma kilunde ukapeeza ilago nulukulu ni malagiilyo a tai, ilagiilyo nuluza ni malagiilyo. ¹⁴Wikaatambuila luhiko lako la kukuligwa wikaapa ilago, malagiilyo, ni malagiilyo kukiila Musa mutugwa ako. ¹⁵Wikaapa ndya kupuma kigulu kunsoko a nzala ao, ni maze kupumila migwe, ku nyota ao. Wikaaila alongole amiteme ihe nae ualapie ku kilapo kuapaa. ¹⁶Inge nianso ni atata ituae atendile milandu, ni enso ae ilugoha, shanga ae aambie malagiilyo ako. ¹⁷Ai ahitile kutegeelya, shanga asigie ukuilwa nae utendile kung'wao, inge ikatula ilugoha, nu kukiila milandu ao ikaika mutongeele nsako ahume kusukila utugwa. Inge u wewe wi tunda nuwizue kinya uwai nuukete ukende nu kinya uwai. Singa wimupepele kutaka wi idu kuulowa nuukulu; u wewe singa ae ualekile. ¹⁸Shanga aa ualekile napo nae akondya kupumya ng'wa ng'ombe ki shuma nai kisomewe ikalunga, "Uyu yuyu Itunda anyu nae ukuletile kupumila ku Misri," nae alimiie nangulu. ¹⁹Uwewe ku kinya uwai kako, shanga ae ualekile mumbuga. Kimpandwa kilunde kikaatongeele munzila shanga ai kialekile matungo a mung'wi, ni kimpandwa ka moto utiku ikaza keiija munzila nae atakiwe kugenda. ²⁰Ae uapee ng'wa ng'welu ako nu muza kuamanyisa ni nkware yako wikaahita kuaima muilakala yao, wikaapa mazi ku nyota yao. ²¹Ku myaka makumi anee ae uapee mumbuga, shanga ae auieye kintu kihi, imyenda yao senga ae yikulupae migulu ao singa ae iimbile. ²²Ae uapee utemi wa antu hange ukaapa ike mang'ong'onyelyo ihi a kole, kululo ikatema ihe a Sihoni mutemi wa ku Heshboni, ni he a Ogu mutemi waku Bashani. ²³Wikatenda ana ao atule idu anga nzota ya kilunde, ukaingilya mihe wikaaila atata ao ingile nukutema. ²⁴Inge antu ikingila, ikamitema ihe, wika alemelya akala ihe nanso, akaanani ikaamba mumukono ao, palung'wi ni atemi ao, ni antu ike nsoko Israeli atule ni enso anga nae atakile. ²⁵Nianso akaiambila isale niyekete ngulu, nihe nikete uhumi, nianso ikahola nyumba niyikete maintu ihi ni maza, ilungu niyihimbilwe, mizabibu ni miti a mizeituni, ni miti a nkali duu. Kululo ae alie ikikuta nu kukondanila, ikalowa kuukende wako. ²⁶Inge akahita kuukela ikagumanilya. Ikamaguma malagiilyo ako nyuma a migongo ao. Ikaambulaga amanga ako nae nae aakanantilye akusukile uwewe enso ikatenda ubi nuukulu. ²⁷Kululo wikaahangiila mumukono a bii ao nae uagilye. Ni matungo a lwago lao ae akuliie nuwewe wikaaija kupuma kigulu ni nkua yido wikaagumiiilya kupuma mikono a abii ao, nsako a kimya uwai kako ni kiido. ²⁸Inge nae kasupya ekatenda mabii hange ntongeela ako, nuwewe wikaaleka mu mikono a abii ao. Kululo abii ao ikaatema kung'wao mpaka naizekusukila nu kukuliila, wikija kupuma kigulu nkua yido wikaagunilya nsoko a kimya uwai kao. ²⁹Ae uagindile ahume kusuka ku malagiilyo ako. Palung'wi niite atendile lugoha ikahita kutegeelya malago ako. Ae atendile milandu mu malago ako ni wimupeza upanga u muntu wihi niwima ambila, shanga ae amaambie shanga ae aitendele hangi hangi ae ahitile kumtegeelya. ³⁰Ku myaka du ukiloela nienso nukuaginda ku ng'wa ng'welu ako ku nzila a nya kidago ako. Palung'wi ni ite shango ae ategeeyo. Kululo wikaikila mumukono a antu a kisale. ³¹Inge ku kinya uwai wako nuukulu shanga ae ategeeyo. Kululo wikaikila mumukono a antu a kisale. ³²Inge Itunda ito, Itunda ita nu mukulu nukete ngulu, nu wa kukanga wiika ilagi lako nu ulowa wako milandu ihi niyakupatile usese, atemi itu, ni adimi itu, nianya kidago itu, ni atata itu, ni atu ako ihi kupuma mahiko aatemi a Ashuru kutongela lelo wialya kina nkeenyo. ³³U wewe wi mukola tai ku yihi naakupatile. Kunsoko atendile

kuuhuili, inge katenda milandu. ³⁴Atemi itu akulu itu, adimi itu, ni atata itu, singa ae aambie malagilyoako, hangi singa ae akendegea malago ako ang'wi ntendo yako nae uatendee. ³⁵Nu muutemi wao nianso, matungo nae aloilwe ukende wako kung'wao, mihe nikulunikite ilig'wa nae uikile ntongeela ao, singa ae akutumikie ang'wi kuleka nzila yao ni mbii. ³⁶Itungele usese kiatugwa mihe nae uapee atata ito kuloelwa inkali yakwe niipegwa yakwe ni nziza, goza, usese kiatugwa. ³⁷Maogolwa ni maza mi hito ihonga kuatemi nae aikile kung'wito nsoko a milandu itu. Atemi mu miili itu nu mumitungo anga nialoilwe. kukete lwago lukulu. ³⁸Kunsoko ihi aya kutenda ilago nulukulu ku kikilisa. Mumbungulu nilitungilwe ni mina aakulu ito, Alawi, ni adimi."

Chapter 10

¹Ao naeakile emina ao mobalua naeikunekewe ae a Nehemia ng'wana wang'wa Hakalia gavana nea dimi naeakilwa ae a Sedekia, ²Seraya, Azaria, Yeremia, ³Pashuri, Amaria, Malkiya, ⁴Hamshi, Shekania, Maluki, ⁵Harimu, Meremothi, Obadia, ⁶Danieli, Ginethoni, Baruki, ⁷Meshulamu, Abiya, Miyamini, ⁸Maazia, Bilgai nu Shemaya. Awa aeadimi. ⁹E walawi ae Yoshua ng'wana wang'wa Azaria, Binui wa ndogu ang'wa Henadadi, Kadmieli, ¹⁰nu Alawi eaoya, Shebania, Hodia, Kelita, Pelaya, Hanani, ¹¹Mika, Rehobu, Hashabia, ¹²Zakuri, Sherebia, Shebania, ¹³Hodiya, Bani nu Beninu. ¹⁴Atongeli a antu ae a Paroshi, Pahath-Moabu, Elamu, Zatu, Bani, ¹⁵Buni, Azgadi, Bebai, ¹⁶Adoniya, Bigwai, Adini, ¹⁷Ateri, Hezekia Azuri, ¹⁸Hodia, Hashumu, Besai, ¹⁹Harifu, Anathothi, Nobai, ²⁰Magpiashi, Meshulamu, Heziri, ²¹Meshezabeli, Sadoki Yadua. ²²Pelatia, Hanania, Ana, ²³Hoshea, Hanania, Hashubu, ²⁴Haloheshi, Pilha, Shobeki, ²⁵Rehumu, Hashabna, Maaseya, ²⁶Ahia, Hanani, Anani, ²⁷Maluki, Harimu nu Baana. ²⁸Neantu eaoya aeademi, nealawi, nealili amelango neembi neitumi neitekelo, nawa ehi naiikomile enso neantu amahe akasale, kilago la ng'witunda, neakema ao, neanaao, neanaa ananso, ehi neakete omanyi nuolengi. ²⁹Ae iongile neanyandoguo, akolo ao, nukitunga, mumasateko nemalapyo nukugenda muma lagelyo ang'wi tunda, naepumigwe nu Musa. Omitumi wang'witunda, nukuambela nukuamba emalago ehi nang'witunda tata witu nuolamulwa wakwe nilago lakwe. ³⁰Aekigombilye inge singa kokondya kuapenze eanso itu eantu amihe ang'we kuhola eananso ao kuanaitu. ³¹Inge aekie ang'we eantu amihe akuleta emaintu ang'we imaintu ehi nakugulya olohiku la sabato sanga kuogola kupuma kung'wao olohiku nula Sabato angue lohiku leki nuloza. Kila ng'waka wa saba kuteka emegonda itu kusupye iinge kupyagula emamelando ehi napumee inge ayahuei angeza. ³²Anga kugomba ilago la kupumya shilinge isongelyo kila ng'waka kunsoko awiaeli wanyumba ang'witunda witu, ³³Kupumya indya ya okole, nisongelyo la ndya ne bahu, isongelyo la kutimwa mahiko a Sabato, alowa nupya nua ng'weli nuolowa wakosonswa, nisongelyo niza, ni songelyo la melandu kononywa oigombyi ne Israeli, palung'wi nemelemo na nyumba ang'wi tunda witu. ³⁴Ni ademi, Walawi, neantu ekakua ekula, kunsoko isongelyo la nkwe, ekula aepumilye ezeze nyanyu mooko witu mokate monyumba ang'wi tunda witu kumatungo naekilwe kila ng'waka. Inkwe nianso aeisonsilwe migolya lamadhabahu ang'wa tata itunda witu. Anga niandekile milago. ³⁵Aekigombilye kupumya monyombo ang'watata maintu na ng'wandyo na pumee mumahalo itu, nemaintu ang'wandyo wa motekela ng'waka. ³⁶Anga naeiandekilwe inge milago. Aekigombilye kutela monyumba ang'waitunda nekuademi emekeli neatugwa neang'wandyo neana itu ne metungo itu. ³⁷Kuupumya outu nua ng'wandyo nemasongelyo ituna maintu. Ne maintu akela mote, nitule nempyany makula kutala kuademi. Monyumba niakupihila emaintu ang'wi tunda witu. Kuataela ealawi ipande likumi kupuma mihalo litu konsoko ealawikuhoela emasongelyo moisale yehinekituma emelelo. ³⁸Modemi, motuugwa wa Haruni, inge lazima ezeinenealawi ematungo neakohola emasongelyo. Ealawi anonilye kuleta ipande lankwe lisongelyo monyumba ang'wi tunda witu munyumba niakupihila emaintu. ³⁹Kunsoko eana Israeli ne ana a Lawi, akuleta imasongelyo ni ndya, entule nepya, nemakuta monyumba na kupihila kulolo iintu nia paiza ikemekigwa, nipande la ademi neitumi, nealili amelango, neembi, sanga akuteka enyumba ang'witunda witu.

Chapter 11

¹Atongeli aantu aeikie ku Yerusalemu, neantu neageza ae akuile ekula ili kutala ong'we kati aantuikumi neakikie ku Yerusalemu. Kesale nekeza, neaoya tisa naeasagile mu isale niingeza. ²Neantu aeabalekewe ehi naeipumilye kwa nkolo eng'we kieke ko Yerusalemu. ³Awa inge atongeli amekoa nae ikie Yerusalemu, inge uugwa muisale yang'wa Yuda kila muntu ae wikie mihe akwe wing'wene, aeepalong'we ne Israeli, ademi, Alawi, atongeli itekelo, neatungwa atongeli a Sulemani. ⁴Mu Yerusalemu aeikie akehuaana ang'wa Yuda neakeehu aana ang'wa Benyamini, antu ang'wa Yuda, aeepalong'we nu Athaya, neana ang'wa Uzia, ngwana wang'wa Zekaria, ng'wana wang'wa Amaria, ng'wana wang'wa Shefatia, ng'wana wang'wa Mahalaleli, ng'wana wang'wa Peresi. ⁵Ne Maaseya, ng'wana wang'wa Baruki, ng'wana wang'wa Kolhoze, ng'wana wang'wa Hazaya, ng'wana wang'wa Adaya, ng'wana wang'wa Yoyaribu, ng'wana wang'wa Zakaria, ng'wana wang'wa Mshelani, ng'wana wang'wa Baruki. ⁶Ana ehi neang'wa Peresi naeikie ku Yerusalemu ae 468. Ae masujaa. ⁷Neanso wawo ae ana ang'wa Benyamini, Salu, ng'wana wang'wa Meshulamu, ng'wana wang'wa Yoedi, ng'wana wang'wa Pedaya, ng'wana wang'wa Kolaya, ng'wana wang'wa Maaseva, ng'wana wang'wa Ithieli, ng'wana wang'wa Yehaya. ⁸Ne baada akwe, Gabai nu Salai, antu 928. ⁹Yoeli ng'wana wang'wa Zikri ae mogozi ao; nu Yuda ng'wana wang'wa Hasenua ae mokolo wa kabeeli migolya lakesale. ¹⁰Kupuma kuademi Yedaya, ng'wana wang'wa Yoyaribu, Yakini, ¹¹Sereya ng'wana wang'wa Hilikia, ng'wana wang'wa Meshulamu, ng'wana wang'wa Sadoki, ng'wana wang'wa Merayoti, ng'wana wang'wa Ahitubu, mokolo wa nyumba ang'wi tunda, ¹²nea oya naetumile emelemo na ndogu, antu 822, nu Adaya ng'wana wang'wa Yerohamu, ng'wana wang'wa Pelalia, ng'wana wang'wa Amzi, ng'wana wang'wa Zekaria, ng'wana wang'wa Pashuri, ng'wana wang'wa Malkiya. ¹³Neenso aeihanji akwe nae akulu amokesale itunja 242, nea Maasai ng'wana wang'wa Azareli, ng'wana wang'wa Azai, ng'wana wang'wa Meshilemothi, ng'wana wang'wa Imeri; ¹⁴neanya ndogu ao, 128 ikoi neanyalogoha, neakete ologoha, wazili wao nae otongee a Zabdieli, ng'wana wang'wa Hageoli. ¹⁵Ne alawi Shemaya ng'wana wang'wa Hashubu, ng'wana wang'wa Azrikamu, ng'wana wang'wa Hashabia, ng'wana wang'wa Buni, ¹⁶nu Shabethai, nu Yozabadi, nae zaatongeli a alawi, naeemekee emelemo na kunzi anyumba ang'wa Itunda. ¹⁷Aeza okole Matania, ng'wana wang'wa Mika, ng'wana wang'wa Zakri, ng'wana wang'wa Asafu, naeza momboi nae wandelye ilombi la malompi, nu Bakbukia, wakabeele mologendo neanya ndogu, akwe, nu Abda ng'wana wang'wa Shemaya, ng'wana wang'wa Galali, ng'wana wang'wa Yeduthuni. ¹⁸Mokesale kehii nekauza aeza alawi 284. ¹⁹Ealili amelango Akubu, Talmoni, neihanji ao, naeza alili amelango, ituja 172. ²⁰Nao naeasagile ea Israeli, neadimi, nealawi, aeza akole moisale yehii neyang'wa Yuda. Kela montu aewikie milindelo lakwe ong'wenso. ²¹Itumi itekelo aeikie Ofeli, nuku Siha nu Gishpa naeeatongela. ²²Motemi nu mokolo migulya ialawi naeituma Yerusalemu aeza Uri ng'wana wang'wa Bani, ng'wana wang'wa Hashabia, ng'wana wang'wa Matania, ng'wana wang'wa Mika, ana aana ang'wa Asafu, naeza embi amelemo monyumba ang'wi tunda. ²³Aeakole pihe momalagelyo kupuma komotemi nemalagelyo nemakulo naeapumigwe kuembi kila olohiko naeitakewe. ²⁴Pethahia ng'wana wang'wa Meshezabeli, ng'wana wang'wa Zera, ng'wana wang'wa Yuda, aukole ipandela motemi kunkani yehi niaantu. ²⁵Kuhusu iisale ne megondaa, badala aantu ang'wa Yuda ekikie Kiriath-arba, niisale yakwe, nu Diboni, niisale yakwe, nu Yekabzeeli ni isale yakwe. ²⁶Ae ikile mu Yeshua, Molada, Beth-Peleti, ²⁷Hazar-Shuali, Beersheba niisale yakwe. ²⁸Neenso ekikie Siklagi, nu Mekona, nii sale yakwe, ²⁹Enrimoni, Sora, Yarmuthi, ³⁰Zanoa, Adulamu, niisale yakwe, nu Lakishi, nemegunda akwe, nu Azeka, ni ii sale yakwe. Kololo ekikie kupuma ku Bersheba mpaka mitongo lang'wa Hinomu. ³¹Antu ang'wa Benyamini kololo aeikie kupuma kugeba, kopuma ku Mikmashi nu Aiya, nu Beth-eli niisale yakwe. ³²Aeikie Anathothi, Nobu, Anania, ³³Hazori, Rama, Gitaimu, ³⁴Hadidi, Seboimu, Nebalati, ³⁵Lodi, nu Ono, itongo laalengi. ³⁶Alawi nea ngeza aeikie ku Yuda eaoya ku Benyamini.

Chapter 12

¹Awa wawa ademi nealawi naeazile palong'wa nu Zerubabeli ng'wana wang'wa Shealueli, palong'we nu Yoshua, Seraya, Yeremia, Ezra, ²Amaria, Maluki, Hatushi, ³Shekania, Harimu nu Meremothi. ⁴Aeza okole nu Iddo, Ginethoni, Abiya, ⁵Miyamini, Maazia, Bilgai, ⁶Shemaya, Yoyaribu, Yedaya, ⁷Salu, Amoki, Hilkia, nu Yedaya. Awa aeakolo aademi neihanji ao, monsiku izi ni yang'wa Yoshua. ⁸Ealawi aeza Yeshua, Binui, Kadmieli, Sherebia, Yuda, nu Matania, naeza motongeli wa nyembo ya kulombelya, palong'we neihanji akwe. ⁹Bakbukia nu Uno, hanji ao, aeimeki kumpelo ao itungu la kituma. ¹⁰Yoshua ae ihee akwe Yoyakimu, Yoyakimu aeza iheang'wa Eliashibu, Eliashibu aeze ihe ang'wa Yoyada, ¹¹Yoyada amotugile Yonathani, Yonathani amotugile Yada. ¹²Monsiku izi niang'wa Yoyakimu awa aeza ademi, akulo anyandugu, Meraya aeza mokolo ang'wa Seraya, Hanania aeza motongeli wang'wa Yeremia, ¹³Meshulam aeza motongeli wang'wa Ezra, Yehohanani aeza motongeli wang'wa Amaria, ¹⁴Yonathani aeza motongeli wang'wa Maluki, nu Yusufu aeza motongeli wang'wa Shekania. ¹⁵Inge kendelea, Adna aeza motongeli wang'wa Harimu, Helkai aeza motongeli wang'wa Meremothi, ¹⁶Zekaria aeza motongeli wang'wa Ido, Meshulamu aeza motongeli wang'wa Ginethoni, nu ¹⁷Zikri aeza motongeli wang'wa Abia wang'wa Miyaamini. Piltai aeza motongeli wang'wa Maazia. ¹⁸Shamua aeza motongeli wang'wa Bilgai, Yehonathani aeza motongeli wang'wa Shemaya, ¹⁹Matenai aeza motongeli wang'wa Yoyaribu, Uzi aeza motongeli wang'wa Yedaya, ²⁰Kalai aeza motongeli wang'wa Salu, Eberi aeza motongeli wang'wa Amok, ²¹Hashabia aeza motongeli wang'wa Yedaya. ²²Momahiku nang'wa Eliashibu, Alawi Eliashibu, Yodaya, Yohana, nu Yada aeza aandekilwe anga matwa anyumba yao, neademi aeandekilwe momahiku autemi ang'wa Dario wang'wa Persia. ²³Ng'wana wang'wa Lawi neatongeli ao nea momatalao aeza akole mokitabu ka mahiku hadi ihiku lang'wa Yohana ng'wana wang'wa Eliashibu. ²⁴Akolo alawi aeza Hashabia, Sherebia, nu Yeshua ng'wana wang'wa Kadmieli, palong'we neihanji ao, naezaemekile kuntongela ao kumolomba nu kumolombelya, wekajibu mapumpukwa mapumpu, kwakohoela ilago lang'wa Daudi, montu wang'wi Itunda. ²⁵Matania, Bakbukia, Obadiya, Meshulamu, Talmoni nu Akubu aeza alili amelango aeza akoleemekile monyumba neya masalanka neya melango. ²⁶Aeatumikile momahiku na ng'wa Yoyakimu, ng'wana wang'wa Yoshua, ng'wana wang'wa Yosadaki, nemahiko ang'wa Nehemia, gabana nu Ezra modemi nu moandiki. ²⁷Moipumi wa ukuta wa Yerusalemu, eantu ae adumile alawi ga naeikie ikaleta ku Yerusalemu ili kulumpa kuulowa, palong'wa nolombi nukemba ne ngoma ilimbane. ²⁸Ikundi yaambi naeilondile palong'we kupuma kuwilaya naepilimile Yerusalemu nukupuma moisale neya Wanetofathi. ²⁹Aeakole kupuma Beth-gilgali nukupuma mo megunda a Geba nu Azmawethi, konsoko eaambi aeza itegemee moisale yao pakupe ne Yerusalemu. ³⁰Ademi nealawi ekioja, hange ekaoja eantu melango ni kilipo. ³¹Hange aenkete nea tongeli a Yuda kulongola migolya mikiligo, nunene kuteula mikutano abeele mekulo ao naealombile ong'wa aewendile upande kuleta migolya aukuta kuhonga impita lajaa. ³²Hoshaya nu ukehu wa atongeli ang'wa Yuda aeamshatile, ³³ne badala akwe wekenda Azaria, Ezra nu Meshulamu, ³⁴Yuda, Benyamini, Shemaya, Yeremia ³⁵nu ng'wana wang'wa modemi ae akate tarumbeta nu Zakaria ng'wana wang'wa Yonathani, ng'wana wang'wa Shemaya, ng'wana wang'wa Mataniya, ng'wana wang'wa Mikaya, ng'wana wang'wa Zakuri, ng'wana wang'wa Asafu. ³⁶Ne hanga anyandugu ang'wa ang'wa Zekaria, Shemaya, Azareli, Milalai, Gilalai, Nethaneli, Yuda, Hanani, palong'we niseme yakembela niang'wa Daudi montu wang'witunda. Ezra moandeki aeokole kontongela ao. ³⁷Nukumompita wandielyo aeendile moja kwamoja ne madaraja amokesala kang'wa Daudi migolya kupanda kikiligo. Migolya anyumba ang'wa Daudi kumumpita wa maze wa kokilya. ³⁸Neembi neageza naeza aloilwe ekenda ipande ingeza. Aeneatyatile migolya mikiligo pamoja nuukeha waantu, migolya amonala ainyago, inge mikuta nikolo. ³⁹Ne migolya likelo la Efraimu, ni kelo la kale, ni kelo la nsamaki ne monala wa Hananeli na mnala wa Hamea, kikelo la nkolo, naekemeka momo lango wa alili. ⁴⁰Kulolo, milondelo abeele ao naeamolombile aeapata nafasi ao monyumba ang'waitunda, nunene hange nekahola nafasi ane nuokehu wa atongeli, palung'wi nunene. ⁴¹Neademi ikalo la enafasi yao, Eliakimu, Maaseya, Miyamini, Mikaya, Elioenai, Zekaria, nu Hanania nea kete ematalumbeta. ⁴²Maaseya, nu Shemaya, Eleazari, Uzi, Yehohanani, Malkiya, Elamu, Ezeri. Eaambi aeembile nu Yezrahia anga emekili. ⁴³Aeapumilya emaintu makolu olohiko nulanso, ekalomba, kunsoko itunda aeolombelye kilombi nikolo. Hange easungu neang'enya aealombile. Kululo ilombelyo la Yerusalemu ikigigwa kupuma kule. ⁴⁴Olohiku nulanso eantu aeashanguwe migulya monyumba ang'wa itunda kunsoko ameshango, maintu ang'wandyo, ne zaka, inge kuihanguila mokate ao. Ipande neletakewe, monkani yaademi nealawi, kela ng'waamuntu aushaguwe kituma emelemo memegunda pakupe niisale. Kunsoko o Yuda aeololwe migulya aademi nealawi naeakole emekole kontongelaa. ⁴⁵Aeitumile ootumishi wang'witunda wao. Kuhuduma ainoni, kunsoko aamri ang'wa Daudi nu ng'wana wakwe u Selemani. ⁴⁶Kululo matungo akale, momahiku ang'wa Daudi nu Asafu, aezaakole emekeli aembeli, naeza ikole inyembo ya olowa nemasongelyo kung'witunda. ⁴⁷Momahiku ang'wa Zerubabeli ne momahiku ang'wa Nehemia, Israeli ehi

aeapumilye ipande lakila mahiku kuembi nea lili akekelo. Ekaepa pampelo ipande la alawi, nealawi aeaekile ipande la ana ang'wa Haruni.

Chapter 13

¹Olohiku nulanso aeasomile ketabu kang'wa Musa moakotwa aantu ingeitle anga iandikilwe mokate akwe anga kutile Mwamoni ang'we Mmoabu aloilwe keza moihanji ang'witunda, mpelo. ²Eye aeza kunsoko sanga aeazile kuko aana Israeli ni ndya ya maze, aeza amohoe o Balaamu kugazanja Israeli. Ogwa Itunda witu wekalagelya kugazanja itule uza. ³Inge du naeikija ikani, aeaatengile ia Israeli kupuma kukila mogeni. ⁴Inge kabla apa ng'wanso Eliashibu modemi akaekwa migulya la nyumba la nkunyumba lang'witunda witu. Aeukete empyani nu Tobia. ⁵Eliashibu aeamononeye Tobia eshumba nekekulu nsoko apo ong'wandyo aeaikile isongelyo ne ndya, uvumba, makala, ni kolyo likomi nela ndya, ntule ne makuta, nae aekilwe kunsoko alawi, neembi, alili a molango, ne meshango kuademi. ⁶Ila imatungo nanso ehi sangaae kenda ku Yerusalemu. Kung'waka wa thelathini na mbele nua Artashasta motemi wa Babeli aenendile kumotemi. Kumatungu nekamolompa omotemi. Luusa la kuhega ⁷nanekasuka ku Yerusalemu. Nekalenga ne mabee nu Eliashibu naeuzetenda kumopa Tobia chumba kakononelya emahakama anyumba ang'witunda. ⁸Ae nkete ikuo ube na nekaguma iitabu ya nyumba ang'wa Tobia kunzi anyumba akunonelya. ⁹Aenongile gwa anoni gwe ituo ya kunonigwa, nunene nekasusha mokate ao e makala na nyumba ang'witunda. Isongelyo nelandya neuvumba. ¹⁰Nekaona inge ipande naeipumigwe kunsoko akuapeza ealawi anga azipumigwa kung'wao, ingegwa ahege kekalakala mitekelo, kela montu kulongola kumogunda wakwe, anaeaembi naeatendile naezehega. ¹¹Kulolo nekaligitya ne maafisa nukulonga, kuneke enyumba ang'witunda alekwa? Aenealondee palong'we nukuaeka monafasi yao. ¹²Inge ea Yuda ehi ikateta imasongelyo nindya, netule mpya ne makuta moitwe niakunonelya. ¹³Nekaeka anga atunza hazina migulya la hazina, Shelemia modemi, nu Sadoki moandeki, nealawi, Pedaya. Hanani, ng'wana wang'wa Zakuri, ng'wana wang'wa Matania, aeokete neahemba ao. Kunsoko aeaeligwa kutula ahueli, emelemo ae aeza kusambaelya iseme kuantu ao. ¹⁴Nkembuke Itunda wane, migolya laolo, ila oleke kuheja intendo ninza nae ntendile kunsoko anyumba ang'witunda wane, nuiaelye wakwe. ¹⁵Insiku nianso nekaona antu ang'wa Yuda naeapandele entule molohiku la Sabato, mukuleta emadale andya nukuapakela ndogwe nentu, ne zabibu, nitini, nekela aina ameligo ne melito, naealetile ku Yerusalemu olohiku la Sabato. Nekaloelya kena aeakugulya ndya olohiku nulanso. ¹⁶Antu kupuma kutili naeikie ku Yerusalemu aeeleta insamaki nekela aina amaintu, naekagulya olohiku la Sabato kuantu ang'wa Yuda nukukesale! ¹⁷Hange nekaada eatongeli ang'wa Yuda, iiaubeke nemo kuutenda, kugazanja aloiku la Sabato? ¹⁸Ii, neatata anyu saetenda ne ite? Ii, Tunda witu sauletile ne nemabe aya kung'wita nu kukisaleeke? Inge waleta ikuo gwa mo Israeli. Kwako dalaha e Sabato. ¹⁹Hapo naekikole ekiti kumolango wa Yerusalemu kabula a Sabato, ae neahamlishilye emelango elugaelwe, nasanga inonee kulugulwa badala a Sabato aembekile akehuu, aitumiane momolangoili emeligo ehi eleke kuletwa olohiko la Sabato. ²⁰Itumi aasuluja neaguli akela aina amaintu, aeamankile kunzi a Yerusalemu kang'wee ang'wa kabeleee. ²¹Ila aeneonyile, "Ae kamikie kunzi ikiligo? Anga motende oo hange kumoeka momekono." Kupumela hapo saazile olohiku la Sabato. ²²Nekaeela ealawi kioja nukeza ulila omolango, ilikoja olohiko la Sabato. Nkembuke kuaele hange, intunda wane. Nukukeela ehuluma. Kunsoko auhueli wailago nelekole kung'wane. ²³Momahiku aya aemile ayahudi naezaatenile eakema ako Ashdodi, Amoni nu Moabu. ²⁴Okeho wa ana ao naeligitya entambu Ashdodi, ila sanga aeekondya kuligitya entambu aa Yuda, ila ntambu eng'we aantu angeza. ²⁵Nu nenekitambuela neanso nunene nae neakoile, nukuatama badala ao nukuluta emasingi ao. Aenea lapaye kung'witunda, nekalunga, moleke kuapa eana ananso anyu, wala moleke kuhola eananso ao kunsoko anyu, wala onyenye. ²⁶Ite, u Sulemani motemi wa Israeli sautendilene emelando kunsoko a songu awa? Mologendo la anye kelongu awaneedu saeza okole omotemi anga ong'wenso na auloilwe nitunda wakwe, itunda wekanonya watule motemi mo a Israeli ehi, ata oo eakema akwe neageni aeemotenda atende emelando. ²⁷Iti, kuutula kutegeleka nukulenda uubeuo nukumogazanja itunda witu nukuahola easungu neageza? ²⁸Ong'we wa ng'wana wang'wa Yoyada, ng'wana wang'wa Eliashibu, modemi numokulu, aemokwe newa wakwe nu Sanbalati Mhoroni. Kulolo aenomohegilye kuntongela ane. ²⁹Akukembushe itunda wane. Kunsoko akenda oshapula uudemi, nilago la uudemi nealawi. ³⁰Kulolo ae nomogilye kupuma kukila kentu nekegeni, nukumenonya ekazi naudemi, nealawi, kila omoya kumelemo akwe ong'wenso. ³¹Ae mpumilye isongelo lakwe nae oekilwe ne matunda ang'wandyo. Nkembuke, itunda wane, kuuza.

Ecclesiastes

Chapter 1

¹Izi nkani yamumanyisi, ngwaa Daudi nu mutemi mu Yerusalemu. ²Umumanyisi ukulunga ite! Anga umuluke wi kuhi, anga ung'wega nuuza mu ng'wega, kela ekendu kehega nu kuleka makolyo duu. ³Nsailo ke iantu neilija kupuma muimulemo ehi neituma pihe alyoa?⁴Wileli ung'wi wenda, nu wileli nuungiza wizaa, kuite ihe isaga ikaliu. ⁵Ilyoa litoloka ne lyoa lihaila nukulongola kuukayi, nukusuka keanza nelitolokelo hangi. ⁶Ung'wega wikumka kutakama, ni nkua yehi wipilima munzila yakwe nukusuka hangi⁷Myongo ehi ehuma mubahali, kuite ebahali shagizula, keanza imyongo kunelongee, kuko ilongoe hange. ⁸Kela ekentu ketula kikatae, hangi kutile wehi nuhumile kukeligililya. Iliho shalikula neli nekaliine, sunga ukutye neke nekalgule.⁹Kehi nekikole kiko ikalukoli, kehi nekelendekile kiko kikulendeka. Kutile nipya pihe alyoa. ¹⁰Itee likole ikani lehi neantu ahumile kulunga, "Goza ile ipya? Kehi nekihole aikikoleu malugu edu, imatungo naeakole kunyuma itu. ¹¹Kutile nuigeela kukembuke naekepumie imatungo akale. Nimakani naigee imahiku nakeile naya nakupumila imahiku akuntongeela nemenso shakukimbukwa"¹²Unene numumanyisi, hangi natula mumutemi muisilaeli a Yelusalemu. ¹³Aimbikile imahala ane mumanyi nu kuduma kuupolo kela ekentu nekekitung'wa pihe ilunde. Ile nelyenso mulemo ulito ni Tunda upee ianaantu kulitumila nilanso. ¹⁴Nihenga intendo yehi niyukutendeka piye alyoa, hangi goza ehi muluke inge kugema kuusunga ung'wega. ¹⁵Panaibedile shaihumile kugoolwa! Nekikitile shakukualigwa!¹⁶Niimie inkolo ane nukulunga, "Goza nalija upolo ukulu kukila awa naeikae ku Yelusalemu kuntongeela ane. Imahala ane ihengaupolo ukulu nuulengi." ¹⁷Namiika inkolo ane kulenga upolo nuula mahala nuupungu. Nalenga kina ile nelyenso gaa aikugema kuusunga ng'wega. ¹⁸Kunsoko muudu nuaupolo lukole lwago lidu, nuyu nuongeelya uhugu, wongeelya ukia.

Chapter 2

¹Nalunga munkolo, "Nzuu, kuugema kuulowa. Kuwuwo uulowa." Kuite goza, uwu nuwenzu ai ng'wega witungo.

²Nalunga muhueli, "Uwu upungu," nukuhusu ulowa, inonee ntuni?"³Nekikolenkelya munkolo ane kuhuma kupikiela munsula ane kumagai. Nekalekela imahala ane itongeelwe nuupolo atezekile ainambie uupungu. Aindoilwe kuduma ikani niza kuantu kituma pihe ilunde imatungo amahiku alikalo lao.⁴Aelimeye makani makulu. Aenzengile enyumba kunsoko ane nukutemela emiti amezabibu. ⁵Aenunilye keluulu nikianza; nikatemela aina yehi niamatunda mukate akwe. ⁶Nekanunia malambo amaze nsoko akehila kehaka kuanza imiti naetemewe.⁷Nekagula iatugwa akigoha nawa niakisungu, ainkete atugwa naeatugiwe pautemi wane. Hange nekatula nketa madale makulo niikali niakupugwa, kukila umutemi wehi naulemle kunyuma ane mu Yelusalemu. ⁸Hange ainiilingiye impia nezahabu, hazina amutemi ne majimbo. Nikaliya eimbi ogoha neitunja kunsoko ane, nukiloelya kupuma kuana antu, atugwa niasungu. ⁹Uu nekatula numukula numugole kukila hi naeakole pa Yelusalemu kunyuma ane, nuupolo wawe aiukole mukati ane. ¹⁰Kehi eki imiho ane naekeine insula shaainimagiye shanga ainemegiye inkolo ane muulowa wehi, kunsoko inkolo ane ailoilwe mumilemo ane ehi nuulowa aitunu kumilimo ane ehi. ¹¹Hangi nekagoza intendo yehi nemikono ane elimiye numumilemo naenemitumile, kuite hange, kelaekentu amuluke nukugema kuusunga ng'wega ai kutile anga nsailo pihe alyoa.

¹²Hange nekapiluka kutemanula uupolo, nuula mahala nuupungu. Kundogoiyo kentu kii mutemi nupembilye kunyuma ane wilume, nekikile kitumilwe?¹³Hangi nikandiilya kulinga kina upolo ukete nsailo kukile uula mahala, anga uwelu nuuza kukile ekiti. ¹⁴Nukete uupolo witumile imiho akwe mitwe lakwe kihenga ikianza nuinzu, kuite umuula mahala wigenda mukiti, atezulingile kina mpelo a aina ing'wi usungilwe kukila ung'wi.

¹⁵Hangi nekalunga munkolo ane, "Nekekupumila kumuula mahala, kiko kekupumila nuku ng'waane . Ite ukote ubaguli kee ang'wi unene nkete upolo kukila?" Nikamailya munkolo ane, "Uwu nuwenso muluke udu." ¹⁶Kunsoko nukete uupolo, anga umuula mahala, shanga ukukimbukwa kumatungo malepu. Mumahiku napembilye, kela ikendu kekutula kewaa. Numupolo wekuza anga nueshaa umuula mahala.¹⁷Uu nikaubipilwa uupanga kunsoko amilemo ehi nitumilwe pihe alyoa aimbi kung'waane. Iye inge nsoko kela kentu muluke nukugema kuusunga ng'wega. ¹⁸Nekamabipilwa ehi naenilimeiyiye, nae nakondya kumituma pihe alyoa kunsoko kusinja nemaleke kumuntu nupembilye kunyuma ane.¹⁹Hange nyenyu nulengile kina ukutula ukete uupolo ang'wi uula mahala?Ila ukutula memiili kukila kintu pihe alyoa kuite umolemo wane nuupolo wane imazengile. Uwu nuwenso muluke.

²⁰Kuite inkolo ane ikanza kisinsila mumilemo eki nenitumile pihe alyoa. ²¹Kunsoko ihumile kutula numuntu nukituma imilemo kuupolo, ulengi, nuulangaali, inge ukuleka kela ikentu nukete kumuntu nishawitumile lehi.Uu nuwenso muluke hangi atali nkulu. ²²Kundogoiyo nsailoke umuntu nuelija nuitumile umilimo kigigimilya nukugema munkolo akwe upikeeli nua milimo akwe pihe alyoa? ²³Kukila uluhiku umulimo wakwe wakwe wauwai nuukia uu imatungo autiku inkolo akwe singaesupya. Uu nuwenso muuluke. ²⁴Kutile ikani niza kumuntu wehi kukila kulya nukung'wa nukizeila hange nekiza mumilimo akwe. Nekikenga kinaetai eye epumile kupuma kumukono wang'wi Tunda. ²⁵Kunsoko nyenyu nuhumile kulya ang'wi ukuhuma kulija ulowa wehi kuleka nuang'wi Tunda?²⁶Kunsoko wehi nukumuloelya, nuanso, Itunda weminkiilya upolo nuulengi nuulowa. Ateze kumunya milandu wiminkiilya mulemo kilingiila nukulila nsoko kina anunkeelye umuntu numuloeye Itunda. Uwu nuo wimpyani numuluki nukugema kuusonga ung'wega.

Chapter 3

¹Kunsoko kela ekentu nimatungo akwe, ne majila kukila utimeeli pihe ilunde. ²Akule matungo akulugwa ne matungo akusha, matungo akutemela ne matungo akipa natemewe, ³matungo akubulaga ne matungo aponia, matungo akuhambula ne matungo akuzenga. ⁴Akole matungo akulema nematungo akuheka, matungo akuholangelya ne matungo akiginsa, ⁵matungo akuguma magwe ne matungo akilingiila imagwe, matungo akukumbasiila antu neangiza matungo akuhita kukumbasiila. ⁶Akole matungo akuduma maintu nematungo akuhita kuduma, matungoakusunga maintu nematungo akumaguma, ⁷matungo akutamula ang'wenda ne matungo akuatuma, matungo akukilaja nematungo akuligitya. ⁸Akole matungo akulowa ne matungo akubipilwa, matungo ambita nematungo aupolo. ⁹Nsailo ki umitumi nuimilija mumilimo akwe? ¹⁰Nihenga umulimo ni Tunda uminkiiye iantu kutimiilya. ¹¹Itunda uekile kela ekentu kunonela kumatungo akwe. Hange uekile ukaleu mukati ankolo yao. Kuite umuntu shukumile kulinga intendo ni Tunda witumile, kupuma ung'wandyo sunga impelo. ¹²Nengile kina kutile nekiza kumuntu wehi kukila kulowa nukituma nimaza muladi ukikie. ¹³nehangi kela ung'wi inonee walye nukunywa hange inonee kulinga ndogoiyo akuloelwa nimaza aya napumile mumilimo akwe ehi. Iki kipegwa kupuma kung'wi Tunda. ¹⁴Nengile kina kehi nukituma Itunda kekusaga ikale. Kutile nekikongeeeligwa ang'wi kuhegigwa kunsoko Itunda ng'wenso ukitendile, nsoko kina iantu amuhumbele kumukulya. ¹⁵Kehi nekekole aekakonda kutula kukote, nekukatula kikole kakonda kutula kikole. Itunda wiatenda iantu kuduma iintu niipihile. ¹⁶Hangi nihenga kina pihi alyoa ubi ukoli kuanza nekilagilwe kutula netai, nekuanza katai nkuayedu kikete ubi. ¹⁷Nikalunga munkolo ane, "Itunda ukulamuula nukete itai numubi kumatungo napikiie kukela ikani nekela intendo. ¹⁸Nikalunga munkolo ane, "Itunda wiagema iantu kualagiila kina nianso anga ikali. ¹⁹Kunsoko impelo iana aantu nempelo aikali impyani usha a ung'wi mpyani nensha amuya. Ehi akele mekupo impyani. Kutile insailo kuantu kukila iikali. Kunsoko kutile kela ikintu kulekutula emehupo? ²⁰Kela ikentu kinzu kianza kinywi. Kela kintu kepumile mulunkunde, hangi kela kintu kekusuka mulunkunde. ²¹Nyenyu nulengile kina inkolo amuntu inzu migulya nenkolo aikali inzu pihe nihee? ²²Kuite hangi nikalinga kina kutile niza kuwehi kukila kiloeelya imilimo akwe, kunsoko nelanso lilo ilago lakwe. Nyenyu nuhumile kumuleta hangi kihenga nekepumie kuleka nuanso?

Chapter 4

¹Hangi nikasiga kukiila lwago lehi nulukole pihe alyoa. Goza uliholi iaantu naeagigwe. Kutile nukumupe peelya kunsoko ao. Engulu ekole mumikono aawa nelesana, kuite iagigwi agila mupepeeli.²Uu kualumbiilya iantu niakule, awa neakondile kusha, singa niakikie, ang'wi awa niakole apanga. ³Ingawa, uza kukila ehi awa neabiili inge uyu neshawikae, uyu nushuine intendo yehi nimabi nakupumila pihe alyoa.⁴Hangi nekihenga kina kela intendo namulimo nekela mulimo nua masigo yekatula welu kumunya kesale nua muntu. Uu nuwenso muluke nukugema kuusunga ung'wega.⁵Umuula mahala wekunya imikono akwe nukuhita kituma imilemo, kuite indya yakwe umuile wakwe. ⁶Kuite bahu kuu nansailo palung'wi numulema nu ukembetwa kukila inkui ibiile palung'wi numulimo negema kuusunga ung'wega.⁷Hange nekasega hange kukila kukeila ubatili, muluke nuelima kukila pihe alyoa. ⁸Ikole mpilu amuntu nukole ung'wenso du. Kutile umuntu, kuite ung'wana sunga umuluna kutile empelo amulemo wakwe wehi, hange emiho akwe apeeye kulija uugole. Wikuilwa, "kiaja nukubipya uluwa wane kunsoko anywa nyenyu?"⁹Antu abiili akituma uzakukila nu ng'wi; kuupalung'wi ahuma kusingiilya kunyamulimo kwze kunsoko amulemo wao. ¹⁰Kunsoko anga ung'wi wagwe, umuya uhumile kumuusha umuhumba muya wakwe. Iteeze, ukia wimulyata ung'wenso nuing'wene du nugwie ang'wi kutile umuntu nuakumuusha. ¹¹Hangi abiili anga alale palung'wi ahuma kulija uumbuku, kuite umuntu ung'wi ukuhuma ulekulija u umbuku angeze wing'wene?¹²Umuntu angeze ukole wing'wene wahuma kulemigwa ingulu, kuite abiile ahuma kenika mumbita, nuludigi nula nyole itatu shalukukaya kutineka. ¹³Iza kutula wemuhumba muula kukela kutula we mutemi munyampala hange umupungu nushanga umanyile kutegeelya uu lang'wi. ¹⁴Iye tai ateze anga muntu muniino nuetula mutemi kupuma muketungo, ang'wi atize anga autugilwe muula muutemi wakwe. ¹⁵Yatula, nihengile kelo ung'wi nai ukole mupanga nukupilima pihe alyoa akezisimya pihe kumuhumba munino naukile anga mutemi. ¹⁶Kutile empelo kuantu ehi nealoilwe kumukulya umutemi numupya, kuite uuduwa shaakumukulya nuanso. Itai kuite muluke nukugema kuusunga ung'wega.

Chapter 5

¹Sunga ulugendo lako nulongoe munyumba ang'wi Tunda. Longola kuko utegeelye. Kutegeelya iza kukila iapungu kuhita isongeelyo itungo shaalingile kina neakituma mulikalo mabi.²Leka kutula wemukayi kuligitya kumulomo wako, hange uleke kumelenda imkolo ako kuleta inkani lehi kukaya ntongeela ang'wi Tunda. Itunda ukule kilunde, kuite uwe ukole pihe, kuite inkani yako itule nshenyu.³Ang'wi ukete makani idu akiluma nukaga, anaiyuke ukulija ndoti mbii. Hange anaiyuke ukuligilya nkani yedu niaupungu.⁴Anga uike iwazili kung'wi Tunda, uleke kutinia kituma, kunsoko Itunda shanga wilowa uupungu. Itume ike nazulapile ukituma.⁵Iza kuleka kuika inazili kukila kuika inazili nushukumeheja.⁶Leka kuugombya umulomo wako kuusasha umu wako kituma umulandu. Leka kulunga kumulugwa nua mutongeeli. "Ikilapo nekanso aza kaubi." Kuite ntuni kituma Itunda watake kukiila ulapi nua uteele, kumusongeela Itunda wabipye imilimo amilomo ako?⁷Kunsoko mundoti niedu, anga nikondile munkani niedu, ukole muluke nua ubatili. Uu umogope Itunda.⁸Nukumikenga umuula ukagigwa nukuhegeligwa itai nukutendelwa uubi muutemi nuako, uleke kukuilwa anga kina kutile numanyile, kunsoko akole antu nealamuli neegoza, akoli gaa naa nialongee neanso.⁹Kuangeeli nuakutugisa ihe inge kele ung'wi ao, numutemi ung'wenso wihola uulugisi kupuma kumugunda.¹⁰Wehi nukulowa impia shanga ukukondya impia, hange wehi nukulowa uugole kwa yehi witaka kukila. Uu nuwenso muluke.¹¹Kulongoleka muupali kongeeleka, uu neakongeeleka iantu neakitumela. Ikole nsailo kii muwagole kumusali ang'wi kuugoza kumiho akwe?¹²Utulo nua mituma milemo muza, ang'wi ukulya inino ang'wi kukile, kuite ugole nua muntu numugole shaumugombilye nuansu kulala niiza.¹³Lekole ikani nibe kukila nenalihenga pihe alyoa nsao neekilwe kilulyo nawaneakete, ikumusakilya lwago ung'wenso.¹⁴Imatungo umugole nulimeye ugole wakwe kubahati nembe, ung'waakwe numutugile, shawisageligwa kehi mumukono wakwe.¹⁵Anga umuntu nuetugwa wikifue kupuma munda ang'wa ia wakwe, kuu uu ukuhega mulikalo ulo wezewikefyu. Shukuhola kehi kupuma mumilimo akwe.¹⁶Ikani elulya nibi lukulu, anga umuntu nauzile kulinja ukusuka uu uuu. Kuite nsailo kee umuntu wehi nuelija munitumi kunsoko ang'wega?¹⁷Imatungo amahiku akwe ukulya mukiti hangi ukumelwa kukila nuu lwae nikuo.¹⁸Goza, ike nenekeine kina kiza kinonee inge kulya nukung'wa nukiloelya insailo kupuma mumilemo itu ehi, nekituma pihe alyoa matungo amahiku ayaneze Itunda akupee. Kunsoko uwu ulongoleki witu.¹⁹Wehi uyu ni Tunda uminkiiye insao nuugole nuuhumi nuakusingeelya nekakwe nukiloelya mumilimo akwe inge usengeeli kupuma kung'wi Tunda.²⁰Kunsoko nkua kazaa shukukimbuka imahiku alikalo lakwe, kunsoko Itunda ukumutenda magi ne makani nulumbiiye kumituma.

Chapter 6

¹Ukole ubi nawihenga pihe alyoa, hange ubi kuantu. ²Itunda uhumile kumupa umuntu insao nuugole nikulyo iniino kina shanga ukuulya kehi nukukiligilya insula ung'wenso kuite hange shanga ukumupa uhumi nuakiloetya. Kulega gwa ite umuntu numungiza witumila imaintu akwe. Uwu muluke lwago lubi. ³Kang'wi umuntu watuga ana igana leng'wi nukikie myaka edu, nsoko kena imahiku amiaka akwe yedu, kuite ang'wi inkolo akwe shanga ikondanie kumeza hangi shukuikwa huu kuligwi, hange kulunga kena, ung'wana nulugilwe mhule iza kukela nuele. ⁴Ateze ung'wana nuanso nutugilwe bila nsailo nukukila mukiti, ne lina lakwe lukusaga lepihekile. ⁵Ateze ung'wana nuanso shangauine ilyoa, ang'wi kulunga kentu kehi, ukete usupi ateze umuntu uyu shanga usupilye. ⁶Ateze ang'wi umuntu wikale miaka elfu ibeeli shukulenga kiloelya iintu niiza, wilongola kianza kung'wi anga umuntu wehi nuanso. ⁷Ateze imilemo ehi namuntu inge kizulya mulomo wakwe shaukikuta. ⁸Elai nsailo kee nukete nuaupolo kukila umupungu. Ne nsailo kee nukete umuula ateze anga ulengile ulengi wakituma ntongeela yaantu? ⁹Iza hugomba neke imiho eahenga kukela kuona nsula ike nensula nesinga ikilaga kuonela insula, nuwensoga muluke nukugema kuusunga ung'wega. ¹⁰Kehi eke nekekole, kakonda kupegwa elina lakwe, hangi uu umuntu nueli inge anga wakonda kulengika. Kuite yatula shainonee kilea nuyu numulamuuli mukulu nuaehi. ¹¹Inkani yedu niyukuligitigwa, uu nemagila ana ndogoiyo azizongeeleko, kuite nsailo kee nekole kuantu? ¹²Kunsoko nyenyu nulengile ntuni nekiza kuantu mulikalo lakwe mumatungo aumeli wakwe, imahiku naigwe kukiila nianso ukukila anga umuluke? Nyenyu nuhumile kumuila umuntu ike nekepembilye pihe alyoa kuleka kukila.

Chapter 7

¹Elina niza bahu kukela uunyunkeeli nuansailo, bahu uluhiku lakusha kukela uluhiku lakutugwa. ²Bahu kulongola munyumba auhongeelye kukela munyumba awiloeli, kunsoko uhongeli wiza muantu ehi matungo ampelo aupanga, kuite neikie kulinja aikeile munkolo. ³Uukia bahu kukila imaheko, kunsoko uuso waukia wiza ulowa munkolo. ⁴Inkolo amupo ikole munyumba auhongeelya, kuite inkolo amupungu ikole munyumba awiloeli. ⁵Bahu kulegeelya ulang'wi nuamuntu numupolo kukela kutegeelya uwimbo nua mupungu. ⁶Kunsoko anga umulilo nua nija pihe kashungu, uuile imaheko amupungu. Uu nuwenzu muluke. ⁷Tai ulugoha lemulenda umuntu numupolo kutula mupungu, ne lushwa ebipya inkolo. ⁸Inge bahu empelo ikani kukila ung'wandyo, neantu neigigimeeli bahu kukila neilolya munkolo. ⁹Leka kukaya munkolo ako, kunsoko ikuo likie munkolo yaapungu. ¹⁰Lekakulunga, "Kuneki imahiku akali aimaza kukila imahiku aya?" Kunsoko singa kunsoko aupolo kina ukokolya ikolyo eli. ¹¹Upolo uza anga emaintu ansailo nekusaile kupuma mualeli itu. Yukupumya nsailo kuawa neakulihenga ilyoa. ¹²Kunsoko upolo wepumya usungi anga uu empia nehuma kupumya uusungi, kuite kusija insailo amahala kena uupolo weminkilya upanga ku wehi nuukete. ¹³Isege intendo yang'wi Tunda: Nyenyu nuhumile kukondanielya kehi nukebidile? ¹⁴Itungo lamatungo yukutula iza, ikie kuulowa mukianza kiko, kuite imatungo angatula mabi, sega ile: Itunda ugombilye ayaeke kutula akole, kunsoko eye, kutile muntu wehi nukulinga kehi nekipembilye kuleka nuanso. ¹⁵Nihega makani edu mumahiku ane muumeli. Akoli iantu itai neakulimila kuleka gwa netai hangi ahole iantu niabi neikie likalo lulepu kuleka gwa kina abi. ¹⁶Uleke kutula wiatai kumiho ako uewe. Kuneke kibipya uewe? ¹⁷Leka kutula umubi kukila ang'wi umupungu. Kuneke ushe akele kupikiila imatungo ako? ¹⁸Inone kina uambe upolo uwu, nekina ulekekuleka etai ilongole yakwe. Kunsoko umuntu nuemukulya Itunda ukukondaneilya imalago akwe ehi. ¹⁹Uupolo ukete ngulu mukati amupolo, kukila iatemi ikumi neamuisali. ²⁰Kutile umuntu nukete etai migulya ihe nuituma nemaza nukituma imelandu. ²¹Lekakutegeelya kela ulukani nulukuligiligwa, kunsoko uhumile kija umitumi nuako ukuusosha. ²²Uu uuu ulengile uewe mukati a nkolo ako waazumile neangiza nkua kazaa. ²³Aya ehi nemapikiye kuupolo. Nekalunga , "Kutula nuupolo," kuite kukila naenzetula. ²⁴Uupolo wekuli nikombo kukila. Nyenyu nuhumile kuulija? ²⁵Nekapeula inkolo ane kumanya nukuduma upolo nu ubaguli nuatai, nukulenga kena uubi upungu ni kina uula mahala uhali. ²⁶Nekalija kulenga kina uuai kukila insha uu wele umusungu wehi inkolo akwe nizue imitego, ne nyabu ne hange imikono akwe miza. Wehi mumuloeeye Itunda ukupululigwa kupuma kung'waakwe, kuite umituma milandu ukuholwa nubg'wenso. ²⁷Sega ike nenekipumiye," ulungile umumanyisi. Aekongeelya upumili ung'wi sunga nuuya nsoko kina ndije uulengi nuatai. ²⁸Iye inge nkele kuduma, kuite nkele kupandika singa aindigilye umusungu anga nung'wi nukete etai mumakumi ikumi, kuite singa nekapandika umusungu muawa ehi. ²⁹Nalengaele: kina Itunda aumuumbile umuntu aimugoloku, kuite ekahega muugoloku ikaduma makaku edu.

Chapter 8

¹Muntu ke nukete uupolo? Nulengile imaumbe akete ndogoilyo ke mulikalo? Uupolo mukati amuntu wisasha uusu umine, nuukaku nua usu wakwe kukailika. ²Kuusija kulikulya ilago lamuleni kunsoko ilapo lang'wi Tunda nekakumusunga nuanso. ³Leka kukaya kuhega ntongeela aukole wakwe, hange uleke kimika kugombwa ikani neshanga linonee, kunsoko umutemi ukituma lehi nukiketee insula. ⁴Ulukani nula mutemi nenda, kuite nyenyu nukumuila ukulenda ule? ⁵Wehi nuambile imalago amulemi wiheja mumabi. Inkolo amupolo ilenga uhongo nuaulimeeli ne matungo nakulongola. ⁶Kunsoko kela ikani likete usushi nuatai, ne matungo akususha, kunsoko ulwago la muntu lukulu. ⁷Kutile nulengile nekelongolekile. Nyenyu nuhumile kumuila ntuni nekazaa? ⁸Kutile nukete uuhumi kunkolo wanigilye inkolo, hange mugila uuhumi muluhiku lansha, hange kutile kugombigwa mumbita nanso, sunga uubi shaukumuguna uyu nuewituma. ⁹Imakani aya ehi namihenga, nekaika inkolo ane mumilemo naeitumilwe pihe alyoa. Akole matungo kumuntu ung'wi nukete uhumi kumuyakikuo lakwe. ¹⁰Uu nekaihenga iabi ikazeikwa welela. Naiahigigwe pakianza nikiza nukuikwa pakianza naiakuigwe neantu muisale naeitumile intendo nimbe. Neile gaa shainonee. ¹¹Imatungo antendo nimbe shailamulwa kukaya, kupepeelya inkolo yaantu kituma uubi. ¹²Ateze unatuma milandu wituma uubi nkua igana ling'wi hangi wikile kikie matungo malepu, nkeli nengile yukutula inonee kuawa neamukuiye Itunda, neakuiye ukole wakwe neaukete. ¹³Kuite shanga yukutula inonee kuantu neabi; umusungu shukulintekwa. Imahiku akwe anga kiza nekehega kukaya, kunsoko shumukuiye Itunda. ¹⁴Ukole muluke ung'wi sunga unonee, ikani elulya nelitumeka munu mihe. Imakani epumela muantu nea tai anga nepumela muantu niabi, ne makani epumela kuawa neatai anga nepumila muabi. Nungile nele gaa muluke neshanonee. ¹⁵Kuite nekatongelya ulowa, kunsoko umuntu mugila ikani niza pihe alyoa kukila akulya nuku ng'wa nukutule nuulowa, ulowa wuwo ukumutyata mumilemo akwe mumahiku akwe ehi aamulikalo lakwe ni Tunda umupee pihe alyoa. ¹⁶Nikamiika nkolo ane ilenge uupolo nukulenga umulemo nuukitung'wa mihe, mulimo nuukitung'wa nkua yedu kuleka kuimba emiho utiku ang'wi mungwe. ¹⁷Hange nekasiga intendo yehi niyang'wi Tunda, nekina umuntu shuhumile kulenga imelemo nekitung'wa pihe alyoa. Bila kukela umuntu ukituma kulija usushi, shukumalija. Ateze umupolo uhumile kuhumiila uzile, kentu tai shumanyile.

Chapter 9

¹Kunsoko aisingile aya ehi mumahala ane kulenga kukiila antu nea tai naa neapolo ni ntendo yao. Ehi ahole mumikono ang'wi Tunda. Kutile nulengile anga ulowa ang'wi kubipilwa lezile kuantu.²Kela ung'wi ukete impelo impyani. Mpelo impyani ulindie iantu nea tai nuubi, ukende neaza nawa nesinga aza, nuyu nuipumya isongeelyo nuyu nesinga isongeelyo. Anga uu iantu neakende akusha neakete imilandu nienso akusha uu uuu umuntu uyu nuuogopa kuika ikilapo nung'wenso ukusha.³Ikule mpelo nembi kukila kentu nekekulendeka pihe a lyoa, ne mpelo akela kentu. Inkolo amuntu izue uubi, nuupungu ukole munkolo yao imatungo neakikie. Uu kukila nelanso akulongoleka kuashi.⁴Kuite wehi nukulula palung'wi nawa ehi neapanga ukole uhueli, anga imbwa nempanga bahu kukela ihimba nekule.⁵Kuite iantu neapanga, kuite awa neakule shanga aine kehi. Agile hangi ekumyamulimo kehi kunsoko ikumbukumbu ao eilwe.⁶Ulowa nuao, ubi nu welu waikilwe kuli matungo malepu. Shanga akulija kuanza mukentu kehi nekekutendeka pihe alyoa.⁷Longola yako, lya umukate wako kuulowa nukung'wa imagai aka nenkolo aulowa, kunsoko Itunda ugombile kiloelya umulemo nuuza.⁸Ang'wenda ako ezeelu mahiku ehi, nitwe lako lipake imakuta.⁹Ikie kuulowa numusungu numuloilwe mahiku ehi mulikalo lako nulaula, mahiku ni Tunda ukupee pihe alyoa imatungo ako nauule. Nekanso kinyamulemo kunsoko amulemo wako pihe alyoa.¹⁰Kehe nukituma kumukono nuako, itume kungulu yako kunsoko kutile anga mulemo, ang'wi utemanuli, ang'wi uhugu, ang'wi upolo muukulu, mulugendo.¹¹Nihega maintu ang'wao akupembeseelya pihe alyoa. Uwishindi shangaupumie anga muantu niakete imelugu. Imbila singa epumie kuantu neakumu. Umukate shanga upumie kuantu neamaha insao singa epumie kuantu neakete ulengi. Ugombi singa upumile kuantu neakete uuhugu. Kuleka gwaite imalungo akulija iiziila awaite ehi.¹²Kunsoko kutile nulengile imatungo akwe nakusha, anga uu insamaki neambigwa munyabu ansha ang'wi anga uu enyonyi neambigwa mumuntego. Anga iikale iantu atungilwe mumatungo nemabi kukeela yayo ikaya kungwilwa.¹³Hange nihenga upolo pihe alyoa kundogoiyo nakung'wa aane agelekile nkulu.¹⁴Aekikole kisale keniino neantu ashenyi mukati akwe, numutemi numuukulu akeza kensengelima nekisali nekanso hangi wikaupilima nukuzenga iilago kunsoko akuukua.¹⁵Hangi mung'wanso aikole aula, umuntu numupolo, kukiila upolo wakwe wikauguna ikisale. Ila kuleka ite wikamukembuka umuula.¹⁶Uu, nekalunga, "Upolo uza kuhila ingulu, kuite upolo nuamuntu nuula wimelwa, ninkani yakwe singayetegeeligwa."¹⁷Inkani yaantu neapolo aiiligitigwe polepole yukigigwa iza kukela ikiogo kamukulu wehi muapungu.¹⁸Upolo uza kukela iyegi yaikui, kuite umunyamilandu ung'wi uhumile kubipya edu nemaza.

Chapter 10

¹Anga ingi niikule yesasha kupumya unyinhhi nua ugundu, uu uuu uupungu nuunino wihume uupolo nikulyo. ²Inkolo amuntu muupolo ihonga kulila, kuite inkolo amupungu ihonga nkigi. ³Imatungu umupungu nukugenda mubalabala, imasigo akwe apee, ikupikiilya kukela umuntu kena mupungu. ⁴Anga ikuo la mukulu angalekumbuke kenyuma nuewe, lekakuleka umulema wako. Uupolo uhumile kupolya ulogoha nulukulu. ⁵Ukole ubi nenuuine pihe alyoa, ipelu ligazo neleza a kupuma kumukulu. ⁶Tapungu inkeeligwa ilyoma la ukulu, imatungo iantu neahumile akinkeligwa mioma apike. ⁷Neihengile atugwa akunankila falasi, neantu neahumile akugenda anga atugwa migulya pihe. ⁸Wehi nukukimba ikembo uhumile kugwilya nakwe, hangi pehi umuntu nukubunanga ukunja, inzoka ahuma kumubulaga. ⁹Wehi nukusesa igwe, wahuma kulemaaligwa nimenso. Nu muntu nukusesa imbao, wahuma kitwala muubi kunanso. ¹⁰Ange ishuma neketu kegila anga ulaki, numuntu singa ukunola hangi kusinga watumile ingulu yedu kuite uupolo wepumya nsailo kudula. ¹¹Anga inzuka angelume kabla shanga ilowa, kuite kutile insailo kumiloeli. ¹²Inkani yamulomo nua muntu nukete uupolo ikete uaisiilyo. Kuite imelomo amupungu imumila ung'wenso. ¹³Ange inkani nianziilya kuhuula mumalomo wamupungu, uupungu wepuma, nempelo amulomo wakwe wehuula upungu nuubi. ¹⁴Umupungu wiligilya inkani, kuite kulile nulengile nekepembilye. Nyenyu nulengile kukila nuanso? ¹⁵Ulitutu nulamupungu letugalwa neenso, kuite singaa ine ata ibalabala nakendela mukisale. ¹⁶Itunu lako ihe anga umutemi ako muhumba muniino, hangi anga alongeeli ako anza wiloeli kedaudau. ¹⁷Kuite wasagilwa ihe ang'wi umutemi ako ng'wana nuaza, hangi ang'wi iatongeeli ako eliza matungo nanonee, kungulu, hange singa kugala. ¹⁸Kunsoko aukate paa wigwize. Nukunsoko nesinga witumea umulemo inyumba elija ng'wegege. ¹⁹Iantu inoneelya indya huulowa, imagai ilete ulowa mulikalo, nempia epikiilya uula kukela ikentu. ²⁰Leka kumuzuma umutemi, ateze imahala, hangi leka kuazuma neakete insailo kumbele nako nakulale. Kunsoko inyonyi niamigulya ehumile kuhola inkani yako. Kehi nekikete manana kekumile kusapatilya inkani.

Chapter 11

¹Twala umukate wako mumazi, kunsoko ukuulija hangi kukila mahiku edu. ²Hanguila umukate neantu saba, ateze nane kunsoko shanga ulengile nzago kee niipembilye migulya nihe. ³Anga imalunde nizue imbula, ilugula imenso pihe nihe. Hange anga umuti nuugwie kukengeela kutakama ang'wi kukengeela kuhukuma, pehi umuti pa ukugwila wibaa papo. ⁴Wehi nuegoza ung'wega ihumile aleke kunankila, hange wehi nuegoza imalunde ihumile waleke kuogola. ⁵Anga uu nushuine inzila ang'wega, ang'wi uu ung'wana nuikula munda, uu uuu shanga uhumile kulenga umulemo wang'wi Tunda, nuumbile kela ikentu. ⁶Ikedaudau temela imbeu ako, sunga impinde, itume umulemo kumikono ako anga uu niinonee kunsoko shuine neule nekepihiila, mpinde ang'wi kidaudau, ang'wi iye ang'wi iyo ang'wi yehi yukutula nzaa. ⁷Tai uwelu uza, hange kentu kakuloelya kunsoko imiho ihenga lyoa. ⁸Ang'wi umuntu ukikie imyaka idu, nuwiloelye ehi, kuite nuasige kumahiku napembilye nakiti, kunsoko yukutula yedu. Kela ekentu nekepembilye muluke nuukulimansiila. ⁹Iloeelye muhumba, muhumba wako, nenkolo ako iloeelye imahiku auhumba wako, tyatiila aya nimaza nanholo ako, kehi nikikole ntongeela amiko aho ateze, ulengile kena Itunda ukuleta ulamuli kunsoko antu izi yehi. ¹⁰Heja ihuo kupuma munkolo ako, hange lekakukela uwai wehi mumuili wako, kunsoko uuhumba ningulu yakwe nuluke.

Chapter 12

¹Hange muhembeke umuumbi nuako mumahiku auhumba, nakele imahiku aukaku keza, hange nekaeli imyaka kupika nukulunga, "Une nemugila uulowa mung'wanso." ²Itume uu neke welu walyoa nu ng'weli ni nzota ikeli kuikilwa ikiti, ne malunde kusuka pakila embula. ³Aya akulula malungo amilindi nua pa kulu ukulimansiilya, neagoha neakomu akutuna, neasungu niakusie kupela, kunsoko ashenyu, nawa nehungi ila munzuunki shanga akuona hangi. ⁴Nanso akutula nemelango elugaiwe muisale, numulilo kusanga kukoma, imatungo neitunja akutumbwa kumulilo nua nyonyi, nu wimbo nualuli nula nanso kukila. ⁵Akutula matungo neantu akogopa nuukile neatali nekole mubalebale, nematungo umolozu ukuhatula ampumbuulu, nemalungu engaga neyukisunta inye nso, nematungo insula nang'wandyo neekaleng'wa hange umuntu winzu kunyumba akwe nakali ne ahongeelya akusima mwisale. ⁶Muhembuke umuumbi nuako nulukele uludigi lampia kuteng'wa ang'we ibakuli nelazahabu kulanduka, ang'wi igudulia kuuneka munjiilyo, ang'wi itololi lamazi kuuneka kuluzyi, ⁷nulukeli ulunkunde kusuka kianza naelapumie, nenkolo kusuka kung'wi Tunda naumepumilye. ⁸Anga ikuhi lamuluke, ukulunga umumanyisi, kela kentu muluke nuelimeli. ⁹Umumanyisi aukete upolo hange aumanyisilye iantu uhugu. Ausomile nukupikiila nukutunga imahumoedu munkilele. ¹⁰Umumanyisi wikaduma kukilisa kulumela upikeeli nuing'walye, inkani yatai niyawimeka. ¹¹Inkani yaantu neakete uupolo anga umchokoo. Anga imesumaali nikononteeewe mukati, uu yile inkani nia mukulu mumilondo nua mahumo ao, namanyisigwe numudemi ung'wi. ¹²Ng'waane tula wikesa nekontu kukila, uunoni nua maintu duu, nemagila anga mpelo, nukusomakeedu yeleta lukatalu lamuili. ¹³Impelo ikani kuleka kela ekentu wijeka, inge ite kusinja kumukulya Itunda nukuamba imilago akwe, kunsoko ile lele isanio lehi nela muntu. ¹⁴Kunsoko Itunda ukigeelya kela intendo muulamuli, palung'wi nehela kentu nekipihile nekiza ang'wi kebi.

Hosea

Chapter 1

¹Ulu lukani la Mukulu naelimuzila u Hosea ngw'ana wang'wa Beeru mahiku ang'wa Uzia, Yothamu, Ahazi nu Hezekia, atemi nua Yuda, hange mumahiku ang'wa Yeroboamu ng'wana wang'wa Yoashi, mutemi nua ku Israeli. ²Imatungo u Mukulu nauligitilye hanza kukeela Hosea, akamuila, "Longola wihoelye umusungu mumuhosi. Ukutula neana neakupumela muuhozi wakwa. Kundogoilyo ihe ekituma ukosi ukulu kumuleka Umukulu." ³Inge u Hosea wikalongola wikamutina munanso Gomeli Diblamu, nung'wenso wikakenka inda wikatuga ng'wana migoha. ⁴Umukulu wikamuila u Hosea, "Milange elina lakwe Yezreeli. Kundogoilyo matungo makupi kumekua inyumba ang'wa Yehu kunsoko akuhunula sakami uko ku Yezreeli, unee kumala uutemi nuanyumba a Israeli. ⁵Yekupumela uluhiku nulanso nekubunanga uuta nua Israeli mung'wapo nua Yezreeli. ⁶U Gomeri wikahola emeligo hangi wikatuga munanso. Uu Umukulu wikamuila u Hosea, "Mitange elina lakwe Lo Ruhama; kundogoilyo shanga kumuaisiilya hange enyumba a Israeli, ndeke kuasamila kunzila ehi. ⁷Ata uu kuaaisiilya enyumba ang'wa Yuda, nune kuaguna unene, Mukulu, Itunda wao. Singa kuaguna kuuta wege, mbita, falasi, ang'wi anankeli falasi. ⁸Kuleka u Gomeri kumulesha Lo Ruhama, auligilye meligo nukutuga ng'wana mungiza nua kigoha. ⁹Uu u Mukulu wikalunga, "Mitange elina nela Lo Ami, kunso unye singa miantu ane, hange unene singani Itunda wanyu." ¹⁰Ateze uali waantu nea Israeli ikutula anga umuhangahanga nuamubahali, neshanga ehumile kugemeeligwa ang'wi kualigwa. Yeekatula apo neakuilwa "Unyr singa muana ane" akuilwa, "Unye niantu ang'wi Tunda numupanga." ¹¹Iantu aku Yuda ne antu aku Israeli akilingiila palung'wi. Neanso akuika umutongeeli ung'wi wao ung'wenso, nukupuma mihe, kundogoilyo yukutula luhiku lang'wa Yezreeli nulukulu.

Chapter 2

¹Aile ialuna ane eitunja, 'Antu ane!' nukua dada ako, ulagiwe keaisa."²Leti uusemi nuang'wa iaanyu, leti usemi, kunsoko nuanso singa mukimane, hane nunene singa nemugoha kwe. Nuauheje uukosi ntongeela akwe, nintendo yakwe niaukosi mumaele akwe. ³Angeze singa uu, kumutugula inguo kumulagiila ekefu kakwe anga uluhiku nautugilwe. Nunene kumutenda anga ibambasi, anga ihe nebepile, nune kumutenda washe kunsoko anyota. ⁴Singa kutula nuukende kuana akwe, kundogoilyo nianso ana aukosi. ⁵Kundogoilyo uia ao waina mikosi, nu ng'wenso nuameligo witumile makani aminyala. Azulungile, "Kuatyaata ialowa ane, kundogoilyo akumpa mukate nuane ne maze, sufu ane nekilani makuta ane nuung'wi." ⁶Kuite kukilima lukutu nulakugilya enzila akwe kumija. Kuzenga itando kunsoko akwe nsoko aleke kulija inzila Nuanso ukuatyatiila ialowa akwe, kuite nuanso shanga ukuapikeela. ⁷Nuanso ukuatyata, kuite shaukuapandika. Hange ukulunga, "Kusuka kumugohane nuang'wandyo, kundogoilyo aeiza kung'waane ikale kukila ulungeli." ⁸Kundogoilyo shanga auine kena unene nene numupee uilo, magai nemapya ne makuta, hange ainumangeeye empia nezahabu naeaitumie kung'wa Baali. ⁹Kuite kukola uilo wakwe imatungo akuogola, ne magai ane mapya mumatungo akwe. Kuhola esufu ane nekelambala naukunekie ekepwi kakwe. ¹⁰Uu lumutugula enguo miho a lowa akwe, hange kutile anga muntu nukumuguna mumukono nuane. ¹¹Kumulesha uulowi wakwe wehi muwiloeli wakwe, ung'weli anga waakapuma, Sabato yakwe nu wiloeli wakwe wehi nuuekilwe. ¹²Kubipya umuzabibu wakwe nu mtini wakwe, nauleiye, ike kinyamulimo nealowa ane naeampee; kuatenda ihaka, niikali nia mumegunda yukulya. ¹³Nunene kumukua kunsoko ang'wa Baali, wikaakilya uvumba, akeze wikele ung'ole kupe yakwe nukuang'wenda akwe, nung'wenso wikaatyata ialowa akwe, wikaniwa." Uwu wuwu ulungi nua Mukulu. ¹⁴Kuite ninzu kumupeelya, kumuleta mukibabazi nukumuila kumuaisiilya. ¹⁵Nune kumusukeilya emezabibu akwe, nu ng'wapo nua Akori anga ukiilo nua uhueli. Nuanso ukunsukiilya kung'wanso anga naewitumile mumahiku auhumba wakwe anga mumahiku naupumile mihe naku Misri. ¹⁶"Yeekatula muluhiku nulanso" uwu wuwu ulungi nua Mukulu" kena ukunitanga, 'Mugohane; hange shanga ukunitanga hange unene, Baal wane.' ¹⁷Kundogoilyo kuheja emina nau Baali mumulomo wakwe; emina nao shanga aukembukwa hange." ¹⁸"Uluhiku nulanso kiluma ilago palung'wi niikali mumigunda kunsoko ao, ninyunyi niamigulya, nemaintu nakuzelema pihe. Kuheja uuta, wige, nembila mihe nune kutenda ulale kuuza." ¹⁹Kutula nemugohako ikali. kutule nemugohako etai, ulamuli uhueli nuilago, nuuaisa. ²⁰Kutula nemugohako kuuhueli. Nuewe ukunenga unene, Nemukulu. ²¹Nulusiku nululanso, kususha" iye yeye ntambu amukulu. "kulisikiilya ilunde, nelyenso lukususha kihe. ²²The ekitumela uilo, magai nemapya nemakuta, nukususha Yereeli. ²³Kumulemela ung'wenso mihe kunsoko ane, hange kumulaila u Lo Ruhama. Nune kumuiila Lo Ami, Uewe we Ami Ata "Uewe we Tunda wane.

Chapter 3

¹Umukulu wekambila, "Longola hange, mulowi umusungu, umugoha numuloilwe; kuite mukosi mulowe anga unene, nene mukulu, nenealoilwe iantu aisilaeli, aleze akupilukila adudu angiza nukulowa imekate azabibu.

²Kuite numuguiye unene kuipande makumi ataano nia mpia ne homeri ni letheki na shairi. ³Ainemuie, kulinja wihie palung'wi nunee mahiku edu. Shuhumile kutula wemukosi ang'wi kutula numuntu nemungiza wehi. kunzila yiyo-yiyo kutula palung'wi nunye".⁴Kumdogoilyo iana aisraeli akikie mahiku edu ezeagila umutemi, muntu numukulu, isongeelyo, kumpandwa kamagwe, efodi ang'wi adudu amunyumba. ⁵Panyambele eantu aisraeli akupembwa ezeagata ntongeela amukulu nuukende wakuwe.

Chapter 4

¹Tegeeli ulukani la mukulu, unye antu aisilaeli. Umukulu ukete wisemeli kunsoko aikali neamihe, kunsoko kutile anga tai angwe uhueli nuilago, kutile anga ulengi nuang'wi Tunda miha. ²Kikole kizumi, ubulagi, nuukosi. Iantu abunanga imembe ehi, nesakami ikeza hange kukila isakami. ³Kuite ihe ikuma, hange kukela umuntu naewikae mukati akwe ukulimansiila; ikale yamumegunda nenyonyi migulya, ga ninsamaki mubahali, yukuhegigwa. ⁴Kuite ulekekugombwa muntu wehi kuza wasame; muleke kugombya umuntu wehi amulamule umuntu numungize. Kuudogoilya unye nyenye meatongeeli, nekumusemela. ⁵Unye alongeeli mekakumpa matungo amung'wi; ianyakidagu akukumpa palung'wi nunye uutiku, nune kumulimelya uia wako. ⁶Iantu ane akubipa kunsoko auula mahola, kunsoko iatongeeli ahilile imahala, nune kumuhila muleke kutula meatongeeli ane ni Tundaako, nune kiwa ianaako. ⁷Iatongeeli edu angeeleka, kuhila, aitumile milandu kung'waane. Aiakaie ikulyo lane kuminyala. ⁸Akulya imilandu aantu anei neanso akete nsula kukela uubi nuaao. ⁹Yukutula mpyari kuantu anga iatongeeli kuakua ehi kumtendo yao: kuapa kenyamulimo kuntendo niao. ¹⁰Akulya kuite singaakikula. Akituma uukosi kuite shangaakongeeleka, kunsoko enda kuli nu Mukulu. ¹¹Auloilwe uukosi, magari, ne magari nemapya, nahola uulengi nuaao. ¹²Iantu ane elowa uilangi kuadudu ao nea mbao ne nilanga ao nakugendela kuinkiilya uunyakidagu kunsoko imasigo aukosi aakongela, hange atenda anga akosi kuleka kutula akueli kung'wi Tunda nuaao. ¹³Akupunya imasongeeelyo mumalugulu nukulimanselya uuvumbe mumalugulu pihe amealori, aintugue ne miale, kunsoko umulule uza. Ingegwa ianaso anyu ituma uukosi, nea nanso anyu udosi. ¹⁴Une singa kuakua ianaso ako itungo neasague kituma uukosi, sunga ianaso ako ilungo neakiuma uukosi. Kundogoilyo eitunja gwa ipumilye kuakosi, nukupumya isongeeelyo nsoko ahume kituma iutendo niaukosi neadosi. Uu iantu neshanga alengile akulimeligwa. ¹⁵Ateze uewe, Isilael, wituma ukosi kuite u Yuda alekekutula nigazo. Unye muleke kenda Ku Gilgali, muleke kenda sunga kuBeth Aven. Hange muleke kulapa, "Nuikie uMukulu". ¹⁶Kundogoilyo ulsilaeli witumile lugoha, anga ung'wa ngombe nuelogoha. Itee uMukulu uhumile kumuleta mudobida anga nkolo kianza nekikete ilyoma? ¹⁷UEfulaimu aiwatule palung'wi neadudu, muleke wing'wenedu. ¹⁸Ateze imatungo akagila kao kahegigwa akulongola kituma uukosi, iatongeeli ao elowa kukila eminyala nao. ¹⁹Ung'wega ukumutunga kumanana akwe; neenso akihenga eminyata kunsoko amasongeeelyo ao.

Chapter 5

¹Tegeeli aya atongeeli! tuli mekisa, inyumba angwa Isilaeli! Tegeeli nyumba amutemi kumdogoilyo ulamuli uzile kung'waanyu meehi. matula mementengo uko kuMispa ne nyabu nesapaleigwe migulya a Taboli. ²Taleki imeka kukila muubulagi, kuite kuakua ehi³Nengile uEfulaimu, nu Isilaeli shanga wipihile kungwaane. Efulaim, inge watula anga umukosi Isilaeli ubii. ⁴Inlendo yao singeyeagombilye kumupilukila Itunda ndogoilyo imasego aukosi akote mung'waao, hange singa akumulenga uMukulu. ⁵Ulugoha nula Isilaeli lukuasemela. Kuite uIsilaeli nuEfulaim akukumpa kigazo lao nu Yuda gwa ukugwa palung'wi neenso. ⁶Akulongola palung'we ni nkolo yao ni ng'ombe yao kimuduma uMukulu, kuite singa akumuona, kunsoko wahega kung,waa. ⁷Aisinga ahueli kuMukulu, kunsoko akugile iawa singa halali. Inge uwiloeli nuupya kung'weli yukumulimelya ne migunda ao. ⁸Kua impembe uko kuGibea, ne mpembe uko kuRama. Ululi nula helelo ka mbita uko kuBeth Aven: Kuukufyata, Benjamin. ⁹UEfraimu ukutula utia imahiku aulamuli. Muntambu niaIsilaeli nafanatya inupola niyukupumila. ¹⁰Atongeeli aku Yuda anga ao neheja igwe lamimbi. Nimee kuhunule ulaki wane mung'waano anga imazi. ¹¹UEfulaim walimeligwa, walimeligwa muulamuli, kuusoko wagenda anga nuloilwe kufyata adudu. ¹²Kuite kutuka anga eshuma kung'wa Efulaimu, hange anga ugundu kunyumba ang'wa Yuda. ¹³UEfulaimu nauine uulwae wakwe, uYuda akaona wiaali wakwe(nkomele) UEfulaimu wekalongola kuAshuru; uYuda wikatuma iatuungwa kumutemi numukulu. Kuite singawikahuma kuaguna iantu ang'wi kuguna inkomele ako. ¹⁴Kuite kutula anga ihimba kung'wa Efulaimu, hange anga ihimba kunyumba ang'wa Yuda. Nene, iii nene, kulimela nukulongola kuli, kumukola hange ikakutile anga muntu nukuaguna. ¹⁵Kulongola nukusuka pakianzakane, sunga alenge igazo lao nukuduma uuso wane, sunga andume kungalu mulwago lao.

Chapter 6

¹"NzUU, kuseke kuMukulu; kumdogoilyo wakubunanga ityela, kuite ukuguna, wakulemaalya, kuite ukutahilya inkomele yitu. ²Pakila mahiku abiile ukuuiula, luhiku lakatatu ukuulumbula, nukikie nlongeela akwe. ³Nusee kumulenge uMukulu, kulongoleke kumulenga uMukulu. Keza kung'waakwe itai anga ike daudau, uzile kilaitu ange embula, anga embula ahongola nemekuila ihe"⁴Efulaimu nukutendele ule? Yuda nukulendele ule? uhueli wako anga ilunde lakedaudau, anga ulume nulihega kukaya. ⁵Kuite nabunanga ityeleityela kunuelomo anyakidagu, naabulaga kunkani yamolomo wane. Imalago ako anga uwelu numelekile. ⁶Kumdogoilyo nkete nsola auhueli hange singa isongeelyo, nukumulenga Itunda kukela isongeelyo nelakulimansiilya. ⁷Anga uAdamu abumangile ilago, shanga aialueli kungwaane. ⁸Giliadi kesale kekulu nekaabi neamigulu asakami. ⁹Anga imadale aahembi neamuntungie umuntu uu ealongeeli etula palungwi kituma uubulagi kunzila ashekemu itumile ubi nuaminyala. ¹⁰Munyumba ang'wa Isilaeli nhenga ikari ibee. Ukosi nuang'wa Efulaimu umole papo nulsilaeli waekilwa uubi. ¹¹Kumdogoilyo uewe, Yuda maogola abagulwa, nekusushausali nua antu ane.

Chapter 7

¹Matungo ehe nenakile kuguna Isilaeli, umulandu nuang'wa Efulaimu ukukunukulwa, palung'wi nintendo nimbe niaSamalia, kunsoko akiluma uteele, umuhembi wingela, ni dale la hembi lebipya muisali. ²Shanga alengile munkolo yao kena nkembukile intendo yao nimbe. Inge intendo yao yeapilimile: ikole ntongeela ausu wane. ³Kunsoko aubi wao amtenda umutemi watule nuulowa, nea ofisaa uuteele nuao. ⁴Ehi akosi anga ikungu nelesonsilwe numubaneke nueleka kukinyeela umoto kupuma ukukanda outu sunga ukugasa. ⁵Luhiku la mulemi witu, iatongeeli ekitenalisa alwae nukugala imagai. Aiuugoe umukono wakwe kuawa nae akumela. ⁶Kunkolo anga ikungu, neanso etunga imepango nauteele. Utaki wao wilala uliku gaa, ikidaudau yakila migulya anga umoto. ⁷Ehi alija moto anga ikungu, nukualimansiilya awa neakule pihe ao, Ialemi ao ehi agwie; kutile anga nung'wi nukunitanga. ⁸UEfulaimu ukihalenkania ungw'enso muantu. UEfulaimu inge mukate nuukile kukaya kupiulwa. ⁹Izeila aliza ingulu yakwe, kuite shangaulengile. Imaingi ambie isansila migulya lakwe, kuite shangaulengile. ¹⁰Ulogoha nulaIsilaeli lukuakuela; ata uu, akeli kusuka kuMukulu, Itunda ao hange singa amudumile kulega nanso gwa ehi. ¹¹UEfulaimu anga enkulu, baradhuli numugila emahala, wimitanga hulongola kumisiri, hange wiputa kulongola kuAshuru. ¹²Angaenda, kusapalilya iantu ane kunsoko ao nune lwagwisa anga inyunyi yanugulya. kuakua muulongoli nuao palungwi. ¹³Itumu lao! kumdogoilyo alimie kupume mungwaane. uube waezeila! neanso andeka unene! udoilwe kuaguna, kuite aialigitilye uteele nsoko ane. ¹⁴Hange singa ikandeile kunkolo ao ehi kuite akuhongeelya muilanda yao. Akiilingiila kunsoko ailo ninagai nemapya, nienso akundeka unene. ¹⁵Ateze aiamanyisilye nukumiika mukomu imekono ao, inge akutunga mabi nsoko ane. ¹⁶Akusuka, kuite singa akusuka kitolane, Nenkole migulya. Neanso anga uula nuugila uuhueli. Iaofisaa ao akugwa kuwige kunsoko aabi wamilomo. Iye iketula minyala ao mihe namisili.

Chapter 8

¹Ika impembe mumilomo ako! Inde ipembilye munyumbe aMukulu hunsoko iantu abawanga ilago lane hange aialekile ilago lane. ²Akundeela. Itundaane, usese muIsilaeli kukulengile. ³Kuite uisilaeli uhilile nemabi, numulungu ukumutyata⁴Aikikile iatemi, kuite singa masego ane. Aatenda akulu, kuite ainemugila anga mpola, kumpia yao nezahabu ailendela adudu ienso nsoko ahigigwe kuli. ⁵Ung'waa ng'ombe wako wahitwa, Samalia, Ikua lane lukuuka nsoko aantu wawa, kumatungo kee akutula nemagazo?⁶Kumdogoilyo ududu uyu upumile kuIsilaeli; Musesi au mesesile; singa Itunda! Ng'waa ng'ombe wakuSamalia ukubunang'wa ityela. ⁷Kumdogoilyo iantu inankila uung'wega nukupula kumpupu. Imbeu niemekile ngila anga matwe; shanga yepumya uutu. Angezee ikikonda, iizeila akutya.⁸UIsilaeli wamilwa; itungeli akulale muantuu anga kentu nekigila anga ndogoilyo. ⁹Kumdogoilyo aiendile kuAshulu anga endulu namuwi kwee. UEfulaimu waika akibalua alowa kunsoko akwe ung'wenso. ¹⁰Ataeze kwe akibalua alowa muntambu, ilungele kuilingiila palungwi. Neanso akanziilya kalimela kunsoko akagigwa numtemi nuaakulu. ¹¹Kumdogoilyo uEfulaimu angeelya matekeelo kunsoko masongeelyo amilandu, kuite aina matekeelo kunsoko akituma milandu. ¹²Ainihumile kukiliso ilago lane kunguzao nkua makumi anzogu nikumi, kuite ikaona singaangakentu kikuilwa hung'waa. ¹³Kunsoko asakami amasongeelyo ane, epumya nyama nukumilya, kuite unene, Mukulu, shanga kumugomba. Ilugeli kusiga nsoko aubi wao nukulamule imelandu ao. Akusuka kumisili. ¹⁴UIsilaeli wanewaa unene, muumbi wakwe, hange wazenga imazumba. UYuda waika ikomu iisale yedu, kuite kulagiilya moto muusali yakwe kubipya ingula yakwe.

Chapter 9

¹Lekakulowa, Isilaeli, kuulowa anga muntu numungiza. Kumdogoilyo singa aumukueli, wamuleke Itunda ako. Wanankeela kulepa kenyamulemo kumukosi musakafu yehi neyailo. ²Kuite Isakafu nemagai singa kumulesa. Imagaene mapya akumuhiela. ³Shanga akulongoleka kiki mihe naMukulu, kuteka gwa ile, Efulaimu ukusuka kumisili, nuluhilungwi akulya indya nimbe kuAshulu. ⁴Shanga akumupumelya uMukulu, imasongeelyo amagai, hange singa akumuloleya. Sakami yao yukutuba kung'waa anga indya yapampaale ehi neakulya akijja. Kumdogoilyo indya yao yekutula yao udu. Shanga yakingela munyumba aMukulu. ⁵Ukutende uli uluhiku nuluekilwe kuwilowelinuuele ilwe lukulu, uluhika la wiloeli wang'wa Yahuse. ⁶Kumdogoilyo, gozaaumanke uubi, imisili ekuilingiila, ne nofu ikuakika. kumdogoilyo imalulyo ao mpia nia mpia akutula ninyenso, ne mamija akizula muitala yao. ⁷Imahiku aulamuli apembilye; mahiku akulepa kenyamulemo ipembilye. IaIsilaeli ehi alengile imakani aya. Umunyakidagu mupungu neandu neamukuie aula mahala kunsoko aubiwako ukulu nealugu akulu. ⁸Unyakidagu ng'wenso muliki wang'wi Tunda nuane nsoho ang'wa Efulaimu. Kuite umumpeto nuanyunyeze munzila yakwe yehi, nulugu ukole munyumba ang'wi Tunda akwe. ⁹Ibepilye ienso anga imahiku ang'wa Gibe. Itunda ukuakembusha uubi nuao, nung'wenso ukukua imelandu ao. ¹⁰UMukulu ulungile, "Naenemehangile elsilaeli, ai anga kuduma zabibu mukibambazi. Anga inkali ya ng'wandyo nia musimu mu mtini, neaine iatataanyu. Kuite akalongola huBaal Peori, neenso akiheja muadudu aminyala. Aiabi anga ududu niamuloilwe. ¹¹Nukunsoko ang'wa Efulaimu, ikulyo lao lukupuma anga enyonyi. Ekakutile anga utugi, kutile kuushe imeligo, sunganakuhola emeligo. ¹²Ateze aleta ama, huahola nsoho waleke huoage anganung'wi. Ukia wao auganealeke! ¹³Nihenga uEpuramu, anga eTiro, aulemewemulungulokuite uEpurahimu ukupunuya iana ahwe humuntu nuhuabu laga. ¹⁴Apee muhulu (ukuapa ntuni) Ape inde nekebepya imeligo ni nyonkelo nesiingayupunya kupunya mizele. ¹⁵Kunsoko aubi uzo wehi uhoku Gilyali, uu neneabipiwe Kunsoko antendo yao niani lanzlo, kuazunsekunzi munyumbe ane. Singa kualowi hange, iafisaa ehi au elekile. ¹⁶U Efulaimu nulwae, ne meli ao umile, shanga akutuga inkali. Ataeze akete ana, kuabulaga iana ao nealoilwe. ¹⁷Itundaane ukuahita kunsoko shanga aiamukuiye akutula antu neasuuli mumahi.

Chapter 10

¹U Israeli muzabibu uza nuepeza inkali yakwe. Kunkali yakwe niyukongeeleka uu uuu akuzengwa imatekelo edu. Kunsoko ihe nakwe aitugisigwe kukila, aanoneeye iimpandwa yakwe. ²Inkolo ao auteele; itungele yeanonee kukenka imagazo ao. U Mukulu akubipya imatekeelo ao, ukubipya iimpandwa yao. ³Kundogoiyo akulunga, "Kiangila anga mutemi, kundogoiyo shanga kumukuiye u Mukulu. Numutemi uhumile kualendela ntoni?" ⁴Akulunga nkani ntile nukituma ilago lauteele. Kuite itai ikiza anga imagugu nakete isumu mummyongo amugunda. ⁵Eikali aku Samaria akagopa kunsoko a ndama yaku Beth Aveni. Iantu akwe aiahongeeeye nsoko ao, anga naeitumile iatongeeeli a dudu naeiloeeye manso mu kutu wao, kuite akutile hange. ⁶Neanso akukulwa kulongola ku Ashuru anga isongeeelyo kumutemi numukulu. U Efulaimu ukutula nemenyala nu Israeli ukutula nemenyala kuadudu akwe. ⁷Umutemi nuaku Samalia ulunasiiligwa anga echipualukwe migulya ausu nua mazi. ⁸Kianza kamigulya nekaubi yukubepigwa. Uwu wuwu mulandu nuasilaeli! Makota ne mahaka akutula migulya amatekeelo ao. Iantu akumaila imalugulu, "Kukunekele use!" ne masukulu, "Kugweli!" ⁹Uewe Israeli, witumile milandu kupuma imahiku ang'wa Gibe; kung'wanso wasaga. Itee, embita ekualija iana neabi uko ku Gibe? ¹⁰Neneekataka, kuakua. Imahe akuunga palung'wi nienso nukuika muutungi uubi wao nkua ibiili. ¹¹U Efulaimu ng'waa ng'ombe nukete umanyigwa nuloilwe kupula uilo, uu kuika pea munkingo akwe nenza. Efulaimu kuika pea, u Yuda ukulunda, u Yakobo ukuluta ipigo kunafisi akwe. ¹²Itumele etai, ugoli inkali nia uhueli wilago, dibuuli ehe anyu neshanga elemewe, kunsoko matungo akumuduma Mukulu, sunga nuekiza nukuhumbula etai migulya itu. ¹³Mulemile uubi, maogole uula. Maliza inkali yauteele kunsoko auhuie muupangi wako nemualili ako needu. ¹⁴Kuite mulipuko nua mbite ukuiuka muantu ako, niisali yako yehi nekete ingule ekubepigwa. Ikutula anga Shalmani naubepilye Beth Arbeli luhiku la mbita, imatungo uia aubunekile ityela ityela neana akwe. ¹⁵Kuite yukutula kung'waako, Betheli, kunsoko ubi wako ukulu. Matungo amung'wi umutemi nua Israeli ukutengwa lukulu.

Chapter 11

¹"Imatungo usilaeli nae akeli muhumba ainumuloilwe, hange nekamitanga ng'wanaane kupuma ku Misri. ²Anga uu naeitangilwe, uu aiahegile kung'waane ikahunula sakami kung'wa Baali, ikaduma uuvumba kuadudu. ³Kuite unene inge mumumanyisilye u Efulaimu kugenda, nene aineahumbue kusilaha yao, kuite singa ikalenga kena neakee. ⁴Aineatongee kundigi nia keuntu, nekelungo kaulowa. Une aituile anga umuntu nukepewe ipea mumabubuli ao nekatuna nukualesa. ⁵Itee, shanga akusuka mihe na ku Misri? Itee u Ashuru u singa ukulemyane kunsoko akuhite kusuka kung'waane? ⁶Upaga ukungwa muisali yao nukubipya imapindilyo anduje yao, ikualimelya kunsoko autungi wao ienso. ⁷Iantu ane alamula kundeka; Ateze akitanga kuuyu nukule migulya, kutile umuntu nukuaailya. ⁸Kuhuma uli kuuleka, Efulaimu? Kuhuma uli kutwala, Israeli? Nihumile uli kituma anga Adma? Nihumile uli kituma ange Seboimu? Inkolo ane ikaelekile mukati ane keaisa kane kehi kongeeleka. ⁹Singa kituma uutaki wane nuutaki; Unene singa kumulimelya Efulaimu hange. Kundogoilyo unene ni Tunda, hange singa nemuntu. Unene neng'welu pakati anyu, nune singanzile kikuo. ¹⁰Ahunduma, Mukulu. Kululuma anga ihmiba. Nunee kuhongeelya, neantu azile ezekagata kupuma kung'weli. ¹¹Azile ezekagata anga nyunyi kupuma ku Misri, anga nkulu kupuma ihe na Ashuru. Kuatenda alije kieke mumato ao." Iye yeye ntambu a Mukulu. ¹²Efulaimu ukumpilima kuntambu auteele, nenyumba a Israeli kuuteele, "Kuite u Yuda keli ulongolekile nunee, Itunda, hange muhueli kungwaane, Ng'welu.

Chapter 12

¹U Efulaimu ukilesa ung'wega nukuutyata ung'wega nuakukilya. Nuanso ekaliu wongeelya uu teelee nukuonela. Akituma ilago nu Ashuru nukukola imakuta naku Misri. ²Mukulu gwa ukele wisemeli kung'wa Yuda nukumukua u Yakobo kuaya nuitumile; ukumulepa kuntendo yakwe. ³Mumo munda u Yakobo wikamuamba umuluna wakwe ekentiginyo, nemuntu wakwe aiwigigimieye kung'wi Tunda. ⁴Aikishinda nu malaika wike mudula. Aukulila nukulompa kumakanda kakwe. Akatangana ni Tunda kuko ku Betheli, kuko Itunda wikaligilya nung'wenso. ⁵Nuanso ng'wenso Mukulu, Itunda nuawikui ahwe" lilo lina lakwe. Inge gwa genda kung'wi Tunda nuako. ⁶Ambe uhueli nuidesi nuilago, hange nmulindiile Itundaako ikaleu. ⁷Iasuluja akele ingele auteele mumekono ao ilowa kukongelana. ⁸U Efulaimu wikalunga, "Kutai unene nemugole kukila, ndigilye ugole kufalasi ane. Mumelemo ane ehi shanga akihenga uubi wehi mukati ane, kehi nekekutula mulandu." ⁹Unee nee ne Mukulu, Itunda ako, kanziilya kunaaupumile mihe ku Misri. Kutenda wikie hange muketala, anga imahiku nawiloeli naaieukilwe. ¹⁰Aineaie ianyakidagu, hange neapee ndoti yedu kunsoko anyu. Kumukono waanyakidagu ampumilye mpyani. ¹¹Angeze ukole ubi kung'wanso ku Gileadi, kutai iantu shanga anonee. Gilgali akusinza ing'ombe; imalekeelo ao yukutula anga miundo amaji mubambazi yemegunda. ¹²U Yakobo wikamanka sunga ihe a Aramu; Israeli akituma imelemo kulija umusungu; nung'wenso wikadima idale la nkolo nsoko aliye umusungu. ¹³U Mukulu wikaleta iaisilaeli kupuma ku Misri kukeela munyakidagu, nung'wenso wikaika hesa kuanyakidagu. ¹⁴U Efulaimu umutakilye u Mukulu kukila. Inge u Mukulu wakwe ukulekela isakami akwe, nung'wenso ukumusukeelya imenyala akwe.

Chapter 13

¹U Efulaimu wikaligilya, ailekole itetemeko. Aiwikuiye mu Israeli kuite wikatule nigazo kunsoko aubada angwa Baali, nung'wenso wikasha. ²Itungeli akiluma kukile nu kukila. Akunonia adudu anyuma kupuma mumpia yao, nea dudu kumpanyia anga uu muulengi wao, ehi melemo amanyi. Indu akuligitya nsoko ao, "Iantu awa neepumya isakami nuhumelungela ung'wi ng;ombe." ³Kuite akutula anga imilunde akidaudau, anga ulume nulehega kukaya, anga ipuko nelepumeie mung'wega kupuma musakafu, hange anga ulyuki nukupumile mibomba. ⁴Kuite une nene ne Mukulu, Itunda wako kupuma ku Misri. Singa ukumumanya. Itunda nemungiza inge unene; hange kukela unene, kutile umuguni nemungiza. ⁵Aenekulengile mumbuga, mihe ni bambazi. ⁶Imatungo naukole mundobida aiwikulile, nematungo naewikulile, inkolo ako ikahumbulwa. Kunsoko yeyo ukanewa. ⁷Kutula anga ihimba, anga ikue kugondiila mumpelo anzila. ⁸Kumulimelya anga edubu nuhegeigwe iana akwe. Nunene kulamula ikua yao, nukung'wanso kumulimelya anga ihimba, anga au ekekale kamuwi nuakatamula ityela ityela. ⁹Kumulimelya, Isilaeli; nyenyu nukuailya? ¹⁰Umutemi wako ukolepi, nsoko wakugune muisle yako yehi? Akolepi iakulu, neanso ambiie ite umpe umutemi neakulu? ¹¹Nakupee umutemikuutaki wane, namuhola kukuolane. ¹²Uubi nuang'wa Efulaimu uekilwe; igazo lakwe leikilwe. ¹³Ukutula nuuai wakitunguila, kuite ng'wana nuamupungu, kundogoiyo imatungo akutugwa, shukupuma anga munda. ¹⁴Itee, kumuguna kumukono nuakibiila? Itee? kumuguna nenshaa? Uwe nsha ukole pi imapigo ako? Uwekubiila ukolepi uubipi wako? Keaisa kekupihwa nemiho ane. ¹⁵Ateze u Efulaimu ukulija muluna akwe, ung'wega nuakukilya ukupembwa, ung'wega nua Mukulu ukukua kupuma mumbuga. Uukiilo nua mazi angwa Efulaimu kekuma, nuluzi lakwe lukutula lugila anga mazi. Umolugu wake ukia isalanga lakwe nela kela ikentu nekansailo. ¹⁶I Samaria iketula nigazo, kunsoko amuleka Itunda nuakwe. Akugwa kuwige; iana ao neanino akubunangwa, neasungu ao nealito akulengwa mwegusi.

Chapter 14

¹Israeli, suka ku Mukulu, Itunda wako, kunsoko ugwie kunsoko aubi wako. ²Holi inkani palung'wi nunyenye musukeli u Yahwe. Mueli, Heja uubi witu wehi umagombe nemaza, nsoko kuhume kuupa inkali yamelomo itu. ³Ashuru singa ukuuguna, shanga kuunankila ifalasi kulongola kumbita. Shanga kuhumile hangi imelemo amekono itu, unye niadudu itu, kundogoilyo kung'waako umuntu nemungile utata wilija uaise."⁴Kuaguna kupeluka kung'wao, nunee kumulowa kunkolo, kundogoilyo ikuo lane lukuheka kung'wakwe. ⁵Neekatula anga ulume kua Israeli, ukupumbuzuka anga iampumbulu nukuhola emeli anga imwerezi pihe pa Lebanoni. ⁶Imalaambi akwe akenela, uuza wakwe ukutula anga imezeituni, nuunyunki wakwe anga imwerezi la Lebanoni. ⁷Iantu neikie pamulule wakwe akusuka, akuulwa anga uilo nea mpumbulu anga umuzabibu. uukulu wakwe anga imagai a Lebanoni. ⁸Efraimu, ntende ule hange nesanamu? Unene kususha nukumtunza. Unene anga mberoshi imatutu akwe mademu ikaleu, kupuma kung'waane yiza inkali niako. ⁹Nyenyu numulugu nsoko walinge imakani aya? Nyenyu numalengile imakani aya nsoko waalenge? Kunsoko inzila nia Mukulu yimpyani, nawa neakete ihaki akugenda mukati ao, kuile neamukitile akugwa mukati akwe.

Amos

Chapter 1

¹Aya makani naiaku Israeli kina u Amosi ung'wi waadimi aku Tekoa, aiumasingiye muoni. Ausingiye makani musiku yang'wa Uzia mutemi wa ku Yuda, hangi mumahiku ang'wa Yeroboamu ng'wana wang'wa Yoashi mutemi waku Israeli miaka ibili izelikili itetemeko lihe. ²Auliye, "Itunda ukukoloma kupuma ku Sayuni ukukumbula ululi lakwe kupuma ku Yerusalemu. Ludimo la adimi lukukilaja ihetwe; insonge a Karmeli kikuma."³Ite u Itunda witambula: "Kumilandu itatu na Damaskasi, sunga muune, shakukaila utashi, kunsoko a mipue i Gileadi kumaiseme amayuma. ⁴Kutala umoto kitolang'wa Azaeli nukumisonsela kizindo ya Ben Hadadi. ⁵Kuunanga imapindilyo naku Damaskasi nukumgumila kuli muntu nuikie mu Biqati Aveni, na hangu uyo umuntu nuiamba umulanga wa kitemi mu Beth Edeni. Niantu aku Shamu inzu kutung'wa sunga i Kiri," uhungile Itunda. ⁶Ite u, Itunda wiligilya, kumilandu itatu naku Gaza sunga ene, shakuhaila utashi, kunsoko aiahoile uhung'wa iantu ehi, kuaika nugulya amukono wang'wa Edomu. ⁷Kulagilya moto mukuta wa Gaza, nukuisonsela ingome yakwe. ⁸Kumugumila kuli uyu muntu muikie mu Ashdodi nu muntu nuiuamba umolanga wa kitemi kupuma Ashkeloni. Kuupiula umukono wane kate a Ekroni, nusago Wafilisti akukila, ulungile umukulu Itunda. ⁹¹⁰Ite u Itunda ukulunga: "Kumilandu itatu na ku Tiro, sunga hate ene, Shakukaila utashi kunsoko aiatae iantu ehi niaku Edomu, hangi aunanga ilago lao nilakimangi. Kutala umoto mukuta wa Tiro, nuenso ukusonsela ingome yakwe."¹¹Ite u Itunda uligitilye, kumilandu itatu na Edomu, sunga ane, shakukaila utashi kunsoko aiumpyatie umulunakwa, kuwigi hangi kugumula kuli ikinyauwai kihi, ikuo lakwe likalongoleka kutula itaki, nutashi wakwe wikasaga ikali. ¹²Kutala umoto migulya ang'wa Temani, nukusonsela imato akitemi nang'wa Bozra."¹³Ite uu Itunda uligitilye, "Kumilandu itatu na antu ang'wa Amoni, sunga ine, singakukaila utashi, kunsoko atandula iasungu aku Gileadi niakete imaimbi, ahume kugalimpya imimbe ao. ¹⁴Kakilya moto mukuta ya ku Raba, nuenso ukusonsela imato akitemi, palung'wi mukukulya iogo muluhiku la mbita, palung'wi ni dhoruba muluhiku la kimpupu. ¹⁵Umutemi wao winzu mutung'wa, ng'wenso nianino akwe palung'wi," ulungile Itunda.

Chapter 2

¹Ite uu Itunda wiligitya: "Kumilandu itatu na Moabu, sunga ine, singa kukaila utashi utashi kunsoko wasonsa moto makupa a mutemi waku Edomu mpaka kutula chokaa.²Kulagilya moto migulya a Moabu mukubulaga ingome ya Keriothi. Moabu ukusha muubi palung'wi niogo nululi la tarumbeta.³Kumukanza umulandu wakwe, hangi kuabulage inanang'wa mtemi palung'wi nung'wensho, ulungile Itunda.⁴Ite uu Itunda uligitilye, "Kumilandu itatu nang'wa Yuda, sunga ine, singa kukaila utashi; kunsoko ahita ilagilyo lang'wi Tunda. Hangishaamabili imalagilyo akwe, utele wao waletelya kulimila, hangi niatatao uautyatile.⁵Kulagilya moto migulya ang'wa Yuda, hangi ukumila ingome ya Yerusalemu."⁶Ite uu Itunda ukuligitya, kumilandu itatu na Israeli, sunga ine, singakukaila utashi, kunsoko agulya niagila ni magazo kuhela numuhimbe wa pea eng'wi na makubadhi.⁷Nienso itilata migulya amatwe alumbe anga akutilata mulunkundi nigulya ihe, akusuntilya kunyelya. Muntu ung'wi nutatakwe aialoe numunansho ung'wi hangi ugwa kiketa ilina lane nilyelu.⁸Nienso ilambala pihe pakupi ni kila kizindalo muimpandwa dhamana hangi mitolang'wi Tunda wao ing'weza tuli yaawa niapumigwi utashi.⁹Nkili numulimansiye Mwamori pantongela ao kina ulipu wakwe aianga ulipu wa mierezi; aiukete ingulu anga u mialoni. Hangi nikakanza ikali yakwe nugulya nimiliakwe pihe.¹⁰Hangi aineanankiye kupuma kihe a Misri nukuatongela myaka arobaini sunga mumutemi ihe na Amori.¹¹Numukumbuiye ianyakidago kupuma mumo muana ng'wu atule ailapo kupuma muahumba anyu. Ehe shanga uu, iantu a Israeli? Ite uu Itunda uligililye.¹²Ila mapepeye ialopi kung'wa ituli, nukuamulisha inyakidagu alekekutenda ikidagu.¹³Goza, kumutenda anga umutuka nuizue anailigo nihumile kumutilata umuntu.¹⁴Umuntu nuimanka shukupata imankilo; Nukolingulu, shukongelya ingula yakwe ng'wensho, hangi umikoi kiguna ng'wensho.¹⁵Nuekunzauuta shukimika, umumankino, shukumanka mulongolya farasi shukiguna ng'wensho.¹⁶Sunga eikoi niadudu akumanka ekefe muluhiku nulanoso; ite uu Itunda uligitilye.

Chapter 3

¹Iji ulukani lang'witunda nauligitilye migulya anyu, antu a Israeli migulya a ndugu ehi nauapumilye kupuma kihee aku Misri. ²"Numubague unyenye udu kupuma mundugu yehi niyamunkubigulu. Kululo kumukasi kumelandu anyu ehi." ³Ehe abele ahumile kugenda palung'wi angezeigombilye? ⁴Ehe ihimba ekoloma mihaka matungo ne kutile utungeli? Ehe ng'waihimba ukukoloma kupuma muilago yakwe angeze shuambile anga kentu? ⁵Ehe nyonyi ekugwa mumumpeto pihe angezekutile anga keseme nekeekilye kunsoko kakwe? Ehe umumpeto ukupyatuka migulya pihe angezekutile anga kentu kakuamba? ⁶Ehe etarumbeta ikekuwa mumujini neantu alekekukekema? Ehe lwago lahuma keza mumujini angaluhite kuletwa ni Tunda? ⁷Etai umukulu Itunda shangukituma ekentu singa uu uwakunukuie uoni eitumi akwe anyakidagu. ⁸Ihimba ikolomile; nyenyuneshamoa? Umukulu Itunda wakondya kuligitya nyenyunesinga nyenyu nushukutabiri? ⁹Tanantya ulukungome kuko Ashdodi, nukungome yakihe aku Misri; lunga, "Ilingeli kumasukulu aku Samaria hange muone emabe ne makulu kung'wakwe, nuonyeli nukole kung'wakwe. ¹⁰Kunsoko shaalengile uwitumi wa tai ite u Itunda utambue ne ansoalindela ngulu nuukanzi mungome yao." ¹¹Ung'wa ite u Itunda utambue umulugu ukumipilimekilya ihe. Ukuiluta pihe ingulu yako ni ngome yanyu yukuholwa nauukashi." ¹²Ite Itunda utambue, Anga umudemi nueguna migulu ibiili udu mumulomo wi himba ang'wi lupii la kutwe, ungwa ana Israeli akuguneligwa awaniikie ku Samaria paung'wi ni pembe la kulaela, ang'wi nsongea ketenda." ¹³Tegeli nukiloela migulya itolang'wa Yakobo ite u Itunda utambue, Itunda wa ikui. ¹⁴Kunsoko luhiku la ukashi wa milando ya Israeli, hange kuaadhibu mitekelo a Betheli. Nsonge amatekelo yukuteng'wa nukugwa pihe. ¹⁵Kumibepya itolampepo palung'wi nito la hari. Ito la nsongea yukulimansela, nito nikulu yukuhega ugwa Itunda uleye."

Chapter 4

¹Lutegeli ulukani ulu, unye niminulugo yaku Bashani, unye nimukole misukulu laku Samaria, unye nimize atunyilya iahimbe, unyenimize atula iahielwa, unye nimiaila iagoha nyu; kuleteli ing'wi. ²Umukulu Itunda ulapile kuwelu wakwe, goza mahiku azile kitalanyu matungo niikamuheja kundaano, nuampelo anyu, ndoana akutegela nsie. ³Mukupuma kukiila panaitobowe nukuta wa muji, kila ung'wi witu kendela lukulu kukiila hapo, hangi mukiguma ntongela a Harmoni ite uu uliye Itunda. ⁴Longoli ku Betheli nubi, sunga ku Giligali mende mongelye imilandu, leti imasongelyo anyu kila kidaudau, izaka yanyu kumahiku atatu. ⁵Pumi imasongelyo nakusongelya palung'wi nindya; tananti imasongelyo nakulowa; atanantili, kunsoko iyi yiyi imoloeye, unye antu aku Israeli ite uu utambue umukulu i tunda. ⁶Kumupa uza wa mino numuji anyu nukukepelwa nindya, muhi wanyu wihi. Mukili musuke kung'wane, itu uu Itunda uliye. ⁷Hangi nimigiye imbula kupuma kung'wanyu, matungo aiakili myeli itatu kukunguli. Kutende ikue migulya a mji, nukutenda ikue nuku mji nungiza. Muhi mihe ung'wi nu ihe aiikuile, muki nungiza nuihe hangi shaikuile aiyumu buu. ⁸Aiapilimikiye miji ibili ang'wi itata, kenda miji mungiza kung'wa imazi, shanga ikenela. Akilishaikasukila une ulungile Itunda. ⁹Numukuila kumalwae nakuletekelya kuvu. Udu wa iyulyi, migunda anyu nazabibu milimi anyuu, ni mizeituni kunsonsa ihi kilishamasukila, ite uu itunda uliye. ¹⁰Nailagilya itauni kitalanyu anga ku Misri. Nabulagi amanyu kuwigi, nukukenka i farasi yanyu, nukuleta unyunki munkambi yanyu nukuingilya mumpula yanyu. Kilishamasukila unene, ite uu ulungile Itunda. ¹¹Nimelimansiye imiji mung'wanyu, anga imatungo Itunda naiulimansiye i Sodoma ni Gomora. Aimutule anga ikitinde nikityowe kupuma momoto; ikili shamansukila ulungile Itunda. ¹²Kululo nitume lukani lube kung'waka, Israeli hangi kunsoko kituma lukani lube kung'wako, ihabe kuntankana ni tunda Israeli! ¹³Kunsoko, goza, nuanso nuezupye imalugulu gwa ng'wenso wezipya ung'wega, wemigeelya imasigo ang'waa muntu, wetenda ekidaudau kutula kiti, nukupambatilyo kianza kamigulya amihe. U Yahwe Itunda nua mbita, lelo lina lakwe."

Chapter 5

¹Tegeli ulukani nindilye anga kileto migulya anyu munyumba a Israeli. ²Umunanso wa Israeli ugwue singa ukuuka hange wamihega ihi akwe, kutile umuntu wa kumuusha. ³Kululo ugwa Itunda uligitilye "Ikisale nupumile kunzi kuelfu akusaga igana, hange niendile igana akusuga ikumi kunsoko ito la Israeli." ⁴Kululo uitunda uligiliye kito la Israeli, ndumi hange mukikie! ⁵Leki kumudumi u Betheli; hangi ang'wi giligali leki umuhinzo ku Bersheba. Kunsoko Gilgali inzoo kuu tugwa kutai nu Betheli singakintu. ⁶Mudumi Itunda mikikie, hangi ukakela anga umoto munyumba ang'wa Yusufu. Ukulimanselya, nu kuulinka umuntu hata nung'wi kuulimwi mu Betheli. ⁷Iantu ao nipeula itai kutula lukani lwauai nukungwisa itai pihe! ⁸Itunda aumiumbile Pleidezi ni Orioni; upeue ikilu kutula kidaudau, witenda uluhiku kutula kitu nutiku, nukitanga imaze amu luzi, nuanso wimahunula migulya yihe, Itunda lilo lina lakwe! ⁹Nwanso wilete ubipya upumpugelya migulya agimiya ubepya wize mikito. ¹⁰Imubepilwa wihi nuakanwya mumumpita wa mji hange imubepilwa wihii nuitambula itai. ¹¹Kunsoko mukutilata pihi muula nukuhola ingano kupuma kitalakwe, niite muzengile nyumba amagwe natemilye, shanga mikikie munyumba nianso. Mwaloelwa ne migunda a mizabibu ila shanga mukung'wa magae akwe. ¹²Kunsoko manyile mutite imilandu idu niite imitando anyu nemikulu unye mukuaonela nialite itai holi kipimbeseleyo muapeule ialompi mumjini. ¹³Kunsoko kila muntu nutite imahala ukukilaga ihetwi kumatungo nansoi kunsoko matungo matungo amilandu. ¹⁴Dumi nimaza singa nimabee inge mikie. U Itunda, Itunda wa akuambita ukutula nunyenye anga nimilye nwanso ng'wenso. ¹⁵Holi ube, muzipelye itai mumji. Ikutula Itunda, Itunda wa akumbita, ukiapia asagi ang'wa Yusufu. ¹⁶Kululo ugwa Itunda ulilye, Itunda wa Itunda wa akuambita, mukulu, kikatula nikilo milili ihi nukulilya kisale kihii i ukia, ukia, ikaitanga ialimi mukia nawa niakamatiku kulila mukia. ¹⁷Mumugunda ihi ami zabibu kutula nikitelo, kunsoko nikakela pakatikati ao" ulelye Itunda. ¹⁸Ole wanyu ninuutite insola aluhiku lwang'wa Itunda, neki mutite insola? Yikatula kiti singa welu. ¹⁹Anga imatungo umuntu nukumipona ihimba nukutankana nu njulii, ang'wa auingie munyumba nukuika umukono wakwe nugeele nukulung'wa inzoka. ²⁰Uluhiku lwang'wa Itunda likatula kitine singo welu? Ukea singa ulowa? ²¹Nahola, naimela uluhiku nulukulu lanyu. Namilela imilundo anyu na dini. ²²Hataitule mumpumilya isongelyo la kulimansilya ne songelyo lautu, singakusengilya, hangi kuigoza imasongelyo apalung'wi naikale nizipile. ²³Nihegeli iogo la nyembo yanyu; singa kuitegelya induli ya mpembe yanyu. ²⁴Kimikila akwe, leki itai akwe isemembe anga maze, ni tai anga ng'wapo nwisememba nsiku yihi. ²⁵Ite mandetela milando nimasongelya nakulimansilya mumbuga kumatungo amiaka makumi ane? ²⁶Mukumuhumbula sikuthi anga mutemi anyu, nekiuni, nzota anyu adudu - nemumitendile kunsoko anyu. ²⁷Kuitegwa kumuhamilya kunkika akabili na ku Damaskasi, ulungile Itunda, ilina lakwe nitunda waikui.

Chapter 6

¹Ukia wao niidesilye ku Sayuni, ku enso ao niakokile kihe a lugulu la Samaria. Antu niakuigwe mu mahii, ni nyumba yao niya ku Israeli yiza kunsoko a kuaiilya! ²Atongeeli anyu ilunga, "kila ulongole Kalne mugoze kupuma kung'wanso longoli ku Hamathi, kisali nikikulu hangi longoli pihe a Gathi a Palestina. Inge ikola membe nkulu kukila membe anyu?" ³Ukia wao ao niaikile luhiko la uukuilwa nu kutenda utemi utule kisengele nyuma kuhugela pakupe. ⁴Alae migulya a ulele ya mpembe ya kusupya migulya a matuntu ao. Ikalya ana nkolo kupuma midale la amuga kupuma mitando. ⁵Akimba mimbo a upungu mululi la kinubi, akatonga mu iseme yang'wa Daudi. ⁶Akung'wa u mvinyo kupumila misale nu kupuguhila imakuta enso ku makuta a marihamu. Inge shanga ameila kunsoko akuagigwa u Yusufu. ⁷Kululo itungele akulongola ku utugwa palung'wi ni atugwa a ng'wandyo, ni maogo ao naiigolokilye akukila. ⁸Unene mukulu Yahwe, nalapa ku nkolo ane - oiza mkulu Yahwe wilunga Itunda wa akumbita, naisukula uugole wang'wa Yakobo; nabipilwa matando akwe. Kululo kuheja kisale nikanso palung'wi na ihi namole mung'wanso. ⁹Nzila kina anga akole itunja ikumi nae asagie munyu mbiing'wi akusha. ¹⁰Itungo muluna wang'wa muntu nuanso nuzile kuhola miili ao - uyo nuwasomee ntongeela a kuuleta muimba pa nyumba anga walunge ku muntu munyumba, "Ukole ne umuntu palung'wi nu wewe?" Ule anga nuanso walunge, "Aa" Itungo ukulunga ikie twe kunsoko shu - ukuta lina lang'wa Yahwe. ¹¹Goza, Yahwe ukupumya ilagiilyo, ni nyumba ni nkulu ikikuwa nukutula unyinyo unyinyo, ni nyumba ni nino kutula utamukwa. ¹²Impalase yikumanka migulya a mihulumikilyo wa magwe? U muntu ukulima ne kung'wanso ni ng'ombe? Ikele mapiula itai atula uhongoo ni nkali a tai kutula uwai. ¹³Unyenye ni mubilwe kukiila ku Lo Debari, ni milinga, "Shanga ae kuhoile ne Karnaimu kungulu yito usese?" ¹⁴Inge goza, kuhumba kung'wanyu ihe, ni nyumba a Israeli - uu inge wilunga mukulu Yahwe, Itunda wa akumbita. Akumaja unyenye kupuma Lebo Hamathi kuhongeela ng'wa mongo wa Araba.

Chapter 7

¹Ite uugwa Umukulu Itunda Yahwe naundagie. Goza, aumbile idale ni kulu nela ngaga matungo akutegeta mimea, hange goza, aiutuile mmea wakumpelo imaogola amutemi. ²Imatungo naiamaile kulya inenyinyenyi yeli hange nikalunga, mukulu Yahwe aiwamu Samaria ehe u Yakobo ukikie ule? Kunsoko nuanso munino nangulu." ³Yahwe wekakepya ikuo kwa ile" Shangayekapumila wikatambula. ⁴Ite gwa umkulu Yahwe naundagie goza, mukulu Yahwe aiwitangile migulya a moto mutashi. Nu wenso wikumya udu, ikilungu pihe muungubigulu nu kulunga amilimansilye ihe hangi. ⁵Ila mikalunga, Mukulu Yahwe, leka ei Yakobo ukikie ule? Kunsoko nuanso munino nangulu." ⁶U Yahwe wikadila kuite ili singalikipumilya ulungile umukulu Yahwe. ⁷Ite uugwa Yahwe naundagie, goza mukulu uimekile pakupe ne kiligo palung'we nu usune wakulimilya mumukono wakwe. ⁸Yahwe wekambila, "Amosi waona ntuni?" nekalunga, "Usune wa timazi." Hangi umukulu wikalunga, goza kuika uusune wa timazi ang'wi ao muantu ane Israeli singakuabipya hange. ⁹Papigulya pang'wa Isaka yukubipigwa pawelu wang'wa Israeli yukulimansila hangi kuuka migulya ito lang'wa Yeroboamu ku wigi. ¹⁰Hangi Amazia, uyo umutongeli wa Betheli wekalagilya impola kung'wa Yeroboamu kumutemi waku Israeli. Amosi witumile uhugu kung'wako pakate na ito la Israeli ihe shanga ihumile kukenka inkani ya izi. ¹¹Kunsoko inge uugwa ukulunga Amosi, Yeroboamu ukusha kuutaki hangi Israeli ikulongola kuutugwa kupuma kihe akue. ¹²U Amazia wekamula u Amosi, "Muloti, longola, manka misukule ihe ang'wa Yuda, ne pang'wanso ulye ulundya nu kulota. ¹³Ilagwa uleke kutabiri hange apaite pa Betheli kunsoko pa welu pang'wa mutemi ne nyumba a mutemi. ¹⁴Hange u Amosi wikamula, Amazia, "Unene singa ne munyakidagu hange shanga ne ng'wana wamunyakidagu. Unene ne mudimi wa mitugo nu mutunzi wa mikuyu. ¹⁵Kuite Itunda wekamihola kupuma kudema imetugo nukumbila, longola, tabiri kuantu ane Israeli. ¹⁶Ugwa ije ulukani lang'wi Isekulu, uwewe nu welunga; mlekakutabiri migulya ang'wa Israeli hange uleke kuligitya migulya anyumba ang'wa Isaka. ¹⁷Kululogwa Yahwe nuelunga, musungu wako ukutula mukosi mihe anaako neagoha ne ananso ako akugwa ku shege, ihe ako ekuping'wa nukugalanigwa; ukusha kihe ne najisi ne Israeli etai inzu kutugwa kupuma mihe akwe."

Chapter 8

¹Ikikiki numukulu Yahwe mundagie, Goza ikikapu ni kinkali ya hari! ²Wekalunga, ukuonantuni Amosi? Nikalunga nkapu ankali ya hari Hangi u yahwe wikambila, mpelo apika kuantu ane Israeli singa kuaalya hangi. ³Inyimbo ya mumatekelo yukutula kililo, muluhiku nulanso Ite u uliye umukulu yahwe iolu yukutula yedu kila nande akumiguma ihetwe. ⁴Litegeli ili, unye nemumitilata muhimbe nukumuheja muula wihe. ⁵Ezelunga, "malungo ng'weli nupya mikahilaugwa kuhumile kukulya mazao hangi? matungo uluhiku la sabato nulikahila ugura kukulye ingano? kutenda ikigemelyo nikinino nukongelya idau kizehongela kukigemelyo niaokongili. ⁶Ite ukuhumile uugulya ingano mimbi kumugula umuhimbe kitundu nu mula ku jozi ing'wi kubadhi. ⁷Yahwe ulapile kugole wang'wa Yakobo; Itai shanihumile kiwa milimo ao sunga nung'wi. ⁸Ehe ihe singa ileuhagatame ku ile hangi kela ung'wi nuikie kilila? Ehi nanso akuuka anga umongo naili, nenyeso ikisumbula mugulya nakukepa hangi, anga umongo waku Misiri. ⁹Luzi uluhiku nulakina u ng'wa ntambu amukulu yahwe kina kutenda ilyoalisime matungo amung'wi, hangi kuikila ikiti unkumbigulu matungo amung'wi. ¹⁰Kuipiula uwiloeli wangu kutula wilili ni numbo anyu ehi kutula usumenkili, kumutena nihi kutuga ingiwenda yamagunila ni ng'ulyu nugulya akelitwe kitumaya anga wilini kung'wana pekee nuluhiku la ululu mpelakwe. ¹¹Goza imalaiku apembilye uleyeb uMukulu Yahwe imatungo nenekaleta nzala miha, singa nza adya, hangi nyota amazi inge kija inkani yang'wa Yahwe. ¹²Ikasulasula kupuma nyanza sunga nyanza, akumanka kupuma hukuma kenda kung'weli kuduma lukuni lang'wa Yahwe, ingigwa singa akulupata. ¹³Muluhiku nulanso anakisungu niaza nianakigoha akuzimela kunsoko anzala. ¹⁴Awanilapa kumilandu asamaria akugwa shakuuka hangi.

Chapter 9

¹Aimumuine itunda wimikile pakupe ne kizindalo, hangi wikalunga, makuiimatwe aimpandwa sunga imusingi ehingi eke. Unanga utompoutompo mugulya amatwe ao ehi nunene kumubulaga kuwigi apelo ao. Kutile sunga nung'wi ao nukumanka, kutile sangu nung'wi ao nukumankila, Ang'we ahimbe mu sheoli, ukoli umukono ioane ukuahola. ²Ng'we akunankela mugulya kenda kigulu kuko kuateta pihe. ³Angeze akipiha migulya a karmeli, kuaduma uuko nukuahola, angeze akipiha muilungu ya nyanza singanuwaona, nemi lagilye inzoka nukualuma. ⁴Angeze inzu kulung'wa akutunyiligwa nilugu ao ntongela ao, kulagilya uwigekuka hangi ukuabulaga. kumalagila mino ane mugulya ao kuube singa ku uza. ⁵Umukulu Itunda wa Ikoi, ng'wenso wepalapalya ihe ikayeyuka, ehi niikie mung'wanzo auilela, ehi akuhuimbuka angu umongo yukuholomila hangi anga umongo wa kuMisiri. ⁶Ng'wenso wiizenga iyumba yakwe kigulu nukandilya guba akwe migulya aukumbigulu nuanzo witanga imazi amunyanza, nukumahunula migulya umusu wa ukumbigulu, yahwe lilolina lakwe. ⁷Ehe, unye singa anga iantu akeukushi kung'wane, eana a Israeli? Ite ungwa yahwe uleutambula. Ehe singaineanankene Israel kupuma uihe aku misiri, Wafristi kupuma Krete, nia Shami kupuma kukiri? ⁸Goza imiho amukulu yahwe akole mugulya autemi nua nilandu, kugazanja kupuma musu wa unkumbigulu, ang'wishanga uusingakugazanja lukulo ito lang'wa Yakobo ite ugwa Yahwe ukulunga. ⁹Goza kulagilya nukumepela ito la Israeli mumo mundugu yehi anga umuntu nukupeta ingano mukisela, ungwa kutile sunga ung'wa sasaligwe nukugwa pihe. ¹⁰Atendi anulanglu ehi muantu ane akushaku wigi awanilunga, nakaja singa akupata ang'we kutankana nuse. ¹¹Mulohiko nulanso uuhumbula itekelo lang'wa Daudi nailigwie, nukumalunga imatambi makwe. kumahumbula imakumulo akwe, nukumizenga hangi anga isiku ya kale. ¹²Kena atemi amumasago aedomu izeile andugu ehi ilangilwe kulina lane ite gwa uYehova ukutambula nukutuma aya. ¹³Goza imahiku apembile itegwa uYehova mkutambula matungo umulemi ukumankiila umukunguli umuya ukupaangila izabibu akuhulya magai newaza, nemafungu ahe akulya yayo. ¹⁴Kuasusha kupuma kuutung'wa iantu aisilaeli. Akuzenge imakumulu aisale nukikie muuno, akutemela huuli nua mezabibu nukung'wa inagae, hange akulende iluilo nukulya inkali yao. ¹⁵Kutemela Anga mihe ao, shanga akupahange kupuma mihe naeneapee, ukulunga uYehova Itunda wako.

Obadiah

Chapter 1

¹Uoni wang'wa Obadia. Umukulu Itunda ulungile ite ku Edomu, "Kija impola kupuma kung'wa mukulu, hangi umutung'wa utung'ilwe mandugu, ukulunga, ukii, kuuke kung'wakwe mbita!" ²Goza, kumutenda nianino mundugu, mukudalahiwa nangulu. ³Lugoha lanko lako lukukongile uewe, uewe kunaiwikie kuibelaya magwe, mito lakonilamigulya; nukulunga munkolako, nyenyu nukunsimya une pihe?' ⁴Hatize wimikile migulya anga inde, hangi kitiekako kiilowa pa nsota, kusimya pihe kupuma kuko, ulungile Yahwe. ⁵Angeze eii azazile kung'wako, angeze iahegelani aza akuzile utiku (kina azuzealigwa ibe!) Shaza ahumile kia niukokonda? Angize ukilingila i zabibu azaakuhangile singaaza ezeleka nakunguwe? ⁶Kina Esau wakondya kukuwa, nikipoli kukwe naikipihilwe kiikilwe uli! ⁷Iantu ehi naipatung'wi ako akutala kunzila sunga kunumbi. Iantu naiakite imatiliga palung'wi muewe akukongela nukudula. Awanikulindya yako aikile mutego pihe pihe ako. Kutile anga kulinga mukati akwe. ⁸Shanga inihumilene uluhiku nulanso ukulunga Itunda, kuwalimansilya eatu ni amahala kupuma ku Edomu nukulinga kupuma kilugulu lang'wa Esau? ⁹Iakuani ako iko sunenkila, Temani, kila muntu wagumilwe kuli kupuma kulugulu lang'wa Esau kubulagwa. ¹⁰Kunsoko autaki nautendilwe kumunya ndugu wako u Yakobo, ukukunikilwa ni minyala nuewe ukuigumilwa kuli sunga i kale. ¹¹Uluhiku nulanso aiwimikile, luhiku niageni aiahoile insao yakwe hangi aiageni mung'wanso mitalakwe, nukukui kura ku Yerusalemu, uwewe autuele anga ung'wi wao. ¹²Leka kulowa uluhiku la mulunako, luhiku lasuka akwe, hangi lekakulowa kuantu ang'wa Yuda, luhiku laukanzi wao, muleke kikulya uluhiku lalwago lao. ¹³Uleke kingila pa mulango atu ane luhiku la suku ao; uleke kulowa mulwago lao, hangi uleke kulimila ugoli wao, luhiku la ube wao. ¹⁴Uleke kimika muminsambwazila, kuagumila uuli iamankeli akwe hangi uleke kuapumya igeleke iasungu uluhiku la lwago. ¹⁵Kunsoko uluhiku lang'wi tunda lukole pakupe ni ndugu yehi, anga nautendile, yukutendeka kung'wako; indendo yako yakusuke mitwe lako uwewe. ¹⁶Kuugwa naimung'we mulugulu lane nulwelu, u indugu yehi niyekang'wa lukulo akung'wa mukumila hangi yukutula anga aiekutile lukulu. ¹⁷Milugulu la Sayuni yukutula nawa naeagunekile ivangi akutula elu, numitolang'wa Yakobo kusala iintu yao. ¹⁸Ite lang'wa Yakobo lukutula moto, nito lang'wa Yusufu welu wa

moto, numito lang'wa Esau yukutula mpeli ni nyumu, nienso akuasonsa nuku alimansilya; izekutile anga aaligwa mito lang'wa Esau, kunsoko Itunda waligitya.¹⁹Ehi kupuma ku Negebu akusala ulugulu lang'wa Esau nawa niaku Shepela akusala ihe na Bafilisti. Neanso akusala ihe nang'wa Efraimu nihe na Samaria; nu Benjamini ukusala Igileadi.²⁰Iahamili niambila i ijiiti na Israeli akusala ihi nakaanani sunga Sarepta. Iahamili aku Yerusalemu, miilila Sefaradi, akusala ekisali Kanegebu. ²¹Taguni akulongola sunga mugulya mulugulu la Sayuni kutemya ihe na masukulu ang'wa Esau nuutemi ukitula wa mukulu.

Micah

Chapter 1

¹Ulu inge lukani lang'wa Yahwe naza luzile kung'wa Mika Mmorashti mu mahiku ang'wa Yotahamu, Ahazi, nu Hezekia, mutemi nua Yuda, lukani ulo nai uluine kutulika ni Samaria ni Yerusalemu.²Tegeleki, unye antu ihi. Tegeelyi, ihi ni yihi ni ikoli mihi. Leki u Yahwe wakuiilwe kung'wanyu, Mukulu kupuma mukizindaalo kakwe ni kelu. ³Goza, u Yahwe upembilye kupuma nkika ni akwe; wikasima pihi nu kupapambata nkika a pigulya pihi. ⁴Masukuulu akuhuluga na pihi akwe. Mpyapo ikutamuka mapigili mapigili anga mushumaa ntongeela a moto, anga mazi miiza ahunukile pihi a mitelemuko nu utaki. ⁵Aya ihi inge kunsoko a upiluki wang'wa Yakobo, hangi kunsoko a milandu a nyumba a Israeli. Iti gwaa nsoko ai itulikile ntuni ku upiluki wang'wa Yakobo? Iti gwa ai itulikile Samaria? Itigwa ai itulikila ntuni kuu iikika a pigulya a pa Yuda? Itigwa shanga aiituile Yerusalemu? ⁶"Nikamitenda i Samaria ilundo la ubipigwa mu mugunda, anga kitongo kutemelela mizabibu. Nikamaluta i magwe i jengo lakwe kulongola mu ng'wapo, nikakumbuula i itako yakwe. ⁷I adudu akwe ihi nia kuseswa ikatula ngwa mapigili mapigili, ni ipefgwa yakwe yikasoswa moto. Kunsoko ipegwa yakwe nia usambo wilingiie, hangi anga kinyamulimo ka usambo kikusuka."⁸Kunsoko iyi nikalila nu kuhongeelya anga hinkini. Kunsoko i luguma lakwe shanga lukomyaa, kunsoko yapikaa kung'wa Yuda. Yapikiila u mumpita nua antuane, kupikiila ku Yerusalemu. ⁹Kunsoko iyi nikalila nu kuhongeelya nikalongola peku hangi kipwi; Nikahongeelya anga mulula nu kuhongeelya anga hinkiini. ¹⁰Leki kuleka kuaita kutula ku Gathi; leki kulili hangi, mu Bethi Leafra kupingilitya mukola mu lunkundi. ¹¹Kili pakupi nu likalo lang'wa Shafiri, anga kipwi ni minyala. Wikalo wang'wa Zaanani shanga lukupuma kunzi. u itongeelya nu ang'wa Beth Ezeli, kunsoko a usunja waholwaa, ¹²Kunsoko iikali a ku Morathi ilindiila nkani ni nzinza, kunsoko witumbi, kunsoko suka ipumie kung'wa Yahwe kupikiila pa mimpita a Yerusalemu. ¹³Itungeeli mikoha impalasi ni yisentyaa i magali ampalasi. Likalo nula Lakishi. Uewe Lakishi, au watulaa ng'wandyo nua mulandu kua nanso a ku Sayuni, kunsoko milandu a Israeli ai igelekile kitalako. ¹⁴Itigwa ukumupa kipegwa ka kulimiiligwa Moreshehi Gathi, kisalikang'wa Akzibu ukuahumya ukatai atemi a ku Israeli. ¹⁵Hangi nikaleta uhumi kitalako, likalo lang'wa Maresha; uziza nua Israeli wikiza ku Adulamu. ¹⁶Tema ipala lako hangi zula i nsingi yako kunsoko a ang'hinya naza nukualoeelya. Zepya ing'uulyu lako mukola anga kinsenda, ku nsoko ana ako niikalongola mu utuungwa kupuma kitalako.

Chapter 2

¹Ukia wao awo anaako niasingiie u ubii, ku awo niasingiie mu ulili nu ao kituma uubii. Mudau akituma kunsoko akete ngulu. ²Aailwe i mugunda nu kumikepya, ai ailwe i nyumba nu kuihola, akukapa u muntu ni nyumba akwe, muntu ni isalo lakwe. ³Kululo u Yahwe ukuligitya iti, "Goza, nahumbeela kuleta i kilila ku ndugu nanso, naiza shanga mukuipumya i nkingo yanyu. Shanga mukugenda kulugida kunsoko yikatula itungo la ubii. ⁴Muluhiku nulanso i alugu ako akimba wimbo kutula uewe, nu kuhongeelya ku uhongeelya a nua ukia, "Akimba, Usese a Israeli kalimi ligwaa lukulu, u Yahwe wikailaa i kitongo ka antu ane, itigwa ukuliheja uli kupuma kitalane? Wiomolania migunda itu ku upiluki." ⁵Kululo, unye antu ni agoli shanga nikatula utuugwa kugalania i kitongo kwa kukua ikulami ianza lang'wa Yahwe. ⁶Leki kuloti akuligitya, "Shanga akulota; imakani aya usokigwa shanga uzile." ⁷Iti gwaa likutambulwa itai, nyumba ang'wa Yakobo, "Iti gwaa Ng'wau Ng'welu wang'wa Yahwe? Iti gwaa izi ntendo ya tai?" Makani ane shanga azipia ku kila ung'wi nugenda mu ugoloku? ⁸Iti itungo ikupi antu ane anyansukile anga alugu. Muutuguie u mujulungu, ng'wenda, kupuma awo ni ikila shanga isokigwaa, anga a asikali kusuka kupuma mu mbita kuiko niakisigiie ipolo. ⁹Mualongooye asungu ane kuantu ane kupuma mu nyumba nzimza; mukuhola u ukendepwa kupuma mu ang'hinya awo nia niino ikali. ¹⁰Nyansuki nu kuhega, ku nsoko iki shanga kipango naiiza muhumile kikiie, kunsoko a ugoolya wakwe; mulimuigwe ku ulimiiliga lukulu. ¹¹Anga muntu waze kitalanyu mu nkola a uteele nu kumukongela nu kuligitya, "Nikalota kitalanyu kutula magai ni magai ni mataka," aza uhumile kusigiilwa kutula munyakidagu kunsoko aantu awa. ¹²Nikaaleta palung'wi ihi kulukuulu Yakobo. Kulukiiuhi nikailingiila ipolimia Israeli. Nikaaleta palung'wi anga nkolo miitando, anga idale la ikali muludimo. Yikatula ni iogo kunsoko a udu nua antu. ¹³Muntu nuibunanga wilugulaa nzila yao kunsoko ao kulongola ntongeela ao. Aduile kukiila mumpita nu kupuma kunzi, mutemi wao ukukila ntongeela ao. u Yahwe ukutula ntongela ao.

Chapter 3

¹Ndigitilye, "Itungili tegeelyi unye atongeeli ang'wa Yakono nu kuhuma ito nila Israeli. Iti gwa shanga iziza kitalanyu kumulinga itai ane? ²Unyenye ni mibipilwa imaza nuu kuulowa uubi, unyenye ni mikunguula indili niao, miili ao kupuma mu makupa ao. ³Nu kuatemia mu mapigili mapigili, anga nyama mu shungu anga nyama mu supulia ni nkulu. ⁴Hangi unyenye ahumi mukulila kung'wa Yahwe, kuiti shanga ukumusukiilya. Ukuupiha uusu akwe kupuma kitalanyu itungo nilanso, kunsoko mitumile ntendo mbii." ⁵U Yahwe uligitye iti kutula anyakidagu niiza niiatendaa i antu ane kuleng'wa, ku awo niialisa akututnantya, Ikutula ikoli ni nkinda, kuiti kuawo ni shanga iikila ikintu mu malangu ao. Akandya mbita kitalakwe. ⁶Kululo, yikatula utiku kitalanyu nu ugila nu muloto migulya anyu. Ikutula kiti iti kina muleng'wa kulagiilya. Lyoa likulongola pihi migulya a anyakidagu, nu luhiku lukutula kiti migulya ao. ⁷Akilao akuikwa mu minyala alaguli akuhalinkanilwa. Ihi akumumya i milomo ao kunsoko kutili isosho kupuma kitalane. ⁸Kuite kitalane, nizuigwe ngulu kupuma kung'wa Ng'wau Ng'welu wang'wa Yahwe, hangi nizue itai ane nu uhumi, kumutambuila u Yakobo u utumuli nuakwe, nu Israeli u mulandu niakwe. ⁹Itungili iji ili, unye atongeeli a nyumba ang'wa Yakobo, ni ahumi a nyumba a Israeli, unye niiza mubipiwe itai ane, nu kulimilya kila itai ane. ¹⁰Mukumizenga i Sayuni kusakami ni Yerusalemu ku ubii. ¹¹Atongeeli anyu ilamulaa kuhongo, akuhani anyu imanyisaa ku kinyamulimo, ni anyakidagu anyu itumaa umuloto kunsoko ampia. Gani iti kili mukumusania u Yahwe nu kuligitya, "Iti gwaa wikutili u Yahwe palung'wi nu sese? Kutili u ubi nuikiza migulya a itu?" ¹²Kululo, kunsoko anyu, i Sayuni ikuling'wa anga mugunda, i Yerusalemu ikulula nsingi a nzaga, ni kitanto ka kizindaalo kikutula anga kitanto kihaka.

Chapter 4

¹Kuite mumahiku a mpelo izile kutula kina lugulu nu la nyumba ang'wa Yahwe ukuikwa ikomu migulya a mahigulu mangiiza. Ukunyansulwa migulya a malugulu, ni antu akuelya.²Anyangu idu akulongola nu kuligitya, "Pembyi, kwini migulya mu lugulu lang'wa Yahwe, munyumba ang'wa Itunda wang'wa Yakobo. Ukuumanyisa i nzila niakwe, hangi kuugendeela mu nzila yakwe." Kunsoko kupuma ku Sayuni ilagiilyo likapuma nu lukani lang'wa Yahwe kupuma ku Yerusalemu. ³Ukulamulwa mukati a antu nu kulamulwa kutulikana ni anyangu idu nia kuli. Akukita i panga yao kululo plau ni ndilima yao kutula a zubu a kuhenguila. Ingu shanga likunyansula impanga ku ingu ang'wi kuhuma kumbita hangi. ⁴Badala akwe, akikie kila u muntu pihi a muzabibu nuakwe ni pihi a mutini nuakwe. Kutili umuntu nuika asasha itumbe, kunsoko umulomo wang'wa Yahwe nua majeshi waligityaa. ⁵Kunsoko antu ihi akulongoleka, kila ung'wi mu lina lang'wa itunda wakwe. Kuiti usese kuulongoleka mu lina lang'wa Yahwe Itunda witu i kali na kali. ⁶Muluhiku nulanso uligitilye u Yahwe, "Nikamulundiila nuisunsigwe, awa naiza niagilye. ⁷Nikamugomola nai usunkie mu lusigo, nu ng'wenso nai ugumilwe mu ingu nu ukomu nu nene, Yahwe, nikahumiilya migulya ao muma lugulu a Sayuni, itungili ni kali na kali. ⁸Anga kitalako, munara nua saa kunsoko idale, lugulu la munanso wa ku Sayuni uzile kitalanyu, uhumi wanyu nuakali ukusukigwa, utemi niiza uungatiwe nu munanso nua ku Yerusalemu. ⁹Itungili, kuniki ukuzogolya kululi lukulu? Iti gwaa kutili u mutemi mukati anyu? Iti gwaa umuhugulyi nuako wakulee? Kuniki uuwai ukuambile anga musungu uyo nukutuga? ¹⁰Tula mu uwai wa kutuga iti utuge, munanso nua Sayuni, anga umusungu nukete uuwai. Kuitungili ukupuma kuwai akisali kikie mu mugunda nu kulongola ku Babeli, kung'wanso ukokomolwa. Kung'wanso u Yahwe ukuukomola kupuma mu mikono a alugu. ¹¹Itungili anyakidagu idu ilundiie migulya ako; akutambula, "waikilwe kibudu, miho anyu agozeele ku Sayuni" ¹²Munyakidagu ukitigitya "Shanga amalingile imasigo ang'wa Yahwe ang'wi shanga alingile isigo lakwe, kunsoko ailingisiie anga mapupi kupula mu kiuga."¹³Yahwe ukuligitya, "Iniike nu kupula mnanso waku Sayuni, kunsoko nikalzipya ipembe lako kutula ityeka hangi nikamazipya mamogomogo ako kutula shaba. Ukutulanga antu idu. Nikaika ikulyo u wii nuao kitalane nukola, Yahwe, isalo lao kitalane, mukuli wihi ihi."

Chapter 5

¹Itungili pembyi palung'wi mu nkuli niza kikua, mnanso nua a askali, a asikali a dagiilya ikisali, ku lukito ukumukua umulamuli nua Israeli mu ukunda.²Kuiti uewe, Bethlehemu Efrata, hata anga ize ukoli wimuniino mukati a ndugu yang'wa Yuda, kupuma kitalako ung'wi wikiza kitalane kuhumiilya i Israeli, naiza ung'wandyo wakwe inge kupuma matungo a kali, puma i kali na kali. ³kululo Itunda ukuinkiilya, ga nitungo lang'wa nuanso nukoli mu uwai kutuga ng'wana nu lusigo nula aluna akwe lukuasukila iaana ang'wa Israeli. ⁴Ukimika nu kudima idale lakwe ku ngulu yang'wa Yahwe, ku ukuli nua kali wa lina lang'wa Yahwe Itunda wakwe. Akusiga, ku nsoko ukutula muhuguku ga ni mpelo ihi. ⁵Wikotula ulyuuku witu, matungo i Aashuru ni ikapembya mihi itu, matungo niakugenda kutunga itando litu, uugwa kikanyasuka nigulya lao adimi mupungati ni atongeeli munana migulya la antu. ⁶Akusunja ihi a Ashuru ku a mpanga, ni ihi a Nimrodi mu mimpita akwe. Wikakukomola kupuma kua Ashuru, ni ikapembya mihi itu, ni ikingila mu miimbi yitu. ⁷Lusigo lang'wa Yakobo likatula mu makabila a antu idu, anga i masisila mu mata, naiiza shanga imulindiila u muntu hangi shanga ialindiila ianginya a anadamu. ⁸Lusigo lang'wa Yakobo likatula mukati a nyaingu, mukati a antu idui, anga ihimba pakatikati idale nilankolo, itungo likukila pakati ao, wikaapambata migulya ao nu kuatamulania kutula mapingili mapingili, hangi shanga yikatula nu muntu nua kuaguna. ⁹Mukono nuako ukunyansulwa ku alugu ako, hangi ukuagazanja. ¹⁰"Yikapumila luhiku nulanso, utambue u Yahwe, "Kina nikaigazanja i mpalasi niako kupuma mukati anyu hangi nikamabunanga i magali ako na mpalasi. ¹¹Nikagazaja i mato mu Isali niako nu kuitaga inkango niako yihi. ¹²Nikaubipya u ulogi mu mukono ako, hangi shanga akutula akoli iaguli hangi. ¹³Nikaabipya i adudu ako nia makulungu ni impandwa nia magwe kupuma mukati ako. Shanga ukipoelya hangi uukengo nua mikono ako. ¹⁴Nikipa i impandya niako nia Ashera kupuma niukati anyu, hangi nikabipya iisali yanyu. ¹⁵Nikasaniilya ku ikuo ni ikuo migulya la anyangu naiiza shanga ategeeye."

Chapter 6

¹Itungili tegeleki iko it niiza u Yahwe wakiligitya, "Nyansuka nu kuganula u ulamulwa nuako ntongeela a malugulu; leka imalugulu ije u luli lako. ²Tegeleki u ugonji nuang'wa Yahwe, unye malugulu, nu nyenye itako ni igimya ni yihi. Kunsoko u Yahwe ugimilye palung'wi ni antu akwe, hangi wikikua mu mabalaza migulya a Israeli." ³Antu ane, nitumile ntuni kitalanyu? Numutontilye nkua inga? Kuiili kung'wa ane. ⁴Kunsoko ai numuletile kupuma miihi a ku Misri nu kumuguna kupuma munyumba a utung'waa. Kualagiilya u Musa, Haruni, nu Miriamu kitalako. ⁵Antu ane, kimbukiilyi naiiza u Balaki mutemi nua Moabu nai utungile, ni iti naiiza u Balaamu ng'wana wang'wa Beori nai umusukiiye anga naiwatula ulongoe kupuma ku Gilgali, uugwa muhumile kulinga intendo nia tai ane ang'wa Yahwe. ⁶Itii ndete ntuni kung'wa Yahwe ninongoe kumitekeela Itunda nukoli migulya? Itii nihumile kupembya kitalakwe ni isongelyo ni la kulimilya, palung'wi niamudama niakete ng'waka ung'wi? ⁷Itii u Yahwe wiloeligwa ni magana a nzogu a nkolo ni ng'oha, ang'wi magana a nzogo ikumi na myongo a makuta? Itii numupumye mutugwane nua ng'wandyo kunsoko a mulando nuane, nkali a muili nuanso kunsoko a mulandu ane ukola? ⁸Ukutambuie, muntu, iko ni kibahu, niko niiza u Yahwe utakile kupuma kitalako; kituma itai ane, kulowa u ukende, nu kugenda ku uembeelu palung'wi ni Itunda nuako. ⁹Luli lang'wa Yahwe lukutanatya mu-isali ga nitungili upolo wilapila i lina lako; ikie ukondaniie kunsoko a mutanga, hangi kung'wa uyo naiuikile. ¹⁰Ukoli ugoli mu nyumba nia abii, ni ngele a uteele nilanso ingee igaza ikilo. ¹¹Ize nihumile kumusingiila umuntu u muntu kina mugila igazo anga ize ukutumila ngele a kulongopa, palung'wi nu mupako nua ngele ukongelwa? ¹²Agoli izue uubipya, likalo lao lutambue u uteele, nu lulimi lao mu milomo au lukite ukongelwa. ¹³Kululo nukukuile ki kuilo niliaalya, nakutendaa ikumuulu kunsoko amilandu ako. ¹⁴Ukulya kuite shanga ukikuta, kipwi kako kikusiga mukati ako. Ukuika imiligo kuli kuiti shanga ukusumbya hangi iko nukukisumbya nikakiheja ku mpanga. ¹⁵Ukutembela ila shanga ukuogola; ukikingila i zaituni ila shanga ukipugulila i makuta; ukutinya i zabibu ila shanga ukung'wa imagai. ¹⁶Mbago naiizipigwe nu Omri iikilwe, ni ntendo yihi nia nyumba ang'wa Ahabu. Mukugenda kuusigigwa nuao. Itigwa nikakuzipya uewe kisali, ikumuulu, nu likalo nulako ikani nula ukunki, hangi ukukenka kimeli anga antu ane."

Chapter 7

¹Ituma lane! Kitalane anga maogola nauiile, ga ninzeswa niamaogola nia zabibu mu mugunda nua mizabibu; kutili hangi ka mugunda ni ka nkali nikakigeeleka, kutili imatini a malimbuko niiza nimaawa. ²Antu ni ahuiili alimiilila kupuma mihi, kutili u muntu ni mulingi mu ana adamu ihi. Ihi ikongelaa mu ulindila nua kuhunula isakami; kila umuntu wimudagiilya u mulunaakwe mukola kunyavu. ³Mikono aoinge maziza ikilo kituma u ubi ahumi ikolya mpia, mulamuli wihambile kulushwa, nu muntu munya ngulu wiailaa ianya iko nuloilwe kulija. Iti uugwa ni inonia ku palung'wi. ⁴Muntu nuibahu kitalao inge anga mimpeto, mulingi nangahuu ingi anga ikota nitamija. Lapika u luhiku nai lutambuwe kunyuma niasunja ako, luhiku la ulamulwa. Itungili itungo la ubipigwa. ⁵Leki kumuhuiili kila munyakisali; leki kumuika mutongeeli mu ahubauya ihi. Tuli akedegeeli kutulinkana niko ni mukutambula ga nu ku musungu niiza wikongela mu mikono anyu. ⁶Kunsoko ng'wana wimuhumya minyala ihe. Munanso winyansuka kikilya nu nyinya. Nu musungu nuang'wana mugoha wikilya nu mukwingwa kwe. Mulugu nua antu inge antu a munyumbakwe mukola. ⁷Kuiti anga ize kitalane unene nikamugoza Yakwe. Nikamulindila Itunda nua ugunwa wane; Itunda wane ukunija. ⁸Leka kiloa migulya ane, mulugu ane, nikugwa, nikanyansuka, matungo ninikatula nikie mukiti, u Yahwe ukutula welu kitalane. ⁹Kunsoko nitumile milandu kung'wa Yahwe, nikahola ikuo lakwe kupikiila nuikankuiila umulandu wane, nu kituma uulamuli kunsoko ane, ukundeta mu welu, hangi kumihenga ukunkomola mu tai akwe. ¹⁰Hangi mulugu wane nuikaona nilanso, ni minyala ikumukunikila uyo naza untambuie, "U Yahwe Itunda nuako ukolipii?" Miho ane amugozile; ukupambalwa pihi anga ilolo mu isali. ¹¹Mahiku akuzenga makiligo ako ikapika; luhiku nulanso imimbi ikusuntwa kuli nangalii. ¹²Luhiku nulanso antu azile kitalako, kupuma ku Ashuru ni isali mu Misri, kupuma ku Misri ga nukumongo nu ukuli kupuma luzi kulongola ku luzi hangi kupuma lugulu kulongola kulugulu. ¹³Ayo i mahi ikatula ikomatue kunsoko a antu ni ikiee kung'wanso itungili kunsoko a nkali a ntendo yao. ¹⁴Sunja i antu aku ku mulanga nuako, idale li isalo lako. Akikie akulo mihaka, pakati ihaka. Asunje mu Bashani ni Gileadi anga i mahiku a kali. ¹⁵Anga imahiku a matungo naimupumile kunzi a kisali ni ka Misri, nikamulagiila ukuilwa. ¹⁶Anyangu akihenga nu kutula ni minyala a ngulu yao yihi. Akuika imikono ao mu milomo ao; akuti ao akutula agulu. ¹⁷Akulampa ulunkundi anga nzoka, anga intu niyagula nugula ihi. Akupuma kunzi mu wipiho kuwoa; azile kitalako ku woa u Yahwe Itunda witu, hangi akitumba kunsoko ako. ¹⁸Inge nyenyu ni Itunda anga uewe, uewe nuuholaa imilandu, uewe nuikiila migulya a utumuli nua lusigo nuli isalo lako? Shanga wiika ikuo lako ikali na kali, kunsoko uloilwe kuulagiila ilago lako nila uhuili. ¹⁹Hangi ukutula ni kinyauwai migulya itui; ukuupambata uubi pihi a migulu ako, ukumiguma imilandu itu ihi mu ndiwa nia luzi. ²⁰Ukuminkiilya itai u Yakobo nilagiilyo la uhuili kung'wa Abrahamu, nai ulapile ku atata itu mu mahiku akali.

Zephaniah

Chapter 1

¹Ulu lukani lang'wa Itunda nai luzile kung'wa Sefania ng'wana wang'wa Kushi ng'wana wang'wa Gedalia ng'wana wang'wa Amaria ng'wana wang'wa Hezekia, mu mahuku ang'wa Yosia ng'wana wang'wa Amoni, mutemi nua ku Yuda. ²"Nikalimansiilya lukulu kila i kintu kupuma mu usu nu ihi.ili ikani lang'wa Isekulu mukola. ³Nikamulimilya muntu ni ikali; Nikalimilya nyunyi nia kilunde ni nsamaki nia muluzi, ubipigwa palung'wi nu ubi. Itigwa nikamugumila kuli muntu kupuma usu nuihi-ulu lukani lan'gwi isekulu. ⁴Kupika ku mukono wane migulya a Yuda hangi ihi i akolihi nia ku Yerusalemu. Nikalimansiilya kuli kila lusigo lang'wa Baali kupuma nkika iyi ni mina a antu ni ikulya i adudu mukati a akuhani, ⁵antu niiza migulya a nyumba ikulya miili a kilunde, ni antu niiza ikulya nu kulapa kung'wi Itunda iti niiza hangi ilapa ku mutemi nuao. ⁶Nikaalimansiilya kuli ga nawo niiza apilukile kinyuma kupuma kumutyata Itunda, awo niiza hangi imuduma Itunda shanga ize akoiye usungigwa nuakwe. ⁷Uwe wi kinkili ntongela ang'wa Isekulu Itunda! Kunsoko luhiku lang'wa Itunda lukoli pakupi, Itunda uzipiye isongelyo hangi uabague i iziila akwe. ⁸"Likiza mu mahiku isongelyo nilang'wa Isekulu, itigwa nika akua i akulu ni ana a atemi, ni kila ung'wi nutugawe i ang'wenda a ki iziila. ⁹Mu luhiku nulanso nikaakua ihi awo niiza iputa migulya a kimpandwa, awo niiza izulya i nyumba ang'wa Isekulu nuao ku minyomo nu ukongeli. ¹⁰Yikatula mu luhiku nulanso uwu utanantigwa wang'wa Itunda kina kililo ka kia kizile kupuma pa kiambo ka nsamaki, kizekua ng'wano kupuma ku kisali ka kabiili, nu luli nula lukindo lukulu kupuma mu masukuulu. ¹¹Kuti u ng'wano; akola isoko nila kisali, ku ihi iasuluja akutula abipigwa,

ihi awo niiza igemeelya impiaakutula alimansiiligwa kuli.¹²Yikatula mu luhiku nulanso nikamidua i Yerusalemu ku lumuli nu ku a kua itunja niiza ikatula ikie mu magai ao nu kuligitya mu nkolo niao, 'Itunda shanga ukituma kihi, ang'wi kiziza ang'wi kibi. ¹³Insao niao yikiza kiwa, ni nyumba niao yikatula yahuligwa ku ulimiligwa! Akuzenga i nyumba niao kuiti shanga akikie mung'wanso, nu kutemela i mizabibu kuiti shanga akung'wa imagai akwe.¹⁴Luhiku lukulu nulang'wa Itunda lukoli pakupi, pakupi hangi lukayangiye kukagupa! Luli nula luhiku lang'wa Itunda likatula la kililo ka uwai nua ugimya! ¹⁵Luhiku nulanso likatula luhiku likuo, luhiku la ukia nu uwai, luhiku la kimpupu nu ulimansiiligwa, luhiku nula kiti nagi kiti ni kikulu, luhiku la malunde ni kiti kang'wa nduguila. ¹⁶Likatula luhiku la akinembu ni nkinda pitando mu isali nu ulowa ulipu.¹⁷Itigwa nikaleta kihila migulya a ana adamu, kululo akugenda pakupi anga agoha niapoku puma naiitumile i milandu kung'wi Itunda. Sakami ao ikuhunulwa anga lunkundi ni nkika ao na mukati anga imatinko. ¹⁸Hangi i mpia niao shanga ikuhuma kuaguna migulya ikuo ni lang'wa Itunda. Mukati a moto wilu wakwe mihi ihi ikulimansiiligwa, itigwa ukuleta ukondaniili, mpelo a kutumba ku ihi ni ikiie mihi.'

Chapter 2

¹Ilundiili palung'wi unyenye akola ianza nila kihenga hangi ilundiil, ihi ningila i minyala- ni ikili ilagiilyo kuhola u upipya nu luhiku nulanso kukila anga ipuko, ²nai ikili u u utaki nu ikuo nilang'wi Itunda kuza migulya anyu, nai ikili luhiku likuo nila mukulu kuza migulya anyu. ³Mudumi Itunda, unyenye antu ihi niategentiku mihi ni mikulyaa i malagiilyo akwe! Dumi i tai akwe, Dumi u utengentiku, ni kwaalamikasungwa mu luhiku nu likuo lang'wa Itunda. ⁴Itigwa iGaza ukugumaniiligwa, ni Ashkeloni ukupiulwa kutula ubii, Akuhegeligwa kuli Ashdodi itungo nila mung'wi, hangi akuipa i Ekroni!. ⁵Ukia ku niikie mpelo a luzi, engu nua Akerethi! Itunda waligityaa kitalanyu, Kanaani, ihi a Apilisti. Nikamulimansiilya kutili u mikali nuikasagiila. ⁶Itigwa ihi na mpelo a luzi ikutula udimilo nua adimi nu ku matando a nkolo. ⁷Ihi na mpelo a luzi ikutula nsailo a lusigo a antu a nyuma ang'wa Yuda, Ni ikadimila i madale ao kung'wanso. Antu ao akulala i mpindi mu nyumba ang'wa Ashkeloni. Kunsoko Itunda nuao ukuasunja nukuagomola i atungwa ao. ⁸Ai niyigule i nsasila nia a Moabu hangi akuatukila antu ang'wa Amoni mukati a ubipigwa matungo nai akuasensa i antu ane nu kikulya mu mimbi yao. ⁹Ku lulo, anga ni nikiie- ili ingi ilagiilyo lang'wa Itunda nua anyambita, Itunda nua Israeli, -Moabu ikupembya kutula anga Sodoma, ni antu ang'wa Amoni anga Gomora; kianza ka mbilazi ni kombo nila munyu, ikulungu nila kali na kali. Kuiti antu ane nia sagiie akuakenka akenkwa, ni antu a ingu nuane niasagiie akuhola isalo lao; ¹⁰Ili ai lipumie ku Moabu ni Amoni ku nsoko a lugoha lao, puma nai aletee insasila nu kuatukila i antu ang'wa Itunda nu anyambita. ¹¹Papo akumogopa Iitunda, kunsoko ukuasensa i alungu ihi nia mihi. Kila ung'wi kupuma nkika akwe, kupuma kila nkika nshemba ¹²Ga nu nyenye a Kushi mukusha ku mpanga ane, ¹³nu mukano nuangwa Itunda ukumishambulia i takama nu kumilimansiilya i Ashuru, Itigwa i Ninawi ukugumaniiligwa nu kulimansiiligwa, kutula yumu anga ikulungu. ¹⁴Papo i madale a ikali akulala pang'wanso, kila kikali nika unkumbigulu, ihi aputanzila ni nungu yukusupya migulya a nkiili yao. Luli lukukigigwa kupuma mu nzuunki; nkungu ikutula mu mumpita; ukengo nua mielezi nuao impandwa ikutula i ikunukue. ¹⁵Iki kisali kulumbiiligwa niiza wikie bila mitumbo, naina kiligitya munkolo akwe, Unene nkoli hangi kutili u muya nua kimyana nu nene'. Ku mpyani nai watula wa kutumba, kianza ka kulala ikali mukatia akwe. kila ung'wi nai iza wikiila kitalakwe wiusigiila nu kuhingisa i nkundi kitalakwe.

Chapter 3

¹Ukia mu kisali ni kipilukie! kisali ni kikete u minyomo kigooigwe. ²Shanga kitegeeye u luli nulang'wi Itunda, ang'wi shanga kisingiye unoneeligwa kupuma kung'wi Itunda, Shanga umusanilye Itunda nuakwe. ³Atemi ao ingi mahimba akululuma mukati ao. Alamuli ao ingi mbugi niia mpindini shanga iasaja kintu kniiza katula kitakunilwe idau akwe. ⁴Anyakidagu akwe akete lugoha ni itunja apiluki. Akuhani akwe aikila kibudu kianza ni kelu hangi atendeela minyomo ilagiilyo ⁵Itunda ingi munya tai mukati ao. Shanga uhumile kituma i milandu. Kila dau limikiila itai akwe! Shanga likipiha mu welu, ga ni iti antu niagila i tai ane shanga amanyile kuhung'wa i minyala. ⁶Nimagazanginye i mahi; matando ao agazangigwe. Nimatendila i maisali ao anga makumuulu, itigwa kutili ga nung'wi nuikiila kitalakwe. Isali yao igazangigwe ku lulo u muntu nuikiilaa. ⁷Nikaligitya, 'Tai ane mikanogopa unene. Singiilyi ulinguli hangi muleke kugumaniiligwa kuli kupuma mu isali nianyu ku ayo ihi nai nantula nimasigiie kituma kitalanyu, 'Kuiti ai atulaa ni nsula kandya kila luhiku kugazanja i ntendo niao yihi. ⁸Kululo nindiili - ulu lukani lang'wa Itunda - kupika luhiku nai iza nikanyansuka kunsoko a alemaliigwa. Ulamuli nuane ingi kilingiila i anyangu, kilingiila i ntemi, nu kuhunula migulya ao ikuo lane, uwai nuane wihi nu utaki, itigwa ihi ihi ikumilwa ku moto wikuo lan3e. ⁹Papogwa nikainkiilya milomo myelu i antu, kuitanga ihi kulina nila Mukulu kuntumikila aze imikile iega ki ega. ¹⁰Kupuma itumbi la mongo nua Ethiopia ni ipolyaa - antu ane niasapatie - akulenta isongelyo kunsoko ane. ¹¹Mu luhiku nulanso shanga mukuikwa mu mitumbo ku ntendo nianyu yihi naiiza mitumile kitalane, puma itungo ilo nikaheja kupuma kitalanyu awo nai iloeeye i nzagamba nianyu, hangi kunsoko shanga mikatula ni itungo ilipu kituma u liketo migulya a lugulu lane nu lywelu. ¹²Kuiti nikamuleka anga mia pihi ikilo hangi antu niahimbi, hangi mikaliya u umankiilo mu lina lang'wa Itunda. ¹³Mikali nua ku Israelishanga itungo ilipu shanga ukituma ubii ang'wi kuligitya u uteele, hangi kutili u lulimi uteele nu likigeela mu milomo ao; itigwa akudima nu kulala pihi, hangi kutili ga nung'wi nu kuatendeela kitumba. ¹⁴Imbe munanso nua Sayuni! zogolya, Israeli. Ulumbe nu kulumbiilya ku nkolo ako ihi, munanso nua ku Yerusalemu. ¹⁵Itunda wahejaa u ulamuli nuako; wa azunsilyaa kuli i alugu ako! Itunda inge mutemi nua Israeli mukati anyu. Nangaluu shanga mukumogopa hangi u mulugu. ¹⁶Mu mahiku nanso akuligitya ku Yerusalemu, "Lekakitumba, Sayuni. Leka kumileka i mikono ako itole. ¹⁷Ituga nuako ukoli pa kati anyu, munya ngulu nua kuaguna. Ukiloloeelya migulya ane hangi ku ulowa ukutula kinkile migulya anyu ku ulowa nuakwe. Ukutula nu ulowa migulya anyu hangi ukulumbiilya ku ulowa. ¹⁸Mu luhiku nulusanigwe mu ulowa. Nikaheja i kihila kupuma kitalanyu; shanga itungo ilipu shanga mukukenka i minyala kunsoko akwe. ¹⁹Goza, Nkoli nakondya kuaila i aji anyu ihi. Mi itungo nilanso , Nikaaguna nialemae nu kuilingiila ni igumaniiligwa kuli. Nikamutenda kutula ikulyo, hangi kukaila i minyala ao kutula itule ikulyo mihi ihi. ²⁰Mitungo nilanso nikaatogeela, mitungo nilanso nika ilingiila palung'wi. Nikaatenda i anyangu ihi ni ihi kumusania nu kumukulya , matungo ni mikihenga iti. Nikatula namususha", ukuligitya Itunda.

Matthew

Chapter 1

¹Kitabu ka ukoo wang'wa Yesu Kilisto ng'wana wang'wa Daudi, ng'wana wang'wa Ibrahimu. ²Ibrahimu ae tata wang'wa Isaka, nu Isaka tata wang'wa Yakobo, nu Yakobo tata wang'wa Yuda nialuna akwe. ³U Yuda ae tata wang'wa Peresi nu Sera kung'wa Tamari, Peresi tata wang'wa Hezeroni, nu Hezeroni tata wang'wa Ramu. ⁴U Ramu ae tata wang'wa Aminadabu, Aminadabu tata wang'wa Nashoni, nu Nashoni tata wang'wa Salimoni. ⁵Salimoni ae tata wang'wa Boazi kung'wa Rahabu, u Boazi tata wang'wa Obedi kung'wa Ruthi, u Obedi tata wang'wa Yese, ⁶u Yese ae tata wang'wa mtemi Daudi, u Daudi ae tata wang'wa Sulemani kumu sungu wang'wa Uria. ⁷Sulemani ae tata wang'wa Rehoboamu, Rehoboamu tata wang'wa Abiya, Abiya tata wang'wa Asa. ⁸Asa ae tata wang'wa Yehoshafati, Yehoshafati tata wang'wa Yoram, nu Yoram tata wang'wa Uzias. ⁹Uzias ae tata wang'wa Yothamu, u Yothamu ae tata wang'wa Ahazi, u Ahazi tata wang'wa Hezekia. ¹⁰Hezekia ae tata wang'wa Manase, u Manase tata wang'wa Amoni nu Amoni tata wang'wa Yosias. ¹¹U Yosias ae tata wang'wa Yekonia nialuna akwe naiahoilwe kulongola ku Babeli. ¹²¹⁴Nai aholwa kulongola ku Babeli, Yekonia ae tata wang'wa Shetieli, u Shetieli ai sekulu wakwe nu Zerubabeli. ¹³Zerubabeli ai tata wang'wa Abiudi, Abiudi tata wang'wa Eliakimu, nu Eliakimu tata wang'wa Azori. Azori ai tata wang'wa Zadoki, nu Zadoki tata wang'wa Akimu, nu Akimu tata wang'wa Eliudi. ¹⁵Eliudi ae tata wang'wa Elieza, Elieza tata wang'wa Matani nu Matani tata wang'wa Yakobo. ¹⁶U Yakobo ai tata

wang'wa Yusufu mugoha wang'wa Mariamu, kukeela ng'wenso u Yesu akatugwa, naewitangilwe Kilisto. ¹⁷Wileli wehi puma u Ibrahimu nu Daudi ae wileli wikumi na inne, kupuma u Daudi nukunolwa kulongola ku Babeli ae wileli wi kumi na inne, nu kumakuholwa kulongola ku Babeli kupika kung'wa Yesu ae wileli ikumi na inne. ¹⁸Kutugwa kung'wa Yesu Kilisto aeitwile ite, Mariamu, auligigwe nu Yusufu, akaze akile kutankanya, akigeeleka ukete nda ang'wau ng'welu. ¹⁹Umugoha wakwe u Yusufu, ae muntu wa tai, singa akalowa kumuhumya uminyala u Mariamu. Akahia amuleke kenkunku. ²⁰Naukusiga ulukani nulanso, umalaika wang'wa Itunda akamizeela kukeela ndoti. Akalunga, "Yusufu ng'wana wang'wa Daudi, leka kugopa kumuhola u Mariamu anga msungu wako, nsoko inda nutite upatile kungulu ya ng'waung'welu. ²¹Ukitunguila ng'wana mgoha ni lina lakwe ukumitanga Yesu, kunsoko ukuaguna antu ni milandu ao. ²²Aya ihi aigelekile kukondanilya iko naikiligitigwe ni Tunda kukeela anyakidagu, akalunga. ²³Gozi umunanso ukuhola nda nukitunguela ng'wana mugoha, ilina lakwe ukitangwa Immanueli, nsoko akwe "Itunda palung'wi nu sese. ²⁴Yusufu akauka kupuma mutulo akituma anga naulagiigwe nu malaika akamuhola akatula msungu wakwe. ²⁵Palung'wi nayo nanso singa aeihugee, singa akatugwa ung'wana akamitanga lina lakwe Yesu.

Chapter 2

¹Nae watugwa u Yesu mkisale ka Bethlehemu a Uyahudi mumahiku ang'wa mutemi Herode, eantu nia manyi kupuma kilya na kuli ikapika ku Yerusalemu ikalunga. ²Ukolipi uyu nutugilwe umutemi wa Ayahudi? Aza kuina nzota akwe kukilya nusese kapika kumukulya. ³Matungo nu Herode aewija inkani izi akaambwa masigo makulu, i Yerusalemu ihi palung'wi nung'wenso. ⁴Herode akailingiila iakulu ihi nawa neetunza inkani ya antu, akaakolya, "u Kilisto ukutugwa pee?" ⁵Akamuila, "ukutugwa ku Bethlehemu a Uyahudi, kunsoko uu aeyandikilwe nianyakidagu, ⁶Nue Bethlehemu, ihi ang'wa Yuda, singa wimunino muatongeeli ang'wa Yuda, kunsoko kupuma kitalako uzile mkulu nuziadima iantu ane Israeli." ⁷Herode akaitanga iamanyi ankani kenkunku akaakolya ite matungo kelukulu inzota ai ezigela. ⁸Akaatuma alongole ku Bethlehemu, akalunga, longoli kiisa uende mumuetume ung'wana nutugilwe. Matungo angamamuona, ulete inkani nunene nihuma kuza kumukulya. ⁹Nai amija umtemi, ikalongoleka numuhinzo wao, ni nzota iyo naeamiine kukilya ikaatongeela ikimika migulya apo nung'wana utugiwe. ¹⁰Nai amiona inzota ikalowa ikulu. ¹¹Ikingila mnyumba ikamuona ung'wana nutugilwe nu Mariamu unyinya wakwe. Ikamiloelya nukumukulya. Ikatungula imaintu nimaza naiatite ikamupa. ¹²Itunda akaahugulya kukeela ndoti kusuka kung'wa Herode, kululo, ikahega kusuka kihe ao kukeela nzila ngiza. ¹³Nai akondya kuhega, malaika akamuzeela Yusufu kukeela ndoti akalunga, "Uka, muhole ung'wana nu nyinya wakwe mumanteele ku Misri. Musige kuko mpaka ninzemuila kunsoko u Herode wenda ukumupenza amubulage. ¹⁴Utiku wuwo u Yusufu akauka akamuhola ung'wana nu nyinya wakwe ikamankiila ku Misri. ¹⁵Akikie kuko mpaka u Herode ikasha. Iko naikilingiligwe numunyakidagu, "Kupuma ku Misri numitangile ung'waane." ¹⁶Kululo u Herode, akalunga kina iantu awa niahugu antendela ubi, akalaka. Akalagiilya kubulagwa ehi iang'anya niagoha ku Bethlehemu niatite miaka ibiile ni pihe apang'wanso kunsoko aiwakondya kulinga kukeela antu ao niamanyi ankani. ¹⁷Ingi nailakondigwa ulukani naeluligitigwe kukeela mnyakidagu Yeremia, ¹⁸Luli lukigela ku Ramah, kilelo nikinyauwai kikulu, u Raheli akazealila iana akwe, hangi akahita kupumbuligwa, kunsoko ikutile singaaziona hangi. ¹⁹U Herode naiwasha, umalaika akamuhanga u Yusufu kukeela ndoti kuko ku Misri akalunga, ²⁰"Uka muhole ung'wana nunyinya wakwe, mlongole mihe a Israeli kunsoko awa naienda upenza upanga wa ng'wana akuza." ²¹U Yusufu akauka akamuhola ung'wana nu nyinya wakwe, ikolongola mihe a Israeli. ²²Ingi gwa nae wija kina Arikelau ae mutemi Yuda pang'wa tata wakwe u Herode. Akogopa kulongola kung'wanso. Matungo ni Tunda nae wamuhugula kukeela mundoti, akahega akalongola mukisali ka Galilaya. ²³Hangi akalongola kikie mukisali nikitangwa Nazareti. Ike aekekondaniye iko naikiligitigwe kukeela nzila aanyakedagu, kina ukitangwa Mnazareti.

Chapter 3

¹I mahiku ayo u Yohana Mbatizaji auzile akazetanantya ulukani mumbuga ang'wa Yuda akazelunga, ²Leki imilandu kunsoko utemi wa kigulu ukole pakupe." ³Kunsoko yuyu nauligitigwe numunyakidagu u Isaya ikalunga, "Luli la muntu nukitanga mumbuga, leki uza inzila ya Mkulu, gooli kisa imapanda akwe." ⁴U Yohana autugae mauli angamia hangi akitunga numusipi wa ndili mkileno kakwe indya yakwe ai ngaga nu uki wa mihaka. ⁵Hangi Yerusalemu, Yuda ihi, nikisali kihi nikipilimiye umongo wa Yorodani ikalongola kitalakwe. ⁶Aizabadisigwa mumongo wa Yorodani nukila itunu imilandu ao. ⁷Sunga akatyatwa unuduu wa mafarisayo ni masadukayo kuza kubadisigwa, akaela, unye wileli wa nzoka nikete sumu nyenyu numuhuguye kuutiga uubi nupembilye? ⁸Tugi imaintu nahegekile mumilandu, namuloeye Itunda. ⁹Leki kusige nukikolya kung'wanyu kutite u Ibrahimu anga tata witu, inge kumuila Itunda uhumile kumuukilya u Ibrahimu iana kupumila mumagwe aya. ¹⁰Ihengo aikwa mumuli wa muti, kulule umuti nishawipeza indya ninza witeng'wa nukugung'wa mumoto. ¹¹Kumubadiza kunzila amazi, nukumuhugilya muhueli. Kululo uyu nupembilye ukete ingulu kukila unene, hangi kuleng'wa lukulu kukenka ilatu yakwe. Nuanso ukuabadisa kukeela ng'waung'welu nu moto. ¹²Ipetelo nilakupelela ingano likole mumikono akwe, kilingila iyo ninza misalanka. Kululo gwa iyo nikite ipuko ikusonswa umoto uo nishawilima. ¹³Sunga u Yesu akaza kupembelya kugalilaya akapika mumongo wa Yorodani akabadisigwa nu Yohana. ¹⁴Yohana akahia amugilye akalunga, unene ntakile mbadisigwe nuewe, nikawaza kitalane? ¹⁵U Yesu akasusha akalunga, "Gomba itule uu itungile. Kunsoko yatula kukondanilye itai ehi." Sunga u Yohana akamugombya. ¹⁶Naiwamala kubadisigwa, u Yesu akapuma mumazi, Ilunde likaluguka kitalakwe. Akamuona ng'waung'welu wang'wi Tunda akazesima anga inkunda nukukilaja migulya akwe. ¹⁷Goza, luli ailupumie kilunde lukalunga, "Uyu ng'waane mlowa. ni ndoeigwe nangulu nung'wenso."

Chapter 4

¹Sunga u Yesu akatongeeelwa nung'waung'welu akapika mumbuga ahume kugeng'wa nu mulugu. ²Pang'wanso ae wiimile kulya indya mahiku makumi anne utiku nu ng'ung'wi sunga akahungwa nzala. ³Mugemi akaza akamuila, "Angwe tai weng'wana wang'wi Tunda maile imagwe aya atule ndya." ⁴U Yesu akasukeelya akamuila, "Yandikilwe, u muntu singa uhumile kieke ni ndya du, uhumile kieke nalukani nulupumie mumolomo wang'wi Tunda." ⁵Sunga umulugu akamutwala mukisali nikiza nukumuika pigulya a nyumba ang'wa Itunda. ⁶Akamuila, "ang'wi wing'wana wang'wi Tunda, puta pihi nsoko yaandikilye, ukuaila iamalaika akwe akuuke uleke kugwa, hangi akuuhumbula na mikono ao. Sunga shukukumpa umagulu wako pigwe." ⁷U Yesu akaaila, "Hangi yandikilwe, leka kumgema Itunda wako. ⁸Sunga umulugu akamuhola akamutwala migulya akamulagiila utemi wihi nugole akwe nuaunkumbigulu. ⁹Akamuila, Kupa aya ihi agunihuele nukunkulya." ¹⁰Sunga u Yesu akamuila hega apaite uwe mulugu, kunsoko yandikilwe, mkulye Itunda wako, hange umitumile imilimo ung'wenso du. ¹¹Sunga umulugu akamuleka, iamalaika akaza akituma imilimo akwe. ¹²Matungo u Yesu naiwija kina u Yohana waambwa, akahega akalongola ku Galilaya. ¹³Akahega ku Nazareti akenda akatula kieke Kaperanaumu, nikole mpelompelo aluzila Galilaya, mumimbe ni hii ang'wa Zabuloni nu Naftali. ¹⁴Iye aigeelekile kukondanilya iko naikiligiligwe nu munyakidagu u Isaya. ¹⁵Kululo ihi ang'wa Zabuloni nihi ang'wa Naftali kulonga kuluzi, itumbi la Yorodani, Galilaya aanyakilungu! ¹⁶Antu nikie mukiti auona uwelu nukulu, nao naikie mumululewa ushi, migulya ao alikilwa nung'waung'welu." ¹⁷Pumeela matungo yayo u Yesu akandya kutanantya ulukani akazelunga leki imilandu kunsoko utemi wa kigulu wahugeela. ¹⁸Naugenda mumpelompelo a luzi la Galilaya, akaaona anyandugu abiili, Simoni naiwitangwa Petro, nu Andrea muluna wakwe, ikazetega muluzi kunsoko aiavui a samaki. ¹⁹U Yesu akaaila, nzii ntyati, kumupa uhumi mukivua iantu. ²⁰Sunga ikaleka inyavu ikamutyata. ²¹U Yesu naikile ulongolekile numuhinzo akaaona anyandugu abiili hangi, Yakobo ng'wana wang'wa Zebedayo, nu Yohana muluna wakwe. Aaze akoli mibina palung'wi nu Zebedayo utata wao akaze tumainyavu yao akaitanga, ²²Shanga ekisinsele ikalileka ibine nu tata ao ikamutyata. ²³U Yesu akagendeela i Galilaya ihi, akaze amanyisa mumapolyo ao, akazetanantya ulukani la utemi wa kigulu, hangi niantu akaza komya indwala. ²⁴Inkani yakwe ikenela Isiria ihi, niantu ikaaleta ihi iantu awa niilwala indwala ni makendi, niatile iamintunga, niagwa nkolo nawa niatite igandi. U Yesu akaakomya. ²⁵Tumbi ikulu la antu likamtyata kupumiila ku Galilaya nuku Dekapoli, Yerusalemu nuku Uyahudi nukupuma kitumbi la Yorodani.

Chapter 5

¹U Yesu naewaliona iumbi, akahega akalongola Mulugulu, naewikie pihi, iamanyisigwa akwe akaza kitalakwe. ²Akaligitya nukuamanyisa, akalunga, ³"Bahu awa nia kia amunkolo kunsoko utemi wa kigulu wao. ⁴Bahu niakite ikinyauwai, azizapumbuligwa. ⁵Bahu awa niapolo, kunsoko azizamisala ihi. ⁶Bahu awa niakite inzala ni nyota atai kunsoko azizalisigwa ikute. ⁷Bahu awania hegelya imilanda nienso aziza hegeligwa. ⁸Bahu awa niankolo nza azemuona Itunda. ⁹Bahu awa niakaminkanya, nsoko nianso azezitangwa ana ang'wi Tunda. ¹⁰Bahu awa neitumigwa usese kunsoko atai, nsoko utemi wa kigulu wao. ¹¹Bahu unye niantu akumutukila nukumitumya ubi, nukumligitya ubi nuteele kunsoko ane. ¹²Lowi nukulumbiilya kunsoko ikipegwa kanyu kikulu kigulu. Kunsoko inge uu aiaitumilya ubi ianyakidagu nia kali. ¹³Unye mi munyu wa unkumbigulu umunyu iga ulimilye umulyo wake, ukutula ne munyu hange? Singa ukutula uza kukintu nikingiza inge ukugung'wa kunzi nukupambatwa nimigulu aantu. ¹⁴Unye miwelu wa unkumbigulu. Ihi nizengilwe mulugulu nishalipihile. ¹⁵Iantu singa akakilya ulumule nukuluika pihi a nkapu, akumiika migulya, ikualika ihi niakoli munyumba. ¹⁶Leka uwelu wanyu welye kuntongeela aantu kunsoko aione intendo yanyu ninza hangi amukulye utata wanyu nuakigulu. ¹⁷Leki kusigiili kina ainzile gazanja uzipiili nia anyakidagu. Singa zegazanja zilekondanilya. ¹⁸Kutai kumuila unkumbigulu nihi ihi ukile hangi kutile uzipiilya hata nung'wi, mpaka nuzetula wakondigwa. ¹⁹Kululo wihi nuibananga ilagiilyo ninino nilamalagiilyo aya nukuamanyisa kituma niangiza uu ukitangwa munino muutemi wa kigulu. Inge gwa wihi nuiambile nukuimanyisa ukitangwa muutemi wa kigulu. ²⁰Kunsoko numuie itai anyu igehte kumikelinkela itai a mafarisayo, shanga musingile mtemi wa kigulu. ²¹Amigulu ikali ailambuwe kina leka, "kubulaga" numubulagi wihi ukole mubii wa ulamulya. ²²Hangi kumuila wihi ni shumuloilwe muluna akwe ukutula ukole mubii wa ulamulwa. Hangi muntu wihi nukumuila umunyandugu wakwe kina shufaile! ukutula mubii wianza. Nuyu wihi nuilunga uwe wimupungu, ukutula mubii wa moto wamu jehanamu. ²³Ang'wi ukupumya isongeelyo kuntongeela ikumbikilo, kunu aza mileile numunyandugu shamiungamie, ²⁴Lileke isongeelyo pa ntongeela pi kumbikilo, uambi nzila ende miungamile hanza numunyandugu wako, usuke uzupumye gwa isongeelyo. ²⁵Kayi igombi numilei wako munzila nimukili mulongoe kianza, hakamuhite kigombya umilei wako uhumile akuleke mumikono angwa mlamuli hangi ugung'we kukitungo. ²⁶Tai numuie shangaukulekelwa mpaka mulipe impia nimudaigwe. ²⁷Migule iligitigwe kina leka, "Kugoolya." ²⁸Numuie kina wihi nukumugoza umusungu nukumulowa wagoolya munkolo akwe. ²⁹Ang'wi iliho lako nila mukono wako nua kigoha lenda kutwala muibe, liheje uligume kule nuewe, ikatula bahu muili unino ugung'we unukulu uguneke kugung'wa ku jehanamu. ³⁰Ang'we umukono wa kigoha inda nsoko akukumpa uteme ugume kuli, sunga umuili nungiza uleke kugung'wa ku jehanamu. ³¹Itambuwe kina wihi nukumuzunsa umusungu wakwe ampe ikilingisilyo kutai na ulamulwa. ³²Une numuie wihi nukumleka umusungu wakwe nsoko a ugoolya, ukutula wituma usambo. Hangi wihi nukumuhugela anga wapegwa ulamulwa wa tai ukutula wituma usambo. ³³Hangi migule aitambuue kuantu ao niakali, leki kutambuli uteele, kululo twali itai anyu kumukulu. ³⁴Une numuie, leki kutambula hata niniino, ang'wi kigulu, nsoko kung'wanso kung'witunda. ³⁵Ang'wi mihi, nsoko wieka ituntu lakupambatilya impambatilyo yakwe ang'wi Yerusalemu, nsoko ingi kisali ni kamutemi numukulu. ³⁶Leka kulapa nitwe lako, kunsoko shukulipeula isingi ling'we litule lyelu ang'wi ilwaalu. ³⁷Ingi gwa inkani yanyu, tai, tai, singau, singa u, kunsoko ayo nakangeelya ipuma kumulugu. ³⁸Migule iligitigwe kina, liho na liho ni lino na lino. ³⁹Une numuie leki inkungumi nu muntu nu mubii, anga wakukua ikunda nilamkono wa kigoha mupieule nilulya. ⁴⁰Ang'wi wihi nuloilwe kulongola nuewe kianza anga wakuhegelya inkanzu ako, muleke ni joho lao. ⁴¹Nuyu wihi nukuonyeelya kulongola muhinzo ung'we, longola nung'wenso mihinzo ibiili. ⁴²Wihi nukulompa mpe, hangi uleke kumuhita uyu nutakile umukopise. ⁴³Migule iligitigwe mlowe umunyakisali wako, na umuhukilwe umubi wako. ⁴⁴Kululo numuie, alowi iabi anyu, alompeeli awa nimutasha. ⁴⁵Ingi gwa mutule miano wang'wa tata wanyu nuakigulu, kunsoko wialikila ilyoa iabi niaza. Hangi wikuia imbula kuabi niaza. ⁴⁶Anga mualowe ao nizamualoilwe nye, mipata kintu kii? Aiahoela mpia shaituma ne itii? ⁴⁷Anga mulamushe ianyandugu anyu du mipata ntuni kua uya? Ianyakilungu shaituma ne uu? ⁴⁸Kululo ihumikile mutule mia tai, anga utata wanyu nuakigulu nukoli mutai.

Chapter 6

¹Tula miho uleke kituma intendo niyatai kuntongeela aantu nukielya kitalao, nsoko shukupata ukembetwa kupuma kung'wa tata nukole kigulu. ²Kululo nukupumya leka kukua impembe nukikulya anga ao nielya niakoli mumatekeelo numuisali, nsoko iantu aakulye, tai numuie asingiilya uziza wao. ³Uwe nukupuma, umukono wako nuakikema uleke kulinga iko nikekitung'wa numukono nua kigoha. ⁴Ingi gwa ikintu kako kipumigwe kwa kinkunku. Pang'wanso utata ako nuiona unkunku ako ukuupa imaintu ako. ⁵Hangi nukulompa, uleke kutula anga ao nielya, kunsoko ilowa kimika nukulompa mumatekeelo numumpelo ya isali, nsoko agozwe niantu. Tai numuie akondilye kupegwa ipegwa yao. ⁶Kululo gwa, angawahia kulompa ingile munyumba lugaila umulango ulompe kung'wa Tata ako nukole kunkunku. Pang'wanso utata ako nuiona unkunku ukuupa ikipegwa kako. ⁷Nukulompa leka kusukila sukiila inkani ningila insoko anga anyakilungu niituma, isiga kina akigigwa kunsoko amakani du niakumaligitya. ⁸Kululo, uleke kutula anga nianso, kunsoko utata ao aiwalinga kina atakile ntuni nianso akazi akili kanu kulompa. ⁹Ingi lompa iti: Tata witu nukoli kilunde lina lako likuligwe. ¹⁰Utemi wako uze, ulowa wako witume mihi anga nuituma kilunde. ¹¹Ukupe indya yitu nia leliye. ¹²Ukulekele imilandu anga usese nikialekela awa naiakukosee. ¹³Uleke kuutwala muma geng'wa, ukupugamule numulugu. ¹⁴Anga itule mukualekela iantu imilandu ao, nunyenye utata anyu nuakigulu nung'wenso ukumulekela. ¹⁵Ang'wi shamukualekela imilandu ao ka nu tata anyu shukumulekela imilandu anyu. ¹⁶¹⁷Matungo ihi nakiima leka kigeeleke anga ao niilya, akunye imakelu ao anwe kina iimile kuntongeela aantu. Tai kuila asingiilya ipegwa yao. Kululo uewe niwiimile, paka imakuta itwe lako, hangi woje usu ako. ¹⁸Ingi shaikigeeleka kuntongeela aantu kina wiimile, ikutula kung'wa Tata ako nuakinkunku. Nu tata ako nuiona unkunku ukuupa ikipegwa kako. ¹⁹Leka kiekilya ikiuto kako munu mihi akoli agazanji, nii ii niibunanga nukia. ²⁰Iekelya ikiuto kako kigulu, kung'wanso kulile anga agazanji, hangi tile anga ii niakubunanga nukia. ²¹Kunsoko kuna kiuto kako kikoli, kuko ni nkolo ako izize ikoli. ²²I liho lumuli la muili. Kululo ang'wi iliho lako ipanga, muili wihi ukizuligwa welu. ²³Anga itule iliho lako ibe, umuili wako wihi ukizula kiti nikibe. Anga itule uwelu nuukole mitalako wa ki ti nangulu, ikiti kikutula kikulu nangulu. ²⁴Kutile ata nung'wi nuhumila kuitumila akulu abili, kunsoko ukumuhukilwa ung'wi nukumlowa numungiza, hangi ukipumya kumukulya ung'wi, nukuhita kumukulya umuya. Sha mukumtumi kila Itunda ni nsao. ²⁵Kululo kuila, heja uoa wako, kina ukulya ntuni, ang'wi ukung'wa ntuni, ang'wi umuili ako, ukutugala ntuni. Aya hii singa akilingie indya, nu muili ukilinkie utugali? ²⁶Goza inyunyi nikoli migulya. Shaitemela, shaikungula hangi shayilingila nukuika misalanga, utata anyu nua kigulu wilesa, unye sha miazane kukila nianso? ²⁷Nyenyu nuhumile kiongeela ala uluhiku nulung'wi munu mihi upanga wakwe? ²⁸Niki nimukula nuwoa nuakutugala? Si sigiila maua nitula mumagunda nitulakula, shituma anga milimo, hangi shanga akitugalya. ²⁹Nkili kumuila kina ata Sulemani mugole wakwe wihi shautugawi ana nanso. ³⁰Ng'wi Itunda wiimatugalya imatutu na mumigunda nikie luhiku lung'wi numudau agung'we mumoto, aunye mkulaigaligwa uu, nimutite uhuili unino? ³¹Kululo leki kutula nuwoa, kina kuulya ntuni? Angwe kutendwa ule? angwe kutugala ntuni? ³²Kunsoko ianya kilungu akuduma yayo, nuTata nyu nuakigulu uineu kina mtakile yayo. ³³Ingi gwa hanza upenzi utemi wakwe ni tai akwe nayi hii mukupegwa kitalakwe. ³⁴Kululo leka kutula ninkiki nsoko amudau, aya namudau akizipiilya imenso. Kila uluhiku lutete ninkani yakwe.

Chapter 7

¹Leka kuakenkya ulamulwa, nuewe uzuleke kukenkigwa ulamulwa. ²Ulamulwa nuapeza, nue uziza lamuilwa. Ningele nuiapimila nuewe uziza pimilwa yiyo yiyo. ³Kuniki nukugoza ikipande kamuti nikikoli muliho la mnyandugu ako, kunu shuine ikipande kigogo nikikoli muliho lako? ⁴Uhumile ule kulunga kumunyandugu ako, kilaja nukuhegelye igogo nikikoli muliho lako, kunu uewe igogo likoli muliho lako? ⁵Wimieli uewe; hangi heja igogo nilikoli muliho lako, hangi pang'wanso ukuhuma kuona iza nukuheja igogo la miti nilikoli muliho la mnyandugu ako. ⁶Leka kuipa mbwa iko nikigila imilandu, hangi leka kuigumila ingulima insailo kuutongeela ao. Uhumile kuigazanja nukuipambata namigulu, hangi akupilukila nukutamulanga inino inino. ⁷Lompa, nuewe ukupegwa, duma nuewe ukulija, pindula nuewe ukuluguilwa. ⁸Wihi nuilompa wisingiilya, nuyu wihi nuiduma wilija, nu muntu wihi nuipindula wiluguilwa. ⁹Ang'wi ukoli muntu kitalanyu, ung'wana agalompe indya ukumpa igwe? ¹⁰Angwe ukumulompa nsamaki, nungwenso amupe nzoka? ¹¹Ang'wi unye nimiabe mumanyile kuapa iana anyu ipegwa niza, au Tata nukuli kigulu singaukuapa nangulu imaintu nimaza ao nimulompa? ¹²Kululo gwa, ayo nuilowa kitumilwa niako, nuewe uitumile iako uu. Kunsoko nuanso uzipilya numunyakidagu. ¹³Ingili kukiila ikihepeelo nikipinyi. Kunsoko ikihepeelo nikigali ni nzila ningali ihongile kuubi hangi antu idu ikiila inzila nanso. ¹⁴Ikihepeelo nikipinyi, ikihepeelo nikipinyi ingi nzila nilongoe kuupanga hangi akehu niahumile kumiona. ¹⁵Ihambe nianyakidagu niautelee, azile aze atugae ndili ya nkolo, nianso mbugi ni ntaki. ¹⁶Kuntendo yao mukualinga. Iantu ahumile na kukungula indya mumija, ang'wi itini mumibaruti. ¹⁷Kululo umuti nuuza wituga indya ninziza, nu muti nuubi wituga ndya nimbi. ¹⁸Umuti nuuza shanga uhumile kutuga indya nimbi. Nu muti nuubi shaukutuga indya ninza. ¹⁹Muti wihi nishaukutuga indya ninza ukuteng'wa nukugung'wa mumoto. ²⁰Kululo ukualinga kukiila ntendo yao. ²¹Singa ihi nimbila, mukulu mukulu, akingila mutemi wa kilunde, aoiti du niituma ulowa wang'wa Tata nana nuakigulu. ²²Antu idu azimbila uluhiku nulanso, mukumukulu kua lina lako, shaikuhegelye iamintunga kua lina lako, hangi kukiila lina lako shaikitumile ne nimakulu? ²³Pang'wanso ziza aila kimazali, shanumulingile unyenye! Hegi kitalane, unye nimituma nimabi! ²⁴Kululo wihi niwija inkani yane nukuityata ukimpyana numuntu numuhugu nauzengile inyumba akwe migulya nigwe. ²⁵Mbula ikakua, imazi akizula, nung'wega ukiza ukamikua inyumba pihi, kunsoko aizengilwe migulya migwe. ²⁶Uyu niwija ulukani lane, ahite kulukela, ikimpyanigwa numuntu numupungu nuzengele inyumba mihanga hanga. ²⁷Mbula ikaza, mazi akaza, nung'wega ukaza ukamikua ikagwa, nungwi wake ukatula ukulu. ²⁸Ikapika matungo u Yesu naiwakondya kuligitya inkani nianso, umilundo ukakuilwa numanyisi wakwe. ²⁹Kululo aiwiamanyisa anga muntu nukite uhumi, hangi singa anga aandiki ao.

Chapter 8

¹Matungo u Yesu naukusima pihi kupuma mulugulu, milundo ukulu ukamutyata. ²Goza, umunyambili akaza kuntongeela akwe, akalunga "Mukulu, ang'wi wihambile, uhumile kunzipya ntule nimuza. ³U Yesu akagoola umkono akwe nukumuamba, akalunga, "Nihambile utule wing'welu." Matungo yayo akazipigwa imbili ikahila. ⁴U Yesu akamuila, "Goza uleke kumuila muntu wihi. Ambi nzila ako, hangi ulongole uewe ende umulagile umdimi, upumye nisongeelyo numusa au iagiiye, kunsoko awikengi wako." ⁵Matungo u Yesu akapika Kapernaumu, munyangulu ung'wi akaza kitalakwe akamuuliza, ⁶akalunga, "Mukulu, umitumi ane ulae munyumba ukete ulwae wigandi hangi umuili utete uwai wakogopa." ⁷U Yesu akamuila, nzile nukumukamya. ⁸Umunyangulu akasukiilya hangi akamuila, "Mukulu unene niantuni ni mpaka nize ningile munyumba ako. Tambula ulukani du numitumi ane ukukomigwa. ⁹Kunsoko une nimuntu ninkite uhumi ntete anino ane anyangulu, akanunge kung'wa uyu "Longola" wilongola nukumuya, nzuu nung'wensu wiiza, nukumitumi wane. Itume iti, nung'wensu ukituma uu. ¹⁰Matungo u Yesu naiwija aya, akakuilwa, akaila ao naiamutyatile, tai namuita nkili kuona umuntu nukite uhuili anga uyu mihi iyi na Israeli. ¹¹Idu azile akupuma kilya ning'weli, akikie palung'wi nu Abrahamu, Isaka nu Yakobo muutemi wa kigulu. ¹²Ingigwa iana autemi akugung'wa mukiti nikakunzi, pang'wanso izitula kililo kakasia namino." ¹³U Yesu akamuila umunyangulu, "Longola! Anga nauhuie, na itule anga uu kitalako, nu mitumi akagunika itungo lilo. ¹⁴Matungo nu Yesu aupikile munyumba ang'wa Petro, akamuona umukwingwa ang'wa Petro nuakisungu ulae akazimulwae ndwala. ¹⁵U Yesu akamuamba umukono wake, nindyala ikahega, sunga akauka akatula muailya. ¹⁶Naipikile impindi antu idu ikamuletela u Yesu antu idu naikaiwe niamintunga. Akaazunsa iamintunawa naialwae akaakomya. ¹⁷Kunsoko iyiye aakondigwe kuligitigwa nunabii Isaya, "Ung'wanso aukenkile ulwae witu hangi aukenkile upungukilwa witu." ¹⁸Sunga u Yesu naiwaliana iumbi nailimupilimile, akaalagila ende nkigi ngiza na luzi la Galilaya. ¹⁹Sunga muika nkani ung'wi akaza kitalakwe akamuila, "Mumanyisi, kunuhongee." ²⁰U Yesu akamuila, "Amulula atite imakombo, ni nyunyi niamigulya itite iuye, ung'wana wang'wa Adamu mugila uhongo wakulalisha itwe." ²¹Mumanyisigwa ung'wi akamuila, "Mkulu, ngombye hanza nongole nende muika ibaba ane ukule." ²²Sunga u Yesu akamuila, "Ntyate, hange uwaleke iashi aike iashi ao." ²³U Yesu naiwingie mibini, iamanyisigwa akwe ikamutyata mibini. ²⁴Goza uluzi ukatula nimaingo makulu, ibini lika kunikilwa ni mazi, imatungo nanso u Yesu au iae. ²⁵Amanyisigwa akaza kitalakwe akamupitya akalunga, "Tata kugune usese kakasha!" ²⁶U Yesu akaaila kuniki nimukogopa, unye nimutite uhuili unino? Itungo inino akauka akaupalya ung'wega nu luzi. Sunga ung'wega ukakilaga. ²⁷Itunja ikakuilwa ikalunga, uyu muntu kii, uluzi niamintunga akumukulya?" ²⁸Matungo nu Yesu nauzile kunkika kihi na Magadala, itunja abiili naizaingiwe niamintunga ikatankanya nung'wensu akaze apumie muibiila akazenyomana ikulu, kutile muntu amihizazo nauhumila inzila nanso. ²⁹Akitunta ikalunga, kukete ntuni kitalako, uwe ng'wang'wi Tunda? Waza kuunyoma umatungo itu akili kupika? ³⁰Ilundo ikulu nila ngulima ailikudima, singa aikuli napo naiakoli, ³¹amitunga azetukana kung'wa Yesu, akazilunga, ang'we ukuzunsa kupume, kutwale milundo la ngulima." ³²U Yesu akaila, "Longoli!" Iamintunga ikamanka ikalongola mungulima. Ilundo lihi likasima kupuma mulugulu, kuhonga muluzi, yihi ikashila mumazi. ³³Eitunja nakuidima ingulima ikamanka. Naialongola mukisali ikaligitya ihi ayo napumie kuitunja ao naingigwe niamintunga. ³⁴Kisali kihi kikaza kulankanya nu Yesu. Naiamuona, ikamupepelya alege mukisali kao.

Chapter 9

¹U Yesu akingila mibini, akaputa akapika kukisali naiaikile. ²Goza ikamuletela muntu naimulwae gandi akazilae migodoro. Naiwauona uhuili wao, u Yesu akamuila umuntu naimulwae wigandi, ng'waane tula nuulowa, imalandu ako walekelwa. ³Iamanyisi ankani ikandya kitambulya enso na enso, umuntu uyu ukumela. ⁴U Yesu akalinga imasigo ao akalunga, Niki nimukusiga imabi munkolo yanyu? ⁵Nikiuli nikipepela kulunga, milandu ako alekelwa, ang'wi kulunga, imike igende? ⁶Kululo gwa mlinge kina ung'wana wang'wa Adamu ukite uhumi nukulekela iamilandu..." amaligitilye kung'wa uyu naimulwae wigandi, imike uhole igodoro lako, hangi ulongole kitalako. ⁷Sunga umuntu nuanso akimika akalongola kitalakwe. ⁸Umilundo naiwaona aya, ikaambwa ikuilwa nukumulumbilya itunda nua pee uhumi nuanso. ⁹U Yesu naukeile pang'wanso akamuona muntu naiwitangwa Mathayo, naiwikie palung'wi niahoela mpia. Nung'wenso akamuila "Tyate" nung'wenso akamutyata. ¹⁰U Yesu awikie munyumba ahume kulya indya, akaza ahoela mpia idu, niantu nianyamilandu ikalya palung'wi niamanyisigwa ang'wa Yesu. ¹¹Ingi iamanya nkani naiaona nanso, ikaaila iamanyisigwa, "Kuniki umumanyisi wanyu, niki nukulya indya niahoela mpia palung'wi niamilandu?" ¹²U Yesu naiwija nanso, akalunga, "Iantu niapanga shamlakile umuganga awa nialwae wawo amuloilwe umuganga. ¹³Ingi gwa longoli mendo mimanyise itai akwe ntuni, ndoilwe ngulu kupuma kumukola singa masongeelyo" kunsoko ainzile, singa ainzile kuanyatai kila itunu, kunsoko aanyumilandu. ¹⁴Sunga iamanyisigwa ang'wa Yohana akaza kitalakwe akalunga, kuniki usese niamanya nkani nikiima, aiamanyisigwa niki nishaima? ¹⁵U Yesu akaila, iatindikilya awinga ahumile nekutula nikinyauwai matungo numunyawinga ukutala palung'wi nienso? Ingi mahiku apembilya umunyawinga nuziholya kupuma kitalao, pang'wanso azizima. ¹⁶Kutile umuntu nuikuila ikilaka ka ng'wenda nuupa mung'wenda nuakali, ikilaka kikutotoka kupuma mung'wenda nuutamukwa ukutula ukulu. ¹⁷Kutile iantu niika umunyo nuupya mkiseme nikamuvinyo nikale, ang'wi akituma, ngozi itachanika, numuvinyo ukuhega, nindili ikugazika. Badala akwe wiikwe umuvinyo nuupya nindili nimpya hangi akutula maza. ¹⁸Matungo nu Yesu akuila inkani izi, goza akaza muntu kuntongeela akwe akatugama, akalunga, "Munanso wane matungo makupi ukule, ingi nzuu gwa uikile migulya imikono ako nung'wenso ukukomya. ¹⁹Ingi gwa u Yesu akimika, hangi akamutyata palung'wi niamanyisigwa akwe. ²⁰Goza umusungu naiwipuma isakami matungo amiaka ikimi ling'wi nibiili, akaza pakupe nu Yesu akamuamba mipindo lakwe nilijoho. ²¹Kunsoko aulungile, "Anga niliamba ijoho lakwe, une kukomya." ²²U Yesu akapiluka akamugoza, "Munanso, ipe umoyo, uhuili wako wakuguna, Ni matungo yayo yayo umusungu akagunika akapela kupuma isakami. ²³U Yesu akapika munyumba amuntu ung'wi mkulu, akaona iakua mpembe numilundo wantu ukazogolya. ²⁴U Yesu akalunga, hega apo, kunsoko umunanso shukule ingi ulaeu. Nianso ikatula heka. ²⁵Iantu nianso naiapumigwa kunzi, akingila munyumba akamuamba umunanso kumukono akauka. ²⁶Inkani izi ikasambaila ikisali kihi. ²⁷U Yesu naukoli mumuhinzo itunja abiili aboku ikamutyata. Ikalongoleka kitunta, akazilunga, kulumba, ukugune imilandu, ng'wa Daudi. ²⁸Matungo u Yesu naiwapika munyumba iapoku nianso ikaza kitalakwe. U Yesu akaila, muhuie ne kina nkite uhumi nua kituma? Nienso ikamuila, Ee kuhuie Mkulu. ²⁹U Yesu akaamba imiho ao akalunga, itule uu kitalanyu, anga uhuili wanyu nuile. ³⁰Ni miho ikaona, u Yesu akalagiilya akalunga, gozi muntu wihi aleke kumanya aya namupumie unyenye. ³¹Ingi gwa iantu awa niabili ikalongola kutanantya inkani izi nia ukuilwa ikisali kihi. ³²Itunja abiili aakugenda azeahongile yao, muntu ung'wi kimume aukete amintunga akatwalwa kung'wa Yesu. ³³Niamintunga naiamuteela, ukimume nuanso akandya kuligitya. Umilundo ukaambwa ikuilwa ukalunga. Ulukani ulu izalukili kigele mihi iyi na Israeli. ³⁴Ingi gwa iamanya nkani akazilunga kuakulu amintunga, ukuazunsa iamintunga. ³⁵U Yesu akalongola muisali yihi. Akatula manyisa mumatekeelo, akazitanantya lukani la utemi wa kigulu, nuhumi nuakuguna indwala yihi. ³⁶Naiwaona umilundo, akauhumila kinyauwai, kunsoko aiagili nukubunika inkolo, aiatuile anga inkolo ningila umudimi. ³⁷U Yesu akaila iamanyisigwa akwe, indya ipie idu, itumi akenu. ³⁸Kululo gwa kayi kulompi kumukulu nua indya izi niipie, ahume kutuma uhumi nia indya yakwe.

Chapter 10

¹U Yesu akaitanga iamanyisigwa akwe ikumi na abili akaapa uhumi wa kuzunsa amintunga niabi, kuakenela nukuheja indwala yihi.²Mina aitumi ikumi naabili sayala ng'wandyo, Simeoni (naiwitangwa Petro), nu Andrea muluna akwe, Yakobo ng'wa Zebedayo, nu Yohana muluna akwe. ³Filipo, nu Bartimayo, Thomaso nu Matayo muhoela mpia, Yakobo ng'wa Alfayo, nu Tadeo. ⁴Simeoni mkananayo, nu Yuda Iskariote, naumuhitile u Yesu.⁵Awa ikumi na abili u Yesu akaatuma, akaatuma akaalagiila akalunga "Muleke kulongola uko nkie ianyakilungu, hangi muleke kingila mu isali ya Samaria. ⁶Ingi gwa mulongole munkolo nailimie mito lang'wa Israeli. ⁷Nuko nimulongoe, muzitanantya nukulunga, utemi akigulu wahugela."⁸Aguni ialwoe, aushi uashi, anoni ianyambili azunsi iamintunga. Musingiyeyu nunyenye pamiu. ⁹Muleke kukenka isao, mumbugulu yanyu. ¹⁰Leka kuhola imbugulu mumuhenzo anyu, ang'we wakukaila, ilatu ang'wi mulanga, kunsoko umitumi uloiwe ndya yakwe. ¹¹Kisali kihi nimukingile, mdume umuntu nimuhumile kieke, sunga nimuzizahega. ¹²Nimukingila pang'wanso lamushi, ang'we inonee pang'wanso, upolo wanyu usige hapo, ¹³ang'wi inyumba shinonee, muhege nuupolo wanyu. ¹⁴Nao nishaakumusingilya mukulegeelya inkani yanyu, matungo nimukuhega munyumba ang'wi mukisali nikanso, kununti ulunkundi nula migula nyu kuko. ¹⁵Tai numuie, izitula iza iisali ya sodoma ni Gomola imahiku naulamatwa kukila ikisali nikanso. ¹⁶Tuli miho, kumutuma anga nkolo midale la mbugi, kululo mulule miahugu anga inzoka hangi miapolo anga inzia. ¹⁷Mutule miho niantu, akumutwala mumaanza, hangi akumukua mumatekeelo. ¹⁸Hangi mukuletwa kuntongeela akulu nukuatemi kunsoko ane, anga wihenge wao nukuanya kilungu. ¹⁹Anga makatungigwa, leki kutuli nuwoa kuuligitya ntuni, kunsoko iko nikakuligityakupegwa imatungo yayo. ²⁰Kululo singa nyenye mukuligitya, ng'waung'we wang'wa Tata anyu ukuligitya. ²¹Uzimuluta umuluna akwe nukumubulaga, nu Tata kung'wa akwe. Ni ana kulemanya nia leli, mukuatwala munsha. ²²Antu ihi akumuhukilwa kunsoko a lina lane, hangi wihi nukugimya sunga impelo ukugunika. ²³Matungo nimukagigwa mukisali iki, mankiili mukisali nikityatie, kutai kumuila, singa mukutula menda muisali yihi nia Israeli azizakili kusuka ung'wana wang'wa Adamu. ²⁴Umumanyisigwa singa mukulu kukila umumanyisi wakwe, ang'we umutugwa azukoli migulya amukulu akwe. ²⁵Umumanyisigwa ukutule anga mumanyisi wake, numutugwa kutula anga mukulu wakwe. Ang'wi akumitanga umukola nyumba Beelzebuli, aigwa singa akilinkie ao niakoli munyumba akwe!²⁶Kululo leki kuogopi, kunsoko kutile ulukani nishaliziza kunukulwa, hangi kutile nulipihile nishalumanyikile. ²⁷Iki nikumuila mukiti, mukiligitye muwelu, niki numukigulu kuauza muakutwe anyu, mukitanantye muzemkole migulya na nyumba. ²⁸Leki kuogopi ao nibulaga umuili inkolo amileke mpanga, ingigwa ogopi uyu nukubulaga umuili ninkolo amutwale kuulungu. ²⁹Ia kasuku abiili shaiguligwa nee na mpia ninino? Kululo gwa kutile nuhumile kugwa pihi utata wanyu ahite kulinga. ³⁰Ingi gwa nimasingi a matwe anyu aaligwa. ³¹Leki kutuli nuwoa kunsoko musanigwe kukila iakasuku nidu. ³²Kululo gwa uyu nukungomba ntongeele aantu nunene nzinzamugomba pantongeela ang'wa tata ane nukuli kuilunde. ³³Uyu nukunihita paantu nunene nzemuhita pang'wa Tata witu nuakingulu. ³⁴Leki kulungi aindetile ulowa mihi, unene aindetile mbita. ³⁵Ainzile kumuika muntu ikue nu Tata wakwe, umunanso nu nyinya, umukwinu nyinyi akwe. ³⁶Ianyaulugu amuntu akutula wawania nia mitalakwe. ³⁷Uyu numuloilwe utata ang'wi uia akwe kukila ne nuanso shutakiwe nuyu numuloilwe umuhumba ang'wi munanso kukila une nuanso shutakiwe. ³⁸Uyu nisinga ukukenka ikota la upanga nukuntiyata shukuona utemi wa kigulu. ³⁹Uyu nuiduma upanga wa mihi ukulimilye, kululo uyu nuilimilya uupanga kunsoko ane wipantika. ⁴⁰Uyu nukumusingilya wansingiilya nene, nuyu nukusingiilya unene wamusingiilya uyu nauntumile unene. ⁴¹Nuyu nukumusingiilya uyu nua tai kunsoko muntu wa tai ukupegwa uuza wa muntu nua tai. ⁴²Wihi nukumupa ung'wi wa anino awa, ikikombe kakung'wela imazi nimaliuku, kunsoko nuanso mumanyisigwa, tai kumuila, nuanso shukuulya kunzila yihi uuza wakwe."

Chapter 11

¹U Yesu naiwakondya kualagiila iamanyisigwa akwe ikumi naabili akahega akalongola kumanyisa nukutanantya muisali yao. ²Nu Yohana akazukoli kukitungo naiwija intendo yang'wa Kilisto, aulaagilyo ulukani kukiila amanyisigwa akwe, ³hangi ikamukolya, "Uwe yuyu ne nupembilye, ang'wi mungiza nikumulindie?"⁴U Yesu akalunga, longoli mumuile u Yohana ayo nimumaine nayo nimuwigule. ⁵Iantu niapoku akuona, akitele akugenda, anyambili akogigwa, agulu akija, niakule akuukigwa kutula apanga hangi, niantu niakite insula akutanantiligwa ulukani nuluza. ⁶Hangi akembetwe uyu nunihuie unene. ⁷Itungo naiahega iantu awa, u Yesu akandya kuligitya numilundo kunsoko ang'wa Yohana, aimendile ona ntuni mumbuga- muntu nutugae mienda nimiza? Ang'wi ifa nilikuhingisigwa nung'wega? ⁸Ite ntuni naimendile ona-muntu nautugae imyanda nimiza? Ingi tai ao niitugala imyenda nimiza ikue munyumba ya temi. ⁹Ite amulongoe kugoza ntuni-Munyakidagu? Ee, humuila. Hangi ukilinkie umunyakidagu. ¹⁰Uyu yuyo nailindiwe, Goza, kumulagiilya umumboi wane kuntongeeela auso wako, uyu nukunonelya inzila pantongeeela ako. ¹¹Une kumuila itai, awa nialugilwe niasungu kutile numukulu kukila u Yohana Mbatizaji, kululo uyu nimunino ukutula mukulu muutemi wa kigulu kukila nuanso. ¹²Puma imahiku ang'wa Yohana Mbatizaji sunga nitungile, utemi wa kigulu wa ngulu, niantu nia ngulu iholo kua ngulu. ¹³Kunsoko ianyakidagu niazipilya ankani niazitambula kupika kung'wa Yohana. ¹⁴Ang'wi wihambile gomba uyu Eliya, naulindiwe. ¹⁵Nukite iakutwe akija ukija. ¹⁶Nuipyane nintuni uwileli uwu? Ingi pyani ang'enya niakiginsa kigulyo la maintu, niike nukiitanga, ¹⁷nu kuligitya akumukuila ikali shamakiginsa, aikuhongeelya shamukalila. ¹⁸Kunsoko u Yohana nauzile singa akalya umukate, singa akang'wa umuvinyo, ukamuila ukete amintunga. ¹⁹Ung'wana wang'wa Adamu auzile kulya nukung'wa ikalunga, goza ingi mulii hangi mugala ntuli, muhumba muya wa ahoela mpia na niakite imilandu, ingi uhugu nintendo yigeeleka niakue. ²⁰U Yesu akandya kuikenela isali izo ni ntendo yaukulwa naiyitumilwe, kunsoko akili kuleka imilandu (kila itunu). ²¹Ukia ako, Kolazini, ukia ako Bethsaida! Angi intendo ninkulu aizeyatendekile Tiro ni Sidoni, aya naitumilwe apa, azize alekile imilandu kali kutugala imagunila nukipaka imau. ²²Izetula ugimya i Tiro ni Sidoni imahiku naulamulwa kukila kilalao. ²³Uewe Kapernaumu, usigile uzeukigwa mpaka kigulu? Ata uzesimigwa mpaka kuulungu. Anga ize intendo ninkulu aizeyilumilwe ku Sodoma, anga naiyitendekile kitalako, aizeikole sunga ni lelo. ²⁴Ingi izetula bahu ihi a Sodoma kimika uluhiko la ulamulwa kukila uewe. ²⁵Imatungo nanso u Yesu akalunga nakulumbilya uwe Tata, Mukulu wa kilunde ni ihi, kunsoko aupihile inkani awa nia hugu nawa niamahala, uka kunukula kuantu nishaaine anga kintu anga ang'enya nianino. ²⁶Tata kunsoko aikuloeye uu mumiho ako. ²⁷Maintu ihi mambigwe nene kupuma kung'wa Tata. Hangi kutile numulingile ung'wana ingi. U tata du. Hangi kutile numulingile utata ingi ung'wana, nuyu wihi nung'wana ukite insula akukunukuilwa. ²⁸Nzi kitalane mihi nimulemeigwe nimiligo nimilito, une nze musupya. ²⁹Tugali uhuili ane, mimanyise kitalane, kunsoko unene ingi nimuntu wa ukenge nuupolo wa nkolo hangi mkupantika uusupilyo wa nkolo yanyu. ³⁰Kunsoko nakitalane maza ni miligo ane mipepele.

Chapter 12

¹Matungo nanso ailuhiku la Sabato u Yesu akakiila mumigunda. Ia manyisigwa akwe aiatite nzala akandya kubunanga uilo nukulya. ²Iafarisayo naiaona nanso ikamuila u Yesu goza iamanyisigwa ako akituma imilimo iyi nisinga itung'wa uluhiku nula Sabato. ³U Yesu akaaila magemile ni kuona, u Daudi naiwitumile, matungo naukete inzala, palung'wi niantu naine. ⁴Naiwingie munyumba ang'wi Tunda nukulya, imikate iyo nisinga augombigwe palung'wi niantu naine. Kulya nanso aiagombigwe kulya iakuhani du? ⁵Iza mukili ne kuona muuziipilya wa nkani uluhiku la Sabato, iadimi mitekeelo ituma ubi, musabato, kululo shaiailigwa kina itumile ubi? ⁶Kululo kulunga kitalanyu kina uyu nu mukulu kukila itekeelo ukoli hapa. ⁷Angamuze uulingile iko nikukiligitya kintuni, ndoilwe ulekelwa singa isongeelyo. Singa aimuzeakenkya iantu ulamulwa, ⁸Kunsoko ung'wana wang'wa Adamu yuyo Mukulu wa Sabato. ⁹Sunga u Yesu akahega pang'wanso akalongola mitekeelo lao. ¹⁰Goza aukoli muntu amulwae wigandi la mukono, ia Farisayo ikamukolya u Yesu ikalunga. Iza tai ne kuaguna iantu uluhiku la Sabato? Kunsoko ahume kumsemela nukituma imilandu. ¹¹U Yesu akaila nyenyu kitalanyu nuhumile kuhita kumipumya mikombo inko nigwie uluhiku la Sabato. ¹²Nikiule nikiza nikilinkie, kukila inkolo! kululo igombigwe kituma nimaza uluhiku la Sabato. ¹³Sunga u Yesu akamuila umuntu nuanso, goola umukono nuanso, akaugoola ukakomya anga uuya. ¹⁴Kululo ia Farisayo ikapuma kunzi ahume kunonya nzila ya kumulimansilya, akenda kunzi akatula duma nzila akumubulaga ule. ¹⁵U Yesu naiwalinga ili akahega pang'wanso. Antu idu ikamutyata, hangi akaaguna idu. ¹⁶Akaaligiilya kina singa ntakile manyike kuantu nia ngiza. ¹⁷Kina ikondaniligwe itai iyo nailigitigwe nu munyakidagu u Isaya akalunga, ¹⁸Goza umitumi wane nainumuholanilye, mlowa wane kukiila ng'wensu. Inkolo ane iloeigwe kuika inkolo ane kitalakwe, hangi ukutanantya ulamulwa kuantu ihi mihi. ¹⁹Shukusiga hangi singa ukupumya ululi lakwe, hangi tile umuntu nukija ululi lakwe munzila. ²⁰Shukubunanga ulumuli, shukulimisa ulutambi nuipumya ilyuki sunga nuzelela ulamulwa uhume. ²¹Nao nishaizaahuie azetula agimya kukiila lina lakwe. ²²Aukole muntu ai mupoku kuna aze kimume, aiwingiwe nu mintunga akatwala pantongeela ang'wa Yesu. Akamuguna, sunga umuntu nuanso akaligitya nukuona. ²³Umilundo wihi ukakuilwa, nukulunga, "Ihumikile umuntu yu ng'wana wang'wa Daudi?" ²⁴Ingi gwa ia Farisayo naiija uukuilwa uwu, akalunga uyu shukenda azunsa iamintunga na ngulu yakwe, weenda azunsa kukiila mkulu wa amintunga. ²⁵U Yesu akalunga imasigo ao akaaila utemi nuutemanukile, wigazika, ni kisali ang'wi nyumba nitemanukile singa imika. ²⁶Ang'wi umubi ukumuheja umubi, ingi ukigilya ung'wensu munkolo akwe. ²⁷Ukimika ule utemi wakwe? Ang'wi nizunsa iamintunga kungulu ya mkulu wa amintunga, aiantu anyu iazunsa kungulu yang'wa nyenyu? Kunsoko aili azetula alamuli anyu. ²⁸Ang'wi kuzunsa iamintunga kungulu yang'wa ng'waung'welu wang'wi Tunda, ingi gwa utemi wang'wi Tunda wazaa kitalanyu. ²⁹U muntu uhumile ule kingila mito la munyangulu nukia, ahite kumtunga hanza umunyangulu? Pang'wanso ukuhuma kia gwa imiantu nakule mung'wanso. ³⁰Uyu nisingaiza kigombiliye singaizukoli palung'wi nunene, nuyu nishawilingiila palung'wi nunene wisambailya. ³¹Kululo kulunga iti kitalanyu, milandu nuimeli iantu azizalekilwa imilandu, ingi gwa kumumela ung'waung'welu shuzizalekelwa imilandu. ³²Muntu wihi nuipiula ukani la ng'wana wang'wa Adamu, wilekilwa imilandu ingi gwa uyu nuipiula inkani ya ng'waung'welu nuanso shawilekelwa imilandu, muunkumbigulu uwu nuo nuuzile. ³³Ang'wi unonye umuti kutula uza nindya yakwe nza, ang'wi uugazanje umuti nuludya lakwe, kunsoko umuti wimanyika kulu dya lakwe. ³⁴Unye wileli wa nzoka miabi, muhumile uli kuligitya inkani ninza? Kunsoko ikimilo kimaligitya ayo nakoli munkolo. ³⁵Umuntu numuza nikiuto nikiza nikankolo akwe kipumya nimaza, numuntu numubi mukiuto nikibi nikankolo akwe, kipumya nikibi. ³⁶Kumuila kina uluhiku la ulamulwa iantu azepumya intendo yao izo naiituma nisingaiza nziza. ³⁷Kua nkani yako uzeailigwa tai, hangi kuankani yako uzepegwa ulamulwa wako. ³⁸Iaika nkani ni Mafarisayo, akamuila u Yesu akalunga "Mumanyisi azakuloilwe kuona kilingasilyo kitalako" ³⁹Ingi gwa u Yesu akasusha akaila, "Wileli nuabi nuausambo kikuduma kilingsiilyo. Kutile ikilingasiilyo nikikupumigwa kitalao, ingi kiki naikipumiigwe nu munyakidagu u Yona. ⁴⁰Anga umunyakidagu u Yona naukole munda ansamaki mahiku atatu utiku nu mung'wi. Kuiti uu ung'wana wang'wa Adamu uzize ukole mukati ihi mahiku atatu mung'wi nuutiku. ⁴¹Antu a Ninawi akimika pantongeela aulamulwa palung'wi nu wileli wa antu awa apegwe ulamulwa wao. Kunsoko aialekile imilandu pautananti wang'wa Yona. Goza ukole muntu mukulu kukila u Yona apa. ⁴²Musungu wa mutemi nuakutakama ukuuka muulamulwa palung'wi niantu awileli uwu, nukukipa ulamulwa. Auzile kupuma mumpele ihi kuza kija uhugu wang'wa Selemani, hangi goza ukole muntu mukulu kukila Selemani ukoli apa. ⁴³Matungo numintunga numubi nuimlekela umuntu, wikiila pana kutile imazi, wizeduma kusupya shawipaona. ⁴⁴Sunga wilunga kusuka munyumba ane nazampumie, nusukile wihanga inyumba akondaniligwa kupyagulwa. ⁴⁵Sunga wilongola kuitiyata nkolo ngiza mpungate nimbi kukila nuanso, yize yikie yihi apo. Hangi witula mubi kukukila nuang'wandyo. Ite uu uzetula muwileli uwu nubi. ⁴⁶Matungo u Yesu naukuligitya numilundo, goza, unyinya

nianyandugu akwe akimika kunzi, akazeduma kuligitya nung'wenso. ⁴⁷Muntu ung'wi akamuila, uyiaaka nialuna ake imikile kunzi, akaduma kuligitya nuewe."⁴⁸U Yesu akamuila umuntu nuanso uiane nyenyu? Nialuna ane anyenyu? ⁴⁹Akagoda umukono wakwe kuamanyisigwa akwe akalunga, goza awa ingi lane nianya ndugu ane! ⁵⁰Kunsoko wihi nuituma ulowa wang'wa Tata ane nuakigulu, nuanso yuyo munyandugu ane ng'waitu nu iane."

Chapter 13

¹Uluhiku nulanso u Yesu akahega kitalakwe akikie pampelo a luzi. ²Milundo ukulu ukilingiila kuligitya nung'wenso, akingila mibini akikie, milundo wihi ukimika pa mpelo a luzi. ³Sunga u Yesu akaligitya kwa mpyani, Goza, mutemeli aiwendile temela. ⁴Naukutemela imbeu ing'wi ikagwa mumpelo mpelo anzila inyunyi ikahoela. ⁵Ning'wi ikagwa migwe, singaikapata imahalu. Ikakaya kuheluka kunsoko mahalu aimakehu. ⁶Ingigwa ilyoa nailatoroka ikasonswa nsoko aingila nga mili hangi ikuma. ⁷Imbeu ing'wi ikagwa mumija. Imiti nikite imiija ikalipa migula ikatunyiilya. ⁸Mbeu ing'wi ikagwa mumahalu ni maza, ikatuga mbeu, ning'wi ikakila igana ling'wi, ning'wi makumi mutandatu, ning'wi makumi atatu. ⁹Nukete iakutwi ije. ¹⁰Iamanyisigwa akwe akaza akamukolya niki nukendaligitya kukiila mpyani? ¹¹U Yesu akasukiilya akaila, lumbi nimpewe kulinga inkunku wa kigulu ianyu singa apewe. ¹²Kululo uyu nutite ukangeeligwa hangi uyu numugila ukuhegeligwa kaniki nazutite. ¹³Ingi kuligitya nienso kua mpyani ingi nsoko akuona, aleke kuona itai, ataizeazija aleke kija nukulinga. ¹⁴Uunyakidagu wang'wa Isaya wakondanila kitalao, nuuliye kija mukija singamkulinga kugozo mukugozo shamukuona. ¹⁵Inkolo ya antu awa ikoli mukiti, ikakukija, imiho ao akunikiwe, aleke kuona na miho ao, nukija kua kutwe ao, nukulinga kwa nkolo yao, kululo anga aiampilukile hangi anzeaguna. ¹⁶Kululo gwa imiho anyu akembetilwe, nsoko akuona, niakutwe anyu akija. ¹⁷Tai kumuila, anyakidagu idu niaantu niatai akete insula akuona inkani izi nimukuiona, shaikahuma kuona, ailoilwe kija aya nimendija shaikija. ¹⁸Ingi tegeeli impyani amutemeli. ¹⁹Uyu nuija ulukani nulaute mi wa kigulu ahite kulinga, hapo umubi wiza hola iko nikitemiwe munkolo akwe. Iye yiyi mbeu nitemewe munzila. ²⁰Uyu nutemewe migwe yuyu nuikaya kija nukusingiilya kua ulowa. ²¹Iza akili mugila anga mili, wigimya matungo makehu. Anga hangwe ni nkani ni nkaku wikaya kugwa. ²²Uyu nautemewe mumiti na mija yuyu nuwija ulukani, kunu akazutyatile makani umunkumbigulu akalutunyiilya ulukani lang'wi Tunda lakahita kuluga indya ninza. ²³Nautemewe mumahalu nimaza, yuyu nuija ulukani nukulija, nukululinga. Uyu yuyu nuituga indya, nukulongoleka kutuga kukila igana ling'wi ning'wi makumi atatu. ²⁴U Yesu akaapa mpyani ngiza. Akalunga, utemi wa kigulu wimpyanigwe numuntu nautemee imbeu mumugunda wakwe. ²⁵Iantu naiatindila umulugu akaza akatemela iapungu pakati a ngano sunga akalongola yakwe. ²⁶Ingano nakonda kupuma nukupumya indya yakwe, nia pungu akigela hangi. ²⁷Itumi amumugunda akaza akamukolya shautemee ne imbeu ni nza mumugunda wako? Latula ule gwa likite apungu? ²⁸Akaila mulugu witumile iti. Eitumi ikamuila iti gwa utakila kende kumipe? ²⁹Umukola mugunda angalunge, aa imatungo nimukipa iapungu mukipa palung'wi ni ngano. ³⁰Maleki akule palung'wi sunga imatungo akuogola kuligitya kuagoli ipi iapungu mutunge mapanzi mapunzi mumasonse ingano milingiile misalanka lane. ³¹Hangi u Yesu akaapumilya mpyani ngiza akalunga, utemi wa kigulu wimpyani ni mbeu a haladali iyi nu muntu auhoile akatemela mumugunda wakwe. ³²Imbeu iyi tai niino kukila mbeu yihi ninino. Kululo ilungile ikulu kukila indya yihi niambustani, ukutula mti, kina ni nyuni iziza tula zenga niitie mumatambi akwe. ³³Akaaila mpyani ngiza hangi, "Utemi wa kigulu anga igai naihoilwe numusungu nukuhalinkanya ininoinino itatu nia utu mpaka witikiilye. ³⁴Aya hii u Yesu akauila umilundo kukiila mpyani, inkani yihi aiwiiligitya kukiila mpyani. ³⁵Iki aitule kina iko naikakondigwe kuligitigwa kukiila anyakidagu kihuma kipika apo naulungile kulugula ikimilo kane kwa mpyani, kuligitya ihi ayo napikilwe kupuma ung'wando wa unkumbigulu. ³⁶Sunga u Yesu akauleka umilundo akalongola kitalakwe. Iamanyisigwa akue akamutyata akalunga, kutemanuilye impyani iyi naapungu mumugunda. ³⁷U Yesu akasisha akalunga, Nuitemela imbeu ninza ingi ng'wana wang'wa Adamu. ³⁸Umugunda unkumbigulu, ni mbeu ninza awa ana autemi. Iapungu ana ang'wa uyo numubi, nimbeu izi nuitemee mulugu. ³⁹Nuogoli mpelu aunkumbigulu niaogoli ia malaika. ⁴⁰Anga iapungu niilingiilwa nukusonswa umoto. Iti uu izitula mpelu aunkumbigulu. ⁴¹Ung'wana wang'wa Adamu ukualagiilya iamalaika akwe, hangi ukilingiila kupuma muutemi wakwe ni nkani yihi nailletekeye imilandu nawa ihi niituma uubi. ⁴²Akuaguma ihi milungu la moto, kung'wanso kizeze kikoli kililo nikakusia na mino. ⁴³Pang'wanso iantu niatai azizemili ginta anga ilyoa muutemi wang'wa tata wao. Uyu nukete iakutwe nje. ⁴⁴Utemi wa kigulu wa hanga anga ikiuto nikipihilwe mumugunda. Umuntu akaona akakipihia mulumbili wakwe akalongola kugulya ihi nautite akaugule umugunda. ⁴⁵Hangi uutemi wa kigulu wihanga anga umuntu numusuluja nuipenza insao. ⁴⁶Matungo naiwamiona insao, akalongola akagulya ihi nautite, akamigula. ⁴⁷Utemi wa kigulu wili anga inyavu nikoli muluzi, ni liingiila kila ikintu. ⁴⁸Naizula inyavu ikamuluta kumpelo. Sunga akikie pihi akiliingila imaintu nimaza muiseme, nishanganzinza ikagungwa kuli. ⁴⁹Izizatula iti kumpolo ihi, aziza kumutemanula muantu niabi, kupuma muantu nia tai. ⁵⁰Nukuaguma milungu la moto, kung'wanso izize ukoli uhungeelya wa kusiana mino. ⁵¹Malinga ne aya ihi? Iamanyisigwa ikalunga "Kalinga." ⁵²Sunga u Yesu akaila, muika nkani wihi nuatula mumanyisigwa wa utemi wimpyani numukolo nyumba nuipumya ikiuto kwakwe nikamaintu ni nimapya naya nakali. ⁵³Ikatula u Yesu naiwakondya kupumya impyani yihi, akahega kung'wanso. ⁵⁴Sunga u Yesu akapika mukisali kakwe, akutula amanyisa iantu mumatekeelo, ingi gwa ikakuilwa ikalunga,

umuntu yu auhoe pi u hugu wuu nukuilwa uwu? ⁵⁵Umuntu singa ng'wana wang'wa mutamula mbao? U Mariamu singa nyinya? Nianyandugu singa Yakobo, Yusufu, Simoni nu Yuda? ⁵⁶Nialuna akwe kuwatite apa pitaitu? Umuntu uyu umahoeepi aya hii? ⁵⁷Akaatasha sunga u Yesu akaila, umunyakidagu shanga wiulya ikulyo kuleka kitalao nukihi nao. ⁵⁸Singa akahuma kituma ukuuilwa nuidu kunsoko aiagila anga uhuili nung'wenso.

Chapter 14

¹Kumatungo nanso Herode akija ulukumo lang'wa Yesu. ²Akaila eitumi akwe, "Uyu yuyu Yohana uhimbukile kupuma kuashi. Kululo ingulu izi ikole kitalakwe." ³Kunsoko u Herode amuambile Yohana akamtunga akamuguma kukitungo nsoko ang'wa Herodia, musungu wang'wa Filipino nuluna wakwe. ⁴Kunsoko Yohana, amuie sunga tai nuanso kumuhola atule musungu wake. ⁵Herode auze mubulaga akogopa antu kunsoko aumuine Yohana kina munyakidagu. ⁶Ingi gwa uluhiku lakutugwa Herode nailapika umunanso wa Herodia aiwiginsile muantu akamuloilya i Herode. ⁷Akapumya ilago akamuila ukumupa kihi nukulilompa kung'wakwe. ⁸Naiwasigigwa nunyinya, akalunga kulompa itwe lang'wa Yohana mbatizaji. ⁹Umtemi akatula nimasiko makulu na malompi ang'wa munanso, nsoko ilago lakwe la aantu naiakoli palung'wi pandya, akaila leki itulike uu. ¹⁰Akaaligity u Yohana aletwe kupuma kukitungo ¹¹itwe lakwe likaletwa mukiseme umunanso akatwala kung'wa nyinya. ¹²Sunga amanyisigwa akwe akaza akauhola umuimba akautulila naamala akenda akamuila u Yesu. ¹³U Yesu naiwija nanso akalongola kuna antu kutili. Ni lundo la antu nailija likamutyata na migulu kukisali naukoli. ¹⁴Sunga u Yesu akaza akauona ulundo ukulu. Akahumila kinyauwai akakomya indwala naiyiaja. ¹⁵Naapika impindi iamanyisigwa akaza akalunga, iyi mbuga, uluhiku iahila. Asambailye aantu ende musali yao ende agule indya kunsoko ao. ¹⁶U Yesu akaaila, "agila anga nsula akuhega api indya alye" ¹⁷Akamuila ingi kukite mikate itaano ni nsamaki ibiili du. ¹⁸U Yesu akalunga, "Mileti kitalane." ¹⁹Sunga u Yesu akaupa ilago umilundo pihi mumala. Akahola mikate itaano ni nsamaki ibiili akagoza kigulu, akakembeta, akaige imikate akaapa iamanyisigwa. Iamanyisigwa akaugalanya umilundo. ²⁰Akalya ihi akikuta sunga ikahoela indya yihi ikizulya imbugulu ikumi na ibiili. ²¹Ao naialia asigiwe kuhugela magana nzogu ataano iasungu nia ng'anya ikutile mialo nilanso. ²²Itungo akaapi ilago iamanyisigwa ingile mibini, matungo nanso akilaga nimilundo. ²³Nailaga numilundo, akalongola mulugulu kulompa akaziwing'wene. Ai matungo ampindi akaziukoli wing'wene. ²⁴Ingi gwa ibini alikoli pakati aluzi likazikenkwa ni maingo kunsoko ung'wega aiukulu. ²⁵Matungo nautiku wa kupitilya kane u Yesu akaahugeela, akaze igenda mumazi. ²⁶Iamanyisigwa akwe naamuona ugenda mumazi. Ikogopa ikalunga, uyu mintunga ikazogolya kunsoko awoa. ²⁷U Yesu akaaila tuli nu moyo leki kogopi ingi nene. ²⁸Petro akasusha akalunga, Mukulu ang'wi wewe mpi lago ngendi mumazi nze kitalako. ²⁹U Yesu akalunga, "Nzuu" Kululo u Petro akahega mibini akagenda mumazi akalongola kuna Yesu aukoli. ³⁰U Petro naiwaona imaingo, akogopa, akatula nyeheela mumazi, akitanga akalunga, Mukulu ngune!" ³¹Itungo u Yesu akagoola umukono akamuhumbula u Petro akamuula, iwe nukite uhuili unino, niki nazawogopile? ³²Kululo u Yesu nu Petro naingila mibini ung'wega ukahila. ³³Iamanyisigwa naiakoli mibini ikamukulya u Yesu akilanga, "Tai uewe wi ng'wana wang'wi Tunda." ³⁴Naikondya kuputa uluzi. Akapika mihi na Genesareti. ³⁵Iantu naiakondya kumumanya u Yesu akatwala inkani muisali, ikaaleta ihi nailwae. ³⁶Akaminena ahume kuomba inguo akue, ihi naiambile inguo ikagunwa.

Chapter 15

¹Ingi Mafarisayo niaka nkani akiza kung'wa Yesu kupuma ku Yerusalemu ikalunga, ²Ku niki iamanyisigwa niakugazanja imalago anyampala? Kunsoko shaikalala imikona nikulya indya. ³U Yesu akasusha akaaila, "Au nye kuniki nimukugazanja uzipiilya nuamkulu kunsoko amalagiilyo anyu?" ⁴Kunsoko Itunda auliye, mkulye itata ako nuia ako; uyu nuiligitya ubii kung'wa tata akwe nuia kwe, tai ikusha. ⁵Ingi gwa unye mihunga wihi nuimuila utata akwe nuia akwe wihi uailigwa nauzepata kupuma kung'wane ingi likutula isongeelyo kupuma kung'wi Tunda. ⁶Umuntu nuanso mugila anga nsoko nakumukulya utata akwe. Kuiti malupugamukila ulukani lang'wi Tunda kunsoko amalagiilyo anyu. ⁷Unye ni mielya, ikutula iza anga u Isaya nauine kitalanyu akalunga. ⁸Antu awaiti indankula unene na milomo ao, ingi inkolo yao ikoli kuli nu nene. ⁹Akunkulya nakanda, kunsoko akinda manyisigwa malagiilyo aantu. ¹⁰"Akaitanga umilundo nuantu akauila." tegeeli hangi mulinge, ¹¹iki nukingila mumulomo wa muntu singa iza kibi, iko nikipuma mumulomo kiko kintwala nikatula nimubi. ¹²Ingi iamanyisigwa ikamuhanga u Yesu ikamuila, uinene Mafarisayo naiiguli ulukani ulo abipiwe? ¹³U Yesu akaila, muti wihi nu tata wane nuakigulu nishauutemee ukipwa. ¹⁴Aleki ing'wene, nianso atongeeli apoku, ang'wi umuntu numupoku ukumutongeela umuya, ihi abiili akugwila mikombo. ¹⁵U Petro akasusha, akamuila u Yesu kuile impyani iyi ilungila ntuni kung'witu. ¹⁶U Yesu akasusha, akaaila, nunyenye mukili ne kulinga? ¹⁷Unye shamuine kina iki nikilongola mumulomo kukiila munda kenda niwa? ¹⁸Ingi gwa maintu ihi nipuma mumulomo ipembelya munkolo, yaya umushapula umuntu. ¹⁹Kululo gwa munkolo mumo ipuma masigo ni mabi, ubulagi, ugoolya, usambo, wii, ntambu au teele niituki. ²⁰Aya yaya umupeza umuntu uubi. Ingi gwa kulya nisinga ukalae imikono singa ukutwalwa muubi. ²¹Sunga u Yesu akikoma akahega akalongola muisali ya Tiro ni Sidoni. ²²Akaza musungu Mkanani kupuma kuko, akitunta akalunga, "Nihumile kinyauwai. Mkulu ng'wana wang'wa Daudi, umunanso ane ukagigwa niamintunga." ²³U Yesu singa akasusha anga lukani. Iamanyisigwa akwe akaza akamupepelya akazilunga. Muheje mutwale uko nsoko ukuzogoelya. ²⁴U Yesu akaila akalunga, singa aintumi kunkolo izi nikole aintumilwe kunkolo nilimiie munyumba ang'wa Israeli. ²⁵Ingi akaza kuntongeela akatuna, akalunga mukulu nzailye. ²⁶Akasusha, akalunga singa iziza kuhola indya yang'wenya nukuigumila mbwa. ²⁷Akalunga ee mukulu, ingi ala mbwa ninino iliza indya nigwie mituntu ia mukulu ao. ²⁸Sunga u Yesu akasusha akazilunga, musungu uhuili wako ukulu, utulike uu anganuloilwe, numunanso akwe aiwagunika imatungo yayo. ²⁹U Yesu akahega pang'wanso akalongola pakupe nuluzi nula Galilaya. Sunga akalongola mulugulu akikie kuko. ³⁰Milundo ukulu ukaza kitalakwe, ukamletela akitele, apoku, akimumi, alema nia uya idu, naialwae, ikaika mumigulu ang'wa Yesu akaaguna. ³¹Umilundo ukakaulwa, ukimumi kuligitya akilema kutula apanga, akitela kugenda niapoku akazeona. Ikamulumbiilya Itunda wa Israeli. ³²U Yesu akaitanga iamanyisigwa akwe akalunga, nauhumila kinyauwai umilundo, kunsoko enda kine nene mahiku ataatu akili kulya kintu kihi. Singa kualanga ende kitalao singa aze alie. Aleki kugwa nanzala munzila. ³³Iamanyisigwa akwe akamuila, pi nikuhumile kupantika indya niakulya mumbuga kikute umilundo uwu nukulu iti? ³⁴U Yesu akaila mkite mikate inga? Akalonga mupungate, ni nsamaki ibiili ninino nkehu. ³⁵U Yesu akapumya ilago umilundo wikie pihi. ³⁶Akahola mikate mupungate ni nsamaki akakembeta, akamiega akaapa iamanyisigwa. Iamanyisigwa ikaupa umilundo. ³⁷Antu ihi ikalya akikuta akilingila imaminyanguilwa andya akizulya mbugulu mupungati. ³⁸Ihi naialia ai itunja magana anzogu anne iasungu nia ng'enya aikutile. ³⁹Sunga u Yesu akaulaga umilundo ukalongola yao, nuanso akingila mibini akalongola ku Magadani.

Chapter 16

¹Mafarisayo ni Masadukayo ikamuhanga ukamugema u Yesu alagiile ikilingasiilyo nikakupuma kilunde. ²Kululo u Yesu akasusha akaaila, ang'wi impindi mukulunga singa iziza, kunsoko likoli ilunde ikauku. ³Ni kidaudau mukulunga ung'wega ileliye shanga uziza, migulya imalunde makauku du, kugoza ilingasilyo niamatungo shamumanyile. ⁴Wileli nuubi hangi nika ugoolya kikuduma kilingasiilyo, kutili kilingasiilyo kihi nikikupegwa, iko iti du ni kang'wa Yona. Sunga u Yesu akaaleka akalongola. ⁵I a manyingwa akiza inkigi akaabiia, akatula iwa shangaahoile imikate. ⁶U Yesu akaaila, tuli miho nuteele wa Mafarisayo nia Masadukayo. ⁷Iamanyisigwa akatulikolyo ienso nukulunga. Kunsoko shaaza kuhoile imikate. ⁸U Yesu alilinga nilanso akaaila, unye nimukite uhuili nunino, niki nimasigo nukikolya unyenye, nukuhunga kina kunsoko shaaza muhoile imikate? ⁹Shamulingile ne hangi shamukimbukile imikate iyo mintaano kuantumagana anzogu muntaano, ni mbugulu inga naimuhoe? ¹⁰Ang'wi mikate mupungate kuantu magana anzogu anne, ni mbugulu inga naimuhoe? ¹¹Yatulika uli kina shamulingile kina singa aikuligitya nunye kunsoko amikate? Igozi nuteele wa Mafarisayo ni Masadukayo. ¹²Sunga ikalinga kina singa aukuaile ikie miho nimikate iyi nauteele, kina ihambe nuuteele wa Mafarisayo ni Masadukayo. ¹³Matungo u Yesu naiwapika ku Kaisaria iyi na Filipi, akakolya lamanyisigwa akwe akazelunga antu akulunga ung'wana muntu iza nyenyu? ¹⁴Ikalunga, niang'wi ilunga uyu Yohana Mbatizaji, niang'wi Eliya, niangiza Yeremia, niang'wi ang'wi anyakidagu. ¹⁵Akaila unye milunga une ninyenyu? ¹⁶Simoni Petro akasusha, akalunga, "Ue ingi wi Kilisto ng'wana wang'wi Tunda numupanga." ¹⁷U Yesu akasusha akamuila, Bahu uewe Simoni Bar Yona. Kunsoko isakami numuili shangaikakulagiilaili. Ingi utata ne du nuakigulu. ¹⁸Nene kuila uewe Petro numigulya nigwe iliite ukulizenga itekeelo lane. Ni moma nakuulungu shakulilemya. ¹⁹Kuupa iifungulo ya utemi wa kigulu, kihi nukukilugaila munkumbigulu, kikutula kalugailwa kigulu, hangi kihi iko nukukilugaila munkubigulu kikulugailwa nukigulu." ²⁰Sunga u Yesu akaapa ilago iamanyisigwa aleke kumuila muntu wihi kina ng'wenso ai Kilisto. ²¹Sunga imatungo yayo u Yesu akandya kuaila iamanyisigwa kina itulikile alongole ku Yerusalemu, winzagigwa ni nkani yidu, mumikono aanyampala nia kulu amakuhani niaika nkani, kubulagwa nukuuka uluhiku lakatatu. ²²Sunga Petro akamuhola kumpelo akamkenela, akalunga, ulukani ulu lutule kule nuewe, "Mukulu ili lileke kupumila kitalako. ²³Ingi gwa u Yesu akapiluka akamuila Petro, "Suka kitalane mulugu uewe weenda ngilya kitalane, kunsoko shangaukee ulukani lang'wi Tunda, endu kee zizi niantu du." ²⁴Sunga u Yesu akaila iamanyisigwa akwe ang'wi muntu wihi nuloilwe kuntyata iime ihi namunkumbigulu, ahole uhuili wakwe, sunga antyate. ²⁵Uyu nuloilwe kuuguna upanga wa mihi ukulimilya, nuyu wihi kumalimilya kunsoko ane ukamaguna. ²⁶Ukupata nsao ki umuntu aga amipate ihi hi kunu alimilye upanga wake? Kintu kii nukuila nuupanga wakwe? ²⁷Kululo ung'wana wang'wa Adamu uzile nuukulu wang'wa Tata akwe nia malaika akwe, ng'wenso uze apa ikinyamulimo iantu kukiila witumi wao. ²⁸Tai kumuila akoli apa ianyu niimikile singaaziza mionza insha sunga azizamuona ung'wa wang'wa Adamu nuzile muutemi wakwe.

Chapter 17

¹Mahiku mutandatu u Yesu akahola palung'wi nung'wenso Prtro nu Yakobo, nu Yohana muluna wakwe, hangi akahola akaatwala migulya mlugulu nululepu. ²Au kaiwe pa ntongeela ao, uso wakwe ukamiliginta anga ilyoa, nu nguo yakwe ikigela ikazemiliginta anga uwelu. ³Pang'wanso ikapumila Musa nu Eliya akazeligitya nung'wenso. ⁴U Petro akasusha akamuila u Yesu, Mukulu, ukutula iza ne usese kutula ang'we uloilwe kuizenga itali itatumking'wi kang'wa kako, king'wi kunsoko ang'wa Musa ni king'wi kunsoko ang'wa Eliya. ⁵Itungo naakuligitya ilunde lyelu likaguma mululi, likapumula luli milunde lukazelunga, "Uyu ingi ng'wana mulowa nindoigwe, mtegeeli." ⁶Iamanyisigwa akwe naiija nanso, akagwa undala pihi akogopa. ⁷Sunga u Yesu akaza akaamba, akalunga, uki hangi leki kogopi. ⁸Nienso ikahumbula imiho ao migulya singa ikamuona anga muntu, ikamuona u Yesu du. ⁹Naikusima mulugulu u Yesu akaapa ilagilo, akalunga, "Muleki kupumya ukunukuilwa sunga nu ng'wana wang'wa Adamu nuzeuka kupuma kuashi." ¹⁰Iamanyisigwa akwe akamukolya kuniki iakilisi akulunga u Eliya akutongela kiza atule wang'wandyo? ¹¹U Yesu akasusha akalunga, u Eliya uzile itai hangi ukususha inkani yihi. ¹²Kululo numuie unye, u Eliya wahumile kiza, shaikamumanya, ikamulendeela inkani nialoilwe enso. Ni ite ung'wana wang'wa Adamu uzizagigwa mumikono ao. ¹³Sunga iamanyisigwa akwe ikalinga kina aukuligitya nkani ya Yohana Mbatizaji. ¹⁴Naapika mumilundo wa antu, muntu ung'wi akamuhanga, akatugama pantongeela akwe akamuila, ¹⁵"Mukulu muhumile kinyauwai ung'waane, kunsoko izutite lyagu la kugwa nkolo, wiza aze gwa mummyongo nu mumazi. ¹⁶Ai numuletile kuamanyisigwa ako singa ikamuguna. ¹⁷U Yesu akasukiilya, akalunga, "Unye wileli nishauhuie hangi nikigazikile kiki nune sunga nali?" Muleti apa ninkoli. ¹⁸U Yesu akamupatya, nu mintunga akahega. Umuhumba akagunika imatungo yao. ¹⁹Sunga iamanyisigwa ikamuhanga u Yesu kinkunku ikamukolya, kuniki kahita kuhuma kumuzunsa umintunga? ²⁰Yesu akaaila kunsoko auhuili wanyu unino, tai numuie ang'wi mukutula nuhuili unino anga uluseke nula mbeu a haraali, muhumile kuila ulugulu hega apa ulongole uko, nuenso ukuhama kutili kintu kihi nikikulemeka kung'wanyu. ²¹Ingi gwa impyani iyi naa mintunga shehuma kuhega, ihega kukiila malompi nukima. (shayigee muilingasilyo ninza nia kali). ²²Matungo naiakili akoli ku Galilaya u Yesu akaaila iamanyisigwa akwe, ung'wana wang'wa Adamu ukutula mumikono aantu. ²³Hangi akumubulaga nu luhiku lakatatu ukuuka, iamanyisigwa ikahungwa kinyauwai. ²⁴Naiapika ku Kapernaumu antu ahoela mpia nusu shekeli akamuhanga u Petro nukulunga, umumanyisi anyu wilipa ne inusu shekeli? ²⁵Akalunga ee, u Petro nai wingila munyumba akwe, u Yesu akaligitya nu Petro akalunga, ukusiga ntuni Simoni? Iatemi amihi ihoela impia, angwi kung'wa nyeni? Ang'wi kuantu nizaa temile kupuma kuageni? ²⁶Nu Petro nauliye, kupuma kuageni u Yesu akamuila kululo awa niakoli muutemi ahigigwe mulipi. ²⁷Kululo kuleke kuitumya iahoela mpia, itume milandu, longola muluzi goma indoano, na umihole insamaki iyo na ng'wandyo, naiwalugula umulomo wakwe, ukuhanga mumo impia ing'wi. Imihole uape iahoela mpia kunsoko ane nuewe.

Chapter 18

¹ Matungo yayoyayo iamanyisigwa akaza kung'wa Yesu akamuila, Nyenyu numukulu muutemi akigulu? ² Yesu akamitanga umung'anya numunino, akamuika pakati ao. ³ Akahinga, tai numuie, iga muhite kila itunu nukutula anga ang'anya nianino singamuzizahuma kingila ku utemi wa kigulu. ⁴ Kululo uyu nuituna anga ng'wana numunino, Umuntu nuanso mukulu kutemi nuakigulu. ⁵ Nuyu wihi nuimu singiilya unge'wana numunino unsingiilyenene. ⁶ Kululo wihi nukuhuma kukinyila kuantuawa nianino nizaahui kumuleka Itunda. Ikutula iza umuntu nuanso atungiligwe igwe la kusela munkingo agumilwe mulunzi nululundu. ⁷ Isatiko lanyu anyaunkumbingula kunsoko a nkani ya unkunyili, kunsoko aya aiwi azizaimatungo. Ingi gwa isaliko lakwe umuntu uyu nuziziza kumatungo ayo, naziziza kunsoko ane. ⁸ Ang'wi umukono wako numugulu weenda kukinyila, Uteme uugume kuli nu ewe, hangi ikutula iza kitalako kingila kuupanga uzewimugila umukono ang'wi wimlema, kukila kungungwa kumoto uzazitite umikono nimigulu ihi. ⁹ Ang'wi iliho liko likutosha lipe uligume kuli nuewewe, ukutula iza uewe kingila ni liho lingwi kukola kwingila ni miho abiilikunu endu soswe moto. ¹⁰ Gozi mleke kumudalaha ung'wi wa anino awa. kunsoko kumuila kina kilunde akale amalaika ao mahiku ihi azeaulindie uunso wang'wa Tata ane nua kigulu. ¹¹ [Ambatiilya: Inkani niyigeelekile anga Akiili ya 11 "Kunsoko ung'wana wa Adamu auzile kukiguna iko naikimilie, shanga iza yigeelekile muuno nelya nuza nuakali.] ¹² Mukusiga ntuni? iga itule umuntu utite nkolo igana ling'wi ilimile ing'wi singi ukualeka ne ao ni makumi kenda mulugulu nukulongola kumupenza uyo nung'wi? ¹³ Anga amuhole, tai kumuila, ukulumbilya kukila ao ni makumi kenda na kenda ni singa aialimie. ¹⁴ Ingi iti singa ulowa wang'wa Tata anyu nuakigulu kina ung'wi waanino awa kulimansila. ¹⁵ Ang'wi ng'waanyu wakulea, longola ende umuhugulye uewe nu ng'wenso anga akije waina munyandugu ako. ¹⁶ Anga wahita kuulegeelya, muhole muntu ng'wi ang'wi abiili palung'wi nue, kunsoko imilomo naantu abiili ang'wi atatu ihumile kukondanilya ulukani luzipe. ¹⁷ Anga wihita kumutegeelya liile itekeelo ulukani ulu, angawahila hangi kulilegeelya itekeelo, nuanso waina munya kilungu rumuhoela mpia. ¹⁸ Tai numuile kilu nimukukilungaila mihi nu kilunde kikulugailwa hangi kilu nimukukilugula mihi nukigulu kikuugulwa. ¹⁹ Hangi numuile kina antu abiili miumbi lanyu anga igombye lukani lihi mihi nialulompila nulanso utata ane nuakigulu ukituma. ²⁰ Kunsoko abiili ang'wi atatu nikie palung'wi kukiila lina lane, nunene nkoli palung'wi nienso. ²¹ Hangi u Petro akaza akamuila u Yesu, "mukulu, umunyanduguani antashe kanga nune numulekee, ata mupangati? ²² U Yesu akamuila, singakuila ang'wi mupugati, Ingi ata iti imakumi mupungati na mupungati. ²³ Kunsoko nanso utemi wa kigulu wilika nuulemi uo nautakile kunonelya ialo la mutugwa wakwe. ²⁴ Naiwandya kunonelya ialo, umutugwe akwe ung'wi anudaiye makumi anzagu ikumi. ²⁵ Kunsoko aimugila anga nzila akulipa, unugole akwe akalagiilya aguligwe umusungu akwe, palung'wi niana akwe ni kintu kihi nautile uulipe wifung'we. ²⁶ Umutugwa akagwa, akatugama pa ntongeela akwe, akalunga mukulu utule nuugimya palung'wi nune hangi kuulipa kila ikintu. ²⁷ Umugole wang'wa mutugwa nuanso akahungwa kinyauwai akalekanuka nayo ihi naumudaiye. ²⁸ Ingigwa umutugwa naiwalekelwa numugole, akalongola akamuamba muntungwi akamgoga kunsoka amudaiye dinari igana ling'wi, akamuila ndipe iko ninukudaiye. ²⁹ Umutugwa uyu naudaigwe akamuila nindiile kuupa udu aya nundaiye. ³⁰ Umuntu gwa uyu nuang'wandyo akahita, sunga akalongola akamutunga kukitungo, anga wazawamailya iko numudaiye amutunguile. ³¹ Latugwa niangiza naiaona nikanso makipumie, Ikahung'wa kinyauwai kikulu, akaza ikamuila umugole ao kihi iko naikine kung'wanso. ³² Ingi gwa umgole uyo nua mutugwa akamitango akamuila ue mutugwa numbi, nakalekela uewe ideni lake lili kunsoko aumpepeye. ³³ Uewe gwa? singa au humile na kutula ni kinyauwai kumutugwa miako? Anga une nainukumie ikinyauwai. ³⁴ Umugole akwe ataka akamutwala kuantu niaja iantu, akatula gigwa sunga ruzemaila ilipo naudaigwe. ³⁵ Iti ingi uu uTata ane nuakigulu uzimu tendeela, ang'wi ung'wianyu shuzemulekela imilandu umulana akwe kupuma munkolo yanyu.

Chapter 19

¹U Yesu naiwakondya kuligitya inkani izi, akahega ku Galilaya, hangi akalongola mumpolempole a Yudea kuntongeela amongo wa Jordani. ²Mihundo ukulu wa antu ukamutyata, ukapantika uguniki kuko. ³Mafarisayo akamuhanga u Yesu, akamugema, akamuila, Ikutula taine umuntu kumuleka umusungu akwe kunsoko ihi? ⁴U Yesu asusha akalunga, "shamusomile ne kina uyu nauauimbile ung'wandyo, auaumbile mitinja nu musungu? ⁵Hangi akalunga, kunsoko iye umitunja ukumuleka utata akwe nu iakwe nukutula palung'wi numusungu akwe nianso abiili akatula muili ung'wi. ⁶Kuluko singa abiili hangi, aina muili ung'wi ingi gwa iko naukikamantilye Itunda, kutile muntu wihi nukukikamantula. ⁷Ikamuiila niki gwa umusa aupamilye ilago li tutu nulakumuleka? ⁸Akaaila kunsoko aukaku wa nkolo yanyu, umusa akaagombya kualike iasungu ao ingigwa kupuma ng'wandyo singa aiza uu. ⁹Numuie kina wihi nukumuleka umusungu akwe angwe singa nsoko augoolya nukutina musungu mungiza, ukutula wagoolya, numitunja nukumutina umu sungu naulekilwe la ukutula wagoolya. ¹⁰Amwanyisigwa akamuila u Yesu ang'wi uu yili umugoha nu musungu singa iziza kutina. ¹¹U Yesu akaila ingi singa kila munti uhumile kusingiilya umanyisi uwu ingi aoti dunia gombigwe kusingiilya. ¹²Kululo gwa akoli iantu naiaimilwe uhumu wa kituma ikimuili, kupuma niang'wi aiaimilwe uhumu nuanso niantu, niang'wi aimpya nilye age kunsoko itume lukani la kigulu, nuhumile kusingiilya umanyisigwa ausingiilye. ¹³Sunga akatwaila ang'enya anino alume kuaikilya imikono ao nu kulompa iamanyisigwa akwe ikamupatya. ¹⁴U Yesu akaila, "agombi" iangenya nianino, laki kuagili kuza kitalame, kunsoko uetemi wa kigulu ingi wa antu anga wawa. ¹⁵Nung'wenso akaika imikono akwe migulya ao, sunga akahega pang'wanso. ¹⁶Muntu ung'wi akaza kung'wa Yesu akalunga, "mumanyisi, kintuni nikiza nini humile kituma sunga mpanlike utemi nuakali nakali. ¹⁷U Yesu akamuila, kuniki nukunkolya ikintu kinikiza? Ukoli ung'wi du numuza, ang'wi uloilwe kupantika uupanga ambiila uunonelya wa ng'wi Tunda. ¹⁸Umuntu nuanso akamukolya, unonelya kii? u Yesu akalunga, leka kubalaga, leka kugoolya, leka kia, leka kuligitya uleele. ¹⁹Akulye utata ako nuiako, hangi mulowe umanyakisali anga uewe nizawiloilwe. ²⁰Umuntu nuanso akamuila, aya ihi nimakondaniye. Nikiule ni mpee. ²¹U Yesu akamuila ang'wi uloilwe kukondanila, longola ende ugulye ihi uape iahimbe ukutula ni kiuto kihunde, sunga nzuu untyate. ²²Umuhumba yu naiwija ayo nu Yesu naukumuila akahenga akazesiga masigo idu, kunsoko aiwilingie nsao yidu. ²³U Yesu akaila iamanyisigwa akwe; "Tai numuie ikaku umugole kingila muutemi wa kigulu. ²⁴Hangi numuie ingi ipepeelee ingami kukiila mibolomyo la sindano, kukila umugole kingila mutemi wa kigulu. ²⁵Iamanyisigwa naiija nanso, ikakuilwa nangulu nukulunga, "Nyenyu gwa nuzegunika? ²⁶U Yesu akaagoza akalunga, kuantu shaliumikile, kung'wi Tunda ihi nanso ahumile. ²⁷Sunga u Petro akamusukiilya akamuila, Goza, kaleka ihi kakatyata uewe, kintu ki nikupantika kitalako? ²⁸Yesu akaila, "Tai numuie, uyu nuantyatile unene muileli nupya mumatungo na ng'wana wang'wa Adamu, nuzizikie pakatikati pi tundu la ukulu wa mukola, nunye muzizikie migulya amatundu ikumi na abiili na ukulu kumapa ulamulwa makabila ikumi na abiili na Israel. ²⁹Sunga ung'wi anyu naulekile ito lakwe, aluna niagoha, nawa niasungu, Tata, ia, ana ang'wi mugunda kunsoko a lina lane, ukusingiilya kukila igana, nu kusala uutemi nuakali nakali. ³⁰Idu awa niang'wandyo itungili, azetula anyuma, nawa nianyuma azizatula angwandyo.

Chapter 20

¹Kumdogoilyo utemi nuakilunde ukimpyanana muntu nukete umugunda, nai wiandiie ukedaudau nsoko akuaika anyamilimo mumugunda wakwe nuamizabibu. ²Nae igombya neanyamilemo dinalu ing'wi kumung'wi, wikaayuma ende kumugunda nua mezabibu. ³Nai akeile masaa ataatu wikenda hange uu wikaona itumi angiza aeimekule akeeze agila anga mulemo pake awiza kisoko. ⁴Wikaaila, "Nunyenye gwa, longoli mumugunda nuamuzabibu, hange kehi nemutakile kumupa Uuu ekalongola kitumia umulemo. ⁵Wikalongola hange naakela masaa mutandatu muma saa nemutandatu, wikituma uulukulu. ⁶Nkua yedu hange naepikile saa ikumi neleng'wi akenda nukuahanga eantu neangiza imekile akeze angila anga mulemo. Wikaaila, "kuneke mumehile apa nuagile anga mulemo wehi kuluhiku lehi? ⁷Ika muila kunsoko kutile umuntu wehi nukupee umulemo. Wika aila nunyenye gaa lungoli mumugunda nua mezabibu. ⁸Imatungo ampinde napikile, umuhola mugunda nua mezabibu wikamuila umemeeli wakwe, "Itange eitumi wape ekinyamulimo, kandiilya nua musho sunga nua nguandyo. ⁹Nae ekiza awa nae aikilwe saa kumi ne ng'wi, kelaung'wi ausengiye dinali. ¹⁰Nae ekiza eitumi ang'wandyo, aeasigike kena akupegwa kukele, kuite ekasingiilyegua kela ung'wi dinali ing'wi kela umuntu. ¹¹Nae ikasingiilya dunyamulimo kao, ikamisumelya umukola mugunda. ¹²Ikalunga, "Ee eitumi neampelo aeitumiile isaa Ing'wi udu muitumi mulemo kuite waempyania nusese use kukenkile imeligo kuluhuku lelinukupya mpasui. ¹³Kuite umuhola nuugunda wihehusa nukulunga kung'wi wao, muhumbe miane, singa nutumile anga ubii. ¹⁴Itee? singa aelugombilyene nunene kudinali eng'wi? ¹⁵Itee singa taine leung'wane kutuma anga nendilwe ninsao yane? Ang'wi iliho lako ibe nsoho une nemuza? ¹⁶Unu nua mwisho ukutula wang'wendyo nuyu nua ng'wandyo ukutula wa mwisho. ¹⁷U Yesu nauhunankila kena kuyelusalemu awahoile iamanyisigwa akwe ikumi nuubiili kumpelo, numunzila wikaaila. ¹⁸Gozi kuunaikela kuyelusalemu, nu Ng'wana wang'wa Adamu uhukwa mumikono aakulu aakuhani neaandeki. Akumulamuila ensha. ¹⁹Hange akamupunya kuantu ne amahi nsoko kumumela, kumukua nukumutumbeka. Kuite uluhiku laka taatu ukuiuka. ²⁰Hange uia nua ng'wana wang'wa Zebedayo ae uzile kung'wa Yesu niana akwe. Wikatungama ntongeela akwe nukulompa kentu kupuma kung'waakwe. ²¹U Yesu wika nuila, "utakile ntuni? Wikamuila, "Lunga kena iana ane neabiiliikie, ung'wi kumohono wako nua hegoha hange ung'wi kumokono wako nua kekema nuuitemi wako. ²²Kuite u Yesu wihasusha nululunga, "singauine eke nukulompa. Itee?Uhumilene kung'wela ekekole nekung'wela? ekamuila "Kuuhuma" ²³Aaaila, ekehole kane mukuhingwela. Kuite kieke umukono wane nua kulela numokono wane nuakekema singa anga nene kumupa, kuite kuawa neanoneeigwe nutata wane". ²⁴Eamanyisigwa neangeza ikuminaeigule uu, iha ambwa ukea nea luna ao neabiili. ²⁵Kuite u Yesu wikaitanga ung'wenso nukuaile, "Muleugile kena eahumu nea mihe amuduile, nea hulu ao ituma uuhumi kitalao. ²⁶Kuite ileke kutula uu kitulanyu kuleka ite, wehi nakulowa kutula mukulu nulalanyu kusingawatule mutumi wanyu. ²⁷Nunyu nukulula wang'wendyo kusinga watu mitumi wanyu. ²⁸Anga uu ung'wana nuang'wa Adamu singa ae uzitumilwa inge kituma, nukupunya uupanga wakwe kutule ukomoli waantu duu. ²⁹Imatungo naepumile kuyeliko, iimbe ikulu lekamityata. ³⁰Hange ika aona apoku abiili ikie mumpelompelo anzila. Naeigule kena Uyesu ukukela, ekitanta mduli ekalunga, "Mukulu, Ng'wana wang'wa Daudi ukugeze." ³¹Kuite iumbe likaakenda nukuaile kulagi. Ata uu, neanso ekahulya unduli kukile nukulunga "Mukulu Ng'wana wang'wa Daudi kugoze." ³²Hange u Yesu wikenuka wikailanga nukuaholya mutakile numulendele ulee? ³³Ikamuila, "Mukulku kena emiho itu apelye. ³⁴Inge u Yesu wikalutwe nuukea, wika maambaemiho ao, inge uu ekasingiilya uhumu wakuona hange ikanityata.

Chapter 21

¹U Yesu neamanyisigwa akwa ekapika pakupi ne Yelusalemu hange ekalongola sunga kuBethfage, kulugulu nuka mezeituni, hange u Yesu wihaatuma iamanyisigwa abiili. ²Wikaaila, longoli kukesale nekakunlongeela, sunga mukumiona ndogwe etungilwe palungwanso, nung'wa ndogwe palung'wi nuyo. Itungueli nukuileta kung'waane. ³Anga muntu wihi wamuila kehi kua nelanso, mukulunga, 'Mukulu uitakile,' numuntu nuanso ukukaya kumugimbwa mize palung'wi nizo. ⁴Ikani nelanso inge ilo naelekeiye kuanyahedagu kulinja ligeelekele. Wikaaila. ⁵Aeli iana akisungu akasayuni, egoza, umutimi wako upembilye kung'waanyu, mupolo hange unaulie mundogwe, nung'wa ndogwe mugoha, ng'wa ndogwe mudabu. ⁶Hange iamanyisigwa ekalongola ekituma anga u Yesu naualagiye. ⁷Ikamualeta undogwe nu ng'waa ndogwe, nukueka iang'wenda migulyaao, nu Yesu wikikie nung'wanso. ⁸Idu mumilundo ekaila iangwenda ao munzila niauye ehatema imatambi kupuma mumahota nukaila munzila. ⁹Iumbi naelemutongee u Yesu nawa naiamulyatile iha hulya mduli, nukulunga, "Hosana kung'wana wang'wa Daudi ! Ukembelilwe uzile kulima lamukulu; Hosana migulwa kukila. ¹⁰U Yesu paekapika kuYelusalemu, kesale kehi kekitumba nukulunga, "Uyu nyenyu? ¹¹Iumbe lekalunga, "Uyu Yesu munyakidagu, kupuma kunazaleti akuGalilaya. ¹²Hange u Yesu wekingela mitekeelo (ang'wi Tunda. Akaazunsa ehi hunzi naiakugulya nukugula mitekeelo. Wekapeula ga numeza neyaantu nae akukaila impia ne maintu naagulya nkume. ¹³Wikaaila, "Iandekile, "Ito lane lekutula ito nelakulompela, kuite unyenye mametenda ikulungu laii. ¹⁴Hange iapulu nea kilele ika miziila mitekeelo, nung'wenso wikaakomya. ¹⁵Kuite kumatungo eakulu amakuhani neaandeki naiaine imakula naumiyumi, hange naeigule iang'enya ahuzugalya mitekeelo nukulunga, "Hosana ng'wana wang'wa Daudi, "ihaambwa makuo. ¹⁶Ikamuila, "Wigulene nehe kulambulwa neantu awa? U Yesu wikaaila, "Ee! kuite mukele kusoma, kupuma mumelomo ang'enya neadabu neakankamukete likimo lupikile. ¹⁷Hange u Yesu wikaaleka nuikulongola kunzi nakisale mu Bethania nukulala kuko. ¹⁸Ikedaudau nausukile mukesali, aeukete nzala. ¹⁹Wikaleona ikota mumpelompelo anzila. Wikalehanga, kuite shanga wikalya angakentu, mung'wanso inge ematutu du. Akauele, Itule tile inkali kung'waako lukulu hange. "Hange itungu lelo imtini wekuma ²⁰Amanyisigwa akwe naiaine, ikakulwa nukulunga, yatuleka ule umtini wuma nkua eng'wi? ²¹U Yesu wikasusha nukulunga, "Tai kumuila, ang'wi mihutula nuuheli muleke kuailya, shanga mukituma eke nekitumilwe kumtini udu, kuite mukuila ate ulugulu , uholwe ugung'we mubahali, yukutula. ²²Kehi nemukulompa kusola, kunu eze muhuie mukusengiilya. ²³U Yesu naupikile mitekeelo, akulu amakuhane anyampala antu ekamuhanga imalungo naukumanyisa nukukolya, kuuhumi ke ukituma imakani aya? Hange nyenyu nukupee uhumi uwu? ²⁴U Yesu wihasusha nukuaila, nunene hange kumukolya ikolyo nen'wi. Ang'wi mukumbila, nunene uu kumuila kuuhumi ke nekituma imakani aya. ²⁵Ubadisigwa nuang'wa Yohana aeupumile pee, kulumdane ang'wi kuantu? Ikiholya ienso, akalunga, anga kulunge, aeupumile kilunde ukuila, nehe mukahita kuhuila? ²⁶Kuite anga kulunge, aeupumile kuantu, "kogopile imaumbie, kunsoko ehi aine uYohana kena munyakedagu." ²⁷Hange ekasusha kung'wa Yesu nukulunga, "Shakuine" Nung'wenso wikaaila gwa, "Nunene singa kumuila kuushumi he kituma emakani aya. ²⁸Kuite mukusinga ntuni? Umuntu nukete iama abiili Wikenda kung'wi nukumuila, Ng'waane, longola witume umulemo mumugunda nuamezabebu. ²⁹Lelo, "Ung'wana wikasusha nukulunga, shaninzuu, kuite panyambeke wikakaila imasigo akwe nukulongola. ³⁰Nu muntu nuanso wikalongola kung'wana nuanso akasusha nukulunga ninzuu, Mukulu, huite shanga wekenda. ³¹Nuule kuawa neabiili nuilumile anga nuTata wakwe nauoilwe? Ikalunga, "Ng'wana nuangwandyo" U Yesu wikaaila, "Itai kumuila, iamanangwa neakosi ahingela muutemi wang'wi Tunda kuleka hanza unyenye hingela. ³²Kundogoiyo u Yohana auzile kitalanyu kunzila nenguloku, kuite singa meka muhuela, mutungo ia manangwa nea kosi akamuhuela. Nu nyenye naimuine nelanso lekole, shanga mekaungana nsoko mieka mumuluile. ³³Tegeeli ikilingasiilo nekiuya, aukule muntu, umuntu aukele ieneo ikulu nelihi. Auteme imizabibu, unkakitiila, wikazipya nihiseme nekakukamula imagai, akazenga numuhala nualindi nukuliliha kuagaza zabibu. Hange wekenda kehengiza. ³⁴Imatungu amaogola amizabibu naeuhugee, wikaatuma atuungwa ang'wi, Umuya ekamubulega, nu muya ung'wi ikamukua namagwe. ³⁵Kuite awe neelima izabibu ikazihola eihimi akwe, ihamuhua ung'wi, Umuiye eka mubalaga, nu muya ung'wi ikamukua namagwe. ³⁶Kumkua nengiza, umugole wikaatuma atungwi angiza, eeelu kukila awa neangwandyo, huite awa neelima akaaleda hange wudu. ³⁷Nai akahila nanso umuhulu nuanso akamutuma latalao uug'waalawenukulunga, ahumukulyaumngwane. ³⁸Kuite awa neelima emezabibu naeamwine umuhumba nuanso, Akiela, Uyu musali, Nzii, kumbulage nukuhola uusali. ³⁹Uu ekamuhola, ekamugume kunzi na mugunda nua mizabibu nukumubulaga. ⁴⁰Itee umukola mugunda nua mizabibu nuzile, utenda uli ialemi amezabibu? ⁴¹Ikamuila, "Ukuabipya iantu nuanso abi kunzila aulaki kukila, ne hange ukusalisha umugunda nua mizabibu kulumiangeza, iantu neahuli pa kunzila amezabibu neakahonda". ⁴²U Yesu wikaaila " Shamusomilene numaandeko,' Igwe nealatulile iaashi naina igwa ikulu nelaukunderi, Ile lepumile kumukulu, hange ukuleta

ikuilwa kumiho iluu?⁴³ Uu kumuila, Utemi wang'wi Tunda ukuholwa kupuma kitalanyu nukupegwa ihe nekee inkali yalawe. ⁴⁴Wehi nuekagwa nugwe nelanso ukubungwa ninoo. Kuite kuehi nelelumugwila, lekumusia.⁴⁵ Ikulu amakuhani nea mafalisayo naeakija ilingasilyo yakwe, ikaona kena akulambulwa enso. ⁴⁶Kuite kela naealoilwe kugoola mikono migulya lakwe, akagopa umilundo, kunsoko iantu aeamugozile anga munyakidagu.

Chapter 22

¹U Yesu autambue neenso mulengasiilyo nukulunga. ²Utemi wa kilunde wumpyani numutemi naoneneeye wilolinua winga wang'waakwe. ³Wikaatuma eitumi akwe husila awa neaalehikweize muwiloeli nua winga, huite sengaikapika. ⁴Umutemi wikaatuma hange eitumi angizawikalunga. "Aeli ehe neanilwe,Gozi,nanonelyaindyia.Nakwa neamudama neaginu asinzwaa,ne makani ehi ahondilile, Nzii hiloelye muwinga".⁵Kuite iantu awa singaai akee lukulu uamwi wakwe. Neang'wi ikalongola kumigunda ao, nawa niangiza ikalongola mumaanza ao nabiashala. ⁶Niangiza ikaaja eitumi amukulu nukuabulaga. ⁷Kuite umutemi wikataka.Wikatumu ikua mbiteakwe akabulangwa eabulagi nukulimansiilya ikisalekao kumoto.⁸Hange wikaaila eitumi akwe, "Uwinga ukondile, kuite ianwi shangaaza. ⁹Kuitelongoli muninsambwa nzile nemehulu, muane iantu needu anga uu neukuhuma aze muwiloeli nua winga." ¹⁰Eitumi akena munzila ninkulu nukuakalibisha iantu ehi nae aine, aza kuabi, Uu itando nila winga ieizula iageni.¹¹Kuite umutemi nae wingie nukuagoza iaiziila, wikamuona muntu ung'wi akeze mugila ung'wenda nua winga. ¹²Umutemi akamukolya, Muhumba miane, azaupikile ule apakunu umugila ung'we nua winga?Numuntu nuanso shanga wikasushaketi. ¹³Uu gwa umutemi akaaila eitumi akwe, Mutungi umuntu uyu imekono nemegulu mugumi kunzi kuhiti, kung'wanso nuuhole uleli nukusia muno. ¹⁴Kunsoko antu edu itangilwe, kuite awa niasaguwe ashenyu.¹⁵Uu iatalisayu ikahega nukuzipeilya amurambe uyehu munkani yakwe ung'wenso. ¹⁶Uikaatuma iamanyisigwa ao palung'wi Helode Hange ikamuila uYesu, "Mumanyisi, kulengile kenaewe wimuntu watai, hange kena ukumanyisa ita ang'wi Tunda etai shanga ukee mkani ningiza hange umugila anga ukweli nua antu. ¹⁷Kuite kuile, usegile ntuni? Itee? taine kilago kapunya ehodi nshenyu ang'wi alii?"¹⁸U Yesu aulengile uubi wao wikalunga, Kuneki nemungema unye nemiamasue?¹⁹Ndangiili empia netumeka mukodi."Uu ikamutetela edinali.²⁰U Yesu akakolya "Ikeli ne lina ele lang'wi nyanyu?"²¹Ikasusha,"Yang'wa kaisari." Uu Yesu akabila,"Mupiukaisari nakwe nang'wi Tunda mupi Itunda." ²²Naeigule ile ikakuilwa. Hange ikamuleka nukulongola yao.²³Iluhiku nulanso ang'wi ao amasadukayo akiza kung'wa Yesu, awa neelunga kutile anga uiukiwaashi.Ekamukulya, ²⁴akalunga,"Mumanyisi,Umusu aulugile, Angeze umuntu ukule singa utugile ung'wana, umuluna ukumusala umusungu nuanso nukumuligelya ung'wana nsoko amuluna wakwe."²⁵Aeahote atuna mupungate. Nua ng'wandyo autenile wikasha shuutungile ung'wana.Aka mutekela umulune umusungu. ²⁶Hange umulune wakwe wikalenda uu, hange nuyu nuaka taatu, yekatenda uu sunga yuyu nua mupungate. ²⁷Nae ituma ite ehi, numusungu nuanso wikasha. ²⁸Inge muuiuki umusungu nuanso ukutula wang'wanyenyu mualuna neanso nemupungate? kunsoko ehi ae amutenile."²⁹Kuite u Yesu ausuhilye nukulunga, Mukakoseela, Kunsoko shamumanyile Imaandeko sunga ningulu niang'wi Tunda. ³⁰Kunsoko muuniuhi, iantu shaitena ang'wi hulenwa, kuleka ite iantu etula anga iamakika hilunde.³¹Kuite uiuki waashi mukele musomene niTunda auketambue kitalanyu, nukulunga. ³²Unene ni Tunda nuang'wa Iblahimu, Itunda wang'wa Isaki, ni Tunda nuang'waYakobo?Itunda singa Itundawaashi,inge Itunda nua panga." ³³Imatungo umulundo nuahija ile,ikakuilwa umanyisi wakwe.³⁴Kuite emafalisayo niakija kena Uyesu wakilaja ea masadukayo,ekiiligeila ienso palug'wi. ³⁵Ung'wiao, akeze munyilago, wika mukolya ikolyokumugema. ³⁶Mumanyisi,ilago neleuke ni kulu kukele imalago ehi.³⁷U Yesu akasusha,"kusinja umulowe umukulu kunholo ako ehi, nemahala ako ehi. ³⁸Ili lilo ilagilyo ikulu hangi nilang'wandyo.³⁹Hange na akabiili impyani ni yiyo. Kusinja kumulowa u munya kisali anga nuiloilwe u ewe. ⁴⁰Imalago ehi neanya kidagu imeiwe nemalago yaya nabiili.⁴¹Ne mafalisayo naekili ilingile paluug'wi, U Yesu akaakulya ikolyo. ⁴²Akalunga,"Itee? Musegile ntuni kung'wa Kristo? Nuanso ng'wa nyenyu? Neenso ekasusha," Ng'wana wang'wa Daudi.⁴³U Yesu wikaasukeelya."Kuuhuni kea udaudi ike ni nkolo ukumitanga mukulu, nukulunga. ⁴⁴Mukulu auumuie Umukulu wane," Ikieumohono wanenuakegohe, sunga nekuatenda ialugu aho aikwepihe amegulu aho?"⁴⁵Ang'wi Udaudi ukumitanga ukristo,"Mukulu"Ukutulang'waakwe ule?⁴⁶Kutile nae usuhilye ulukani hanga, hange hutile naugemile kumukolya imakolyo nendu kupuma uluhiku lulo nukulongoleka.

Chapter 23

¹Kuleka ite auligilye ne antu neamanyisigwa ahwe, ²"Iaandeki neamafalisayo ikaie ituntu lang'wa Musa. ³Kehi neakumuila kituma, itumi kunu mezeagoza. Kuita muteke kituma intendo yao, kunsoko neanso elunga imakani neshaituma. ⁴Itai etunga meligo melito neanso hange mekaku humehenha, hange eahensha iantu mumeenga ao. Kuite neanso shaehugeela ata ninino kukenha. ⁵Inlendo yao yehi, ituma nsoko agozwe neantu. Kunsoko neanso igalipya imasandeko ao nukongeelya ukuulu nua upendi wang'wenda ao. ⁶Neanso ilowa kiki muianza yakikulya muumalagone mumatuntu akakulya mukate amumasinagogi, ⁷nuhulamushigwa kukulyo nkani yakusoko, nukulang'wa, "Amanyisi" ne antu. ⁸Kuite unye singainonee kitangwa "Miamanyisi" Kunsoko muukete umumanyisi ung'wi, hange unye meehi mekiluna. ⁹Muleke kuuitanga muntu wehi apa mihe kena Tata wanyu, kunsoko mukete Tata wang'wi alua, nung'wenso ukole hilunde. ¹⁰Hange muleke kitangwa "amanyisi" kunsoko mukete umumanyisi ung'wi duu, inge Kristo. ¹¹Inge numukulu mulalanyu ukutala mutumi wanyu. ¹²Wehi nukihumbula ukusimigwa, hange wehi nukisimya ukuhumbulwa. ¹³Kuite ukea wanyu aandeki nea mafalisayo, ateele! mukua lugaila iantu utemi nuakilunde. Nunyenyeshamuhumile kingela, shamuagombilye neakingela hutende ite. ¹⁴[Ambeshainkelele nie 14 shanga wigee muusangi nuuza nuakali. usagi ung'wi wongeelya ankelele ukuleka ulukelili nua 12 nulukelele nua 14 "Ukae wanyu unyeaandeki nea falisayo nemiateele kunsoko akuamileawa neashiwe neagohao"]. ¹⁵Ukae wanyu aandeki neafalisayo, ateele! Mukuputa itumbe labahali nukumutenda umuntu ung'wi wahuele kuaya nemukumanyisa .hangi nuekatenda anga unyenye, mukumulenda kabiili muntu nue [kumoto] jehanamu anga uu uuyenye nemile. ¹⁶Ukae wanyu atongeeli nea poku, unye nemilunga, wehi nuelapa kitekeelo, singa kentu. Kuite nuelapa kilapo la zahabu ni lekeelo, ukulungwa nekelapokakwe. ¹⁷Unye apoku meapungu, nekeule nekekulu kukelakeuya, zahabune angwi itekeelo neliikilwe wakufu nezahabu kung'wi Tunda? ¹⁸Hange, wehi nukulapa kuzahabu, singa kentu. Inge nukulapa kisingelyo nelekele mung'waakwe, utungilwa nuulapi wakwe. ¹⁹Unye antu nemeapoku, nekeule nekekulu kukele ikiunya isongeelyona ang'wi adhabu neekwa wakufu imasongeilyo nepumigwa kung'wi Tunda? ²⁰Kuite, nuanso nuelopa kuzahabu wilapa kunelanso nukumaintu ehe nahole kung'wa akwe. ²¹Nung'wenso nuelapa mitekeelo, wilapa kunelanso kung'wenso nuekili akwe. ²²Nung'wenso nuelapa kiluunde, wilapa pituntu la utemi ne lang'wi Tunda nukung'wenso nuikie mung'wanso. ²³Ukae wanyu, aandeki neafalisayo, ateele! kunsoko mukupunya ezaka kubizali, mnaanaa nechicha, kuita mukuleka imakani nemalito milego -tai ukende, nuuhueli. Kuite aya yemunonee kutula mutumile, hange singa kumaleka nemangiza muhile kumitumela. ²⁴Unye atongeeli nemeapoku, nemukusuza umududu numuniino kuite mukuimela ingamia!. ²⁵Ukae wanyu, andeki neafalisayo, miateele! Kunsoko mukoja ikole kunzi ne sahani kuhunzi, kuite kunzi izue uubi hange kulile anga upolo. ²⁶Unye aaafalisa nemiapoku, oji hanza ikole mukati ne mukati a sahani, nsoko inkika na kunzi etule nza nenyenso gaa. ²⁷Ukae wanyi, aandeke neafalisayo, meateele! kunsoko mukimpyana niibeela napakilwe ukenke, kunzi igela maza, kuite mukati izue imakupa naashi hange kela kentu neke bii. ²⁸Uulukuli, nunye kunzi migele kena miaza ntongeele aantu, kuite kunzi mizue uteele nuubi. ²⁹Ukae wanyu, aandeki neafalisayo ,meateele! kunsoko mukuzenga iibiila na anyakidagu nukupambe iibiila yao awa nea tai. ³⁰Unye milunga, anga aekikie mumahiku a tata itu, shanga aezekipalung'wi nao kuhunula usakami nuanya kidagu. ³¹Kuite mukihenga unyenye kena unye miana ao awa nae abulagile ianyakidagu. ³²Hange unyenye mukupikeelya kizulya pang'wanso niinonee umulandu nua Tata anyu. ³³Unye nzoka, akete vipilibao, muuekile ule uulamuli nuakujehanamu? ³⁴Kuite, goza, kuatuma kitalanyu ianyakidagu, antuneakuligwa, neaandeki, Ang'wi ao mukuabulaga nukuaaja. Ang'wiao mukuakua mumasinagogi anyu nukuazunsa nukupuma makesale king'wi sunga numuya. ³⁵Upumeli kena kung'wa anyu ukupumela usakami wehi nua tai nauhunuwe mihe, kaziilya isakamiang'wa Habili nua tai sunga isakani niya Zakalia ung'waa Balaki, nae mumubulabile patakatifu nepa kezindaalo. ³⁶Tai, kumuila, imakani aya ehi akuupata uwileli uwu. ³⁷Yerusalemu, Yerusalemu, uewe nukeze abulaga ianyakidagu nukuakua namagwe awa neatumilwe kung'wa ako! Nkua inga kumilingeela iang'nya ako palung'wi anga enkuku nilingeela iana akwe mumanana akwe, kuite singa wikagomba! ³⁸Goza ito lako lasaga nuula. ³⁹Nunee kuila, kandeelya, itungo lele nukulongoleka singa umona, sunga nuekalunga, "Ukembetilwe nuanso nuzile kulina nela Mukulu."

Chapter 24

¹U Yesu akapuma mitekeelo akalongola kwea. Iamanyisigwa akwe ikamuhanga nukumulagiila imajengo amatekeelo. ²Kuite akasusha nukuaila, "Tee, shamuine ne imakani aya ehi? Itai kumuila, kutile igwe nelekusaga migulya alulya neshu nukuhambulwa." ³Hange pawikikie mulugulu nula Mizeituni, iamanyisigwa akwe ekamuhanga akeze ipihie nukulunga, "Kuite imakani aya akupumela nale? Kentu ke nekikutula kelingasiilyo kakuza kung'waako ne mpelo aunkumbigulu?" ⁴U Yesu akasusha nukuaila, "Tuli nuugozi kena aleke umuntu kuakongela. ⁵Kunsoko edu azile kulina lane. Akulunga, "Unene inge nene ne Kilisto, hange akuakonga edu. ⁶Muukija mbita ni mpola nia mbita. Gozi muleke kutula nuwoa, kunsoko imakani akupumela, kuite empelo ika ikeli. ⁷Kunsoko ihe ikauka kihe nzuya, nuutemi kuutemi uuya. Yukutula nenzala nematetemeko amahimuianza niakuli kuli. ⁸Kuite imakani aya ehi ng'wandyo udu wauai nuakutuga. ⁹Uu akumupumya kunsoko magigwe nukubulagwa. Mukubipilwa ne mahi ehi nsoko alina lane. ¹⁰Uu edu akukumpa nukilekeelya nukibepilwe unyenye kua nyenye. ¹¹Anyakidagu edu akupumela nukuakongela edu. ¹²Kunsoko uubi ukongeeleka, ulowa nuantu du ukupola. ¹³Kuite uyu nukigigimiilya sunga empelo, ukuguneka. ¹⁴Izi inkani nenziza nia utemi yukutanatigwa unkumbigulu wehi kutula wihengi kumahi ehi. Uu empelo ekapika. ¹⁵Kuite nemekaona uwibulugi nuubi, naeletambuwa numunya kedagu u Danieli lemekile pakianza neketakatifu (nukusoma nualinge), ¹⁶uu awa neakole ku Yuda amankiile mumalugulu. ¹⁷Nuyu nuakole migulya mumalo waleke kusima pihe kuhola kentu keke kupuma munyumba akwe, ¹⁸nuyu nuakole kumugunda aleke kusuka kuhola ung'wenda wakwe. ¹⁹Kuite ukia wao neakete ung'wana nawe neakonsha mumahiku nanso! ²⁰Lompi kena kumanka kung'waanyu ileke kutula matungo ampepo, ang'wi luhiku nula kusupya. ²¹Kunso ikalukole lwago lukulu, neze lukile lupumile kupuma kuumbwa uukumbigulu sunga nitungo gaa, singalezezigela hange. ²²Anga imahiku nanso anga ae akugempigwe, kutile naeweze guneka. Kuite nsoko aasagulwa, imahiku nanso akukugempigwa. ²³Hange angeze muntu wehi ukumuila, "Goza, Kilisto ukole papa! Ang'wi, Ukilisto ukole uko muleke kuhuila inkani nianso. ²⁴Kunsoko i Makilisto nauteele neanya kidagu auteele azile nukigeelya makula makulu naukuelwi, kunsoko akukongela, ang'wi yukuwezekana ata iasagulwa. ²⁵Gozi, namuhugula nakele kupumela. ²⁶Kuite, anga amuila, "Ukilisto ukole kumbuga, muleke kenda kung'wanso kumbuga. Ang'wi, "Gozi, ukole munyumba muleke kuhuela inkani nianso. ²⁷Anga uu nulumelika kupuma kilya nukumelika kung'weli, uu yeekatula keza kung'wana nuang'wa Adamu. ²⁸Pehi nuukole umuimba, kung'wanso kuko indeeyilingeela. ²⁹Kuite matungo makupe kukela yekatula nulwago lukulu imahiku nanso, Ilya lukuikilwa kiti, ung'weli shaukupumya uwelu wakwe, inzota yukugwa kupuma kilunde, ningulu yakilunde yukuhingieka. ³⁰Uu ekelingasiilyo ka ng'wana wang'wa Adamu ekigela migulya, ni ntambu yehi ni amihe yako hongelya. Akumuona ung'wana nuang'wa Adamu upembilye mumalunde amigulya kungulu nuukulu nukulu. ³¹Ukuatuma iamalaika akwe kululi nulukulu alalumbeta, neensa akuulingiila palung'wi iasagulwa akwe kupuma nande ine nia mihe, kupuma mpelo ung'wini lunde sunga neye nengiza. ³²Imanyisi isomo kupuma mumtini. Anga itambee liketegela nukupumya imatutu, malenga kena iketiku kahugeela. ³³Uu gwa, anga maona imakani aya ehi, mulenge kena wahugeela, pakupi pamulango. ³⁴Itai kumuila, uwitugi uwu shaukukila, sunga imakani aya igele. ³⁵Ilunde nihi yukukela, kuite inkani yane shayukukila kwee. ³⁶Kuile kuluhiku nulanso nesasa kutile umuntu nuine, ata umalaika nua kilunde, ang'wi ung'wana, inge u Tata ung'wana wang'wenso udu. ³⁷Anga uu naeyeli mumatungo ang'wa Nuhu, uu yukutula keza kung'wana wang'wa Adamu. ³⁸Kunsoko mumahiku nanso imazi naeakeli kigela iantu ae akulya nukung'wa, akutina nukutinwa kupika uluhiku lulo nu Nuhu aewingile musafina, ³⁹hange shanga aealingile kentu kehi sunga emazi nai ahangile nukuchola ehi uu yukutula heza kung'wana wang'wa Adamu. ⁴⁰Uu antu abiile ika akole kumugunda, ung'wi ukuholwa, ung'wi ukulekwa kunyuma. ⁴¹Asungu abiili ikaa eze sia palung'wi, ung'wi ukuholwa, ung'wi ukusaga. ⁴²Kuite, tuli meahugu nsoko shamuine luhiku ke nuzile u Mukulu wanyu. ⁴³Kuite mulenge kena, angeze umukulu nuito angize azuine itungo ke nuzile umuhembi, azuzekesha shanga azuzee leka ito lakwe kubunangwa. ⁴⁴Kuite, inonee gwa mutule mukondile, kunsoko ung'wana wang'wa Adamu uzile itungo nesungamuine. ⁴⁵Ite nyenyu numulindie, mutugwa nukele imakala, umukulu wakwe umuphee uuhumi kuawa neakole nuto lakwe, nsoko waape indya kumatungo nanonee? ⁴⁶Ukembetilwe umitumi nuanso, u Mukulu wakwe ukumuhanga ukitume uu imatungo nuzile. ⁴⁷Itai kumuila kena umukulu ukumuika mukela kentu nekakwe. ⁴⁸Kuite umutugwa ang'wi mubii ukulunga munkolo akwe, "Mukulu wane watinia," ⁴⁹wandye kuakua eitumi akwe, hange wang'we nukulya palung'wi nuhugala. ⁵⁰U Mukulu nua mutugwa nuanso uzile uluhiku numugila ata isigo, numitungu nushuine. ⁵¹U Mukulu wakwe ukumutema ipande ibiili nukumuika mulyoma ling'wi anga asambo, kung'wanso ikole kulila nukusia emino.

Chapter 25

¹Uu utemi wakilunde ukipyanigwa neawali nikuminaahole intala yao ekalongola kumupokela ubwana nuawinga. ²Antaano ao ae apungu nawa neangiza ataano aaelewa. ³Eanawali neapungu ekahola intala yao, shanga ekahola emakuta. ⁴Hange aenawali awa neaelewa ekahola iseme yao nemakuta palungwi ni ntala yao. ⁵Imatungo yayo Ubwana nuawinga naushelewe kupika, ehi akahung'wa tolo ekalala. ⁶Lakini utiku wakatekate akakakuta ngwano, "Goza, ubwana nuawinga! Pumi kunzi mumusingeelye. ⁷Uu neenso enawali ehi akauka ekakakelya intala yao. ⁸Awa neapunga ekaela awa neelewa, 'Mukongelye esehemu amakuta anyu kunsoko intala yitu yukulima.' ⁹Lakini awa neaelewa ekaasukilya ekaela, 'Kunsoko shanga akutosilye unyenye nusesa, kuite longoli kwa awaneegulya miguelye ekeasi kanyu nekemosilye. ¹⁰Imatungo naalongoe neanso kugula, Ubwana wawinga wekapika, ne matungo naakole tayali aeendile nang'wenso kushela awinga, numulango wikalugailwa. ¹¹Baadae enawali neangiza naapikile ekalunga, "Bwana, bwana, kulungwile." ¹²Lakini akaasukelya nukulunga, 'Etai kumuella, shanga numumanyile. ¹³Kuite gozi, kunsoko shangamuihe ematungo luhiku ang'wi saa. ¹⁴Kuite sawa numuntu nautakile kusafili kulongola ihe ngeza aeutangile eatugwa akwe nukuapa ugole wakwe. ¹⁵Ung'wiao wekamupa talanta itaano, uyu numungiza wekamupa ibeele, nuyuite wekamupa eng'wi. Kela ung'wiao aupokee kiasi kulengana nuuwezo wakwe, numuntu nuanso weka safili kulongola yakwe. ¹⁶Mapema uyu naupokee entalanta niitano wikalogola wekaelya, nukutugisa talanta itaano hange. ¹⁷Uu uu nuyu naeupokee italanta nibeele, aeutugizilye ni nzuya ibeele. ¹⁸Lakini umutugwa naeupokee talanta eng'wi, wikalongola yakwe wikahemba ishimu pihe, ite wikamepiha empia ang'wa bwana akwe. ¹⁹Na baada matungo malepu, Ubwana watungwa neanso wekasuka nukuzepelya emaesabu neenso. ²⁰Umutugwa nuanso nausengeeye italanta niitano auzile wikaleta ningeeza itaano. wikalunga, Bwana, azumpee talanta iitano. Goza napata efaeda atalanta ngiza itaano. ²¹Ubwana akwe wikamuila, "Hongera, mutugwa numuza nuuhueli! Umuhueli kuintu niino. Kuupa emadalaka migulya kuintu niidu. Ingele muiloelyi wang'wa Bwana ako. ²²Umutugwa nausengeeye italanta niibeele wekeza nukulunga, Bwana, aumpee talanta ibeele. Goza napata faeda atalanta geza ibeele. ²³Ubwana akwe wekamuela, "Hongeele mutugwa numuza nuuhueli kumaintu nemakehu. Kuupa emadalaka migulya kumaintu needu. Ingile wiloelye mung'wa Bwana ako." ²⁴Baadae umutugwa naupokee etalanta neng'we aeweze wekalunga, "Bwana, nengile kina uewe umuntu mutaki wevuna pang'wanso neshanga uhusekile. ²⁵Unene nekogopa, nekenda yane nekapiha etalanta akopihe. Goza, ukete hapa nekako." ²⁶Lakini ubwana wikamusukilya wekalunga. 'Uewe umutugwa mubee, aulengile kina nekala pang'wanso neshanga ntemee nukuvuna pang'wanso neshanganihusekile. ²⁷Kuite aeizepie kuapa empia ane entu abenki, nematungo naensukile kung'wane aezemesengelya nane palung'wi nefaeda. ²⁸Apa muhegelyi etalanta nanso mumupe utugwa nukete talanta nikumi. ²⁹Kila umuntu nukete nekakwe, okongeligwa ikulu ata ukuzidisheligwa. Lakini kwa uyu nemugila ekentu, ga nekenukete ukuhegeligwa. ³⁰Mugumi kunzi kukiti umutugwa nuanso neshanga ufaile hange ikutula kelelo nukukelya emino. ³¹Ematungo ung'wa Adamu nuekeza nuutukufu wakwe, naealaeka ehi palung'wi nung'wenso, Uu ukikie migulya ituntu lakwe nuutukufu. ³²Indugu yehi ikilingeela ntongeela akwe, nung'wenso ukuabagala eantu. Anga umudemi nuebagula inkolo nimbuli. ³³Ukueika inkolo mukono wakwe nuwakigoha, ite ukiekaimbuli mokono wankege. ³⁴Ite umufalme ukuaela awa nea mukono wakegoha, Nzii, nemukembetilwe nu Tata anyi, usali ufalme nauandalewe kunsoko anyu kupuma ukuekwa emesingi au nkumbigulu. ³⁵Hange aenkete nzala mekampa indya; Ae nemugeni mukankalibisha. ³⁶Ae nkole kepwe, mekantugala eang'wenda; Ae numulwae mekantunza; Ae nkole muketungo mukangoza. ³⁷Uu awa neatai akumusukelya nukumuella, Bwana, Nale aekukuine ukete nzala kekakulesa? Ang'wi ukete nyota kekakupe maze? Hange nale nae kukuine umugeni kekaku kalibisha? Ag'wi ukete nyota kekakupa emaze? ³⁸Ang'wi nale naekukuine umugeni nakekakukalibisha? Hange umugila anga lang'wenda kekakutugala eang'wenda? ³⁹Ang'wi nale naeumulwae, ang'wi ukole muketungo kekeza kuugoza? ⁴⁰Na umufalme ukuasukelya, etai kumuella, naemutendile apaite kung'wi anyandugu ane neanino, aemuntendee nene. ⁴¹Kuite ukuaela awa neakole umukono wakwe nuankege; Hegi kitalane unye nemukete emasatiko, Longoli kumoto nua kulenakale naeandalewe kunsoko ang'wa shetani neamalaeka akwe; ⁴²Kunsoko aenkete nzala shanga mekakumpa indya; Ae nkete nyota shanga kekakupa emaze; ⁴³Ae nemugeni shanga mekankalibisha; Ae nkolekepwe shanga mekampa eang'wenda; Ae nemulwae ae ntungilwe kuite shanga mekangoza. ⁴⁴Au nawa neanso aku musukelwa nukulunga, Bwana nale naekukuine ukete nzala ang'wi nyota, ang'wi umugeni, ang'wi ukepwe ang'wi umulwae, ang'wi utungilwe, shanga kekakuhudumela? ⁴⁵Ite ukuasukelya nukulunga, 'Etai kumuella, eke neshanga aemuatendee awa neanino, shangaae muntendee anga nene. ⁴⁶Awaite inzu kuazabu akale nakale kuite awa neatai upanga wakale na kale."

Chapter 26

¹Imatungo u Yesu naumaile kutambula inkani yehi niyanso, akaaela eamanyisigwa akwe, ²"Mulengile kina baada amahiku abeele kuutula nesikukuu, nung'wana wang'wa Adamu ukupumigwa kuite wasulubiwe." ³Baadaye eakulu amakuhani neanyampala neantu aeatankanile palung'wi pakate pamakao ang'wa kuhani numukulu, naewitangwa Kayafa. ⁴Kwa palung'wi ekupanga enjama akumuamba u Yesu kwa unkunku nukumubulaga. ⁵Kunsoko aalungile, "Ileke kutula matungo asikukuu, kuite ilekekuleta eghasia pakatekate aantu." ⁶Imatungo u Yesu naukole ku Bethania munyumba ang'wa Simoni umukoma, ⁷naukole ukionyesha pameza, musungu ung'wi aewezile kitalakwe aukenkile mukebe nuwa alabasta naekete imakukuta naake ethama nkulu, na aeumahunuie migulya mitwe lakwe. ⁸Lakini eamanyisigwa akwe naaine ikani eleite, aabepewa nukulunga, "Kunsokoke easala eyeite?" ⁹Ayaite ahumekile aguligwe kukeasi kekolo nukupegwa eaula. ¹⁰Lakini u Yesu kunsoko aalungile eleite, wekaaela. "Kuneke mukumusumbula umusungu uyuite? Witumile kentu kezakung'wane. ¹¹Eaula mukete mahiku ehi, lakini shangamukutula mukole nunene mahiku ehi. ¹²Kunsoko nauhunue imakuta mitwe lane aya migulya wa mwela wane, aewitumile ite kunsoko ukuekwa kung'wane. ¹³Kutai kumuula, pehi ulukani ulu nulekatambulwa pakate aunkumbigulu wehi, eketendo nukitumile umusungu uyuite, hange kekutambulwa kunsoko akumbukumbu." ¹⁴Kuite ung'wiao nua awa nekumi nambele, naewitangwa Yuda Iskariote, akenda kwa akulu amakuhani, ¹⁵nukulunga "Mukumpa ntuni anganumusaliti?" Akamupimela u Yuda ipande thelathini niyampia. ¹⁶Hange imatungo yayo wekaduma enafasi akumusaliti. ¹⁷Hata uluhiku lang'wando nuamekate neshanga eekewe igae, eamanyisigwa akwe aeendile kung'wa Yesu nukulunga, Pe nutakile kukuandaelye ulye indya ya Pasaka?" ¹⁸Wekaaela, Longoli kumujini kumuntu fulani namueli, Ung'walimu ukulunga, "Ematungo ane ahumbeela kumetimelya epasaka palung'wi neamanyisigwa ane, pakate panyumbako." ¹⁹Eamanyisigwa akituma anga u Yesu naualageye, na andae indya ya Pasaka. ²⁰Naeipikile mpende, aewikie kulya indya palung'wi neamanyigwa kumi nambeele. ²¹Naakulya indya, wikalunga, "Etai kumuula ung'wi anyu ukunisaliti." ²²Ekapyenenkela kule, kila ung'wiao akandya kumukolya, "Ite shanganene Mukulu?" ²³Akaasukilya, "Uyu nukutala umukono wakwe palung'wi nunene mukate mibakuli yuyo ukunisaliti. ²⁴Ung'wana wang'wa Adamu ukuhega, anga naeyandekilwe. Lakini isateko lakwe umuntu nuekamusaliti ung'wana wang'wa Adamu! Azetula tazu kumuntu nuanso angae waleke kutugwa." ²⁵U Yuda, nae uzemusaliti wikalunga, ite nene Labi? U Yesu wekamula, "Ukutambula ulukani nulanso uewe." ²⁶Naatuile ukulya indya, u Yesu wikauhola umukate, akaukembeta, nukuega. Wikaapa eamanyisigwa akwe nukulunga, "Holi, mulye. Uwu wuwu mweele waane." ²⁷Wekahola ekekombe nukukembeta, akaapa nukulunga, "Wing'wi mehi kuekeite. ²⁸Kunsoko uyu sakami wane nuilago lane, nekuhunulwa kwa ehi kumusamaha waanyamendu. ²⁹Lakini kumuula, shangakung'wa hange inkali yamezabibu uwaie, hadi uluhiku ulo nenzeng'wa nepya palung'wi nunyenye pakate autemi wang'wa Tata ane." ³⁰Nakondilye kamba uwembo, ekapuma ekalongola kumulema wa Mizeituni. ³¹Hange u Yesu wikaaela, "Utiku wuwu mehi mukukumpa kunso ane, kunsoko yandekilwe, kumukua umudemi wikundi lankolo ninyenso ikusambela. ³²Lakini baada akuiuka kung'wane, kumutongela kulongola ku Galilaya." ³³Lakini u Petelo wikamula, "Hata anga ehi akuhite kunsoko amakani nakuhanga, nakuupata, unene shanga kuhita. ³⁴U Yesu wikamusukelya, "Etai kuela, utiku wuwu kabla ujogoo wakunkule, ukunihita nkua itaatu." ³⁵U Petelo wikamuula, "hata kina impasile kusha nuewe, singa kuuhita." Neamanyisigwa neangeza ehi ekalunga uu, uu. ³⁶Baadaye u Yesu wikalongola neenso pang'wenso niitangwa Gethsemane nawikaaela eamanyisigwa akwe, "Ikie hapa ematungo neninzu uko kulompa." ³⁷Akamuhola u Petelo neana abeele neang'wa Zebedayo na wikandya kupyenenkela nukusononeka. ³⁸Hange wikaaela, "Enkolone ekete kenyauwai kekulu kule ata ekeasi kakusha. Sagi hapa mukeshe palung'wi nunene." ³⁹Wekalongola kuntongela inino, wikagwa kifudifudi, nukulompa. Wikalunga, "Tata ane, peza iwezekanile, ekekombe ekeite kenkwepe. Iteke kutula anga nentakile unene, hange kina nutakile uewe." ⁴⁰Akaahanga eamanyisigwa wekaahanga alala tulo, kunso emiho aemalito. ⁴¹Keshi nukulompa kunso mulekekingila mumagemo. Inkolo akole radhi, lakini umweele udhaifu. ⁴²Akalongola yakwe nkua akabeele nukulompa, akalunga, "Tata ane kina ulukani ulu shangaiwezekanile kulekwepa lazima nukeng'we ekekombe ekeite, emapenzi ako atimele." ⁴³Wekasuka hange wikahanga alala tulo, kunsoko emiho ao ae malito. ⁴⁴Kuite wikaaela hange wekalongola yakwe. Akalompa enkua akatuatu inkani zizo zizo. ⁴⁵Baadaye u Yesu wekaahanga eamanyisigwa akwe nukuaela, "Kele mukie ne nukusupya? Gozi ematungo ahumbeela, nung'wana wang'wa Adamu ukusalitiwa mumekono aanyamelandu. ⁴⁶Uki kuhege. Gozi uyuite nung'wenso nukunsaliti wahugela." ⁴⁷Ematungo naukele ukuligitya, u Yuda ung'wi wa awa nenkumi na mbeele, akapika. Lulili lukulu lukapika palung'wi nung'wenso anga lepumele kwa akulu amakuhani neanyampala neantu. Ae azile nimpanga niidunkuli. ⁴⁸Hange umuntu naeudee kumusaliti u Yesu auapee eshala, akalunga, "Uyu nenekamulungela, ng'wenso muambi." ⁴⁹Imatungo yayo wekiza kung'wa Yesu nukulunga, "Na wikamulungela. ⁵⁰U Yesu wikamula,

"Muhumba meane itume ele nelekutile uu akeza, nukumugoolela emekono u Yesu, nukumuamba.⁵¹Goza, muntu ung'wi naukole palung'wi nu Yesu, wikagoola umukono wakwe, wikahopola upanga wakwe, na wikamukua umitumi wang'wa kuhani numukulu, nukumuamba ukutwe wakwe.⁵²Uu Yesu wikamuila, susha upanga wako pana aza uhoe, kunsoko ehi neetumila upanga akuangamizigwa kwa upanga.⁵³Ite mulungile shanganihumilene kumitanga u Tata ane, nung'wenso ukuntumela emajeshi zaidi akumi na mbeele na amalaeka?⁵⁴Lakini ite emaandiko awazekanile kutimeligwa, kuite uu ipasilwe kupumila?⁵⁵Imatungo yayo u Yesu wikauela umilundo, "Ite mezile nemapanga neidunkuli kumamba kina uyu nuehegelanya? Kila imahiku aenikie mihekalu nukumumanyisa nashangaemumambile!⁵⁶Lakini ayaite ehe itumilwe ite emaandiko anyakedagu atimile. "Uu emanyisigwa akwe ekamuleka nukumanka.⁵⁷Awa naamuambile u Yesu akamutala kung'wa Kayafa, u Kuhani nu mukulu pang'wanso eaandeki neanyampala aeilingie palung'wi.⁵⁸Kuite u Petelo aiumutyatile kunyuma kukuli kupikila mu itando nilang'wa Kuhani u Mukulu. Ai wingie mukate nukikie palung'wi nienso wihenga mukikapumila.⁵⁹Kuite eakulu amakuhani nebalaza lehi aeakuduma ushahidi wauteele dhidi ang'wa Yesu kunsoko ahume kumubulaga.⁶⁰Kuite apumie amashaidi eedu, lakini shanga ekaliya anga lukani lehi. Lakini baadaye eamashahidi abeele ekapumila pantongela.⁶¹nu kulunga, "Umuntu uyu aulungile, "Mbezile kuunanga ihekalu lang'wi Tunda nukulezenga kwa mahiku atatu."⁶²Ukuhani numukulu akimeka wikamukolya, "Shanga uhumilene kusukilya?⁶³Lakini u Yesu aewikie ukilagilye ihetwe. Ukuhani numukulu wikamuella, "Anga Itunda nuikie kuamulu ukuele, kang'wi uwe wi Kilisto ng'wana wa Itunda.⁶⁴U Yesu wikamusukilya, "Uwe utambue ulukani nulaniso. Lakini kuela kupuma itungele nukendelea ukumuona ung'wana wang'wa Adamu wikie umukono wakulela nuukete ingulu na wikeza na malunde kigulu."⁶⁵Uu gwa u Kuhani nu Mukulu wekatamulanga eng'wenda akwe nukulunga, "Wakufulu! Ite, kutakile hange ushahidi wantuni? Goza, uu wimeka ukukufulu.⁶⁶Ite mukusega ntuni? Ekamusukilya nukulunga, "Ugombigwe washe."⁶⁷Hange ekamutye emate muusu nukumukua enkunde, nukumukua emakopi kumekono ao,⁶⁸nukulunga, "Wewe uewe Kilisto. Nyenyu nukukuile?⁶⁹Ematungo nanso u Petelo aewikie kunzi pakate aukumbi numitumi nuakesungu wikamuhenga nukulunga, Newe ga aeukole palung'wi nu Yesu wa Galilaya."⁷⁰Lakini wekahita ntongeele ao ehi, wikalunga, singa nengile ekeite nemukutambula."⁷¹Nae ulongoe kunzi amulango, umitumi mungiza nuakesungu wakamuona nukumuella naakole pang'wanso, "Umuntu uyu aliakoli nu Yesu wa Nazareti."⁷²Wikahita hange kwakulapa, "Unene shanga numumanyile umuntu uyuite."⁷³Ematungo makupe baadaye, awa naeimekile pakupe, ekameendela u Petelo nukulunga, "Kutai nuewe ga wiang'weao, kunsoko ata lafudhi ako ekuonyesha."⁷⁴Uu wikanza kuapa emasateko, "Unene shanga numumanyile umuntu uyuite" kuite ujogoo wekakunkula.⁷⁵U Petelo wekakumbuka inkani naewe nu Yesu, "Kabla ujogoo wekakunkula wakunihita nkua itatu."

Chapter 27

¹Ematungo ekedaudau naapikile, eakulu ehi neamakuhani neanyampala aantu aalie njama dhidi ang'wa Yesu ahume kumubulaga. ²Aamutungile, aeamutongee, ekamupisha kung'wa Liwali Pilato. ³Hange ematungo ang'wa Yuda, naeumusalitile, auinekina u Yesu wahukumilwa wikaambwa masego wekasusha epande thelathini niya mpia kwa akulu neamakuhani neanyampala. ⁴Wikalunga, "Nituma melandu kumesaliti usakami nengila anga mulandu." Lakini ekamusukelya, "Akuhusile ntuni? Magoze nanso uewe." ⁵Hange wikaguma pihe ipande nianso nesalani niya mpia mihekalu, wekahega yakwe wekigoga ung'wenso. ⁶Umukulu wa Makuhani wekaiholo ipande niyanso neampia nukulunga, "Singa inonene kuieka impia iziite muhazina, kunsoko agalama asakami." ⁷Ekikolya kwa palung'wi empia ekutumeka kuguila umugunda nelamufinyanzi nelakiieka eageni. ⁸Kunsoko eyeite umugunda nuanso ukitangwa, "Mugunda wa sakami" ata elelo yeye. ⁹Hange ulukani naelutambuwe numunyakedagu u Yeremia lekatimila, kulunga, "Aeatumie ipande salasini niya mpia, egalama naepangilwe neantu a Israeli kunsoko akwe, ¹⁰na ae ametumie kumugunda wamufinyanzi, kina Mukulu naeundagie." ¹¹Imatungo yayo u Yesu wekimika ntongeela ang'wa liwali nuliwali wakamukolya, "Ite uewe umutawala wa Ayahudine? U Yesu wikamusukelya, "Wewe ulungile ite." ¹²Lakini ematungo nae usemewe neakulu amakahani neanyampala, shanga aeusukeye lehi. ¹³Hange u Pilato wekamula, "Shangawigule anga mashitaka ehi kung'wako?" ¹⁴Lakini singa aeumusukeye ata ulukani nulung'wi, kuite uliwalu wakizula uwao. ¹⁵Kumatungo na sikukuu ae desituli aa liwali kumutungula umutungwa ung'wi nusaguwe numilundo. ¹⁶Ematungo nanso aeakete mutungwa ung'wi sugu elina lakwe Balaba. ¹⁷Kuite imatungo naeatuile kilundela palung'wi, u Pilato wekaakolya, "Nyenyu nemutakile kumutungule kunso anyu?" Balaba ang'wi Yesu nukitangwa Kilisto?" ¹⁸Kunsoko aeune kina amuamba kunsoko amubepewe. ¹⁹Imatungo naeakoli ikie mituntu la ulamuli, umusungu wakamutumela lukani nukulunga, "Lekakituma lukani lehi kumuntu uyuite numugila anga ubee, kuite nsumbukile ikulu eleleye mundoti kunsoko akwe." ²⁰Uu eakulu amakuhani neanyampala aashawishilye emakutano amulompe u Balaba, nu Yesu abulagwe. ²¹U Liwali aiuwakoiye, "Nu uli kati a abiili muloilwe unene numulekele kitalanyu?" Ailigitilye "Balaba." ²²U Pilato wikaaela, "Numutendele ntuni u Yesu nukitangwa Kilisto?" Ehi ekasukelya "Msulubishe." ²³Nung'wenso wikalunga, "Kuneke ikosake nuitumile? Lakini aeazidilye kukulya induli yao migulya ikulu, "Musulubishe." ²⁴Kuite imatungo u Pilato auine shangauwezilye kituma lukani lehi, lakini badalakwe efujo ekanza, wikahola emaze wekakaala emekono akwe ntongeela amilundo, nukulunga, "Unene numugila anga ubee kusakami wa muntu uyuite numugila ubee. Magozi ayaite unyenye." ²⁵Antu ehi ekalunga, "Usakami akwe watule migulya itu neana itu." ²⁶Hange wikamutungwila u Balaba kung'wao, lakini aeumukuile emesheleti u Yesu wekamukabidhi kung'wao alongole amusulubishe. ²⁷Hange easkale ang'wa liwali akamuhola u Yesu mpaka Praitorio numilundo nuamaskali ehi ekilundeela. ²⁸Akamutugula eang'wenda akwe nukumutugala ung'wenda nualangi nkuuku. ²⁹Hange akazepya etaji amija nukumueka migulya itwe lakwe, na amuekeye mwanzi kumukono wakwe nuakegoha. Aeakuieli imalu ao pihe ntongela akwe nukumuhonda ekalunga, "Salamu, Mutemi wa a Yahudi?" ³⁰Na amutyie emate, na aeahoile umuanzi ekamukua kitwe. ³¹Ematungo naeakumugema, ukumutugula ung'wenda nuanso ekamutugala eang'wenda akwe, ekamulongolya kenda kumusulubisha. ³²Naapumile kunzi, ekamuona muntu aeupumie ku Krene elina lakwe Simeoni, hange amulazimishilye kenda nenso kuite aukenke umusalaba wakwe. ³³Naeapikile pang'wanso niitangwa Goligota, endogoelyo akwe ieneo li fuvu litwe." ³⁴Amupee esiki nehangigwe nenyongo wang'we. Lakini naeumionzile, shanga wikaweza kumeng'wa. ³⁵Imatungo naamusulubishilye, ae agalanile e ang'wenda akwe kwa kuikuela kula. ³⁶Na aeikie kwa kumugoza. ³⁷Migulya mitwe lakwe aeakile mashitaka akwe ekasomeka, "Uyuite Yesu, mutemi a Wayahudi." ³⁸Ee nyang'anyi abeele ekasulubiwa palung'we nung'wenso, ung'wi mukono wakulela ung'wi mukono wankege. ³⁹Awa naakeile ekamutanela, ekaze hingisa ematwe ao, ⁴⁰nukulunga, "Uewe wewe nautakile kulizepya ihekalu nukulezenga kwa nsiku itatu, iokoe uewe! Angiza wang'wa Itunda, sima pihe uhege pa msalaba!" ⁴¹Kumatungo ehali yeyo yeyo ekulu a makuhani aeakumukashifu, palung'wi neaandeki neanyampala, nukulunga, ⁴²"Aeuaokoe neangiza, lakini shangauwezilye kiokoa ung'wenso. Nuanso Mutemi wa Ayahudi. Nuasime pihe kupuma mumusalaba, kunso aulungile, unene neng'wa Itunda kuite kumuhuela." ⁴³Aeumuhue Itunda. Leki Tunda wamuokoe angeza utakile kunsoko aeulungile, "Unene neng'wana wang'wa Itunda." ⁴⁴Nawoite enyanyanyi namusulubishilye palung'wi nung'wenso ga atambue makani akumudhihaki. ⁴⁵Imatungo yayo nasaa sita ikatula kiti mihe ehi mpaka esaa tisa. ⁴⁶Naepikile esaa tisa, u Yesu wikalela kusauti nenkulu, "Eloi, Eloi, Lama thabakithani?" wikamaanisha "Itunda ane, Itunda ane, mbona wandeka?" ⁴⁷Ematungo nanso ang'we ao aeimekile pang'wanso aigulye, ekalunga, Ukumitanga Eliya." ⁴⁸Akamanka ung'wi kuhola sifongo nukizulya ekinywaji nekelulu, ekameeka migulya mumute ekamupa wang'we. ⁴⁹Nao nasagile ekalunga, "Muleki wing'wene, leki kuone kina u Eliya weze muguna." ⁵⁰U Yesu wikalela hange kwa luli nulukulu wekameheja enkolo akwe.

⁵¹Goza, Ipazia li itekeelo ailitamukile nkika ibeele kupumila migulya kupikiila pihi. Ni ihi ikakagaka ni matalagwe ikatamuka ipande. ⁵²Emakabuli akaluguka nemele atakatifu edu nualae utulo akioka. ⁵³Ekapuma mumakabuli baada aa uiuki wakwe, ekingila mumuji nuutakatifu ekigeeleka edu. ⁵⁴Uakida nuanso nawa naamugozee u Yesu ekaona itetemeko nemakani naakupumela, ekisula uwoa kule nukulunga, "Eta uyu aeng'wana wang'wi Tunda." Ekagoza kupuma kule. ⁵⁵Aasungu edu amutyatile u Yesu kupuma ku Galilaya ahume kumuhudumela akoeakole pang'wanso ekagozeela kupuma kule. ⁵⁶Mukatekate ao aeukole u Mariamu Magdalena, Mariamu mama akwe Yakobo nu Joseph, nu mama waana ang'wa Zebedayo. ⁵⁷Naepikile mpende awezile muntu mugole kupuma Arimathaya, nae witangwa Yusufu, kuite nuyu nuanso aemumanyisigwa wang'wa Yesu. ⁵⁸Aewendile kung'wa Pilato wekalompa umeele wang'wa Yesu. Kuite u Pilato wekalagelya apegwe. ⁵⁹U Yusufu wekauhola umweele akautunga ung'wenda numuza, ⁶⁰wekaulesha mikabuli nipya naeulezepilye wekalechonga mumwamba. ⁶¹U Mariamu Magdalena nu Mariamu numungiza akole hapo aeikie kugozela ikabuli. ⁶²Uluhiku nautyatye kina uluhiku nula maandalio, e akulu amakuhani ne Mafarisayo aeilingee palung'wi kung'wa Pilato. ⁶³Ekamuela, "Mukulu kukembukile kina imatungo nuanso numudanganyifu naeukele ukole mupanga, aulungile, Baada amahiku atatu ukiioka hange. ⁶⁴Kululo lagilya kina ikabuli lelindwe salama mpaka uluhiku lakatatu. Kuite, eamanyisigwa akwe awezilye kezakumia nukulunga kuantu, "Wioka kupuma mwaashi. Nuudanganyifu wamwisho ukutula ubee kukela naakwanza. ⁶⁵U Pilato wekaaela, "Holi ealinzi. Longoli mitume muhali ausalama pamuwezeye." ⁶⁶Kuite akalongola nukituma pikabuli kutula usalama ukole, igwe lekagongwa umuhuli nukueka ealinzi.

Chapter 28

¹Baadaye empende uluhiku la Sabato, elyoya naelakapuma kuhumbela luhiku lang'wandyo nulijuma, Mariamu Magdalena, nu Mariamu numungeza azele kulegoza ikabuli. ²Goza aelekole itetemeko ikulu, kunsoko umalaeka wang'wa Mukulu ausimile wekalepingilitya igwe, hange wekikaela. ³Esula akwe ae ehanganga umeme, neang'wenda akwe ae elu anga etheluji. ⁴Ealinzi neanso ekizula uwoa ekatu anga eashi. ⁵Umalaeka nuanso wekaalengasa easungu neanso wekalunga, "lekikogopi kondogoelye mine kina mukumuduma Yesu, nausubiwe. ⁶Ukutile apaite, Lakini wioka anga naeumuie. Pembyi muone Ubwana pana aulae. ⁷Longoli halaka muele emanyisigwa akwe, wiuka kupuma mwashi, goza wamutongeela ku Galilaya. Kung'wanso kukomukumuona. Gozi unene namuela. ⁸Easungu neanso ekahega pang'wanso pikabuli halaka ekaze akete uwoa ao niloeligwi ikulu, hange ekamanka kuaela eamanyisigwa akwe. ⁹Goza U Yesu wikatankana neenso nukulunga, "Salamu," Easunguneanso aeazile ekaamba emegulu akwe, hage ekamukulya. ¹⁰Ite U Yesu wekaaela, "lekikogopi, Longoli muele eanya ndugu akwe atongele Kugalilaya. Kung'wanso akumona. ¹¹Ematungo nanso easungu naalongoe, goza baadhi aalinzekenda kumujini nukuaela aekulu amkuhani emakani ehinaapumie. ¹²Emakuhani naatankanile neanyampala kikoelya emakani nanso palug'wi neenso, Aeapumilye keasi kekulu nekampia kwa alinzi neanso. ¹³Ekaaela, "Aeli neangiza ite, Eamanyisigwa ang'wa Yesu aeazile utiku ekia umweele wang'wa Yesu imatungo usese azakulae. ¹⁴Hange etaalifa eye angemupikile uliwali, usese kuumushawishi nukumuhegelya unyenye emashaka ehi." ¹⁵Kuite easkali neanso ekaiholi impia ninyanso nukituma anga naalagewe. Impola izi ikenela kule kwa ayahundi nayatuile uu mpaka elelo. ¹⁶Lakini ametume neanso kumi na moja ekalongola ku Galilaya, kumulema nuanso naualagie. ¹⁷Neenso namuine, ekamukulya, lakini baadhi ao ekakisha. ¹⁸U Yesu wekeza kung'wao wekaaela wekalunga, "Mpewe uhumi wehi muunkumbigulu nukilunde. ¹⁹Kuite longoli muafanye indugu yehi itule amanyisigwa ane. Abadisi kulina lang'wa Tata. nele nela ng'wana nu ng'wa ung'welu. ²⁰Amanyisi kumaamba emakani ehi naenumuie, Goza unenkole palung'wi nunyenye mahiku ehi. mpaka empelo aunkumbigulu.

Mark

Chapter 1

¹Uwu ingi ng'wandyo nua nkani ninza niang'wa Yesu Kristo, Ng'wana wang'wa Itunda. ²Anga ni ikilisigwe nu munyakidagu uIsaya, "Gozeela, kumulagiilya u mutung'wa nuane ntongeele ako, ung'wi nuikazipiilya i nzila niako. ³Luli nula muntu nuitangaa mihaka, "Mikondeelyi i nzila a Mukulu; Igooli i nzila niakwe." ⁴uYohana ai uzile, wazoja mihaka nu kutanantya wogigwa nua kila itunu ku ulekelwa nua milandu. ⁵Ihi ihi a ku Yudea ni antu ihi nia ku Yerusalemu ai alongoe kitalakwe. Ai atulaa akogigwa nu ng'wenso mu mongo nua Yordani, aze ila itunu ku milandu ao. ⁶uYohana ai watulaa utugae ng'wenda nua mauili a ngamia nu mukoha nua ndili mu kilino nikakwe, hangi ai watulaa ukulya ngaga nu uki nua mihaka. ⁷Ai utanantilye nu kuligitya, "Ukoli ung'wi upembilye ze yakilaa unene munya ngulu ikolo kukila unene, hangi nimugila u unoneli ga nu kutuna pihi nu kutungula i mikoha a ilatu niakwe. ⁸Unene ai numogilye ku mazi, kuiti nuanso ukumoya unyenye ku Ng'wau Ng'welu." ⁹Ai ipumie mu mahiku nanso kina uYesu ai uzile kupuma ku Nazareti a ku Galilaya, hangi ai wogigwe nu Yohana mu mongo nua Yordani. ¹⁰Itungo uYesu nai uhumbukile kupuma mu mazi, ai wihengile ilunde ligalanukile ng'walyi nu Ng'wau Ng'welu ukusima pihi migulya akwe anga i nkunda. ¹¹Nu luli ai lupumiie milunde, "Uewe ingi Ng'wana nuane mulowa, Ndoeigwe nangaluu nu ewe." ¹²Ugwa nkua ing'wi u Ng'wau Ng'welu akamusinja kulongola mihaka. ¹³Ai ukoli mihaka mahiku makumi anne, wazegeng'wa nu Mulugu, Ai watulaa palung'wi ni ikali nia mihaka, nia malaika ai amuaiiye. ¹⁴Itungili ze yakilaa uYohana kuambwa, uYesu ai uzile ku Galilaya wazetanantya inkani ninza niang'wa Itunda, ¹⁵wazeligitya, "Itungo lakondaniila, nu utemi nuang'wa Itunda wahumbeela. Ili itunu nu kuhuila mu nkani ninza. ¹⁶Hangi wazekila mu mpelo a luzi nula Galilaya, ai umihengile uSimioni nu Andrea muluna wang'wa Simioni azegumila i nyavu niao mu luzi, kunsoko ai atulaa avua nsamaki. ¹⁷uYesu ai uatambuie, "Pembyi, ntyati, hangi kumuzipya avua antu." ¹⁸Ni nkua ing'wi ai alekile i nyavu hangi akamutyata. ¹⁹Itungo uYesu naiwagenda kahelu iniino, ai umihengile uYakobo ng'wana wang'wa Zebedayo nu Yohana muluna nuakwe; ai atulaa mi ilinga akuzipya nyavu. ²⁰Katungo akaitanga ni enso ai amulekile u tata nuao uZebedayo mukati ilinga ni anyamulimo nia kugulwa, akamutyata. ²¹Nai akapika ku Kapernaumu, luhiku nula kusupya, uYesu ai wingie mi itekeelo nu kumanyisa. ²²Aka ukuilwa u manyisa

nuakwe. ku iti ai watulaa ukuamanyisa anga muntu naiza ukete uhumi hangi shanga anga amanyi.²³Itungo lilo liilo ai ukoli nu muntu mi itekeelo nilao nai ukete nu hing'wi, hangi ai uzogooye,²⁴wazeligitya, "Kukete ntuni nika kituma nu ewe, Yesu nua ku Nazereti? Uzile ku ulimilya? Nukulingile wi nyenyu. U ewe ingi Ng'welu wing'wene nuang'wa Itunda!"²⁵uYesu ai umukeneee u hing'wi nu kuligitya, "Kilaga hangi upume mukati akwe!"²⁶Nu hing'wi ai umugwisilye pihi hangi akapuma kitalakwe itungo wazelila ku luli nula migulya.²⁷Ni antu ihi ai akuiwe, iti gwa akikolya kila ung'wi, "iki ingi ntuni? Umanyisa ugeni ukete uhumi? Ga nukulagiilya ia hing'wi nienso aku mukulya!"²⁸Nu lukani kutula ng'wenso nkua ing'wi lukasapatila kila kianza mukati a mukoa wihi nua Galilaya²⁹Hangi nkua ing'wi ze yakilaa kupuma kunzi itekeelo, ai ingi mi ito nilang'wa Simioni nu Andrea aze akoli nu Yakobo nu Yohana.³⁰Itungili mukwingwa nuang'wa Simioni ai watula ulae mulwae, ni nkua ing'wi ai amutambuie uYesu inkani niakwe.³¹Iti gwa ai uzile, ai umuambile ku mukono, nu kumunyansula migulya; ulwae ukahega kitalakwe, hangi wakandya ku a aiilya.³²Mpindi nanso itungo ilyoa lakondya kulimila, ai amuletee kitalakwe ihi nai atulaa alwae, ang'wi nai akete i ahing'wi.³³Kisali kihi ai kilingiie palung'wi pa mulango.³⁴Ai uagunile idu nai atulaa alwae a kila ulwae nu kupumya ahing'wi idu, ila shanga ai ulekee hing'wi kuligitya ku nsoko ai amulingile.³⁵Ai u ukile dau maniabwa, itungo nai ikili kiti; ai uhegile nu kulongola nkika a kinkunku nu kulompa kuko.³⁶uSimioni ni ihi nai atulaa palung'wi nu ng'wenso ai amudumile.³⁷Ai amuligilye hangi akamutambuila, "Kila ung'wi uku uduma"³⁸Ai uatambuie, "Kwini kianza kingiiza, kunzi mu isali ni ipilimikiye, iti nihume kutanantya nuko ga. Yiyo nsoko aza nzile apa."³⁹Ai ulongoe waze ukiie i Galilaya ihi, waze tanantya mu matekeelo ao nu kuapatya ia hing'wi.⁴⁰Munya mbili ung'wi ai uzile kitalakwe. Ai watulaa ukumusinja; ai utugamile nu kumutambuila, "Anga ize uloilwe, uhumile kunzipya ntule ni muza."⁴¹Waze usuntilwe ni kinya uwai, uYesu ai ugooe u mukono nuakwe nu kumuamba, akamuila, "Ndoilwe, Utule u muza."⁴²Itungo ling'wi i mbili ikamupuma, hangi ai uzipigwe kutula muza.⁴³uYesu akamukania itaki nu kumuila walongole itungo ling'wi.⁴⁴Ai umutambuie, "Kendegeela shanga uligitilye lukani ku wihi, kuiti longola, wiambye kung'wa kuhani, hangi upumye isongelyo ku nsoko a weligwa naiza uMusa ai ulagiye, anga ukuiili kitalao."⁴⁵Kuiti ai ulongoe nu kandya kumutambula kila ung'wi nu kenelya u lukani ikilo ga nu Yesu shanga ai uhumile hangi kingila mu kisali ku ulyuuku. Iti gwa ai wikiie kianza nika kinkunku ni antu ai azile kitalakwe kupuma kila nkika.

Chapter 2

¹Nai usukile ku Kapernaumu ze yakilaa mahiku masheenyu, ai ikumukile kina ai ukoli mi ito. ²Antu idu nangaluu ai atulaa ilundiie pang'wanso hangi shanga ai limoli i lyoma hangi, ga nilo nila pa mulango, nu Yesu ai uligitilye lukan kitalao. ³Uugwa ang'wi a antu ai azile kitalakwe nai amuletile muntu nai watulaa ukule igandi; antu anne ai atulaa amukenkile. ⁴Itungo nai alemilwe kumuhumbeela kunsoko a iubi nila antu, ai agumue migulya a kianza pang'wanso nai ukoli. Hangi nai atula akondyaa kutobola ibolomyo, ai asimilye u ulili naiza u muntu nai ukule igandi ai watulaa ulae. ⁵Nai wihengile u uhuili nuao, uYesu ai umutambuie u muntu nai ukule igandi, "ng'waane, i milandu ako alekelwa." ⁶Kuiti ang'wi ao a amanyi awo nai akoli ikie pang'wanso ai ikoie mu nkolo niao. ⁷"Uhumile uli u muntu uyu kuligiya iti? Uku kuna! Nyenyu nuihuma kulekela i milandu kwaala Itunda wing'wene duu?" ⁸Itungo uYesu nai ulingile mu nkolo akwe nai atulaa akusiga mukati ao akola. Ai ua tambuie, "Ku niki mukusiga iti mu nkolo nianyu? ⁹Ni liuli ni ipepeelee ikilo kuligitya ku muntu nu kule igandi, 'Milandu ako alekelwaa' ang'wi kuligitya 'imike, hola u ulili nuako, hangi uende?" ¹⁰Kuiti iti aliye kulinga kutula u Ng'wana nuang'wa Adamu ukete u humi nua kulekela i milandu mi ihi, ai umutambuie uyo nai ukule igandi. ¹¹"Nukutambuie u ewe, nyansuka, hola u mukeka nuako, hangi ulongole kito nilako." ¹²Ai wimikile hangi nkua ing'wi akahola u mukeka nuakwe, hangi ai ulongoe kunzi a numba ntongeeela a kila muntu, iti ihi ai akuiwe hangi akaminkiiya Itunda ikulyo, hangi akaligitya "Nangaluu, kukili kaya kihenga ikani anga ili." ¹³Ai ulongoe hangi mpelo a luzi, ni iumbi lihi nila antu ai azile kitalakwe, hangi waka amanyisa. ¹⁴Nai watula ukukila ai umihengile uLawi ng'wana wang'wa Alfayo wikie mu nkika a kuhanguilya i kodi hangi akamuila, "Ntyate." Ai wimikile nu kumutyata. ¹⁵Hangi itungo uYesu nai watulaa ukulya indya mu nyumba ang'wa Lawi, ahangulya kodi idu ni antu niakete i milandu ai atulaa akulya nu Yesu ni amanyisigwa akwe, ku nsoko ai atulaa idu ni enso ai amutyatile. ¹⁶Itungo i amanyi, naza atulaa Afarisayo, nai akihenga kina uYesu ukulya ni antu anya milandu ni ahangulya kodi, ai a atambuie i amanyisigwa akwe, "Ku niki ukulya ni ahangulya kodi ni anya milandu?" ¹⁷Itungo uYesu nai wakija iti ai uatambuie, "Antu niakete u upanga mu muili shanga amutakile u mukiliki; Ingi antu nia lwae ing'wene wawo amutakile. Shanga ai nzile kuitanga i antu niakete itai ane, kuiti antu ni akete i milandu." ¹⁸Amanyisigwa ang'wa Yohana ni Afarisayo ai atulaa akudilya kulya. Hangi ang'wi a antu ai azile kitalakwe nu kumuila, "Ku niki i aanyisigwa ang'wa Yohana ni Afarisayo idila kulya, kuiti i amanyisigwa ako shanga akudila kulya?" ¹⁹uYesu ai uatambuie, "Itii niamoli mu winga ahumile kudila kulya itungo u mukulu nua winga waze utuile ukoli palung'wi ni enso? ku lihi u mukulu nua winga anga watule ukoli palung'wi ni enso shanga ahumile kudila kulya." ²⁰Kuiti mahiku apembilye itungo u mukulu nua winga nuika hegigwa kitalao, nu mu mahiku nanso ni enso akudilya kulya. ²¹Kutuli u muntu nuihilita i kilaka ni kigeni nika ng'wenda mu ng'wenda nui taho, anga itule i kilaka kikotaluka kupuma mu nilanso, ni kigeni kitaluka kupuma mi itaho, hangi ikutula nu utamukwaa ubibi. ²²Kutuli muntu wihi nuikitila i magari ni maza mu ntunda ni nkakilu, anga itule iti imagai akubadula i ntunda hangi yahi ibiili magari ni itunda ikulimila. Badala akwe, ika imagai ni maziza mu ntunda ni nziza. ²³Mu luhiku nula kusupya uYesu ai ukiile mu migunda ing'wi, ni amanyisigwa akwe akandya kuhola imatita ang'wi a ngano. ²⁴Ni Afarisayo akamuila, "Goza, ku niki akituma i kintu naiza ingi nsuta ni ilagiilyo mu luhiku nula kusupya?" ²⁵Ai uatambuie, "Shanga ai musomile iko nai witumile uDaudi nai watula mu u ula nua nzala--Ng'wenso palung'wi ni antu nai akoli palung'wi nu ng'wenso?" ²⁶Iti nai ulongoe mu ito nilang'wa Itunda itungo nilang'wa Abiathari nai watulaa kuhani nu mukulu nu kulya u mukate nai uikilwe ntongeeela--naza ituile nsuta a malagiilyo ku muntu wihi kulya kwaala akuhani-- hangi ai uinkiiye ga ni ang'wi a awo nai atulaa palung'wi nu ng'wenso" ²⁷uYesu ai uligitilye, U luhiku nula kusupya ai litumilwe ku nsoko a ana adamu, shanga ng'wana adamu ku nsoko a luhiku nula kusupya. ²⁸Ku lulo, u Ng'wana nuang'wa Adamu ingi mukulu, ga kuluhiku nula kusupya.

Chapter 3

¹Ni hangi ai wingie mukati itekeelo nu mung'wanso ai umoli muntu ukete mukono ukule igandi. ²Ang'wi a antu ai atulaa akumutyatiila ku ukupi kihenga kina anga ize ukuguna luhiku nula kusupya iti kina amusemele. ³uYesu ai umutambuie u muntu nu kete u mukono ukule igandi. "Humbuka wimike pakati i umbi ili." ⁴Uugwa aka atambuila i antu. "Itii ingi taine kituma mulimo nu uza luhiku nula kusupya ang'wi kituma ni shanga tai ane; Kunguna likalo ang'wi kubulaga?" Kuiti akasaga ihi twi. ⁵Aka agozeela ku ikuo, waze uhukilye ku nsoko a ukaku nua nkolo niao, hangi akamutambuila u muntu uyo, "Goola u mukono nuako." akaugoola nu Yesu akamuguna u mkono nuakwe. ⁶Afarisayo akalongola kunzi hangi itungo akazipya isui palung'wi ni Aherode ku ng'waakwe iti kumubulaga. ⁷Uugwa uYesu, palung'wi ni amanyisigwa akwe, ai alongoe mu luzi, ni i umbi ikulu nila antu ai limutyatile ize lipembeeye ku Galilaya nu ku Uyahudi ⁸nu kupuma ku Yerusalemu nu kupuma ku Idumaya ntongeela a Yorodani ni kisali nika Tiro ni Sidoni, i umbi ikulu, nai likija kila i kintu nai watulaa ukituma, akapembya kitalakwe. ⁹Hangi ai uatambuie i amanyisigwa akwe kuzipiilya u mulinga nu uniino ku nsoko akwe ku nsoko a iumbi, iti kina aleke kumutunyiilya. ¹⁰Ku nsoko ai ugunile idu, iti kila u muntu nai watulaa nu lwago ai watulaa ni nsula a kumupikiila iti wamuambe. ¹¹Pihi i ahing'wi nai amuine, ai agwie pihi ntongeela akwe nu kulila, nu kuligitya, "U ewe ingi wi Ng'wana wang'wa Itunda." ¹²Ai ualagiiye ku kukomangiila aleke kituma wakumuke. ¹³Ai ulongoe migulya a lugulu, nu kuitanga nai ualoiwe, hangi akalongola kitalakwe. ¹⁴Aka aholania ikumi na abiili (nai uitangile itumi), iti kina atule palung'wi nu ng'wenso hangi wahume kualagiilya kutanantya, ¹⁵nu kutula nu uhumi nua kupumya i ahing'wi. ¹⁶Hangi aka aholania ikumi na abiili; Simioni nai uminkiiye ilina nila Petro, ¹⁷Yakobo ng'wana wang'wa Zebedayo, nu Yohana muluna nuakwe u Yakobo, nai winkiigwe i lina nila Bonagesi, awo ingi, ana nia mulilo, ¹⁸nu Andrea, Filipo, Bartholomayo, Mathayo, Tomaso, Yakobo ng'wana wang'wa Alfayo, Thadayo, Simioni Mukananayo, ¹⁹nu Yuda Iskariote, naiza uku mugumaniilya. ²⁰Uugwa ai ulongoe ki ito, ni umbi nila antu akapembya palung'wi hangi, aleng'we ga nu kulya ga nu mukate. ²¹Familia akwe nai akija u lukani nulanso, akalongola kumuamba, kuiti akaligitya, "Waputwa ni mahala." ²²Amanyi nai azile kupuma ku Yerusalemu ai aligitilye, "Uhalinkaniwe nu Beelzebuli," nu "Ku mukulu nua a hing'wi ukupumya i a hing'wi." ²³uYesu ai uitangile kitalakwe nu kuligitya ni enso ku mpyani, "Kinya uli uMulugu wahume kumupumya uMulugu?" ²⁴Anga ize utemi ukugalanuka ukola, utemi nuanso shanga uhumile kimika. ²⁵Anga ize ito likugalanuka ikola, ito nilanso shanga lihumile kimika. ²⁶Anga ize uMulugu ukunyansuka nsuta akwe mukola nu kugalanuka, hangi ukutula wapika mpelo akwe. ²⁷Kuiti kutili ga nung'wi nuhumile kingila mukati ito nila muntu ni munya ngulu nu kia i intu niakwe bila kumutunga u munyangulu hanza, hangi uugwa kilingiila ni kimoli mi ito. ²⁸Tai kumutambuila, milandu ihi nia ana a antu ikulekelwa, palung'wi nu ukuni naza akutambula, ²⁹kuiti wihi nuika mukuna u Ng'wau Ng'welu shanga ukulekelwa lukulu, ila ukete ugazi nua mulandu nua kali na kali." ³⁰uYesu ai ulitambue ili ku nsoko ai atulaa akuligitya, "Ukete hing'wi." ³¹Uugwa u nyinya nuakwe ni aluna akwe ai apembilye nu kimika kunzi. Akamulagiilya muntu, kumitanga. ³²Ni iumbi nila antu nai latulaa likie pakupi nu ng'wenso akamutambuila, "u ia ako ni aluna ako akoli kunzi, hangi akuuduma u ewe." ³³Ai uasukiye, "Ingi nyenyu u ia ane ni aluna ane?" ³⁴Ai uagozee nai atulaa ikie amupilimikiye, nu kuligitya, "Goza, awa ingi a ia ane ni aluna ane!" ³⁵Wihi nuitumaa u ulowa nuang'wa Itunda, muntu nuanso ingi muluna ane, hangi ng'waitu, hangi ia ane."

Chapter 4

¹Hangi ai wandilye kumanyisa mu mpelompelo a luzi. Ni iumbi ikulu likilundiila likamupilimikiilya, akingila mukati i ilinga mu luzi, nu kikie. Iumbi lihi nai likoli mu mpelo a luzi mu nshemba. ²Hangi aka amanyisa makani idu ku mpyani, hangi akaligitya kitalao ku umanyisa nuakwe. ³Tegeelyi, mutemeli ai ulongoe kutemela. ⁴Nai wakatula ukutemela, ing'wi nia mbeu ai igwie mu nzila, ni nyunyi ikapembya ikailya. ⁵Mbeu i nzuya ai igwie mu matalagwe, naiza kutili ni mahalu idu. Itungo ikanyala, ku nsoko ai ngila anga mahalu nakondaniie. ⁶Kuiti i lyoa nai litolokile, ai inyaile, ku nsoko ai ngila anga mili, ikuma. ⁷Mbeu inzuya ai igwie pakati a mija. iMija ikakula nu kuitunyiilya, hangi shanga ikapa inkali yihi. ⁸Mbeu i nzuya ai igwie mu mahalu ni maza hangi ai ipee i nkali itungo nai yukukula nu kungeeleka, inzuya ai ipee nkua makumi ataatu ikilo, ni nzuya makumi mutandaatu, ni nzuya igana. ⁹Hangi wakaligitya, "Wihi nukete i akutwi ni akija, nu ije!" ¹⁰uYesu nai wakatula wing'wene, awo nai akoli pakupi nu ng'wenso nawo ni ikumi na abiili ai amukoie kutula i mpyani. ¹¹Akaligitya kitalao, "Kitalanyu minkiigwe kinkunku nika utemi nuang'wa Itunda. Kuiti ku niakoli kunzi kila i kintu ingi mpyani, ¹²iti anga agoze, uu igoza, kuiti shanga ihenga, hangi ku lulo niakija uu ijaa, kuiti shanga ilinga, anga ize shanga uu aza azee mupiluka Itunda ai uzee alekela." ¹³Hangi akaligiya kitalao, "Itii shanga mulingile i mpyani iyi? Mukuhuma uli kulinga i mpyani ni ingiiza?". ¹⁴Mutemeli ai utemee lukani. ¹⁵Ing'wi ingi awo nai agwie mu mpelo a anzila, kianza u lukani naza lutemewe. Hangi nai igulye, itungo u Mulugu akapembya nu kuluhola u lukani naiza lutemewe mukati ao. ¹⁶Hani ang'wi ao ingi awo nai atemewe migulya amatalagwe, naza, nai igulye u lukani, ku ukau akulusingiilya ku ulowa. ¹⁷Hnagi agila imili ihi mukati ao, kuiti igimya ku itungo ikupi. Halafu lwago nu wagigwa ni ipembilye ku nsoko a lukani, itungo ikumpyaa. ¹⁸Hangi ang'wi ingi awo nai atemewe mu mija. Akulija u lukani. ¹⁹Kuiti unyong'wa nu ihi. ukongelwa nua nsao, ni nsula a makani mangiiza, wi ingiila nu kulutunyiilya u lukani, nu kuleng'wa kupaa inkali. ²⁰Ugwa akoli awo naza atemewe mu mahalu ni maza. Akulija u lukani nu kulusingiilya nu kupa i nkali; ang'wi makumi ataatu, hangi ang'wi makumi mutandatu, hangi ang'wi igana ling'wi." ²¹uYesu aka atambuila, "Itii iiza wileta u lumuli mukati ito nu kuluika pihi a nkapu, ang'wi pihi a ulili? Wiluletaa mukati nu kuluika migulya a ishupaka. ²²Ku nsoko kutili kihi nikipihile naiza shanga kiku kumuka, hangi kutili i kinkunku naiza shanga kikuikwa kihenga. ²³Anga ize ukoli nukete i akutwi a kija, nu ije!" ²⁴Aka atambuila, "Tuli miakendegeeli ku iko ni mukukija, ku nsoko u ugemeelya ni mukugemeelya, kiko ni mukagemeeligwa, hangi kikongeligwa kitalanyu. ²⁵Ku nsoko nuanso nukete, ukinkililigwa ikilo, hangi uyo nimugila, kupuma kitalakwe ikuholwa ga nizo nuikete." ²⁶Hangi akaligitya, "Utemi nuang'wa Itunda wimpyanigwe nu muntu nai utemee i mbeu mu mahalu. ²⁷Nai wakatula u utiku nu kuuka i kidaudau, ni mbeu ikaheluka nu kukula, Ga ni uu shanga ulingile nai ipumie. ²⁸Ihi ipumyaa i mbeu nkola; hanza matutu, alafu ulua, alafu mbeu niakagupaa. ²⁹Hangi itungo imbeu ni ikatula ailyaa itungo witwalaa uzolo, ku nsoko i maogola apikiila." ³⁰Hangi akaligitya, "kuimpyanie u utemi nuang'wa itunda ni kintu kii, ang'wi kutumile mpyani kii ku uganula?". ³¹Ingi anga i mbeu a haradali, naiza ai itemewe ingi niino nangaluu kukila i mbeu yihi mihi. ³²Ga, ni itungo naza itemewe, ikukula nu kutula nkulu ikilo nila mimea ihi mu shuli, hangi izipyaa ntaambi nkulu, ga ni nyunyi nia kilunde ihumaa kuzipya iuyi niao mu mululi nuakwe." ³³Ku mpyani idu ai umanyisilye hangi ai uligitilye u lukani kitalao, ku upikiilo nai uhumile kulinga, ³⁴hangi shanga ai uligitilye ni enso bila mpyani. Kuiti itungo nai wakatula wing'wene duu, aka aganuila kila i kintu i amanyisigwa akwe. ³⁵Mu luhiku nulanso, itungo nila mpindi nai lipikiie, akaligitya kitalao, "Kweni i nkika a kabiili." ³⁶Iti gwa akalileka i umbi, akamuhola uYesu, itungo nilanso yakondaa ai watula mukati ilinga. Malinga mauya ai atulaa palung'wi nu ng'wenso. ³⁷Nu ng'wega utaki nua kimpupu ni maingu ai atulaa akingila mukati a mulinga nu mulinga ai wakondyaa kutula wizula. ³⁸Kuiti uYesu mukola ai ukoli mu shetri, ulae mu muto. Akamutambuila, azeligitya, "Ng'walimu, shanga ulingile kina usese kuusha?" ³⁹Hangi akauka, akaukenela u ng'wega nu kuluila u luzi, "Itule ihi twii, ulyuuku." Ung'wega ukapela, hangi ai ituile nu ulyuuku ukulu. ⁴⁰Hangi akaligitya kitalao, "Ku niki mukitumba? Itii mukili miagila u uhuiili?" ⁴¹Akizuilwa nu woa ukulu mukati ao hangi akitambulya enso ku enso, "Uyu ingi nyenyu hangi, ku nsoko ga nu ng'wega nu luzi ikumugombya."

Chapter 5

¹Nai akapembya kupikiila nkika ingiiza a luzi, mu mukoa nua Gerasi. ²Hangi kupumpugila itungo uYesu naiwatulaa ukupuma kunzi ilinga, muntu nukete u hing'wi ai uzile kitalakwe kupuma mu ibiila. ³Muntu uyu ai wikiie mu ibiila. Kutili nai uhumile kumugilya ikilo, kutili ga nu ku minyororo. ⁴Ai watulaa utungilwe matungo iduu ku mpingu ni minyororo. Kutili ga nu ng'wi nai ukete i ngulu nia kumukilya. ⁵Utiku nu mung'wi waze ukoli mu ibiila nu mu malugulu, ai wilila nu kitemanga u ng'wenso mukola ku magwe ni migi. ⁶Nai wakamihenga uYesu ku kaheelu, akamankiila kung'wakwe nu kutuna ntongeela akwe. ⁷Ai uleile ku luli lukulu, "Uloilwe nukutendele ntuni, Yesu ng'wana wang'wa Itunda nukoli migulya nangaluu? Ku usinja kung'wa Itunda mukola, leka kunaja. ⁸Ku nsoko ai watulaa wamuila, "Mupume u muntu uyu, u ewe hing'wi." ⁹Nu ng'wenso ai umukoiye, "Lina nilako ingi nyenyu?" Nuanso akamusuliilya, "Lina nilane ingi Legion, ku nsoko kukoli kidu." ¹⁰Ai umusingilye hangi ni hangi waleke kuatwala kunzi a mukoa. ¹¹Itungili idale ikulu nila ngulima ai likoli likuding'wa migulya a lugulu, ¹²ni enso ai amusingilye, azeligitya, "Kulagiilye ku ngulima; kingile mu kati yao." ¹³Iti gwa ai uagombilye; ia hing'wi ai amupumile nu kingila mukati a ngulima, ni nyenso ai imankile pihi a lugulu kupikiila mu luzi, hangi kupikiila ngulima magana a nzogu a biili ikalimilila mu luzi. ¹⁴Hangi awo nai atulaa akudima i ngulima ai amankile nu kupumya u lukani nula iko nai kipumie mu kisali nu mi ihi. Ugwa antu idu ai apumile kulongola kihenga nai kipumie. ¹⁵Ugwa ai apembilye kung'wa Yesu hangi ai amihengile u muntu nai wahalinkaniwe nu hing'wi nai ukete idale –wikie pihi, utugawe, hangi aze ukoli mu mahala akwe akondaniie, ni enso ai itumbile. ¹⁶Awo nai atulaa ihengile nai kipumie ku muntu nai watulaa uhalinkaniwe nu hing'wi ai a atambuie nai kipumie kitalakwe ga ni kutula i ngulima. ¹⁷Ni enso akandya kumusinja wahege mu mukoa nuao. ¹⁸Hangi nai wakatula ukingila mukati i linga, muntu nai watulaa uhalinkaniwe nia hing'wi ai umusingilye kina alongole palung'wi nu ng'wenso. ¹⁹Kuiti shanga ai umugombilye, kuiti ai umutambuie, "Longola ki ito nilako nu ku antu niako, hangi uatambuie aza ukutendee Mukulu, nu ukende naza ukinkiiye." ²⁰Ugwa ai ulongoe nu kandya kutanantya i makani makulu naiza uYesu witumile kitalakwe mu Dekapoli, ni kila ung'wi ai ukiuie. ²¹Hangi itungo nai wakuputa hangi nkika i ngiiza, mukati ilinga, iumbi ikulu likilingiila kumupilimikiilya, nai ukoli mpelo a luzi. ²²Hangi ung'wi nu a lukolongo ni i tekeelo, nai witangwaa Yairo, ai uzile, hangi nai umuhengile, ai ugwie mu migulu akwe. ²³Akamusija ikilo ni ikilo, wazeligitya, "Munaanso nu ane nu muniino wahumbeela kusha. Ku usinja, pembya nu kuika i mikono ako migulya akwe iti kina wahume kulija upanga nu kikie." ²⁴Iti gwa ai ulongoe palung'wi nu ng'wenso. ni i umbi ikulu ai limutyatile ni enso ai akumunyempa pakupi aze amupilimikiye. ²⁵Ai ukoli nu musungu naiza i sakami akwe ai atulaa ipumaa ku myaka ikumi na ibiili. ²⁶Ai wagilee nia kukonda pihi a akiliki idu hangi ai watumie kila i kintu nai watuile ni kenso. Ga ni iti shanga akagunika ku kintu kihi. kuiti badala akwe akakilinkiila kutula ni hali mbibi. ²⁷Ai wigulye i nkani kutula uYesu. Iti gwa ai upembilye ku nyuma akwe itungo nai watulaa ukugenda mukati i umbi, nu ng'wenso ai utenilye u ng'wenda nuakwe. ²⁸Ku nsoko ai uligitilye, "Anga niatenie i ang'wenda ni akwe udu, nikatula ni mupanga." ²⁹Nai utenilye, kupung'wa i sakami ikapela, hangi ai wigulye mu muili nuakwe kina ai wagonwaa kupuma mu lwago nulakwe. ³⁰Hangi kupumpugiiya uYesu akalinga mukati akwe mukola kina ngulu imupumile. Hangi ai upilukile kunu nu kunu mi iumbi nila antu nu kukolya, "Ingi nyenyu nutenilye u ng'wenda nuane?" ³¹Amanyisigwa akwe ai amutambuie, "Ukihenga i umbii ili likutunyiye likupilimikiye, nu ewe ukuligitya, 'Ingi nyenyu nu ntenilye?'" ³²Kuiti uYesu ai ugozile kunu nu kunu kihenga naiza watulaa witumile ili. ³³Musungu, waze ulingile nai kipumie kitalakwe, ai witumbile nu kukagata. Ai upembilye hangi ai ugwie pihi ntongeela akwe nu kumuila i tai ihi. ³⁴Ai uligitilye kitalakwe, "Munanso, uhuili nuako wakuzipya utule u mupanga. Longola ku ulyuuku hangi ugunwe kupuma mu ulwae nuako." ³⁵Nai watulaa ukuligitya, ang'wi a antu ai apembilye kupuma kung'a lukolongo nua itekeelo, azeligitya, "U munanso nuako wakuza. Ku niki kulongoleka kumunyoma u ng'walimu?" ³⁶Kuiti uYesu nai wakija naza akukiligiya, ai umutambuie u lukolongo nu itekeelo, Leka kitumba. Huiila udu." ³⁷Shanga ai umugombilye wihi kitongelya nu ng'wenso kwaala uPetro, Yakobo, nu Yohana muluna nuakwe uYakobo. ³⁸Ai apembilye mi ito nilang'wa lukolongo nui itekeelo nu ng'wenso ai wihengile unyong'wa, kulila kidu nu kuhongeele. ³⁹Nai wakingila mi ito, ai uatambuie, "Ku niki mukusiga ikulu hangi ku niki mukulila? uMung'yinya akili kusha ila ulae." ⁴⁰Ai amuhekile, kuiti nuanso, ai uapumilye ihi kunzi, ai umuhoile utata nua ng'wana nu nyinya ni awo nai atulaa palung'wi nu ng'wenso, hangi ai wingie mukati nai umoli u ng'wana. ⁴¹Ai u uhoile u mukono nua ng'wana hangi ai umutambuie, "Talitha koum," naiza ingi kuligitya, "Munanso muniino, ku utambuila, uka." ⁴²Kupumpugiiya u ng'wana ai u ukile nu kugenda. (ku nsoko ai watulaa ni ilika nila myaka ikumi na ibiili). Hangi kupumpugiiya ai a ambulwe nu ukuilwa ukulu. ⁴³Ai ulagiye ku ngulu kina kutili wihi utakiwe kulinga kutula ili. Hangi ai uatambuie aminkiiye u munanso nuanso indya.

Chapter 6

¹Hangi akahega pang'wanso nu kulongola mu kisali kao, ni amanyisiga akwe akamutyata. ²Luhiku nula kusupya nai likapika. ai wandilye kumanyisa mu Itekeelo. Antu idu ai amigulye hangi akakuilwa. Akaligitya, Uligilye pii u umanyisa uwu?" Ingi upolo kii uwu nuinkigwe?" Ukituma uli u ukuilwa uwu ku mikono akwe?" ³"Itii uyu shanga yuyo u mulanda mabada, ng'wana wang'wa Mariamu hangi muluna nuao ia Yakobo, Yose, Yuda nu Simioni? Itii i aluna akwe nia kisugu shanga ikie papa paapa palung'wi nu sese?" Hangi shanga ikaloeligwa nu Yesu. ⁴uYesu aka atambuila, "U munyakidagu shanga wiulyaa ikulyo, kwaala mu kisali nikakwe ni mukati a aluna akwe nia mi ito nilakwe." ⁵Shanga ai uhumile kituma u ukuilwa pang'wanso, iti ai uaikiye mikono alwae asheenyu aka aguna. ⁶Ai ukuiwe nangaluu ku nsoko a kuhita kuhiiila kitalao. Ugwa ai uigendee i ijiji nia kisali waze manyisa. ⁷Ai uitangile awo i amanyisigwa ikumi na abiili akandya kualagiilya abiili a biili. Ai uinkiye uhumi migulya a ahing'wi ⁸nu kualagiilya aleke kuhola kihi nialongoe kwaala mulanga udu. Aleke kuhola u mukate ang'wi mbogoshi, ang'wi mpia mu kilino; ⁹Kuiti atugale i latu, hangi shanga a mujulungu a biili. ¹⁰Hangi aka atamuila, " Ito lihi ni musingila, ikii papo kupikiila ni mikahaga. ¹¹Ni kisali kihi nishanga kikumusingiilya ang'wi kumutegeelya, hegi kitalao, kununti u lunkundi nula migulu anyu, itule ukuili kitalao." ¹²Ni enso akalongola azetanantya antu ile itunu nu kuleka i milandu ao. ¹³Ai a anuzunsilye i ahing'wi idu, hangi ai apuguhie i makuta i alwae hangi akagunwa. ¹⁴uMutemi Herode nai wakija nanso, ku nsoko i lina nilang'wa Yesu ai latulaa lakumuka nangaluu. Ang'wi ai aligitilye, uYohana ni moganyi wiuka hangi ku nsoko nanso, iyi ngulu a ukuilwa ikituma u mulimo mukati akwe." ¹⁵Ang'wi ao akaligitya, "Uyu ingi Eliya," Ikili i auya akaligitya, "Uyu ingi munyakidagu, anga ung'wi nua awo anyakidagu nia kali." ¹⁶Kuiti uHerode nai wakija aya akaligitya, "uYohana, nai numudumue itwe wiukigwa." ¹⁷Ndогоelyo uHerode mukola ai ulagiye uYohana waambwe nu kutungwa mu kadulumu ku nsoko ang'wa Herodia (musungu nua muluna nuakwe uFilipo) ku nsoko nuanso ai watulaa wamutenaa. ¹⁸Ku ndогоelyo uYohana ai umutambuie uHerode, "Shanga tai ako kumutina u musungu nuang'wa heu nuako." ¹⁹Kuiti uHerode ai wandilye kumubipilwa hangi ai watulaa uloilwe kumubulaga, kuiti shanga wikahuma, ²⁰ndогоelyo u Herode aizaa umitumbile uYohana; ai ulingile kina ingi munya tai ane muntu ni ng'welu, hangi ai umulekile iziza. Hangi nai ulongolekile kumutegeelya akahusha nangaluu, kuiti ai wiloile kumutegeelya. ²¹Nai lipikile ga ni itungo niligombekile anga itule lahumbela u luhiku nula kutugwa uHerode aka azipiiliya i aopisa akwe isiku kuu, nia mboi, nia lukolongo nia ku Galilaya. ²²Ugwa u munaano nuang'wa Herodia akingila kiginsa ntongeela ao, akamuloeelya uHerode ni aziila nai ikie itungo nila ndya nia mpindi. Ugwa u mutemi akamuila umu nanso, "Nompe kihi nukiloilwe nu nene nikaki nkiilya." ²³Akamulapila nu kuligitya, kihi nui kanompa, nika kinkiilya, ga ni ikinda nila utemi nuane." ²⁴Akapuma kunzi akamukolya u nyinya nuakwe, "Nompe ntuni?" Akaligitya, "Itwe lang'wa Yohana nuojaa." ²⁵Ni itungo ling'wi akingila ku mutemi akandya kuligitya, "Ndoilwe uninkiilye mukati a sahani, itwe nilang'wa Yohana Nuojaa." ²⁶uMutemi akahusha nangaluu, kuiti ku nsoko a ilapo nilakwe hangi ku nsoko a aziila, shanga ai uhumile kumuhitilya ilompi nilakwe. ²⁷Iti gwa, umutemi akalagiilya i a asikali pakati a asunja akwe nu kualagiilya kulongola kuleta itwe lang'wa Yohana. uMusunja ai ulongoe kumutema itwe waze ukoli mu kitungo. ²⁸Akaleta itwe nilakwe mu sahani nu kuminkiilya u munanso, nu munanso akaminkiilya u nyinya nuakwe. ²⁹Hangi i amanyisigwa akwe nai akija nanso, ai alongoe ku uhola u muili nuakwe akalongola ku uika mu kibiila. ³⁰Ni itumi, ai ilundiie palung'wi ntongeela ang'wa Yesu, akamuganuila ihi nai itumile hangi nai amanyisilye. ³¹Nu ng'wenso aka atambuila, Pembyi akola i kianza nika kinkunku hangi kusupye ku itungo." Antu idu ai atulaa akupembya nu kuhaga, shanga ai aligilye ga nilyoma nila kulya. ³²Iti gwa akanankila i mashua akalongola kianza nika kinkunku i ng'wene duu. ³³Kuiti ai uihengile ni akuhega hangi idu aka alinga, ku palung'wi ai amankile ku migulu kupuma mu isali yihi, ni enso akapika ze ikili ni anso. ³⁴Nai apilkile ku nkilimbwaa, ai wihengile i umbi ikulu hangi aka a aisiilya, ku nsoko ai atulaa anga i nkolo ni ngila anga mudimi. Hangi akandya kuamanyisa makani idu. ³⁵Itungo ai lilongolekile nangaluu, amanyisigwa akamuziila akamutambuila, "Apa ingi kianza nika kinkunku ni itungo lalongolekaa. ³⁶Ualage alongole mu isali nia kisali ni ijiji iti ende iguilye indya." ³⁷Kuiti aka asukiilya akaligitya, "Api nyenye indya." Aka atambuila, "Kuhumile kulongola nu kugula i mikate nikete i nsailo a dinari magana abiili nu kuinkiilya alye?" ³⁸Aka atambuila, "Mukete mikate inga? Longoli mugoze." nai aligilye akamutambuila, "Mikate itaano ni nsamaki ibiili." ³⁹⁴⁰Aka alagiilya i antu ikie mu madale migulya a mafwa ni matotu. Aka ikalinsha mu madale; madale a magana ni ku makumi ataano. ⁴¹Uugwa akahola i mikate itaano ni nsamaki ibiili, nu kugoza kilunde, akamikendepa uugwa aka inkiilya i amanyisigwa aike ntongeela a iumbi. Hangi uugwa ai ugalanilye i nsamaki ibiili ku antu ihi. ⁴²Ai alie ihi kupikiila akakondaniila. ⁴³Ai ilingile i mapuli a mikate nai isigile. Yikizula nkapu ikumi na ibiili, ga ni mapuli a nsamaki. ⁴⁴Hangi ai atulaa agoha magana a nzogu ataano nai alie i mikate. ⁴⁵Itungo aka atambuila anankile mu mashua alongole nkuka i ngiiza, kupikiila ku Bethsaida, itungo Nuanso waze alaga anyianza. ⁴⁶Nai akatula akondyaa kuhaga, akalongola

mu lugulu kulompa. ⁴⁷Nai ikatula mpindi, ni mashua ao itungo ni lanso ize ikoli pakati a luzi, nu ng'wenso ai ukoli wing'wene duu mihi ni nyumu. ⁴⁸Hangi ai uihengile akagisha kukua i makasia ku nsoko a ng'wega ukuagilya. nai ihumbee i kidaudau aka alondoola, wazegenda migulya a mazi, hangi ai uloilwe kuakila. ⁴⁹Kuiti nai akamihenga ukugenda migulya a mazi, akingiilwa nu mitumbo aze asigile ingi mintunga akakua ga ni ogo. ⁵⁰Ku nsoko ai amihengile akizuilwa nu woa, Itungo akaligita ni enso aka atambuila, "Mutule akamatiku ingi nene! Leki kutuli nu woa. ⁵¹Akingila mukati a mashua, nu g'wega ukaleka ku kunka, ni enso akakuilwa lukulu. ⁵²Iti gwa shanga ikatula alingaa i ndogoelyo a iyo i mikate. Ndogoelyo i mahala ao ai akete ulingi uniino. ⁵³Ni enso kaputa kitumbi, akapika mihi a Genesareti imashua ikaika i nanga. ⁵⁴Nai akapuma kunzi a mashua, itungo akamulinga. ⁵⁵Akamanka kutanantya mu mukoa wihi hangi akandya kualeta i alwae ku ulili, kila nai igulye upembilye. ⁵⁶Pihi nai wingie mu ijiji, ang'wi mu isali, ang'wi mi ihi, ai a aikile i alwae kianza ni kisoko, hangi akamusinja waagombye kutenia ukunzilo nua ng'wenda nuakwe. Hangi ihi nai amutenilye ai agunilwe

Chapter 7

¹Afarisayo ni ang'wi a amanyi naza atulaa apembeeye ku Yerusalemu ai ilingiie kumupilima ung'wenso.²Hangi ai ihengile kina amanyisigwa ang'wi ao akulya u mukate ku mikono mishapu; naiza shanga ikalaigwe,³(ku Afarisayo ni Ayahudi ihi shanga iliza kupikiila akalaye i mikono ao iziza; a ambiye ulogo nula anyampala. Matungo ⁴i Afarisayo niagomokile kupuma kianza ki isoko, shanga ilizaa kupikiila oge hanza. Hangi akoli malagiilyo maulya naza akumatyata lukulu, anga itule ingi palung'wi nu koja i ikombe, masupulia, iseme nia shaba, ga ni matuntu ni itumila itungo nila ndya,⁵Afarisayo ni amanyi ai amukoieye uYesu, "Ku niki amanyisigwa ako shanga ikii kuniganiila nu logo nula anyampala, ku iti akulya umukate shanga ize akalae i mikono?"⁶Kuiti nuanso aka atambuila, "uIsaya ai ulotile iza kutula u nyenye adosi, ai ukilisilye, 'Antu awa akunkulya ku milomo ao, kuiti i nkolo niao ikoli kuli nu nene. ⁷Akunintumila ikumbiko ni gila anga ndogoelyo, azemanyisa malagiilyo a ana adamu anga ulekeelya nuao,⁸Malilekaa ilagiilyo nilang'wa Itunda maluambaa ku upepee u logo nula ana adamu." ⁹Hangi akaligitya kitalao, "Malihitaa ilagiilyo nilang'wa Itunda ku utontu iti kina mu luike u logo nulanyu! ¹⁰Ku nsoko uMusa ai uligitilye, 'mukulye u tata nuako nu ia nuako,' 'nu ng'wenso nuligitya u ubi migulya ang'wa tata nuakwe nu nyinya nuakwe kulu kuulu ukusha,¹¹Kuiti mukuligitya, 'Anga ize u muntu waligitye kung'wa tata nuakwe ang'wi nyinya, 'Uaiilya wihi naza mukusingiilya kupuma kitalane ingi itulyo nila Itekeelo," (nanso ingi kulunga kina, ipumiigwe kung'wa Itunda') ¹²iti gwa shanga imugombiilye kituma lihi ku nsoko ia tata ang'wi a nyinya akwe. ¹³Mukulizipya ilagiilyo nilang'wa Itunda ku nakanda ku kuleta u logo nulanyu. Ni makani idu a kinya iti ni mukituma." ¹⁴Ai uitangile i anyianza hangi nu kuatambuila, "Muntegeelye u nene, unyenye mihi, hangi muninge. ¹⁵Kutili kihi kupuma kunzi a muntu naiza kahumaa kumushapula u muntu ni kingiila kung'waakwe. Ila ingi iko ni kimupumaa u muntu kiko ni kimushapulaa. ¹⁶(Komaniilya; u lukiili ulu. "anga ize u muntu wihi ukete i akutwi akija, u ije" umutili mu mbugulu nia kali.)¹⁷uYesu nai wakaaleka i anyianza nu kingila mi ito, amanyisigwa niakwe akamukolya kutula i mpyani nanso. ¹⁸uYesu akaligitya, "Nu nyenye ga mukili ku ninga? Shanga mihengile kina kihi ni kimingiila u muntu shanga kihumile kumushapula, ¹⁹ku nsoko shanga kihumile kulongola mu nkolo akwe, kuiti kikingila mu nda akwe hangi kikukila kulongola ku shoo." ku lugano ulu uYesu ai uizipilye i ndya yihi kutula nzelu.²⁰Ai uligitilye, "Ingi iko naiza kikumupuma u muntu kiko ni kimushapulaa. ²¹Ku nsoko kipuma mukati a muntu, kunzi a nkolo, ipuma masigo ni mabibi, ugoolya, wii, ubulagi, ²²usambo, nsula ni mbibi, ubibi, ukongelani, kigoolya, wilu, ukunki, wiketi, upungu. ²³U ubi uwu wihi wipuma mukati, kiko iko ni kimushapula u muntu."²⁴Ai u ukile kupuma pang'wanso nu kuhega kulongola mu mukoa nua Tiro ni Sidoni. Ai wingie mukati hangi shanga ai uloilwe muntu wihi walinge kina ukoli papo, kuiti shanga ai ihumikile ku mupiha. ²⁵Kuiti kupumpugiilya musungu, naiza u ng'wana nuakwe muniino ai ukete hing'wi, ai wigulye i nkani niakwe, akiza, hangi akagwa mu migulu akwe. ²⁶uMusungu nuanso ai watulaa Muyunani, nua ndugu a Kifoeniki. Ai umusingiilye nuanso amuzunse u hing'wi kupuma ku munaanso nuakwe.²⁷uYesu akamuila u musungu, "Aleke i ang'yinya alisigwe hanza, kunsoko shanga izipie ku uholu u mukate nua ana nu kuigumila i mbwa" ²⁸Kuiti u musunu akamusukiilya nu kuligitya, "Iti gwa Mukulu, ga ni mbwa pihi a meza iliza i ipoli nia ndya nia ana."²⁹Akamuila, "Ku nsoko waligitya iti, ukoli ilyuuku kulongola. uHing'wi wamupumaa u munanso nuako." ³⁰uMusungu ai ugomokile ki ito nilakwe hangi akahanga u munanso nuakwe ulae mu ulili, nu hing'wi ai watulaa wamupumaa.³¹uYesu ai upumile hangi kunzi a mukoa nua Tiro nu kukila ku Sidoni kutunga u Luzi nula Galilaya kupikiila nkika a Dikapolisi. ³²Akamuleta hangi muntu nai watuile gulu hangi ai watulaa shanga uhumile kuligitya iziza, ai amusingiilye uYesu waika i mikono migulya akwe.³³Ai umupumilye kunzi a milundo ku kinkunku, hangi akaika i ng'yanza niakwe mu akutwi akwe, hangi ze yakila kutya i mati, ai uteniye u lulimi nulakwe. ³⁴Ai ugozile migulya mi lunde, akahupa nu kumuila, Efata," nanso ingi kuligitya, "luguka!" ³⁵Ni itungo lilo liilo akutwi akaluguka, hangi nai katulaa kimugiiye u lulimi kikabipigwa hangi akahuma kuligitya iziza. ³⁶Hangi ai ulagiye aleke kumuila muntu wihi. Kuiti kupikiila nai ualagiye, uu nai atanantilye i nkani nianso ku widu. ³⁷Kulu kuulu ai akuiwe, nu kuligitya, "Witumile kila i kintu iziza. Waazipya ga nia gulu kija nia kimumi kuligitya."

Chapter 8

¹Mu mahiku nanso, ai likoli hangi iumbi ikulu, hangi ai agila ni ndya, uYesu akaitanga i amanyisigwa akwe aka atambuila, ²Niliaisiye i umbi ili, alongolekile kutula nu nene ku mahiku ataatu hangi agila indya. ³Anga niasapatilye agomoke ku mato ao bila kulya ahumile kusha kisha mukanka munzila ku nzala. Hangi amg'wi ao apumile kuli nangaluu." ⁴Amanyisigwa akwe akamusukiilya, "Ku ulija pii i mikate a kenela kui kutya i antu awa mu nkika iyi nililekilwe?" ⁵Aka akolya, "mukete mapuli anga na mikate?" Akaligitya, "Mupungati." ⁶Ai ulagiye i umbi likie pihi. Akahola i mikate mupungati, akamulumba Itunda, nu kumibadulania. Akainkiilya i amanyisigwa akwe amiikie ntongeela ao, ni enso akamiika ntongeela i umbi. ⁷Hangi ai akete ni nsamaki ni niino nsheenyu, ni ze yakilaa kulumba, ai ualagiye i amanyisigwa akwe a agalanie iti hangi. ⁸Ai alie nu ku kondaniila. Hangi ai ilingiye i mapuli nai asigile, nkapu ni nkulu mupungati. ⁹Ai ahumbee antu magana a nzogu anne. Hangi ai ualekile alongole. ¹⁰Itungo ai wingie mu mashua ni amanyisigwa akwe, hangi akalongola mu nkika nia ku Dalmanuta. ¹¹Uugwa Afarisayo ai apumile kunzi nu kanya kikunguma nu ng'wensu. Ai aloilwe wainkiilye kilingasiilyo kupuma kilunde, ku kumugema. ¹²Akasiganiilya ku mukati mu nkolo akwe akaligitya, "Ku niki ulelwa uwu ukuduma kilingasiilyo" Kumutambuila unyenye itai, kutili kilingasiilyo ni kikapumigwa ku ulelwa uwu." ¹³Uugwa aka aleka, akingila mukati a mashua hangi, akahega kutunga nkika ingiiza. ¹⁴Itungo nilanso amanyisigwa ai i ilwe kuhola i mikate. Shanga ai akete ni mikate kukila a ipuli ling'wi nai limoli mu mashua. ¹⁵Ai uahugue nu kuligitya, "Mutule miho nu kisunja ku usasu nua Afarisayo nu usasu nuang'wa Herode. ¹⁶Amanyisigwa akitambulya enso ku enso, "Ingi ku nsoko kiagila i ikate." ¹⁷uYesu ai ulilingile ili, nu kuatambuila, "Ku niki mukitambuila kutula kuhita kutula ni mikate? Mukili kulinga? Shanga mulingile? I nkolo yanyu yatulaa mpepeelee?" ¹⁸Mukete i miho, shanga mukihenga? Mukete akutwi, shanga mukija? Shanga mukimbukiile? ¹⁹Naza nimigalanilye i mikate itaano ku antu magana a nzogu ataano, ai muhoile nkapu inga nai yizue nia mapuli a mikate?" Akasukiilya, "i kumi na ibiili." ²⁰Hangi naza nimigalanilye i mikate mupungati ku antu magana anzogu anne, ai muhoile ikapu inga?" ²¹Akaligitya, "Mupungati." Aka atambuila, "Mukili kulinga?" ²²Akapembya ku Bethsaida. Antu awo ai amuletile mupoku hangi akamusinja ²³uYesu amutenie. uYesu akamuamba ku mikono u mupoku uyo, nu kumutonga kunzi a kijiji. Nai wakatia i mati migulya a miho akwe nu kugoola i mikono akwe migulya akwe, ai umukoiye, "Ukihenga kihi?" ²⁴Akagoza migulya nu kuligita, "Kihenga antu akigela anga makota akugenda." ²⁵Papo akagoola hangi i mikono akwe migulya a miho akwe, muntu uyo akapitya i miho akwe ai wihengile hangi, nu kihenga kila ikintu iziza. ²⁶uYesu ai umulekile alongole ki ito hangi akamutambuila, "Uleke kingila mu kisali." ²⁷uYesu ai uhigile ni amanyisigwa akwe kulongola ijiji nia ku Kaiseria a ku Filipi. Waze ukoli mu nzila ai ukoiye i amanyisigwa, Antu akuligitya unene ingi nyenyu?" ²⁸Akamusukiilya akaligitya, "Yohana nu oja. Auya akuligitya, 'Eliya' ni auya, 'Ung'wi nua anyakidagu." ²⁹Aka akolya, "Kuiti unyenye mukuligitya unene ni nyenyu?" uPetro akamuila, "U ewe ingi Kristo." ³⁰uYesu aka ahugula aleke kumutambuila muntu wihi ku mutula u ng'wensu. ³¹Hangi akandya kuamanyisa nia kina u Ng'wana wang'wa Adamu kulinja wagishe ku makani idu, hangi ukuhitwa nia lukolongo nia kuhani ni akulu, ni amanyi, ni elu a nkolo, hangi ze yakilaa a mahiku ataatu ukiuka. ³²Ai uligitilye aya ku kihenga. Uugwa uPetro akamuhola ku mpelo hangi akandya kumupatya ³³Kuiti uYesu ai upilukile nu kuagoza i amanyisigwa akwe nu kumukenela uPetro nu kuligitya, "Kila ku kituli ni kane Mulugu! Shanga ukee i makani ang'wa Itunda, kwaala makani a antu" ³⁴Uugwa akalitanga i umbi ni amanyisigwa akwe palung'wi, nu kuatambuila, "Anga ize ukoli muntu uloilwe kuntyata, nui kungume u mukola, wahole ikota nila mpaga nilakwe wantyate." ³⁵Ku nsoko wihi nuloilwe kuluguna u likalo nulakwe ukululimilya, hangi wihi nuika lulimilya u likalo nulakwe ku nsoko ane hangi ku nsoko a nkani ni nziza, ukuluguna. ³⁶Ikumuailiya ntuni u muntu, ku ulija u unkumbigulu wihi, hangi uugwa kulija uula nua likalo nulakwe? ³⁷Muntu uhumile kupumya ntuni badala a likalo nulakwe? ³⁸Wihi nui nihumilwa i minyala ni makani ane mu ulelwa uwu nua ugoolya hangi mu ulelwa nua anya milandu, u Ng'wana wang'wa Adamu ukumuhumilwa i minyala nuikapembya mu utemi nuang'wa Tata nuakwe palung'wi ni a malaika ni elu.

Chapter 9

¹Hangi ai uligitilye kitalao, "Kulu kuulu kuligitya kitalanyu, ang'wi anyu akoli antu neimikile papa shanga ikalulya i nsha ze akili kuihenga u utemi nuang'wa Itunda uze upembilye ku ngulu." ²Hangi ze yakilaa mahiku mutandaatu, uYesu ai uahoile uPetro, Yakobo nu Yohana palung'wi nu ng'wenso mu lugulu, ing'wene duu. Uugwa akandya kukailika ntongeela ao. ³Ang'wenda akwe akandya kelya nangaluu, melu ikilo, melu kukila melyi wihi mihi. ⁴Uugwa uEliya palung'wi nu Musa ai upumie ntongeela ao, hangi ai atulaa akuligitya nu Yesu. ⁵uPetro ai usukiiye akamutambuila uYesu, "Ng'walimu, Ingi iziza usese kutula papa, ni kuzenge itala itaatu, king'wi ku nsoko ako, king'wi ku nsoko ang'wa Musa ni kiuya ku nsoko ang'wa Eliya." ⁶(Ku nsoko shanga ai ulingile ntuni nika kuligitya, ai itumbile nangaluu.) ⁷Ilunde ai lipumie nu kuakunikila, Uugwa luli lukapuma mu malunde lukuligitya, "Uyu ingi ng'wana nuane mulowa. Mutegeelyi ng'wenso." ⁸Kupumpugiiya, nai atula akugoza, shanga ai amihengile wihi palung'wi ni enso, kwaala uYesu duu. ⁹Nai atula akusima kupuma mulugulu, ai ua lagiye kuleka kumutambuila muntu wihi ayo ihi nai ihengile, Kupikiila uNg'wana wang'wa Adamu nui kiukigwa kupuma mu ashi. ¹⁰Uugwa ai amaikile i makani ao akola. Kuiti a itambuuye enso ku enso ingi ntuni i ndogoelyo akwe "kiukigwa kupuma ku ashi." ¹¹Ai amukoiye uYesu, "Ku niki i amanyi iligitya kusinja uEliya waze hanza?" ¹²Aka atambuila, "kulu kuulu uEliya ukupembya hanza kuguna i intu yihi. Ku niki ikilisigwe uNg'wana wang'wa Adamu kusinja waliye ulwago lidu hangi amubipilwe?" ¹³Kuiti kuligitya kitalanyu uEliya ai wakondya kuza, hangi ai amutendile anga nai aloilwe, anga iti u ukilisigwa nuiligitya kutula nuanso. ¹⁴Hangi nai agomokile ku amanyisigwa, ai ihengile idale ikulu liapilimikiye ni Asadukayo ai atulaa akikunguma ni enso. ¹⁵Hangi itungo nai ihengile, idale lihi ai likuiwe nu kumumankiila kumulausha. ¹⁶Ai uakoiye i amanyisigwa akwe, "Mukikunguma ni enso migulya antuni?" ¹⁷Ung'wi nu ao mi idale ai umuusukiiye, "Ng'walimu, aza numuletile ng'wana nuane kitalako; ukete hing'wi naiza wimutendaa waleke kuhuma kuligitya, ¹⁸hangi wimusasha kukagata nu kumugwisa pihi, nu kupuma ipomboluu mu mulomo nu kukilisa i mino nu kugagambalaa. Aza nialompile i amanyisigwa ako kumupumya u hing'wi, kuiti shanga ahuma. ¹⁹Ai uasukiiye, "Ulelwa nishanga kihuiie, kikie nu nyenye ku itungo kii? Kihoeela nu nyenye kupikiila nali? Muleti kitalane." ²⁰Ai amuletile u ng'wana nuakwe. U hing'wi nai umihengil uYesu, kupumpugiiya ai umuikile mu ukagati. uMuhumba ai ugwie pihi nu kupumya ipomboolu mu mulomo. ²¹uYesu ai umukoiye u tata nuakwe, "Watulaa ni hali iyi ku itungo kii?" uTata akaligitya, "Puma ung'yinya. ²²Itungo lulya wigwizaa mu moto ang'wi mu azi, nu kugema kumulimilya. Anga ize uhumile kituma kihi kuaisiilye nu ku uailya." ²³uYesu ai umutambuie, "Angaa ize ukoli ukondaniie? Kila i kintu kihumikile ku wihi nu uhuiie." ²⁴Kupumpugiiya u tata nua ng'wana akalila nu kuligitya, "Nihuiie nzaiiye kuhita kuhuiila ku ng'waane" ²⁵Matungo uYesu nai wihenga idale likumankiila kitalao, ai umukenee u hing'wi nu kuligitya, "U ewe hing'wi kimumi hangi gulu, ku ulagiilya muleke, leka kingila kitalakwe hangi. ²⁶Akalila ku ngulu nu kumaja u ng'wana nu hing'wi ai umupumile. Ung'wana ai wige anga ukule, Uugwa idu ai aligitilye, "Wakuza." ²⁷Kuiti uYesu ai umuhoile ku mukono akamunyansula, hangi u ng'wana ai wimikile. ²⁸Matungo uYesu nai wakingila mukati, amanyisigwa akwe akamukolya ku kimpinyimpinyi, "Ku niki shanga aza kuhumile ku mupumya?" ²⁹Ai uatambuie, "ku kinya iti shanga ukupuma kwaala ku malompi." ³⁰Akahega pang'wanso nu kukiila ku Galilaya. Shanga ai uloilwe muntu wihi walinge ku amoli, ³¹ku nsoko ai watulaa ukuamanyisa amanyisigwa akwe. Ai uatambuie, uNg'wana wang'wa Adamu ukupikigwa mu mikono a antu, hangi akumubulaga. Nuikatulaa wakuza, ze yakilaa mahiku a taatu ukiuka hangi." ³²Kuiti shanga ikalinga uganuli uwu, hangi ai itumbile kumukolya. ³³Uugwa ai apikile ku Karperinaumu. Matungo nai ukoli mukati i ito ai uakoiye, "Aza mukisija ntuni mu nzila?" ³⁴Kuiti akatula ihitwi. Kuiti ai atulaa akikunguma mu nzila kina nyenyu nai watulaa mukulu kukila. ³⁵Ai wikie pihi akaitanga ikumi na abiili palung'wi, hangi ai uligitilye ni enso, "Anga ize wihi uloilwe kutula wang'wandyo, ingi kusinja watule wang'wisho hangi munyamulimo nua ihi." ³⁶Akamuhola mung'yinya muniino akamuika pakati ao. Akamuhola mu mikono akwe, akaligitya. ³⁷"Wihi nuimusingiilya u mung'yinya anga uyu ku lina nilane, unsingiiye ga nu nene, hangi anga itule muntu shanga unsingiiye unene du, kuiti ga nuyu nai undagiiye." ³⁸uYohana ai umutambuie, "Ng'walimu aza kumihengile muntu ukupumya hing'wi ku lina nilako hangi kamugilya, ku nsoko shanga ukutyatile. ³⁹Kuiti uYesu akaligitya, "Leki kumugilyi, ku nsoko kutili nuikituma u mulimo nu ukulu ku lina nilane hangi uugwa panyambele waligitye lukani nu lubi lihi migulya ane" ⁴⁰Wihi nui kutilye nsuta nu sese ukoli nkika itu. ⁴¹Wihi nuika kinkiilya i kikombe nika mazi a kung'wa ku nsoko ukoli nu Kristo, tai kumuila, shanga ukulimilya i kinyamulimo kikakwe. ⁴²Wihi nuika asasha awa ni aniino nianihuiie unene, aza izeetula iziza kitalakwe kutungiligwa ulwala mu nkingo nu kugumilwa mu luzi. ⁴³Anga u mukono nuako ukusashe uteme. Ingi ibahu kingila mu upanga bila mukono kukila kingila mu ulamulwa uze ukete mikono ihi. Mu moto ni "shanga wimimaa. ⁴⁴(Komaniilya; U lukiili ulu, Nkika naiza i ngunyi shanga ikuza nu moto shanga wilimaa." umutili mu mbugulu nia kali). ⁴⁵Anga u mugulu ukusashe, udumule. Ingi iziza kigila mu

upanga wize wimulema, kukila kugung'wa mu ulamulwa ni migulu ibiili. ⁴⁶(Komaniiya; Ulukiili ulu , "Kianza naiza i ngunyi shanga ikuzaa nu moto nishanga wilimaa" Umutili mu mbugulu nia kali).⁴⁷Anga ize i liho likusashe lipe. Ingi iziza kitalako kingila mu Utemi nuang'wa Itunda uze ukete liho ling'wi, kukila kutula ni miho abiili hangi ugung'we ku ulungu. ⁴⁸Kianza niimoli i ngunyi ni shanga ikuza, nu moto ni shanga wilimaa.⁴⁹Ku nsoko kila ung'wi uku aswa nu moto. ⁵⁰uMunyu ingi uziza , anga u munyu ulimilye i kinagunagu kakwe, uku utenda uli utule niki nagunagu kakwe hangi? Mutule nu munyu mukati anyu akola, hangi mutule nu ulyuuku ku kila ung'wi."

Chapter 10

¹uYesu ai uhegile i kianza nikanso nu kulongola mu mukoa nua Ayahudi ni kianza nika ntongeela a mongo nua Yordani, hangi anyianza akamutyata hangi. Ai uamanyisilye hangi, anga nai yatulaa ntendo akwe kituma. ²Hangi i Afarisayo akapembya kumugema hangi akamukolya, "Ingi taine ku mugoha kutemanuka nu musungu nuakwe?" ³uYesu aka asukiilya "uMusa ai umulagiye ntuni?" ⁴Akaligitya, "uMusa ai ulekee kukilisa ibada nila kutemanuka hangi kumuzunsa u musungu." ⁵"Ingi ku nsoko a ukaku nua nkolo nianyu yiyo ndogoelyo ai umukilisiye ilagiilo ili." uYesu ai uatambuie. ⁶"Kuiti kupuma u ng'wandyo nua u umbwa, 'Itunda ai ua umbile mugoha nu musungu.' ⁷Ku nsoko iyi u mitunja ukumuleka u tata nuakwe nu nyinya nuakwe ukuambinkana nu mukima nuakwe, ⁸hangi awo nia biili akutula muili ung'wi; ku nsoko shanga a biili hangi, ila muili ung'wi. ⁹Ku lulo nuika kiambinkania Itunda, u ng'wana adamu waleke kukitemanula." ¹⁰Nai akatula mukati ito, amanyisigwa akwe akamukolya hangi kutula ili. ¹¹Aka atambuila, "Wihi nuimulekaa umusungu nuakwe nu kutina musungu mungiiza, wituaa ugoolya ku ng'wakwe. ¹²Umusungu nu ng'wenso aga wamuleke u mugoha nuakwe nu kutinwa nu mugoha mungiiza, ukituma ugoolya." ¹³Ni enso ai amuletee ang'yinya niao nia niino iti waatenie, kuiti amanyisigwa aka apatya. ¹⁴Kuiti uYesu nai ulilingile nilanso, Shanga akaloeligwa ni lyenso lukulu aka aila, "Alekele i ang'yinya nia niino aze kitalane, hangi leki kuagilyi, ku nsoko niili anga awa u utemi nuang'wa Itunda ingi wao. ¹⁵I tai kumutambuila, wihi nishanga uku usingiilya u utemi nuang'wa Itunda anga mung'yinya nu muniino kulu kuulu shanga uhumile kingila mu utemi nuang'wa Itunda. ¹⁶Ugwa aka ahola i ang'yinya mu mikono akwe nu kuakendepa waze aikiilya mikono akwe migulya ao. ¹⁷Hangi nai wakandya muhinzo nuakwe muntu ung'wi ai umu mankiie hangi akatugama ntongeela akwe, aka mukolya, "Ng'walimu Mukende, nitume ntuni iti nihume kusala u upanga nua kali na kali?" ¹⁸Nu Yesu akaligitya, "Ku niki ukunintanga mukende? Kutili niiza mukende, kwaala Itunda wing'wene duu. ¹⁹U malingile i malagiilyo; Leka kubulaga, Leka kugoolya, Leka kia, Leka ku kuiila u uteele, Leka kukongela, Mukulye u tata nu ia nuako." ²⁰U muntu nuanso akaligitya, "Ng'walimu, aya ihi namakuiye puma nai nkoli ni muhumba." ²¹uYesu ai umugozee nu kumulowa. Akamutambuila, "Ukepewe kintu king'wi. Utakiwe kugulya yihi nuatuile ni nyenso nu kuinkilya i aula, hangi ukutula ni itulyo kilunde. Ugwa upembye untyate." ²²Kuiti aka hung'wa ukata kunsoko a uganulwa uwu; ai uhegile aze uhukilye, ku nsoko ai ukete nsao idu. ²³uYesu akihenga nkika yihi nu kua tambuila i amanyisigwa akwe, "Ingi kinya uli niyili ikaku ku mugoli kingila mu utemi nuang'wa Itunda! ²⁴Amanyisigwa ai akuiwe ku makani aya. Kuiti uYesu aka atambuila hangi, "Ang'yinya, ingi kinya uli ni yili ikaku kingia mu utemi nuang'wa Itunda! ²⁵Ingi itontu ku ngamia kingila mu nzuunki a lusinge, kukila muntu nu mugoli kingila mu utemi nuang'wa Itunda." ²⁶Ai akuiwe nangaluu hangi akitambullya, "Iti gwa nyenyu ukugunika" ²⁷uYesu aka agoza nu kuligitya, "Kung'wa bina adamu shanga ihumikile, kuiti shanga kung'wa Itunda. Ku nsoko mung'wa Itunda ihi ahumikile." ²⁸uPetro akandya kuligitya nu ng'wenso, "Goza kulekile yihi hangi kakutyata." ²⁹uYesu akaligitya, "I tai kumuila unyenye, kutili nualekilee ito ang'wi heu, ang'wi muluna musungu, ang'wi nyinya, ang'wi tata, ang'wi ana, ang'wi mugunda, ku nsoko ane, ni kunsoko a nkani ni nziza, ³⁰naize shanga ukusingiilya nkua igana ikilo a itungili papa mi ihi; Ito, heu, muluna musungu, nyinya, ana, nu mugunda, ku lwago, nu unkumbigulu nu upembilye, upanga mua kali na kali. ³¹Kuiti idu niaile ang'wandyo akutula a ng'wisho hang ni aile a ng'wisho akutula a ng'wandyo." ³²Nai atula munzila, kulongola ku Yerusalemu, uYesu ai watulaa utongee ntogeela ao. Amanyisigwa ai akuiwe, hangi awo nai atulaa atyatile ku nyuma ai itumbile. Ugwa uYesu akaapumya ku mpelo hangi awo ni ikumi na abiili nu kandya kuatambuila naiza kikumupumila iti pakupi; ³³Goza, kulongoe kupikiila ku Yerusalemu, nu Ng'wana nuang'wa Adamu ukupikigwa ku akuhani ni akulu ni amanyi. Akumulamula washe hangi akumupumya ku anyuigwa. ³⁴Akumukuna, akumutyila i mate, akumukua milanga, hangi akumubulaga. Kuiti ze yakilaa mahiku ataatu ukiuka. ³⁵uYakobo nu Yohana, ana ang'wa Zebedayo, ai azile kitalakwe nu kumutambuila, "Ng'walimu, kuloilwe ukutendeele kihi ni ku ukulompa." ³⁶Ai uatambuie, "Muloilwe numutendeele ntuni?" ³⁷Akaligitya, "Ukugombye kikiye nu ewe mi ikulyo nilako, ung'wi mu mukono nuako nua kigoha nu muya mukono nuako nua ki kima." ³⁸Kuiti uYesu ai uasukiye, "Shanga mulingile ni muku kilompa. Muhumilene kuing'wela i kikombe naiza kuing'wela ang'wi kugimya u wogigwa naza nikogigwa?" ³⁹Akamutambuila, "Kuhumile" uYesu aka atambuila, "i kikombe ni nika king'wela, mu kuing'wela. Nu wogigwa naza kitalao nogigwe, muku ugimya. ⁴⁰Kuiti nuikikie mukono nuane nua kigoha ang'wi nua kikima shanga nene nina kupumya, kuiti ingi ku awo naza kitalao yakondile kuzipiiligwa." ⁴¹Awo i amanyisigwa auya ikumi nai akija aya, akandya ku atakiila uYakobo nu Yohana. ⁴²uYesu akaitanga kitalakwe ku kuligitya, "Mulingile kina awo niasigile kina ahumi nia anyangu i ahumaa, ni antu ao ni ahugu ia lagiila u uhumu migulya ao" ⁴³Kuiti shanga itakiwe kutula iti mukati anyu. Wihi nuloilwe kutula mukulu kati anyu kusinja nua muaiilye, ⁴⁴hangi wihi nuloilwe kutula wang'wandyo mu kati anyu ingi kusinja watule mutuung'wa nua ihi. ⁴⁵Ku nsoko uNg'wana

nuang'wa Adamu shanga aza uzile kuailigwa ila kuailya, nu kulupumya u likalo nulakwe kutula usukiilya ku idu."⁴⁶Akapembya ku Yeriko. Nai wakatula ukuhega ku Yeriko ni amanyisigwa akwe hangi idale ikulu, ng'wana nuang'wa Timayo, Batimayo, mupoku nuilompaa, ai wikie mpelo ipamda. ⁴⁷Nai wakija kina ingi Yesu Munazareti, ai wandilye kuzogolya nu kuligitya, "Yesu, Ng'wana nuang'wa Daudi, mbaisiilye!" ⁴⁸Idu ai amupatilye u mupoku uyo, aze mutambuila wakilage. Kuiti ai uliile ku luli ikilo, "Ng'wana nuang'wa Daudi, mbaisiilye!"⁴⁹uYesu ai wimikile nu kulagiilya witangwe. Ai amitangle u mupoku uyo, azeligitya, Kina mukomoli! nyansuka! Yesu ukuitanga." ⁵⁰Akauguma ku mpelo u mujulungu nuakwe. akamanka ikilo, nu kupembya kung'wa Yesu. ⁵¹uYesu akamusukiilya nu kuligitya, "Uloilwe nukutendele ntuni?" U mugoha uyo nu mupoku akasukiilya, "Ng'walimu, ndoilwe kihenga." ⁵²uYesu akamuila, "Longola, u uhuiili nuako wakuguna." Papo paapo i miho akwe akihenga; hangi akamutyata uYesu mi ipanda.

Chapter 11

¹Itungo nilanso nai akapembya ku Yerusalemu, Nai akahumbeela ku Besthfage ni Bethania, mu Lugulu nula Mizeituni, uYesu ai ualagiiye abiili mukati a amanyisigwa niakwe ²hangi ai uatambuie, "Longoli mu kijiji kigozenkanile nu sese. Itungo ni mikingila mung'wanso, mikamuhanga ng'wa andogwe naiza wakili nankilwa. Mutunguili hangi mu mulete kitalane. ³Hangi anga wihi wamutambuila, "Ku niki mukituma iti?" mutakiwe kuligitya, 'Mukulu umutakile hangi itungo ukumususha papa." ⁴Akalongola nu kumuhanga u ng'waa ndogwe utungilwe kunzi a mumpita mu kisali niking'walyi, ni enso ai amutunguie. ⁵Hangi ang'wi a antu nai akoli imikile pa ng'wanso hangi aka atambuila, "Mukituma ntuni, kumutungula u ng'waa ndogwe nuanso?" ⁶Ai a atambuie anga uYesu nai ua tambuie, hangi i antu aka aleka alongole. ⁷Amanyisigwa a biili ai amuletile u ng'waa ndogwe kung'wa Yesu hangi ai aie ang'wenda ao migulya akwe iti uYesu wahume kumunankila. ⁸Antu idu akaila i ang'wenda ao mu balabala, ni auya ai aie ntaambi nai aitemile kupuma mu migunda. ⁹Awo nai alongoe ntongeele akwe hangi nawo nai amutyatiiie ai azogooye, "Hosiana, Ukendepilwe nupembilye ku ilna nila Mukulu. ¹⁰Ukendepwe u utemi nu upembilye nuang'wa tata itu u Daudi! Hosiana kung'wa nu koli migulya" ¹¹Uugwa uYesu akingila ku Yerusalemu hangi ai ulongoe mi itekeelo hangi akagoza kila i kintu. Itungili, itungo ai latulaa lalongola, ai ulongoe ku Bethania palung'wi nawo ni ikumi na abiili. ¹²Luhiku nai lutyatile, itungo nai atula agomokile kupuma ku Bethania, ai watulaa ni nzala. ¹³Hangi akihenga u mutini nai ukete matutu ku kahelu, ai ulongoe kugoza anga ize ai uhumile kulija kihi migulya akwe. Hangi itungo nai watula ulongoe ku nuanso, shanga akalija kihi kwaala matutu, ku nsoko shanga ai matungo a mutini. ¹⁴Ai u utambuie, "Kutili wihi nuikalya i nkali kupuma kitaalako hangi." Hangi i amanyisigwa akwe akija. ¹⁵Ai azile ku Yerusalemu, nu ng'wenso ai wingie mi itekeelo hangi akandya kuapumya kunzi i agulya ni aguli mukati i itekeelo. Ai uipue i meza nia akaila mpia ni matuntu a awo nai atulaa akugulya i nkunda. ¹⁶Shanga ai umulekee wihi kukenka kihi mi itekeelo nai kihumile kuguligwa. ¹⁷Ai uamanyisilye hangi akaligitya, "Iti shanga ai ikilisigwe ne, 'ito nilane likitangwa ito nila ikumbiko ku anyangu ihi?' kuiti malitenda ikulungu nila asapuulang'yi." ¹⁸Akuhani niakulu ni amanyi ai igulye nai watulaa wiligitya, ni enso ai adumile nzila a ku mubulaga. Ga ni iti ai amogopile ku nsoko i umbi ai likuiwe nu umanyisigwa nuakwe. ¹⁹Hangi kila itungo i mpindi nai ipikile, ai ahigile mu kisali. ²⁰Nai atula akugenda kidau dau, ai ui hengile u mutini wumile kupikiila mu mili akwe. ²¹uPetro ai ukimbukile nu kuligitya, "Rabi! Goza, ikota nila mutini nai u uzumile wumaa." ²²uYesu ai uasukiiye, "Mutule nu uhuili mung'wa Itunda. ²³Huiili kumuila kina kila nu iluila u lugulu ulu, 'Hega, hangi wigumile u mukola mu luzi, 'hangi anga ize mugila i nkankani mu nkolo akwe kuiti uhuilie kina nukiligitilye kikupumila, iti uu Itunda nuikituma. ²⁴Ku lulo kumuila; kila i kintu ni mulompile nu kukolya ku nsoko akwe, huiili kina mukusingiilya, ni yenso yukutula yanyu. ²⁵Matungo ni mukimika nu kulompa, mutakiwe kulekela kihi ni mukikete ku wihi, iti kina uTata nuanyu nukoli kilunde amulekele ga nu nyenye u utumuli nuanyu. ²⁶(Komaniiya; Ulukiili ulu, "Kuiti angamuhite kulekela, ang'wi uTata nuanyu nukoli kilunde shanga ukulekela i milandu anyu" umutili mu mbugulu nia kali). ²⁷Nai atulaa ku Yerusalemu hangi. Nu Yesu nai watulaa ukugenda mi itekeelo, akuhani ni akulu, amanyi ni anyampala ai azile kitalakwe. ²⁸Ai amutambuie, "Ku uhumi kii ukituma i makani aya?" Hangi ingi nyenyu numinkiiye u uhumi nua kituma aya?" ²⁹uYesu ai uatambuie, "Nikamukolya ikolyo ling'wi. Ntambuili nu nene nikamutambuila ku uhumi kii kituma i makani aya. ³⁰Itii, u wogigwa nuang'wa Yohana ai upumile kilundene ang'wi ai upumile ku ana adamu? Nsukiilyi." ³¹Ai itambuuye mukati ao nu kikilya nu kuligitya, "Anga kuligitye, 'Kupuma kilunde,' ukuligitya, 'Ku niki gwa shanga ai ku muhuilie? ³²Kuiti anga kuligitye, 'Kupuma ku ana adamu,'..." Ai aogopile i antu, ku nsoko ihi ai a ambiie kina uYohana ai watulaa munyakidagu. ³³Uugwa ai amusukiiye uYesu nu kuligitya, "Shanga kulingile. Uugwa uYesu aka atambuila, "Uugwa nu nene shanga kumutambuila ingi ku uhumi kii kituma i makani aya.

Chapter 12

¹Ugwa uYesu ai wandilye kuamanyisa ku mpyani. Akaligitya, "Muntu ai utemee mugunda nua mizabibu, akaukitiila ikito, hangi akahimba ikombo nila kugundikila u muvinyo. Akazenga i kilingasiilyo hangi uugwa aka wiliha u mugunda nua mizabibu ku alimi nia mizabibu. Ugwa ai utungile muhinzo nua kuli. ²Itungo nai lipikile, ai umulagiye munyamulimo ku alimi nia mizabibu kusingiilya kihi kupuma kitalao ing'wi nia nkali nia mugunda nua mizabibu. ³Kuiti ai amuambile, akamukua, hangi akamuzunsa bila kintu. ⁴Akalagiilya kitalao munya mulimo mungiiza, akamuaalya kitwe nu kumutendeela makani a minyala. ⁵Ikili ai umulagiye mungiiza, nuyu nu ng'wi akamubulaga. Ai a atendee ni auya idu makani anga yayo yaayo, aze akua ni auya kuabulaga. ⁶Ai wakili ukete muntu ung'wi ikilo nua kumulagiilya, ng'wana mulowa. Nu ng'wenso ai watulaa wang'wisho nai ulagiigwe kitalao. Akaligitya, "Akumukulya u ng'wana nuane." ⁷Kuiti i ilihwa akitambulya enso ku enso, "Uyu ng'wenso musali. Pembyi, si ni kumubulage, nu usali ukutula witu" ⁸Ai amugilinkiiye, akamubulaga nu kumuguma kunzi a mugunda nua mizabibu. ⁹Ku lulo, Itii! Ukituma ntuni u mukola hiu nua mugunda nua mizabibu? Ukupembya nu kualimilya i alimi nia mizabibu nu kuwinkiilya u mugunda nua mizabibu ku angiiiza. ¹⁰Mukili kulija kusoma u ukilisigwa uwu? " Igwe naiza ia zengi ai alihitile, latulaa igwe nila kumpelo. ¹¹Ili ai lipumile ku Mukulu, hangi ingi nila ukuilwa mu miho itu" ¹²Ai adumile kumuamba uYesu, Kuiti ai aogopile i anyianza, Kuiti ai alingile kina ai watulaa utambue i mpyani nanso ki italao. Iti gwa ai amulekile akalongola yao. ¹³Ugwa aka alagiilya ang'wi a afarisayo ni a herode kitalakwe iti ku mugema ku nkani. ¹⁴Nai akapika, akamuila, "Ng'walimu, kulingile kina shanga ukee i masigo a wihi hangi shanga ulagiie ukuili kati a antu. Ukumanyisa i nzila ang'wa Itunda mu tai. Itii! ingi tai ane kupumya i kodi kung'wa Kaisari ang'wi ishi? Itii! Kuhumile kupumya ang'wi ishi? ¹⁵Kuiti uYesu ai ulingile u udosi nuao nu kuatambuila, "Kuniki mukungema? Ninkiilyi i dinari nihume kumigoza." ¹⁶Akaleta ing'wi kung'wa Yesu, Aka atambuila, Itii! ingi ikelu lang'wa nyenyu nu ukilisigwa nu ukoli apa ingi wang'wa nyenyu? Akaligitya, "Wang'wa Kaisari." ¹⁷uYesu aka atambuila, Minkiilyi u Kaisari i intu niang'wa Kaisari nu Itunda i intu niang'wa Itunda." Akamukuilwa. ¹⁸Ugwa iAsadukayo, ni iligitya kutili u wiuki, ai akamutyata. Akamukolya, azeligitya. ¹⁹Ng'walimu, uMusa ai ukukilisiye kina, 'Anga itule u muluna washe nu kumuleka u mukima ku nyuma akwe, Kuiti shanga ulekile ung'wana, muntu ukumuhola u mukima nua muluna nuakwe, nu kiligilya u ng'wana ku nsoko a muluna nuakwe. ²⁰Ai akoli ni aluna mupungati, nu ang'wandyo ai uhoile u mukima ni hangi akasha, shanga ai ulekile u ng'wana. ²¹Ugwa nua kabiili ai umuhoile nung'wenso akasha, shanga ai ulekile u ng'wana. hangi nua kataatu ga ni iti. ²²Hangi nua mupungati shanga akaleka u ng'wana. Mpelo akwe ga nu musungu akasha. ²³Itungo nila wiukigwa, ni ikiukigwa hangi, Itii! Ukutula mukima wang'wa nyenyu? Kuiti awo i aluna ihi mupungati ai atulaa agoha akwe. ²⁴uYesu ai uatambuile, "Itii! Ili shanga nsoko kutula malimiligwaa, ku nsoko shanga mulingile u ukilisigwa ang'wi ngulu niang'wa Itunda?" ²⁵Itungo nila kiukigwa puma ku ashi, shanga akutina ang'wi kingila mu utinwa, ila akutula anga i amalaika nia kilunde ²⁶Kuiti, kutula ashi naiza akiukigwa, Itii! Shanga ai musomile kupuma mu mbugulu ang'wa Musa, mu nkani ni yi tunku, iti Itunda nai uligitilye nu kumuila, 'Unene ingi Itunda nuang'wa Abrahamu, hangi Itunda wang'wa Isaka, hangi Itunda wang'wa Yakobo?' ²⁷Nuanso shanga Itunda nua ashi, ila nua ni akoli apanga. Ingi i kihenga malimilaa. ²⁸Ung'wi nua amanyi akapembya nu kija i ntambu ao; ai wihengile kina uYesu ai uasukiiye iziza. Ai umukoiye, Itii! ingi ilagiilyo ni liuli nilikete u usanigwa ikilo mu ihi?" ²⁹uYesu ai umusukiiye, "Nila kusanigwa ingi sili, 'Ije, Israeli, Mukulu Itunda nuitu, Mukulu ingi ung'wi. ³⁰Kusinja u mulowe uMukulu Itunda nuako, ku nkolo ako ihi, ku Ngwau ng'welu nuako wihi, ku mahala ako ihi, nu ku ngulu niako yihi. ³¹Ilagiilyo nila ka biili ingi sili, 'Kusinja umulowe u munyakisali nuako anga nuiloilwe u mukola.' Kutili ilagiilyo ingiiza ni ikulu kukila aya." ³²uMumanyi akaligitya, "Iziza Ng'walimu! Uligitilye tai kina Itunda ini ung'wi, ni kina kutili nu mungiiza kukila nuanso. ³³Kumulowa nuanso ku nkolo ihi, nu ku ulingi wihi nu ku ngulu yihi, nu kumulowa u munyakisali anga u mukola, ingi kusanigwa nangaluu kukila i masongelyo ang'wi ipolya nila kulimiligwa." ³⁴Itungo uYesu nai wakihenga kina wapumya isosho nila upolo, akamutambuila, "Uewe shanga ukoli kuli nu utemi nuang'wa Itunda." Ze yakilaa pang'wanso kutili ga nung'wi nai ugemile kumukolya uYesu makolyo ihi. ³⁵Hangi uYesu ai usukiiye, itungo nai watula ukumanyisa mu itekeelo, akaligitya, "Itii! amanyi iligitya kina uKristo ingi ng'wana wang'wa Daudi? ³⁶uDaudi mukola mu Ng'wau Ng'welu, ai uligitilye, 'uMukulu ai uligitilye ku Mukulu nuane, ikie mu mukono nuane nua kugoha, kupikiila niazipye i alugu niako kutula pihi a migulu ako.' ³⁷uDaudi mukola wimitangaa uKristo, 'Mukulu' Itii! ingi ng'wana wang'wa Daudi kinya uli?" Hangi milundo ukulu ai umutegeeye ku ulowa. ³⁸Mu umanyisigwa nuakwe uYesu ai uligitilye, "Ikendegeeli nia manyi, niakete i nsula akugenda nia mujulungu nialipu nu kulamukigwa mu masoko ³⁹nu kieke mu matuntu a akulu mu matekeelo nu mu siku kuu ku nkika nia akulu. ⁴⁰Akulya ga ni mato a ahimbi hangi akulompa malompi malipu iti kina i antu aihenge. Antu awa akusingiilya u ulamula nu ukulu." ⁴¹Ugwa uYesu ai wikie pihi pakupi ni isandiko nila masongelyo mukati a nkika

itekeelo; Ai watula ukugoza antu nai atulaa akuikila i mpia niao mukati i sandiko. Antu idu i agoli ai aikie ngele nkulu a ampia. ⁴²Ugwa musungu muhimbi muula ai uzile nu kuikila ipande ibiili, nsailo a senti. ⁴³Ugwa akaitanga i amanyisigwa akwe nu kuatambuila, Huiili kumutambuila, u musungu uyu nu muhimbi uikie ngele nkulu ikilo a ihi naza akondya pumya mu isandiko nila masongelyo. ⁴⁴Kuiti ihi apumilye kupumiila nu widu nua upuli nuao. Kuiti u musungu uyu nu muhimbi, kupuma mu uula nuakwe, uikie i mpia yihi naza ai utakiwe kuitumila ku likalo nu lakwe.

Chapter 13

¹uYesu nai wakatula ukugenda kupuma mi itekeelo, ung'wi nua amansigwa akwe akamukolya, "Ng'walimu, goza i magwe aya ni aku kuilwa ni mazumba!" ²Akamutambuila, Ukihenga i mazumba aya ni makulu? Kutili ga nigwe ni ling'wi nilika sagiila migulya a lingiiza ni shanga aza likugwa pihi. ³Nu ng'wenso nai wakatula wikie migulya a lugulu nula mizeituni kituli ki itekeelo, uPetro, Yakobo, Yohana nu Andrea akamukolya ku kinkunku. ⁴"Kuile, i makani aya akutula nali? Ingi ntuni i kilingasiilyo nika makani aya kupumila?" ⁵uYsu ai wandilye kuatambuila, "Tuli miakendegeeli kina mntu wihi waleke kumulimilya. ⁶Idu ikapembya ku lina nilane azeligitya 'Unene ng'wenso,' hangi akualimilya idu. ⁷Ni mikija ulugu nu pwepwe nua uligu, leki kitumbi; makani aya atakiwe kupumila, kuiti i mpelo ikili. ⁸Ihi likunyansuka kikua ni ihi lingiiza, nu utemi nsuta nu utemi. Yikatula ni matetemeko nkika nia kuli ni kuli, hangi nzala. Uwu ingi ng'wandyo nua uwai. ⁹Tuli miho. Akumutwala kupikiila mu maanza, hagi mukukuwa mu matekeelo. Mukimikigwa ntongeela a ahumi ni atemi ku nsoko ane, anga ukuiili kitalao. ¹⁰Kuiti i nkani ninza kulinja hanza itanantigwe ku anyangu ihi. ¹¹Ni ikatula amuamba nu kuinkiilya, leki kitumbi kutula iko nimukaligitya. Mukati itungo nilanso, mukinkiiligwa ntuni nika kuligitya; shanga mikatula nyenye ni mikaligitya, ila Ng'wau Ng'welu. ¹²Munyandugu ukumusemela u muluna kubulagwa, u tata nu ng'wana nuakwe. iAna akimika nsuta a atata ao hangi kuasasha kubulagwa. ¹³Mukutakiilwa ni kila u muntu ku nsoko a lina nilane. Kuiti nuikagimya kupikiila i mpelo, muntu nuanso ukugunika. ¹⁴Ni mikihenga utaki nua ubipigwa wimikile pang'wanso ni shanga utakiwe kimika (nukusoma nua linge), papo niamoli mu Yuda amankiile mu malugulu, ¹⁵nu ng'wenso nukoli migulya i ito nualeke kusima pihi ito, ang'wi kuhola kihi nikikoli kunzi, ¹⁶hangi nukoli mu mugunda waleke kusuka kuhola u ng'wenda nuakwe. ¹⁷Kuiti ukia awo i asungu niakete inda nawa niakonsha mu mahiku nanso! ¹⁸Lompi kina ileke kupumila itungo nila ulyuuku. ¹⁹Kuiti yikatula nu lwago lukulu, naiza lukilikaya kupumila, puma Itunda nai u umbile u unkumbigulu, kupikiila itungili, ishi, ang'wi shanga ikapumila hangi. ²⁰Kupikiila u Mukulu nuikakepya i mahiku. Kutili u muili nuikagunika, kuiti ku nsoko a asagulwa, nuika asagula, wikakepya i namba nia mahiku. ²¹Matungo nanso anga ize muntu wihi wika mutambuila, 'Goza, uKristo ukoli apa!' ang'wi 'Goza, ukoli apo!' leki kuhuiili. ²²Kuiti iAkristo nia uteele ni anyakidagu nia uteele akupumila hangi akupumya ilingasiilyo nu ukuilwa, iti kina, amukongele, nsigile ga ni asagulwa. ²³Tuli miho! Nakondyaa mutambuila aya ze akili i matungo. ²⁴Kuiyi ze yakilaa u lwago nula mahiku nanso, i lya likuikilwa kiti, u ng'weli shanga ukupumya u welu nuakwe, ²⁵i nzota yukugwa kupuma kilunde, ni ingulu ni ikoli kilunde yukuhingiika. ²⁶Papo ni ikamihenga u Ng'wana wang'wa Adamu upembilye mu malunde ku ngulu nkulu ni ikulyo. ²⁷Papo ukulagiilya i amalaika akwe hagi ukuilingiila palung'wi i asagulwa akwe kupuma nkika inne ni yihi, kupuma i mpelo nui ihi kupikiila i mpelo ilunde. ²⁸Ku mutini imanyisi. Anga itambi nili humile kupumya nu kuika u ukende mu matutu akwe, papo mukulinga kina i kipasi kikoli pakupi. ²⁹Uu gwa yili, nimikihenga i makani aya anga apumile, lingi kina ukoli pakupi, ni mimpita. ³⁰Tai, kumuili, uwu u ulelwa shanga ukukila kuli ze akili imakani aya kupumila. ³¹Ilunde ni ihi yukukila, kuiti imakani ane shanga akukila lukulu. Kuiti kutula luhiku nulanso ang'wi saa, ³²kutili nulingile, ga nia malaika nia kilunde, ang'wi Ng'wana, ila Tata. ³³Tuli miho, Gozi, ku nsoko shanga mulingile ingi itungo kii akupumila. (Komaniilya; U lukiili ulu, "Mutule miakendegeeli, Gozeeli hangi lompi ku nsoko" umutili mu mbugulu nia kali). ³⁴Ingi anga umuntu nulongoe muhinzo; wakaleka ito nilakwe, nu kumuika u mutuung'wa nuakwe kutula muhumi nu ito, kila ung'wi nu mulimo nuakwe. Nu kumulagiilya u musunja kiki miho. ³⁵Ku lulo tuli miho! Kuiti shanga mulingile ingi nali u mukulu nu ito nuikagomoka ki ito, ihumikile ingi mpindi, utiku nuingingu, itungo nila nsambaligugu ni ikakunkula, ang'wi kidau dau. ³⁶Anga waze kupumpugiilya, waleke kuhanga ulae. ³⁷Iko ni kukiligitya ku kila u muntu; Huguki!"

Chapter 14

¹Ai yatulaa mahiku abiili duu ze yakilaa i siku kuu a pasaka nulu nula mikate Ni shanga I ikiwe i igai. Akuhani niakulu ni amanyi ai atulaa akuduma nzila akumuamba uYesu ku uhugu nu kumubulaga. ²Ku nsoko ai aligitya, "Shanga itungo lili nila siku kuu, antu aleke kuza kituma u minyomo." ³Matungo uYesu nai ukoli ku Bethania mi ito kung'wa Simioni munyambili, hangi nai wakatula utungile mu meza, musungu ung'wi ai uzile kitalakwe waze ukete i nsupa a manyunkiilo a nardo nziza ikete nsailo nkulu nangaluu, ai umibunangile i nsupa nu kumadubunsha migulya itwe nilakwe. ⁴Kuiti ai akoli ang'wi ao nai atakile. Ai itambuie enso ku enso azeligitya, "Ingi ntuni insoko a ulimilyi uwu?" ⁵Manyunkiilo aya aza azeeguligwa ku dinari magana ataatu ni ikilo, hangi apegwe i aula." Ni enso ai amupatilye. ⁶Kuiti uYesu ai uligitilye, "Muleki wing'wene duu. Ku niki mukumunyoma? Witumile ikani iza kitalane. ⁷Mahiku ihi i aula muakete, hangi itungo lihi ni mukuhung'wa i nsula muhumile kituma ni maza kitalao, kuiti shanga mukutula nu nene itungo lihi. ⁸Witumile iko nukihumile, u upuguhie u muili nuane i makuta ku nsoko a uikwi. ⁹Tai kuimuili, kila i kianza i nkani ninza niuku tanantigwa mu unkumbigulu wihi, iko nukitumile u musugu uyu kikutambulwa ku ukimbukiilyi nuakwe. ¹⁰Uugwa uYuda Iskariote, ung'wi nua awo ikumi na abiili, ai ulongoe ku akulu a akuhani iti kina walije kuminkiilya kitalao. ¹¹Matungo i akulu a Akuhani nai igulye ili, ai iloile hangi akalaga kuminkiilya mpia. Ai wandilye kuduma ilyoma nila kuminkiilya kitalao. ¹²Mu luhiku nula ng'wandyo nula mkate nishanga uikiwe i igai, itungo nai apumilye u ng'waa nkolo nua pasaka, amanyisigwa niakwe ai amutambuie, "Uloilewe kulongole pii kuzipiilye iti ulije kulya u ludyu nula pasaka?" ¹³Ai ua lagiye amanyisigwa akwe abiili nu kuatambuila, "Longoli mu kisali, nu mitunja naiza ukenkile i ntunda ukiona nu nyenye. Mutyati. ¹⁴Ito nuikingila, mutyati hangi mutambuila u mukola ito nilanso, ' Ung'walimu uligitilye, Kikoli pii i shumba nika aziila kianza ni nikalila i pasaka ni amanyisigwa ane?" ¹⁵Ukumulagiila i shumba nika migulya kikulu ni kikete i iseme niize kikoli kikondile. Itumi u uzipiilya ku nsoko itu pang'wanso." ¹⁶Amanyisigwa ai ahagile akalongola mu kisali; ai ahangile kila ikintu anga nai watulaa uatambuie, hangi akazipiilya u ludyu nula pasaka. ¹⁷Matungo nai yatula mpindi, ai upembilye ni awo ikumi na abiili. ¹⁸Hangi nai akatula akumihumbeela i meza nu kulya, uYesu ai uligitilye, Tai kumutambuila, umg'wi kati anyu nukulya palung'wi nu nene ukungumaniilya." ¹⁹Ihi akasiga ikulu, hangi ung'wi ze yakilaa u muya ai amutambuie, "Kulu kuulu shanga u nene?" ²⁰uYesu ai usukiye nu kuatambuila, "Ingi ung'wi nua ikumi na abiili kati anyu, ung'wi naiza itungili ukuliilya ipuli mi bakuli palung'wi nu nene. ²¹Ku soko uNg'ana wang'wa Adamu ukulongola anga uu u ukilisigwa nu uligitilye migulya akwe. Kuiti ukia nuakwe u muntu uyo naiza kukiila nuanso u Ng'wana wang'wa Adamu ukugumaniilgwa! Aza izeetula iziza kunkilinkiila ku ng'wakwe anga ize u muntu nuanso ai uzeeleka kutugwa. ²²Hangi nai atula akulya, uYesu ai uhoile u mukate , akaukendepa, nu ku uega. Akainkiilya wazeligitya, "Holi. Uwu ingi muili nuane." ²³Ai uhoile i kikombe, akalumbiilya, hangi akainkiilya, hangi ihi akaking'wela. ²⁴Ai uatambuie, "Iyi ingi sakami ane na wigombya, sakami ni hunuka ku nsoko a idu. ²⁵Tai kumutambuila, shanga kung'wa hangi mu nkali iyi na muzabibu kupikiila u luhiku ulu ni nikang'wa nu upya mu utemi nuang'wa Itunda." ²⁶Nai akondya kimba u wimbo, ai alongoe kunzi mulugulu nula mizeituni. ²⁷uYesu ai uatambuie, "Unyenye mihi mukibagula kuli ku nsoko ane, ku nsoko ikilisigwe, 'Nikamukua u mudimi ni nkolo yukusapatila." ²⁸Kuiti ze yakila ku iuka kitalane, nikamutongeela ntongeela anyu ku Galilaya." ²⁹uPetro ai umutambuie, "Anga itye ihi ga akuuleka , unene shanga kuuleka." ³⁰uYesu ai umutambuie, "Tai nakutambuila, u utiku uwu, ze ikili i nsambaligugu ku kunkula nkua ibiili, wikatula wanihita nkua itaatu." ³¹Kuiti uPetro ai uligitilye, "Anga insinje ga nu kusha palung'wi nu ewe, shanga ku uhita." ³²Ihi ai apumilye ilago lilo liilo. ³³Ai apembilye mu nkika nai itangwaa Gethsemane, nu Yesu ai uatambuie i amanyisigwa akwe, "Ikii papa itungo ni kikumbika." ³⁴Ai uahoile u Petro, Yakobo nu Yohana palung'wi nu ng'wenso, akandya kuhung'wa kinya uwai nu kaga nangaluu. ³⁵Ai uatambuie ung'yenyi nuane ukete kinya uwai nangaluu, ga insha. Sagi papa nu kelya." ³⁶uYesu ai ulongoe ntongeela iniino, akagwa pihi, akalompa, anga ize ihumikile, kina isaa iyi aza ize muhuga. ³⁷Ai uligitilye, "Aba, Tata, Makani ihi kitalako ahumikile. Nihegelye i kikombe iki. Kuiti shanga ku ulowa nuane, ila ulowa nuako." ³⁸Ai ugomokile nu kua hanga alala, hangi aka mutambuila uPetro, "Simioni, itii walalane? Shanga wahuma kelya ga i saa ing'wi?" ³⁹Huguki hangi mulompe muleke kingila mu mageng'wa. Kulu kuulu i nkolo ikoli iziza, kuiti u muili ingi unementaalu." ⁴⁰Ai ulongoe hangi nu kulompa, hangi ai utumie makani yayo yaayo. ⁴¹Ai upembilye hangi waka ahanga alala, kunsoko miho ao ai atulaa malito hangi shanga ai alingile ntuni nika kumutambuila. ⁴²Ai uzile nkua aka taatu nu kuatambuila, Mukili mulae nu kusupyaa? Yakonda! isaa apikaa. Goza! uNg'wana wang'wa Adamu ukugumaniiligwa mu mikono a anya milandu. ⁴³Uki, kwini. Goza, uyo nuendaa ngumaniilya ukoli pakupi." ⁴⁴Itungo udu nai watula wakili ukuligitya, uYuda, ung'wi nua awo ni ikumi na abiili, ai upikile, ni idale ikulu kupuma kuakulu a akuhani, amanyi ni anyampala akete i mpanga ni idunkuli. ⁴⁵Itungo nilanso u mugumaniilyi nuakwe ai watulaa uinkiiye kilingasiilyo, wazeligitya. Uyo ni nikamulungila, ng'wenso.

Muambi nu kumutwala pihi a usunji." ⁴⁵Itungo u Yuda nai upikile, kang'wi duu ai ulongoe kung'wa Yesu nu kuligitya, "Ng'walimu!" Hangi akamulungila. ⁴⁶Ugwa akamuika pihi a usunji nu kumuamba. ⁴⁷Kuiti ung'wi kati ao nai wimikile pakupi nu ng'wenso ai uhopoe i mpanga akwe akamukua u munyamulimo wang'wa kuhani nu mukulu nu kumutema u kutwi. ⁴⁸uYesu ai uatambuie, "Mupembilye kumamba ku mapanga ni idunkuli anga muhegelanyi? ⁴⁹Matungo kila luhiku ai nkoli nu nyenye hangi nizemanyisa mi itekeelo, shanga ai mumambile. Kuiti ili litumikile iti ukilisigwa ukondaniile. ⁵⁰Hangi awo ihi nai akoli nu Yesu ai amulekile nu kumanka. ⁵¹Muhumba ung'wi ai umutyatile, hangi ai watulaa utugae u mugolole udu ai watulaa wikumbile kitaligiilya; ai amuambile kuiti ⁵²ai uatigie akauleka u mugolole papo akamanka kipwi. ⁵³Nai akamutongeeela uYesu kung'wa kuhani nu mukulu. Pang'wanso ai ilundiie palung'wi nu ng'wenso i akuhani ni akulu ihi, anyampala, ni amanyi. ⁵⁴uPeto nu ng'wenso ai umutyatile uYesu ku kuli, kutunga mi itando nilang'wa kuhani nu mukulu. Ai wikie palung'wi ni asunja, nai atulaa pakupi nu moto akaze ota iti kulija upyu. ⁵⁵Matungo nanso akuhani niakulu ihi ni ianza lihi ai atulaa akuduma ukuiili kung'wa Yesu iti alije kumubulaga. Kuiti shanga ikaulija. ⁵⁶Ku nsoko antu idu ai aletile ukuiili nua uteele ku ngwaakwe, kuiti ga nu ukuiili nua shanga ukimpyana ⁵⁷Ang'wi ao ai imikile nu kuleta ukuiili nua uteele ku ng'waakwe; azeligitya, ⁵⁸"Aza kigulye ukuligitya, 'Nikalibipya itekeelo ili nai lizipigwe ku mikono, nu mukati a mahiku a taatu nikikalizenga ingiiza ni shanga lizipigwe ku mikono." ⁵⁹Kuiti ga nu ukuiili nua shanga ukimpyana. ⁶⁰Kuhani nu mukulu ai wimikile pakati ao nu kumukolya uYesu, "Itii umugila isosho? Antu awa akukuiila ntuni kitalako?" ⁶¹Kuiti ai wikie ihi twii hangi shanga ai usukiiye kihi. Itungo u kuhani nu mukulu ai umukoiye hangi, "Itii u ewe ingi wi Kristo, ng'wana wang'wa Mukendepwa?" ⁶²uYesu ai uligitilye, "Unene ng'wenso. Hangi wikumihenga uNg'wana wang'wa Adamu wikie mukono nua kigoha nua ngulu upembilye ni malunde a kilunde." ⁶³uKuhani nu mukulu ai utamue i ang'wenda akwe nu kuligitya, "Itii, kukili kuloilwe akuiili? ⁶⁴Migulye i kimeli. Ulamuli nuanyu nu uli?" Hangi ihi ai amulamue anga ung'wi nai utakiwe insha. ⁶⁵Ang'wi akandya kumutyila i mati nu kumukunikila u usu nu kumukua nu kumutambuila, "Lota!" A ofisa ai amuhoile nu kumukua. ⁶⁶Hangi uPetro nai wakatula wakili ukoli pihi mitando, munyamulimo ung'wi nua kisungu nuang'wa kuhani nu mukulu akapembya kitalakwe. ⁶⁷Ai umihengile uPetro nai wimikile ukota u moto, hangi ai umugozile ku kumuhumbeela. Ugwa ai uligitilye, "Nu ewe ga aza ukoli nu Munazareti, uYesu." ⁶⁸Kuiti ai uhitile, wazeligitya, "Shanga ningile hangi shanga manyile kutula iko nukuligitya!" Ugwa ai upumile akalongola kunzi itando. (Komaniiilya; U lukiili ulu, "Hangi i nsambaligugu ikakunkula" umutili mu mbugulu nia akali). ⁶⁹Kuiti munyamulimo nua kisungu pang'wanso, ai umihengile nu kandya kuatambuila hangi awo naza akoli imikile pang'wanso, "uMuntu uyu ingi ung'wi ao!" ⁷⁰Kuiti ai uhitile hangi. Panyambele iniino awo nai atulaa imikile pang'wanso ai atulaa akumumbuila uPetro, "Kulu kuulu u ewe ingi wi ung'wi ao, ku ndogoelyo ga nu ewe ingi wi Mugalilaya." ⁷¹Kuiti ai wandilye ki ika u mukola pihi a kizumo nu kulapa, "Shanga numulingile u muntu uyu ni muku mutambula." ⁷²Ugwa i nsambaligugu ikakunkula kabiili. Ugwa uPetro ai ukimbukiiye i makani naiza uYesu ai watulaa umutambuie; "Ze ikili i nsambaligugu ku kunkula nkua ibiili, ukunihita nkua itaatu." Hangi ai ugwie pihi nu kulila.

Chapter 15

¹Kidau dau maniambwa akulu a akuhani ai atankanila palung'wi ni anyampala ni amanyi ni ianza lihi nila anyampala. Ugwa akamutunga uYesu akamutwala kung'wa Pilato. uPilato akamukolya, "U ewe ingi wi mutemi nua Ayahudi?" ²Akasukiilya, "U ewe ukuligitya nianso." ³Akulu a akuhani akaganula u usemelwa widu migulya ang'wa Yesu. ⁴uPilato akamukolya hangi, "Shanga ukusukiilya kihi? Shanga wihengile iti niaku usemela ku makani idu? ⁵Kuiti uYesu shanga ai umusukiye uPilato, hangi nianso ai imukuie. ⁶Ku u udu itungo nila siku kuu wimutunguila mutugwa ung'wi, mutungwa niize amulompile. ⁷Ai amoli atumuli mu kadulumu, mukati ao i abulagi mu kati a nai apilukile ni akutumikila u utumuli nuao. Ai ukoli muntu ung'wi nuitangwa Baraba. ⁸Iumbi ai lipembilye kung'wa Pilato, nu kumulompa witume anga nai witumile uko kunyuma. ⁹uPilato aka asukiilya nu kuligitya, "Muloiwe numutunguile u mutemi nua Ayahudi?" ¹⁰Ku nsoko ai ulingile ingi ku nsoko a wilu akulu a akuhani ai amuambile uYesu nu kumuleta kitalakwe. ¹¹Kuiti akulu a akuhani ai akinyiie i umbi ku kua i yogo ku luli kina watunguilwe u Baraba badala akwe ¹²uPilato aka asukiilya hangi nu kuligitya, "Numutende ntuni u mutemi nua Ayahudi? ¹³Akakua iyogo hangi, "Maje!" ¹⁴uPilato akaligitya, "Witumile ikani kii ni bibi?" Kuiti akakilinkiilya kukua iyogo ikilo ni ikilo "Maje." ¹⁵uPilato waze uloiwe kulioeelyai umbi, aka atunguile uBaraba. Akamukua uYesu i mikoha ugwa akamupumya iti wagigwe. ¹⁶Ia Asikali ai amutongile uYesu kupikiila mukati itando (ilo nilikoli mukati a nkambi) hangi ai ilingiile palung'wi idale nila asikali. ¹⁷Akamutugala uYesu mujulungu nua ung'ole nua zambalau, hangi akapotyia i ngala amija akamutugala. ¹⁸Akandya kumukunka nu kuligitya, 'Milamu, Mutemi nua Ayahudi!' ¹⁹Akamukua mi itwe ku mulanga nu kumutyila i mati. Akatugama ntongeela akwe ku kumukulya. ²⁰Nai akondya ga nu kumukunka, akamutugula u mujulungu nua ung'ole nua zambarau nu kumutugala i ang'wenda akwe, hangi akamupumya kunzi kulongola ku maja. ²¹Akamusinja mukila nzila kumuaiilya, nai watulaa ukingila mu kisali kupuma ku mugunda. Nuitangwaa Simioni Mukirene (tata nuakwe u Iskanda nu Rufo); Akamusinja kukenka ikota nila mpaga nilang'wa Yesu ²²Ia Askali akamutwala uYesu kianza ni kitangwaa Golgotha (ndogoelyo a mpyani iyi ingi Ing'ang'a litwe). ²³Akaminkiilya magai na ahalinkanigwe ni manemane, kuiti shanga ai ung'wee. ²⁴Akamaja hangi akagalana i ang'wenda akwe, akamakuila i kula kulamula i kipande nuikalija kila u asikali. ²⁵Ipikiie saa tatu kidau dau nai amagilye. ²⁶Akaika migulya akwe ibada nilikilisigwe u usemelwa. "Mutemi ua Ayahudi." ²⁷Akamaja palung'wi ni a himbi abiili, ung'wi ipande nilakwe nila kigoha nu muya ki kima ku ng'waakwe. ²⁸(Komaniilya; Ulukiili ulu. "Nu ukilisigwa ukakondaniila nai uligitigwe " umutili mu mbugulu nia kali). ²⁹Nawo nai atulaa akukila ai amutukie, aze hingisa i matwe ao nukuligitya, "Aha! u ewe nuikalibunanga i itekeelo nu kulizenga ku mahiku ataatu, ³⁰Igune mukola hangi usime pihi puma mikota nila mpaga!" ³¹Ku ndogoelyo yiyo yiyo akulu a akuhani ai amusensile azitambulya, palung'wi ni amanyi nu kuligitya, "Ai uagunile i auya, kuiti shanga uhumile kiguna u mukola. ³²Kristo Mutemi nua Israeli, sima pihi puma mikota nila mpaga, iti kuhume kihenga nu kuhuiila." Hangi awo nai agigwe palung'wi nu ng'wenso ga ai amusensile. ³³Nai ipikile i saa mutandatu, kiti kikapembya migulya ihi ihi kupikiila i saa kenda. ³⁴Itungo nila saa kenda, uYesu akazogolya ku luli lukulu, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" ize ituile ni ndogoelyo, "Itunda nuane, ku niki nuandeka?" ³⁵Ang'wi a awo nai imikile nai akija akaligitya, "Goza, ukumitanga Eliya." ³⁶Muntu ung'wi akamanka, akizulya i siki misali nu kumiikila migulya amulanga, akaminkiilya iti wang'we. Muntu ung'wi akaligitya, "Lindiila kihenge anga ize u Eliya ukupembya kumusimya pihi." ³⁷Ugwa uYesu akalila ku luli lukulu nu kusha. ³⁸Ipazia ni li tekeelo likagalanuka ipande ibiili puma migulya kupikiila pihi. ³⁹uOfisa ung'wi nai watulaa wimikile waze umutungile uYesu, nai wakihenga wakuza ku kinya iti, akaligitya, "Tai u muntu uyu ai watulaa Ng'wana wang'wa Itunda." ⁴⁰Ai akoli ga niasungu nai atulaa akugoza ku kuli. Mukati ao ai ukoli uMariamu Magdalena, Mariamu (nyinya nuakwe u Yakobo muniino wang'wa Yose), nu Salome. ⁴¹Matungo nai akoli ku Galilaya ai amutyatile nu kumuaiilya. Ga ni asungu angiza idu ai ityatinkanilye kupikiila ku Yerusalemu. ⁴²Nai yatula mpindi, hangi kunsoko ai ituile luhiku nula wihambi, luhiku ze ikili u luhiku nula kusupya. ⁴³uYusufu nua ku Arimathaya ai uzile pang'wanso. Ai watulaa munyianza nai ukuigwe muntu nu ulindiie u utemi nuang'wa Itunda. Ku ukamatiku akalongola kung'wa Pilato, nu kumulompa u muili nuang'wa Yesu. ⁴⁴uPilato akakuilwa kina uYesu yakondaa wakuza; akamitanga u afisa uyo akamukolya anga ize uYesu wakuza. ⁴⁵Nai wakaliya i kulu kuulu kung'wa Afia kina wakuza, ai umugombilye uYusufu ku uholu u muili. ⁴⁶uYusufu ai watulaa wagula i sanda. Akamusimya puma mikota nila mpaga, akamutunga ku sanda, nu kumuika mukati a kibiila nai kihimbilwe mi italagwe. Ugwa akalipingiltya igwe mu mulango nua kibiila. ⁴⁷uMariamu Magdalena nu Mariamu nyinya wang'wa Yose ai ihengile i kipango nai uikilwe uYesu

Chapter 16

¹Matungo u luhiku nula kusupya nai laula, uMariamu Magdalena nu Mariamu nyinya nuakwe u Yakobo, nu Salome, ai aguile manyunkiilo maziza, iti ahume kupembya nu ku upuguhila i makuta u muili wang'wa Yesu ku nsoko a uikwi. ²Kidau dau mania mbwa luhiku nula ng'wandyo nula wiki, ai alongoe mu kibiila itungo i lyoa nai litolokile. ³Azitambulya enso ku enso, "Nyenyu ukulipingilitya igwe ku nsoko itu iti kingile mu kibiila?" ⁴Itungo nai agozile, ai amihengile muntu wakondya kulipingilitya igwe, naiza lituile ikulu nangalu. ⁵Akingila mu kibiila nu kumihenga muhumba utugae mujulungu ng'welu, wikie ipande nila kigoha, hangi akakuilwa. ⁶Aka atambuila, "Leki kitumbi. Mukumuduma Yesu, nua ku Nazareti, naza wagigwe. Wiuka! Wimutili apa. Goza i nkika apo naza atulaa amuikile. ⁷Longoli, muatambuile i amanyisigwa akwe nu Petro nia kina wamutongeela kutunga ku Galilaya. Kung'wanso mukumihenga, anga nai watulaa umutambuile." ⁸Akahega nu kumanka kupuma mu kibiila; ai akagatile nuku kuilwa. Shanga ai aligitilye kihi ku muntu wihi nsoko ai itumbile nangaluu. ⁹(Komaniilya; Mbugulu nia kali ngila u Marko 16: 9-20) Dau ni nkulu mu luhiku nula ng'wandyo nula wiki, ze yakilaa kiuka, ai umupumie hanza uMariamu Magdalena, naiza kupuma kitalakwe ai umupumiiye a hing'wi mupungati. ¹⁰Ai uhigile nu kuatambuila awo naza atulaa palung'wi nu ng'wenso, itungo nai atulaa akusiga ikulu nu kupumya u liholi. ¹¹Ai igulye kina ingi mupanga hangi wigeekile nu ng'wenso, kuiti shanga ai amuhuiie. ¹²(Komaniilya; Mbugulu nia kali ngila i Marko 16: 9-20) Ze yakilaa nanso, akipumilya ku mpyani isa ku antu angiza abiili, itungo nai atulaa akugenda kupuma mi ihi. ¹³Ai alongoe nu kuatambuila i amanyisigwa ni angiza nai asagile, kuiti shanga ai a ahuiie. ¹⁴(Komaniilya; Mbugulu nia kali ngila u Marko 16: 9-20) uYesu panyambe akipumilya ku awo ni ikumi na ung'wi nai atulaa ipantamiye mu meza, hangi aka akenela ku kuhita kuhiiila kitalao nu ukaku nua nkolo, ku nsoko shanga ai ahuiie awo nai amihengile ze yakilaa kiuka kupuma mu ashi. ¹⁵Aka atambuila, "Longoli mu unkumbigulu wihi, nu kutanantya inkani ninza ku intu yihi. ¹⁶Wihi nu uhuiie nu kogigwa ukugunwa, nu uyo ni shanga u huiie ukulamulwa. ¹⁷(Komaniilya ; Mbugulu nia kali ngila Marko 16: 9-20) "Ilingasiilyo izi ikityata ni ihi niahuiie. Ku lina nilane akupumya i ahing'wi. Akuligita ku ntambu ngeni. ¹⁸Akuamba i nzoka ku mikono ao, hangi ga nu kung'wa kintu kihi nika kubulaga shanga kikualemaalya. Akuika i mikono ku alwae, nienso akutula apanga. ¹⁹Ze yakilaa u Mukulu kuligita nienso, akaholwa migulya milunde hangi wikie mukono nua kigoha nuang'wa Itunda. ²⁰Amanyisigwa akahega nu kutanantya kila kianza, itungo uMukulu ukituma u mulimo nienso nu ku lukaminkiiya u lukani ku miukuilwa ni ilingasiilyo ize yityatinkanilye ni enso

John

Chapter 1

¹Ung'wandyo ai lukoli lukani, nu lukani ai latulaa palung'wi ni Itunda, nu lukani ai latulaa Itunda. ²Uyu, u lukani, Ung'wandyo ai watulaa palung'wi ni Itunda. ³I intu yihi ai itumilwe ku ng'wenso, ni anga ihite kutula ng'wenso kutili ga ni kintu king'wi nai katulaa kitumilwe. ⁴Mukati akwe ai ukoli u upanga, nu uwo upanga ai watulaa welu nu a ana adamu ihi. ⁵Welu welyaa mu kiti, ang'wi i kiti shanga ukaulimisa. ⁶Ai ukoli u muntu nai ulagiigwe kupuma kung'wa Itunda, niiza ilina ni lakwe ai watulaa Yohana. ⁷Ai wazile anga mukuiili kukiila kutula uwo u welu, iti kina ihi ahume kuhuiila kukiila ng'wenso. ⁸U Yohana shanga ai uwo u welu, ila ai uzile iti wakuiile kutula uwo u welu. ⁹Iyo ai ayulaa welu nua tai naza utuile uzile mu ihi ni nyenso wimuikila welu kila u ng'wi. ¹⁰Ai watulaa mihi, ni ihi ai iumbilwe kukiila ng'wenso, ni ihi shanga ai limumanyile. ¹¹Ai uzile ku intu ni akwe, ni antu ni akwe shanga ikamusingiilya. ¹²Ila ku awo ni idu nai amusingiye, naza alihuiie i lina ni lakwe, ku awo ai uikiye tai ane ni akutula ana ang'wi Itunda. ¹³Naza aleilwe shanga ku sakami, ang'wi ku ulowa nua muili, ang'wi ku ulowa nua muntu, ila kung'wi Itunda mukola. ¹⁴Nu ng'wenso u lukani ai wizipiilye muili hangi akikie mukati itu, ka wihengilee ikulyo ni lakwe, ikulyo anga ni la muntu nu ing'wene nua kinyena nai uzile kupuma kung'wa Tata, wizue ukende nua tai. ¹⁵U Yohana ai ukuiie kutula ung'wenso, nu kitunta ku luli azeligitya, "Uyu yuyoo niza niligitya i nkani niakwe nizeligitya, "Uyo nuzile ze yakilaa unene inge Mukulu kukila unene, kunsoko iiza ukoli ze ikili unene". ¹⁶Kunsoko kupuma mu ukondaniili nu akwe, usese kihi kusingiye nankanda u uhumi ze yakilaa nia uhumi. ¹⁷Kunsoko ilagiilyo ai liletilwe kukiila Musa, u ukende ni tai ai izile kukiila Yesu Kristo. ¹⁸Kutuli u ng'wana adamu nai umihengile Itunda matungo ihi, muntu wing'wene niiza inge Itunda, nuili mu kikua kang'wa Tata, umizipilye ung'wenso wamanyike. ¹⁹Nu uwo wuwu ukuiili nuang'wa Yohana matungo i Akuhani ni Alawi nai alagiigwe kitalakwe ni Ayahudi kumukolya "uwe inge nyenyu?". ²⁰Bila kisinsila hangi shanga ai uhitle, ila ai

usukiye, "Unene shanga Kristo". ²¹Uu gwa akamokolya, "ku lulo uewe inge nyenyu itungili?" Uewe inge Eliya?, Akaligitya, "Unene shanga" Akaligitya, uewe inge munyakidagu? Akasukiila "A aa". ²²Uu gwa akamuila, "uewe inge nyenyu iti kina kuinkiiye isusho naza akulaagiye?, Ukuiiila uli uewe mukola?" ²³Akaligitya, " Unene inge luli nu lakwe nui lilaa muwii, "Migooli i nzila a mukulu! anga munyakidagu Isaya nai uligitilye." ²⁴Uu gwa ai akoli ni antu alagiigwe kupuma pang'wanso kupuma ku Afalisayo. Akamukolya nu kuligitya, ²⁵:ku niki ukoja gwa angize uewe shanga wi Kilisto ang'wi Eliya ang'wi munyakidagu? ²⁶uYohana ai uasukiye azeligitya, :Nukoja ku mazi, Ga ni iti, mukati anyu wimikile muntu ni shanga mumulingile. ²⁷Uyu yuyo nupembilye ze yakilaa unene, Unene ni mugila uhumi nuakutolya i mikoha a ilatu niakwe, ²⁸Makani aya ai atulikile uko ku Bethania, itumbi nila Yordani, kianza naiza uYohana ukoli ukoja. ²⁹Luhiku nai lutyatile uYohana akamihenga uYesu upembilye kung'waakwe akaligitya, Goza ung'waa nkolo wang'wa Itunda nuiuhola umulandu nua unkumbigulu! ³⁰uyu yuyo naindigitilye inkani niakwe nizeligitya, Nuanso nupembilye kituli kane inge mukulu kukila unene, kunsoko ai watuile zeikili unene, ³¹Shanga ai numulingile ung'wenso, kuiti aiitulikile nanso kina akunukulwe mukati a Israeli, kina ainzile nikazeoja ku mazi, ³²uYohana ai ukuiie, "Ai nihengile uNg'wau Ng'welu ukusima kupuma kilunde mpyani a nkuni nu kusiga migulya akwe. ³³Unene shanga ai numulingile, kuiti nuanso nai undagiye iti noje ku mazi ai untambuie, "uyo nize ukihenga Ug'wau Ng'welu ukusima nu kikiie migilya akwe, Nuanso yuyo nuojaa ku Ng'wau Ng'walu, ³⁴Nihengaa nu kukuiila kina uyu ige ng'wana wang'wa Itunda, ³⁵Hangi luhiku nai lutyatile uYohana aiukoli wimikile nia manyisigwa akwe abiili, ³⁶ai amihengile uYesu ukugenda nu Yohana akaligitya, "Goza, uNg'waa nkolo nuang'wa Itunda" ³⁷Amanyisigwa abiili ai amigulye uYohana ukuligitya aya akamutyata uYesu. ³⁸Hangi uYesu ai upilukile nu kuihenga iamanyisigwa awo amutyatile, nu kuaila, "Muloilwe ntuni?" Akamusukiilya, Rabbi, (ndogoelyo akwe ng'walimu;) wikiee pii?" ³⁹Aka atambuila, "pembyi nu kihenga. "Uugwa ai alongoe nu kihenga i kianza nai wikiee; akikie palung'wi nu ng'wenso u luhiku nulanso, kunsoko aiyatulaa yapikiila saa ikumi iti. ⁴⁰Ung'wi nua awo ni abiili nai amigulye uYohana ukutambula ni uugwa kumutyata uYesu ai utuile inge Andrea, muluna akwe uSimoni Petro. ⁴¹Akamihenga muluna akwe uSimioni nu kumutambuila , "Kamulijaa uMasihi" (niiza impyanigwe Kristo). ⁴²Akamuleta kung'wa Yesu. uYesu akamugoza nu kuligitya, Uewe wi Simioni ng'wana wang'wa Yohana" wikitangwa Kefa" (ndogoelyo akwe 'Ptro') ⁴³Luhiku nai lutyatile itungo uYesu nai wahia kuhega kulongola kuGalilaya, ai umuligilye uFilipo nu kumuila, "Ntyate unene." ⁴⁴uFilipo aiwatulaa mukola ihi nua kuBethasaida, kisali kang'wa Adrea nu Petro. ⁴⁵uFilipo ai umuligilye uNathanaeli nu kumuila, Kamulijaa uyo naiza uMusa ukilisilye inkani niakwe mu malagiilyo nu Unyakidagu, Yesu ng'wana awng'wa Yusufu, kupuma kuNazareti. ⁴⁶uNathanaeli akamuila, "Itii kintu ni kiziza kihumile kupembelya kuNazareti?" uFilipo akamuila, "Nzuu nu kihenga." ⁴⁷uYesu akaamihenga uNathanaeli upembilye kung'waakwe nu kuligitya, "Goza uMuisraeli tai taai ni mugila u ukongelwa mukati akwe | " ⁴⁸uNathanaeli akamuila, "Uningile kinyauli unene?" uYesu akamusukiilya nu kumuila, Aza ikili uFilipo kuitanga naza ukoli pihi pi ikota, aza nakihengaa. ⁴⁹uNathanaeli akasukiilya, "Rabi uewe wi Ng'wana wang'wa Itunda | Uewe wi Mutemi nua Israeli" | ⁵⁰uYesu akasukiilya akamuila, Kunsoko nukuiie aza 'nukihengile pihi i kota' itii wahuila? ukihenga ntendo nkulu kukila izi." ⁵¹uYesu akaligitya, "Huiili huiili kumuili mikihenga ilunde likuluguka, nu kuihenga iamalaika akunankila nu kusima migulya a Ng'wana wang'wa Adamu."

Chapter 2

¹Ze yakilaa mahiku a taatu, ai ukoli winga uko ku Kana a Galilaya nu Nyinya wang'wa Yesu ai ukoli kuko. ²uYesu ni amanyisigwa akwe ai atulaa anilwe mu winga. ³Itungo nai auilwa i magai, u nyinya wakwe uYesu akamuila, "Agila i magai." ⁴uYesu akasukiilya, Musungu ni kanso kintuile ntuni unene? Itungo ni lane likili kupikiila," ⁵uNyinya nuakwe akaaila, "Kihi nuikamuila itumi." ⁶U ugwa ai ikoli ni ntunda mutandatu ni a magwe pang'wanso nai iekilwe kunsoko a ku kalala mu mahiku a Ayahudi, kila ing'wi ai ikete wizulyo nua nzio ibiili, itaatu. ⁷uYesu aka aila, Izulyi imazi intunda nia magwe, "akizulya ga nu migulya. ⁸Uugwa aka aila awo ianya mulimo, "Holi ngele itungili nu kutwala ku mua aiilya nu mukulu nua meza. "Akituma anga naza ualagiiye. ⁹Muaiilya nu mukulu ai umaluilye imazi ayo nai atulaa akailikaa nu kutula magai, ila shanga aiulingile kapumile (kuiti ianyamulimo naza atepile imazi ai alingile kai apumile). Uugwa akamitanga umukulu nua winga nu ¹⁰kumuila, kila ung'wi wandya kuagiza i antu imagai ni maziza ni anga agale wiagiza imagai ni shanga maziza. Kuiti uewe umaikile imagai ni maziza kupikiila itungili" ¹¹U ukuilwa uwo nua ku Kana a kuGalilaya, ai watulaa wuwo ng'wandyo nua mpyani nia ukuilwa nuang'wa Yesu, azekunukula ikulyo nilakwe, itigwa ia manyisigwa akwe akamuhuiila. ¹²Ze yakilaa izi, uYesu, Nyinya nua kwe, aluna akwe ni amanyisigwa akwe ai alongoe mu kisali nika Kapernaumu nu kkie kuko ku mahiku masheenyu. ¹³Uugwa ipasaka a Ayahudi ai ahumbeela, itigwa uYesu akalongola ku Yerusalemu. ¹⁴Aka ahanga ia gulya a ng'ombe, nkolo, ni nkunda mukati Itekeelo. Ga nia kaila mpia ai akoli ikie mukati Itekeelo. ¹⁵Uyesu akanonia umikoha ukete makundo, aka apumya ihi nai amoli mukati Itekeelo, ize ihanguie ng'ombe ni nkolo. Akahunula impia ni ya akaila mpia nu kuipiula i meza niao. ¹⁶Ku agulya kunda aka aila, "Pumyi i intu izi kuli ni kianza iki, leki kulitendi ito ni lang'wa Tata nu ane kutula kianza ki soko" ¹⁷Amanyisigwa akwe akakimbukiilya kina ai yatulaa ikilisigwe, "Wilu nu ito ni lako likundya." ¹⁸Akulu ni a Ayahudi akasukiilya, akamuila, Inge kilingasiilyo kii nu kulagiila kunsoko ukituma imakani aya?" ¹⁹uYesu aka asukiilya, Ligumuli Itekeelo ili nu nene kulizenga ze yakilaa mahiku ataatu." ²⁰Uugwa Akulu a Ayahudi akaligitya, "Ai ikuhoile miaka makumi anne na mutaandatu kulizenga Itekeelo ili nu ewe ukuligitya ukulizenga ku mahiku ataatu?" ²¹Ga ni iti, nuanso ai utambue itekeelo aze usigiie muili nuakwe. ²²Iti gwa panyambeze ze yakilaa kiuka kung'waakwe kupuma kuashi, ia manyisigwa ni akwe akakimbukiilya kina ai uligitilye nianso, akahuiila uukilisigwa ni ntambu naiza uYesu wakondilyee kumiligitya. ²³Uugwa nai watulaa ku Yerusalemu matungo a pasaka, itungo nila sikukuu antu idu ai ahuiie i lina ni lakwe. nai ihengile i ilingasiilyo ni a ukuilwa nai witumile. ²⁴Kuiti uYesu ai mugila u uhuili ni enso ku nsoko ai ualingile i ana adamu i hi. ²⁵Shanga ai utakile muntu wihi kumuila kutula ni ili i ana adamu kunsoko ai ulingile nai kimoli mukati ao.

Chapter 3

¹Ugwa ai ukoli nu Afarisayo nai iza ilina nilakwe Nikodemo, ung'wi nua anyampala ni i anza nila Ayahudi.

²Muntu uyu ai umuhangile uYesu utiku nu kumuila, "Rabi, kulingile kina wi ng'walimu kupuma kung'wa Itunda, ku ndogoelyo kutili u muntu nu humile kituma izi yihi Itunda aze wikutili palung'wi nu ng'wenso."³uYesu akamusukiilya, "Huiila huiila, shsnga uhumile u muntu kingila mu utemi nuang'wa Itunda anga wahite kutugwa nkua a kabiili." ⁴uNikodemo akaligitya, "Umuntu uhumile uli kutugwa aze mnyampala? Shanga uhumile kingila munda ang'wa nyinya nuakwe nkua a kabiili nu kutugwa, itii uhuile uli?"⁵uYesu akasukiilya, "Huiila huiila muntu anga wahite kutugwa ku mazi nu ku Ng'wau Ng'welu, shanga uhumile kingila mu utemi nuang'wa Itunda.

⁶Ni kitugilwe ku muili inge muili, hangi nikitugilwe ku nkolo inge nkolo.⁷Leka ku kuilwa kunsoko aza nakuilaa, inge kusinja kutugwa nkua aka biili. ⁸Ung'wega wikunkaa pihi ku uloilwe nu luli nu lakwe mulijaa, kuiti shanga mulingile kuupumiie nuko ku ulongoe. Ugwa ni yili i hali a kila nutugilwe nu Ng'wau Ng'welu.⁹uNikodemo akasukiilya, ku kuligitya, "Makani aya ahumikile uli?" ¹⁰uYesu akasukiilya, "u ewe wi ng'walimu nua Israeli shanga ulingile ga ni makani aya?" ¹¹Huiila, huiila, nu kuuila, iko ni kukilingile kuuki kuiila ku iko ni kuki hengile. kuiti shanga mukusingiilya u ukuili nu itu. ¹²Anga ize namuilaa imakani aya apa mihi shanga mu huiie, muhumile uli kuhuiila anga numuile imakani na kilunde?" ¹³Ndogoelyo kutili nai unankie migulya kupuma kilunde kwaala ng'wenso nai usimile, uNg'wana wang'wa Adamu. ¹⁴Anga uu uMusa nai umiyansue inzoka mi bambazi, u uu uNg'wa nu ang'wa Adamu kusinja wanyansulwe, ¹⁵iti kina ihi ni ika muhuiila alije u upanga nua kali na kali. ¹⁶Ku ndogoelyo iyi Itunda ai u uloelwe u unkumbigulu, kina akamupumya u ng'wana nu akwe nu ing'wene, iti kina muntu wihi nu muhuiie waleke kulimila ila watule nu upanga nua kali na kali. ¹⁷Ku nsoko Itunda shanga ai umulagiye ung'wana nu akwe mihi iti aulamule u unkumbigulu, ila kina u unkumbigulu ugunike mung'wa akwe. ¹⁸Nu muhuiie nuanso shanga ukulamulwa. Nuanso ni shanga umuhuiie yakondaa walamulwaa ku nsoko shanga ulihuiie i lina nila Ng'wana wing'wene nuang'wa Itunda. ¹⁹Iyi yiyo nsoko a ulamulwa, nia kina u welu ai uzile mu unkumbigulu, kuiti iana adamu akalowa kiti ikilo a welu ku nsoko ntendo ni ao ai yatulaa ya ubii. ²⁰Kila muntu nuitumaa u ubii wibipilwaa u welu ni iti shanga uzile mu welu iti kina intendo niakwe ileke kuikwa ng'walyi. ²¹Kuiti, nuanso nuitumaa i tai wizaa mu welu iti intendo niakwe igeleke kina yitumilwe ku ikulyo ni lang'wa Itunda. ²²Ze akilaa aya , uYesu palung'wi ni amanyisigwa akalongola mihi a Yudea . Kung'wanso ai utumie itungo palung'wi ni enso hangi ai watulaa ukoja. ²³Itungili ga nu uYohana ai watulaa ukoja uko ku Ainea pakupi ni Salam ndogoelyo ai akoli ni mazi idu pang'wanso. Antu ai atulaa akupembya kitalakwe nu kogigwa, ²⁴ku nsoko uYohana ai watulaa wakili kugung'wa mu kadulumu. ²⁵Ugwa ai ipumie wikungumi mu amanyisigwa ang'wa Yohana ni Ayahudi kutula siku kuu nia weligwa. ²⁶Akalongola kung'wa Yohana akamuila, "Rabi, nuanso naza mine nu ng'wenso kitumbi nila mongo nua Yordani, Ng'wenso nai ukuiie i nkani ni akwe, goza, ukoja ni ihi akulongola akumutyata." ²⁷uYohana akasukiilya umuntu shanga uhumile kusingiilya kintu kihi kwaala anga ize winkiigwe kupuma kilunde. ²⁸uNyenye akola mikuila kina aindigitilye kina, 'unene shanga ni kilisto; badala akwe ai ndigitilye, 'ndagiigwe ntongeela akwe. ²⁹Nuanso nuine nu mutiziila ingi mukulu nua winga. Itungili umuhumbamuya nuang'wa mukulu nua winga, nuimikaa nu kutegeelya wiloeelya lukulu kunsoko a luli nula mukulu nua winga. Uwu itungili ingi ulowa nu ane ni ukondaniie. ³⁰Utakiwe kukilinkiila nu nene ntakiwe kukepa. ³¹Nuanso nu pembeeye migulya, ukoli migulya a ihi. Nuanso nua unkumbigulu upumiie mu unkumbigulu hangi wiligitya makani a kinya unkumbigulu. Nuanso nupembeeye kilunde ukoli migulya a yihi. ³²Nuanso wikuiila ayo nuihengile nu kigiilya, kuiti kutili nuisingiilya u ukuili nu akwe. ³³Nuanso nai usingiye u ukuili nuakwe ukomaniigwe kina Itunda ingi watai. ³⁴Ku nsoko nuanso nai ulagiingwe ni Itunda wiligitya makani ang'wa Itunda. Ku nsoko shanga wiminkiilya uNg'wau ng'welu nua ngele. ³⁵uTata wimulowaa ung'wana hangi uminkiiye i intu yihi mu mikono akwe. ³⁶Nuanso numuhuiie uNg'wana ukete u upanga nua kali na kali, Kuiti ku ng'waakwe ni shanga ukumukulya uNg'wana shanga ukuihenga u upanga nua kali na kali, ila ikuo ni lang'wa Itunda liambinkanaa migulya akwe.

Chapter 4

¹Ugwa uYesu nai walinga kina iAfarisayo ijaa kina uYesu ai watulaa ukumanyisa nu kuoja ikilo ni lang'wa Yohana ²(Anga itule uYesu mukola ai watulaa shanga ukoja ila amanyisigwa akwe). ³ai upumile ku Judea nu kulongola kuGalilaya.⁴Iti ai ituile ingulu kukiila ku Samaria ⁵.Nu kupikiila mu kisali nika Samaria, nikitangwaa Sikari, pakupi ni kitongo niiza uYakobo ai uminkiiye u ng'wana nuakwe uYusufu.⁶Ni kilungu ni kang'wa Yakobo ai kikoli pang'wanso. uYesu ai watulaa wakatala kunsoko a muhinzo akikie pakupi ni kilungu. Ai yatulaa matungo a mung'wi. ⁷Musungu ni Musamalia ai uzile kutepa i mazi, nu Yesu akamuila, "Ninkiilye imazi ng'wee." ⁸Kunsoko i a manyisingwa akwe ai atulaa endaa yao mu kisali kugula indya. ⁹uMusungu nuanso akamuila, "Itulikile uli uewe Muyahudi, kunompa unene musungu ni Musamalia, kintu ni ka kung'wa?" kunsoko iAyahudi shanga i halinkana ni Asamalia. ¹⁰Uyesu akamusukiilya, " Anga ize ulingile u uhumi nuang'wa Itunda, nuyo nukuuila "ninkiilye i mazi," aza uzee mulompa, hangi aza uzee kinkiilya mazi a upanga." ¹¹uMusungu akamusukiilya, "Mukulu wimugila i ndoo a kutepela, ni kilungu ingi kilipu. Ukuligilya pii imazi na upanga? ¹²Itii uewe wi mukulu, kukila utata witu uYakobo, naiiza ukinkiiye i kilungu iki, nu ng'wenso mukola ni ana akwe palung'wi ni mitugo akwe akang'wa imazi a kilungu iki?" ¹³uYesu akasukiilya, "Wihi nui ng'wezaa imazi aya ukuhung'wa inyota hangi, ¹⁴kuiti nuanso nuikang'wa imazi ni nikaminkiiilya shanga ukuhung'wa inyota hangi. Badala akwe imazi ni nikaminkiiilya akutula ndiilyo nikuhuma ikali na kali." ¹⁵uMusungu uyo akamuila, "Mukulu, kumalompa imazi nanso iti ndeke kuhung'wa inyota, hangi ndeke kaga kuza apa kupepa imazi." ¹⁶uYesu akamuila, "Longola umitange u mugohako, ugwa usuke." ¹⁷uMusungu akamuila, "Ni mugila mugoha." uYesu akasukiilya, "Uligitilye iziza, 'Nimugila mugoha,'" ku ndogoelyo watuilee ni agoha ataano, nuyu nug'wi niiza ukete itungili shanga mugoha wako. Mu ili uligitilye itai!" ¹⁹uMusungu akamuila, "Mukulu nihengaa yakina uewe ingi wimunyakidagu. ²⁰aTata itu ai ipoelyaa mu lugulu ulu. Kuiti unyenye miligityaa kina iYerusalemu kiko kipango niizaa iantu atakiwe kipoelya." ²¹uYesu akamusukiilya, "Musungu, nihuiile, itungo lipembilye niize shanga muku mukulya u Tata mu lugulu ulu ang'wi ku Yerusalemu. ²²Unyenye antu mikikulyaa nikukilingile, ku nsoko u ugunwa wipumaa ku Ayahudi." ²³Ga ni iti, itungo lipembilye, nitungili likoli hapa, itungo ni ikulyaa itai akumukulya uTata mu nkolo ni tai, ku nsoko uTata wiadumaa iantu ni a mpyani nanso ku antu akwe ni imukulyaa. ²⁴Itunda ingi Nkolo, hangi awo ni imukulyaa atakiwe kumukulya ku nkolo ni tai" ²⁵uMusungu akamuila, "Ningile kina u Masihi upembilye, (nuitamgwaa Kristo). Nuanso nuikiza ukuutambuila yihi." ²⁶uYesu akamuila, "Unene nukuligitya nu nene yuyo." ²⁷Itungo lilo liilo i amanyisigwa akwe akasuka. Ni enso ai akuiwe ku niki ai watulaa ukuligitya nu musungu, kuiti kutili nai ugemile kumukolya, "Uloilwe ntuni?" ang'wi "Ku niki ukitambulya nu ng'wenso?" ²⁸Iti u musungu akaleka intunda akwe nu kulongola mu kisali nu kuatambuila i antu, ²⁹"Pembyi mihenge muntu naza umbiie imakani ane ihii nai nitumile, itii ihumikile watule ng'wenso Kristo?" ³⁰Akapuma mu kisali akapembya kitalakwe. ³¹Matungo a mung'wi amanyisigwa akwe akamusinja azeligitya, "Rabi lya indya." ³²kuiti nuanso waka aila, "Unene nkete u ludya ni shanga mulumanyile unyenye." ³³Amanyisigwa akiila, kutili naza wamuletela kintu kihi kulya," Itii aza aletaa?" ³⁴uYesu aka aila, "Uludya nu lane ingi kituma ulowa nu akwe ng'wenso nai undagiiye nu kukaminkiiilya umulimo nuakwe. ³⁵Itii, shanga miligityaa, 'Ikili myeli itaano ni maogola akutula akondaa?' Kumutambuila gozi i migunda ni ikoli ikondile ku maogola | ³⁶Nuanso nui ogolaa wisingiilya i kinyamulimo nu kilingiila inkali kunsoko a upanga nua kali na kali, iti kina nuanso nuitemelaa nu ng'wenso nui ogolaa alowe palung'wi. ³⁷Ku nsoko i ntambu iyi a tai, 'Ung'wi witemelaa nu muya wiogolaa.' ³⁸Aza numulagiiye kuogola naiiza shanga muki nyomekee, Auya itumaa milimo nu nyenye mingie mu ulowa nua milimo ao." ³⁹Asamalia idu mu kisali ni kanso ai amuhuiie ku nsoko a mpola a musungu uyo nai watulaa uku kuilaa, "Naza untambuie imakani ihi nai nitumile." ⁴⁰Iti Asamalia nai azile ai amusingiilye wikie palung'wi ni enso nu kikiie kitalao ku mahiku abiili. ⁴¹Hangi idu ikilo akamuhuiila ku nsoko a lukani lakwe. ⁴²Akamuila u musungu uyo, "Kuhuiie shanga udu ku makani ako, ku nsoko usese akola kigulye, ni itungili kamanyaa kina kulu kuulu ng'wenso ingi muguni nua unkumbigulu." ⁴³Ze yakilaa imahiku nanso na abiili, akahega nu kutunga ku Galilaya. ⁴⁴Ku nsoko ng'wenso mukola ai watulaa watanantya kina u munyakidagu mugila ukulu mihi akwe mukola. ⁴⁵Nai wapembya kupuma ku Galilaya, iAgalilaya ai amusingiilye. Ai atulaa ihengile i makani ihi nai witumile ku Yerusalemu mu siku kuu, ku nsoko ni enso ga ai atulaa amoli mu siku kuu. ⁴⁶Ai uzile hangi ku Kana a Galilaya uko kai umakaie imazi kutua magari. Ai ukoli ofisa naiza ng'wana nuakwe mulowae uko ku Kapernaumu. ⁴⁷Nai wakija kina uYesu ai wapumaa ku Judea nu kulongola ku Galilaya, ai ulongoe kung'wa Yesu nu kumusinja wasime wamugune u ng'wana wakwe, naiza watulaa pakupi kusha. ⁴⁸Ugwa uYesu akamuila, "Unyenye ana muhite kihenga i ilingasiilyo nu ukuilwa shanga muhumile kuhuiila. ⁴⁹Mutongeeli akaligitya, "Mukulu sima pihi ze ikili ung'wana wane kusha. ⁵⁰uYesu akamuila, "Longola ung'waako mupanga." umuntu uyo akahuiila lukani naiululigitiye uYesu ⁵¹Nai watula ukusima, anya mulimo akwe akamusingiilya nu

kuuila ng'wana nu akwe ai watulaa mupanga. ⁵²Iti aka akolya ingi itungo kii aza uligilye ibahu. Akasukiilya, "Igulo itungo nila saa mutandatu ulwae naza umulekile."⁵³Uugwa utata nu akwe wakalinga kina ingi itungo lilo liilo uYesu naza uligitilye, "Ng'wana nuako ingi mupanga." Uugwa nuanso naa ni anya mito lakwe akahuiila. ⁵⁴Iki ingi kilingasiilyo ka kabiili nai witumile uYesu nai upumiie ku Yudea kulongola ku Galilaya.

Chapter 5

¹Ze yakilaa pang'wanso ai ikoli i siku kuu a Ayahudi, nu Yesu ai unankie kulongola ku Yerusalemu. ²Nu kung'wanso ku Yerusalemu ai ikoli ikunu mu mumpita nua nkolo, nai kitangwaa ku ntambu a Kiebrania Bethzatha, ni kensu kikete nkigo itaano. ³Ilundo ikulu nila alwae ai limoli, apoku, a kitele, ang'wi nia kule igandi ai atulaa alae mu nkigo nianso. (Komaniiya; Makani a lukiili nula 3 shanga igelekile mu mbugulu ni nziza niya kali.) "Aze alindiie imazi kuhigintulwa." ku kulu kuulu itungo la ki tuunga malaika ai wisimaa mukati ang'wa Mukulu nu kumahigintula i mazi. ⁴Ku iti, uyo naiza ukutula wang'wandyo kingila mukati ze yakilaa i mazi kuhigintulwa ai watendwaa mupanga kupumiila ni kihi nai katulaa kamuambaa ku itungo nilanso. ⁵Nu muntu ung'wi nai watulaa walwae ku itungo la myaka makumi ataatu ni mu nana ai ukoli mukati a nkigo. ⁶uYesu nai wakamihenga ulae mukati a nkigo ni zeyakilaa kulinga kina ulae pang'wanso ku itungo ilipu uYesu ai umuiie, "Itii uloilwe kutula wimupanga?" ⁷Umulwae uyo aka musukiilya, "Mukulu nimugila muntu, nua kumbika mi ikunu itungo imazi nakuhigintulwa, Itungo ni kugema kingila muntu mungiiza wintongeela." ⁸uYesu akamuila, "Nyansuka hangi uhole ikipalatu kako nu kulongola." ⁹Nkua umuntu nuanso akakomigwa, wakahola u ulili nuakwe nu kulongola. Nu luhiku nulanso ai latulaa luhiku la kusupya. ¹⁰Iti gwa i Ayahudi akamuila u muntu uyo nai ugunilwe, "Lelo luhiku nu la kusupya, shanga ugobigwe kukenka i kipalatu kako," ¹¹Akasukiilya, ng'wenso nu nungunile yuyo umbiie, kenka i kipalatu kaoko u kulongola. ¹²Akamukolya, "Inge nyenyu naza ukuiie "Hola igodolo ni lako hangi ulongole?" ¹³Ga ni uu, Uyo nai upangataigwe shanga ai umulingile, kunsoko ai akoli ni antu idu mu kipango ni kanso. ¹⁴Ze yakilaa papo u yesu ai umuhangile u muntu nuanso mi tekeelo nu kumuila, "Goza wapangataala! uleke kituma i milandu hangi uleke kuligigwa ni ikani ni ibi ikilo". ¹⁵Muntu nuanso akalongola nu kuapindula i Ayahudi kina u Yesu yuyo naza umupangataaye. ¹⁶Iti gwa, kunsoko a makani nanso Ayahudi ai amunyumile u Yesu kunsoko ai witumile makani aya luhiku nu la kusupya. ¹⁷U Yesu akaaila, "Tata nu ane ukituma u mulimo ga ni itungili nu nene kituma milimo" ¹⁸Kunsoko nanso Ayahudi ai akilinkiila kumuduma iti amulage shanga udu kunsoko akubunanga luhiku la kusupya, ila ku kumitanga Itunda, Tata nu akwe, Azi tendisa kina ilikaa ni Itunda. ¹⁹U Yesu akasukiila, "Huiili, Huiili, ung'wana shanga uhumile kituma kintu kihi kwa ala iko niiza umihengile Tata nu akwe uku kituma, kunsoko kihi u Tata nu kituma kiko nu ng'wana wi kitumaa. ²⁰Kunsoko u Tata umuloilwe u ng'wana, hangi ukumulagiila kila i kintu nu kituma hangi ukumulagiila makani makulu kukila aya iti kina mukilinkiie ku kuilwa". ²¹Kunsoko u Tata umuloilwe u ng'wana, hangi ukumulagiila kila i kintu nu ku kituma hangi ukumulagiila makani makulu kukila aya iti kina mukilinkiie ku kuilwa". ²²Kunsoko u Tata shaga wimulamulaa wihi, ila uminkiiye u ng'wana ulamuli wihi. ²³Iti kina ihi amukulye u ng'wana anga uu u ng'wana nu mukuiye u Tata, Nuanso ni shanga umukuiye u ng'wana shanga umukuiye u Tata naza umulagiye. ²⁴Huiili, huiili nuanso nuijaa lukani lane nu kumuhuiila nuanso nai undagiye ukete u upanga nua kali na kali hangi shanga ukulamulwa, Badala akwe, wakilaa kupuma mu ushi nu kingila mu upanga. ²⁵Huiili, Huiili, kumuila itungo lipembilye ni itungili limoli naza i ashi akija u luli nula ng'wana nuang'wi Itunda, hangi ihi ni ikija a kikiie. ²⁶Kunsoko anga uu u Tata nu ili nu upanga mukati akwe mukola. ²⁷Anga uu uminkiiye u ng'wana kutula nu upanga mukati akwe, hangi u Tata uminkiiye u ng'wana u uhumi iti kina aulamule kunsoko inge ng'wana wang'wa Adamu. ²⁸Muleke ikuilwa ku ili, kunsoko itungo lipembilye naza i ashi ihi ni amoli mi ibiila akija u luli nu lakwe. ²⁹Ni enso akupuma kunzi, ku nai itumile i maza ku u ukigwa nua upanga, hangi nai itumile u ubi ku ukigwa nua ulamulwa. ³⁰Shanga nihumile kituma kintu kihi kupuma kitalane mukola, anga ni kija, uugwa ni keenda lamula nu ulamuli nuane inge nua tai ane kunsoko shanga kuduma u ulowa wane, ila ulowa wakwe nai undagiye. ³¹Anga ni kuiile mukola, ukuiili nuane shanga ukutula wa tai. ³²Ukoli mungiiza nuikuiila kutula unene hangi ningile ku tai ane ukuiili nu ku kuiila inge nua tai. ³³Malagiilya kung'wa Yohana nu ng'wenso wamikuila itai. ³⁴Ga ni iti, u ukuiili nineenda usingiilya shanga upumile ku ana Adamu, kumaligitya aya iti muhume kugunwa. ³⁵U Yohana ai watulaa inge ntala natuilee ikakila nu kelya, hangi ai matulaa mukondile kumuloelwa ku itungo ikupi u welu nuakwe. ³⁶Ukuiili ni nuukete ingi ukulu kukila nu ang'wa Yohana, ku milimo u Tata naza uninkiiye kumikondeelya, milimo nanso ni niitumaa inkuiila kina u Tata undagiye. U ³⁷Tata nai undagiye ng'wenso mukola ukuiie kutula unene. Izaa mukili kigiilya u luli nulakwe ang'wi kihenge u luli nu lakwe itungo lihi. ³⁸Kutuli lukani nu lakwe anga likie mukati anyu kunsoko shanga mumuhuiie ng'wenso nai ulagiigwa. ³⁹Mukuulingula u ukilisigwa ize musigile mukati akwe umoli upanga nua kali na kali, ni ayo u ukilisigwa akukuila inkani ni ane hangi. ⁴⁰Shanga muloilwe kupembya kitalane iti mulije u upanga nua kali na kali. ⁴¹Shanga kusingiilya ikulyo kupuma ku antu. ⁴²Ku iti ningile kina kutuli u ulowa nuang'wa Itunda. ⁴³Nazile ku lina ni lang'wa Tata nuane, shanga mukahuma kusingiilya. Anga mungiiza waze ku lina ni lakwe aza muzee musingiilya. ⁴⁴Iti muhumile uli kuhuiila unyenye naza mukusingiilya ikulyo kupuma ku kila ung'wi anyu kuiti shanga mukuduma ikulyo nilipumiila kung'wa Itunda nuing'wene? ⁴⁵Leki kusigi unene nikamusongeela ntongeela

ang'wa Tata. Nuikamusongeela u nyenye inge Musa, niiza unyenye mu ikila u uhuili nu anyu kitalakwe. ⁴⁶Anga ai mutule mumuhuiie u Musa, aza muze nihuiila nu nene kunsoko ai ukilisilye nkani kutula yane. ⁴⁷Anga ize shanga muhuiie u ukilisigwa nuakwe mikahuma uli kuhuiila i makani ane?

Chapter 6

²Ze yakilaa i makani aya, uYesu ai ulongoe nkika nia luzi nula Galilaya, hangi litangwaa Luzi nula Tiberia. ¹I anza ikulu ai latulaa limutyatile ku nsoko ai ihengaa ilingasiilyo nai witumaa ku awo nai atulaa alwae. ³uYesu ai unankie migulya kupikiila nkika nia migulya a lugulu nu kikie kuko ni amanyisigwa akwe. ⁴(Ni Pasaka, Siku kuu a Ayahudi ai atulaa ahumbeela). ⁵uYesu nai unyansue imiho akwe migulya nu kihenga iumbi ikulu lipembilye kitalakwe, akamuila uFilipo, "Kikalongola pii kugula i mikate iti awa ahume kulya?" ⁶(Kuiti uYesu ai umaligitilye aya kung'wa Filipo kumugema ku nsoko ung'wenso mukola ai ulingile nuikituma). ⁷uFilipo akamusukilya, "Ga i mikate a nsailo a dinali magana a biili shanga i kukondaniila ga ni kila ung'wi kulija ipuli ga ni niino." ⁸uAndrea, ung'wi nua amanyisigwa akwe muluna nu ang'wa Simioni Petro akamuila ⁹u Yesu, "Ukoli muhumba apa ukete mikate itaano ni nsamaki i biili, kuiti i kuaiilya ntuni ku antu ni idu kinya iti?" ¹⁰uYesu aka aila, "Ikalinshi i antu pihi" (ai ikoli mafa idu pang'wanso). Iti gwa agoha apikiie magana a nzogu a taano akikie pihi. ¹¹Uugwa uYesu akahola imikate iyo ni itaano akasongelya akaomolania awo nai atulaa ikie. Ku uu akaomolania i nsamaki kupikiila uu nialoilwe. ¹²Antu naza ikutile, ai uaiie i amanyisigwa akwe, "Ilingiili imapuli a ipoli, nasagiie iti kina kileke kulimila kihi." ¹³U ugwa akilingiila nu kizulya nkapu ikumi na ibiili, mapuli a mikate itaano a shyiri-mapuli nai asagigwe nao nai alie. ¹⁴Uugwa i antu nai ihengile ikilingasiilyo iki naza witumile akaligitya, "Tai uyu yuyo munyakidagu nupembilye mu unkumbigulu." ¹⁵uYesu nai wakalinga kina ai atulaa alowa kumuamba iti amuike kutula mutemi nu ao, ai wibague, hangi nu kulongola mulugulu ng'wenso wing'wene du. ¹⁶Nai ipikile impindi, amanyisigwa akwe akasima kulongola muluzi. ¹⁷Akanankila milinga hangi ai atulaa akuputa kutunga ku Kapernaumu. (Kiti ai latulaa lingilaa nu Yesu ai watulaa wakili kuza kitalao). ¹⁸Itungo ni lanso ng'wega utaki ai watulaa uku kunka, nu luzi ai latulaa lulongolekile kugazika. ¹⁹Hangi i amanyisiga akwe nai atuaa akukua i mabini anga makumi abiil na ataano ang'wi makumi ataatu, akamihenga uYesu ukugenda migulya a luzi ku humbeela ilinga, hani akitumba. ²⁰Kuiti aka atambuila, "Ingi nene | leki kitumbi." ²¹Hangi ai atulaa akondaa kumukenka mu mulinga, ni nkua ilinga ai lipikiie mihi kianza nai atulaa alongoe. ²²Luhiku nai lutyatile, ianza nai watulaa wimikile nkika a luzi ai ihengile kina kutili ilinga ningiiza kwaala ilo naza uYesu ni amanyisigwa akwe ai atulaa shanga ali nankie kuiti i amanyisigwa akwe ai atulaa alongolaa yao akola. ²³(Ga ni iti, ai ikoli ing'wii a milinganai ipumiie ku Tiberia pakupi ni kianza nai alie i mikate ze yakilaa u Mukulu kupumya isongelyo). ²⁴Matungo i anyianza nai alinga kina shanga Yesu ang'wi amanyisigwa akwe nai akoli kung'wanso, i enso akola ai anankie mukati a milinga akalongola ku Kapernaumu azemuduma uYesu. ²⁵Ze yakilaa kumulija nkika ngiiza na luzi akamukolya, "Rabbi aza uzile nali kunu?" ²⁶uYesu aka asukiilya, aka atambuila, Huiili, huiili, mukunduma unene, shanga kunsoko aza mihengile ilingasiilyo, ila kunsoko aza mulie mikate nu kikuta. Lekitumili u mulimo u ludyu nuliipaa, ila itumili u ludyu ni likiee ikali na kali ulo niiza ung'wana nu ang'wa adamu wika minkiilya, ku nsoko Itunda ukile ugomola migulya akwe. ²⁸Uugwa akamuila, "Ki ntuni ni kutakiwe kituma iti kituma imilimo ang'wa Itunda?" ²⁹uYesu akasukiilya, "Uwu wuwo mulimo nuang'wa Itunda; kina mumuhuiile nuanso nai umulagiye." ³⁰Uugwa akamutambuila, "Ingi kilingasiilyo kii nuikituma, kina kuhume kihenga nu ku uhuiila? Ukituma ntuni?" ³¹aTata itu ai alie manna mibambazi, aga niiza ikilisigwe, "Ai uinkiiye kupuma kilunde iti alye." ³²Uugwa uYsu aka asukiilya, Huiili, huiili, shanga Musa nai uinkiiye umukate kupuma kilunde, ila Tata nu ane yuyo nui uinkiiya u mukate nua tai kupuma kilunde. ³³Ku nsoko u mukate nu ang'wa Itunda igi uwo nuisimaa kupuma kilunde nu kuinkiiya upanga u unkumbigulu. ³⁴Uugwa akamutambuila, "Mukulu kinkiilye u mukate nuanso matungo ihi." ³⁵uYesu aka atambuila, "Unene wuwo mukate nu a upanga, nuanso nuzile kitalane shanga ukulija inzala nu ng'wenso nunihuiie shanga ukuhung'wa inyota lukulu." ³⁶Ga ni iti aza numutambuie kina, manihengaa, hangi mukili shanga muhuiie. ³⁷Ihi naza uTata ukuninkiilya azile kitalane, hangi wihi nuzile kitalane shanga kumuguma kunzi lukulu. ³⁸Ku nsoko nsimile kupuma kilunde, shanga ku nsoko akituma ulowa nuane, ila ulowa nukwe naza undagiye. ³⁹Nu uwu wuwo ulowa nuakwe nai undagiye, kina ndeke kumulimilya ga nung'wi nua awo naza uninkiiye, ila nika ausha uluhiku nula mpelo. ⁴⁰Ku nsoko uwu wuwo ulowa nuang'wa Tata nu ane, kina wihi numugozee ung'wana nu kumuhuiilaa walije u upanga nua kali na kali; nu nene nikamuusha u luhiku nula mpelo. ⁴¹Uugwa iAyahudi akisusumya kutula ng'wenso ku nsoko ai uligitilye, "Unene ni mukate nu usimile kupuma kilunde." ⁴²"Akaligitya, "Uyu shanga Yesu ng'wana nuang'wa Yusufu niiza utata nuakwe nu nyinya nuakwe kualingile? Itulikile uli itungili ukuligitya, "Nsimile kupuma kilunde?" ⁴³Uyesu akasukiilya, akaaila, "Leki kisusumyi nyenye ku nyenye mukati anyu akola. ⁴⁴Kutuli muntu nuzile kitalane ni shanga ukulutwa nu Tata nuane nai undagiye, nu nene nikamuusha u luhiku nula mpelo. ⁴⁵Kunsoko ikilisigwe mu unyakidagu, 'Akumanyisigwa ni Itunda,' kila nai wigulye hangi wimanyisilye kupuma kung'wa Tata, wizaa kitalane. ⁴⁶Shanga kina ukoli muntu nai umihengile uTata, kwaala ng'wenso nupembeeye kung'wa Itunda-umihengile uTata. ⁴⁷Huiili, huiili nuanso nuhuiie ukete u upanga nua kali na kali. ⁴⁸Unene ni mukate nua upanga.

⁴⁹atata anyu ai alie i manna mi ibambazi, nu kusha.⁵⁰Uwu wuwu mukate nu usimile kupuma kilunde, iti kina muntu nukulya ipuli ni lakwe iti waleke kusha. ⁵¹Unene ingi mukate nuikiee naza usimile kupuma kilunde. Anga muntu wihi walye ipuli nila mukate uwu, ukikie ikali na kali. Mukate ninikau pumya ingi muili nuane ku nsoko a upanga nua unkumbigulu."⁵²iAyahudi akataka akola ku akola nu kandya kikunguma azeligitya, "Muntu uyu ukuhuma uli kuinkiilya u muili nuakwe kuulye?" ⁵³Uugwa uYesu aka atambuila, Huiili, huiili, anga muhite kulya u muili nua ng'wana nuang'wa Adamu nu kuming'wa isakami akwe, shanga mukutula nu panga mukati nyu. ⁵⁴Wihi nuiliza u muili nuane nu kung'wa isakami ane ukete u upanga nua kali na kali, nu nene nikamuusha u luhiku nula mpelo. ⁵⁵Ku nsoko u muili nuane ingi ludya nula tai, ni sakami ane ingi king'wegwa nika tai. ⁵⁶Nuanso nuiliza u muili nuane nu kung'wa isakami ane wikiee mikati ane, nu nene mukati akwe. ⁵⁷Anga uTata munya upanga nundagiye, ni anga ni nikiee kunsoko ang'wa Tata, nu ng'eanso ga ukikie kunsoko ane. ⁵⁸Uwu wuwu mukate nuisimaa kupuma kilunde, shanga anga iti ia tata nai alie akasha. Nuanso nui uliza u mukate uwu ukikie ikali na kali. ⁵⁹uYesu ai umaligitilye aya mukati itekeelo nai watulaa ukumanyisa uko ku Kapernaumu. ⁶⁰Uugwa idu a amanyisigwa akwe nai igulye aya, akaligitya, "Ili imanyisigwa ikaku ingi nyenyu nuhumile kulisingiilya?" ⁶¹uYesu kunsoko ai ulingile nia kina amanyisigwa akwe ai atulaa akisusumilya ikani ili, akaaila itii ikani ili likumukila?⁶²Uugwa i kutulika uli ni mikamihenga u ng'wana nuang'wa Adamu ukusima kupuma kai ukoli ze ikili? ⁶³Ingi Ng'wau ng'welu yuyo nuipumyaa u upanga, u Muili shanga wigunaa kintu kihi. I makani nai nimaligitilye kitalanyu ingi Ng'wau ng'welu hangi ingi upanga. ⁶⁴Ikili akoli antu mu kati anyu ni shanga ahuiie." ku nsoko uYesu ai ulingile puma u ng'wandyo uyo niiza shanga uhumile kuhuiila nu ng'wenso niiza ukumugumaniilya. ⁶⁵Aka atambuila, ingi ku nsoko iyi ai numutambuie kina kutili u muntu nuhumile kupembya kitalane kwaala winkii igwe nu Tata. ⁶⁶"Ze yakilaa aya i amanyisigwa akwe idu akasuka kinyuma hangi shanga akityata nu ng'wenso. ⁶⁷uYesu aka atambuila awo ni ikumi na abiili, "Itii nu nyenye malowaa kuhega?" ⁶⁸uSimioni Petro akamusukiilya, "Mukulu kulongole kung'wa nyenyu ku iti uewe ukete makani a upanga nua kali na kali. ⁶⁹hangi kahuuie nu kulinga kina uewe wi ng'welu nuang'wa Itunda."⁷⁰uYesu akaaila, "Itii u nene shanga ai numuholanilye u nyenye, ni ung'wi anyu mulugu? ⁷¹Itungili ai watulaa ukutambula kutula uYuda, ng'wana wang'wa Simioni Iskariote, ku nsoko ai watulaa ingi ng'wenso utuile ung'wi nua awo ikumi na abiili, niiza yuyo ukumugumaniilya uYesu.

Chapter 7

¹Hangi ze yakilaa a makani aya uYesu ai utungile muhinzo iti mu Galilaya, ku nsoko shanga ai uloilwe kulongola ku Uyahudi ku nsoko i Ayahudi i atulaa akuzipya masigo a kumubulaga. ²Itungili i siku kuu a Ayahudi na itala, ai atulaa pakupi. ³Uugwa i aluna akwe nai amutambuie, "Hega i kianza iki ulongole ku Uyahudi, iti kina amanyisigwa ni ako uu uuu ihenge intendo nukituma. ⁴Kutuli nuitumaa lihi ku kinkunku anga itule ung'wenso mukola uloilwe ku kumuka ng'walyi. Anga itule ukituma imakani aya, igeleke mukola ku anya unkumbigulu." ⁵Ga ni aluna akwe shanga ai amuhuiie. ⁶Uugwa uYesu ai uatambuie, "Itungo ni lane likili kupikiila, kuiti itungo nilanyu nkua yihi likoli likondile. ⁷Unkumbigulu shanga uhumile kumubipilwa u nyenye, ila umbipiwe unene ku nsoko ku ukuila kina intendo ni akwe ingi ubii. ⁸Nankili kulongola ku siku kuu; u nene shanga ninzu ku siku kuu iyi ku nsoko itungo ni lane likili likondaniile." ⁹Ze yakilaa kulingitya imakani nanso kitalao, ai usigile ku Galilaya. ¹⁰Ga ni iti, aluna akwe nai atulaa alongolaa ku siku kuu, uugwa nu ng'wenso akalongola, shanga ku kihenga ila ku kinkunku. ¹¹Ayahudi ai atulaa aku muduma mu siku kuu nu kuligitya, "Ukoli pii?" ¹²Ai ukoli nu witambulyi widu mu kati a anyianza migulya akwe. I auya ai aligitilye, "Ingi muntu mukende," I auya ai aligitilye, "Ishi, wialimilya i anyianza," ¹³Ga ni iti kutuli nai utambue kihenga migulya akwe aze uogopile i Ayahudi. ¹⁴Itungo i siku kuu nai apikiila pakati, Uyesu ai unankie kulongola mi ltekeelo nu kandya kumanyisa. ¹⁵iAyahudi ai atulaa akukuilwa nu kuligitya, "ku kinya uli u muntu uyu ulingile i makani idu? Shanga wimanyisilye nangaluu," ¹⁶uYesu aka asukiilya nu kuatambuila, "Umanyisa nuane shanga wane, ila ingi wakwe ng'wenso nai undagiye. ¹⁷Anga itule wihi ukulowa kituma u ulowa nuakwe u ng'wenso, ukulinga kutula umanyisigwa uwu, anga ize apumiie kung'wa Itunda, ang'wi anga itule kutambula kupuma kitalane mukola. ¹⁸Kila nuitambulaa napumiie kitalakwe mukola widumaa ikulyo ni lakwe, ila kila nuidumaa ikulyo ni lakwe nuanso nai umulagiye, muntu nuanso ingi munya tai, nu mukati akwe kutuli kuhita kituma itai ane. ¹⁹uMusa shanga ai uminkiiye unyenye ilagiilyo? Kuiti kutuli ga nung'wi mi italanyu nuitumaa ilagiilyo. Ku niki muloilwe kumbulagaa? ²⁰i Anyianza akasukiilya, "Ukete hing'wi. Nyenyu uloilwe ku ubulagaa?" ²¹uYesu akasukiilya nu kuaila, "Nitumile mulimo ung'wi, nu nyenye mihi makuilwa ku nsoko akwe. ²²uMusa ai uminkiiye iganda (shanga kina lipumiie kung'wa Musa, ila nilanso lipumiie kua tata), nu mu luhiku nula kusupya mi mutwalaa kiganda muntu. ²³Anga itule uku singiilya iganda mu Luhiku nula kusupya iti kina ilagiilyo ni lang'wa Musa lileke kubunangwa, ku niki mukuntakiila unene ku nsoko numitumile u muntu kutula mupanga lukulu mu Luhiku nula kusupya? ²⁴Leki kulamuli kuniganiila nu wigeleke, ila lamuli ku tai ane. ²⁵Ang'wi ao kupuma ku Yerusalemu akaligitya, "Shanga yuyu niakuduma kumubulaga? ²⁶Hangi goza, ukutambula i kihenga, hangi shanga akuligitya kihi migulya akwe. Shanga ihumile itule kina i atongeeli alingile itai kina u muntu uyu ingi Kristo, ihumilene itule? ²⁷Kulingile uyu muntu upembeeye pii. uKristo nuikiza, ga ni iti, kutuli nuikalinga pii nuikapuma." ²⁸uYesu ai watulaa ukitunta ululi nulakwe mi ltekeelo, aze manyisa nu kuligitya, "Unyenye mihi muningile unene hangi mulingile ku mpembeeye. Shanga ai nzile ku umi nuane, ila ng'wenso nai undagiye ingi wa tai, hangi shanga mu mulingile u ng'wenso. ²⁹Nu mulingile u ng'wenso ku nsoko mpembeeye kitalakwe hangi ai undagiye." ³⁰Ai atulaa akugema kumuamba, kuiti kutuli ga nung'wi nai unyansue u mukono nu akwe migulya akwe ku nsoko i saa akwe ai ikili kupika. ³¹Ga ni iti, idu mu anyianza ai amuhuiie. Akaligitya, "uKristo nuikiza, ukituma ilingasiilyo idu kukila nuitumile u muntu uyu?" ³²iAfarisayo ai aigulye i anyianza akipwepweela i makani aya kutula u Yesu, ni akulu a Akuhani ni Afarisayo akalagiilya ia afisa iti kumuamba. ³³Uugwa uYesu nai uligitilye, Ikili likoli itungo ikupi nkoli palung'wi nu nyenye, Ni panyambebe nikalongola kung'waakwe ng'wenso nai undagiye. ³⁴Mukunduma ni iti shanga mukunihenga, uko ninongoe, shanga muhumile kuza. ³⁵Ku lulo iAyahudi akitambulya enso ku enso, "uMuntu uyu ukulongola pii kina kuleke kuhuma kumihenga? Ukulongola ku nia sapatiee mu Ayunani nu kuamanyisa i Ayunani? ³⁶Ingi ikani kii ili nuli ligitilye. 'Mukunduma shanga mukunihenga; uko ninongoe shanga muhumile kupembya?' ³⁷Itungili mu luhiku nula mpelo, luhiku nu lukulu nula siku kuu, uYesu ai wimikile nu kitunta ku luli, azeligitya, "Aga itule wihi ukete nyota, nu aze kitalane wang'we. ³⁸Nuanso nu ni huiie unene anga u ukilisigwa nu uligitilye, kupuma mukati akwe ikuhuma imyongo a mazi a upanga." ³⁹Kuiti ai umaligitilye aya kutula Ng'wau Ng'welu, naiiza i enso ni amu huiie akumusingiilya; Ng'wau Ng'welu ai watulaa wakili kupumigwa ku nsoko uYesu ai watulaa wakili ku kuligwa. ⁴⁰Ang'wi a anyianza, nai akija imakani aya, ai aligitilye, "Tai uyu ingi munyakidagu." ⁴¹i Auya ai aligitilye, "Uyu ingi Kristo," Kuiti i auya ai aliditilye, "ntuni, uKristo uhumile kupuma ku Galilaya? ⁴²U ukilisigwa shanga uligitilye kina uKristo ukupumiila mu ndugu ang'wa Daudi nu kupuma ku Bethlehemu, kijiji naiza uDaudi ai ukoli?" ⁴³Iti gwa, pang'wanso ukamiansuka utemanuki mu kati a anyianza ku nsoko akwe. ⁴⁴i Auya mukati ao ai aze muamba, kuiti kutuli nai ugooe u mukono migulya akwe. ⁴⁵Iti gwa awo i a ofisa akasuka ku akulu nia Akuhani ni Afarisayo, ni enso aka atambuila, "ku niki shanga mamuleta?" ⁴⁶iAofisa akasukiilya, "Kutuli u muntu nai wakaiye kuligitya anga uyu ze ikili." ⁴⁷Papo i Afarisayo nai

aka asukiilya, "Nu nyenye ga malimiligwa?"⁴⁸Ukoli wihi mu kati a atemi numuhuiie, ang'wi wihi mu Afarisayo?⁴⁹Ila awa i anyianza ni shanga alingile ilagiilyo - azumilwe."⁵⁰uNikodemu aka atambuila (nuanso ai umuhangile uYesu i kali, aze ung'wi nua Afarisayo).⁵¹"Itii ilagiilyo litu likumulamula umuntu kwaala utegeeigwe hanza nu kulinga nukituma?"⁵²Ai asukiiye nu kumutambuila, "Nu ewe ga upembeeye ku Galilaya? Duma hangi wihenge kutili u munyakidagu nupembeeye ku Galilaya."⁵³(Komaniilya; Ang'wi a makani na Yohana 7: 53-8: 11 amutuli mu mbugulu ni nziza nia kali). Hangi kila u muntu ai ulongoe kitalakwe.

Chapter 8

¹(Komaniilya: Goza ulingasi nua Yohana 7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya). uYesu ai wendile mu lugulu nula mizeituni. ²Dau kidaudau akiza hangi mi Tekeelo, ni antu ihi akamuhanga; akikie nu kuamanyisa. ³iAmanyi ni Afaisayo akamuletela musungu nai uambilwe mu ntendo a ugoolya. Akamuika pa kati. ⁴(Komaniilya; Goza ulingasi nua Yohana 7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya). Papo akamutambuila uYesu, "Ng'walimu, musung uyu uambilwe mu ugoolya, mu ntendo lukulu. ⁵Itungili, mi ilagiilyo, uMusa ukulagiye kuatulanga magwe i antu anga awa, ukuligitya uli migulya akwe? ⁶Ai aligitilye aya iti kumutega iti kina alije ikani nila kumusemela, kuiti uYesu akatuna pihi akakilisa mu mahalu ku lung'anza lakwe.. ⁷(Komaniilya; Goza u ulingasi nua Yohana 7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya). Nai alongolekile kumukolya, ai wimikile nu kuatambuila, "Nuanso ni mugila umulandu mukati anyu, watule wang'wandyo kumutulanga i magwe." ⁸Akatuna hangi pihi, akakilisa ku lung'anza lakwe. ⁹(Komaniilya; Goza u ulingasi nua Yohana 7: 53 - 8: 11 pang'wanso pigulya) Nai akija nanso, ai ahigile ug'wi ung'wi, kandiilya nai munyampala. Mpelo akwe uYesu ai ulekilwe wing'wene du, palung'wi nu musungu nai ukoli pakati ao. ¹⁰uYesu ai wimikile nu kumutambuila "Musungu, naza akusemee akoli pii? "Kutuli ga nung'wi nu kulamuee?" ¹¹Akaligitya, "Kutuli ga nung'wi Mukulu," uYesu akaligitya, "Ga nu nene shanga kuulamula. Longola inzila ako; kandiilya ino nu kulongoleka uleke kituma u mulandu hangi." ¹²Hangi uYesu akatambula ni antu akaligitya, "Unene ingi welu nua unkumbigulu; nuanso nuinyataa shanga ukugenda mu kiti; ila ukutula nu welu nua upanga." ¹³Afaisyo akamutambuila, "Ukuiiila mukola; ukuilii nu ako shanga wa tai." ¹⁴uYesu ai usukiye akaatambuila, "Anga ize kiuila mukola, ukuilii nuane ingi tai. Ningile i kianza ni mpumiie nu uko ni nongoe, kuiti unyenye shanga mulingile kumpumile nuko kunongoe. ¹⁵Unyenye mukulamula ki muili; unene shanga kumulamula wihi. ¹⁶Unene anganamule, ulamuli nuane ingi tai ku nsoko shanga nkoli ning'wene du, ila nkoli palung'wi nu Tata nai undagiye. ¹⁷Ugwa, nu miilagiilyo ni lanyu ikilisigwe kina ukuilii nua antu a biili ingi tai. ¹⁸Unene ng'wenso niki kuila, nu Tata nai undagiye uku nkuila." ¹⁹Akamutambuila, "uTata nuako ukoli pii?" uYesu akasukiilya, "unene shanga muningile ga nu Tata nuane shanga mumulingile; anga aza itule muningile unene, aza muzee mulinga nu Tata nuane ga." ²⁰Ai utambue imakani aya aze ukoli pakupi ni tulyo nai watula ukumanyisa mi Itekeelo, hangi kutuli ga nung'wi nai umuambile ku nsoko itungo ni lakwe ai latulaa likili kupika. ²¹Ugwa aka atambuila hangi, "Nongoe yane; mukunduma nu kusha mu milandu anyu. uko ku nongoe, shanga muhumile kupembya." ²²Ayahudi akaligitya, "Ukulinga mukola, ng'wenso naiza uligitilye, 'uko ku nongoe shanga muhumile kupembya,?' ²³uYesu aka atambuila, "Mpumiie pihi; unene mpumiie kigulya, Unyenye mia unkumbigulu uwu; unene shanga nia unkumbigulu uwu. ²⁴Ku lulo, ai namutambulaa kina mukushaa mu milandu anyu. Kwaala muhiile kina UNENE YUYO, mu kusha mu milandu anyu, ²⁵Ku lulo akamuila, "Uewe wi nyenyu?" uYesu aka atambuila, Ayo nai numutambuie puma u ng'wandyo. ²⁶Nkete makani idu na ukuligitya nu kulamula migulya anyu. Ga ni iti, nuanso nai undagiye ingi wa tai; ni makani nai nigulye kupuma kitalakwe, makani naso kumatambula ku unkumbigulu, ²⁷Shanga akamulinga kina ai watula ukutambula ni enso kutula uTata. ²⁸uYesu akaligitya, Ni mika munyansula migulya uNg'wana nua muntu, papo mukulinga kina UNENE YUYO, ni kina shanga kituma kihi ku umi nuane. Anga uTata nai umanyisilye, kutambula i makani aya. ²⁹Nuanso nai undagiye ukoli palung'wi nu nene wakili kunda nig'wene duu, ku iti nkua yihi kituma ayo namu loeeye." ³⁰Itungo uYesu ukuligitya imakani aya, idu ai amuhuiie. ³¹uYesu akaligitya ku awo iAyahudi nai amuhuiie, "Anga itule mukikie mu lukani lane, uugwa mukutula mia manyisigwa ane i tai, ³²nu nyenye mukumilinga itai, ni tai ikumuika ilyuuku," ³³Akamusukiilya, "Uses ingi ulelwa wang'wa Ibrahimu ni kulu kuulu kukili kutula pihi a utugwa nuihi; ukuligitya uli, "Kuiikwa ilyuuku?" ³⁴uYesu ai uasukiye, Huiili, huiili, kumuila, wihi nuitumaa u mulandu ingi mutung'waa nua mulandu. ³⁵uMutung'waa shanga wikiee mito matungo ihi; ung'wana wikiee mahiku ihi. ³⁶Ku lulo, anga itule Ung'wana wamuike ilyuuku, mukutula alyuuku itai lukulu," ³⁷Ningile kina unyenye mi ulelwa wang'wa Ibrahimu; mukuduma kumbulaga ku nsoko lukani lane lugila ilyoma mukati anyu. ³⁸Kuligitya imakani naiza nimihengile palung'wi nu Tata nu ane, nu nyenye u uu mukituma i makani naiza migulye kupuma ku a tata anyu." ³⁹Ai asukiye nu kumutambuila, "Tata itu ingi Abrahamu," uYesu aka atambuila, anga aza mutule ana ang'wa Ibrahimu, aza muziituma imilimo angwa Ibrahimu. ⁴⁰Ga ni itungili mukuduma kumbulaga, muntu nai umutambuie i tai kina ai nigulye kupuma kung'wa Itunda. Abrahamu shanga ai witumile iti. ⁴¹Mukituma milimo a atata anyu." akamuila, "shanga ai kuleilwe mu ugoolya, kukete utata ung'wi, Itunda." ⁴²uYesu aka aila, "Anga itule Itunda ingi Tata wanyu, aza muzee ndowa unene, ku ndogoelyo mpumiie kung'wa Itunda; ni uu shanganzile ku umi wane, ila ng'wenso undagiye. ⁴³Ku niki shanga mumaligile imakani ane? Ku nsoko shanga muhumile kugimya ku mija imakani ane. ⁴⁴Unyenye mi ang'wa tata nuanyu, u mulugu, hangi mukuduma kituma insula nang'wa tata nuanyu. Ai watuilee mubulagi puma ung'wandyo hangi shanga uhumile kimika mu tai ku nsoko itai imutuli mukati akwe. Nukuligitya u uteele, ukuligitya kupumiila mu upumoo

nu akwe ku nsoko ingi muteele hangi tata nua uteele.⁴⁵ Ga nitungili, ku nsoko kuligitya nituile itai, shanga munihuiie. ⁴⁶Ingi nyenyu mukati anyu nuku nkuiila kina nkete mulandu? anga itule kuligitya nili itai, ku niki shanga munuhuiie? ⁴⁷Nuanso nuang'wa Itunda wimijaa imakani ang'wa Itunda; unyenye shanga mukija ku nsoko unyenye shanga mi ang'wa Itunda. ⁴⁸Ayahudi akamusukiilya nu kumuila, "shanga kuligitilye tai kina uewe wi Musamaria hangi ukete hing'wi?" ⁴⁹uYesu akasukiilya, nimugila u hing'wi; kuiti nu mukuiye u Tata nu ane, nu nyenye shanga munkuiye. ⁵⁰Shanga kuduma ikulyo ni lane; ukoli ung'wi nuidumaa nu kulamula. ⁵¹Huiili, huiili, kumuili, anga itule wihi ukuluamba u lukani lane, shanga ukihenga insha lukulu. ⁵²Ayahudi akamutambuila, "Itungili kalingaa kina ukete hing'wi. Abrahamu ni anyakidagu ai akule; kuiti ukiligitya, 'Anga itule u muntu ukuluamba u lukani nu lane, shanga ukululya insha'. ⁵³Uewe shanga wimukulu kukila utata itu Abrahamu nai ukule, shanga? Ga ni anyakidagu ai akule, Uewe ukitendisa kina nyenyu?" ⁵⁴uYesu akasukiilya, "Anga itule kikulya mukola, ikulyo lane ingi nankanda; ingi Tata nuane nuenda nkulya - uyo ni mukumutambula kina ingi Itunda wanyu. ⁵⁵Unyenye mukili kumulinga nuanso, kuiti unene numulingile nuanso. Anga itule nikaligitya, 'shanga numulingile,' nikatula anga unyenye, muteele. Ga ni iti, numulingile ni makani akwe nimaambile. ⁵⁶uTata nu anyu uAbrahamu ai ulumbiiyee nuikihenga u luhiku nu lane; ai ulihengile hangi ai ulumbiiye. ⁵⁷Ayahudi akamutambuila, "Ukili kupisha i lika nila myaka makumi a taano, nu ewe wamihengaa u Ibrahimu?" ⁵⁸uYesu aka atambuila, "Huiili, huiili, kumutambuila, ze ikili u Abrahamu kutugwa, UNENE NKOLI," ⁵⁹Uugwa akahooela i magwe alije kumukua, kuiti uYesu ai wipihiiye nu kupuma kunzi itekeelo.

Chapter 9

¹Itungo, anga uYesu nai watula ukukila, ai umihengile muntu mupoku puma kutungwa kung'wa akwe.

²Amanyisigwa akwe akamukolya, " Rabi, nyenyu nai witumile u mulandu, muntu uyu ang'wi aleli akwe, watungwa mupoku?"³uYesu akasukiilya, "Shanga muntu uyu ang'wi aleli akwe nai itumile u mulandu, ila milimo ang'wa Itunda ilije ku kunukulwa ku kiila kung'wakwe. ⁴Kutakiwe kituma i milimo akwe nuanso nai undagiye itungo ni ikili mung'wi, Utiku upembilye itungo niize kutili nukuhuma kituma u mulimo. ⁵Matungo nimoli mu unkumbigulu, unene ingi welu nua unkumbigulu." ⁶Ze yakilaa uYesu kuligitya imakani aya, ai utyie imati mu mahalu, akazipya ilolo ku mati nu kumupaka umuntu nuanso mu miho ni malolo. ⁷Akamula, longola woge mu kilungu nika Siloam (ikulingasigwa anga 'nai ulagiigwe')." Ku lulo umuntu uyu ai ulongoe, aka kalala, nu kusuka, ukihenga. ⁸Anyu kisali a muntu nuanso na awo nai amihengile u ng'wandyo anga mineneelyi ai aligitilye, Itii | uyu shanga yuyo muntu naiwatuilee wikie nu kulompa?" auya ai aaligitilye, "Ingi ng'wenso," ⁹Ni auya ai aligitilye, Aa, ila wimpyani nu ng'wenso," Kuiti aiwatulaa ukuligitya, " Ingi nene." ¹⁰Akamutambuila, "Itungili imiho ako apitigwe uli?" ¹¹Akasukiilya, muntu nui atangwaa Yesu aza uzipilye ilolo nu kumpaka i miho ane nu kumbila, ' Longola ku Siloam ukalale.' Ku lulo aza nongoe, nu kukalala, nu kulija kihenga hangi." Akamutambuila, "Ukoli pii?" ¹²Akasukiilya, "Shanga ningile." ¹³Akamutwala umuntu uyo nai watuilee mupoku ku Afarisayo. ¹⁴Kunu ai yatulaa luhiku nula kusupya itungo uYesu naza uzipilye ilolo nu kumapitya imiho akwe. ¹⁵Papo hangi iAfarisayo akamukolya aza uligilye uli kihengaa. Ai uatambuile, "Aza uikie ilolo mu miho ane, ni itungili nahumaa kihenga." ¹⁶Ang'wi a Afarisayo akaligitya, "umuntu uyu shanga upumiie kung'wa Itunda ku nsoko shanga uluambile u luhiku nula kusupya." Auya ai aligitilye, "Thumikile uli muntu mnya milandu kituma i ilingasiilyo anga izo?" Ku lulo ikatula nu utemanuki mukati ao. ¹⁷Papo nai amukoiye u mupoku uyo hangi, "Ukuligitya ntuni migulya akwe ku nsoko umapitilye imiho ako?" u mupoku akaligitya, "Ingi munyakidagu." ¹⁸Ga ni tungo ili Ayahudi shanga ai ahuiie kina ai watuilee mupoku nu ng'wenso walijaa kihenga kupikiila nai aitagile i aleli akwe nuanso nai uligilye kihenga. ¹⁹Ai a akoiye i aleli, Itii, uyu ingi ng'wana wanyu ni mukuligitya ai utugilwe mupoku? uhumile uli itungili kihenga? ²⁰Iti gwa aleli akwe akamusukiilya, "Kulingile kina uyu ingi ng'wana witu ni kina ai uleilwe mupoku. ²¹Kinya uli itungili ukihenga, shanga kulingile, nu ng'wenso numupitilye i miho akwe, shanga kumulingile. Mukolyi ng'wenso. Ingi muntu mukulu. Uhumile kitambuilya u mukola." ²²Aleli akwe ai aligitilye i makani aya, ku nsoko ai aogopile i Ayahudi. Ku iti i Ayahudi ai atulaa akondyaa kigombya kina, anga itule wihi ukulapa kina uYesu ingi Kristo, Ukubagulwa ni Itekeelo. ²³Ku nsoko iyi, aleli akwe ai aligitilye, "Ingi muntu mukulu, mukolyi ng'wenso." ²⁴Ku lulo ku nkua a kabiili, ai amitangile u muntu nai wakaiye kutula mupoku nu kumutambuila, "Minkiilye Itunda ikulyo. Kulingile kina u muntu uyu munya milandu." ²⁵Papo muntu uyu ai usukiye, "Atule ingi munya milandu, unene shanga ningile. Kintu kimg'wi ni nikilingile: ai izaa nimupoku, ni itungili kihenga." ²⁶Papo nai amutambuile, " Ukutendee ntuni? Aza umapitilye uli i miho ako?" ²⁷Ai usukiye, "Nakondyaa kumutambuila, nu nyenye shanga mutegeeye | Ku niki mutakila kija hangi? Nu nyenye shanga muloilwe kutula amanyisigwa akwe ga, shanga uu? ²⁸Ai amutukie nu kuligitya, "Uewe ingi wi mu manyisigwa wakwe, kuiti usese ingi kiamanyisigwa ang'wa Musa. ²⁹Kulingile kina Itunda ai witambuuye nu Musa, kuiti ku muntu uyu, shanga kulingile uko ku upembeeye. ³⁰uMuntu uyo akasukiilya nu kuatambuila, Ku niki, ili ingi ikani nila kukuilwa, kina shanga mulingile ku upembeeye, hangi ikili umapitilye imiho ane. ³¹Kulingile kina Itunda shanga wiategelya i anyu milandu. kuiti anga itule u muntu wihi ukumukulya Itunda nu kituma u ulowa nuakwe, Itunda wimutegeelya. ³²Puma kanya ku unkumbigulu ikili kukaya nangaluu kigigwa kina wihi umapitilye miho a muntu nai utugilwe mupoku. ³³Anga itule u muntu uyu shanga upumiie kung'wa Itunda, shanga aze uzii ituma kihi." ³⁴Ai asukiye nu kumutambuila, "Ai utugiwe mu milandu nangaluu, nu ewe uku umanyisa u sese?" Papo nai akamuzunsa kupuma mi itekeelo. ³⁵uYesu akija kina amuhejaa mi Itekeelo. Ai umuligilye nu kumutambuila, "Umuhuiie u ng'wana nua muntu?" ³⁶Akasukiilya nu kuligitya, "Ingi nyenyu, Mukulu, iti nu nene ndije kumu huiila?" ³⁷uYesu akamutambuila, "Wakondyaa kumihenga, nung'wenso nukitambulya nu ng'wenso yuyo." ³⁸Umuntu uyo akaligitya, "Mukulu, Na huiila," Ugwa akamukulya. ³⁹uYesu akaligitya, Ku ulamuli nzile mu unkumbigulu uwu iti kia awo ni shanga ihengaa aliye kihenga ni awo ni ihenga atule apoku." ⁴⁰Ang'wi aAfarisayo nai atulaa palungwi nu ng'wenso akija imakani nanso nu kumukolya, "Nu sese ga kiapoku?" ⁴¹uYesu aka atambuila, "Anga aza ize matulaa miapoku, shanga aza muzee tula ni milandu. Ga ni iti, itungili mu kuligitya, 'Kihengaa,' u mulandu nuanyu wiki kiie."

Chapter 10

¹Huiili, huiili kumutambuila, uyo ni shanga ukingila kukiila mumpita nua itando nila nkolo, kuiti winankila ku nzila ingiiza, muntu nuanso ingi mii hangi muhimbi. ²Nuanso nuingilaa ku ku mulango ingi mudimi nua nkolo. ³Ku ng'waakwe u musunja nua mumpita wi muluguilaa. Inkolo yijaa u luli nu lakwe hangi wi yitangaa inkolo ku mina ao nu kuipumya kunzi. ⁴Nuika ipumya kunzi izo ni akwe, wi itongeela, ni inkolo yi mutyataa, ku nsoko ilingile u luli lakwe. ⁵Shanga ikumutyata u muziila kuiti badala akwe yukumuhuga, ku nsoko shanga yilingile induli nia aziil." ⁶uYesu ai uligitilye impyani iyi kitalao, kuiti shanga ikamalinga imakani aya naiza utuile ukuligitya kitalao. ⁷uYesu ai uligitilye ni enso hangi, Huiili, huiili, kumutambuila, Unene ni mumpita nua nkolo. ⁸Thi nai antongee ingi ii hangi ahimbi, kuiti i nkolo shanga ai iategeeye. ⁹Unene ingi mumpita. Wihi ni ingiila kukiila kitalane, ukugunwa; ukingila mukati nu kupuma, nu ng'wenso uki ligilya u ludimo. ¹⁰Umii shanga uzile kwaala kia, kubulaga, nu kulimilya. Nzile iti kina alije u upanga nua kali na kali hangi atule nuenso widu. ¹¹Unene ni mudimi nu mukende, uMudimi nu mukende wipumyaa u upanga nu akwe ku nsoko a nkolo. ¹²uMunya mulimo nu anilwe, ni shanga mudimi, naiza inkolo shanga nsao yakwe, wihengaa i mbugi ipembilye nu kuimanka inkolo. ¹³Ni imbugi yi iambaa nu kuisapatilya. Wimankaa ku nsoko ingi munya milimo nua kanwa hangi shanga uikee inkolo. ¹⁴Unene ni mudimi nu mukende, hangi nialingile ni ane, ni enso ni ane aningile unene. ¹⁵uTata uningile, nu nene numulingile uTata, nu nene niupumyaa u upanga nuane ku nsoko a nkolo. ¹⁶Nkete i nkolo inzuya naza shanga yi itando ili. Nianso ga, ntakiwe kuileta, ni nyenso yukija u luli nulane iti kina itule ikoli idale ling'wi nu mudimi ung'wi. ¹⁷Iyi yiyo nsoko uTata undoilwe: Nu upumye u upanga nu ane halafu nu uhole hangi. ¹⁸Kutili nui uholaa kupuma kitalane, kuiti unene mukola niu pumyaa. Nkete u uhumi nua ku upumya, hangi nkete u uhumi ga nuku uholaa. Nilisingiye ilagiilyo ili kupuma kung'wa Tata. ¹⁹Utemanuki ukapumila hangi mu Ayahudi ku nsoko a makani aya. ²⁰Idu ao akaligitya, "Ukete hing'wi hangi ingi muhali. Ku niki mukumutengeelya?" ²¹Auya akaligitya, "Aya shanga makani a muntu nu halinkaniwe ni ahing'wi. uHing'wi uhumile kumupitya i miho u mupoku?" ²²Ugwa ikaza i siku kuu a kuika u wakfu iYerusalemu. ²³Ai yatulaa itungo nila ulyuuku, nu Yesu ai watulaa ukugenda mi Itekeelo mu kianda ni kang'wa Selemani. ²⁴Ugwa iAyahudi nai akamupilimikiilya nu kumutambuila, "Kupikiila nali ukuuika mu witumbi? anga ize uewe ingi Kristo, kuile kihenga. ²⁵uYesu akasukiilya, "Nakondyaa kumutambuila kuiti shanga muhuiie. Milimo nikituma ku lina ni lang'wa Tata nuane, nianso iku kuila migulya ane. ²⁶Ga ni iti shanga mu huiie ku nsoko unyenye shanga mi nkolo yane. ²⁷Inkolo ni ane yukija u luli nulane; Ni ilingile, ni nyenso yukuntyata unene. ²⁸Ni yinkiiye u upanga nua kali na kali; shanga yukulimila nangaluu, hangi kutili ga nung'wi nuika isapula kupuma mu mikono ane. ²⁹uTata nu ane, nai uninkiiye nianso, ingi mukulu kukila ni angiiiza ihi. hangi kutili ga nung'wi nukete u uhumi nua kuasapula kupuma mu mikono ang'wa Tata. ³⁰Unene nu Tata ki palung'wi." ³¹Akakenka i magwe iti amutulangwe hangi. ³²uYesu aka asukiilya, "Nakondya kumulagiila milimo idu ni miza kupuma kung'wa Tata. Ku milimo ni uli mu nanso muloilwe kuntulanga imagwe?" ³³iAyahudi akamusukiilya, "Shanga ku ukutulanga image ku mulimo wihi nu uziza, kuiti ku kukunka, ku nsoko uewe, nuili wi muntu, ukitendiisa kina Itunda. ³⁴uYesu aka asukiilya, "Shanga ai ikilisigwe mu malagiilyo anyu, 'Aindigitilye, "Unyenye mi itunda?" ³⁵Anga itule ai uitangile mi Itunda, ku awo naza Lukani nu lang'wa Itunda ai liaziie (nu Ukilisigwa shanga uhumile kubunangwa), ³⁶mukuligitya migulya a uyo naiza u Tata umupumilye nu kumulagiilya mu unkumbigulu, 'Ukukunka,' ku nsoko ai ndigitilye, "unene ni ng'wana wang'wa Itunda?" ³⁷Anga itule shanga kituma i milimo ang'wa Tata nuane, muleke kuni huiila. ³⁸Ga ni iti anga itule kituma i milimo, anga itule shanga munihuiie, huiili i milimo iti kina muhume kulinga uTata ukoli mu kati ane nu nene nkoli mukati ang'wa Tata." ³⁹Akagema hangi kumuamba uYesu, kuiti akalongola yakwe kupuma mu mikono ao. ⁴⁰uYesu akalongola yakwe hangi ki itumbi nila Yordani nkika naiza uYohana ai watulaa ukoja u ng'wandyo, nu kkie kuko. ⁴¹Antu idu akapembya kung'wa Yesu. Ai alongolekile kuligitya, "uYahana tai shanga ai witule i ilingasiilyo yihi, kuiti imakani ihi nai umaligitilye uYohana migulya a muntu uyu ingi a tai." ⁴²Antu idu akamuhuiila uYesu pang'wanso.

Chapter 11

¹Ugwa muntu ug'wi ilina nilakwe Lazaro ai watulaa mulwae. Ai upembeeye ku Bethania, Kijiji kang'wa Mariamu nu muluna nuakwe uMartha. ²Ai watulaa Mariamu yuyo yuuyo nai umupuguhie uMukulu nu kumupyagula i migulu akwe ku nsingi ni akwe. naiza mulunaa akwe Lazaro ai watulaa mulwae. ³Papo i luna awa ai alagiye u lukani kung'wa Yesu nu kuligitya, "Mukulu, goza uyo nu muloilwe ukulwala." ⁴uYesu nai wakija akaligitya, "Ulwae uwu shanga wansha, kuiti, badala akwe ingi ku nsoko i ikulyo ni lang'wa Itunda iti kina ng'wana nuang'wa Itunda walije kukuligwa mu ulwae uwu." ⁵uYesu ai umuloilwe u Martha nu muluna nu akwe nu Lazaro. ⁶Nai wakija kina uLazaro ingi mulwae, uYesu ai wikie mahiku a biili ikilo ku kianza nai ukoli. ⁷Uugwa ze yakilaa a ili ai uaiie i amanyisigwa akwe, "Kweni ku Uyahudi hangi." ⁸Amanyisigwa akamutambuila, "Rabi, Ayahudi ai atula akugema ku utulanga magwe, nu ewe uloilwe kusuka kung'wanso hangi?" ⁹uYesu aka atambuila, I matngo a mung'wi shanga ikumi na abiili? Muntu nukugenda u mung'wi shanga uhumile ku kumpa, ku nsoko ukihenga ku welu nua mung'wi. ¹⁰Ga ni iti, anga itule wika genda utiku, uku kumpa ku nsoko u welu ukutuli mukati akwe." ¹¹uYesu akaligitya imakani aya, ni ze yakilaa imakani aya, aka atambuila, "Muhumba miitu uLazaro walala, kuiti nongoe iti kina ndije kumuusha kupuma mu tulo." ¹²Uugwa i amanyisigwa akamutambuila, 'Mukulu, anga itule ulae, ukuuka. ¹³Itungo ili uYesu ai watulaa ukuligitya nkani nia nsha ang'wa Lazaro, kuiti nianso ai asigiie ukutambula migulya a kulala tulo. ¹⁴Uugwa uYesu akatambula nienso kihenga, "uLazaro wakuzaa, ¹⁵Nkete u lowa kunsoko anyu, kina aza nikutuli ku ng'wanso iti kina mulije kuhuiila. Kwini kung'waakwe." ¹⁶Uugwa uTomaso, nai witangwaa ituti, ai uatambuie i amanyisigwa auya, "Nu sese ga kweni kushe palung'wi nu Yesu." ¹⁷Itungo uYesu nai wakapembya, ai uhangile kina uLazaro wakondya kutula mukibiila mahiku anne. ¹⁸Ni nyenso iBethania ai ikoli pakupi ni Yerusalemu anga kilomita makumi anne na ataano iti. ¹⁹Idu mukati a Ayahudi akaembya kung'wa Martha nu Mariamu kuahongeeelya kunsoko a muluna ao. ²⁰Papo uMartha nai wakija kina uYesu wapembyaa, ai ulongoe kutankana nu ng'wenso, kuiti uMariamu akalongoleka kikiie mi ito. ²¹Papo uMartha akamutambuila uYesu, "Mukulu, anga aza utule papa, uheu nuane shanga azaa uzeesha. ²²Ga ni itungili, ningile ya kina lihi nuikalompa kupuma kung'wa Itunda, ukuinkilya." ²³uYesu akamutambuila, uheu nuako ukiuka hangi. ²⁴uMartha akamuila, ningile kina ukiuka mu wiuki nua luhiku nula mpelo." ²⁵uYesu akamuila, "Unene ingi wiuki nu upanga; nuanso nu nihuiie, anga itule ukusha, ga ni iti ukutula ukikie; ²⁶nu ng'wenso nuikie nu kunihuiila unene shanga ukusha, uhuiie ulu?" ²⁷Akamutambuila, "Ee, Mukulu nihuiie kina uewe ingi wi Kristo, Ng'wana nuang'wa Itunda, ng'wenso nu pembilye mu unkumbigulu." ²⁸Nai wakondya kuligitya ili, akalongolaa yakwe kumitanga u muluna akwe uMariamu ku ki mpinyimpinyi. Akaligitya, uNg'walimu ukoli apa ukuitanga." ²⁹uMariamu nai wakija aya, ai unyansukile ku upepele nu kulongola kung'wa Yesu. ³⁰Nu ng'wenso uYesu aiwatulaa wakili kuza mukati a kijiji, ila ai watulaa ukoli ikianza nai utankanie nu Martha. ³¹Uugwa Ayahudi nai akoli nu Mariamu mi ito ni awo nai atulaa akumuhongeeelya, nai akamihenga ukunyansuka ku upepele nu kupuma kunzi, ai amutyatile; aze asigiie kina ulongoe ku kibiila iti kina wende walile kuko. ³²Uugwa uMariamu, nai wakapika pang'wanso uYesu nai ukoli nai wakamihenga nu kugwa pihi a migulu akwe nu kumuila," Mukulu, anga aza utule ukoli papa, muluna ane shanga aza uzeesha." ³³uYesu nai wakamihenga ukulila, ni Ayahudi nai azile palung'wi nu ng'wenso ai atulaa akulila ga, ai uhongeeeye mu nkolo nu kuhusha; ³⁴akaligitya, "Mumulalikilye pii? akamutambuila, Mukulu, Pembya ugoze." ³⁵uYesu akalila. ³⁶Papo iAyahudi akaligitya, "Goza nai umuloilwe uLazaro | " ³⁷Kuiti i auya mu kati ao akaligitya, "Shanga yuyu, muntu nai umapitilye i miho ang'wa uyo nai watuile mupoku, shanga aza uhumile kumuzipya u muntu uyu waleke kusha?" ³⁸Uugwa uYesu, aze ukuhongeelya mu umi nuakwe hangi, akalogola mu kibiila. Itungili ai latulaa ikulungi, ni igwe li ikilwe migulya akwe. ³⁹uYesu akaligitya, Liheji igwe. "uMartha, muluna nuakwe uLazaro, nuanso nai ukule, akamuila uYesu, "Mukulu, ku itungo ili, muimba ukutula waolaa, ku nsoko wakondya kutula muimba ku mahiku anne." ⁴⁰uYesu akamuila, "Unene shanga aza nukuiie kina, anga uhuiile, ukihenga ikulyo ni lang'wa Itunda?" ⁴¹Ku lulo akaliheja igwe. uYesu akanyansula imiho akwe migulya nu kuligitya, "Tata, nukulumbile ku nsoko untegeeye. ⁴²Aza ningile kina winteegeelya nkua yihi, kuiti ingi ku nsoko a milundo nuimikile ku mpilimikiilya kina ndigitilye aya, iti kina aliye kuhuiila kina uewe undagiye." ⁴³Ze yakilaa kuligitya aya, ai uli ile ku luli lukulu, "Lazaro, puma kunzi | " ⁴⁴Mushi ai upumule kunzi utungilwe i mikono ni migulu ku sanda ni kiikila, nu usu nu akwe ai utungilwe mukako" uYesu aka atambuila, "Mutunguili mu muleke walongole." ⁴⁵Uugwa iAyahudi idu nai azile kung'wa Mariamu nu kihenga uYesu naza witumile, ai amuhuiie; ⁴⁶kuiti ang'wi ao ai alongoe ku Afarisayo nu kuaila imakani naza witumile uYesu. ⁴⁷Uugwa akulu a Akuhani ni Afarisayo akilundiila palung'wi mu kianda nu kuligitya, Ku utenda ntuni? uMuntu uyu ukituma ilingasiilyo idu. ⁴⁸Anga itule ku umuleka iti wing'wene duu, ihi aku muhuiila; iArumi akupembya nu kuhola yihi i kianza kitu ni ihi itu." ⁴⁹Ga ni iti, muntu ung'wi mu kati ao, Kayafa, nai watuile Kuhani Mukulu ng'waka nuanso, aka atambuila,

⁵⁰"Shanga mulingile kihi lukulu. Shanga musigile kina izipie ku nsoko anyu kina muntu ung'wi utakiwe kusha kunsoko a antu kukila ingu wihi kulimila."⁵¹Aya shsnga ai umaligitilye kunsoko akwe mukola, badala akwe, kunsoko ai watulaa kuhani mukulu ung'waka nuanso. ai ulotile kina uYesu ukusha kunsoko a ingu, ⁵²hangi shanga kunsoko a ingu ling'wene duu, ila uYesu waliye u uu kuilingiila i ana ang'wa Itunda naza asapatie nkika nia kuli kuli. ⁵³Ku lulo kandiilya u luhiku nu lanso nu kulongoleka akanonia nzila a kumubulaga. ⁵⁴uYesu shanga ai ugendile hangi kihenga mu Ayahudi, ila ai uhegile pang'wanso nu kulongola ihi nikoli pakupi ni ibambazi mu kisali ni kitangwaa Efraimu. Pang'wanso akikie ni amanyisigwa. ⁵⁵Ila i Pasaka a Ayahudi ai atulaa pakupi, ni idu aka nankila kulongola ku Yerusalemu kunzi a kisali ze ikili i pasaka iti alije ki elya akola. ⁵⁶Ai atulaa akumuduma uYesu, nu kutambula kila ung'wi nai atulaa imikile mi Itekeelo, "Mukusiga ntuni? kina shanga uzile mu siku kuu?" ⁵⁷Itungo ili i akulu a akuhani ni Afarisayo ai atulaa apumyaa ilagiilyo kina anga itule ung'wi ukulinga kina uYesu ukoli, utakiwe kupumya impola iti kina alije kumuamba.

Chapter 12

¹Mahiku mutandatu ze ikili ipasaka, uYesu ai wendile ku Bethania, kai ukoli uLazaro, nuanso nai umiukilye ku puma mu ashi. ²Ila akamuzipilililya indya nia mpindi kuko, nu Martha akamuaiilya, itungo nilanso uLazaro ai watulaa ung'wi ao nua awo nai ikie mu ndya palung'wi nu Yesu. ³Hangi uMariamu akahola i ratili a manyukiilo nai azipigwe ku nadro nziza, ikete nsailo nkulu, akamupuguhila uYesu mu migulu, nu kumupyagula i migulu ku nsingi ni akwe; ito lihi likizula u unyunki nua manyunkiilo. ⁴uYuda Iskariote, ung'wi nua awo ia manyisigwa akwe, naiza yuyo nuika mugumaniilya uYesu, akaligitya. ⁵Ku niki i manyunkiilo aya shanga aza aguigwe ku dinari magana ataatu nu kinkiiligwa i aula? ⁶Nu ng'wenso ai uligitilye nanso shanga kuaisiilya aula, ila ku nsoko ai waatuilee mii; ung'wenso yuyo ai watuile uambiie i mbugulu a mpia hangi ai watuilee wiholaa ing'wi nai aiekilwe mung'wanso kunsoko akwe mukola. ⁷uYesu ai uligiyilye, muleke waika nukete ku nsoko a luhiku nula uikwi nu ane. ⁸i aula mukutula nienso mahiku ihi, kuiti shanga mukutula nu nene mahiku ihi. ⁹Iti gwa i umbi ikulu ni la Ayahudi nai alijaa kulinga nia kina uYesu ukoli kuko, ni eso akapembya shanga kunsoko ang'wa Yesu duu. Ila amihenge nu Petro nai umiulilye kupuma mu ashi. ¹⁰Ni enso i akulu a kuhani akazipya lukani iti amubulage u Lazaro; ¹¹ndogoelyo kunsoko ayo imakani akwe idu mu Ayahudi ai alongoe yao nu kumuhiila uYesu. ¹²Nu luhiku nula kabiili lakwe i umbi ikulu ai lizile mu siku kuu. Nai akija kina uYesu upembilye ku Yerusalemu, ¹³ai ahoile i ntambi nia makota a mitende nu kupuma kunzi kulongola kumusingiilya hangi akakua iyogo, "Hosiana | Ukendepilwe nuanso nu pembilye ku lina nila Mukulu, Mutemi nua Israeli." ¹⁴uYesu ai umuligilye u ng'waa ndogwe akanankila; anga uu nai ukiliseigwe. ¹⁵Leka kitumba munanso nua Sayuni; goza, uMutemi nuako upembilye, unankie ng'waa ndogwe. ¹⁶Amanyisigwa akwe shanga ai amalingile imakani aya apo u ng'wandyo; kuiti uYesu nai wakakuligwa, papo nai akimbukiiye nia kina imakani aya ai ukiliseigwe nuanso nia kina itumile imakani aya kitalakwe. ¹⁷Ugwa idale ilo nila antu nai akoli palung'wi nu Yesu itungo nai umitangile uLazaro kupuma mu kibiila, aka kuiila ku auya. ¹⁸Hangi ai ituile ga ni kunsoko iyi kina idale nila antu ai alongoe kumusingiilya ku nsoko ai igulye kina witumile ikilingasiilyo nikanso. ¹⁹iAfarisayo akitambulya i enso ku enso, Goza, itungili shanga muhumile kituma kihi; goza, u unkumbigulu walongolaa kitalakwe. ²⁰Itungili ang'wi a Ayahudi ai atulaa mu kati ao mu awo nai atulaa alongoe kipolya mu siku kuu. ²¹Awa ai amuhangile uFilipo, naiza upumiie ku Bethsaida a ku Galilaya, akamulompa aze ligititya, "Mukulu, usese kukete nsula kumihenga uYesu." ²²uFilipo akalongola akamutambuila uAndrea; uAndrea nu Filipo akalongola nu kumutambuila uYesu. ²³uYesu aka asukiilya, Isaa apika ku nsoko a ng'wana nuang'wa Adamu ku kuligwa. ²⁴Huiili, huiili, kumutambuila, imbeu a ngano anga ileke kugwa mi ihi nu kusha, ikiee uu ing'wene duu, ila anga ishe, ikupa nkali idu. ²⁵Nuanso nululoilwe u likalo nu lakwe ukululimilya; ila nuanso nu lubipiwe u likalo nu lakwe mu unkumbigulu uwu uku uhuja ga u upanga nua kali na kali. ²⁶Muntu wihi anga wanzaiye unene, nu antyate, nu nene kunkoli, papo nu munyamilimo nuane nuikatula ukoli. Muntu wihi nuikanzaiilya, uTata ukumukulya. ²⁷Itungili i nkolo ane ahusha: nu nene ndigitye uli? "Tata, ungune mu saa iyi" kuiti ingi ku isigo ili nimipikiie i saa iyi. ²⁸Tata, ulikulye i lina ni lako." Ugwa luli lukaza nu kuligitya "Nalikulyaa nu nene kulikulya hangi." ²⁹Ila ianza nai limikile pakupi ni enso akija, akaligitya nia kina yatula nu mulilo, Auya ai aligitilye, "Malaika witambuuye nu ng'wenso." ³⁰uYesu akasukiilya nu kuligitya, Luli ulu shanga luzile ku nsoko ane, ila kunsoko anyu. ³¹Itungili ulamulwa nua unkumbigulu uwu ukoli; Itungili u mukulu nua unkumbigulu uwu ukugung'wa kunzi. ³²Nu nene anga nyansulwe migulya ihi, kualuta ihi kitalane." ³³Ai wituntile nanso azelagiila ingi nshile kii nuikasha. ³⁴Ianza likasukiilya, "Usese kigulye mi lagiilyo nia kina uKristo ukikie i kali na kali. Nu ewe kuligitya uli, 'Ng'wana nuang'wa Adamu kusinja wanyansulwe migulya?' uyu u ng'wana nua muntu ingi nyenyu?" ³⁵Ila uYesu aka atambuila, "Welu ukoli palung'wi nu nyenye itungo iniino. Longoli nsoko mukete u welu, iti kina i kiti kileke kumuhumiilya. Nuanso nui longolaa mukiti shanga ulingile kulongoe. ³⁶Mukili mukete u welu." uYesu ai umaligitilye ni hangi akalongola yakwe akipiha aleke kumihenga. ³⁷Ga ni iti uYesu aiwitumile ilingasiilyo idu kinya nianso ntongeela ao, akili shanga akahuiila. ³⁸Iti lipikiile ikani ni lang'wa Isaya, nai uligitilye; "Mukulu, ingi nyenyu nai uhuiie inkani yitu? Nu mukono nua Mukulu ukunukuiwe nyenyu?" ³⁹Yiyo nsoko ni anso shanga ai ahuiie, ndogoelyo uIsaya ai uligitilye hangi, ⁴⁰"Upokuuye imiho, nu kuitenda nkaku i nkolo ni ao; aleke kihenga ku miho ao nu kulinga ku nkolo ni ao, nu kugunika nu nene nikaanguna." ⁴¹uIsaya ai uligitilye imakani nanso kunsoko ai wihengile ikulyo nilang'wa Yesu nu kuligitya inkani niakwe. ⁴²Ga ni iti, ga i akulu idu ai amuhuiie uYesu; kuiti ku nsoko iAfarisayo, shanga ai alapile iti aleke kubagulwa ni Itekeelo. ⁴³Ai iloile ikulyo ni ana adamu kukila ikulyo nilipembeeye kung'wa Itungo. ⁴⁴uYesu akanyansula ululi nu kuligitya, "Nuanso nunihuiie unene, shanga unihuiie unene duu ila nu ng'wenso nai undaggiye unene, ⁴⁵nuanso nunihengile unene umihengile nuanso nai undaggiye. ⁴⁶Unene nzile anga welu mu unkumbigulu iti kila muntu nu nihuiie unene waleke kikiie mu kiti. ⁴⁷Anga itule umuntu wihi ukija imakani ane kuiti waleke kumaamba, unene shanga kumulamula; ndogoelyo shanga ainzile iti nu ulamule u

unkumbigulu, ila nuugune u unkumbigulu.⁴⁸ Nuanso nui nihitaa unene hanga shanga wimagombaa imakani ane, ukete nui mulamulaa; lukani nulaniso ni nululigitilye lulo nulikamulamula uluhiku nula mpelo. ⁴⁹Ndogoelyo unene shanga ai ndigitilye ku umi nuane du. Ila ingi Tata nai untwae, ng'wenso mukola ai undagiye ni nikamatambula nu kumaligitya. ⁵⁰Nu nene ningile nia kina ilagiilyo nilakwe ingi upanga nua kali na kali; ila nanso nikuligitya unene - anga uTata nai umbiie, uu gwa kulingitya kitalao."

Chapter 13

¹Itungili ze ikil i siku kuu a pasaka, ku nsoko uYesu ai ulingile kina isaa akwe apikiila naiza ukupuma mihi iyi nu kulongola kung'wa Tata, aze wakili ua loilwe i antu akwe naza akoli mihi, ai ualoilwe impelo. ²Nu mulugu ai watulaa wakondyaa kuikwa mu nkolo ang'wa Yuda Iskariote, ng'wana nuang'wa Simioni, kumugumaniilya uYesu. ³uYesu ai ulingile kina uTata waikaa i intu yihi mu mikono akwe ni kina upumiie kung'wa Itunda ni ai watulaa ulongoe hangi kung'wa Itunda. ⁴Akauka mu ndya nu kaila pihi u ng'wenda nuakwe nua kunzi. Ugwa ai uhoile i taulo nu kitunga mkola. ⁵Ugwa akaikila imazi mi ibakuli nu kandya kuakalalya i migulu i amanyisigwa akwe nu kuapyagula ni taulo naiza ai witungile ng'wenso mukola. ⁶Wakiza kung'wa Simioni Petro, nu Petro akamuila, "Mukulu, Uloilwe kunkalalya i migulu ane?" ⁷uYesu akasukiilya nu kumutambuila, "Nikulituma shanga ulilingile itungili, kuiti ukulinga panyambe," ⁸uPetro akamutambuila, "Shanga ukunkalalya imigulu ane nanguluu." uYesu akamusukiilya "Anga itule shanga kuukalalya, shanga ukutula ni kipango palung'wi nu nene," ⁹uSimioni Petro akamutambuila, "Mukulu, leke kunkalalya i migulu ane duu, ila ga ni mikono ni itwe ni lane." ¹⁰uYesu akamutambuila, Wihi niiza wakondya koga shanga uloilwe koga kwaala i migulu akwe, hangi watulaa ng'welu u muili nuakwe wihi, unyenye matuilee mielu, kuiti shanga mihi." ¹¹Kunsoko uYesu ai ulingile uyo nuika mugumaniilya; iyi yiyo nsoko ai uligitilye, shanga mihi matuilee mielu." ¹²Matungo uYesu nai watulaa waakalalya i migulu ao nu kutula waholaa ung'wenda nuakwe nu kieke hangi, ai uatambuie, "Itii mukilingile iko naza nu mutendee?" ¹³Mukunintanga unene "Ng'walimu" nu Mukulu iti mukuligitya tai, ndogoelyo uu yili. ¹⁴Anga itule unene Mukulu nu ng'walimu, nu mukalaaye i migulu anyu, nu nyenye ga mutakiwe kuakalalya i ianyu imigulu. ¹⁵Kunsoko naminkiilya impyani iyi kina unyenye ga mutende anga unene ni nitumile kitalanyu. ¹⁶Huiili, huiili, Kumuila, umutugwa shanga mukulu kukila umukulu nuakwe; ang'wi uyo niiza ulagiigwe ingi mukulu kukila uyo numulagiye. ¹⁷Anga itule ulingile imakani aya, ukendepilwe anga witume. ¹⁸Shanga kuligitya kutula unyenye mihi, kunsoko nialingile awo naza niaholanilye - ila kuligitya aya iti kina u ukilisigwa uhume kukaminkiilgwa; Nuanso nuilizaa u mukate nuane unyansuiye i kintiginyo kakwe. ¹⁹Kumutambuila ili itungili ze ikili kupumila iti kina ni likapumila, muhume kuhuiila kina unene NG'WENSO. ²⁰Huiili, huiil, kumuila, nuinsingiilya unene wimusingiilya naiza kumulagiilya, nu uyo nuinsingiilya unene wimusingiilya uyo nai undagiye unene." ²¹Matungo uYesu nai ukumaligitya aya, ai unyomekile mu nkolo, ai ukuiie nu kuligitya, Huiili, huiili, kumutambuila kina ung'wi mu kati anyu ukungumaniilya." ²²Amanyisigwa akwe akigozenkania, aze akuiwe ingi kunsoko ang'wa nyenyu aza uligitilye. ²³Ai ikoli mu meza, ung'wi nua amanyisigwa akwe wipantamiye mu kikua kang'wa Yesu uyo naiza uYesu umuloilwe. ²⁴uSimioni Petro ai umukoie u manyisigwa uyo nu kuligitya, "Kuile ingi nu uli naiza kung'wakwe ukutambula." ²⁵Mumanyisigwa uyo nai wipantamiye mu kikua kang'wa Yesu nu kumutambuila, "Mukulu, ingi nyenyu?" ²⁶Ugwa uYesu ai usukiye, "Ingi kung'waakwe uyo ninika liilya intonge a mukati nu kuminkiilya," Iti gwa nai watula waliilya umukate, ai uminkiye uYuda ng'wana wang'wa Simioni Iskariote. ²⁷Ni ze yakilaau mukate, uMulugu ai umingiie. Ugwa uYesu akautambuila, Iko naza uloilwe kituma kaya ukitume. ²⁸Itungili kutili umuntu mu meza ai ulingile nsoko ang'wa Yesu kuligitya ikani ili kung'waakwe. ²⁹Ang'wi ao ai asigile kina, ku nsoko uYuda ai uambile imbugulu a mpia, uYesu ai umutambuie, "Gula i intu ni kuitakile kunsoko a siku kuu," ang'wi kina utakiwe kupumya kintu ku aula. ³⁰Ze yakilaa uYuda kusingiilya u mukate, ai ukaiye kupuma kunzi hangi ai yatulaa utiku. ³¹Matungo uYuda nai watula wahegaa, uYesu ai uligitilye, "Itungili u ng'wana nuang'wa Adamu wakuligwa, hangi Itunda wakuligwa mu ng'waakwe. ³²Itunda uku mukulilya mu ng'waakwe mukola, hangi ukukaya kumukulya. ³³Ang'yinya aniino, nkoli palung'wi nu nyenye itungo iniino, Mukunduma, ni anga nai niatambuie i Ayahudi, 'Kunongoe, shanga muhumile kupembya,' itungili kumutambuila nu nyenye ga. ³⁴Kuminkiilya ilagiilyo igeni, kina milowe; anga unene naza numuloilwe unyenye, uu nu nyenye ga mutakiwe kilowa unyenye ku nyenye. ³⁵Kunsoko a ili iantu akulinga kina unyenye mi amanyisigwa ane, anga itule mukete u ulowa ku kila ung'wi nu muya." ³⁶uSimioni Petro ai umutambuie, "Mukulu, ulongoe pii?" uYesu akasukiilya, "Nkika ku nongoe ku itungili shanga ukuhuma kuntyata, kuiti ukuntyata panyambe." ³⁷uPetro akamutambuila, "Mukulu, ku niki ndeke ku utyata ga ni itungili? Unene kulupumya u likalo nula ne ku nsoko ako." ³⁸uYesu akasukiilya, "Itii uku lupumya u likalo nulako kunsoko ane? Huiila huiila kuutambuila, i nsambaligugu shanga ikukunkula ze ikili kunihita nkua itaatu."

Chapter 14

¹Leka kulekela inkolo ako kutula mu lwago. Umuhuiie Itunda ni huiile ga nunene. ²Mi ito nilang'wa Tata nuane lukoli u likalo lidu nula kieke; anga aza ihite kutula iti, aza izee natula nakutambuila, ku nulanso nongoe kuzipiililya kianza kunsoko ako. ³Anga nongole nu kumu zipiililya i kianza, nikapemya hangi kumusingiilya kitalane, iti ikianza ni nkoli nu nyenye ga mutule mukoli. ⁴Mulingile i nzila ku nongoe, ⁵uTomaso ai umutambuie uYesu, "Mukulu, shanga kulingile i kianza kulongoe; Itii! ku uhuma uli kulinga inzila?" ⁶uYesu ai umutambuie, "Unene yiyo nzila, tai nu upanga; kutili nu uhumile kupemya kung'wa Tata kwaala kukiila kitalane. ⁷Anga aize muningile unene, aize matulaa mamulingaa nu Tata ga; kandiilya itungili nu kulongoleka mamulingaa hangi mamihengaa u ng'wenso." ⁸uPhilpo ai umutambuie uYesu, "Mukulu, kulagiile uTata ni iti ikutula yakondya." ⁹uYesu akamutambuila, "Shanga natulaa palung'wi nu nyenye ku itungo ilipu, hang ukili shanga uningile unene, Philipo? Wihi nuanihengilee unene wamihengaa uTata; Kinya uli ukuligitya, 'kulagiile uTata?' ¹⁰Shanga muhuiie kina unene nkoli mukati ang'wa Tata, nu Tata ukoli mukati ane, Makani ni kumaligitya kitalanyu shanga kumaligitya ku isigo nilane mukola, badala akwe, ingi Tata nuikiie mukati ane nukituma u mulimo nuakwe. ¹¹Nihuiili unene, kina nkoli mukati ang'wa Tata, nu Tata ukoli mukati ane; Ga ni iti nihuiili unene ku nsoko a milimo ane kulu kuulu. ¹²Huiili, huiili, kumuila, nuanso nunihuiie unene, milimo iyo ni nitumaa, ukituma ga ni milimo iyi; nangi ukituma ga ni milimo mikulu ku nsoko nalongolaa kung'wa Tata. ¹³Kihi anga mulompe ku lina nilane, nikituma iti kina uTata wahume kukuligwa mu ng'wana. ¹⁴Anga mulompe kintu kihi ku lina nilane, nilanso kituma. ¹⁵Anga mundowe, mukuamba i malagiilyo ane. ¹⁶Hangi nika mulompa uTata, Nu ng'wenso ukuminkiilya u muaiilya mungiiza iti kina ahume kutula palung'wi nu nyenye i kali na kali. ¹⁷Ng'wau Ng'welu nua tai. u Unkumbigulu shanga uhumile kumusingiilya nuanso ku nsoko shanga umihengile, ang'wi kumumanya nuanso. Ga ni iti unyenye mumulingile nuanso. Kuiti wikiie palung'wi nu nyenye nu kutula mukati anyu. ¹⁸Shanga kumuleka ming'wene; Nikasuka kitalanyu. ¹⁹Ku itungo ihelu, u unkumbigulu shanga ukunihenga hangi, kuiti unyenye mukunihenga. Ku nsoko ni kiie, ga nu nyenye mukikie. ²⁰Mu luhiku nulanso mukulinga kina unene nkoli mukati ang'wa Tata, ni kina unyenye mukoli mukati ane, ni kina unene nkoli mukati anyu. ²¹Wihii nui ambaa i malagiilyo ane nu kituma, yuyo ung'wi niiza undoilwe unene; hangi niiza undoilwe unene wikalowa nu Tata nuane, Hangi nikamulowa hangi nikigeeleka unene mukola kitalakwe." ²²uYuda (shanga Iskariote) akamuila uYesu, "Mukulu, Itii ingi ki ntuni kikupumila kina ukigeeleka mukola kitaitu ni shanga ku unkumbigulu?" ²³uYesu ai usukiye akamutambuila, "Anga ize wihi ukundowa, ukuluamba u lukani nu lane, nu Tata nuane ukumulowa, hangi kikapembya nu kuzipya likalo litu palung'wi nu ng'wenso. ²⁴Wihi niiza shanga undoilwe unene, shanga wiambaa u lukani nulane. Lukani naza mukija shanga lane ila lang'wa Tata naza undagiye. ²⁵Nimaligitilye imakani aya kitalanyu, itungo ni nkili kieke mukati anyu. ²⁶Ga ni iti, uMupoeelyi, Ng'wau Ng'welu, naiza uTata ukumulagiilya ku lina lane, ukumumanyisa i makani ihi hangi wikamutenda mukimbukiilye ihi naiza nimaligitilye kitalanyu. ²⁷U ulyuuku, kuminkiilya ulyuuku nuane unyenye, shanga kuminkiilya uwu anga unkumbigulu nuipumyaa. Leki kuzipyi inkolo nianyu kutula nu lwago, nu woa. ²⁸Ai migule iti nai numutambuie, 'Nongoe yane, hangi nikasuka kitalanyu, 'Anga aza ize mundoilwe unene, aza muze mukete ulowa kunsoko nongoe kung'wa Tata, kunsoko uTata ingi mukulu kukila unene. ²⁹Itungili nakondyaa kumutambuila ze ikili kupumila iti kina, itungo anga lipumile, muhume kuhuiila. ³⁰Shanga kutambula nu nyenye makani idu, kunsoko mukulu nua ihi iyi upembilye, Nuanso mugila ingulu migulya lane, ³¹kuiti kina u unkumbigulu ulije kulinga kina numuloilwe uTata, nitumaa iko uTata nukundagiilya unene, anga iti nai uninkiiye ilagiilyo. Nyansuki, hangi kupume i kianza iki.

Chapter 15

¹Unene ni muzabibu nua tai, nu tata nuane ingi mulimi nua mizabibu. ²Kila itambi mukati ane niiza shanga lipaa i nkali wi lihenguila, ni kila itambi ni llipaa inkali wilelyaa iti kina lihume kupa ikilo. ³Unyenye yakondaa kutula mielu kunsoko a lukani naza nakondyaa kumutambuila. ⁴Mikie mukati ane, nu nene mukati anyu. Anga itambi ni shanga lihumile kupaa ling'wene, anga lihite kutula mu muzabibu, ga ni iti unyenye, anga muhite kikie mukati ane. ⁵Unene ingi ni muzabibu; unyenye mi ntambi. Nuikiie mukati ane nu nene mu kati akwe, muntu uyu wipezaa nkali idu, kunsoko anga ize shanga nene shanga muhuile kituma ikani lihi. ⁶Anga itule muntu wihi shanga ukusaga mukati ane, ukugung'wa anga itambi nukuma; antu ilingiila i ntambi nu kugumila mu moto, nu kulimila. ⁷Anga itule mukikie mukati ane, hangi anga imakani ane ikie mukati anyu, lompi lihi ni muloilwe, nu nyenye mukutendelwa. ⁸Mu ili uTata nuane ukuigwe, kina mipezaa nkali idu ni kina ingi mi amanyisigwa ane. ⁹Anga uTata nuane nai undoilwe unene, Ga nu nene namulowaa unyenye; ikii mu ulowa nuane. ¹⁰Anga itule mikaamba i malagiilyo ane, mukikie mu ulowa nuane anga ni mambiie i malagiilyo ang'wa Tata nu ane nu kikie mu ulowa nuakwe. ¹¹Ni maligitilye i makani aya kitalanyu iti kina iloeelya nilane litule mukati anyu ni iti kina iloeelya ni lanyu litulike kutula likondaniie. ¹²Ili lilo ilagiilyo nilane, kina milowe unyenye ku nyenye anga nai numuloilwe unyenye. ¹³Kutuli u muntu nukete u ulowa ukulu kukila uwu, kina walupumye u likalo nu lakwe ku nsoko a ahumba uya. ¹⁴Unyenye mi ahumba iane anga itule mukituma ayo ni neenda mulagiilya. ¹⁵Shanga kumitanga atugwa, ku nsoko u mutugwa shanga ulingile iko nuitumaa u mukulu nuakwe. Numitangile unyenye ahumba iane. ku nsoko namukumuilu i makani ihi naiza nigulye kupuma kung'wa Tata. ¹⁶Shanga ai muniholanilye unene, ila unene ai numuholanilye unyenye nu kumuika mulongole mupe inkali, ni nkali yanyu ilije kikie. Ili likoli iti kina kihi ni mukulompa kung'wa Tata ku lina ni lane, ukuminkiilya. ¹⁷Makani aya kumulagiilya, kina milowe kila muntu nu muya. ¹⁸Anga ize u unkumbigulu ukumubipilwa, mulinge kina ai umbipiwe unene ze ikili kumubipilwa unyenye. ¹⁹Anga aza mutule mia unkumbigulu, u unkumbigulu aza uzee mulowa anga mia kitalao; Kuiti ku nsoko shanga mia unkumbigulu hangi kunsoko ai numuholanilye kupuma mu unkumbigulu, ingi kunsoko ili u unkumbigulu wimubipilwa. ²⁰Kimbukiilyi ikani naiza numutambuie, 'uMutugwa shanga mukulu kukila umukulu nuakwe, 'Anga itule ai anagilye unene, akumaja nu nyenye ga; Anga izee ai a ambile u lukani nulane, ai azee amba nulu nulanyu ga. ²¹Akumutendeela makani aya ihi kunsoko a lina ni lane kunsoko shanga amulingile uyo numulagiyye. ²²Anga aza itule shanga aza nzile nu kuatambuila, shanga ai azeetula itumile u mulandu; kuiti itungili agila u winegi ku milandu ao. ²³Nuimbipilwaa unene wimubipilwaa nu Tata ga. ²⁴Anga itule shanga nitumile u mulimo mukati ao naiza kutili nung'wi nai witumile, ai azeetula agila u mulandu; kuiti itungili itumile ihi abiili ihengile hangi ambipiwe unene nu Tata nuane. ²⁵Ili likupumila iti kunsoko lukani lukondaniile naiza lukilisigwe mi ilagiilyo ni lao; 'Ambipiwe unene bila nsoko. ^{26,27}Itungo u mupooelya nuazaa, naiza numulagiyye kitalanyu kupuma kung'wa Tata, uyu yuyo, Ng'wau ng'welu nua tai, naiza ukupembelya kung'wa Tata, ukunkuiila. Ga nu nyenye muku nkuiila kunsoko matulaa palung'wi nu nene puma ung'wandyo.

Chapter 16

¹Numutambuie imakani aya iti muleke kutakigwa. ²Akumupumya kunzi a Matekeelo; Kulu kuulu isaa ipembilye niiza kila nuikamubulaga ukusiganiilya kina ukituma mulimo uziza ku nsoko ang'wa Itunda. ³Akumutendeela aya ku nsoko shanga amumanyile u Tata ang'wi shanga amanyile unene. ⁴Numutambuie imakani aya iti kina itungo anga lipike nila aya kupumila, muhumile kukimbukilya ni kinya nai numutambuie muhume kitalao. Shanga numutambuie kutula i makani aya ung'wandyo ku nsoko ai natulaa palung'wi nu nyenye. ⁵Anga itule, itungili nongoe kung'wa uyo nai undagiye; kuiti kutili mukati anyu nukunkolya, "Ulomgoe pii?" ⁶Ku nsoko nimaligitilye imakani aya kitalanyu, kinya uwai kizue mu nkolo yanyu. ⁷Ga ni iti, kumutambuila itai; ku ndogoelyo anga nihite kuhega, u mupoelya shanga uzile kitalanyu; kuiti anga nongole nikamulagiilya kitalanyu. ⁸Anga waze, u mupoelya nuanso uku ukaminkiilya u unkumbigulu kutulika nu ulamulwa. ⁹Kutulika ni milandu, ku nsoko shanga ai anihuiie unene, ¹⁰kutulika ni tai ane, kunsoko nongoe kung'wa Tata, shanga mukunihenga hangi; ¹¹ni kutulika nu ulamulwa kunsoko u mukulu nua unkumbigulu uwu walamuwe. ¹²Nimakete idu nakumutambuila, kuiti shanga mukumalinga itungili. ¹³Kuiti, nuanso, Ng'wau ng'welu nua tai, anga waze, ukumutongeela mu tai a ihi; ku nsoko shanga ukuligitya ku nsoko akwe mukola; kuiti ihi nuikija, ukumaligitya imakani nanso; hangi ukumakaminkiilya kitalanyu imakani ni ikapembya. ¹⁴Nuanso wikankulya unene, kunsoko ukumahola imakani ane hangi ukumatanantya kitalanyu. ¹⁵Intu yihi nuikete uTata ingi yane; ku lulo, naligityaa kina uNg'wau ng'welu ukuhola imakani ane nu kumakaminkiilya kitalanyu. ¹⁶Ikili itungo ikupi, shanga mukunihenga hangi; ni ize yakilaa itungo ikupi hangi, mukunihenga. ¹⁷Ang'wi a amanyisigwa akwe akitambulya, "Ingi ntuni nu kuutambuila, 'itungo ikupi, hangi shanga mukunihenga hangi,' ni, uugwa, itungo ikupi mukunihenga,' ni, 'ku nsoko nongoe kung'wa Tata?" ¹⁸Ku lulo akaligitya, "Ingi kintu kii nukuligitya, 'Ikili itungo ikupi'? Shanga kulingile nukuligitya." ¹⁹uYesu ai uine kina ai ahung'waa nsula kumukolya, nu ng'wenso aka atambuila, Mukikolya akola kutula ili, ni ndigitilye, 'Ikili itungo ikupi, shanga mukunihenga hangi; ni ze yakilaa itungo ikupi mukunihenga?' ²⁰Huiili, huiili, kumutambuila, mukulila nu kuhongeelya, kuiti u unkumbigulu ukulumbiilya, mukutula ni kinya uwai kuiti kinya uwai kanyu kikipiluka kutula iloeelya. ²¹uMusungu witulaa ni kinya uwai itungo nuitulaa nu uwai kunsoko itungo nila kitunguila lapikaa; kuiti nuikitunguila ung'wana, shanga wikimbukiilya hangi u uwai kunsoko a iloeelya ni lakwe kina ng'wana watug'waa mi ihi. ²²Nu nyenye ga mukete kinya uwai itungili, kuiti nikamihenga hangi; ni nkolo nianyu yukiloo hangi kutili nuikahuma kuliheja iloeelya ni lanyu. ²³Luhiku nu lanso shanga mikankolya i makolyo. Huiili, huiili, kumutambuila, Anga mulope lihi kung'wa Tata, ukuminkiilya ku lina nilane. ²⁴Kupikiila itungili mukili kulompa lihi ku lina nilane; lompi, nu nyenye mukusingiilya iti kina iloeelya nilaanyu likondaniile. ²⁵Nitambuuye nu nyenye ku ntambu ni shanga ilingikile, kuiti isaa ipembilye niiza shanga kitambulya ku ntambu ni shanga ilingikile kuiti badala akwe nikamutambuila kihenga kutula uTata. ²⁶Luhiku nulanso mukulompa ku lina nilane, hangi shanga kumuila kina nikalompa kung'wa Tata ku nsoko anyu; ²⁷Kunsoko uTata mukola umuloilwe ku nsoko manihuiie kina mpumiie kung'wa Tata. ²⁸Ai mpumiie kung'wa Tata nu kupembya mu unkumbigulu; hangi, kuhega mu unkumbigulu nu kulongola kung'wa Tata. ²⁹Amanyisigwa akwe akamutambuila, "Ukihenga, itungili ukuligitya i kihenga hangi shanga ukutumila ihalityo. ³⁰Itungili, kalingaa kina ulingile imakani ihi, ni shanga uloilwe muntu wihi wakukolye imakolyo. Kunsoko ili kahuiila kina upembeeye kung'wa Tata. ³¹uYesu aka asukiilya, "Itungili mahuiila?" ³²Goza, isaa ipembilye, ee ni kulu kuulu apikaa, niiza mikasapatila kila ung'wi nu ku kitalao mukundeka umukola. Kuiti shanga nkoli ni ng'wene duu kunsoko uTata ukoli nu nene. ³³Kumutambuila imakani aya iti kina mukati anyu mutule nu ulyuuku. Mihi mukete lwago, kuiti ipii i nkolo, nauhumaa u unkumbigulu.

Chapter 17

¹uYesu ai umaligitilye i makani aya, uugwa akanyansula i miho akwe kutunga kilunde nu kuligitya, "Tata, isaa apikiila; mukulye u ng'wana nuako iti nu ng'wenso akukulye u ewe. ²anga iti nai uminkiiye i ngulu migulya a yihi ni ikete u muili iti ainkiilye u upanga nua kali na kali awo ihi nai uminkiiye³Uwu wuwo upanga nua kali na kali; kina akulinge u ewe, Itunda nua tai hangi wing'wene, nu ng'wenso nai umulagiiye, uYesu Kristo. ⁴Ai nukukuiye apa mihi, nu kukondaniilya u mulimo nai uninkiiye nuitume. ⁵Itungili, Tata, unkulye unene palung'wi nu ewe mukola ku ikulyo ilo nai nkoli ni lyenso palung'wi nu ewe ze ikili u unkumbigulu kuumbwa. ⁶Ai nilikunukue i lina nilako ku antu nai uninkiiye apa mi ihi. Ai atulaa antu ako; kuiti ai waninkiilya unene. ni enso aluambilaa u lukani nulako. ⁷Itungili alingile kina kila kintu nu ninkiiye u nene kipumiiie kitolako, ⁸ku makani ayo nai uninkiiye u nene - Nakondya ku inkiilya enso i makani nanso. Ai amasingiiye ni tai akalinga kina unene mpumiiie kitalako, nu kuhuiila kina uewe yuyo ai undagiiye. ⁹Kualompeela enso. Shanga ku ulompeela u nkumbigulu ila awo nai ununkiiye ku nsoko i enso ingi ako. ¹⁰Intu yihi naiza ingi yane ingi yalo, ni izo nuikete uewe ingi yane; nu nene nikukulyaa mu nianso. ¹¹uNene nimutili hangi mu unkumbigulu, ila nianso amoli mu unkumbigulu, unene itungili napembyaa kitalako. Tata nu ng'welu, akulye ku lina nilako ilo nai ukinkiiye usese iti kina ni enso atule nu ung'wi, anga unene nu ewe ni kukete u ung'wi. ¹²Nai natulaa ni enso, ai niasungilye ku lina nai uninkiiye; Ai naasunjaa, hangi kutili ga nung'wi ao nai ulimie kwaala ng'wana nuaa mulimili, iti kina ukilisigwa ukondaniile. ¹³Itungili napembyaa kitolako; kuiti kumaligitya aya mu unkumbigulu iti kina iloeelya ni lane likondaniile mukati ao akola. ¹⁴Nainkiilya ikani nilako; u unkumbigulu waabipilwaa ku nsoko i enso shanga a unkumbigulu, anga iti unene ni shanga ntuile nia unkumbigulu. ¹⁵Shanga kualompelya kina uaheje mu unkumbigulu ila uasunje nu uyo u mubii. ¹⁶Nianso shanga ihi anga iti unene ni shanga ntuile nia mu unkumbigulu. ¹⁷Uaike mu ikulyo kitalako mu kola mu tai; lukani nulako lulo tai. ¹⁸Ai undagiiye mu unkumbigulu, nu nene na alagiilya mu unkumbigulu. ¹⁹Kunsoko ao unene mukola kipumyaa kitalao iti kina ni enso ipumye ki tolako ku iyo itai. ²⁰Shanga wawa duu ni kualompelya, ila ni awo ni ikahuiila kukiila lukani nulao ²¹iti kina ni enso atule nu ung'wi, anga iti uewe Tata, nuili mukati ane nu nene mukati ako. Kualompelya iti kina ni enso ga ahume kutula mu kati itu iti u unkumbigulu uhume kuhuiila kina uewe yuyo ai undagiiye. ²²Ikulyo ilo nai uninkiiye unene - nainkiilya enso, iti kina ahume kutula nu ung'wi, anga iti usese ni kili ung'wi - ²³Unene mukati ao, nu ewe mukati ane, iti ahume kukondeeligwa mu ung'wi; iti u unkumbigulu ulinge kina kulu kuulu uewe yuyo nai undagiiye, nu kualowa, anga iti uewe nuizaa undoilwe, unene. ²⁴Tata, iko nai uninkiiye unene - Nkete nsula kina ni enso ga ahume kutula palung'wi nu nene kianza ni nkoli iti ahume kihenga ikulyo nilane, ilo nai uninkiiye: ku nsoko uewe ai undoilwe unene ze ikili kuumbwa u musingi nua unkumbigulu. ²⁵Tata munya tai ane, u unkumbigulu shanga ai ukulingile uewe; kuiti unene nukulingile uewe; hangi alingile kina ai undagiiye. ²⁶Nilizipilye ilina nilako likumuke kitalao, hangi kulizipya likumuke iti kina u ulowa uwo naiza ku nuanso ai undoilwe unene uhume kutula mukati ao, nu nene nihume kutula mukati ao."

Chapter 18

¹Ze yakilaa uYesu kuligitya imakani aya, ai uhegile ni amanyisigwa akwe kulongola ku ng'wapo nua kidron, naize ikoli inzega, naize ung'wenso ni amanyisigwa akwe akingila mukati akwe. ²Itungili uyo uYuda, nai walowaa kumuhulyaa, nu ng'wenso ai ulingile nkika nanso, kuiti uYesu ai watulaa wilongolaa inkika iyi nkua kitungaa aze ukoli ni amanyisigwa akwe. ³Nu ng'wenso uYuda, ze yakilaa kutula walijaa idale ni la asikali ni a ofisa puma ku akulu a akuhani, akapembya aze akete ni muli, tochi ni yigi. ⁴Nu ng'wenso uYesu, iti aze uilgile kila ikintu nai katula kikitung'wa kung'wa akwe, akapumila ntongeela nu kuakolya, "Ingi nyenyu ni mukumuduma?" ⁵Nienso aka musukiilya, "Yesu Munazareti." Nu ng'wenso uYuda nai umugumaniye, ai watulaa wimikile palung'wi ni awo i asikali. ⁶Ku lulo nai waatambuila, "Unene ng'wenso" ai asukile kinyuma nu kugwa pihi. ⁷Hangi aka akolya, "Ingi nyenyu ni mukumuduma? Ni enso akamusukiilya hangi "Yessu munazareti." ⁸uYesu aka asukiilya, "Nakondyaa kumuila kina Unene ng'wenso; ku lulo anga ize mukunduma nene, aleki awa i auya alongole." ⁹Aya ai atulaa iti lukani ulo lukaminkiile; apo nai uligitilye; "Mu awo nai ununkiiye, shanga numulimiiye ga nung'wi." ¹⁰Uugwa uSimioni Petro, naiwatulaa ni mpanga, akamipyagula nu kumutema kutyi nua kigoha umunya milimo nuang'wa Kuhani nu mukulu. Ni lina nilakwe u munya milimo nuanso ai latulaa Malko. ¹¹uYesu akamutambuila uPetro, "Susha i mpanga ako mu hala akwe. Ku niki ndeke kiking'wela i kikombe iko nuninkiiye uTata?" ¹²Uugwa idale ilo nila asikali ni ajemedari, ni anyamilimo a Ayahudi, ai amuambile uYesu nu kumutunga. ¹³Nienso akamutonga hanza kupikiila kung'wa Anasi, ku iti ung'wenso ai watulaa mukwingwa nuang'wa Kayafa, naiza yuyo ai watulaa Kuhani nu mukulu ku ng'waka nuanso. ¹⁴Itungili uKayafa yuyo ai watulaa uinkiiye isigo i Ayahudi nila kina utakiwe muntu ung'wi washe ku noko a antu. ¹⁵uSimioni Petro ai umutyatile uYesu, ni u umu manyisigwa nu muya. Nu munyisigwa uyu ai watulaa umanyikile kung'wa Kuhani nu mukulu, nu ng'wenso akingila palung'wi nuYesu mi itando nilang'wa Kuhani nu mukulu; ¹⁶kuiti uPetro ai watulaa wimikile kunzi a mumpita. Uugwa uyo umu manyisigwa nai watulaa umanyikile kung'wa Kuhani nu mukulu, ai upumile kunzi akalongola kitambuila nu musungu uyu munyamilimo nai watulaa ukusunja u mumpita nu kumingilya uPetro mukati. ¹⁷Uugwa mutugwa uyo nai watulaa ukusunja u mumpita, akamutambuila uPetro, "Itii uewe shanga wi ung'wi nua atyatiili a muntu uyu?" ¹⁸Nung'wenso akasukiilya, "Unene shanga." ¹⁹Ni awo i anyamilimo ni akulu ai atulaa imikile ikianza nikapa ng'wanso; akota moto ku ndogoelyo, ai ukoli ulyuuku, ni iti ai atulaa akota moto iti alije ilugute, Nu ng'wenso uPetro ai watulaa ni enso, ukota moto aze wimikile. ²⁰Kuhani nu mukulu akamukolya uYesu migulya a amanyisigwa akwe nu umanyisigwa nuakwe. ²¹uYesu akamusukiilya, "Nuutambuie kihenga u unkumbigulu; Unene ai manyisilye nkua ku nkua mu matekeelo ni itekeelo ni ikulu kianza naiza i Ayahudi ilingila. Nunene shanga ai ndigitilye kihi mu kinkunku. ²²Ku niki ai munkoiye? Akolyi nai antegeeye migulya a iko nai ndigitilye. iAntu awa alingile imkani ayo nai nimaligitilye. ²³uYesu nai wakondya kuligitya nanso, ung'wi nua akulu nai watulaa wimikile akamukua uYesu ku mukono nuakwe ni uugwa akaligitya, ²⁴Itii, uu nutakiwe kumusukiilya umukulu?" Nu ng'wenso uYesu akamusukiilya, "Anga ize ndigitilye ikani lihi ibibi uugwa utule wimukuiili ku nsoko a ubii, ni anga ize numusukiye iziza ku niki ukunkua?" ²⁵Uugwa uAnasi nai wakamutwala uYesu kung'wa Kayafa kuhani nu mukulu aze utungilwe. ²⁶Itungili uSimioni Petro ai watulaa wimikile ukipupya iluguti u mukola. Ga ni iti antu awo akamutambuila, "Itii, ga nu ewe shanga ung'wi nua amanyisigwa akwe?" Akahita azeligitya, "Unene shanga." ²⁷Ung'wi nua anyamilimo ang'wa Kuhani nu mukulu, Naiza ai watulaa muluna wang'wa uyo u mugoha naiza uPetro umutemile u kutyu, ai uligitilye, "Itii, shanga u ewe naza nukihengile uko ku nzega?" ²⁸uPetro akahita hangi, ni nkua i nsamba ligugu ika kunkula. ²⁹Uugwa akamuhola uYesu puma kung'wa Kayafa kupikiila mu Praitorio. Ai yatulaa dau mania mbwa. Enso akola shanga ai ingiile ilo iPraitorio iti aleke kishapula nu kumilya i pasaka. ³⁰Ku lulo uPilato aka ahanga nu kuligitya, "Ingi usemelwa kii nu umutuile umuntu uyu?" ³¹Akamusukiilya nu kumutambuila, "Anga aza ize umuntu uyu watule shanga mituma ubibi, shanga azaa kuzeemuleta kitalako." ³²uPilato aka atambuila, Muholi unyenye akola, mende mumulamule kuniganiila ni lagiilyo nilanyu." Ni enso i Ayahudi akamutambuila, "Ilagiilyo shanga likulekee usese kumubulaga muntu wihi." ³³Ai aligitilye aya iti lukani nu lang'wa Yesu lukondaniile, lukani naiza watulaa wakondyaa ligitya migulya a mpyani a nsha akwe. ³⁴Uugwa uPilato akingila mu praitorio akamitanga uYesu; akamutambuila, "Itii, uewe wi mutemi nu Ayahudi?" ³⁵uYesu akamusukiilya, "Itii, uewe ukunkolya ikolyo ili ku nsoko uloilwe kulingaa ang'wi ku nsoko angiiiza akulagiiye iti unkolye unene?" ³⁶Nu ng'wenso uPilato akamusukiilya, "Unene shanga ni Muyahudi, ang'wi shanga?" Ingu nuako ni a kuhani akulu wawo niakuletile kitalane; uewe witumile ki ntuni? ³⁷uYesu aka sukiilya; "Uutemi nuane shanga nua unkumbigulu uwu, anga ize u utemi nuane azautule ni patyo mu unkumbigulu uwu atung'waa ane aza aze ninkuilya iti ndeke kupumigwa ku Ayahudi. Ku tai u utemi nuane shanga upumile apa" ³⁸Ila ³⁹uPilato akamutambuila, "Itii, uewe gwa wi mutemi?" uYesu akasukiilya, "u ewe yuyo ukuligitya kina unene ni mutemi, ku nsoko iyi unene ai ntugilwe ni ku nsoko iy unene nazilee mu unkumbigulu

iti ntule numukuiili nua tai. Wihi nuailee wa tai iyo witegeelya u luli nuane.³⁸ uPilato akamutambuila, "Itai ki ntuni?" Nu ng'wenso nai wakondya kuligitya aya akalongola ku Ayahudi nu kuatambuila, "shanga kihenga mu muntu uyu kihi. ³⁹Unyenye mukete logo nulanyu nu ukuntenda nu mutunguile ung'wi itungo nila pasaka. Itii muloilwe numutunguile mutemi nua Ayahudi." ⁴⁰Uugwa akakua iyogo azeligitya, shanga yuyu, kutunguilye uBaraba." nu ng'wenso uBaraba ai watulaa muhegelanyi.

Chapter 19

¹Uugwa uPilato ai umuhoile uYesu nu kumutandika. ²Awo i a asikali akahoeela i mija nu kunonia i ngala. akamiika migulya itwe nilang'wa Yesu nu kumutugalya u ng'wenda nua ung'ole wa zambarau. ³Akamuziila nu kuligitya, "Uewe mutemi nua Ayahudi ni uugwa kumukua ku ikono ao." ⁴Uugwa uPilato ai upumile kunzi nu kuatambuila i antu, "Goza namuletela u muntu uyu kitalanyu iti mulinge kina unene shanga aza mine igazo lihi mukati akwe." ⁵Kululo uYesu akapuma kunzi; ai watulaa utugae ngala a mija nu ng'wenda nua zambarau. Uugwa uPilato aka atambuila, "Gozeeli u muntu uyu apa!" ⁶Kululo itungo uKuhani mukulu ni akulu nai akamihenga uYesu, akakua iyogo azeligitya, "Majee, majee." uPilato aka atambila, "Muholi unyenye akola mende mumaje, ku noko unene shanga nihenga igazo mukati akwe." ⁷Ayahudi akamusukiilya uPilato, "Usese kukete ilagiilyo, nu ki ilagiilyo nilanso, utakiwe kusha kunsoko nuanso ukitendisa kina ng'wana wan'gwa Itunda." ⁸uPilato nai wakija imakani aya aka kilinkiila kitumba, ⁹akingila mu Praitorio hangi nu kumutambuila uYesu, "Uewe upumie pii? Ga ni iti, uYesu shanga akamusukiilya." ¹⁰Uugwa uPilato akamutambuila, "Itii, uewe shanga ukuligitya nu nene? Itii, uewe shanga ulingile kina unene nkete u uhumi nua kuutunguila nu uhumi nua kuaja?" ¹¹uYesu akamusukiilya, "Shanga aza uzeetula ni ngulu kung'waane anga aza uhite kinkiiligwa kupuma kigulya. Kululo, muntu numpumilye kitolako ukete mulandu ukulu." ¹²Kupumeiila mi sosho ili, uPilato akalowa kumuleka ilyuuku, kuiti iAyahudi akazogolya azeligitya, "Anga ize ukumuleka ilyuuku uugwa uewe shanga wi muhumba muya wang'wa Kaisari; Kila nuitendisaa kina mutemi wiligityaa nsuta ang'wa Kaisari." ¹³uPilato nai wakija imakani aya, akamuleta uYesu kunzi uugwa akikie mituntu nila ulamuli kianza iko nikikumukile anga sakafu, kuiti ku Kiebrania, Gabatha. ¹⁴Luhiku nula kuzipiilya i pasaka nai lapika, anga itungo nila saa mutandatu. uPilato aka atambuila iAyahudi, Gozeeli u mutemi nuanyu suyu papa!" ¹⁵Akazogolya, "Muheje, muheje, maje!" uPiato aka atambuila, "Itii, numaje u mutemi nua nyu?" Nu ng'wenso uKuhani nu mukulu akasukiilya, "Usese kiagila u mutemi kwaala Kaisari." ¹⁶Uugwa uPilato nai wakamupumya uYesu kitalao wagigwe. ¹⁷Nienso akamuhola uYesu, nu ng'wenso akapuma, aze u ukenkile ikota nila mpaga nilakwe mukola kupikiila mu kianza ni litangwaa ing'ang'a litwe, ku ki Ebrania litangwaa Golgota. ¹⁸Papo nai amagilye uYesu palung'wi nu ng'wenso agoha abiili, ung'wi nkika iyi nu muya nkika iyi, nu Yesu pakati ao. ¹⁹Uugwa uPilato akakilisa logo nu kuluiika migulya a ikota nila mpaga. Pang'wanso ai ikilisigwe; YESU MUNAZARETI, MUTE MI NUA AYAHUDI; ²⁰Idu a Ayahudi ai asomile ulogo nulanso kuiti kianza ni kanso nai wagigwe uYesu ai yatulaa pakupi ni kisali, Logo nulanso ai lukilisigwe ku Kiebrania, ku Kirumi nu ku Kiyunani. ²¹Uugwa akulu a akuhani a Ayahudi akamutambuila uPilato, 'Leka kukilisa, 'Mutemi nua Ayahudi; ila nuanso ai uligitilye unene ni mutemi nua Ayahudi." ²²Nung'wenso uPilato aka asukiilya, "Ni namakilisa namakilisa." ²³Ze yakilaa ia asikali kumaja uYesu, ai ahoile i ang'wenda akwe nu kuagalania mu malundo anne, kila asikali ilundo ling'wi, ku uu nu mujulungu, Itungili u mujulungu uyo shanga ai uhilitilwe ila ai usukilwe wihi puma migulya. ²⁴Uugwa akitambulya enso ku enso, "Kuleke kutamulanya, ila kukuile kula iti kihenge ukutula wang'wa nyenyu. "Ili ai lipumie iti u ukilisigwa uwu ukaminkiligwe, uwo nai ukilisilye ai agalanile i ang'wenda ane. nu mujulungu nuane akaukuila kula." ²⁵iAsikali ai itumile imakani aya. uNyinya nuang'wa Yesu, muluna nuang'wa nyinya, Mariamu musungu nuang'wa Kleopa nu Mariamu Magdalena - iasungu awa ai akoli imikile pakupi nikota nila mpaga nilang'wa Yesu. ²⁶uYesu nai wakamihenga unyinya nuakwe palung'wi nu mumanyisigwa uyo nai umuloilwe aze imikile pakupi, akamutambuila u nyinya, "Musungu, goza, ihenge u ng'wana nu ako suyu papa!" ²⁷Uugwa akamutambuila u mumanyisigwa uyo, "Goza, suyu papa u ia ako." ²⁸Pumiila i saa yiyo u mumanyisigwa uyo akamuhola kulongola kitalakwe. ²⁹Ze yakilaa ni lanso, Uu uYesu aze ulingile kina ihi akondya kuhilinkiila iti kukaminkiiilya u ukilisigwa, akaligitya, "Nahung'waa nyota." ³⁰Kiseme ai katulaa kizue siki ai kikoli ki ikilwe pang'wanso, ku lulo akaikila isifongo ni izuee i siki migulya a lukito nua hisopo, akamuikiilya mu mulomo nuakwe. ³¹Nung'wenso uYesu nai wakalulya nanso, akaligitya, "Yaulaa" Uugwa akatunia itwe ni lakwe, akaminkiiilya inkolo akwe. ³²Ku nianso ai yatulaa matungo a unoneelya, ni kunsoko i miili shanga ai itakiwe kusiga migulya a makota a mpaga matungo a luhiku nula kusupya (ku nsoko u luhiku nula kusupya ai latulaa la kusanigwa), ayahudi ai amulompile uPilato kina migulu ao awo nai atulaa agigwe ibunangwe, ni kina i miili ao isimigwe. ³³Papo i a asikali nai akapembya nu kubunanga i migulu a muntu nua ng'wandyo nuyu nua kabiili nai watulaa wagigwe palung'wi nu Yesu. ³⁴Nai amupikiile uYesu, ai amuhangile yakondaa kutula wakondyaa kusha, Ku lulo shanga ai abunangile i migulu akwe. ³⁵Ga ni iti, ung'wi nua asikali ai umuhomile uYesu mu lubalu ku ndilima, ni nkua akapuma mazi ni sakami. ³⁶Nu ng'wenso nai wihengile ili upumilye ukuili, nu ukuili nuakwe ingi i tai. Ng'wenso ulingile kina nukiligitilye ingi ka tai iti nu nyenye ga muhuile. ³⁷Makani aya ai atule iti ikani ilo nai liligitigwe lihume kupikiila, "Kutili ga nu ung'wi nuakwe nu ukubunangwa." ³⁸Hangi ukilisigwa u uya wiligitya, "Akumugozeela nuanso nai amuhomile." ³⁹Ze yakilaa imakani aya uYusufu nua ku Arimathaya, ku nsoko ai watulaa mumanyisigwa wang'wa Yesu, kuiti ku kinkunku ku

kuitumba iAyahudi, ai umulompile uPilato kina wauhole u muili nuang'wa Yesu. Nu ng'wenso uPilato akamulekela. Ku lulo uYusufu akapembya nu kuuheja u muili nuang'wa Yesu.³⁹ Nu ng'wenso uNikodemu naiza apo ung'wandyo ai umutyatile uYesu u utiku nu ng'wenso akapembya, uNg'wenso ai uletile u uhalinkanigwa nua udi, upikiie ulito nua latili igana ling'wi.⁴⁰ Ku lulo akauhola u muili nuang'wa Yesu akautunga mu sanda ni nzelu palung'wi ni manyunkiilo ayo, anga nai iza ntendo a Ayahudi itungo nila kuika.⁴¹ Kianza naiza uYesu ai wagigwe ai ikoli nzega; mukati a nzega nanso ai kikoli kibiila kigeni naiza kutili anga muntu nuakaiye kuikwe mung'wanso.⁴² Ugwa, kunsoko ai yatulaa luhiku nula uzipiilya ku Ayahudi, nu ku uu i kibiila ai kikoli pakupi, uu akamuika uYesu mukati akwe.

Chapter 20

¹Dau ni nkulu luhiku nula ng'wandyo nula wiki, ze ikili kiti, uMariamu Magdalena akapembya mu kibiila; akihenga igwe nilanso lahegigwaa mu kibiila. ²Ku lulo akamanka intambo kulongola kung'wa Simioni Petro nu ku nuanso u manyisigwa mu ngiiza naiza uYesu ai umuloilwe, uugwa akamutambuila, "amuholaa uMukulu mu kibiila, nusese shanga kulingile ku amulalikilye." ³Uugwa uPetro nu uyo u manyisigwa mungiiza akapuma, kulongola mu kibiila. ⁴Ihi ai amankile ntambo ku palung'wi; uyo u manyisigwa u muya akamanka ntambo kulia uPetro nu kupika mu ki biila wang'wandyo. ⁵Akimika ni uugwa kugozeela mu kibiila; akihenga isanda iyo ni nzelu ilae, kuiti shanga akingila mukati. ⁶Uugwa uSimioni Petro nu ng'wenso akapika akingila mukati a kibiila. Akihenga i sanda iyo ni nzelu ilae pang'wanso ⁷nu mukako uwo nai ukoli kitwe wing'wene shanga ai ulae palung'wi ni sanda iyo ni nzelu ila ai watulaa ulae mpelo wing'wene duu ⁸Papo u manyisigwa uyo u muya akingila mukati a kibiila; akihenga nu kuhuiila. ⁹Ku lulo kupikiila itungo ni lanso ai yatulaa akili kulinga u ukilisigwa kina ai isingigwe uYesu wiuke hangi mu ashi. ¹⁰Uugwa i a manyisigwa akalongola hangi kumatalao ¹¹Ga ni iti, uMariamu ai watulaa wimikile mu kibiila ukulila, nai wakatula ulongolekile kulila ai wimikile hangi akagoza mu kibiila. ¹²Akihenga amalaika abiili akete ikelu lyelu ikie ung'wi ku mitwe nu muya ku migulu kianza naiza uYesu ai watula ulae. ¹³Ni enso akamutambuila, "Musungu, ku niki ukulila?" Nung'wenso aka atambuila, "Ingi ku nsoko amuholaa uMukulu nuane, nunene shanga ningile kuamuikile." ¹⁴Nai wakondya kuligitya nanso, ai upilukile nu kumihenga uYesu aze wimikile. Kuiti shanga ai umanyile anga ize nuanso ai Yesu. ¹⁵Nu ng'wenso uYesu akamutambuila, "Ia, kuniki ukulila? ukumuduma nyenyu?" Nu ng'wenso kunu aze usigile kina ingi musunja nzega akamutambuila, "Mukulu, anga ize ingi wewe numuhoile, ntambuile kumuikile, nu nene kumuhola." ¹⁶uYesu akamutambuila, "Mariamu." Nu ng'wenso akapiluka mukola nu kumutambuila ku kiaramu, "Raboni," iti gwa ili ingi kuligitya, "Ng'walimu." ¹⁷uYesu akamuila, "Leka ki kilisiilya, kunsoko nkili kuluma kulongola kung'wa Tata; ila ulongole ku aluna ane uatambuile kina nikaluma ku longola kung'wa Tata nuane naiza ingi Tata nuanyu ga, Itunda nu ane hangi Itunda nu anyu. ¹⁸uMariamu Magdalena akapembya nu kuatambuila i amanyisigwa, "Namihengaa uMukulu." ni kina umutambuile imakani aya. ¹⁹Hangi nai ikatula mpindi, luhiku nulanso, luhiku nulang'wandyo nula wiki, ni milango ize ituile ilugaiwe kianza i amanyisigwa nai akoli aze ai tumbile i Ayahudi, uYesu ai upembilye nu kimika pa kate ao nu kuatambuila, "Ulyuuku utule kitalanyu." ²⁰Nai wakondya kuligitya aya aka alagiila i mikono akwe nu lubalu nu lakwe. Ni enso i amanyisigwa nai akamihenga uMukulu ai iloile. ²¹Uugwa uYesu aka atambuila hangi, "Ulyuuku utule nu nyenye, anga iti uTata nai undagiye unene, ku u uu nu nene kumulagiilya unyenye." ²²uYesu nai akakondya kuligitya nanso, Aka aikilya ingulu aka atambuila nianso, Singiilyi u Ng'wau Ng'welu. ²³Ihi ni mukualekela i milandu, alekelwa; ni awo ni mukuatungilya akutungiligwa. ²⁴uThomaso, ung'wi nua awo ikumi na abiili, nai witangilwe Didimas, shanga ai ukoli ni amanyisigwa auya uYesu nai uzile. ²⁵Awo i amanyisigwa i auya akamutambuila panyambe. "Kamihengaa uMukulu." Nu ng'wenso aka atambuila, "Anga nihite kihenga i mabasa a misumali mu mikono akwe, nu kuikila ing'anza niane mu mabasa nanso, ni hangi kuikila u mukono nuane mu lubalu nulakwe shanga kuhuiila." ²⁶Ze yakilaa i mahiku mu nana amanyisigwa ai akoli ku shumba hangi, nu ng'wenso uThomaso ai ukoli palung'wi nienso, Matungo i milango ai atulaa ilugaiwe uYesu akimika pakati ao, nu kuligitya, "Ulyuuku nu utule nu nyenye." ²⁷Uugwa aka mutambuila uThomaso, leta u mukono nuako hangi uuikile mu lubalu nu lane; ang'wi uleke kutula ni shanga uhuie ila nu uhuie." ²⁸Nu ng'wenso uThomaso akasukiilya nu kumutambuila, "Mukulu nu ane hangi Itunda nu ane." ²⁹uYesu akamuila, Kunsoko wanihengaa, wahuila. Akendepilwe awo ni ihuiila, shanga ku kihengaa. ³⁰Uugwa uYesu ai witumile i ilingasiilyo idu ntongeela a amanyisigwa, naiza ikili kukilisigwa mu mbugulu iyi ³¹ila izi ikilisigwe iti kina muhume ku huiila kina uYesu yuyo Kristo, ng'wana nuang'wa Itunda, ni kina ni mikahuiila mutule nu upanga mu lina nilakwe.

Chapter 21

¹Ze yakilaa imakani ayo uYesu akiika kihenga hanga ku amanyisigwa mu luzi nula Tiberia; iti uu nai wigeelelele mukola, ²uSimioni Petro ai ukoli palung'wi nu Thomaso nui tangwaa Disimas, Nathanaeli nua ku Galilaya, ana ang'wa Zebedayo ni amanyisigwa angiza abiili ni ang'wa Yesu. ³uSimioni Petro aka atambuila, "Unene nalongola kuvua nsamaki." Ni enso akamutambuila, Ga nusese, kunankile nu ewe." Akalongola akanankila mu mashua, kuiti u utiku nuanso wihi shanga ikaliya kihi. ⁴Ni kidau dau nai ukela, uYesu ai wimikile mu nshemba, ni enso i amanyisigwa shanga ai amumanyile kina ai watulaa Yesu. ⁵Uugwa uYesu aka atambuila, 'Ahumba, mukete kihi nikakulya?" ni enso akamusukiilya, "Ishi." ⁶Aka atambuila, Simyi inyavu nkika a kigoha a mashua, nu nyenye mukulija i ngele." Ku lulo akasimya i nyavu ao shanga ikahuma kuluta hanga kunsoko a udu nua nsamaki. ⁷Uugwa uyo u manyisigwa naiza uYesu umuloilwe akamutambuila uPetro, "Ingi Mukulu." Nu ng'wenso uSimioni Petro nai wakija kina ingi Mukulu, akitunga u ng'wenda nuakwe (ndogoelyo shanga ai watulaa witungile iziza), uugwa akigumila mu luzi. ⁸Awo i amanyisigwa ni angiza akapembya mu mashua (kuiti shanga ai ukoli kuli ni nshemba, ipikiie migulu igana ling'wi pumiila ku nshemba) ni enso ai atulaa akuluta i nyavu nai yatulaa yizue i nsamaki. ⁹Nai akapika ku nshemba, akihenga moto nua makala pang'wanso migulya akwe ai ikoli nsamaki nu mukate. ¹⁰uYesu aka atambuila, "Leti ing'wi nia nsamaki naza muvuile itungili iti." ¹¹Uugwa uSimioni Petro akanankila nu kukweha inyavu iyo nai atulaa izue insamaki ni nkulu, ngele a nsamaki 153; ga ni iti anga itule aza idu, inyavu iyo shanga ai itamukile. ¹²uYesu aka atambuila, "Pembyi mulije ikitikolo." Kutili ga nung'wi nua amanyisigwa nai ugemile kumukolya, "Uewe wi nyenyu?" Ai alingile kina ai watulaa ingi Mukulu. ¹³uYesu akapembya, akahola u mukate uwo, uugwa akainkiilya, akituma uu nu ku nsamaki izo. ¹⁴Iyi ai nkua aka taatu kung'wa Yesu kigelelele kihenga ku amanyisigwa akwe ze yakilaa kiuka kupuma ku ashi. ¹⁵Ze yakilaa kutula atikolaa, uYesu aka mutambuila uSimioni Petro, "Simioni ngwana wang'wa Yohana itii, undoilwe u nene kukila awa?" uPetro akasukiilya, "Ee, Mukulu, Uewe ulingile kina unene nukuloilwe." uYesu akamutambuila, "Lisa iana ankolo ane," ¹⁶Aka mutambuila nkua aka biili, "Simioni ng'wana wang'wa Yona, itii, undoilwe?" uPetro aka mutambuila, Ee, Mukulu, uewe ulingile kina nukuloilwe, uYesu aka mutambuila, "Dima inkolo niane." ¹⁷Aka mutambuila hanga nkua a ka taatu, "Simioni, Ng'wana wang'wa Yohana, itii undoilwe?" Nu ng'wenso uPetro ai usigile ikulu iti nai umutambuile nkua aka taatu, "Itii, U ewe undoilwe?" Nu ng'wenso aka mutambuila, Mukulu uligile yihi, ulingile kina nukuloilwe," uYesu aka mutambuila, Lisa inkolo niane. ¹⁸Huila, huila, ku utambuila, nai ukili wimuhumba ai wiziie kutugala i ang'wenda mukola nu kulongola kihi ku loilwe; kuiti nuikatula wi munyampala, ukugoola imikono ako, nu muya uku utugalya i ang'wenda nu ku utwala ku shanga uloilwe kulongola. ¹⁹uYesu ai uligitilye aya iti kulagiila ingi mpyani kii a nsha ang'wa Petro niize wikamukulya Itunda. Ze yakilaa kutula waligityaa aya, akamutambuila uPetro, "Ntyate." ²⁰uPetro akapiluka nu kumihenga u mu manyisigwa uyo naiza uYesu umuloilwe aka atyata- Uyu yuyo nai watulaa wipantamiye mu kikua kang'wa Yesu itungo nila ndyaa nia mpindi nu kumukolya uYesu. "Mukulu, ingi nyenyu nuika kugumaniilya?" ²¹uPetro ai umihengile ni hanga akamukolya uYesu, "Mukulu, Umuntu uyu wikituma ntuni?" ²²uYesu akamusukiilya, "Anga ndowe wasage kupikiila ni nikapembya, ni lanso likutuile ntuni?" "Ntyate" ²³Ku lulo ikani ili likenela mukati a awo i aluna, kina u manyisigwa nuanso shanga wikasha. Kuiti uYesu shanga ai umutambuile uPetro kina, u manyisigwa uyo shanga wikasha, "Anga ndowe ung'wenso wasage kupikiila ni nikapembya ikutuile ntuni?" ²⁴Uyu yuyo manyisigwa nuipumyaa u ukuili nua makani aya, hanga yuyo nai ukilisilye imakani aya, hanga kulingile kina u ukuili nuakwe ingi tai. ²⁵Akoli makani idu naiza uYesu ai witumile. Anga kila ling'wi ai likilisigwe, nsigiie kina u unkumbigulu shanga ai uzeekondela kuieka imbugulu naize ikukiliswa.

Acts

Chapter 1

¹iMbugulu a kali ai nimikilisilye, Theofilo, nizeligitya ihi uYesu nai wandilye kituma nu kumanyisa, ²kupikiila luhiku naiza uNg'wenso ai usingiigwe migulya. Ili ai lituile ze yakila kupumya ilagiilyo kukiila Ng'wau Ng'welu mu itumi nai watula uaholanilye. ³Ze yakilaa u lwago nu lakwe, uNg'wenso ai wigeelelele kitalao aze mupanga ga nu ukaminkiilyi widu uku kuila. Ku mahiku makumi anne ai wigeelelele kitalao, nu kitambuila kutula utemi nuang'wa Itunda. ⁴Nai watula ukutankana palung'wi nienso, ai ualagiye aleke kuhega mu Yerusalemu, kuiti alindiile ku nsoko a wigombya nuang'wa Tata, naiza, ai uligitilye, "Ai migule kupuma kitalane" ⁵kina uYohana ai

wogilye nangalu ku mazi, kuiti mikoja ku Ng'wau Ng'welu mu mahiku aya ni masheenyu.⁶"Hangi nai atula atankana palung'wi ai amukoilye, "Mukulu, iti ili lili itungo nuika asukiilya ia Israeli u utemi?"⁷uNg'wenso aka atambuila, "Shanga ibahu kitalanyu kulinga itungo ang'wi matungo naiza uTata usigiie ku ukulu nuakwe mukola."⁸Kuiti mukusingiilya ingulu, itungo uNg'wau Ng'welu nuikapembya migulya nilanyu, nu nyenye mikatula mia kuiili ane pihi mu Yerusalemu nu uYahudi wihi ni Samaria kupikiila impelo ihi.⁹uMukulu uYesu nai wakondya kuligitya aya, aze atuile agozee migulya, uNg'wenso ai unyasuwe migulya, ni ilunde likamukunikila aleke kumihenga ku miho ao.¹⁰Matungo nai agozee ki lunde ku ukendegeeli aze ulongoe, kupumpugiilya, antu a biili ai imekile pakati ao atugae ang'wenda elu.¹¹Akaligitya, "Unyenye antu nia ku Galilaya, ku niki mi mikile apa mugozee kilunde?" Uyu uYesu nu ulumile migulya ki lunde ukusuka ku mpyani yiyo yiyo anga naza mumihengile ulongoe ki lunde.¹²Uugwa akasuka ku Yerusalemu kupuma mu lugulu nula mizeituni, naza lukoli pakupi ni Yerusalemu, lugendo nula luhiku nula kusupya.¹³Nai akapika akalongola mu ghorofa naiiza ikiie. Ni enso uPetro, Yohana, Yakobo, Andrea, Filipo, Thomaso, Batholomayo, Mathayo, Yakobo Ng'wana wang'wa Alfayo, Simioni Zelote nu Yuda Ng'wana wang'wa Yakobo.¹⁴Ihi ai akaminkanile anga muntu ung'wi, ku ukamatiku ai akoli alongolekile mu malompi. Palung'wi ni enso ai akoli asungu, uMariamu nyinya nuang'wa Yesu, ni a heu akwe.¹⁵Mu mahiku nanso uPetro ai wimikile pakati a anya ndugu, anga antu 120, akaligitya,¹⁶Anyanya ndugu, ai yatulaa kusinja kina u ukilisigwa utimiligwe, naza ikali uNg'wau Ng'welu ai uligitilye ki Ilangu nilang'wa Daudi kutulika nu Yuda, naiza ai uaganuie awo nai amuambile uYesu.¹⁷Ku nsoko nuanso ai watulaa ung'wi itu hangi ai usingiye ilundo nilakwe nila usukiiligwa mu uwu u uaiilya"¹⁸(Itungili u muntu uyu ai uguile i kipango ku iko nai ukisingiye ku ubi nuakwe ni pang'wanso ai ugwie aze utongeeeye itwe, u muili ukatamuka ni mala akwe ihi akatula ng'walye akahunuka.¹⁹Ihi nai ikiie ku Yerusalemu ai igulye kutula ili, uugwa i kipango nikanso kikitangwa ku ntambu ao, "Akeldama" nianso ingi "mugunda nua sakami.")²⁰Mu mbugulu a malumbiilyo ikilisigwe, 'Lindiila ikianza kakwe kitule ikumuulu hangi ileke kugombigwa muntu ga nung'wi kikiie pang'wanso,' nu 'Lekela muntu mu ngiiza wahole ilyoma nilakwe nila utongeeeli,'²¹Nilanso ingi ingulu, ku lulo, ung'wi nua itunja naza ukaminkanile nu sese matungo a Mukulu uYesu nai upumile nu kingila mukati itu,²²kandiilya mu wogogwa wang'wa Yohana ku pikiila u luhiku ulo nai upuilwe migulya, kusinja watule mu kuiili nua ukunukulwa palung'wi nu sese.²³Akaika ntongeeela ao agoha abiili, Yusufu nuitangwaa Barnaba, nai iza witangwaa ga ni Yusto nu Mathia.²⁴iEnso ai alompile azeligitya, "Uewe, Mukulu, nu lingile i nkolo nia antu ihi, uu ika ng'walyi nu uli kati a awa ni abiili naiza umuholanilye²⁵kuhola i lyoma mu uaiilya nua itumi, niiza uYuda ai witumile u ubii nu kulongola nkika niakwe."²⁶Akakua kula kunsoko ao, ni kula ikamugwila uMathia naiza ai uaigwe palung'wi ni awo i itumi ikumi na ung'wi.

Chapter 2

¹Nai ikapika luhiku nula Pentekoste, ihi ai akoli palung'wi kipango king'wi. ²Kupumpugiilya ukapumila mulilo kupuma kilunde anga ng'wega utaki. ukizulya ito lihi nai amoli ikiie. ³Papo ikapumila nimi, anga nia moto, igalanukile, ikatula migulya ao kila ung'wi ao. ⁴Ni enso ihi akizuligwa nu Ng'wau Ng'welu nu kandya kuligitya ku ntambu ingiiza, anga uu uNg'wau Ng'welu nai ua kendeppile kuligitya. ⁵Itungili ai akoli Ayahudi nai atulaa ikiie ku Yerusalemu, akulya Itunda, kupuma kila ingu pihi ilunde. ⁶iMililo iyi nai igigwe, idale nila antu likapemya palung'wi hangi ikaze akete u witumbi ku nsoko kila u muntu ai uigulye akuligitya ku ntambu akwe mukola. ⁷Akalangula nu ku kuilwa, enso ai aligitilye, "Tai, awa ihi nia kuligitya shanga Agalilaya?" ⁸Ku niki usese ku uija, kila u ng'wi ku ntambu ni ku tugeeigwe ni nyenso? ⁹Aparthia ni Amedi ni Aelamu, ni awo ni ikiie ku Mesopotamia, Uyahudi, ni Kapadokia, nu mu Ponto ni Asia, ¹⁰mu Frigia, Pamfilia, mu Misri, ni nkika a Libya ga ni Kirene, ni aziila kupuma ku Rumi, ¹¹Ayahudi ni alokole, Akrete ni Arabu, ku uija akuligitya mu ntambu ni yitu kutula mulimo nua uhumi nuang'wa Itunda. ¹²Ihi ai atulaa alangula nu ku limangiiligwa; ai itambuue enso ku enso, " Iki kikete ndogoelyo kii?" ¹³Kuiti i auya ai akunile azeligitya, "Awa izuigwe ku magai mageni." ¹⁴Kuiti uPetro akimika palung'wi ni awo ni ikumi na ung'wi, akitunta, aka atambuila, "Antu a Yudea ni ihi ni ikiie apa mu Yerusalemu, ili likumukile kitalanyu, tegeelyi ku ukendegeeli i makani ane. ¹⁵Antu awa shanga agaile anga ni musigile, ku nsoko isaa izi ingi kidaudau saa tatu, ¹⁶Kuiti ili ai latulaa latambulwaa kukiila munyakidagu uYoeli. ¹⁷Yikatula mu mahiku a mpelo; Itunda uligitilye, nikahunula u Ng'wau Ng'welu nu ane ku antu uhi, Ana anyu ni ananso anyu akupumya unyakidagu, ahumba anyu akihenga muloto, ni anyampala anyu akulota ndoti. ¹⁸Uu uu migulya a anyamilimo ane ni anyamilimo ane nia kisungu mu mahiku nanso, nikahunula u Ng'wau Ng'welu nuane, nienso akulota. ¹⁹Nikalagiila ukuilwa migulya milunde ni kilingasiilyo pihi mihi, sakami, moto, nu utunki nua lyuki. ²⁰Ni lyoa likukailwa kutula kiti nu ng'weli kutula sakami, ze ikili kupembya i siku kuu hangi naukuilwa nua Mukulu. ²¹yikatula nia kila ung'wi niiza wilitanga i lina nila Mukulu ukugunika, ²²Antu a Israeli, tegeelyi imakani aya; uYesu nua ku Nazareti, ng'wana adamu nai ukaminkiigwe nu Itunda kitalanyu ku ntendo nia uhumi nu ukuilwa, ni ilingasiilyo naza Itunda kukiila ng'wenso pa kati anyu, anga unyenye akoli ni mulingile. ²³Kunsoko a masigo nai asigiwe puma ng'wandyo, nu uhugu nuang'wa Itunda, ai upumigwe, nu nyenye, ku mikono a antu niabipya, ai mimagilye nu kumubulaga, ²⁴naiza Itunda ai umunyansue, akauheja u uwai nua nsha kitalakwe, ku nsoko shanga ai ihumikile kitalakwe kuhumiiligwa nu wenso ²⁵Iti gwa uDaudi ukuligitya kutula u ng'wenso, 'Ai numihengile nu Mukulu mahiku ihi ntogeela a usu nuane, ung'wenso ukoli mukono nuane nua kigoha iti gwa shanga kuhumbeeligwa. ²⁶Ku lulo i nkolo nane ai atulaa nu ulowa nu lulimi nulane lukuloeligwa. Ga nu muili nuane ukikie mu ukamatiku. ²⁷Shanga ukuleka u umi nuane ulongole ku ulungu, ang'wi shanga ukulekela u Ng'welu nuako kihenga i kiolu. ²⁸Uewe uikile kihenga kitalane i nzila a upanga; uku ntendeela nizule ulowa ntongeela a usu nuako, ²⁹Anyandugu, ni humile kuligitya kitalanyu ku ukamatiku kutula Tata nuitu uDaudi; nuanso ai ukule nu kuikwa, ni kibiila kakwe kikoli palung'wi nu sese ga ni iti lelo. ³⁰Iti gwa, aiwatuile munyakidagu hangi ai ulingile kina Itunda ai walapaa ku ilapo ni lakwe, kina ukuika ung'wi mu utuugwa nuakwe mi ituntu nila ukulu. ³¹Ai wakayaa kihenga, hangi akaligitya kutula wiukigwa nuang'wa Kristo, 'ang'wi aiwatulaa shanga ulekilwe ku ulungu, ang'wi muili nuakwe shanga ai uoile. ³²Uyu uYesu - Itunda ai umiukilye, naiza usese kihi ingi akuiili. ³³Ku lulo, anga watule unyansuwe mu mukono nua kigoha nuang'wa Itunda, hangi angaitule wasingiilya ilago nila Ng'wau Ng'welu kupuma kung'wa Tata, nuanso ai udubunkilye ilago ili, naiza unyenye mukihenga nu kija. ³⁴Kuiti uDaudi shanga ai ulumile kulongola ki lunde, kuiti ukuligitya, 'MUKULU ai uligitilye ku Mukulu nuane, ³⁵'ikie mukono nuane nua kigoha, kupikiila ni nika azipya i alugu ako kutula ituntu kusoko a mugulu ako. ³⁶Ku lulo ito lihi nila Israeli ni lilinge ku kulu kuulu kina Itunda umuzipilye Nuanso kutula Mukulu hangi Kristo, uyu uYesu naiza mu magilye. ³⁷Itungili nai akija nianso, akasonswa munkolo niao, akamuila uPetro ni itumi i auya, Aluna , kitume ntuni?" ³⁸Nu Petro aka atambuila, "Ili itunu hangi Mogigwe, kila ung'wi nuanyu, mu lina nilang'wa Yesu Kristo ku nsoko a ulekelwa nua milandu anyu, hangi mukusingiilya ikepegwa nika Ng'wau Ng'welu. ³⁹Kuiti kitalanyu ingi wigombya, nu ku ana anyu nu ku awo ihi niakoli kuli, antu idu ku ngele Mukulu Itunda nuitu nuikaitanga. ⁴⁰Ku makani idu ai ukuiie nu kua sinja; ai uligitilye, "Iguni mupume mu ulelwa uwu nu ubibi." ⁴¹Uugwa akamasingiiltya i makani akwe hangi akogigwa, papo akongeeleka mu luhiku nulanso anga umi magana a nzogu ataatu. ⁴²Akalongoleka mu umanyisigwa nua itumi numu muhangu, mu ku uega u mukate nu mu malompi ⁴³Woa ukapembya mu kila umi, nu ukuilwa widu ni ilingasiilyo yikitung'wa kukiila itumi. ⁴⁴Ihi nai ahuiie ai akoli palung'wi nu kutula ni intu niao ku palung'wi, ⁴⁵hangi ai aguiye i intu nu usali nuao nu komolania ku ihi kimpyana nu u ula nua kila ung'wi. ⁴⁶Iti gwa mahiku ze yakilaa mahiku ai alongolekile azeatulaa ni isigo ling'wi mi itekeelo, hangi ai auigile u mukate mu ito, hangi ai ihanguie indya ku

ulowa nu uliuki nua nkolo. ⁴⁷ai amulumbiye Itunda hangi aze akete u ugombigwa ni antu ihi. uMukulu ai uongeeye mahiku ku mahiku naza atulaa akugunwa.

Chapter 3

¹Itungili uPetro nu Yohana ai atulaa atungile mi Itekeelo matungo a malompi, saa kenda. ²Muntu nua kituunga, kitele puma kutugwa, ai watulaa ukukenkwa kila mahiku hangi ai watulaa ukulalikigwa mu mulango nui itekeelo nuitangwaa uziza, iti ahume kulompa isongelyo kupuma ku antu nai atulaa atungile mi itekeelo. ³Nai wakaihenga ia Petro nu Yohana akuhumbeela kingila mi Itekeelo, ai ulompile isongelyo. ⁴uPetro, akamugondoola, palung'wi nu Yohana, ai uligitilye, "kugoze usese." ⁵uKitele aka agoza, aze usumbiye kusingiilya kintu kituunga kupuma kitalao. ⁶Kuiti uPetro akaligitya, "i mpia ni zahabu unene nimugila, kuiti iko ninkete kukipumya kitalako. Mu lina nilang'wa Yesu Kristo nua ku Nazareti, genda." ⁷uPetro akamuhola ku mukono nuakwe nua kigoha, hangi akamunyansula migulya: itungo ling'wi i migulu akwe ni inungo nia makupa akwe ikalija ingulu. ⁸Azeputa migulya, umuntu ukitele ai wimikile nu kandya kugenda; akingila mi itekeelo palung'wi nu Petro nu Yohana, azegenda, azeputangila, nu kumukulya Itunda. ⁹Antu ihi ai amihengile ukugenda nu kumukulya Itunda. ¹⁰Akalinga kina ai watulaa yuyo muntu naiza watuilee wikiie wazelompa isongelyo mu mulango nu uziza nui itekeelo; ai izuiwe nu ukuilwa nu kukuilwa ku nsoko a iko nazakipumie kitalakwe. ¹¹Kinya iti nai watulaa ua ambiie ia Petro nu Yohana, antu ihi ku palung'wi akamankiila mi itando ni litangwaa nilang'wa Sulemani, aze akuiwe lukulu. ¹²uPetro nai wakihenga ili, nuanso aka asukiilya i antu, "Unye antu a Israeli, ku niki muku kuilwa? ku niki mukumatunja i miho anyu kitaitu, anga kina kamuzipyaa uyu wagende ku ngulu yitu akola ang'wi malompi itu?" ¹³Itunda nuang'wa Ibrahimu, hangi wang'wa Isaka, hangi wang'wa Yakobo, Itunda nua aTata itu, umukuiye u munyamilimo nuakwe uYesu. Uyu yuyo naiza unyenye ai muminkiiye nu kumuhita ntongeela a usu wang'wa Pilato, ga ni iti nuanso ai watulaa walamula kumuleka ilyuuku. ¹⁴Ai mumuhitile uNg'welu hangi Munya Tai ane, ni badala akwe mikalowa u mubulagi walekwe ilyuuku. ¹⁵Unyenye ai mamubulaga u utemi nua upanga, naiza Itunda ai umiukilye kupuma mu ashi - u sese kiakuili nia ili. ¹⁶Itungili, ku uhuili mu lina nilakwe, u muntu uyu naiza mukumihenga nu kulinga, ai witumilwe kutula ni ingulu, uhuili niiza kukiila kung'wa Yesu uminkiiye nuanso upanga nu ukondaniie, ntogeela anyu unyenye mihi. ¹⁷Itungili, anyandugu, mulingile kina ai mitumile mu upungu, uu nai itumile ga ni atongeeli anyu. ¹⁸Kuiti makani niiza Itunda ai wakaya kumutambuila ku malangu a anyakidagu ihi, kina uKristo uyu ukagisha, itungili wamakondaniilya. ¹⁹Ku lulo, ili itunu hangi mupiluke, iti kina i milandu anyu ihume kuhegigwa lukulu, isigo apembye i matungo na kulumiila kupuminkana nu umoli nua Mukulu; ²⁰ni kina wahume kumulagiilya u Kristo naiza wasaguwe kunsoko anyu, uYesu. ²¹uNg'wenso yuyo niiza kusinja i ilunde limusingiilye kupikiila itungo nila kusukiiligwa i intu yihi, naiza Itunda ai uligitilye ikali ku malangu a anyakidagu ni elu. ²²Kulu kuulu uMusa ai uligitilye, 'uMukulu Itunda ukunyansula munyakidagu anga nene kupuma mu aluna anyu. Mukumutegeelya kila ikintu naiza ukumutambuila unyenye. ²³Ikupumila kina kila muntu niiza shanga witegeelya ku munyakidagu nuanso ukulimiligwa lukulu wapume mu antu. ²⁴Iti gwa, ni anyakidagu ihi pumiila uSamweli ni awo nai atyatile ze yakilaa u ng'wenso, ai atambue nu kutanantya i mahiku aya. ²⁵Unyenye ingi ana a anyakidagu hangi i lago naiza Itunda ai ulitumile palung'wi ni Isekulu, anga nai uligitilye kung'wa Ibrahimu, 'mu mbeu niako i ndugu yihi nia mihi ikukendepwa,' ²⁶Ze yakilaa Itunda kumunyansula u munyamilimo nuakwe, ai umulagiye kitalanyu hanza, iti amukendepe unyenye kupiluka kupuma mu ubii nuanyu."

Chapter 4

¹Matungo uPetro nu Yohana nai atula akuligitya ni antu, akuhani ni asunja ni i tekeelo ni asadukayo ai a atyatile. ²Ai atulaa atakisha nangaluu ku nsoko uPetro nu Yohana ai atulaa akuamanyisa i antu kutula uYesu nu kutanantya migulya a kiukigwa kung'waakwe kupuma ku ashi. ³Aka a amba nu kuaika mu kadulumu kupikiila kidaudau nai kityatile, ku nsoko ai yakondaa kutula mpindi. ⁴Kuiti antu idu nai atulaa ijaa u lukani ai ahuiie; ni ngele a agoha nai atulaa ahuiie ai isigiwe kutula magana a nzogu a taano. ⁵Ga nai yapika kidaudau luhiku nai lutyatile, kina akulu ao, anyampala ni amanyi, ku palung'wi ai ilundiie ku Yerusalemu. ⁶uAnasi kuhani nu mukulu ai umoli, nu Kayafa, nu Yohana, nu Iskanda, ni ihi nai atulaa aluna ang'wa kuhani nu mukulu. ⁷Nai akatula a aika uPetro nu Yohana pakati ao, ai a akoiye, "Ku uhumi kii, ang'wi ku lina kii mukituma ili?" ⁸Uugwa, uPetro, aze wizue u Ng'wau Ng'welu, aka atambuila, "Unyenye akulu a antu, ni anyampala, ⁹anga ize usese u luhiku nula lelo ku ukoligwa kutula ntendo ni nkende naza litumilwe ku muntu uyu nu mulwae - ku kinya uli u muntu uyu utendilwe mupanga? ¹⁰Ebu ni likumuke ili kitalantu nu ku antu ihi mu Israeli, kina ku lina ni lang'wa Yesu Kristo nua Nazareti, naiza ai mumagilye, naiza Itunda ai umi ukilye kupuma ku ashi, ingi ku nzila akwe kina u muntu uyu ukimika apa ntongeela anyu aze ukete upanga. ¹¹uYesu Kristo ingi igwe naiza u nyenye azengi ai mulimeile, kuiti naiza laikilwe kutula igwe ikulu nila kumpelo. ¹²Kutuli u ugunwa ku muntu mungiza nuatula wihi. Kundogoelyo kutuli ilina ingiiza pihi i lunde nai inkiigwe i antu, naiza ku nilanso ku humile kugunwa." ¹³Itungili nai akihenga u ugimya nuang'wa Petro nu Yohana akalinga kina ai atulaa ingi antu a uu niagila u ulingi, ai a akuiwe, akalinga kina uPetro nu Yohana ai atulaa palung'wi nu Yesu. ¹⁴Ku nsoko ai amihengaa u muntu uyo nai uponigwe wimikile palung'wi nienso, akatula agila ni kakutambula kutula iki. ¹⁵Kuiti nai atula akondyaa kualagiilya i itumi kuhega ntongeela ianza. ai itambuiie enso ku enso. ¹⁶Ai aligitilye, ku uatenda uli i antu awa? Ingi tai kina ukuilwa nuitumikile ku kiila enso wakumukaa ni kila ung'wi nui kiee mu Yerusalemu; shanga kuhumile kulihita nilanso. ¹⁷Kuiti, iti kina ikani ili lileke kenela mukati a antu, ebu kuakanie aleke kuligitya hangi ku untu ihi ku lina ili. ¹⁸Ai aitangile uPetro nu Yohana mu kati aka alagiilya nangaluu aleke kuligitya ang'wi kumanyisa ku lina nilang'wa Yesu. ¹⁹Kuiti uPetro nu Yohana ai asukiye nu kua atambuila, "Anga ize inonee mi miho ang'wa Itunda kumija unyenye kukila Itunda, lamuli akola. ²⁰Ndogoelyo usese shanga kuhumile kuleka kuligitya imakani naiza kumaine nu kumija." ²¹Ze yakilaa kuakania nangaluu uPetro nu Yohana, ai a alekile alongole. Shanga ai ahumile kulija i nsoko ihi na kua aalya, ku nsoko antu ihi ai atulaa akumukulya Itunda ku iko nai katulaa katulikaa. ²²uMuntu nai watulaa wasingiilya u ukuilwa nua uguniki ai upikiie ilika la myaka makumi anee ikilo. ²³Ze yakilaa kulekela ilyuuku, uPetro nu Yohana akapembya ku antu ao nu kuaganuila ihi naiza i akuhani akulu ni anyampala ai atulaa a atambuie. ²⁴Nai akija, ai ituntile ku palung'wi kung'wa Itunda nu kuligitya, "Mukulu, uewe nai u umbile ilunde ni ihi nu luzi ni kila ikintu mukati akwe, ²⁵u ewe naiza, ku Ng'wau Ng'welu, ku ilangu ni lang'wa tata itu uDaudi, munyamulimo nuako, ai uligitilye, "Ku niki i antu a ingu itumile u minyomo, ni antu amasigiila i makani nishanga anonee? ²⁶iAtemi ihi ikitile ku palung'wi, ni ahumi ilundiie ku palung'wi ku Mukulu nu ku musagulwa nuakwe." ²⁷Igi kulu kuulu, ihi uHerode nu Pontio Pilato, palung'wi ni antu a ingu ni antu a Israeli, ai ilundiie ku palung'wi mu kisali iki ku munyamulimo nuako nu ng'welu uYesu, naiza ai umupuguhie i makuta. ²⁸Ai ilundiie ku palung'wi kituma ihi niiza u mukono nuako nu ulowa nuako ai umalagiye puma u ng'wandyo ze ikili kupumila. ²⁹Itungili, Mukulu, gozeela u ukangi nu ao, hangi uakendepe i anyamulimo niako kululigitya u lukani nu lako ku ugimya wihi. ³⁰Iti kina nu kugoola u mukono nuako kuguna, i ilingasiilyo nu ukuilwa ihume kupumila kukiila i lina nila munyamulimo nuako ni ng'welu uYesu." ³¹Nai akakondya kulompa, nkika naiza ilundiie ku palung'wi ikahingisigwa, ni ihi ikizuligwa u Ng'wau Ng'welu, hangi ai atambue u lukani nulang'wa Itunda ku ugimya. ³²Ngele nkulu a awo nai ahuiie ai atulaa ni nkolo nu Ng'wau Ng'welu ung'wi; hangi kutuli ga nung'wi ao nai uligitilye kina kihi nai usaile ai katulaa kakwe mukola; badala akwe ai atulaa ni intu yihi muhangu. ³³Ku ngulu nkulu i itumi ai atulaa akutanantya u ukuiili nuao kutula wiuki nua Mukulu uYesu, nu ukende ukulu ai watulaa migulya ao ihi. ³⁴Ai kutuli anga muntu wihi mukati ao nai ukepewe i maintu, ku nsoko antu ihi nai akete i mabada a iwanja ang'wi ito, ai aguiye nu kuleta i mpia nia intu nai atulaa aguiye. ³⁵nu ki ika pihi a migulu a itumi. Nu ugalanigwa ai witumilwe ku kila muhuiili, kuniganiila ni kila ung'wi nai u uiwe. ³⁶uYusufu, mulawi, muntu kupuma ku Kipro, ai winkiigwe i lina Barnabasi ni itumi (nanso ai impyanigwe, ingi mukende nu upoeelya). ³⁷Aze ukete mugunda, ai u uguiye nu kuleta i mpia, akaiika pihi a migulu a itumi

Chapter 5

¹Iti gwa, muntu ug'wi nai witangwaa Anania, nu Safira musungu akwe, ai aguiye ipatyo nila nsailo, ²nu kupiha ipatyo nila mpia nai aguiye (ga nu musungu akwe ai ulilingile ili), nu kuleta ipatyo nilisigile nu kuika mu migulu a itumi.³Kuiti uPetro ai uligitilye, "Anania, ku nik u mulugu umizuiye inkolo ako kuligitya uteele ku Ng'wau Ng'welu nu kupiha ipatyo nila mugunda?"⁴Itungo nai watulaa likili kuguligwa, shanga ai latulaa nsailo ako? Hangi zeyakilaa kuguligwa, shanga ai likoli mu ulamuli nuako? itulikile uli usige ikani ili munkolo ako? Shanga uakongee anga ana adamu, ila umukongee Itunda."⁵Mu kija imakani aya, uAnania ai ugwie pihi nu kutinanga inkolo. Nu woa ukulu ai uaziie ihi nai aligulye ili.⁶Ahumba akapembya ku ntongeela nu kumuikila mu sanda, nu kumutwala kunzi nu kumuika.⁷Ze yakilaa masaa ataatu iti, u musungu nuakwe ai wingie mukati, aze shanga ulingile naza katulaa kipumie.⁸uPetro akamutambuila, "Ntambuile, anga aza ize muguiye u mugunda ku nsailo nanso." Akaigitya, "Uu, ku nsailo yiyo."⁹Iti gwa uPetro akamutambuila, "Ikutulika uli kina migombilye ku palung'wi ku mugema u Ng'wau Ng'welu nua Mukulu? Goza , i migulu a awo naza amu ikile u mugoha nuako ikoli pa mumpita, hangi aku ukenga nu ku utwala kunzi." ¹⁰Kupumbugilya akagwa mu migulu ang'wa Petro, akatinanga inkolo, ni awo i ahumba akapembya mu kati akamuhanga wakondyaa kusha. Akamukenka nu kumutwala kunzi, nu kumuika pakupi nu mugoha nuakwe. ¹¹Woa ukulu ukapembya migulya a itekeelo lihi, nu migulya a ihi nai igulye i makani aya.¹²Ilingasiilyo idu nu ukuilwa ai yatulaa yukupumila mukati a antu ku kiila mikono a itumi. Ai atulaa palung'wi mi itando nilang'wa Sulemani. ¹³Kuiti, kutili u muntu mungiiza nui nsuta nai watulaa nu ugimya nua kuambinkana ni enso; ga ni iti, ai inkiigwe ikulyo migulya a antu.¹⁴Ga ni ahuili idu ai atulaa akongeeleka ku Mukulu, ingele nkulu a agoha ni asungu. ¹⁵ngeli kina ga nai akenkile u ulwae mu kisali, nu kualalisha mu ulili nu mu makoshi, iti kina uPetro anga watule ukukila u mululi nuakwe uhume kusima migulya ao. ¹⁶Ga ni pan'wanso, ngele nkulu a antu ai apembilye kupuma isali ni ipilimikiye iYerusalemu, aze a aletile i alwae ni ihi nai ahalinkaniwe ni nkolo ni nshafu, ni ihi ai agunilwe.¹⁷Kuiti u kuhani nu mukulu ai unyansukile, hangi ihi nai atulaa palung'wi nu ng'wenso (naza ingi a makumbiko a asadukayo); hangi ai izuiwe nu wilu ¹⁸akagoola i mikono ao kua amba i itumi nu kua ika mukati a kadulumu nila mu hangu..¹⁹Ni matungo a utiku u malaika nua Mukulu akamilugula i milango a kadulumu nu kuatongeela kunzi nu kuligitya. ²⁰Longoli, mimike mi tekeelo nu kuatambuila i antu imakani ihi na upanga uwu."²¹Nai akija ili, ai ingie mi tekeelo matungo a maniambwa nu kumanyisa. Kuiti, u kuhani nu mukulu ai uzile ni ihi nai akoli nu ng'wenso, nu kitangiisa i anza lihi ku palung'wi, ni anyampala ihi nia antu a Israeli, nu kua lagiilya mu kadulumu iti kualeta i itumi.²²Kuiti i anyamulimo nai akalongola, shanga ai a ahangile mu kadulumu, ai asukile nu kuaganuila,. ²³Kuhangile i kadulumu ilugaiwe iza, ni asunja imikile pa mulango, kuiti nai katula ku ulugula, shanga kihenga u muntu mukati."²⁴Itungili itngo u jemedari nua itekeelo ni akuhani akulu nai akija i makani aya, ai ingiwe nu woa ukulu ku nsoko ao, azesiga likutulika uli ikani ili. ²⁵Uugwa ung'wi akapembya nu kuatambuila, "iAntu naza muaikile mu kadulumu imikile mi itekeelo nu kumanyisa i antu."²⁶Iti gwa u jemedari ai ulongoe palung'wi ni anyamulimo, nu kualeta, kuiti bila a kituma u minyomo, ku nsoko ai a itumbile i antu akuhuma a akue ku magwe. ²⁷Nai akondya kualeta, ai a ikile ntongeela a ianza, uKuhani nu mukulu aka akolya, azeligitya, ²⁸Aza kulagiye muleke kumanyisa ku lina ili, hangi mukili mumizuiye i Yerusalemu ku umanyisa nuanyu, nu kuhung'wa nsula a kuleta isakami a muntu uyu migulya itu.²⁹Kuiti uPetro ni itumi aka sukiilya. "Kusinja kumukulye Itunda kukila i antu.³⁰Itunda nua atata itu ai umiukilye uYesu, nai mumubulagile, ku kumutumbika migulya i ikota. ³¹Itunda ai umukuiye mu mukono nuakwe nua kigoha, nu kumuzipya kutula Mukulu hangi muguni, kupumya upeli ku Israeli, nu ulekelwa nua milandu. ³²Use ingi akuili nia makani aya, nu Ng'wau Ng'welu, naiza Itunda umupumilye ku awo ni imukulyaa."³³Ianyi anza nai akija iti, ai a ambilwe ni ikuo akalowa kuabulaga i itumi. ³⁴Kuiti u pharisayo nai witangwaa Gamalieli, ng'walimu nua malagiilyo, nai ukuigwe ni antu ihi, ai wimikile nu kualagiilya i itumi aholwe kunzi ku itungo ikupi. ³⁵Iti gwa aka atambuila, "Agoha nia Israeli, tuli ahugu nangaluu ni iko ni mukusigiila kua tendeela i antu awa. ³⁶Ku nsoko, ikali niaki ilee, uTheuda ai wimikile nu kitendiisa kutula muntu mukulu, ni ngele a antu, apikiie magana anne ai amutyatile. Ai ubulagilwe, ni ihi nai atulaa amukuiye ai asapatie nu kulimila. ³⁷Ze yajilaa u muntu uyu, uYuda mu Galilaya, ai uhumbukile i mahiku nanso nia kukilisigwa ualigwa, aka aluta i antu idu ku kituli kakwe. Nu ng'wenso ga ai ulimie ni ihi nai atulaa amukuiye ai asapatie. ³⁸Itungili ku mutambuila, ihuji ni antu awa hangi mualeke i akola, ku nsoko, anga i masigo aya ang'wi mulimo uwu ingi wa antu ukugung'wa. ³⁹Kuiti anga utule wang'wa Itunda, shanga mukuhuma ku ugilya; muhumile ga ukuhanga muki kilya ni Itunda." Iti gwa, ai alutilwe ni imakani akwe.⁴⁰Uugwa, ai aitangile i itumi nuku a kua nu kualagiilya aleke kuligitya ku lina nilang'wa Yesu, nu kuaaleka alongole yao. ⁴¹Ai ahegile ntongeela a ianza aze iloile ku soko a aligwa kutula akagisha nu kuhita ku kuligwa ku nsoko a lina ni lanso. ⁴²Ku lulo, kila

luhiku, mukati i tekeelo nu kupuma mi ito kupikiil ito ai alongolekile kumanyisa nu kutanantya uYesu kina Musagulwa.

Chapter 6

¹Itungili mu mahiku aya, matungo i ngele a amanyisigwa nai ikatulaa i kongeeleka, u witushi nua Ayahudi nia ki Yunani ai landilye ku a Ebrania, kunsoko ahimbi ao ai atulaa akiwa mu womolang'yi nua kila luhiku nua ndya. ²Itumi ikumi na abiili ai aitangile u milundo wihi nua amanyisigwa nu kuligitya, "Shanga iziza kita itu kululeka u lukani nulang'wa Itunda nu kua aiilya mu meza. ³Ku lulo anyandugu, holang'yi, agoha mupungati, kupuma mukati anyu, antu akende, ni izue u Ng'wau Ng'welu nua upolo, naza kuhumile kuinkiilya u uailya uwu. ⁴Nu sese, ku ulongoleka ikali kulompa nu mu uailya nua lukani. ⁵Uganuli nuao ukaliloelya ianza lihi. Iti gwa ikamuholania uStefano, muntu nuizuee uhuili nu Ng'wau Ng'welu, nu Filipo, Prokoro, Nikanori, Timoni, Parmena, nu Nikolao, muokole kupuma ku Antiokia. ⁶Ahuili ai a aletile i antu awa ntongeela a itumi, nai alompile ni panyambele aka aikiilya i mikono ao. ⁷Iti gwa, lukani nulang'wa Itunda likenela; ni ngele a amanyisigwa ai ikiile kongeeleka uko ku Yerusalemu; ni ngele nkulu a akuhani aka ukulya u uhuili. ⁸Nu Stefano, nai wizuee u ukende ni ngulu, ai watulaa ukituma ukuilwa ni ilingasiilyo ikulu mukati ao mu antu. ⁹Kuiti pang'wanso akanyansuka ang'wi ao a antu atyatiili itekeelo ni litangwaa itekeelo nila Mahulu, ni la a Kirene hangi la Aesksnderia, ni ang'wi kupuma ku Kilikia ni Asia. Antu awa ai atulaa akikolenkeelya nu Stefano ¹⁰Kuiti, shanga ai ahumile ki kilya nu upolo nua Ng'wau Ng'welu naiza uStefano ai watulaa ukutumila mu witambuili. ¹¹Ugwa ai uapembeseeye ang'wi a antu ku kinkunku kuligitya, "Kigulye uStefano ukuligitya makani a kimeli kung'wa Musa ni kung'wa Itunda." ¹²Ai a asingilye i antu, anyampala, ni amanyi, nu kumuhanga uStefano, akamuamba, nu kumuleta ntongeela i anza, ¹³aka aleta ia kuiili nia uteele, azeligitya, "umuntu uyu shanga ukuleka kitunta i makani ni mabii ku kianza iki ni kelu ni ilagiilyo. ¹⁴Ku iti kumigulye ukuligitya kina uyu uYesu nua ku Nazareti ukubipya i nkika apa nu kuikaila i ntendo nai kinkiigwe nu Musa." ¹⁵Kila ung'wi nai ukoli mi ananza, akatunja i miho akwe kumugozeela uStefano, ni enso akihenga u usu nuakwe ai watulaa anga usu wang'wa malaika.

Chapter 7

¹uKuhani nu mukulu akaligitya, "makani aya ingi a tai?" ²uStefano akaligitya, Anya ndugu ni a tata ane, ntegeelyi u nene; Itunda nu ikulyo ai umupumie u tata nuitu u Abrahamu matungo nai ukoli ku Mesopotamia, ze wakili kikiye ku Harani, ³akamuila, 'Hega mi ihi ako ni anya ndugu ako hangi ulongole mi ihi ni nikakulagiila. ⁴Iti gwa akahega mihi a Ukalidayo akikie ku Harani, kupuma papo, ze yakilaa u tata nuakwe kusha, Itunda akamuleta mi ihi iyi, ni ikiye itungili. ⁵Shanga ai uminkiiye kihi anga usali nuakwe, ai kutili ipatyo ga nila kuika u mugulu. Kuiti uAbrahamu ai upewe ilago ze ikili ga nu kulija ung'wana kina ukupegwa ihi anga isalo ni lakwe nu uelwa nuakwe. ⁶Itunda ai wituntile nu ng'wenso iti, nia kina uelwa nuakwe ai uziikie mi ihi a uziila, ni kina i akola ihi nia kuko akuatenda kutula atugwa ao nu kuatenda ibibi ku itungo nila myaka magana anne. ⁷Nu Itunda akaligitya, nikaulamula u ingu niiza ukumutenda aholwa, ni i zeyakilaa nia pang'wanso akupuma nu kumpoelya mu nkika iyi. ⁸Hangi akaminkiiya uAbrahamu ilago nila kidamu, itigwa u Abrahamu akatula tata wang'wa Isaka akamutwala i kidamu luhiku nula mu nana; uIsaka akatula tata wang'wa Yakobo, nu Yakobo akatula tata nua isekulu itu ikumi na abiili. ⁹Isekulu ni itu akamuonela wilu uYusufu aka mugulya mu ihi a ku Misri, nu Itunda ai watulaa palung'wi nu ng'wenso, ¹⁰hangi akamuguna mu lwago nu lakwe, nu kuminkiiya kipegwa nu upolo ntongeela ang'wa Farao mutemi nua ku Misri. uFarao akamuika watule muhumi migulya a Misri nu migulya a ito ni lakwe lihi. ¹¹Ugwa ikatula ni nzala nkulu nu lwago lidu mu ihi a Misri ni Kanani, ni a tata itu shanga ai aligilye indya. ¹²Kuiti uYakobo nai wakija ikoli idya ku Misri, ai ualagiiye i atata itu ku nkua ang'wandyo. ¹³Mu muhinzo nua kabiili uYusufu akilagiila ku aluna akwe, anyandugu ang'wa Yusufu akakumuka kung'wa Farao. ¹⁴uYusufu aka alagiilya i aluna akwe alongole kumuila uYakobo tata nuao waze ku Misri, palung'wi ni anya ndugu akwe, kuhanguila antu ihi ingi makumi mupungati na ataano. ¹⁵Iti gwa uYakobo akasima ku Misri; Ugwa akasha ng'wenso palung'wi ni atata itu. ¹⁶Akaholwa ga nu ku Shekemu akaikwa mu kibiila naiza uAbrahamu ai ukiguile ku ipande nia mpia kupuma ku ana ang'wa Hamori uko ku Shekemu. ¹⁷Matungo a ilo ilago naiza Itunda ai umulagile uAbrahamu nai lahumbeela, antu aze atulaa ongeeleka uko ku Misri, ¹⁸matungo nanso ai u ukile mutemi mungiiza migulya a Misri, mutemi ni shanga umulingile u Yusufu. ¹⁹uMutemi uyu nu mungiiza waka akongela i antu itu nu kuatenda ibibi i a tata itu, nu kuaguma i ana ao ni adabu iti aleke ki kie. ²⁰Mu matungo nanso uMusa ai utugilwe; ai muziza ntongeela ang'wa Itunda, akalelwa myeli itaatu mi ito nilang'wa tata nuakwe. ²¹Itungo nai ugumilwe, u munanso nuang'wa Farao ai umuhoile akamulela anga ng'wana nuakwe. ²²uMusa ai umanyisigwe umanyisigwa wihi nua ku Misri; ai munyangulu mu nkani nu mu ntendo. ²³Kuiti ze yakilaa kutimilya myaka makumi anne, ikamuziila mu nkolo akwe kuagendeela i anyandugu akwe, ana a Israeli. ²⁴Nai akamihenga mu Israeli ukutendeelwa ubii, uMusa ai umuguniye nu kususha u ubii nai watula ukumuonela ku kumukua u mu Misri: ²⁵aze usigile kina i anya ndugu akwe akulinga kina Itunda ukuaguna ku mukono nuakwe, kuiti shanga ikalinga. ²⁶Luhiku nai lutyatile akalongola ku ang'wi a Aisraeli nai atulaa akilea; wakagama kuahunga; azeligitya, 'Akulu, Unyenye ingi mi ndugu; mbona mukilea nyenye ku nyenye.? ²⁷Kuiti nai umuleile u munyakisali nuakwe akamugumiila kuli, nu kuligitya, 'Nyenyu nu kuikile wi muhumi hangi wi mulamula antu? ²⁸Uewe uloilwe kumbulaga, anga naza umubulagile u Mumisri igulo?" ²⁹uMusa akamanka ze yakilaa kija ayo; akatula muziila mu ihi a Midiani, naiza akatula tata nua ana abiili. ³⁰Ze yakilaa myaka makumi anne kukila, malaika akamupumila mu ibambazi nila lugulu nua Sinai, mu lulimi nula moto mukati i kundui. ³¹Matungo uMusa nai wakihenga u moto, ai ukuwe iko nai ukihenga, hangi nai ugemile kukihumbeela iti kukigoza, luli nila Mukulu likamuzila luzeligitya, ³²Nene Itunda nua atata ako, Itunda wang'wa Abrahamu, hangi wang'wa Isaka, hangi wang'wa Yakobo; uMusa ai ukagatile hangi shanga akagama kugozeela. ³³Mukulu akamutambuila, Tugula i ilatu niako, inkika nuimikile ingi kianza kelu. ³⁴Nihengaa u lwago nula antu ane niamoli ku Misri; Nijaa kulwala kitalao, nu nene nasimaa iti niagune; itungili pembya, nikakulagiilya uewe ku Misri. ³⁵Uyu uMusa naiza amuhitile, itungo nai aligitilye, 'nyenyu nukuikile kutula wi muhumi hangi mulamuli nuitu?' - ai watulaa yuyo ng'wenso Itunda ai umulagiiye atule muhumi hangi muguni. Itunda ai umulagiiye ku mukono nuang'wa malaika naiza ai umupumie uMusa mi ikundui. ³⁶uMusa ai uatongee kupuma ku Misri ze yakilaa kituma u ukuilwa ni ilingasiilyo mu Misri nu mu luzi nula shamu, nu mu ibambazi ku itungo nila myaka makumi anne. ³⁷Ingi uMusa yuyo nai uatambuie i antu a Israeli kina, 'Itunda ukumunyansuiya munyakidagu kupuma mukati a anyandugu anyu munyakidagu anga nene' ³⁸Uyu ingi muntu niiza mu i anza mi ibambazi nu malaika naiza ai utambue nu ng'wenso mu lugulu nula Sinai. Uyu yuyo muntu naiza ai watulaa ni atata itu, uyu ingi muntu naiza ai usingiye u lukani nulukete u upanga nu kuinkiiya use. ³⁹Uyu ingi muntu naiza i atata itu ai ahitile ku mukulya; ai amugumie kuli, nu mu nkolo niao ai apilukie ku Misri. ⁴⁰Mu itungo nilanso ai amutambuie uHaruni. 'kuzipilye i itunda ni ika kutongeela. Uyu uMusa, nai watulaa uku utongeela kupuma kihi a ku Misri, shanga kulingile nai kimihangile, ⁴¹Iti gwa ai azipilye ndama ku mahiku nanso nu kupumya isongelyo kung'wa nuanso u dudu hangi

akiloelya ku nsoko a mulimo nua mikono ao. ⁴²Kuiti Itunda ai uapiue nu kuinkiilya ipoelye i nzota nia kilunde, anga nai ikilisigwe mu mbugulu a anyakidagu, 'Itii, mampumilyaa unene i masongelyo a ikali nai muisinzile mi ibambazi ku matungo a myaka makumi anne, ito ni lang'wa israeli' ⁴³Makigombaa i kitala nika kutankanila ni kang'wa Moleki ni inzota niang'wa Itunda refani, nu mululi ni mu uzipilye nu kuipoelya enso; hangi kumutwala kuli ikilo ni Babeli. ⁴⁴aTata anyu ai akete i kitala nika kutankanila nika ukuili mu ibambazi, anga Itunda nai ulagiye nai utambue nu Musa, kina ukukizipya ku mpyani a iko nai ukihengile. ⁴⁵Iki ingi kitala naiza a tata itu ku itungo ni lao, ai aletilwe mu ihi nu Joshua. Iki ai kipumie matungo nai ingie kusala u ingu naiza Itunda ai uazunsilye ze yakilaa u umoli nu a a tata itu. Iki ai kituile iti kupikiila luhiku u Daudi, ⁴⁶naiza ai uligilye u ugombigwa mu miho ang'wa Itunda; nu kulumpa kuduma likalo kung'wa Itunda nuang'wa Yakobo. ⁴⁷Kuiti uSelemani ai umuzengee ito Itunda. ⁴⁸Ga ni iti Nukoli kigulya shanga wikiie mu mato nazengilwe ku mkono ; iki iti anga u munyakidagu nai uligitilye. ⁴⁹Ilunde ingi ituntu nilane nila ukulu, ni ihi ingi nkika a kuikila migulu ane. Ito la mpyani kii Mukunzengela?, uligitilye Mukulu; ang'wi ingi pii i nkika ane na akusupilya? ⁵⁰Shanga mukono nuane nuitumile izi i intu yihi? ⁵¹Unye antu niakete nkingo nkaku ni shanga mutawe i kidamu mu nkolo ni akutwi, kila nkua mimukingila u Ng'wau Ng'welu, mukituma anga i a tata anyu nai itumile. ⁵²Ingi munyakidagu kii mu anyakidagu naiza i a tata anyu shanga ai amagilye?. Ai a abulagile i anyakidagu ihi nai apumie ze ikili u upembelyo nua Ung'wi munya Tai ane; ni itungili matulaa ahugi hangi abulagi akwe ga, ⁵³unye antu nai musingiye ilagiilyo ilo nai lilagiigwe nu malaika kuiti shanga ai muliambile. ⁵⁴Ugwa i anyi anza nai akija imakani aya, ai asonsilwe i nkolo niao, akamukilisilya i mino uStefano. ⁵⁵Kuiti nuanso, aze watulaa wizue u Ng'wau Ng'welu, ai ugozile kilunde ku ukendegeeli hangi akihenga ikulyo nilang'wa Itunda, nu kumihenga uYesu wimikile mukono nua kigoha nuang'wa Itunda. ⁵⁶uStefano akaligitya, "Goza nihengaa ilunde lalugukaa, nu Ng'wana wang'wa Adamu wimikile mukono nua kigoha nuang'wa Itunda." ⁵⁷Kuiti i anyi anza akazogolya ku luli nula migulya, akakiila i akutwi ao, aka mumankiila ku palung'wi, ⁵⁸akamuguma kunzi a kisali nu kumukua i magwe; ni akuili akatugula i ang'wenda ao nia kunzi nu kuika pihi pakupi ni migulu a muhumba nuitangwaa Sauli. ⁵⁹Nai atulaa akumukua i magwe, uStefano ai ulongolekile kumitanga u Mukulu nu kuligitya, "Mukulu Yesu, singiilya i nkolo ane,". ⁶⁰Akatugama nu kitanga ku luli lukulu, "Mukulu, leka kua ailya u mulandu uwu. "Nai wakaligitya aya, akatinanga inkolo.

Chapter 8

¹uSauli ai watulaa ukoli mu wigombya nua nsha akwe. luhiku nulanso papo nai wandilye kuaja nsuta ni itekeelo nai likoli ku Yerusalemu; ni a huiili ihi nai asapatie mu isali nia Yudea ni Samaria, kwaala i itumi. ²Antu a kinyauwai ai amuikile uStefano nu kuzipya u hongeelya ukulu migulya akwe. ³Kuiti uSauli ai ulimeile nangaluu itekeelo. Ai ulongoe ito ku ito nu kuakweha kunzi asungu i agoha, nu kuagumila mu kadulumu. ⁴Ahuiili naza atulaa asapatie ai akili akulutanantya u lukani. ⁵uFilipo akasima mu kisali nika Samaria nu kumutanantya uKristo Yesu ⁶Ze yakilaa i anyianza kija nu kihenga i ilingasiilyo nai witumile u Filipo; akaika ukendegeeli migulya a iko nai uligitilye. ⁷Kupuma papo i antu idu nai igulye, ahing'wi ai a apumile i antu kunu akulila ku luli lukulu, hangi idu nai akule igandi ni akitele ai agunilwe. ⁸Hangi ai ukoli ulowa ukulu mu kisali. ⁹Kuiti ai ukoli muntu ung'wi mu kisali nikanso i lina nilakwe Simioni, naiza watulaa ukituma ulogi; naza ai u utumie kua kuila i antu a ingu nua Samaria, itungo wazeligitya kina nuanso ingi muntu nua kusanigwa. ¹⁰ia Samaria ihi puma nu muniino ga nu mukulu, akamutegeelya; akaligitya; "umuntu uyu igi iyo i ngulu ang'wa Itunda naiza ingi mukulu." ¹¹Akamutegeelya, ku ndogoelyo wa akuie ku itungo ilipu ku ulogi nuakwe. ¹²Kuiti itungo nai ahuiie kina uFilipo ai utanantilye migulya a utemi nuang'wa Itunda nu migulya a lina nilang'wa Yesu Kristo, ai ogigwe, agoha ku asungu. ¹³Nu Simioni mukola ai uhuie: ze yakilaa kogigwa, akalongoleka kutula nu Filipo; nai wakihenga i ilingaasiilyo nu ukuilwa nai watula ikitung'wa, ai ukuilwe. ¹⁴Matungo i Itumi niaku Yerusalemu nai akija kina ku Samaria asingiilya u lukani nulang'wa Itunda, aka alagiilya uPetro nu Yohana. ¹⁵Matungo nai atulaa akusima aka alompeela; kina amusingiilye u Ng'wau Ng'welu. ¹⁶Kupikiila itungo nilanso, u Ng'wau Ng'welu ai watulaa wakili kuasimiila ga nung'wi ao; ai atulaa ogigwa udu ku lina nila Mukulu uYesu. ¹⁷Uugwa uPetro nu Yohana aka aikiilya i mikono, ni enso akasingiilya u Ng'wau Ng'welu. ¹⁸Matungo uSimioni nai wakihenga kina u Ng'wau Ng'welu wapumigwa kukiila kuikigwa i mikono ni itumi; akalowa kuinkiilya mpia, ¹⁹Akaligitya, "Ninkiilyi ingulu iyi, iti kila ni nikamuikiilya u mukono wasingiilye u Ng'wau Ng'welu." ²⁰Kuiti uPetro akamutambula, i mpia niako palung'wi nu ewe ilimililee kuli, ku nsoko usigile kina i ipegwa ni ang'wa Itunda iligigwa ku mpia. ²¹Umugila ipatyo mu ikani ili, ku nsoko inkolo ako shanga ngoloku ntongeela ang'wa Itunda. ²²Iti gwa ile itunu u ubii nuako nu kumulompa Itunda kwaala ukulekelwa i masigo na munkolo ako. ²³Ku ndogoelyo kihenga ukoli mu uhungu nua uwai ni kitungo nika mulandu. ²⁴uSimioni akasukiilya nu kuligitya, "Mulompi uMukulu ku nsoko ane, ku nsoko i makani ihi ni mumaligitilye ahumile kumpumila. ²⁵Matungo uPetro nu Yohana nai atula akuila nu kutanantya u lukani nula Mukulu, ai asukile ku Yerusalemu ku nzila yiyo; ai atanantilye i nkani ninza mu ijiji idu nia a Samaria. ²⁶Uugwa u malaika nua Mukulu akitambulya nu Filipo akaligitya, "Elye hangi ulongole takama mu nzila ni longoe pihi a Yerusalemu kutunga ku Gaza." (Nzila iyi ikoli mu ibambazi). ²⁷Akelya nu kulongola. Goza, ai ukoli muntu nua ku Ethiopia, Towashi ukete uhumi ukulu pihi a kandase; malkia nua Ethiopia. Nai uikilwe migulya a itulyo nilakwe lihi; nu ng'wenso ai watulaa walongolaa ku Yerusalemu ki kumbika. ²⁸Ai watulaa ukusuka wikie mu mutuka nuakwe ukusoma mbugulu a munyakidagu uIsaya. ²⁹Ng'wau Ng'welu akaligitya nu Filipo, "Humbeela pakupi nu mutuka uwu uambinkane nu wenso. ³⁰Iti gwa uFilipo akalongola i ntambo, akamija ukusoma mu mbugulu ang'wa Isaya; akaligitya, Itii, ulingile nu kukisoma?" ³¹uMuethiopia akaligitya, "nikahuma uli muntu anga wahite kuntongeela?" Akamusinja uFilipo wanankile mu mutuka nu kkie palung'wi nu ng'wenso. ³²Itungili ilundo nila ukilisigwa nai utuile ukulisoma uMuethiopia ingi ili, ai utongeewe anga ng'waa nkolo kulongola ku usinzilwo kusinzwa ai ukilagile ihi twii, shanga ai ukunukua ilangu nilakwe; ³³ku kinya uwai kakwe ulamuli nua kwe ai uhegigwe; Nyenyu ukuganuila u ulelwa nuakwe? u likalo nulakwe lahegigwe mihi. ³⁴Uugwa u towashi akamukolya uFilipo, nu kuligitya, "nukulompile, ingi munyakidagu kii naiza utambuwe inkani niakwe, ingi kutula ng'wenso, ang'wi nia muntu mungiiiza?" ³⁵uFilipo ai wandilye kuligitya, ai wandilye ku ukilisigwa uwu nuang'wa Isaya kumutanantilya nkani yang'wa Yesu ³⁶Aze akoli munzila, akapika pa mazi, utowashi akaligitya, "Goza, akoli i mazi apa ntuni ni kikingie ndeke kogigwa", ³⁷(imakani aya, 'Iti gwa uMuethiopia akasukiilya, "nihuiie kina uYesu Kristo ingi ng'wana wang'wa Itunda." amutili mu mbugulu nia kali). Papo uMuethiopia akalagiilya u mutuka wimike. ³⁸Ai alongoe mukati a mazi, palung'wi uFilipo nu towashi, uFilipo akamoja. ³⁹Matungo nai akapuma mu mazi, Ng'wau Ng'welu nua Mukulu akamutwala uFilipo kahelu; utowashi shanga akamihenga, akalongola i nzila akwe waze ulumbiye. ⁴⁰Kuiti uFilipo akapumila ku Azolo, ai ukiile mu mukoa uwo nu kutanantya nkani ninza mu isali yihi kupikiila nai wakupika ku Kaisaria.

Chapter 9

¹Kuiti, uSauli, ai ulongolekile kuligitya u utumbani ga nuwu nua nsha ku amanyisigwa a Mukulu, akalongola kung'wa kuhani nu mukulu ²nu kulompa ibada kunsoko a matekeelo uko ku Dameski, iti kina anga wamulije muntu nukoli mu nzila iyo, atule mugoha ang'wi musungu, wa atunge nu ku aleta ku Yerusalemu. ³Ga nai watula ulongoe muhinzo, ai ipumie kina nai wahumbeela ku Dameski, kupumpugiilya ika melya pihi pihii welu kupuma kilunde, ⁴"nung'wenso wakagwa pihi hangi akija luli lukumutambuila, "Sauli, Sauli, mbona ukunaja unene?" ⁵uSauli akasukiilya, Wi nyenyu u ewe Mukulu? uMukulu akaligitya, "Unene ng'wenso Yesu nuku ntasha; ⁶Kuiti nyansuka, ingile mu kisali, nu ewe ukutambuilwa nu takiwe kituma. ⁷iAntu awo nai akugenda palung'wi nu Sauli akakilaga ihi twii, aze ategeeye u luli, shanga ikihenga u muntu. ⁸uSauli akanyansuka mu ihi nai kunukue i miho akwe, shanga akahuma kihenga i kintu, akamuamba u mukono akamuleta kupikiila ku Dameski. ⁹Ku mahiku ataatu shanga ukihenga, shanga ukulya, ang'wi kung'wa. ¹⁰Uugwa ai ukoli u mumanyisigwa ku Dameski i lina nilakwe Anania, uMukulu ai uligitilye nu ng'wenso mu muloto, 'Anania." Nu kuligitya, "Goza, nkoli apa, Mukulu. ¹¹"uMukulu akamutambuila, "Nyansuka ulongole mu kisali nikitangwaa Nyofu, nu mu ito nilang'wa Yuda ukolye muntu kupuma ku Tarso, nuitangwaa Sauli; ndogoelyo umoli ukulompa; ¹²hangi aza umihengile mu muloto u muntu i lina nilakwe Anania ukingila nu kumuikiilya i mikono migulya akwe iti kina walije kihenga. ¹³Kuiti u Anania akasukiilya, "Mukulu, nijaa inkani nia muntu uyu ku antu idu, ku ngele kii nukuatendeela ubi i elu nia uko ku Yerusalemu; ¹⁴Apa ukete u uhumi kupuma kung'wa kuhani nu mukulu kumuamba kila ung'wi nuenda litanga i lina nilako. ¹⁵Kuiti uMukulu akamutambuila, "Longola, ku ndogoelyo nuanso ingi kiseme kihoiwe kitolane, walihole ilina nilane ntongeela a anyangu ni a temi ni ana a Israeli. ¹⁶Ndogoelyo nikamulagiila nili idu nakumutulika kagigwa ku nsoko a lina nilane. ¹⁷uAnania akalongola, akingila umo mito; Akamu ikiilya i mikono akaligitya, Munya ndugu Sauli, uMukulu uYesu, naza ukupumie mu nzila naza watulaa upembilye, undagiye ulije kihenga hangi wizuligwe u Ng'wau Ng'welu. ¹⁸Kupumpugiilya ikagwa kupuma mu miho akwe intu anga makulugamba, akalija kihenga, akimika, akogigwa; akalya indya nu kulija ingulu. ¹⁹Akikie palung'wi ni amanyisigwa uko ku Dameski ku mahiku idu. ²⁰Matungo yayo yaayo akamutanantya uYesu mu matekeelo, azeligitya kina u ng'wenso ingi ng'wana wang'wa Itunda. ²¹Hangi ihi nai igulye ai akuiwe nu kuligitya, "Shanga yuyu nai uabipilye ihi nai itangile i lina ili uko ku Yerusalemu? Hangi apa aza uzile ku isigo nila kuatunga nu kuatwala ku akuhani." ²²Kuiti uSauli ai uaiigwe kutanantya nu kuatenda i Ayahudi nai ikiie ku Dameski ahalinkanilwe nu ku kaminkiilya nia kina uyu yuyo Kristo. ²³Ze yakilaa mahiku idu, Ayahudi akaika ulamuli palung'wi iti amubulage. ²⁴Kuiti isigo lao likakumuka kung'wa Sauli. Akamutugila pa mumpita mung'wi nu utiku alije kumubulaga. ²⁵Kuiti amanyisigwa akwe akamuhola utiku akamusimya kukiila mi ikiligo, akamusimya pihi mu nkapu. ²⁶Nu Sauli nai wapika ku Yerusalemu, ai ugemile kihanguila ni amanyisigwa; kuiti ai atulaa akumogopa, shanga akahuiila kina ung'wenso ingi mumanyisigwa. ²⁷Kuiti uBarnaba akamuhola nu kumutwala ku itumi, Nu kuaganuila kinyauli uSauli ai umuine u Mukulu mu nzila nu Mukulu nai uligitilye nu ng'wenso, ni kinyauli uSauli nai utanantilye ku ukamatiku ku lina nilang'wa Yesu uko ku Dameski. ²⁸Ai utankanile ni enso nai akingila nu kupuma ku Yerusalemu. Akitunta ku ukamatiku ku lina nila Mukulu uYesu, ²⁹azikolenkeelya ni Ayahudi nia Kiyunani, kuiti azegema nkua ku nkua kumubulaga. ³⁰Matungo ia luna nai alinga ikani nilanso, akamuhola kupika ku Kaisaria, nu kumutwala alongole ku Tarso. ³¹Uugwa itekeelo lihi mu Uyahudi, Galilaya ni Samaria, ai latula nu ulyuuku, hangi likazengwa, nu kugenda mu woa nua Mukulu ni ipoelya nila Ng'wau Ng'welu, itekeelo likakula ku kongeeleka ingele. ³²Uugwa ai upumie uPetro nai ukoli ukupilima pilima nkika yihi nia mukoa, aka asimila ahuiili ni ikie mu kisali nika Lida. ³³Akamihenga kuko muntu ung'wi i lina nilakwe Ainea, muntu uyu watuile mu ulili myaka munana; ndogoelyo ai watulaa kitele. ³⁴uPetro akamuila, "Ainea, uYesu Kristo akugune; Uka hangi witandikilye u ulili nuako," Nkua yiyo akauka. ³⁵Ni atu ihi nai ikiie ku Lida ni Sharoni nai amihengile u muntu uyo, ai amupilukie u Mukulu. ³⁶Ai akoli nu mumanyisigwa Yafa nuitangwaa Tabitha, niiza limpyanigwe anga "Dorcas." Uyu musungu ai wizue mulimo ukende ni ntendo nia ukendepwa nai witumaa ku a ula. ³⁷Ai ipumie mu mahiku nanso ai ulwae nu kusha; nai amukalalya, ai amunankiye shumba nika migulya nu kumulalisha. ³⁸Ku iti i Linda ai atulaa pakupi ni Yafa, ni amanyisigwa ai igulye kina uPetro ai ukoli kuko, ai a alagiye antu abiili kitalakwe, aze musinja, "Pembya kitaitu bila kutinia." ³⁹uPetro akauka nu kuhega palung'wi ni enso. Nai wakapika, ai amuletile mu shumba nika migulya. Ni ahimbi ihi ai imikile pakupi nu ng'wenso azelila, azemulagiila ia mujulungu ni ang'wenda naza uDorcas ai uahilitiye itungo nai ukoli palung'wi ni enso. ⁴⁰uPetro aka apumya ihi kunzi a shumba, akatugama akalompa, uugwa akaupilukila u muili, akaligitya, "Tabitha, uka." Akalugula i miho akwe hangi nai wakamihenga uPetro akikie pihi. ⁴¹Uugwa uPetro akaminkiilya u mukono nuakwe akamunyansula, hangi nai wakaitanga i ahuiili ni ahimbi, akainkiilya

kitalao aze mupanga. ⁴²Ikani ili likakumuka i Yafa ihi, ni antu idu akamuhuiila uMukulu. ⁴³Ai ipumie uPetro akikie mahiku idu ku Yafa palung'wi ni muntu nuitangwaa Simioni, muzipya ndili.

Chapter 10

¹Ai ukoli nu muntu nua kitungaa mu kisali nika ku Kaisaria, lina nilakwe ai witangwaa Kornelio, ai mukulu wi idale nila Kiitalia. ²Ai watulaa mukulya Itunda hangi ai umukuiye Itunda ni ito nilakwe lihi; ai upumilye mpia idu ku Ayahudi hangi ai ulompile kung'wa Itunda mahiku ihi. ³Matungo a saa kenda nia mung'wi, akihenga muloto Malaika nuang'wa Itunda upembilye kitalakwe. uMalaika akamutambuila, "Kornelio! ⁴uKornelio akamugoza u malaika hangi ai ukete u woa ukulu nangaluu akaligitya "Iki ki ntuni mukulu?" uMalaika akamutambuila "Malompi ako ni masongelyo ako ku aula yanakilaa migulya anga ukimbukiilyi mu umoli nuang'wa Itunda." ⁵Itungili lagiilya i antu alongole ikisali nika Yafa kumuleta muntu ung'wi nuitangwaa Simioni naiza witangwa ga ni Petro. ⁶Wikiie hangi munonia ndili nuitangwaa Simioni naiza ito nilakwe likoli mpelo a luzi. ⁷Ze yakilaa uMalaika nai watula ukuligitya nu ng'wenso kuhega, uKornelio akaitanga i anyamulimo ni a mito nilakwe abiili, nu a asikali nai watulaa ukumukulya Itunda pa kati a asikali nai atulaa akumuaiilya. ⁸uKornelio ai uatambuie ihi nai apumie nu kualagiilya ku Yafa. ⁹Luhiku nai lutyatile itungo nila saa mutandatu aze amoli mu nzila hangi ahumbeela mu kisali, uPetro akanankila migulya mu kitala kulompa. ¹⁰Ga ni hangi akatula ni nzala nu kusiga i kintu ka kulya, kuiti itungo i antu akuluga indya, akalagiilwa muloto, ¹¹akihenga ilunde laluguka ni kiseme kikusima ni kintu kituunga anga ng'wenda mukulu ukusima pihi mu mahalu mu nkigo niakwe yihi inne. ¹²Mukati akwe ai ikoli mpyani yihi nia ikali ni ikete migulu inne nizi ni yagulaa migulya a mahalu, ni nyunyi nia milunde. ¹³Hangi luli lukaligitya kitalakwe, "Uka, Petro sinza nu nkulya." ¹⁴Kuiti uPetro akaligitya "Shanga iti, Mukulu ku nsoko nkili nkaye kulya kintu kihi ni kizumi hangi kishapu. ¹⁵Kuiti u luli lukapembya kitalakwe hangi ku nkua akabiili "Nukeiye Itunda leka kukitanga kizumi ang'wi ki shapu." ¹⁶Iki ai kipumie nkua itaatu, ni kiseme iko kikatula kaholwaa hangi milunde. ¹⁷Ni matungo uPetro aze ukoli mu uhalinkanilwa migulya a muloto nuanso ndogoelyo akwe ntuni, Goza, antu nai atulaa alagiigwe nu Kornelio akimika ntongeela a mumpita, azekolya i nzila a kulongola mu ito. ¹⁸Hangi akitanga nu ku kolya anga ize uSimioni nuitangwaa ga ni Petro anga ize ai watulaa wikiie pang'wanso. ¹⁹Itungo nilanso uPetro nai watulaa ukusiga migulya a uwo u muloto, Ng'wau Ng'welu akaligitya nu ng'wenso, ²⁰"Uka hangi usime pihi nu kulongola ni enso. Leka kitumba kulongola ni enso, ku nsoko nialagiye." ²¹uPetro akasima pihi kitalao nu kuligitya, "Unene yuyo ni mukumuduma. Ku niki mupembilye?" ²²Akaligitya, "Akida ung'wi i lina nilakwe Kornelio, muntu nua tai ane hangi wilowaa kumukulya Itunda , ni antu imutambulaa ikende mu ingu wihi nua Ayahudi, utambuiwe nu malaika nuang'wa Itunda ku ulagiilya iti ulongole mi ito nilakwe, iti wije u lukani kupuma kitalako." ²³uPetro aka asingiilya kingila mukati nu kikiie palung'wi nu ng'wenso. Kidau dau nai kityatile akauka akalongola palung'wi ni enso, ni anya ndugu asheenyu kupuma ku Yafa akityata nu ng'wenso. ²⁴Luhiku nai lutyatile ai azile ku Kaisaria. Nu Kornelio ai ukoli ualindiie; hangi ai watulaa waitanga palung'wi anya ndugu akwe ni ahumba uya akwe nia pakupi. ²⁵Matungo uPetro nai ukingila mukati, uKornelio akamusingiilya nu kutuna kupika pihi mu migulu akwe ku ikulyo. ²⁶Kuiti uPetro akamunyansula nu kuligitya "Imike; ga nu nene mukola ingi ni bina adamu." ²⁷Matungo uPetro aze ukoli ukitambuila nu ng'wenso, ai ulongoe mu ito akahanga i antu ilundiila palung'wi. ²⁸Aka aila , Unyenye akola mulingile kina shanga ilagiilyo nila Ayahudi kihanguila ang'wi kugendeelwa nu muntu niiza shanga nua ingu uwu. Kuiti Itunda undagiie unene kina shanga ntakiwe kumitanga muntu wihi ingi muzung'waa ang'wi mushapu. ²⁹Hangi yiyo ndogoelyo mpembilye bila kikumunya, nai ndagiigwe ku nsoko a iko. Kululo numukolye ku niki mulagiigwe ku nsoko ane." ³⁰uKornelio akaligitya, "Mahiku anne nakiile, itungo anga lili aza nkoli kulompa itungo nila saa kenda mung'wi mukati ito nilane; Nihenga ntogeela ane muntu wimikile ukete ni ang'wenda elu. ³¹Akantambuila. "Kornelio malompi ako igigwa nu Itunda , ni masongelyo ako ku aula yatulaa ukimbukiilyi ntongeela ang'wa Itunda. ³²Kululo lagiilya muntu ku Yafa nu kumitanga muntu ung'wi nuitangwaa Simioni waze kitalako, naiza hangi witangwaa Petro. naizaa wikiie ku muzipya ndili ung'wi nuitangwaa Simioni naiza ito nilakwe likoli mu mpelo a luzi. ³³(Komaniilya ; U lukiili ulu, Nu ng'wenso nuikapemya ukuligitya nu nyenye," umutule mu ukilisigwa nua kali.) ³⁴Ugwa uPetro akalugula u mulomo nuakwe nuku ligitya "Tai, nahuiila kina Itunda shanga uhumile kutula nu ukuili. ³⁵Badala akwe, kila ingu u muntu wihi nuimukulyaa nu kituma i ntendo nia tai ane ugombekile kitalakwe. ³⁶Ulingile u lukani nai u upimilye ku antu a Isreli, nai watulaa ukutanantya lukani nu lukende nula ulyuuku kukiila Yesu Kristo naiza Mukulu nua ihi - ³⁷nu nyenye akola mulingile i kintu nai kipumie, naiza kipumie ku Yudea ihi hangi ai landiye ku Galilaya, ze yzkilaa u wogigwa naza uYohana ai utanantilye. ³⁸i kintu nai katulaa kimutule uYesu Kristo iti Itunda nai umuikie i makuta ku Ng'wau Ng'welu nu ku ngulu. Ai ulongoe nukituma u ukende nu kuaguna ihi naiagigwe nu mulugu, ku nsoko Itunda ai watulaa palung'wi nu ng'wenso. ³⁹Usese ingi akuili a makani ihi nai witumile mi ihi nia Uyahudi nu mu Yerusalemu- uyu ingi Yesu nai amubulagile nu kumutumbika mikota. ⁴⁰Uyu muntu wang'wa Itunda nai umiukilye luhiku nula kataatu nu kuminkiilya kukumuka, shanga ku antu ihi, kuiti ku akuili nai aholanigwe ze ikili ni Itunda. ⁴¹-usese

akola, nai kalyaa nu ng'wenso nu kung'waa nu ng'wenso ze yakilaa kiuka kupuma ku ashi.⁴²Ukulagiye kutanantya ku antu nu ku kuiila kina uyu yuyo naiza Itunda ai umuholanilye kutula mulamuli nua nia panga nawa niakule. ⁴³Mu ng'wenso anyakidagu ihi akuiile, iti kina kila nukuhuiila mu ng'wenso ukusingiilya ulekelwa nua mulandu kukiila i lina nilakwe."⁴⁴Matungo uPetro ulongolekile kuligitya aya, Ng'wau Ng'welu akaizulya ihi nai atulaa akutegeelya u lukani nulakwe. ⁴⁵Antu awo niatulikile ni idale nila ahuiili nai atawe ikidamu- awo ihi nai azile nu Petro- ai akuiwe, ku nsoko a kipegwa nika Ng'wau Ng'welu nai uhunuwe ga nuku anyangu.⁴⁶Ku nsoko ai igule awa anyangu akutambula ku ntambu ingiiza nu kumukulya Itunda. uPetro akasukiilya. ⁴⁷"Ukoli muntu wihi uhumile kugilya i mazi iti i antu aleke kogigwa, Antu awa amusingiilya uNg'wau Ng'welu anga usese?" ⁴⁸Ugwa akalagiilya ogigwe ku lina nilang'wa Yesu Kristo. Panya mbele akamulompa wikiie nienso ku mahiku kituunga.

Chapter 11

¹Itumi ni anya ndugu awo nai akoli uko ku Yudea nai igulye kina anyangu alusingiilya u lukani nulang'wa Itunda. ²uPetro nai wakiza uko kuYerusalemu, idale ilo nila antu nai atalwa ikidamu akandya ku musosha, Azeligitya, ³"Wa ambinkana nia antu nishanga atawe ikidamu nu kulya nienso!"⁴Kuiti uPetro ai wandilye kuganula i kintu mu kati; azeligitya, ⁵"Aza nkoli kulompa mu kisali nika Yafa, nihenga muloto nua kiseme kikusima pihi anga ng'wenda mukulu ukusima kupuma mi ilunde ku nkigo niakwe inne. kikasima kitalane. ⁶Nikakigoza nu kusiga migulya akwe. Nikihenga ikali nia migulu inne niyikiie mi ihi, ni ikali nia mihaka ni ikali ni yagulaa ni nyunyi nia kilunde." ⁷Ugwa nikija luli lukuligitya nu nene, "Uka, Petro, sinza hangi ulye!" ⁸Nikaligitya, "Shanga uu, Mukulu, mu mulomo nuane shanga yakaiyee kingila kintu kihi ni shanga keigwe ang'wi kishapu" ⁹Kuiti u luli lukansukiilya hangi kupuma kilunde, iko Itunda nukitanantilye kutula ingi kelu, leka kukitanga ingi kizung'wa, ¹⁰Iki ai kipumie nkua itaatu, ni kila kintu kikalolwa kilunde hangi. ¹¹Goza, itungo nilanso antu a taatu ai atulaa imikile ntongeela ito ilo nai kumoli; alagiigwe kupuma ku Kaisaria kupembya kitalane. ¹²Ng'wau Ng'welu akantambuila kulongola nienso, hangi ndeke kuhutana nienso. Awa agoha ni mu tandatu akalongola palung'wi nu nene hangi ai kulongoe mi ito nila muntu ung'wi. ¹³Ai ukutambuie iti nai umihengile u malaika wimikile mukati ito nilakwe azeligitya, "Ndagiilye ku Yafa numulete uSimioni niiza ilina nilakwe i lulya ingi Petro. ¹⁴Ukuligitya u lukani kitalako mu uwu ukugunika uewe ni ito nilako lihi." ¹⁵Nai nandilye kuligitya nienso, Ng'wau Ng'welu wakiza migulya ao anga kitaitu u ng'wandyo. ¹⁶Nkimbukile i makani a Mukulu, nai uligitile, "uYohana ai wogilye ku mazi, kuiti mukoja ku Ng'wau Ng'welu." ¹⁷Hangi anga Itunda upumilye isongelyo anga nai ukinkiye usese nai kumukuiye u Mukulu uYesu Kristo, unene ingi nyenyu, kina nihume kumukingila Itunda? ¹⁸Nai akija imakani aya, shanga ikasusha, ila akamulumbiilya Itunda nu kuligitya, Itunda upumilye ila itunu kunsoko ni awa anyangu ga." ¹⁹Ugwa ahuiili naza u lwago ai landiye mu nsha ang'wa Stephano ai asapatie kupuma ku Yerusalemu- ahuiili awa akalongola kaheelu, kupikiila ku Foinike, Kipro ni Antiokia. Ai a atambuie kutula lukani lang'wa Yesu wing'wene ku Ayahudi nu sese ku muya nuili wihi. ²⁰Kuiti ang'wi ao ingi antu kupuma ku Kipro ni Krene, ai azile ku Antiokia nu kuligitya ni Ayunani nu kumutanantya uMukulu uYesu. ²¹Nu mukono nua Mukulu ai watulaa palung'wi ni enso, ni antu idu akahuiila nu kumupilukila uMukulu. ²²Makani ao akapika mu akutwi ni i tekeelo nila ku Yerusalemu; hangi akamulagiilya uBarnaba walongole kupikiila ku Antiokia. ²³Nai wakapembya nu kihenga i ipegwa niang'wa Itunda ai wiloile; nu kua kinyila ihi kusaga nu Mukulu mu nkolo niao. ²⁴Ku nsoko ai watulaa muntu mukende hangi wizuiwe nu Ng'wau Ng'welu nu u huiili ni antu idu akongeeleka mu Mukulu. ²⁵Panyambele, uBarnaba ai ulongoe ku Tarso kumihenga uSauli. ²⁶Nai wakamulija, akamuleta ku Antiokia. Ikatula ku ng'waka wihi akilundiila palung'wi ni itekeelo nu kuamanyisa antu idu. Ni amanyisigwa akitangwa akristo ku nkua a ng'wandyo uko ku Antiokia. ²⁷Nu mu mahiku aya anyakidagu akasima kupuma ku Yerusalemu kupikiila ku Antiokia. ²⁸Ung'wi ao ingi Agapo uu lina lakwe, akimika aze ulagiwe nu Ng'wa Ngwelu kina nzala ntaki ikupumila mu unkumbigulu wihi. Iki ai kipumie itungo nula mahiku ang'wa Klaudio. ²⁹Ku lulo, amanyisigwa, kila ung'wi nai ukendepilwe. ai alamue kutwala u aiilya ku anyandugu niakoli ku Uyahudi. ³⁰Ai itumile iti; Ai atumile i mpia ku mukono wan'gwa Barnaba nu Sauli.

Chapter 12

¹Itungo nilanso mutemi uHerode wakagoola u mukono nuakwe ku ang'wi a awo niapumile mu milundo iti kuaja. ²Akamubulaga uYakobo muluna wang'wa Yohana ku mpanga. ³Ze yakilaa kihenga kina ia loile i Ayahudi, akamuamba nu Petro hangi. Iki ai katulaa itungo nila mikate nishanga i gahiigwe. ⁴Nai wamuamba, akamuika mu kadulumu nu kuika madale anne a asikali iti kumusunja, ai usigiie kumutwala ku antu ze yakilaa u luhiku nula kusupya. ⁵uPetro wakaikwa mu kadulumu, kuiti i malompi akitung'wa ku ngulu ni ilundo ku nsoko akwe kung'wa Itunda. ⁶Utiku ze ikili uHerode wakili kulongola kumupumya, Utiku nuanso uPetro ai watulaa ulae pakati a asikali abiili, waze utungilwe ni minyororo i biili, ni asunja ntongeela a mumpita ai atulaa akusunja i kadulumu. ⁷Goza, u malaika nua Mukulu kupumpugiilya wakamupumila nu welu ukelya mukati. Akamukua uPetro mu lubalu nu kumuusha wazeligitya, "Kaya uka." uugwa i minyororo nai watulaa utungilwe ikatunguka kupuma mu mikono akwe. ⁸uMalaika akamuila, "Tugala i ang'wenda ako hangi tugala i ilatu niako." uPetro akituma uu. uMalaika akamutambuila, Tugala u ng'wenda nuako hangi untyate. ⁹Iti gwa uPetro akamutyata uMalaika nu kupuma kunzi. Shanga ai uhuiie nai kitumilwe nu Malaika anga ize ka tai. Ai usigile ukihenga muloto. ¹⁰Ze yakilaa kukila i sunjo nila ng'wandyo nili nila kabiili, akapika mu mumpita nua shuma nua kingiilila kulongola mu kisali, ukaluguka u wenso ku nsoko ao. Akapuma kunzi akasima mu isali, nkua uMalaika akamuleka. ¹¹uPetro nai wakilinga, akaligitya, "Itungili nahuiila kina uMukulu aza umulagiye umalaika nuakwe iti kumpumya mu mikono ang'wa Herode; nu ku masigo a antu idu ni a Ayahudi." ¹²Ze yakilaa kulinga aya, wakiza mu ito nilang'wa Mariamu nyinya nuakwe uYohana niiza Marko; Akristo idu ai ilundiie akulompa. ¹³Nai wakapindula pa mumpia nua kukingila, munyamulimo ung'wi munaanso nuitangwaa Roda wakapembya kulugula. ¹⁴Nai wakalinga ingi luli lang'wa Petro, ku ulowa akaleng'wa ku ulugula u mumpita; badala akwe akamanka mukati a shumba; nu kuapikilya kina uPetro wimikile ntongeela a mumpita. ¹⁵Iti gwa, Akaligitya kitalakwe, "Uewe wi muhali" kuiti ai ukomangiie kina itai ingi ng'wenso. Akaligitya "Uyu ingi malaika nuakwe." ¹⁶Kuiti uPetro ai ulongolekile kupindula, hangi nai alugue u mulango, akamihenga nu kukuilwa nanguluu. uPetro aka akilaja ku mukono ihi twii nu kuatambuila kinya uli uMukulu naza umupumilye kupuma mukadulumu. wakaligitya. ¹⁷Apikilyi i makani aya uYakobo ni aluna akwe." Uugwa akahega akalongola nkika ingiiza. ¹⁸Nai ikatula mung'wi, ikatula nu ukia ukulu kati a asikali, kutulikana ni naikipumie kung'wa Petro. ¹⁹Ze yakilaa u Herode kumuduma hangi shanga wakamihenga wakaakolya i asunja nu kulagiilya abulagwe. Akalongola kupuma ku Uyahudi nu kupikiila ku Kaisaria nu kieke kuko. ²⁰uHerode ai watulaa ni ikuo migulya a antu a Tiro ni Sidoni. Akalongola ku palung'wi kitalakwe. Akatula ni kihumbashuya nu Blasto mu ailyaa nua mutemi, iti wa a ailye. Uugwa akalompa u ulyuuku, ku nsoko ihi ao ai isingiye indya kupuma mi ihi a mutemi. ²¹Luhiku nai lusigiwe uHerode ai utugae ang'wenda a kitemi nu kieke mi ituntu ni lakwe nila kitemi, nu kuatanantilya. ²²Antu akakua iyogo, "Ulu ingi luli lang'wa Itunda iti shanga luli lang'wa bina adamu!" ²³Itungo kupumpugiilya umalaika akamukua, ku nsoko ai watulaa shanga uminkiiye Itunda ikulyo; akaligwa ni makindi nu kusha. ²⁴Kuiti lukani lang'wa Itunda likakula nu kusapatila. ²⁵Ze yakilaa u Barnaba nu Sauli kukondeelya u uailya nuao akapuma pang'wanso akasuka ku Yerusalemu, akamuhola nu Yohana naiza i lina nila kulelwa ingi Marko.

Chapter 13

¹Itungili mi itekeelo nila ku Antiokia, ai akoli ang'wi a anyakidagu ni a ng'walimu. Ai atulaa Barnaba, Simioni (nai witang'waa Nigeri), Lukio nua ku Krene, Manaeni (muluna ni shanga nua sakami nuang'wa Herode mutongeeeli nua mukoa), nu Sauli. ²Nai atulaa akumukulya uMukulu nu kudila kulya, uNg'wau Ng'welu ai uligitilye, "Nkomatuiyi kumpelo uBarnaba nu Sauli, itume u mulimo naza ni itangie" ³Ze yakilaa i itekeelo kudila kulya, kulompa, nu kuika i mikono ao migulya a antu awa, aka aleka alongole. ⁴Ku lulo uBarnaba nu Sauli ai amukuiye u Ng'wau Ng'welu nu kusima kutunga ku Seleukia; Kupuma kung'wanso ai atungile u muhinzo mu luzi kutunga i kizonzo nika Kipro. ⁵Nai akatula mu kisali nika Salami, Ai alutanantilye u lukani nulang'wa Itunda mu matekeelo a Ayahudi. Ai atulaa palung'wi ga nu Yohana Marko anga muailya nuao. ⁶Nai akalongola mu kizonzo kihi kupikiila ku Pafo, ai ahangile muntu nua kituunga mulogi, Muyaahudi munyakidagu nua uteele, naiza i lina nilakwe ai latulaa Bar Yesu. ⁷uMulogi uyu ai wihanguie nu Lawi Sergio Paulus, nai watulaa muntu munyamahala. Muntu uyu ai uanile uBarnaba nu Sauli, ku nsoko ai uloilwe kija u lukani nulang'wa Itunda. ⁸Kuiti Elima "uyo u mulogi" (iti uu i lina nilkwe nai limpyanigwe) ai ua kingie, ai ugemile kumupiula uyo u liwali wapume mu uhuili. ⁹Kuiti uSauli nai witangwa Paulo, ai watulaa wizuigwe u Ng'wau Ng'welu, akamukunkuila i miho ¹⁰nu kuligitya "Uewe ng'wana nua mulugu, wizuigwe ni mpyani yihi nia uteele nu unyeku. U ewe ingi wi mulugu nua kia mpyani nia tai ane. Shanga ukuleka kuipiula i nzila nia Mukulu, ni igolokile, itii ukuhuma?" ¹¹"Itungili goza, u mukono nua Mukulu ukoli migulya ako, hangi ukutula wi mupoku. Shanga ukihenga ilyoa ku itungo" nkoa ing'wi ikunguguu ni kiti ai igwie migulya a Elimas; akandya kupilima papo wazelompa antu amutongeele kumuamba u mukono. ¹²Ze yakilaa u liwali kihenga nai kipumie, ai uhuie, ku nsoko ai ukuiwe ku umanyisigwa kutula Mukulu. ¹³Itungili uPaulo ni ahumbauya akwe ai alongoe muhinzo mu mazi kupuma ku Pafo hangi akapika ku Perge mu Pamfilia. Kuiti uYohana ai ua lekile nu kusuka ku Yerusalemu. ¹⁴uPaulo ni ahumbauya akwe ai atungile u muhinzo kupuma ku Perge nu kupika ku Antiokia a ku Pisidia. Uko ai alongoe mi itekeelo luhiku nula kusupya nu kieke pihi. ¹⁵Ze yakilaa kusoma i ilagiilyo nu unyakidagu, atongeeeli ni itekeelo ai ualagiiye utung'waa wazeligitya, "Anya ndugu, anga ize mukete u utuung'wa nua kuhumya insula antu apa, muligitye." ¹⁶Ku lulo uPaulo ai wimikile nu kuanyansuila u mukono; ai uligitilye, "Itunja a ku Israeli nu nyenye ni mimukulya Itunda, tegeelyi. ¹⁷Itunda nua awa i antu nia Israeli ai uaholanilye i a tata itu nu kuazipya antu idu nai ikie mi ihi a Misri, nu ku mukono nuakwe kunyansulwa ai uatongee kunzi akwe. ¹⁸Ku myaka makumi anne ai uagigimiiye mi ibambazi. ¹⁹Ze yakilaa kumabipya i maingu mutandatu mi ihi a Kanaani, ai uinkiiye i antu itu ihi ao ku usali. ²⁰Maintu aya ihi ai apumie ikilo i myaka magana anne ni makumi a taano. Ze yakilaa i intu izi yihi, Itunda ai uinkiiye alamuli kupikiila uSamweli munyakidagu. ²¹Ze yakilaa aya, antu ai alompile u mutemi, iti Itunda ai uinkiiye uSauli ng'wana wang'wa Kushi, muntu nua ndugu ang'wa Benjameni, kutula mutemi ku myaka makumi anne, ²²Ugwa ze yakilaa Itunda akamuheja mu utemi akamunyansula uDaudi kutula mutemi nuao. Ai ituile ingi kutula uDaudi kina Itunda ai uligitilye, 'Namulijaa uDaudi ng'wana nuang'wa Yese kutula muntu nuiloeigwe ni nkolo ane; naiza ukituma kila ikintu nikindoile, ²³Kupuma mu ndugu a muntu uyu Itunda umiletee i Israeli muguni, uYesu, anga nai ulagile kituma. ²⁴Ili landiye kupumila, ze ikili uYesu kupembya, uYohana ng'wandyo ai utanantilye wogigwa nua kila itunu ku antu ihi nia Israeli. ²⁵Nu ng'wenso uYohana nai wakatula ukumailya mulimo nuakwe, ai uligitilye, 'Musigile unene ni nyenyu? unene shanga ingi uyo. Kuiti tegeelyi, nupembilye kituli kane, nimugila u uhumu nua kutolya i ilatu nia migulu akwe, ²⁶Anyandugu, Ana andugu ang'wa Abrahamu, ni awo naza mu kati anyu mi mipoelya Itunda, ingi ku nsoko itu kina ikani nila ugunwa lilagiigwe. ²⁷Ku awo ni ikie ku Yersalemu, ni atemi ao, shanga ai amulingile ku kulu kuulu, ni ang'wi shanga ai alulingile u lukani nula anyakidagu naza lisong'wa kila luhiku nula kusupya; ku lulo ai apikiye u lukani nula anyakidagu ku kumulamula insha uYesu. ²⁸Anga itule shanga ai aligilye i nsoko ni nziza ku nsha mukati akwe, ai amulompile uPilato wamubulage. ²⁹Nai akamala imakani ihi nai akilisigwe kutula nuanso, ai amusimilye kupuma mikota nu kumulalya mu kibiila. ³⁰Kuiti Itunda akamiusha kupuma mu ashi, ³¹Ai wigeekile ku mahiku idu ku awo nai alongoe palung'wi nu ng'wenso kupuma ku Galilaya kulongola ku Yerusalemu, Antu awa itungili ingi akuiili nia antu. ³²Iti gwa ku umuletela nkani ni nkende kutula ilago nai inkiigwe i isekulu itu. ³³Itunda ai uikile imalago aya kitaitu, ana ao, mu nilanso ai umiukilye uYesu nu kumususha hangi mu upanga. Ili ga likilisigwe mu malumbiilyo a kabiili; 'Uewe ingi ng'wana nuane, lelo natulaa ni Tata nuako,' ³⁴Ga ni kutula i tai ingi kina ai umiukilye kupuma kuashi iti kina muili nuakwe uleke kubipa, uligitilye iti; 'Nikakinkilya u welu nu ukende kulu kuulu nuang'wa Daudi. ³⁵Iyi yiyo nsoko waligitya ga mu malumbiilyo ni ma ngiiza, 'Shanga ukulekela u ng'welu nuako kihenga i kiolu. ³⁶Ku nsoko ze yakilaa u Daudi ku uaiilya u ulowa nuang'wa Itunda mu ulelwa nuakwe, ai ulae, akalalikigwa palung'wi ni a tata akwe, hangi ai uihengile u ubipigwa. ³⁷Kuiti nai wiukigwe nu Itunda shanga ai uihengile u ubipigwa. ³⁸Iti gwa ni ilingike kitalanyu, anya ndugu, ku kiila muntu uyu, ulekelwa nua milandu watanantigwa. ³⁹Ku nuanso kila nu uhuie wia

iligwaa tai ane ni makani ihi niiza ilagiilyo nilang'wa Musa shanga ai lizee inkiilya i tai ane.⁴⁰Iti gwa ila tuli miakendegeeli kina i kintu nai akiganue i anyakidagu kileke kupumila kitalanyu; ⁴¹Goza, unye adi ni mimelaa, hangi mende mukuilwe hangi mende mulimiligwe; ku iti kituma u mulimo mu mahiku anyu, Mulimo niiza shanga muhumile ku uhuila, anga ga nu muntu wikumuganuila."⁴²Matungo uPaulo nu Barnaba nai akahega, antu aka alompa aligitye i makani aya luhiku nula kusupya nu luzile. ⁴³Matungo ianza nili tekeelo nai likaula, Ayahudi idu ni aokole akomu ai a atyatile uPaulo nu Barnaba, naza aligitilye ni enso hangi ai a asamiye alongole mu ukende nu ang'wa Itunda. ⁴⁴Luhiku nula kusupya nai lutyatile, pakupi kisali kihi ai kilingiie kija u lukani lang'wa Itunda. ⁴⁵Ayahudi nai akihenga iumbi, ai izuiwe nu wilu nu kuligitya makani nai akingie i intu nai itambuwe nu Paulo hangi ai amutukie.⁴⁶Kuiti uPaulo nu Barnaba ai atambue ku ukamatiku nu kuligitya, "Ai yatulaa ingulu kina lukani nu lang'wa Itunda luganulwe hanza kitalanyu. Kunsoko mukulu suntiilya kuli kupuma kitalanyu nu kiona kina shanga muhiye kutula nu upanga nua kali na kali, kendegeeli kuapilukila i anyangu. ⁴⁷Anga niiza uMukulu ukulagiiye, azeligitya, 'Numuikile unyenye anga welu ku antu a ingu, kina mulete u ugunwa ku nkika yihi ni yihi."⁴⁸Anyu ingu na akija ili, ai iloile nu kulu lumbiilya u lukani nula Mukulu. Idu nai aholanigwe ku upanga nua kali na kali ai ahuiie. ⁴⁹Lukani nula Mukulu ai lenee ihi ihi⁵⁰Kuiti Ayahudi ai a asingilye nai ipumilye ni asungu ni angulu, ga ni atongeeli a kisali. Aya ai akinyie u lwago kung'wa Paulo nu Barnaba hangi ai a agumile kunzi a mimbi nia kisali. ⁵¹Kuiti uPaulo nu Barnaba ai akununtile u lunkundi nula migulu ao. Ugwa akalongola mu kisali nika Ikonia. ⁵²Ni amanyisigwa ai izuiwe nu ulowa palung'wi nu Ng'wau Ng'welu.

Chapter 14

¹Ikapumila mukati a Ikonja kina uPaulo nu Barnaba ai ingie palung'wi mukati i tekeelo nila Ayahudi nu kutambula kinya iti idale ikulu nila antu a Ayahudi ni Ayunani nai ahuiie. ²Kuiti Ayahudi nishanga ai akuiye ai a akinyiie i mahala i anyangu nu kuatenda kutula abii kua anyu ndugu. ³Ku lulo ai ikiie kuko ku itungo ilipu, azeligitya ku ukamatiku ku gulu nia Mukulu, kunu wazepumya u kaminkiiyi kutula lukani nula ukende nuakwe. Ai witumile iti ku kupumya ilingasiyo nu ukuilwa yitung'we ku mikono a Paulo nu Barnaba. ⁴Kuiti kianza kikulu nika kisali kikagalanuka; ang'wi a antu akatula palung'wi ni Ayahudi, ni ang'wi palung'wi ni itumi. ⁵Matungo anyangu ni Ayahudi nai agemile kuapema i atongeeli ao kuatendeela ubi nu kuatulanga i magwe uPaulo nu Barnaba, ⁶Akalilinga nilanso nu kumankiila mu isali nia Likaonia, Listra ni Derbe ni nkika ni ipilimikiye pang'wanso, ⁷nu kung'wanso ai atanantilye i nkani niza. ⁸Nu kung'wanso ku Listra ai ukoli nu muntu ung'wi nai wikiie, ai mugila ingulu mu migulu akwe, mulema kupuma munda ang'wa nyinya nuakwe, wakili wakaye kugenda. ⁹uMuntu uyu ai umigulye uPaulo ukuligitya. uPaulo akamukunkuila imiho nu kumihenga kina ai watulaa nu uhuili nua kugunwa. ¹⁰Iti gwa ai ulugitilye kitalakwe ku luli nula migulya, "Imike ku migulu ako" Nu muntu uyo ai uputile migulya nu kandya kugenda. ¹¹Iumbi nai lihengile nai ukitumile uPaulo, ai anyansue i nduli niao, azeligitya mu luli nula Kilikaonia, "alungu akusimiila ku mpyani a ki ana adamu." ¹²Ai amitangile u Barnaba "Zeu," nu Paulo "Herme" ku nsoko ai watulaa mutambuli nu mukulu. ¹³uKuhani nua Zeu, naiza itekeelo nilakwe ai latulaa kunzi a kisali, ai uletile muzagamba nua ng'ombe nu muntungi nua ulua kupikiila mu mumpita nua kisali, uNg'wenso ni iumbi ai aloilwe kupumya isongelyo. ¹⁴Kuiti i itumi, uBarnaba nu Paulo, nai akaliya ili, akatamulania i ang'wenda ao nu ku ukau akalongola kunzi mi iumbi, azelila ¹⁵nu kuligitya, "U nyenye antu, ku niki mukituma imakani aya? Nu sese ga ki ana adamu ni akete i kiwai anga ni kanyu Ku umuletela nkani ni nkende, kina mupiluke kupuma mu intu izi ni shanga izepile nu kumutunga Itunda nuili mupanga, nai u umbile ilunde, iki nu luzi ni kila intu ni imoli. ¹⁶Mu matungo nakiile, ai ualekee i anyangu kugenda mu nzila niao akola. ¹⁷Kuiti ikili, shanga ai uhengile bila muili, mu nilanso ai witumile iziza hangi akainkiila i mbula kupuma kilunde ni matungo a maogola, wazeizulya i nkolo nianyu ku ndya nu ulowa," ¹⁸Ga nu ku makani aya, uPaulo nu Barnaba ku lwago ai aligiye iumbi ku apumilya isongelyo. ¹⁹Kuiti ang'wi a Ayahudi kupuma ku Antiokia nu ku Ikonja ai azile kulipema i umbi. Akamukua magwe uPaulo nu kumukweha kupika kunzi a kisali, aze asigile aiwatulaa wakuza. ²⁰Ga ni iti amanyisigwa ai atulaa imikile pakupi nu ng'wenso, ai u ukile, akingila mu kisali. Luhiku nula ka biili, akalongola ku Derbe nu Barnaba. ²¹Ze yakilaa kumanyisa nkani ninza mu kisali ni kanso nu kuazipya amanyisigwa idu, akasuka ku Listra, kupikiila ku Ikoniamu, ni kupikiila ku Antiokia. ²²Ai alongolekile kukaminkiiya u umi nua amanyisigwa nu kuakinyila kulongoleka mu uhuili, akaligitya, "Kusinja kingile mu utemi nuang'wa Itunda ku kiila lwago lidu." ²³Nai atula a ahoia ku nsoko ao anyampala a kila milundo nila ahuii, hangi aze atulaa alompaa nu kudila kulya, ai ainkiiye ku Mukulu, naiza i enso amuhuiie. ²⁴Ugwa ai akiile mu Pisidia, ai apikile mu Pamfilia. ²⁵Matungo nai atambue i makani mu Perga, ai asimile kulongola ku Atalia. ²⁶Kupuma kuko ai anankie meli kupikiila ku Antiokia nize atulaa ipumya ku ukende nuang'wa Itunda ku nsoko a mulimo niize itungili ai atulaa aukondeelya. ²⁷Nai akapika uko ku Antiokia, nu ki kilingiila u milundo nua palung'wi, akapumya i mpola nia makani naiza Itunda witumile kitalao, ni kinya nai ualuguie u mumpita nua uhuili ku antu ni anyangu. ²⁸Ai ikiie ku itungo ilipu ni amanyisigwa.

Chapter 15

¹Antu a ki tuunga ai asimile kupuma ku Uyahudi nu kuamanyisa i aluna, azeligitya, "angamuhite kutalwa i kidamu anga ntendo ni ang'wa Musa, shanga muhumile kugunwa." ²Matungo uPaulo nu Barnaba nai atulaa nu wikungumi nu witambulyi palung'wi ni enso, anyandugu ai alamue kina uPaulo, Barnaba ni auya kituunga alongole ku Yerusalemu ku itumi ni anyampala ku nsoko a ikolyo ili. ³Kululo, kulagiiligwa kitalao ni itekeelo, ai akiie ku Foenike ni Samaria azetanantya kupiulwa insula ku anyangu. Ai aletile ulowa ukulu ku anyu ndugu ihi. ⁴Nai akapembya ku Yerusalemu, ai asingiiigwe ni itekeelo ni itumi ni anyampala, hangi ai apikilye i mpola nia makani ihi naiza Itunda witumile palung'wi ni enso. ⁵Kuiti i antu akituunga nai ahuiie, nai akoli mi idale nila Afarisayo, ai imikile nu kuligitya, "ingi ingulu kuatwala ikidamu nu kualagiilya aliambe ilagiilyo ni lang'wa Musa." ⁶Iti gwa i itumi ni anyampala ai imikile palung'wi kulisiga ikolyo ili. ⁷Ze yakilaa u witambulyi ulipu, uPetro ai wimikile nu kuligitya kitalao, "Anyu ndugu mulingile kina itungo iziza nilakilaa Itunda ai witumile uholania mukati anyu, kina ku mulomo nuane Anyangu igiilye u lukani nula nkani ninza, nu kuhuiila. ⁸Itunda, nuilingile i nkolo, ukuie kitalao, ukuinkiiilya uNg'wau Ng'welu, anga nai witumile kitalanyu; ⁹hangi shanga ai uzipilye utemanuli kati itu ni enso, waze yituma i nkolo niao nziza ku uhuili. ¹⁰Ku lulo ku niki mukumugema Itunda kina muikile kinyuli migulya a nkingo nia amanyisigwa naiza ga i atata itu ang'wi u sese shanga ai kuhumile ku gigimiilya? ¹¹Kuiti ku huiie kina ku ugunwa ku ukende nua Mukulu uYesu, anga nai atulaa." ¹²uMilundo wihi ai ukilagilye nai atulaa akumutegeelya uBarnaba nu Paulo nai atulaa akupumya i mpola nia ilingasiiilyo nu ukuilwa naiza Itunda ai witumile palung'wi ni enso kati a antu a anyangu. ¹³Nai akaleka kuligitya, uYakobo ai usukiye wazeligitya, "Anyandugu ntegeelyi. ¹⁴uSimioni waganula iti hanza Itunda ku ukende ai ua aiye i anyangu iti kina wiligilye kupuma kitalao antu kunsoko a lina nilakwe. ¹⁵iMakani a anyakidagu igombiye ni ili anga nilikilisigwe. ¹⁶Ze yakilaa i makani aya nikasuka kukizenga hangi ikitala nikang'wa Daudi, naikagwizaa pihi; nikanyansula nu ku sukiilya ubipigwa nuakwe, ¹⁷iti kina antu nai asagiie amudume uMukulu, palung'wi ni antu a ingu nai itangilwe kulina nilane." ¹⁸Iti uu nuiligityaa u Mukulu nai witumile i makani aya nakumukile puma ikali nia kali. ¹⁹Iti gwa, u usiji nuane ingi, kina kuleke kuinkiiilya ulwago i antu i anyu ingu niakumupilikila Itunda. ²⁰Kuiti kukilise kitalao kina ihuje nu ubipigwa nua adudu, nsula nia usambo, hangi ni igogilwe, ni sakami. ²¹Kupuma u utugwaa nua anyampala akoli antu mu kila isali ni itanantya nu kumusoma u Musa mu matekeelo kila luhiku nula kusupya." ²²Ku lulo yikigeeleka kutula ia loeeye i itumi ni anyampala, palung'wi ni itekeelo lihi kumuholania uYuda nai witangwaa Barnaba, nu Silas nai atulaa atongeeli i tekeelo, nu kualagiilya ku Antiokia palung'wi nu Paulo nu Barnaba. ²³Ai akilisilye iti, "Itumi, anyampala ni anyu ndugu, ku anyu ndugu a anyangu niakoli ku Antiokia, Shamu ni Kilikia, Milamu. ²⁴Ai kijaa kina antu a kituunga naza shanga ai kuinkiiye ilagiilyo nilanso, ai apumaa kitalanyu hangi akumajaa ku umanyisigwa nuiletaa u lwago mu umi nuanyu. ²⁵Ku lulo yigeeleka ikende kitaitu kihi kuholania antu nu kualagiilya kitalanyu palung'wi ni alowa itu Barnaba nu Paulo, ²⁶antu nai agilye u likalo nula ku nsoko a lina nila Mukulu uYesu Kristo. ²⁷Ku lulo kamulagiilya uYuda nu Sila, akumutambuila makani yao yaayo. ²⁸Ku nsoko ai yigeeleka ikende ku Ng'wau Ng'welu nu kitaitu, Kuleka kuika migulya anyu muligo ukulu kukila imakani aya naiza a kusinja; ²⁹Kina mupiluke kupuma mu intu ni ipumigwa ku adudu, sakami intu nia kugogwa, nu usambo. Anga miki ika kuli ni izi, ikutula ikende kitalanyu. Mu lamu. ³⁰Iti gwa nai asapatiligwa, ai asimiie ku Atiokia; ze yakilaa kilingiila u milundo palung'wi, ai ainkiiye ibada. ³¹Nai akatula asomaa, ai iloile kunsoko a kukinyilwa inkolo. ³²uYuda nu Sila, ni anyakidagu, ai a akinyie inkolo i aluna ku nkani idu nu kuakinyila ingulu. ³³Ze yakilaa kikiie itungo nila kituunga kuko, ai asapatiigwe ku ulyuuku kupuma ku anyu ndugu ku awo nai a alagiye. ³⁴(Kuiti ai yigeelekile ikende uSila kusaga kuko) ³⁵Kuiti uPaulo ni auya ai ikie ku Antiokia palung'wi ni auya idu, naize akumanyisa nu kutanantya lukani nula Mukulu. ³⁶Ze yakilaa mahiku kituunga uPaulo ai uligitilye kung'wa Barnaba, "Ni kusuke itungili nu kuagendeela i aluna mu kila kisali naikatanantya u lukani nula Mukulu, nukuihenga ni ili. ³⁷uBarnaba ai utakile ga nu kumuhola palungwi nienso uYohana nai witangwaa Marko. ³⁸Kuiti uPaulo ai usigile shanga iza kumuhola uMarko, nai ualekile uko ku Pamfilia hangi shanga ai ulongolekile ni enso mu mulimo. ³⁹Ugwa pang'wanso ikapumila wikungumi ukulu ku lulo ai atemanukile. nu Barnaba akamuhola uMarko nu kulongola muhinzo ku meli kupikiila ku Kipro. ⁴⁰Kuiti uPaulo ai umuhole uSila nu kuhega, ze yakilaa kinkiiigwa ni anyu ndugu mu ukende nua Mukulu. ⁴¹Hangi ai ulongoe kukiila ku Shamu nu ku Kilikia, waze makomisa i matekeelo.

Chapter 16

¹uPaulo nai wakapembya ga nu ku Derbe nu ku Listra; hangi goza, pang'wanso ai ukoli nu mumanyisigwa nuitangwa Timotheo, ingi muhumba nai utugilwe nu nyinya nua kiyahudi naiza ingi mu huiili nu tata nuakwe ingi Mugriki. ²Antu aku Listra ni Ikonja ai amukuiie iziza. ³uPaulo ai umuloilwe akuile iti muhinzo nu ng'wenso, uugwa akamuhola ku mutwala i kidamu ku nsoko a Ayahudi nai akoli uko kuiti ihi ai amulingile kina u tata nuakwe ingi Mugriki. ⁴Nai akatula alongoe ai akiile mu isali nu kupumya i malago ku matekeelo iti kina i malago nanso ai akilisigwe ni itumi ni anyampala uko ku Yerusalemu. ⁵Iti gwa i matekeelo aka komisigwa ku u huiili nao nai ahuiie akongeeleka ku ngele kila luhuku. ⁶uPaulo ni auya akalongola ku Filigia ni Galilaya, kuiti u Ng'wau Ng'welu nuang'wa Itunda ai uagiiye kutanantya u lukani uko kijimbo nila Asia. ⁷Nai akahumbeela ku Misia, ai agemile kulongola ku Bithinia, kuiti u Ng'wau Ng'welu nuang'wa Yesu aka agilya. ⁸Ku lulo akakila i Misia akapembya kupikiila kisali nika Troa. ⁹Muloto ai umupumie uPaulo utiku, ai ukoli muntu nua ku Makedonia wimikile, ukimitanga nu kuligitya "Pembyi mukuaiiye kunu ku Makedonia." ¹⁰uPaulo nai wakhenga u muloto, itungo ki kizepiiilya kulongola ku Makedonia, aze ulingile kina Itunda ai ukitangile kulongola ku atanantilya inkani ninza. ¹¹Iti gwa kikahega kupuma ku Troa, kikalongola kukilinkania ku Samothrake, nu luhiku nai lutyatiie kikapika kisali nika Neapoli. ¹²Kupuma papo kikalongola ku Filipi naza ingi king'wi a kisali nika Makedonia, kisali nikangulu mu wilaya nu uhumi nua Kirumi hangi ki kiki mahiku kituunga. ¹³Luhiku nula kusupya, aikulongoe kunzi a mumpita ku nzila a mongo, nkinka naiza kusigiie yikatula ni kianza nika kitumila i malompi. Ki kiki pihi nu kuligitya ni ana kisungu nai apembilye palung'wi. ¹⁴Musungu ung'wi nuitangwaa Lidia, mugulya nzambarau, kupuma mu kisali nika Tiatira, munya kumikumbikila Itunda, ai ukutegeeye, Mukulu ai umulugue i nkolo akwe nu kuikila ukendeegeeli i makani nai atambuwe nu Paulo. ¹⁵Ze yakilaa kogigwa, ng'wenso ni ito nilakwe lihi, ai ukusingiye wazeligitya "anga ize manihenga kina unene ingi ni muhuiili mu Mukulu, uugwa kumusinja mingile nu kiki kitalane." Akakusinja nangulu. ¹⁶Ikatula kina, nai katula kulongoe kianza nika kulompa, munanso ung'wi nai watulaa nu hing'wi nua ulingi akatankana nu sese. ai wimuletela u mukulu nuakwe nsailo idu na kulota. ¹⁷Umusungu uyu ai umutyatile uPaulo palung'wi nu sese, akakua iyogo nu kuligitya, "Awa i agoha ingi anyamilimo ang'wa Itunda niiza Mukulu, niakumutanantilya unyenye i nkani nia ugunwa." ¹⁸Ai witumile iti ku mahiku idu, kuiti uPaulo waze watakigwa ni ntendo nanso, ai upilukile kinyuma nu kumutambuila u hung'wi, "Ku ulagiilya ku lina nilang'a Yesu umupume mukati akwe." Nu ng'wenso nkua ing'wi wakapuma nu kumuleka. ¹⁹Akulu akwe nai akihenga nia kina isigo nila nsailo niao lahega, ai a ambile uPaulo nu Sila nu kuakweha misoko ntongeela a anya uhumi. ²⁰Nai aka apisha ku a lamuli, ai aligitilye, "Awa agoha ingi Ayahudi hangi akusasha minyomo ukulu mu kisali kitu. ²¹Akumanyisa makani naiza shanga ilagiilyo usese kumasingiilya ang'wi kumatyata anga Arumi. ²²Iumbi lika anyansukila nsuta uPaulo nu Sila nu kuatugula nu kulagiilya anyukwe iboko. ²³Ze ya kilaa kunyukwa iboko idu, mu kadulumu nu kumulagiilya u asikali nua kadulumu kuansunja ikende. ²⁴Ze yakilaa kusingiilya ilagiilyo nilanso, uasikali nua kadulumu ai uagumie mu shumba nika mukati a kadulumu nu kuatunga i migulu ao mu nkika nai uaikile. ²⁵Itungo nila utiku wingu, uPaulo nu Sila akatula akulompa nu kimba mimbo akumukulya Itunda, kunu ia tungwa auya aze a ategeeye, ²⁶Kupumpugiilya, ikapumila itetemeko ikulu nu musingi nua kadulumu ukahingisigwa, i milango a kadulumu ikaluguka, ni minyororo a atungwa ihi ikatoligwa. ²⁷uMusunja nua kadulumu ai u ukile kupuma mu tulo nu kihenga i milango a kadulumu iluguwe; itigwa wakahola i mpanga nuakwe ndogoelyo ai walowa kibulaga ku nsoko ai usigile i atungwa ihi akondya kutigana. ²⁸Kuiti, uPaulo wakazogolya ku luli lukulu, wazeligitya, "leka kilemaalay ku nsoko kihi kukoli i kianza apa." ²⁹uMusunja nua kadulumu ai ulompile i ntala iletwe hangi wakingila mukati a kadulumu ku ukau, wazekagata nu kitumba, waka agwila uPaulo nu Sila, ³⁰nu kuapumya kunzi a kadulumu nu kuligitya, "Akulu, nitume ntuni ndije ku gunika?" ³¹Ni enso akamutambuila, "Mu huiile uMukulu uYesu nu ewe ukugunika palung'wi ni ito nilako." ³²Ai ituntile u lukani nula Mukulu kitalakwe, palung'wi ni antu ihi nia mi ito nilakwe. ³³uMusunja nua kadulumu ai uahoile utiku wuwo nu kuoja nkika nai alemaae, nuanso palung'wi ni antu nia mi ito nilakwe itungo akogigwa. ³⁴Waka aleta uPaulo nu Sila mi ito nilakwe nu kuatengela indya. Nu ng'wenso akatula nu ulowa ukulu palung'wi ni antu a mi ito nilakwe ku nsoko ai amuhuiila Itunda. ³⁵Nai ikatula mung'wi, alamuli ai alagiye lukani ku uyo u musunja nua kadulumu azeligitya, "Wa alekele i antu awo alongole." ³⁶uMusunja nua kadulumu akamupindula uPaulo migulya nkani nianso nia kina, "iAlamuli ai alagiye lukani ndekele muhege; iti gwa pumi kunzi hangi mulongole ku u lyuuku." ³⁷Kuiti uPaulo waka aila, "Ai akukuile pi galagalo, antu naza ingi Arumi shanga aku ulamula hangi ai alamue ku ugumila mu kadulumu; halafu itungili aloilwe ku upumya ku kinkunku? Ishi, shanga ikuhumika, Enso akola aze ku upumya nkika apa." ³⁸iAsunja aka apindula i alamuli migulya a makani nanso, i alamuli akitumba nangaluu pang'wanso nai akalinga kina uPaulo nu Sila ingi Arumi. ³⁹iAlamuli akapembya nu kuasinja apume, hangi nai aka

apumya kunzi a kadulumu, ai a alompile uPaulo nu Sila apume kunzi a kisali ni kao.⁴⁰Ku lulo uPaulo nu Sila akapuma kunzi a kadulumu akapembya mi ito nilang'wa Lidia. uPaulo nu Sila nai akaihenga i anya ndugu, ai akinyie inkolo hangi uugwa kuhega mu kisali ni kanso.

Chapter 17

¹Hangi nai akakila mu isali nia Amfipoli ni Apolonia, ai azile kupikiila kisali nika Thesalonike naza likoli i tekeelo nila Ayahudi. ²Anga ni yili ntendo ang'wa Paulo, wakalongola kitalao, nu ku itungo nila mahiku ataatu nia luhiku nula kusupya ai witambuuye nienso migilya a ukilisigwa. ³Ai watulaa uku akunukuilya u ukilisigwa nu kuaganuila kina, ai imutakile uKristo wagishe ni uugwa kiuka hangi kupuma ku ashi. Ai uatambuie, "Uyu uYesu nikumutambuila i nkani niakwe yuyo Kristo." ⁴Ang'wi nia Ayahudi ai apemekile nu kihanguila nu Paulo nu Sila, palung'wi ni Agiriki akulya Itunda, asungu idu aokole ni idale ikulu nila antu. ⁵Kuiti ang'wi a Ayahudi ni shanga ahuiie, nai izuiwe nu wilu, ai alongoe ki isoko nu kuahola ang'wi a antu ni abibi, akalundiila iumbi nila antu palung'wi, nu kusasha minyomo mu kisali, uugwa akaligilinkiiilya ito nilang'wa Jason, aze aloilwe kua amba uPaulo nu Sila iti kualeta ntongeela ya antu. ⁶Kuiti nai aka aulya, ai amuambile u Yasoni ni ang'wi a anyandugu auya nu kuatwala ntogeela a aofisa nia kisali, azekua iyogo, "Awa i agoha naza aupiue u unkumbigulu apika kupikiila kunu ga. ⁷Agoha awa naza asingiigwe nu Yasoni akulitumuila ilagiilyo lang'wa Kaisari, akuligitya ukoli mutemi mungiiza nuitangwaa Yesu." ⁸Iumbi ni a ofisa nia kisali nai akija i makani nanso, ai ingiwe nu mitumbo. ⁹Ze yakilaa kutula akondya kuhola i mpia nia nsailo a usunja kupuma kung'wa Yason ni auya, ai a alekee alongole. ¹⁰Utiku nuanso anya ndugu ai amulagiye uPaulo nu Sila ku Beroya. Hangi nai akapika kung'wanso akalongola mi itekeelo nila Ayahudi. ¹¹Antu awo ai atula akete u ulingi ukulu kukila i antu awo nia ku Thesalonike, ku nsoko ai akete nu ukondaniili nua kusingiilya u lukani ku mahala ao, nu kupukania u ukilisigwa kila mahiku iti kihenga anga ize imakani nai aganuwe uu nili. ¹²Ku lulo idu ao ai ahuiie, aze amoli asungu niakete u upemi ukulu nua Kigiriki ni agoha idu. ¹³Kuiti Ayahudi nia ku Thesalonike nai akalinga kina uPaulo ukutanantya lukani lang'wa Itunda uko ku Beroya, ai alongoe kuko nu kukinyiila ni uugwa nu kandiilya minyomo ku antu. ¹⁴Ku ukau, i aluna akamutwala uPaulo ku nzila a luzi, kuiti uSila nu Timotheo akasaga pang'wanso. ¹⁵Awo i anya ndugu nai amutwae uPaulo ai alongoe nu ng'wenso kupikiila ku Athene, nai akamuleka uPaulo kuko, ai asingiye i malagiilyo kupuma kitalakwe kina, uSila nu Timotheo apembye kitalakwe ku ukau ni ihumikile. ¹⁶Ni itungo nai ualindiie uko ku Athene, nkolo akwe ikatakigwa mukati akwe ku iti nai wihengile i kisali nai kizue i adudu idu. ¹⁷Itigwa akitambulya mu itekeelo ni Ayahudi awo nai amukiye Itunda nu ku awo ihi nai utankanile ni enso kila luhiku mi soko. ¹⁸Kuiti ang'wi a alingi nia a Aepikureo ni Astoiko akamukungiilya. Ni auya akaligitya, "Ingi ki ntuni ukukiligitya uyu u muligitya nu mudabu? iAuya akaligitya, "Yigeelekile ukutanantya nkani niang'wa Itunda muziila." ku nsoko ukutanantya nkani yang'wa Yesu nu wiukigwa. ¹⁹Akamohola uPaulo nu kumuleta ku Areopago, azeligitya, "Kuhumile kulinga uwu umanyisigwa uziila nuku uligitya? ²⁰Ku nsoko ukuleta makani maziila mu akutwi itu. Ku iti kuloilwe kulinga makani aya akete ndogoelyo kii?" ²¹(Ni antu ihi nia ku Athene palung'wi ni aziila ni amoli kitalao, itumila itungo nilao ang'wi mu uligitya nu kutegeelya migulya a ikani ni iziila.) ²²Ku lulo uPaulo akimika pakati a antu nia ku Areopago nu kuligitya, Unyenye antu aku Athene, kihenga kina ingi antu a ikumbiko ku kila mpyani, ²³Kuiti mu ukili nua ki talane nu kugozu i intu nianyu nia kipoelya, nihengile makani nakilisigwe mu ling'wi ikumbikilo lanyu, likuligitya "KUNG'WA ITUNDA NI SHANGA UKUMUKILE." Itigwa, nuanso ni mukumipolya ize shanga mulingile, yuyo niku mupikilya unyenye. ²⁴Itunda nai u umbile ihi ni kila i kintu ni kikoli mukati, kunsoko ingi Mukulu nua ilunde ni ihi, shanga uhumile kikie mu matekeelo nazipigwe ni mikono. ²⁵Hangi shanga wi ailigwa ga ni mikono a ana adamu anga kina uloilwe kintu kitalao, kuiti u ng'wenso mukola wi inkiilya antu upanga ni mihupo ni intu ingiiza yihi. ²⁶Ku kiila muntu ung'wi, ai uzipilye u ingu wihi ni antu ni ikiie migulya a usu nui ihi, hangi waka aikilya matungo ni mimbi mu nkika ni ikiie. ²⁷Ku iti, atakiwe kumuduma Itunda, ni tai amupikiile nu kumulija, hangi ku kulu kuulu wikutili kuli ni kila ung'wi nu itu. ²⁸Ki talakwe kikie, kigendaa nu kutula nu upanga nuitu, anga iti mutungi nuanyu ung'wi nua ilumbiilyo nai uligitilye 'ki atuugwa akwe.' ²⁹Ku lulo anga itule usese ingi atuugwa ang'wa Itunda, shanga kutakiwe kusiga kina u itunda ingi anga zahabu, ang'wi shaba, ang'wi magwe, adudu nu sesilwe ku ulingi ni masigo a antu. ³⁰Ku lulo, Itunda ai ukilagiye i matungo ayo na upungu, kuiti itungili ulagiye antu ihi kila kianza ile itunu. ³¹Iki ingi ku nsoko uikile luhiku nuika milamula ihi ku tai ane ku muntu naiza ai umuholanilye. Itunda ai upumilye i kulu kuulu na mumtu uyu ku kila muntu pang'wanso nai umiukilye kupuma kuashi. ³²Ni antu a Athene nai akija inkani nia kiukigwa ku ashi, ang'wi ao akamukuna uPaulo, ila i auya akaligitya, "Ku ukutegeelya hangi ku nkani nia ikani ili." ³³Ze yakilaa pang'wanso, uPaulo aka aleka. ³⁴Kuiti ang'wi a antu ai ihanguie nu ng'wenso akahuiila, waze umoli uDionisio Mwareopago, nu musungu nuitangwaa Damari ni auya palungwi ni enso.

Chapter 18

¹Ze yakilaa imakani nanso, uPaulo ai uhegile ku Athene kulongola ku Korintho. ²Uko akamulija Muyahudi nuitangwaa Akwila muntu nua kabila nila Ponto, ung'wenso nu musungu nuakwe nuitangwaa Prisila ai apembilye kupuma uko ku Italia, ku nsoko uKlaudia ai ulagiye i Ayahudi ihi ahege ku Roma; uPaulo akapembya kitalao; ³uPaulo akikie nu kituma i milimo ni enso kunsoko nuanso witumaa mulimo nuipyani niyi nao. Enso ai iza azepya mahema. ⁴uPaulo akitambulya ni enso mi itekeelo kila luhiku nula kusupya. Ai uapemile i Ayahudi palung'wi ni Agiriki. ⁵Kuiti uSila nu Timotheo nai akapembya kupuma ku Makedonia, uPaulo ai usuntilwe nu Ng'wau Ngwelu kua kuiila i Ayahudi kina uYesu yuyo Kristo. ⁶Matungo i Ayahudi nai amukua nu kumukuna, iti uPaulo wikapununta u ng'wenda nuakwe ntongeela ao, nu kuatambuila, "Sakami anyu ni itule migulya a matwe anyu akola; Unene nimugila ikinkwaatya. kupuma itungili nu kulongoleka, kuahanga i anyangu." ⁷Iti gwa akahega kupuma pang'wanso akalongola mi ito nilang'wa Tito Yusto, Muntu nai wimukulya Itunda . Ito nilakwe ai likoli pakupi ni itekeelo. ⁸uKrispo, mutongeeli nu itekeelo palung'wi ni antu a mi ito nilakwe akamuhuiila uMukulu. Antu idu nia ku Korintho nai amigulye uPaulo ukuligitya ai ahuiie nu kogigwa. ⁹uMukulu akamutambuila uPaulo utiku kukiila ku nzila a muloto, "Leka kogopa, kuiti ligitya hangi leka kukilaga. ¹⁰Ku iti unene nkoli palung'wi nu ewe, hangi kutili nuikagama kuumela, ndogoelyo nkete antu idu mu kisali iki." ¹¹uPaulo akikie kuko ku itungo la ng'waka ung'wi ni myeli mutandatu wazemanyisa lukani nulang'wa Itunda mukati ao. ¹²Kuiti uGalio nai wakatendwa muhumi nua ku Akaya, Ayahudi ai imikile palung'wi nsuta nu Paulo nu kumutwala ntongeela a ituntu nila ulamuli, ¹³aze ligitya, "uMuntu uyu wiapemaa i antu kumukulya Itunda nsuta ni malagiilyo." ¹⁴Matungo uPaulo nai wakatula uloilwe kuligitya, uGalio aka atambuila i Ayahudi, "Unyenye Ayahudi, anga aza itule utumuli ang'wi ubipya, aza izeetula tai kuitumila u mulimo. ¹⁵Kuiti ku nsoko ingi makolyo, natulikile imakani ni mina , ni malagiilyo anyu, uugwa lamuli nyenye akola. Unene nimugila insula kutula mulamuli ku nkani nia makani nanso." ¹⁶uGalio akalagiilya ahege ntongeela ituntu nila ulamuli. ¹⁷Iti gwa, akamuamba uSosthene, mutongeeli nu itekeelo, akamukua ntongeela ituntu nila ulamuli. Kuiti uGalio shanga ai ukee nai akitumile. ¹⁸uPaulo, ze yakilaa kikie pang'wanso ku itungo ilipu, ai ualekile anyu ndugu nu kulongola na meli ku Siria palung'wi nu Prisila nu Akwila. Ze ikili nu kuhega pa bandari, ai uzue insingi niakwe ku nsoko ai watula walapaa kutula munazili. ¹⁹Nai akapika ku Efeso, uPaulo ai umulekile uPrisila nu Akwila pang'wanso, kuiti ung'wenso mukola akingila mi itekeelo nu kitambulya ni Ayahudi. ²⁰Nai amutambuie uPaulo wikie ni enso ku itungo ilipu, nuanso ai uhitile. ²¹Kuiti wakahega kitalao, aka atambuila, "Nikasuka hangi kitalanyu, agaitule ingi ulowa wang'wa Itunda." Ze yakilaa pang'wanso, wakahega ku meli kupuma ku Efeso. ²²uPaulo nai wakasima ku Kaisaria, ai unankie kulongola kulilamusha itekeelo nila ku Yerusalemu, uugwa akasima pihi ku itekeelo nila ku Antiokoa. ²³Ze yakilaa kikie ku itungo ilipu pang'wanso, uPaulo ai uhegile kukiila nkika nia ku Galatia ni Frigia nu kuakinyila inkolo i amanyisigwa ihi. ²⁴Muyahudi ung'wi nuitangwaa Apolo, nai utugiwe uko ku Alexandria, ai upembilye ku Efeso. Ai ukete nu ulingi mu kuligitya hangi muhugu mu ukilisigwa. ²⁵uApolo ai watulaa ulagiwe mu umanyisigwa nua Mukulu. Ku kinya uli nai ukete nu ukamatiku mu nkolo, ai wiligityaa nu kumanyisa ku uziza imakani namutuile uYesu, ila ai ulingile udu u wogigwa nuang'wa Yohana. ²⁶uApolo akandya kitamulya ku ukamatiku mi itekeelo. Kuiti uPrisila nu Akwila nai akamija, ai azipilye kihumbashuya nu ng'wenso hangi akamuganuila migulya a nzila niang'wa Itunda ku uziza, ²⁷Nai wakahung'wa insula kuhega kulongola ku Akaya, anyandugu ai amukinyie inkolo nu kuakilisilya ibada i amanyisigwa niakoli ku Akaya iti ahume kumusingiilya. Nuikapikiila, ku ukende ai ua aiiye nangaluu awo nai ahuiie. ²⁸Ku ngulu niakwe ni mahala, uApolo ai uakiile i Ayahudi mu kihenga wazelagiila kukiila ukilisigwa niya kina uYesu yuyo Kristo.

Chapter 19

¹Ikutula kina uApolo nai wakatula ku Korintho, uPaulo akakila matumbi a migulya nu kupika kisali nika Efeso, hangi wakahanga amanyisigwa kituunga kung'wanso. ²uPaulo aka atambuila, "Itii, ai mumusingiye uNg'wau Ng'welu nai muhuiie?" Aka mutambuila, "Aa, shanga ai kuhumile ga nukija kutula uNg'wau Ng'welu." ³uPaulo akaligitya, "Itungili unyenye ai mogigwe uli?" Akaligitya, "Mu wogigwa nuang'wa Yohana." ⁴Uugwa uPaulo akasukiilya, "uYohana ai wogilye ku wogigwa nua kila itunu. Aka aila i antu awo kina atakiwe kumuhuiila uyo naiza uzeepembya zeyakilaa nuanso, kuiti, uYesu." ⁵Antu nai akija u lukani ulu, akogigwa ku lina nila Mukulu uYesu. ⁶Hangi ikutula uPaulo nai wakaikila i mikono akwe migulya ao, uNg'wau Ng'welu wakiza migulya ao nu kandya kitunta ku ntambu nu kulota. ⁷Jumla ao ai akoli agoha apikiie ikumi na abiili. ⁸uPaulo ai ulongoe mi itekeelo akaligitya ku ukamatiku ku matungo a myeli itaatu. ai utuile utongee u witambuliyi nu kualuta i antu kutula imakani natulikile nu utemi nua ang'wa Itunda. ⁹Kuiti i Ayahudi auya ai atulaa ilugoha hangi ni shanga ijaa, ai andilye kutambula ubii kutula i nzila ang'wa Kristo ntongeeela iumbi. Uugwa u Paulo ai ulekenukile ni enso hangi aka abagula i ahuiili kahelu ni enso. Nu ng'wensu ai wandilye kuligitya kila luhiku mu kianda nika Tirano. ¹⁰Iki ai kilongolekile ku myaka ibiili, ku lulo ihi nai atulaa ikii mu Asia ai igule u lukani nila Mukulu, ihi i Ayahudi ni Ayunani. ¹¹Itunda ai watulaa ukituma makani makulu ku mikono ang'wa Paulo, ¹²kina ga ni alwae ai akomigwe, ni ahing'wi ai a apumile, itungo nai ahoile u mukako nu ng'wenda nai ipumile mu muili nuang'wa Paulo. ¹³Kuiti ai amoli Ayahudi akuhiilya a hing'wi ai alongoe muhinzo kukiila i kipango ni kanso, ai alitumie i lina nilang'wa Yesu ku nsoko a utumili nua akola. Aze atambuila awo nai akete i ahing'wi; Azeligitya, "Kumulagiilya mupume mu lina nilang'wa Yesu naiza uPaulo ukimutanantya." ¹⁴Nai itumile aya ai atulaa ana mupungati ang'wa kuhani nu Mukulu nua Ayahudi, uSkewa. ¹⁵Ahing'wi aka asukiilya, "uYesu kumulingile, nu Paulo kumulingile; Kuiti unyenye ingi a anyenyu?" ¹⁶Uyo u hing'wi mukati a muntu waka aputila i akuhiilya a hing'wi nu kuakilya i ngulu nu kua kua. Uugwa akamanka kupuma ito ilo aze ikipwi nu kuaaligwa. ¹⁷Ikani ili likakumuka ku ihi. Ayahudi ni Ayunani, naza ikiee uko ku Efeso. Akatula nu woa nangaluu, ni lina nila Mukulu likakila ku kuligwa. ¹⁸Hangi, idu a ahuiili ai azile hangi akihanguila hangi azepumilya intendo nimbi nai itumile. ¹⁹Idu ai atulaa akituma ukiliki akilingiila i mbugulu niao, akaisonsa ntongeeela a kila muntu. Itungo nianso nai aka allya insailo nia intu nianso ai yatulaa ipande magana a nzogu makumi a taano niya mpia. ²⁰Iti gwa ulukani nula Mukulu likakondaniila ku ugali nangaluu mu ngulu. ²¹ni ang'wa Paulo kukondaniilya u uailya nuakwe uko ku Efeso, Ung'wau Ng'welu aka atongeeela kulongola ku Yerusalemu ku kiila ku Makedonia ni Akaya; Akaligitya, Ze yakilaa kutula kung'wanso, intakile ki henga ni Rumi ga." ²²uPaulo waka alagiilya ku Makedonia i amanyisigwa akwe a biili, uTimotheo nu Erasto, naza atulaa amuaiiye. Kuiti nuanso mukola wakasiga ku Asia ku itungo. ²³Itungo lilo ai ipumiie minyomo ukulu uko ku Efeso kutula inzila iyo. ²⁴Mutyani ung'wi i lina nilakwe Demetrio, naiza uzipilye i a dudu nia mpia ni itunda uDiana, ai wiletaa usuluja ukulu ku atyani. ²⁵Uugwa akailingiila i atyani nia mulimo nuanso nu kuligitya, "Akulu, mulingile kina mu usulsja uwu usese kingilya mpia idu." ²⁶Mihengile nu kija kina, shanga udu apa ku Efeso, ila pakupi Asia ihi, uyu uPaulo wa apemaa nu kuapiula i antu idu. Ukuligitya kina kutili i itunda naiza azipigwe ku mikono. ²⁷Hangi shanga udu ikoli ulugu kina usuluja nuitu ukutula shanga utakiwe hangi, kuiti ga ni itekeelo nilang'wa itunda nu musungu niiza mukulu uDiana uhumile kuholwa kutula mugila anga ndogoelyo. Hangi aza uzee huma ga nukulimilya u kulu nuakwe, nuanso naiza ku Asia ni ihi limukulyaa. ²⁸Nai akija aya, ai izuiwe ni ikuo nu kuzogolya, azeligitya, "uDiana nua ku Efeso ingi mukulu," ²⁹Kisali kihi kikizula minyomo, ni antu akamanka palung'wi mukati a kianda nika miginso, aka a amba ia nyamuhinzo auya nu Paulo, Gayo nu Aristariko, naiapumile ku Makedonia. ³⁰uPaulo ai uloilwe kingila miumbi nila antu, kuiti i amanyisigwa ai amugiiye. ³¹Ga ni, ang'wi a afisa nia mukoa nu Asia naza atuile ahumbauya akwe akamutwaile lukani ku ngulu nu kumulompa waleke kingila mu kianda nika miginso. ³²Ang'wi a antu ai atulaa akuligitya i kintu iki ni auya ikani ilo, ku nsoko iumbi nila antu ai latulaa lahalinkanilwa. Idu ao shanga ai ahumile ga nu kulinga ku niki ai azile palung'wi. ³³Ayahudi akamuleta uIskanda kunzi iumbi nila antu nu kumuika migulya ntongeeela a antu. uIskanda akapumya ilingasiilyo ku mukono nuakwe nu kupumya uganulwa ku antu. ³⁴Kuiti nai akalinga kina ung'wensu ingi Muyahudi, ihi akazogolya ku luli lung'wi ku itungo nila saa ibiili, "uDiana ingi mukulu nua Aefeso." ³⁵Ze yakilaa u talishi nua kisali ku likilaja i umbi, ai uligitilye, "Unyenye agoha nia ku Efeso, ingi nyenyu ni shanga ulingile kina i kisali iki nika Efeso ingi musununja nui itekeelo ni lang'wa Diana nu mukulu ni iyo ipisha nai igwie kupuma kilunde?" ³⁶Kihenga gwa kina i makani aya shanga ahumikile, kutakiwe kutula nu ulyuuku hangi leki kitumi kihi ku ukau. ³⁷Ku ndogoelyo muitangile i antu awa apa pi ibalaza naza shanga i ii itekeelo ang'wi shanga anya kumukuna itunda nuitu nu musungu. ³⁸Ku lulo, anga ize uDametrio ni atyani niakoli palung'wi nu ng'wensu akete mitumbo ku muntu wihi, i mabalaza akoli ng'walyi ni aliwali amoli. Ni aletwe ntongeeela a lukani. ³⁹Kuiti anga ize u ewe udume kihi kutula makani ni mangiiza, akitung'wa mi ianza

nila tai taai. ⁴⁰Ku tai kukoli mu ulugu nua kusigwa ibii kutula minyomo luhiku ulu. Kutili nsoko a ushapu uwu, hangi shanga kuutula nu uhumi nua kuganula. ⁴¹Ze yakilaa kuligitya aya, aka asapatilya ai anyianza.

Chapter 20

¹Ze yakilaa u minyomo kuhila, uPaulo akaitanga i amanyisigwa nu kuakinyila. Ugwa kualaga nu kuhega kulongola ku Makedonia. ²Nung'wenso nai wakondya kukila mikoa nanso hangi ai watula ukuakinyila i ahuiili, akingila mu Uyunani. ³Ze yakilaa ung'wenso kutula pang'wanso ku itungo nila myeli itaatu, ushaala ai uze pigwe ki talakwe ni Ayahudi nai watula ukuhumbeela kutunga muhinzo ku nzila a luzi kutunga ku Shamu, iti akasiga kusuka kukiila ku Makedonia. ⁴Nai akuie nu ng'wenso kupikiila ku Sopatro, ng'wana nuang'wa Pirho kupuma mu Berea; Aristariko nu Sekundo, ihi kupuma mu ahuiili nia ku Athesalonike; uGayo nua ku Derbe; Timotheo, Tikiko nu Trofimo kupuma ku Asia. ⁵Kuiti antu awa akondyaa kutongela hangi ai atulaa akulindiila uko ku Troa. ⁶Ku nzila na luzi kupuma ku Filipi ze yakilaa luhiku nula mikate ni shanga i ikiwe igai, nu mu mahiku a taano ki ka apikiila ku Troa. Ki kiki kuko ku mahiku mu tandaatu. ⁷Ga nu luhiku nulang'wandyo nula wiki, nai kukoli kilingiie palung'wi iti ku uega u mukate, uPaulo ai witambuuye ni ahuiili. Ai watulaa ukuzipya kuhega mudau akwe, itigwa akalongoleka kuligitya kupikiila u utiku wigengu. ⁸Ai ikoli intala idu mu shumba nika migulya naiza kilundiie palung'wi. ⁹Mi ibolomyo ai ukoli wikiie muhumba ung'wi i lina nilakwe Utiko, naiza ulemeigwe nu tulo mulito. Ga nu Paulo nai watula ukutanantya ku itungo ilipu, u umuhumba uyu, aze ulae, akagwa pih kupuma mu gorofa a kataatu hangi ai ukugilwe aze ukule. ¹⁰Kuiti uPaulo wakasima pih, ai wigooe ng'wenso mukola migulya akwe, akamu ungatila. Ugwa akaligitya, Leki kuhung'wi ukata, ku nsoko ukoli mupanga. ¹¹Ugwa akanankila hangi mu golofa nu ku uega u mukate, akalya. Ze yakilaa kitambuila ni enso ku itngo ilipu kupikiila maniambwa, akahega. ¹²Akamuleta uyo u muhumba aze mupanga akiloelya nangaluu. ¹³Usese akola ai kutongee ntongeeela ang'wa Paulo ku meli hangi kikatunga ku Aso, naza usese kuzipilye kumuhola uPaulo kuko. Iki kiko ung'wenso mukola ai uloilwe kituma, ku nsoko ai uzipilye kulongola kukiila mihi ni nyumu. ¹⁴Nai wakapika uko ku Aso, kikamunankilya mu meli kikalongola ku Mitilene. ¹⁵Ugwa usese kakahumbuka kupuma kung'wanso nu luhiku nula kabiili ai kupikile nkika a kabiili na kisiwa nika Kio. Luhiku nai lutyatile, kikapikiila ku kisiwa nika Samo, nu mudau akwe kikapika kisali nika Mileto. ¹⁶Kunsoko u Paulo ai watulaa walamula kutunga muhinzo kukiila ku Efeso, iti kina waleke kutumila itungo ilipu lihi mu Asia; ku ndogoelyo ai watula nu upepele nua kukaya ku Yerusalemu kunsoko a luhiku nula Pentekoste, anga ai ihumike nuanso kituma iti. ¹⁷Kupuma ku Mileto akalagiilya antu kupika ku Efeso hangi akaitanga anyampala ni itekeelo. ¹⁸Nai akapika kitalakwe, aka atambuila, unyenye akola mulingile puma u luhiku nula ng'wandyo nai mpambatile apa ku Asia, iti nai nkoli kitalanyu matungo ihi. ¹⁹Nitumile ku Mukulu ku ulyuuku wihi hangi ku liholi, nu lwago nai lumpatile unene ku isui nila Ayahudi. ²⁰Mulingile iti naiza shanga ai nigiiye kutanantya kitalanyu kintu kihi naza kituile ka kusanigwa, ni iti unene nai numumanyisilye kihenga ga ni kulongola ito ku ito. ²¹Mulingile iti unene nai nongolekile kualanga i Ayahudi ni Ayunani migulya a kila itunu kung'wa Itunda nu u huiili mu Mukulu nuitu uYesu. ²²Ni itungili, gozeeli, unene, nize nkoli nu muhuiie u Ng'wau Ng'welu kutunga ku Yerusalemu, ndeke kumalinga i makani niiza akumpumila unene kung'wanso, ²³ila ku nsoko u Ng'wau Ng'welu winkuiila unene mu kila kisali hangi wiligitya kina i minyororo nu lwago zizo inindiie. ²⁴Kuiti unene shanga ai nsigile kina u likalo nu lane ingi ku nzila ihi na nsailo kitalane, iti nihume kumalinkilya u lugendo nu lane nu uaiilya nai nsingiiye kupuma ku Mukulu uYesu, kukuiila u lukani nu luza nula ukende nuang'wa Itunda. ²⁵Ni itungili, goza, ningile kina ihi, mukati ao mu awo nai nongoe kuatanantilya u Utemi, shanga mukunihenga u usu hangi. ²⁶Ku lulo kumu kuiila lelo yiyi, kina nimugila igazo ku sakami a muntu wihi. ²⁷Ku ndogoelyo shanga ai nigiiye kumutanantilya u ulowa nuang'wa Itunda. ²⁸Ku lulo tuli akendegeeli migulya anyu unyenye akola, ni migulya idale lihi niize u Ng'wau Ng'welu umuikile unyenye kutula miasunja. Tuli miakendegeeli ku usunja umilundo nua Mukulu, naiza uliguile ku sakami akwe mukola. ²⁹Ningile kina ze yakilaa kuhega kitalane, mbugi ni ntaki yukingila mitalanyu, hangi ihite kuliaisiilya idale. ³⁰Ningile kina ga nu mukati anyu akola, ang'wi a antu azile nu kuligitya makani a mulimili, iti kualuta i amanyisigwa a atyate enso. ³¹Ku lulo mutule miho. Kimbukiilyi kina ku myaka i taatu shanga ai nihumile kuleka kumanyisa kila ung'wi anyu ku liholi utiku nu mung'wi. ³²Ni itungili unene naminkiilya kung'wa Itunda, nu kulukani nula ukende nuakwe, naiza luhumile kumuzenga nu kuminkiilya isalo palung'wi ni enso ihi niaikilwe ikulyo kung'wa Itunda. ³³Shanga ai nkete nsula a mpia, zahabu, ang'wi a ng'wenda. ³⁴Mulingile unyenye akola kina i mikono iyi ininkiye u lwinzo nulane mukola nu lwinzo nula awo nai akoli palung'wi nu nene. ³⁵Mu makani ihi ai numinkiye mpyani a iti ni mutakiwe ku a aiilya ia nyeku ku kituma i milimo, ni iti ni mutakiwe ku kimbukiilya i makani a Mukulu uYesu, makani naiza u ng'wenso mukola ai uligitilye; "Ingi ibahu kupumya kukila kusingiilya." ³⁶Ze yakilaa kuligitya kinya iti, ai utugamile akalompa palung'wi ni enso. ³⁷Ihi akalila nangaluu nu kumugwila uPaulo mu nkingo nu kumulungila. ³⁸Ai ahumilwe kinya uwai ikilo nila ihi ku nsoko a iko naiza watulaa ukiligitilye, kina nangaluu shanga akihenga u usu nuakwe hangi. Ugwa akamutindikiilya mu Melikebu.

Chapter 21

¹Matungo nai katula kalekanuka ni enso, nu kutunga muhinzo mu luzi, ai kupikiie moja kwa moja mu kisali nika Kosi, nu mudau akwe kikapikiila kisali nika Rodo, nu kupuma kung'wanso kikapikiila kisali nika Patara. ²Nai kuligilye i meli nikuputa kulongola ku Foenike, ai kunankie kikatunga umuhinzo. ³Nai kikapika ntongeela a kisiwa nika Kipro, kikakileka nkika a kisungu, kikatunga u muhinzo kupikiila ku Siria, kikaika i nanga mu kisali nika Toro, ku nsoko kung'wanso kuko i meli ai atulaa isimiligwe i miligo akwe. ⁴Ze yakilaa kuihenga i amanyisigwa, ki kiki kung'wanso mahiku mupungati. iAmanyisigwa awa akamutambuila uPaulo ku kiila ku Ng'wau ng'welu kina u ng'wenso waleke kupambata ku Yerusalemu. ⁵Nai kapikiilya ga ni mahiku nanso, u sese kikahega kulongola yitu. Ihi palung'wi, ni asungu ao ni ana ao, ai akutindikiye munzila yitu kupikiila nai kikapuma kunzi a kisali. Ugwa kikatugama mu nshemba, kikalompa, kikilaga kila ung'wi. ⁶Kikanankila i meli, kunu nienso akasuka ku mato ao hangi. ⁷Nai kikamala ga nu muhinzo nuitu kupuma ku Tiro, kikapikiila ku Tolemai. Pang'wanso ai kika alamusha i anyandugu, nu kiki nienso ku luhiku lung'wi. ⁸Mudau akwe kikahega kikalongola ku Kaisaria. uSese kikingila mi ito nilang'wa Filipino, mutanantya nua nkani ninza, nai watulaa ung'wi nu awo ni mupungati, nu sese ki kiki palung'wi nu ng'wenso. ⁹Muntu uyu ai ukete ananso anne a mudama ai ilotaa. ¹⁰Ze yakilaa kiki kung'wanso ku mahiku kituunga, akasima kupuma ku Uyahudi munyakidagu ung'wi nuitangwa Agabo. ¹¹Nuanso ai uzile kitaitu hangi akauhola u mukoha nuang'wa Paulo. ku uwu ai witungile migulu ni mikono akwe mukola nu kuligitya, "Ng'wau Ng'welu wiligityaa itii," "Ayahudi nia ku Yerusalemu akumutunga u muntu niiza mukola hii nua mukoha uwu, ni enso akuminkiilya mu mikono a antu ni anyangu." ¹²Nai kikija i makani nanso, usese ni antu nai atulaa ikie i kianza ni kanso ai kumusingilye uPaulo waleke kunankila kulongola ku Yerusalemu. ¹³Ugwa uPaulo ai usukiye, "Mukituma ntuni, mukulila nu kunihumya ukata mu nkolo ane? ku ndogoelyo nkoli nkondaniie, shanga kutungwa udu, kuiti ga nukushila kuko ku Yerusalemu ku nsoko a lina nila Mukulu uYesu." ¹⁴Ku iti uPaulo shanga ai uloilwe kupeng'wa, ai kulekile nu kuligitya, "Ugwa ulowa nuang'wa Itunda utumike." ¹⁵Ze yakilaa i mahiku nanso, ai kuhoile i mpinda yitu nu kunankila ku Yerusalemu. ¹⁶Ze yakilaa i amanyisigwa kupuma ku Kaisaria ai ityatile nu sese ga. Akamuleta muntu ung'wi nui tangwaa Mnasoni, muntu nua ku Kipro, mu manyisigwa nua kali, naiza kiki nu ng'wenso. ¹⁷Nai kikapikiila ku Yerusalemu, anyandugu ai akusingiye ku ulowa. ¹⁸Mudau akwe uPaulo ai ulongoe palung'wi nu sese nu Yakobo, ni anyampala ihi nai akoli. ¹⁹Ze yakilaa kualamusha, ai uinkiiye i makani naizaa Itunda witumile mukati ao i anyangu kukiila uaiilya nuakwe. ²⁰Matungo nai akija nanso, akamulumbiilya Itunda, hangi akamutambuila, "Wihengaa, munyandugu, akoli magana a nzogu anga ahuiie mukati a Ayahudi. Nienso ihi akete nsula kuamba ilagilyo. ²¹Atambuiwe kutula u ewe, kina ukumanyisa i Ayahudi ni ikiie mu anyangu kulekanuka nu Musa, ni kina ukuatambuila aleke kuatwala i kidamu i ana ao, hangi aleke kutyata i ntendo nia kali. ²²Kutakiwe kitume ntuni? Kutile u mintumbo aki giilya kina u ewe wapikiila. ²³Iti itume iko usese ni ku ukutambuila itungili; kukete antu anne naza aikile ndagu. ²⁴Ahole i antu awa hangi wielye mukola palung'wi ni enso, nu kualipilya u ugulwa nu ao, iti ahume kuzula i matwe ao. Ugwa kila ung'wi waliye kilinga kina imakani nai atambuiwe kutula u ewe ingi a uteele. Akimanyisa kina u ewe ga utyatile ilagilyo. ²⁵Kuiti ku makani a anyangu naza atulaa ahuiili, ai kukilisilye nu kupumya i malagiilyo kina atakiwe kihuja ni intu naza ipumigwe isongelyo ku a dudu, ni sakami, kupumiila ni iko naza kigogilwe, hangi ihuje nu usambo." ²⁶Ugwa, uPaulo aka aholda i agoha, nu luhiku nula kabiili, akielya u mukola palung'wi ni enso, akingila mu Itekeelo, kutanantya i tungo nila mahiku na kielya, kupikiila isongelyo lipumigwe ku nsoko a kila ung'wi ao. ²⁷Mahiku nanso ni mupungati nai ahumbela ku ulinkiila, ze yakilaa i Ayahudi kupuma ku Asia akamihenga uPaulo Mitekeelo, ni anyianza akataka, hangi akamugoela u mukono. ²⁸Ai atulaa akuzogolya, "Antu a Israeli, kuaiilyi, Uyu ingi yuyo muntu nuenda amanyisa i antu kila nkika i makani niiza nsuta ni antu, ilagilyo, ni kianza iki. Wa aleta ga ni Ayunani mu Itekeelo nu kuika kibudu kianza apa ni pelu. ²⁹Ku nsoko u ng'wandyo ai atulaa amihenga uTrofimo Muefeso aze ukoli palung'wi nu ng'wenso mu kisali, ni enso ai asigiie kina uPaulo ai wamuletaa mitekeelo. ³⁰Kisali kihi ai katulaa nu ukunguali, ni antu akamanka palung'wi nu kumuamba uPaulo. Akamupumya kunzi i Itekeelo, ni milango nkua ikalugailwa. ³¹Nai ikatula akugema kumubulaga, inkani ikamupikila u mukulu nua anyamba nia usunji kina i Yerusalemu ihi ai atulaa izula minyomo. ³²Itungo lilo aka aholda i asunja nu mukomoli akalimankiila iumbi. Matungo i antu nai akihenga u mukulu nua idale nila asunja, akaleka kumukua uPaulo. ³³Ugwa u mukulu nu idale ai umuhumbee nu kumuamba uPaulo, hangi akalagiilya watungwe minyororo ibiili. Akamukolya nuanso ingi nyenyu hangi ukituma ki ntuni. ³⁴Ang'wi ao a antu mi umbi ai atulaa akubunuka i kintu iki ni auya kingiiza. Ku nsoko u mukomoli shanga ai uhumile kuatambuila kihi ku nsoko a iyogo ilo, akalagiilya uPaulo waletwe mukati itando. ³⁵Ugwa nai wakupika mu munankiilo, akaholwa nu asikali ku nsoko a minyomo nu i umbi. ³⁶Ndogoelyo i umbi nila antu ai limutyatiie nu kulongoleka kukua iyogo, "Muheji uyu." ³⁷uPaulo nai watula ukuletwa mukati itando, ai

umutambuie u mukulu nu idale, "Nihumilene nukutambuile kintu?" Umukulu uyu nu idale akaligitya, "itii ukutambula Kiyunani?"³⁸Itii, u ewe shanga wi uyo u Mumisri naiza u ng'wandyo ai utongee u upiluki hangi ai uhoile i a kilemu magana a nzogu anne mu wii?"³⁹uPaulo akaligitya, "Unene ni Muyahudi, kupuma kisali ka Tarso a ku Kilikia. Unene ni munya ihi nua kisali ni kikumukile. Numulompile, mundeke nitambulye ni antu."⁴⁰Itungo u mukomoli nai umulekee, uPaulo akimika pa munankiilo hangi akapumya kilingasiilyo ku antu ku mukono nuakwe, Itungo nai ikoli ihitwii nangalu, akitambuila ni enso ku Kiebrania. Akaligitya,

Chapter 22

¹"Anyandugu ni a tata ane, tegeelyi u uguniilyi nuane ni nikawituma kitalanyu itungili." ²"Anyianza nai akija uPaulo ukuligitya ni enso ku Kiebrania, aka kilaga. Akaligitya." ³Unene ni Muyahudi, ntugiwe kisali ka Tarso kipango nika Kilikia, ila aindigiye i kimanyi mu kisali iki, mu migulu ang'wa Gamalieli. Ai manyisigwe kunuganiila ni nzila nziza nia malagiilyo a atata itu. Unene ni munyangulu kung'wa Itunda, anga u nyenye mihi ni mili ilelo. ⁴Ai niagilye ku nzila iyi kupikiila insha; nika atunga agoha ni asungu nu kuagumila mu kadulumu. ⁵Ga nu kuhani nu mukulu ni anyampala ihi ahumile kupumya u ukuili kina ai nsingiye ibada kupuma kitalao ku nsoko a anyandugu niakoli ku Dameski, kitalane unene kutunga u muhinzo kulongola kung'wanso. Ai ituile nialete antu ku Yerusalemu ku nzila iyo iti atungwe nu kulingwa njuguda. ⁶Ai ipumie kina pang'wanso nai natula nkoli muhinzo nu kuhumbeela ku Dameski, itungo nila mung'wi kupumbugiilya welu ukulu ukapumila kilunde ukandya kunelya. ⁷Nikagwa pihi hangi nikija luli lukumbila, 'Sauli, Sauli ku niki ukuntasha?' ⁸Nikasukiilya, 'u ewe wi nyenyu, Mukulu?' Akantambuila, 'Unene ni Yesu Munazaeti, naiza u ewe ukuntasha.' ⁹Awo nai akoli palung'wi nu nene ai ihengile u welu, ila shanga ai igulye u luli nulang'wa uyo nai uligitilye nu nene. ¹⁰Nikaligitya, 'Nitume ntuni, Mukulu?' uMukulu akantambuila, Imike hangi wingile mu Dameski; kung'wanso ukutambuilwa kila i kintu nutakiwe kituma.' ¹¹Shanga ai nihumile kihenga kunsoko a welu nua welu uwo, uugwa nikalongola ku Dameski ku kutongwa ni mikono nua awo nai akoli nu nene. ¹²Kung'wanso nikatankana nu muntu nai witangwa Anania, ai watulaa muntu nai uambile ilagiilyo hangi munya ku kuligwa ntongeela a Ayahudi ihi nai ikiie kung'wanso. ¹³Akapembya kitalane, akimika ntongeela ane, nu kuligitya, Munyandugu Sauli, ulije kihenga. 'Ku itungo lilo liilo nikihenga.' ¹⁴Akaligitya, 'Itunda nua atata itu ukuholanilye u ewe ulije kulinga u ulowa nuakwe, kumihenga uyo ni munya tai ane, nu kija u luli nulupembeeye milangu nilakwe. ¹⁵Ku nsoko ukutula wi mukuiili kitalakwe nu kuantu ihi migulya a naza umihengile nu kigiilya. ¹⁶Uugwa itungili ku niki ulindiie? Uka, wogigwe, woje i milandu ako, uzelitanga i lina nilakwe.' ¹⁷Ze yakilaa kusuka ku Yerusalemu, hangi nai natula kipolya mukati itekeelo, ikapumila kina nikinkiiligwa muloto. ¹⁸Nikamihenga ukuntammbuila, 'kagupa upume mu Yerusalemu ku ukau, ku nsoko shanga augombile u ukuili nuako kutula unene.' ¹⁹Nikaligitya, 'Mukulu, enso akola alingile ai nia tungile mu kadulumu nu kuakua awo nai akuhuiie mu kila itekeelo. ²⁰Ni sakami ang'wa Stefano mukuiili nuako nai ihunuwe, Unene ga ai nkoli nimikile pakupi nu kugomba hangi ai natulaa kusunja ang'wenda a awo nai amubulagile.' ²¹Kuiti ai untambuile, 'Longola, ku nsoko unene nika kulagiilya ulongole kuli ku anyangu.' ²²Antu akamulekela waligitye migulya a lukani ulu. Kuiti panyambele akitunta nu kuligitya, "muheje u muntu uyu mi ihi; ku nsoko shanga iziza wikie." ²³Nai akatula akitunta, nu kuguma i ang'wenda ao nu kupekula u lunkundi migulya, ²⁴u mukomoli nu mukulu akalagiilya uPaulo waletwe mitando. Akalagiilya wakoligwe kunu wazekuwa i mikoha, iti u ng'wenso mukola walinge ku niki ai atulaa akumuzogoelya iyogo kinya iti. ²⁵Ga ni iti nai atulaa amutunga ku ndigi, uPaulo aka mutambuila u akida uyo nai wimikile pakupi nu ng'wenso, "Itii! ingi tai ane kitalanyu kumukua u muntu niza Murumi hangi wakili kulamulwa?" ²⁶U akida uyo nai wakija i makani aya, akalongola ku mukomoli nu mukulu nu kumutambuila, wazeligitya, " Uloilwe kituma ntuni? ku ndogoelyo u muntu uyu ingi murumi." ²⁷uMukomoli nu mukulu akapembya nu kumutambuila, "Ntambuile, itii, u ewe wi munya kisali nua ku Rumi?" uPaulo akaligitya, "Uu." ²⁸Umukomoli aka asukiilya, "Ingi kukiila ngele nkulu a mpia uugwa ai ndigilye u unya kisali." Kuiti uPaulo akamutambuila, "Unene ni murumi nua kutugwa." ²⁹Uugwa awo nai akoli ihambile kulongola kumukolya akahega nu kumuleka itungo lilo liilo. Nu mukomoli nu ng'wenso akitumba, nai wakalinga uPaulo ingi Murumi, hangi ku nsoko wamutungaa. ³⁰Luhiku nai lutyatile, u mukomoli nu mukulu ai uloilwe kulinga i tai kutula usemelwa nua Ayahudi kung'wa Paulo. Iti gwa akamutunguila i nyuli niakwe akalagiilya i akulu nia akuhani ni anza lihi litankane. Akamuleta uPaulo pihi, nu kumuika pa kati ao.

Chapter 23

¹uPaulo aka agozeela kung'wandyo i antu ianza nu kuligitya, "Anyandugu ane, nkie ntongeela ang'wa Itunda ku nsula nziza kupikiila lelo iyi." ²uKuhani nu mukulu uAnania aka alagiilya awo nai imikile pakupi nu ng'wenso amukue ilangu nilakwe. ³Uugwa uPaulo akamutambuila, "Itunda uku ukua nu ewe, ikiligo nai lipoguhiwe inswakaala. Wikie ukunamula ku ilagiilyo, nu ewe ukundagiilya nkuwe nsuta ni malagiilyo?" ⁴Awo nai akoli imikile pakupi nu ng'wenso akaligitya, "Iti uu nu kumutukila u kuhani nu mukulu nuang'wa Itunda?" ⁵uPaulo akaligitya, "alunaa ane, unene shanga azaningile kina uyu ingi kuhani nu mukulu. Ku nsoko ikilisigwe, shanga ukuligitya ibibi migulya a mukulu nua antu ako." ⁶uPaulo nai wakhenga ya kina i nkika ing'wi ni ianza ingi Asadukayo ni auya ingi Afarisayo, akitunta nukuligitya, anyandugu ane, unene ni Mufarisayo, ng'wana nua Mufarisayo. Ingi ku nsoko iyi nsumbiye ku ukamatiku u wiukigwa nua ashi nikulamulwa nu enso." ⁷Nai wakamaligitya aya, Wikungumi ukulu ukapumila mukati a Afarisayo ni Asadukayo, ni ianza likagalanuka. ⁸Ku iti iAsadukayo iligitya kutile u wiukigwa, malaika ang'wi ng'wau ng'welu, ila i Afarisayo iligitya aya ihi akoli. ⁹Minyomo ukulu ukapumila hangi ang'wi a amanyi nai akoli nkika a Afarisayo akimika nu kisija, azeligitya, "shanga kihengile kihi ni kibibi kung'wa muntu uyu. Uli anga u Ng'weu ng'welu ang'wi malaika uligitile nu ng'wenso?" ¹⁰Itungo nai lipumie ikolyo ikulu, mukulu nu idale ai witubiule kina uPaulo ai uzee tamulanigwa mapuli mapuli ni enso, iti gwa akalagiilya i anyidale asime pihi nu kuhola ku ngulu kupuma ku anyianza ni ianza, nu kumuleta mi itando. ¹¹Utiku nai utyatile uMukulu ai wimikile pakupi nu ng'wenso nu kuligitya, "Leka kitumba, Ku nsoko unkuiie mu Yerusalemu, iti ukupumya ukuili ga nu mu Roma." ¹²Nai ukela, ang'wi a Ayahudi ai azipilye ilago nu kitanga kizumi migulya ao akola; ai aligitile kina shanga ikalya ang'wi kung'wa kihi kupikiila ni ikamubulaga uPaulo. ¹³Ai akoli antu makumi anne ikilo naza azipilye isui ili. ¹⁴akalongola ku akulu a akuhani ni anyampala nu kuligitya, "Ki ika akola mu kizumi kikulu, kuleke kulya kihi kupikiila kamubulaga uPaulo. ¹⁵Iti gwa itungili, ianza limutambuile u mukomoli nu mukulu wamulete kitalanyu, anga kina mukulamula usemelwa nuakwe ku uziza. Kitaitu usese kukoli kihambile kumubulaga ze wakili kupika apa." ¹⁶Kuiti ung'wana nua muluna musungu wang'wa Paulo wakija kina likoli isui, akalongola akingila mukati i itando nu kumutambuila uPaulo. ¹⁷uPaulo akamitanga u akida ung'wi akaligoty, "Muhole u muhumba uyu kung'wa mukomoli; ku nsoko ukete lukani nula kumutambuila." ¹⁸Uugwa u akida akamuhola u muhumba uyo akamutwala kung'wa mukomoli nu mukulu akamutambuila, "uPaulo u mutungwa uyo aza unintangile wandagiilya nukuletele u muhumba uyu kitalako. Ukete lukani nula ku utambuila." ¹⁹uMukomoli uyo nu mukulu akamuamba ku mukono akibagula nu ng'wenso ku mpelo, nu kumukolya, "Ingi kintu kii nuloilwe kuntambuila?" ²⁰Umuhumba uyu akaligitya, "Ayahudi igombilye ku ulompa umulete uPaulo mudau mi ianza anga kina aloilwe kulija nkani niakwe ku uziza ikilo. ²¹Uugwa u ewe uleke kugomba ku ndogoelyo antu makumi anne ikilo akumutungila. Itungile ku kizumi, aleke ga nu kulya ang'wi kung'wa kupikiila ni ikamubulaga. Ga ni itungili akoli akondaniie, aze alindiie ugombigwa puma kitalako." ²²Uugwa umukomoli uyo nu mukulu akamuleka u muhumba walongole yakwe, ze yakilaa kumulagiilya "waleke kumuila muntu wihi nia kina wamuganuila aya." ²³Akaitanga i a akida abiili akaligitya azipiilyi i a asikali magana abiili kulongola ku Kaisaria ni a asikali anankila mpalasi makumi mupungati, nawa niakete i ndilima magana abiili, mukuhega zamu a kataatu a utiku. ²⁴Aka atambuila kuika ikali ikondile naiza uPaulo uku mutumila nu kumuhola iziza kung'wa Feliki uGavana. ²⁵Akakilisa ibada ku kinya iti, ²⁶Klaudio Lisia kung'wa Liwali mukuligwa uFeliki, mulamu. ²⁷Umuntu uyu aza uambilwe ni Ayahudi atula pakupi kumubulaga, uugwa nalongola ni idale nila asikali nu kumuguna, nazandigilye inkani nia kina ung'wenso ingi munya ku Rumi. ²⁸Aza ndoilwe kulinga ku niki amusemee, iti gwa namutwala mi anza. ²⁹Nihenga kina aza watulaa usemewe ku nsoko a makolyo a malagiilyo ao, ang'wi shanga aza usemewe lukani lihi nu luzipie kubulagwa ang'wi kutungwa. ³⁰Uugwa yakumuka kitalane kina likoli isui ki talakwe, iti gwa ku ukau namulagiilya kitalako, nu kualagiilya niamusemee alete ga nu usemelwa nuakwe ntongeela ako. Ilaga." ³¹Uugwa awo i a asikali akakela ilagiilyo; akamuhola uPaulo akamutwala ga nu ku Antipatri utiku. ³²Luhiku naza lutyatile, i a asikali idu aka aleka awo ianankila mpalasi alongole palung'wi nu ng'wenso, nianso akasuka yao mitando. ³³Ni anankila mpalasi nai akapika ku Kaisaria, nu kuminkiilya u liwali ibada, akamuika uPaulo ntongeela akwe. ³⁴Nu ng'wenso u liwali akalisola ibada, ai umukoiye uPaulo ai upembeeye i jimbo kii, nai wakalinga nia kina ingi muntu nua ku Kilikia, ³⁵akaligitya, "Nikakija u ewe ni ikapembya awo nia kusemee," akalagiilya waikwe mu ikulu ang'wa Herode.

Chapter 24

¹Ze yakilaa mahiku a taano, uAnania kuhani nu mukulu, ang'wi a anyampala nu muligitya ung'wi nuitangwaa Tertulo, akalongola pang'wanso. Antu awa aletile usemelwa kutula Paulo kung'wa gavana. ²uPaulo naza wimikile ntongeela ang'wa gavana, uTertulo akandya kumusemela nu kuligitya kung'wa gavana, "ku nsoko ako kukete ulyuuku ukulu; nu ku muloto nuako wiletaa upiluki uziza mi ihi nilitu; ³uugwa ku ilumbi lihi kisingiilya kila i kintu nuitumaa, Milamu mukulu Feliki. ⁴Kuiti ndeke ku ukatalya ikilo, ku inena untegeelye makani masheenyu ku uaiilyi nuako. ⁵Ku ndogoelyo kamulijaa muntu uyu munya lugida, hangi ukusasha iAyahudi ihi kupiluka mi ihi. Hangi ingi lukolongo nua mazindaalo a Anazorayo. (Komaniilya; Ipatyo nila makani a lukiili ulu 24; 6, ⁶Ni hangi ai ugemeeye kuli ikila itekeelo kibudu itigwa kamuamba' umutili mu mbugulu ni nziza nia kali). (Komaniilya; U lukiili ulu ⁷Lisiasi, afisa, ai uzile nu kumuhola ku ngulu mu mikono itu, umutili mu mbugulu ni nziza nia ukilisigwa nua kali). ⁸Anga umukolye uPaulo kutula makani aya, ukuhuma ga nukimanyisa ingi kintu kii kumusemee." ⁹Ayahudi ni enso akamusemela uPaulo, azeligitya kina aya makani aza atulaa atai. ¹⁰uLiwali nai wakamunyansuila u mukono uPaulo waligitye, uPaulo ai usukiye, "Ningile kina ku myaka idu watuilee wi mulamuli nua ingu uwu, hangi nkete ulowa kitambuilya mukola kitalako. ¹¹Uhumile ki ikilya kulu kuulu kina akili kukila mahiku ikumi na abiili ikilo puma naza nankie kulongola kipolya ku Yerusalemu. ¹²Hangi naza anihangile mi itekeelo, shanga aza nikungumile nu muntu wihi, hangi shanga aza nitumile anga minyomo mi anza, ang'wi mu matekeelo ang'wi mukati a kisali; ¹³hangi ang'wi shanga ahumile kuika kulu kuulu kitalako u usemelwa nia ku usemela kitalane. ¹⁴Ila kulapa ili kitalako, nia kina ku nzila iyo naiza akitanga i mazindaalo, ku nzila yiyo yiyo ku mutumikila Itunda nua a tata itu. Unene ingi ni muhuiili ku ihi nakoli mi ilagiilyo nu ukilisigwa nua anyakidagu. ¹⁵Nkete ugimya wuwo wuuwo kung'wa Itunda naza ga nao nienso au lindie, kupembya ku wiuki nua ashi, ku ihi anya tai ane hangi ni agila i tai ane ga; ¹⁶nu ku ili, kituma i milimo iti ntule ni isigo nigila i kinkwaatya ntongeela ang'wa Itunda ni ntongeela a antu kukiila makani ihi. ¹⁷Itungili ze yakilaa myaka idu nzile kuleta uaiilya ku ingu nuane nu uaiilya nua mpia. ¹⁸Nai nitumile iti, Ayahudi kituunga nia ku Asia akanihanga mukati a sherehe nai a kielya mukati itekeelo, bila idale nila antu ang'wi minyomo. ¹⁹Antu awa naza atakiwe kutula amoli ntongeela ako itungili iti hangi aligitye iko niakikete migulya ane anga ize akete lukani lihi. ²⁰Ang'wi antu awa akola nia ligitye ingi utumuli kii naza awihengile kitalane naza nimikile ntongeela i anza nila Ayahudi; ²¹kwaala ku nsoko a kinu king'wi naza nikiligitilye ku luli naza nimikile pakati ao, " ingi kunsoko a wiuki nua ashi unyenye mukunamula." ²²uFeliki ai watulaa wapinduwee iziza kutula i nzila, hangi akalidilya i anza. Akaligitya, "Lisia mukomoli nui kiza pihi kupuma ku Yerusalemu nikapumya ulamuli ku usemelwa nuanyu." ²³Iti gwa akamulagiilya u akida wamusunje uPaulo, ila watule ni lyoma hangi waleke kutula ukoli ga nu muntu nua kuagilya i ahumba uya niakwe aleke kumuaiilya ang'wi kumiumba umbila. ²⁴Ze yakilaa mahiku kituunga, uFeliki akasuka nu Drusila musungu nuakwe nai watulaa Muyahudi, akalagiilya antu kumitanga uPaulo nu kutegeelya puma kitalakwe nkani nia uhuiili mukati ang'wa Kristo uYesu. ²⁵Ila uPaulo nai wakatula ukitambulya nu ng'wenso kutula tai ane, kutula ni ngele nu ulamuli nuikapembya, uFeliki akalija woa akasukiilya, "longola kuli ku itungili, ila anga ndije itungo hangi, nikakitanga." ²⁶Itungo lilo liilo, ai usumbiye kina uPaulo ukuminkiilya mpia ku lulo ai umitangile nkua ingiiza akalingitya nu ng'wenso. ²⁷Ila myaka ibiili nai akiile, uPorkio Festo akatula Liwali ze yakilaa uFeliki, ila uFeliki ai uloiwe kielya ku Ayahudi, iti gwa akamuleka uPaulo pihi a usunja.

Chapter 25

¹Uugwa uFesto nai wakingila mukati i jimbo nilanso hangi ze yakilaa mahiku ataatu akalongola kupuma ku Kaisaria kupikiila ku Yerusalemu. ²uKuhani nu mukulu ni Ayahudi ni asanigwe ai aletile usemelwa kutula Paulo kung'wa Festo. hangi ai aligitilye ku ngulu kung'wa Festo. ³Hangi ai amulompile uFesto Fadhili migulya a makani ang'wa Paulo alije kumitanga ku Yerusalemu iti ahume kumubulaga mu nzila. ⁴Kuiti uFesto ai usukiye kina uPaulo ai watulaa mutungwa mu Kaisaria, ni kina ung'wenso mukola ukukaya kusuka kung'wanso. ⁵Ai uligitilye, "Kululo, awo naza ahumile, ahumile kulongola uko nu sese. Anga ize kikoli kintu kibibi ku muntu uyu, mutakiwe kumusemela." ⁶Ze yakilaa ki kie mahiku mu nana ang'wi ikumi ni ikilo, wikasuka ku Kaisaria. Nu luhiku nai lutyatile wakikie mi ituntu nila ulamuli nu kulagiilya uPaulo waletwe kitalakwe. ⁷Nai wakapika, Ayahudi kupuma ku Yerusalemu akimika pakupi, Akapumya usemelwa widu ulito naiza shanga ikahuma ku ukaminkiilya. ⁸uPaulo ai witambuiye nu kuligitya, 'Shanga ku lina nila Ayahudi, shanga migulya itekeelo, ni shanga migulya ang'wa Kaisari, nitumile u ubi. ⁹Kuiti uFesto ai uloilwe kielya ku Ayahudi, ni lulo aka musukiilya uPaulo ku kuligitya, 'Itii, uloilwe kulongola ku Yerusalemu nu kulumulwa nu nene kutula i makani aya kuko?' ¹⁰uPaulo ai uligitilye, 'nimekile ntongeela i ituntu nila ulamuli ni lang'wa Kaisari naiza ntakiwe kulumulwa. Shanga nia tumuie i Ayahudi, anga u ewe nulingile ibahu. ¹¹Anga itule ntumue hangi anga itule nitumile ni ashanga inonee insha, shanga nihitile kusha. Kuiti anga u usemelwa nuao shanga kintu, kutili u muntu nuhumile kuninkiilya kitalao. Kumulompa uKaisari. ¹²Ze yakilaa u Festo kuligitya ni i anza akasukiilya, "ukumulompa u Kaisari; ukulongola kung'wa Kaisari." ¹³Ze yakilaa mahiku kituunga, u mutemi u Agripa nu Bernike ai apikile ku Kaisaria kituma wiumbaumbi kung'wa Festo. ¹⁴Ze yakilaa kieke papo ku mahiku idu, uFesto ai winkiye usemelwa nuang'wa Paulo ku mutemi; Akaligitya, 'Muntu ung'wi aza ulekilwe papa nu Feliki anga mutungwa. ¹⁵Naza natula ku Yerusalemu akuhani ni akulu ni anyampala a Ayahudi ai aletile usemelwa migulya a muntu uyu kitalane, ni enso ai akoie migulya a ulumulwa ku ng'waakwe. ¹⁶Ku ili unene aza niasukiye kina ku ntendo nia a Roma kumupumya muntu ku kielya badala akwe, u usemelwa utakiwe kutula ni lyoma nila ku gugana ni aseme akwe nu kitambuiya ku usemelwa nuanso. ¹⁷Ku lulo, nai akiza palung'wi apa, shanga ai nihumile kulindiila, kuiti luhiku nai lutyatile ai nikie mi tuntu nila ulamuli nu kulagiilya u muntu nuanso waletwe mukati. ¹⁸Itungo i aseme naza imikile nu kumusemela, nikasiga kina kutili u usemelwa nu ukulu nu uletilwe kitalakwe. ¹⁹Badala akwe ai akete u wikungumi nua kituunga palung'wi nu ng'wenso kutula kizindaalo ni kao ni kutula uYesu naiza ai watulaa wakule, kuiti uPaulo ukudaya kina ukoli upanga. ²⁰Ai natulaa nkunikiwe kinya kudumiila ikolyo ili, hangi nikamukolya anga ize ukulongola ku Yerusalemu kulumulwa kutula makani aya. ²¹Kuiti uPaulo nai wakitangwa waikwe pihi a usunja ku nsoko a ulamuli nua mutemi, ai ndagiiye waikwe ga ni nikamutwala kung'wa Kaisari. ²²uAgripa ai witambuie nu Festo, "aza nzeelowa ga nu kumutegeelya u muntu uyu." "uFesto, akaligitya, "mudau ukumutegeelya." ²³Iti gwa mudau akwe, uAgripa nu Bernike ai apikile ni sherehe idu; ai apikile mi itando ni a afisa ni idale, ni antu nia asanigwe mu kisali. Nu Festo ai upumilye ilagiilyo, uPaulo waletwe kitalao. ²⁴uFesto akaligitya, "Mutemi Agripa, ni antu ihi naza amoli apa palung'wi nu sese, mu mihengile u muntu uyu; muhangu wihi nua Ayahudi uko ku Yerusalemu ni apa iti ga aloilwe ni asije, ni enso ikazogolya kitalane kina waleke kikie. ²⁵Ai nihengile kina shanga ai witumile lihi nilinonee insha; kuiti ku nsoko wamitangaa u mutemi, ai namue kumutwala kitalakwe. ²⁶Kuiti nimugila i kintu ni kikaminkiie nika kukilisa ku mutemi. Ku nsoko ili, numuletile kitalako Agripa, iti nihume kutula ni kintu nika kukilisa kutula usemelwa. ²⁷Ku nsoko kihenga kigila i ndogoelyo kumutwala u mutungwa hangi bila kulagiila u usemelwa nu umukinyiye.

Chapter 26

¹Iti gwa, uAgripa akamutambuila uPaulo, 'Ugombigwe kitambuila.' Uugwa uPaulo akagoola u mukono nuakwe akitambuila iti. ²"Kiona ni munya ulowa, Mutemi Agripa, iti kituma u usemelwa nuane ntongeele ako lelo ku usemelwa wihi nua Ayahudi. ³Lukulu, ku nsoko u ewe ingi wi mulingi nua ntendo nia Ayahudi ni makolyo. Iti gwa kulompa untegeelye ku ugimya. ⁴Tai, i Ayahudi ihi alingile iti nai nikiie puma u ugalimanga nuane mu ingu nuane uko ku Yerusalemu. ⁵Aningile puma u ng'wandyo hangi atakiwe kugomba kina ai nikiie anga Mufarisayo, ikumbiko ni likete u uambiila tai utaki mu kizindaalo ni kitu. ⁶Itungili nimikile apa namulwe ku nsoko unene naligozee ilago naiza Itunda ai ulitumile ni atata itu. ⁷Ili ingi ilago naiza i ndugu yitu ikumi na ibiili ai isumbiye kusingiilya anga amipoelye Itunda ku ngulu utiku nu mung'wi. hangi kunsoko a uhuili uwu, mutemi Agripa, kina i Ayahudi akunsemela. ⁸Ku niki wihi kati anyu usigile ingi ikuilwa kina Itunda wi iusha i ashi? ⁹Itungo ling'wi ai nsigile mukola kina ai nziituma makani idu ku lina nilang'wa Yesu nua ku Nazareti. ¹⁰Ai nitumile aya mu Yerusalemu; Ai niatungile i ahuili idu mu kadulumu, hangi ai natulaa nu uhumi kupuma ku akulu nia akuhani kituma iti; ni matungo niakubulagwa, ai nikua kula kitalao. ¹¹Nkua idu ai niapisiilya mu matekeelo ihi hangi ai ngemile kuazipya auhite u uhuili nuao. Ai nkete ikuo nangaluu migulya ao hangi ai niazunsilye ga nu mu isali nia uziila ¹²Matungo nai natulaa kituma aya, ainongoe ku Dameski, nize nkete u uhumi nu ulagiiliga kupuma ku akuhani ni akulu, ¹³nai nikatula munzila matungo a mung'wi, Mutemi, nikihenga welu kupuma kilunde nai watula utaki kukila i mpasu hangi ukelya ku upilimikiilya unene ni antu nai atula atungile u muhinzo palung'wi nu nene. ¹⁴Usese kihi nai kikagwa pihi, ai nigulye luli lukitambulya nu nene luzeligitya mu ntambu a Kiebrania; 'Sauli, Sauli ku niki ukunaja? Ingi ikaku kitalako ku ukua ilambi u mushokoo. ¹⁵Papo nikaligitya, 'U ewe ingi nyenyu, Mukulu? uMukulu akasukiilya, ' Unene ingi Yesu naiza ukunaja. ¹⁶Itungili humbuka wimike ku migulu ako; nsoko ku isigo ili unene nigeleka kitalako, nukuhoe kutula wi munya mulimo hangi mu kuiili migulya a makani naiza ulingile kutula unene itungili ni makani ni nikakulagiila panyambele; ¹⁷hangi Nikakuguna kupuma ku antu ni anyangu niize ku ulagiilya, ¹⁸kupitya i miho ao nu kuaheja mu kiti kulongola mu welu nu kupuma mu ngulu nia mulugu amupilukile Itunda; iti aliye kusingiilya kupuma kung'wa Itunda ulekelwa nua milandu nu usali naza nia inkiiye awo nai niabague ku uhuili nu ukoli kitalane. ¹⁹Iti gwa, mutemi Agripa, shanga ai nihumile kupiluka u muloto nua kilunde, ²⁰kuiti, ku awo niakoli mu Dameski hanza, ni uugwa ku Yerusalemu ni ihi ihi nuku Yudea, hangi ga ku antu ni a mahi mangiiza, ai ntanantilye kina ile itunu nu kumupilukila Itunda, itume i ntendo ni itakiwe kila itunu. ²¹Ku nsoko iyo i Ayahudi ai amambile mi itekeelo, akagema kumbulaga. ²²Itunda unzaiye kupikiila itungili, iti gwa nimikaa nu ku kuiila ku antu nia nakanda nu ku awo niakulu migulya a ayo naiza anyakidagu nu Musa ai aligitilye akupumila ni shanga ingiiza; ²³kina uKristo kusinja ukagigwa hangi ukutula wang'wandyo kiuka kupuma mu ashi nu kutanantya u welu ku Ayahudi nu ku anyangu. ²⁴uPaulo nai wakamala kitambuila, uFesto ai uligitilye ku luli lukulu, 'Paulo, u ewe wi muhali! kilingi kako kakutendilee utule wimuhalu. ²⁵Kuiti uPaulo akaligitya, Unene shanga ni muhali, mukulu Festo; kuiti ku ugimya kuligitya i makani nai a tai ntili. ²⁶Ku nsoko mutemi ulingile kutula i makani aya; ni iti, kuligitya ku ulyuuku kitalakwe; ku nsoko ili shanga ai litumilwe anga ku mpelo. ²⁷Itii, uhuie i anyakidagu, Mutemi Agripa? Ningile kina uhuie. ²⁸uAgripa akamuila uPaulo, 'Ku itungo ikupi uhumile kumpema unene nu kuntenda ni Mukristo? ²⁹uPaulo akaligitya, "Kumulompa Itunda kina, ku itungo ikupi ang'wi ilipu, shanga u ewe du, ila ihi ga niantegeeye i lelo, atule anga unene, kuiti bila minyororo iyi na kadulumu. ³⁰Uugwa u mutemi ai wimikile, nu liwali, nu Bernike ga, ni awo nai akoli ikie palung'wi ni enso, ³¹nai ahegile mu ugalagalo, ai itambuie enso ku enso nu kuligitya, 'Muntu uyu shanga utakiwe insha ang'wi kitungo. ³²uAgripa akamuila uFesto, "Muntu uyu aza uhumile kuikwa ilyuuku anga aza wahite kutema u rufaa kung'wa Kaisari."

Chapter 27

¹Nai ilamuwe kina itakiwe kutunga muhinzo ku mazi kulongola ku Italia, ai aminkiiye uPaulo ni atungwa angiiiza kung'wa afisa ung'wi nua idale nila Kiroma nai witangwaa Julio, nua idale lang'wa Agustani. ²Kikanankila i meli kupuma ku Adramitamu, naiza ituile itunge muhinzo mu mpelo mpelo a nshemba a Asia. Iti gwa ki kingila mu luzi. uAristaka kupuma ku Thesalonike a ku Makedonia akalongola palung'wi nu sese. ³Luhiku nai lutyatile kikasimya u ludigi mu kisali nika ku Sidoni, naiza uJulio ai umutendee uPaulo ku ukende nu kumulekela kulongola ku ahumbauya akwe kusingiilya u ukende nuao. ⁴Kupuma papo kikalongola mu luzi kikatunga u muhinzo kupilimikiilya i kisiwa nika Kipro naiza katuile kiku kingama u ng'wega, ku nsoko u ng'wega ai watulaa ukugilinkiiye. ⁵Ze yakilaa kutula katunga u muhinzo mu mazi nakoli pakupi ni Kilikia ni Pamfilia, kikapembya ku Mira, kisali nika Lisia. ⁶Pang'wanso u afisa uyo nu idale nila Kiroma, akamihanga i meli kupuma ku Alexandria naiza ituile ikatunga muhinzo kutunga ku Italia. Akakunankilya mukati akwe. ⁷Ze yakilaa kutula katunga u muhinzo ku uembeelu ku mahiku idu ni panyambe kikatula kapika ku lwago pakupi ni Kinidas, u ng'wega shanga wikakulekela hangi kutunga i nzila nanso, itigwa kikatunga u muhinzo mu mpelo mpelo a mululi nua ku Krete kize ku ukigamile u ng'wega, kuhumbeela ni Salmone. ⁸Kikatunga u muhinzo mu nshemba ku ukaku, kupikiila kianza nai kitangilwe Fari Haveni naiza kikoli pakupi ni kisali nika Lasi. ⁹Ai katulaa kaholaa matungo idu nangaluu, ga ni itungo nila kuhita kulya nila Kiyahudi ai latulaa lakila, ni itungili ai yatulaa ulugu kulongoleka nu muhinzo. Iti gwa uPaulo aka kuhugula, ¹⁰nu kuligitya, "Agoha, kihenga u muhinzo naiza kuloilwe ku uhole ukutula nu ubii nu u ulya widu, shanga udu ku miligo ni meli, kuiti ga nu ku likalo litu." ¹¹Kuiti u afisa nu idale nila Kiroma akamutegeelya ikilo u mukulu nuakwe nu mukola hiu nua meli, kukila i makani ayo naiza akutambulwa nu Paulo. ¹²Ku nsoko i bandari shanga ai atulaa kipango kitontu kieke itungo nila ulyuuku, ia baharia idu akasija kutunge u muhinzo kupuma pang'wanso, iti ku mpyani ihi anga kuhume ku kipikiila i kisali nika Foenike, kieke pang'wanso itungo nila u ulyuuku. Foenike ingi bandari uko ku Krete, hangi igozee hukuma kilya ni takama kilya. ¹³U ng'wega nua takama nai wandilye ku kunka ku uembeelu, ia baharia akasigiila alija iko naiza atulaa akiloilwe. Akipa u ludigi nu kutunga u muhinzo mpelompelo a Krete pakupi ni nshemba. ¹⁴Kuiti ze yakilaa itungo ikupi ng'wega utaki, nuitangwaa nua hukuma kilya, ukandya ku ukua kupuma itumbi nila kisiwa. ¹⁵Matungo i meli nai ihumeeigwe nu kuleng'wa ku ugilinkiiilya u ng'wega, ki kigombya ni hali yiyo kikatwalwa muhinzo nu wenso. ¹⁶Kikamanka kukiila u ng'wega nuanso nkika nai atulaa ikuukingila ung'wega nua kisiwa nikitangwaa Kauda; ni ku lwago nangaluu ai kuligilye ku uguniilya u mutumbwi. ¹⁷Ze yakilaa kutula kamilutaa, ai atumie ludigi kumitunga i meli. Akitumba kina kuzeehuma kulongola mu kipango nika mahalu idu nika Syiti, iti gwa akasimya u ludigi hangi ai alongoigwe mu mpelo mpelo. ¹⁸Kika kuwa ku ngulu nangaluu nu kimpupu, itigwa luhiku nai lutyatile ia baharia akandya kuguma i miligo kupuma mu meli. ¹⁹Mahiku a taatu, ia baharia akandya kumapumya i mazi ku mikono ao akola. ²⁰Matungo naiza ilyoa ni nzota shanga ai yukalikie ku mahiku idu, ikili u kimpupu mukulu ai ukukuile, ni isumbiilyo kina kikagunwa ai li limie. ²¹Ze yakilaa kutula alongolaa matungo malipu bila ndya, pang'wanso uPaulo akimika pakati a abaharia akalingitya, "Agoha, mutakiwe muntegeelye, hangi shanga aza kuziipa u ludigi kupuma ku Krete, iti kulija aya u ulugu nu ulimili. ²²Ni itungili kumupoeelya mipe inkolo, ku nsoko shanga ikutula nu ulimili nua likalo kati anyu, kwaala ulimili nua meli du. ²³Ku nsoko utiku nuakilaa malaika wang'wa Itunda, naiza Itunda uyo unene niakwe, ga ni hangi naiza nimipoelya - malaika nuakwe ai wimikile pa mpelo ane ²⁴nu kuligitya, "Leka kitumba Paulo. Kusinja wimike ntongeela ang'wa Kaisari, hangi goza, Itunda mu ukende nuakwe ukinkiiye awa ihi naza atungile u muhinzo palung'wi nu ewe. ²⁵Iti gwa, agoha, ipi i nkolo, ku nsoko nu muhuiie Itunda, kina ikutula anga nintambuiwe. ²⁶Kuiti kusinja kuaalike ku kukuwa mu ing'wi nia isiwa. ²⁷Nai ipikile u utiku wigengu, nai ikatula kulongoigwe kunu nu kunu mu luzi nula Adratik, anga u utiku nu igengu iti, abaharia ai asigile kina ahumbeela kihi ni nyumu. ²⁸Ai atumie mililo kugemela kina ulundu nua imazi nu kulija mita makumi a taatu ni mutandatu, ze yakilaa itungo ikupi akagemela hangi akalija mita makumi abiili ni mupungati. ²⁹Ai itumbile hanza kuhumile kukumpa matalagwe, iti gwa akasimya i nanga inne kupuma mu nkika a kuikila i nanga hangi akalompa kina idau aza izee kaya kuza. ³⁰Awo i abaharia ai atulaa akuduma mpyani a kumigumaniilya i meli nanso hangi akasimya mu mazi i boti ni niino niino nia kugunila u likalo, hangi akitendisa kina akuguma nanga kupuma mu nkika a kuntongeela a boti. ³¹Kuiti uPaulo akamuila u asikali uyo nuidale nila Kiroma ni asikali awo, "Shanga mukuhuma kugunika kwaala antu awa niakusiga mu meli," ³²Ugwa i asikali awo akatinanga i ndigi nia boti izo nu kulekwa iholwe ni mazi. ³³Matungo u welu nua kidau dau nai watula ukupumila, uPaulo aka asinja ihi ageme kulya iniino. Akaligitya, "Ulu luhiku nula ikumi na inne mulindiie shanga mukulya, mukili kulya i kintu. ³⁴Iti gwa kuminena muhole indya iniino, ku nsoko iyi ingi kunsoko a kieke kitalanyu; hangi kutili ga nu lusingi lung'wi mu matwe anyu nulukulimila. ³⁵Nai wakondya kuligitya nanso, akahola u mukate akamulumba Itunda ntongeela a miho a kila

muntu. Ugwa akau ega u mukate akandya kulya.³⁶Uu gwa ihi akakuiligwa inkolo ni enso akahola indya. ³⁷Ai katulaa antu 276 mukati a meli. ³⁸Nai akondya kulya nu kikuta, ai amizipilye i meli kutula mpepee ku kuguma i ngano mukati a luzi. ³⁹Nai ikatula mung'wi, shanga ai amilingile ihi ni nyumu, kuiti akihenga kipango kihi ni nyumu nai kingie mukati a mazi nai katula ni mahalu idu. Akitambulya anga ize ahumile kumilongolya i meli kutunga pang'wanso. ⁴⁰Iti gwa akaitolya i nanga akailekela mu luzi Mu itungo lilo liilo akaitolya i nanga nia itanga nu kumihumbula i nkika a kuntongeela kutunga mu ng'wega, iti gwa akatunga mu nkika a mahalu idu. ⁴¹Kuiti akapembya kianza naiza ukiilo ubiili nua mazi utankanie, ni meli ikatunga mu mahalu. Ni nkika iyo na ntongeela a meli ikakigama pang'wanso shanga ai ihumile kupuma , Kuiti i kipango nika ntongeela a meli kikandya kubunika ku nsoko a utaki nua maingu. ⁴²Isigo nila asikali awo ai latulaa la kuabulaga i atungwa, iti kina kutili nai uziipumpa nu kutigana. ⁴³Kuiti u asikali uyo nu idale nila Kiroma ai uloilwe kumuguna uPaulo, iti gwa akimisha i masigo ao; nu kulagiilya awo nia humile kipumpa, apute kupuma mu meli hanza nu kulongola kihi ni nyumu. ⁴⁴Ugwa i agoha ni angiza akutyata, i auya migulya a ipande nia mabada ni auya migulya a intu ingiza kupuma mu meli. Ku nzila iyi ikapumila kina ihi kuupika iziza kihi ni nyumu.

Chapter 28

¹Nai kikapikigwa iziza, kikalinga kina i kisiwa kitangwaa Malta. ²Antu akola kisali a pang'wanso shanga udu kina ai akinkiiye ukende nua nakanda, ila ai a ikiiye u moto nu kuusingiilya kihi, ku nsoko a mbula nu ulyuuku nai atula ilongolekile. ³Kuiti uPaulo nai wakatula wilingiila i miligo a nkwii nu kuikila mu moto, nzoka ni niino nikete uhungu akapuma mu nkwi nianso ku nsoko a uwo u upyu, hangi akipalingiilya mu mukono nuakwe. ⁴Antu akola ihi a pang'wanso nai akihenga kikali kining'iniie kupuma mu mukono nuakwe, akitambulya enso ku enso, "Muntu uyu kulu kuulu ingi mubulagi naiza utiganile mu luzi, kuiti tai ane shanga imulekee kikiie." ⁵Kuiti u ng'wenso akakigumila i kikali iko mu moto hangi shanga ia uligilye u ulugu wihi. ⁶Ni anso ai amulindiie waimbe u ulwae ang'wi kupumpugiilya awagwe nu kusha. Kuiti ze yakilaa kumugozeela ku itungo ilipu nu kihenga kina kuitili ikani naiza shanga nila nakanda kitalakwe, ai akaie ni masingo ao nu kuligitya ai watulaa itunda. ⁷Uugwa kianza ni kanso pakupi ai ikoli ihi naiza atuile nsailo a mukulu nua kisiwa, muntu nui tangwaa Pabilo. Ai ukusingiie nu ku ukendepa ku mahiku ataatu. ⁸Ai ipumie kina u tata wang'wa Pabilo ai uambilwe nu ulwae nua kupanza. Nu paulo nai umuhangile, ai ulompile, akaika i mikono migulya akwe, nu kumuguna. ⁹Ze yakilaa ili kupumila, ga ni antu angiza pang'wanso mu kisiwa nai atulaa akuawa ai alongoe nu kugunwa. ¹⁰Antu aka kukulya ku ikulyo lidu. Nai katula kuihamba kutunga u muhinzo, ai akinkiiye izo nai kuiloilwe. ¹¹Ze yakilaa myeli i taatu, ai kutungile u muhinzo mukati a meli a Iskanda naiza atulaa ikuilwe mpepo papo mu kisiwa, naiza ia lukolongo akwe ai atulaa aluna abiili mintuti. ¹²Ze yakilaa kutula kasimaa mu kisali nika Sirakusa, ai kikiie papo mahiku ataatu. ¹³Kupumiila papo ai kutungile u muhinzo kikapika mu kisali nika Regio. Ze yakilaa luhiku lung'wi ng'wega nua takama kupumpugiilya ukapumila. hangi ze yakilaa mahiku abiili kikapika mu kisali nika Putoli. ¹⁴Kung'wanso ai kuahangile ang'wi a anyandugu hangi aka kusingiilya kikiie kuko mahiku mupungati. Ku nzila iyi kikapembya ku Rumi. ¹⁵Kupuma kuko awo i anyandugu, Ze yakilaa kutula ijaa inkani ni itu, ai apembilye ku usingiilya uko ku soko nila Apias ni dalimu itaatu. uPaulo nai wakaihenga anyandugu awo ai umulumbile Itunda aki ikilya ukamatiku. ¹⁶Nai ki kingila ku Roma, uPaulo ai ulekewe kikiie wing'wene palung'wi nu asikali uyo nai watulaa ukumusunja. ¹⁷Uugwa ai yatulaa ze yakilaa mahiku a taatu uPaulo ai uitangile palung'wi i agoha awo nai atulaa a lukolongo mu kati a Ayahudi. Nai akapembya ku palung'wi, ai uligitilye kitalao, "Anyandugu, palung'wi ni kina nkili kituma utumuli wihi ku antu awa ang'wi kituma nsuta ni ntendo nia atata itu nai akutongee, nikapumigwa anga mutungwa kupuma ku Yerusalemu kupikiila mu mikono a Arumi. ¹⁸Ze yakilaa kunkolenkeelya, ai ahumilwe i nsula kundeka ilyuuku, ku nsoko ikatula kutili nsoko kitalane unene ni intakile upisiliigwa nua nsha. ¹⁹Kuiti awo i Ayahudi nai aligitilye nsuta a nsula ao, nikisinja kutema rufaa kung'wa Kaisaria, angaitule shanga ai yatulaa anga kina kuleta usemi migulya a anyagu ane. ²⁰Ku nsoko a kutema kitalane u rufaa, iti gwa, ai nompile kuihenga nu kuligitya nu nyenye. Ingi ku soko a iko naiza u Israeli ukete ukamatiku ku nikanso, natungwa ni kitungo iki. ²¹Uu gwa akamuila, "Kukili kaya kusingiilya ibada kupuma ku Yudea ku utula u ewe, ang'wi kutili muluna nuazile nu kupumya upikiligwa ang'wi kuligitya lukani lihi nu lubi kutula u ewe. ²²Kuiti kuloilwe kija kupuma kitalako usigile ntuni kutula idale ili nila antu awa, ku nsoko ikumukile kitaitu kina likuligitya nsuta kila kianza. ²³Nai atulaa abague u luhiku ku nsoko akwe, antu idu ikilo ai amuhangile i kianza nai watulaa wikie. Ai uligitilye ikani ilo kitalao nu ku kuiila kutula utemi nuang'wa Itunda. Ai ugemile kuapema kutula uYesu. ku mpyani yihi ibiili kupuma mu malagiilyo ang'wa Musa nu kupuma ku anyakidagu, kandiilya kidau ndau kupikiila mpindi. ²⁴Ang'wi ao ai apemekile kutula makani ayo nai atambuwe, itungo i auya shanga ai ahuiie. ²⁵Nai aki igwe kilinga enso ku enso, ai ahigile ze yakila uPaulo kuligitya ikani ili ling'wi, "Ng'wau Ng'welu ai uligitilye iza kukiila uIsaya munyakidagu ku atata itu. ²⁶Ai uligitilye, 'Longola ku antu awa uligitye, "Ku akutwi anyu mukija, kuiti shanga mukulinga; Nu ku miho anyu mukihenga kuiti shanga mukumanya. ²⁷Ku nsoko a nkolo nia antu awa yatuile nyeku, akutwi ao ijaa ku lwago, atutilye i miho ao; iti kina aleke kulinga ku miho ao, nu kija ku akutwi ao, nu kulinga ku nkolo niao, nu kupiluka hangi, hangi ai nzee aguna. ²⁸Ku lulo, mutakiwe kulinga kina uwu ugunwa nuang'wa Itunda watawee ku anyangu, hangi akutegeelya." (Komaniilya; ulukiili ulu, ²⁹"Itungo nai watula ukuligiya i makani aya, i ayahudi ai ahigile, aze atuile nu wikungumi ukulu mukati ao," umutili mu mbugulu ni nziza nia kali). ³⁰uPaulo ai wikie mi ito nilakwe nila kugula ku myaka ihi ibiili, hangi ai uasingiie ihi nai azile kitalakwe. ³¹Ai watulaa ukutanantya u utemi nuang'wa Itunda hangi ai watulaa ukumanyisa makani migulya a Mukulu uYesu Kristo ku ukamatiku wihi. Kutili nai umugiiye.

Romans

Chapter 1

¹Paulo, mitumi wang'wa Yesu Kilisto naiwitangilwe kutula mituma milimo, nukimikigwa kunsoko ainjili ang'wi Tunda. ²Iyi yiye aaiuaie ikali kukiila unyakidagu akwe mumaanko nimaza. ³Ingi yuyu naing'waakwe nautugilwe kupuma mukoo wang'wa Daudi nautugilwe ikumuili. ⁴Nuanso autanantigwe kina ng'wana wang'wi Tunda. Kungulu nia nkolo ninza kuuki washi Yesu Kilisto mukulu witu. ⁵Kukiila ng'wenso kasingiilya ukende nuitumi nua ugombi wa uhuili nua mahi ihi kunsoko alina lakwe. ⁶Muma hi aya, ingi nunye mitangilwe kina miatu ang'wa Yesu kilisto. ⁷Ibarua iyi ingi kua ihi niakoli Kurumi, ni Tunda ualoiwe, nailangilwe kina antu niaza niagila imilandu, nuukende utule kitalanyu, nuupolo kupuma kung'wi Tunda, Tata witu nu mukulu Yesu Kilisto. ⁸Ng'wandyo, namumba Itunda wane mung'wa Yesu Kilisto kukiila nyenye mihi, kunsoko uhuili wanyu ukutanatigwa unkumbigulu wihi. ⁹Kunsoko Itunda mikengi wane, ninimitumila munkolo ane kulukani lang'wana akwe, anga niza nimikila kuata imina ao. ¹⁰Mahiku ihi nilompa imalompi ane kunzila yihi sunga nihume kupata kulowa wang'wi Tunda kuza kitalanyu. ¹¹Kunsoko nkete insula akumuona nikume kumpa unyenye ipegwa nia munkolo, nihume kumkamatisha. ¹²Ingi kipumbulya palung'wi nunye, kua nzia akila uung'wi witu, naneniyo nanyu. ¹³Itungili anyandugu singandoilwe muulye kija inkani, nizandoilwe muulye kiza kitalanyu, ingi iza ngigwe sunga nitungili, aindoiwe itula iti muhume kutula ninda kitalanyu anga imahi nimangiza. ¹⁴Ndaigwe nia Yunani, niageni, niahugu nia pungu. ¹⁵Kululo kunkigi ane unene ngombile kutanantya ulukani lang'wa Yesu kitalanyu unye nimukoli kung'wanso Kurumi. ¹⁶Singa kuluhumilwa iminyala ulukani lang'wa Yesu, kunsoko uhumi wang'wi Tunda nuileta uguniki kua uyu nuhuie, kung'wa Muyahudi nu kung'wa Muyunani. ¹⁷Kunsoko uhuili wang'wa Tunda wakunukula kupuma uhuili nu huili anga niyandikilwe, umunya tai ukikie kuahuili. ¹⁸Nsoko utaki wang'wi Tunda wigeleka kupuma kilunde nsoko au bi wihi nua antu nuakumigilya itai. ¹⁹Kunsoko aya ihi namanyikila kung'wi Tunda akunukulwa kitalao, nsoko Itunda waalagila. ²⁰Inkani yakwe nishayigela kiisa, yigee kupuma naukumbwa unkumbigulu. Amanyikile kukiila maintu naakumbwa. Imakanu aya au humi wakwe nuamahiku ihi nung'wandyo wakwe. ²¹Naiamulinga Tunda shaikamukulya anga Tunda nukumsingiilya, ikalimila muteele ninkolo yao ikizula upungu ikatula ni kiti. ²²Ikiitanga kina ahugu, sunga ikitula apungu. ²³Akaukaila ukulu wang'wi Tunda nimugila ugazanzji kumpya ni kelu la muntu numugazanzji, niya na nyunyi, niye naikali, nizi niyagula pihi. ²⁴Kululo itunda akaaleka atyate insula ya nkolo yao nia ubi sunga kitegelya ikulyo nila miili ao. ²⁵Kunsoko aiapiue itai ang'wi Tunda kutula uteele, ikatula makulu nukumatumikila imaintu kukila Itunda nauaumbile nuikuligwa mahiku ihi. Amina. ²⁶Kunsoko iyi itunda akaateka atyate insula yao nia minyala kunsoko iasungu ao aiakaie uitumili nuamiili ao ni Tunda auambili nianso ikapiula. ²⁷Ingi niitunja nienso ikapiula uitumili kuasungu ao, akapatwa ninsula nimbi ya itunja kua itunja nisinga inonee hangi Tunda akaapa ulamula nua ubi wao. ²⁸Kunsoko aiahitile kutula ni Tunda muma hala ao, akaaleka atyate imahala nisinga maza, ituma ayo nisinga amuloeeeye Itunda. ²⁹Izue uubii wihi, nsula nuubi, izue uwilu, ubulagi, wileu,, wikongi ni masigo nimabi. ³⁰Ikatula kitambula uubi, kitegeta nukumuhukilwa Itunda. Niakete uwilei, widai, nu kiona kina enso kila kintu, anonelya mabi niagila ikulyo kua leli ao. ³¹Nianso agila uuhugu, abunangi malagiilyo, agila uulowa nuang'wandyo hangi agila ikinya uwai. ³²Alingile u imalagiilyo nang'wi Tunda kina awa niituma intendo izi ni mbi ulamulwa wao kunsha. Kululo gwa singa ituma udu inkani izi, ingi iza igombilyo nao niituma inkani nianso.

Chapter 2

¹Kululo wimugila uiteteli uewe ni wiapeza iantu ulamulwa, kunsoko ayo niwialamuila niangiza uewe niaza peza iantu uulamulya wituma nkani zizo zizo. ²Ingi kulingila kina ulamulwa wang'wi Tunda ingi watai kuantu niituma inkani anga nianso. ³Kululo uewe siga ili, ue nualamula ao niituma inkani nianso, kunu nuewe wituma zizozizo, kulunge uziza uutiga ne ulamulwa wang'wi Tunda? ⁴Ang'wi usigile inino kuuza nua udu wa uza wakwe, kutiya upilya wakwe nu gimya wakwe? Singa ulingile kina uuza wakwe. Unonee kuumanyisa uungami nuamunkolo. ⁵Kunsoko aukaku wako ninkolo ako ningila uugombi ukiikilya uewe imbago nia ubi kuluhiku ulo nula ubi. Ingi uluhiku ulo nula ukunukulwa pa ulamuli wa tai nuang'wi Tunda. ⁶Nuanso uzepumya ukinya mulimo anga intendo yako naiwituma muunkumbigulu. ⁷Awa naituma iza intendo yao yaapeza lukumo luza ikolyo nukuhita kugazika. Uzeapa utemi wamahiku ihi. ⁸Kululo ao niagila itai, nishaigombi itai ilowa uubi ulaki wang'wi Tunda upembilye. ⁹Itunda ukuleta uubi nuagi kumuntu naiwitumile imilandu, kung'wa Muyahudi hanza nukung'wa Muyunani. ¹⁰Kululo lukumo nuluza, ikulyo nuupolo ukiza kumuntu nuitumile nimaza, kumu uyahudi hanzo nu kumuyunani. ¹¹Kunsoko kutile anga wiguniili kung'wi Tunda. ¹²Kunsoko anga naiuiye bila ulamulwa akulimila singa azeakoli mulamulwa anga wawa niidu naiuiye niakite uulamulwa azizapegwa uulamulwa tai. ¹³Kunsoko singa iji aunonelya nuatai pantongeela ang'wi Tunda. ingi ao niituma unonelya niazepegwa itai. ¹⁴Kunsoko iantu amunkumbigulu, niagila unoneelya, akituma kunkani ya unoneelya, nianso aile unoneelya ankolo yao hangi nianso agila anga unoneelya. ¹⁵Kua ili akulagiila intendo niitakiwe munoneelya wa nkani wandikilwe munkolo yao, hangi inkolo yao yeenda singa, nimasigo ao akenda asemela ienso, ¹⁶hangi Itunda ayo azipumula mumahiku ni Tunda uzeitamula inkunkuni ya antu ihi kunsoko alukani lakwe naigula nulang'wa Yesu Kilisto. ¹⁷Kulunge gwa weendi itanga wi Myahudi, naiwikie muzeepilya wawa nkani lumbiilya kikulya kung'wi Tunda. ¹⁸Ulinge ulowa wakwe, nukusiga inkani nishayimpyani ni ninyanso, anga walagiligwa nu nanelya wa nkani. ¹⁹Kulunge kina ueweukite ugimya uewe hangi wimutongee wa apoku, wilu mulikua ao nikuli mukiti. ²⁰Mumanyisi wa apungu, mmanyisi wa ang'anya hangi utite munonelya nua uhugu nua tai. ²¹Uewe gwa nuimutanantilya numungiza, uewe sha wimanyisa nuewe? Ue nuitanantya kuleka kia uewe wia ne? ²²Ue nuiluga leka kugoolya, wigoolya ne? ²³Ue nuikulya milago shawimuhumya ni Tunda iminyala kubunanga ilago? ²⁴Kunsoko ilina lang'wa Itunda likuhumigwa minyala kuantu nishanga ahuie kunsoko anyu, anga naiyandikilwe. ²⁵Kunsoko kutalwa kukidamu ni ka tai inonea anga wizugombile kilago, kuhulo uewe ang'wi wimubunangi ilago kutwala kukidamu kung'wako izeze nakanda. ²⁶Ang'wi umuntu nisinga utawi kukidamu ulongolekile kukie milago. Kuhita kutwalwa kukila kitalakwe ukutula kina singa utawe kukidamu? ²⁷Nuyu nisinga utwawe kukidamu puma ung'wandyo, singa ukutula lamula anga akondyo kuamba ilago? Iye ingi kunsoko akoli naandikilwe kilago kunu akili mubunangi wi lago. ²⁸Kunsoko uyu singa Muyahudi nukoli muhali akunzi, hangi kukidamu singa uko nia koli kunzi du kimuiili. ²⁹Kululo nuanso Myahudi nuamkati ni lago nila munkolo mung'wang'waung'welu, singa miandiko. Ulukumo la muntu anga uyu shalipumiila anga kuantu lipumaa kung'wi Tunda.

Chapter 3

¹Umuyahudi ukiongeelya ntuni? Ukupata ntuni kukidamu? ²Inonee nangulu kunzila yihi, ng'wandyo wa ihi layahudi aapewe ukunukuilwa kupuma kung'wi Tunda. ³Ikutula uli gwa lauyahudi niang'wi aiagila uhuili? Kuhita kuhuila kung'wao uua wang'wi Tunda utule wanakanda nee. ⁴Kutile kuee leki Tunda igeleke kutula watai, ataize kila umuntu utaale. Anga naiyandikilwe kina uhume kutula wimunya tai minkani yako, hangi uhume kukila kupuma muulamulwa. ⁵Ingi igaitula ubii witu wigelekila mtai ang'wi Tunda. Kulunge ntuni. Itunda singa mubi na nuipumya utaki wakwe, iti gwa, ukoli uu ne? Kuligitya kunsoko akiuntu. ⁶Kutile lukulu, ukutula ule itunda kuupa uulamulwa unkumbigulu? ⁷Kululo ang'wi tai ang'wi Tunda kukiila uteele wane, ukigeeleka kukiila ng'wenso, kuniki nkili kupegwa ulamulwa anga nimunya milaandu? ⁸Kuniki kulunga anga naikutungeigwe niantu kina kenda lunga, kitume nimabi nimaza aza? ⁹uulamulwa wao ingi wa tai. ⁹Kuiletelea ntuni, kutile lukulu. Kunsoko usese kihambile kuasemela Ayahudi nia Yunani ihi palung'wi akoli mumilandu. ¹⁰Iyi ingi anga naiyandikilwe, kina kutile ata nung'wi nukete itai. ¹¹kutile ata nung'wi nulingile. Kutile umuntu ata nung'wi nukumupenza Itunda. ¹²Ihi agaza, ihi palung'wi aulya ana uza. Kutile nuituma nimaza, ata ng'wi. ¹³Imakolomelo ao ingi ibiila niying'walyi inemi yao yakong'wa. Inkungu ya nzoka ikoli pihi amilomo ao. ¹⁴Imilo yao yizue masatiko nuu wai. ¹⁵Imigulu ao ikete ntambo yakuhunula. ¹⁶Ugaziki nuuhita kuhuila ukoli munzila yao. ¹⁷Iantu awa akili kulinga inzila aupolo. ¹⁸Kutile anga wao kung'wi Tunda kuntongeela a miho ao. ¹⁹Kulengile ayo ihi naligitilgwe nilago iligitigwa kuantu niakoli pihi ilago. Nsoko imilo ihume kukunikilwa, nuunkumbigulu wihi uhume kupegwa uulamulwa ni Tunda. ²⁰Iyi ngi kunsoko kutile muili nuuzepegwa itai kuntendo niyi lago ntongeela amiho ao. Kukiila ilago wiza uhugu wamilandu. ²¹Kululogwa itungili itai ang'wi Tunda igeleka pana kulili ilagiilyo, aikengilwe kuamalagiilyo nia nyakidagu. ²²kululo ingi tai ang'wi Tunda kukiila uhuili mung'wa Yesu Kilisto kuantu ihi niahuie. Kunsoko kutile uiholani. ²³Kunsoko ihi itumile milandu, nukukepelwa muukulu wang'wi Tunda. ²⁴Apewe natai nakanda ukende akwe kunzila au guniki nukoli mung'wa Kilisto Yesu. ²⁵Itunda aumupumilye u Yesu Kilisto autule muungami kunzila au ungami nua sakami akwe. Aumupumilye Ukilisto anga wikengi wa tai akwe. kunsoko akuheja milandu natongee kitung'wa. ²⁶Ahume kulagiila itai akwe namatungo aya, atule muntu watai, nukuailigwa itai nuanso numuhuie Yesu. ²⁷Ikolipi gwa kikulya? Yalugailwa kunzi, kilago ke? kilago la ntendo? Ingi kilago ni la uhuili. ²⁸Kululo kumailya umuntu wipegwa itai kua uhuili singa kuantendo ni yilago. ²⁹Ang'wi Tunda izi Tunda wa Ayahudi du ne? Ang'wi singa izi Tunda wa antu nia mihi? Ingi iza wa antu ihi nia mihi. ³⁰Anga itule tai Itunda izu ng'wi ukua ailya tai niaza kua uhuili, nao nisinga atawe kukidamu kunzila. ³¹usese gwa kuliheja ni lago kua uhuili? Shanga kuheja use kuulikonda niilya ilago.

Chapter 4

¹Kuulunga ntuni hangi kina Abrahamu,tata witu nukimuili, wigelaa? ²Ang'wi Abrahamu aupewe itai kunsoko antendo, auzetula ni nsoko akikulya, ingi singa kuntongeela ang'wi Tunda. ³Iti imaandiko akulunga uli? Abrahamu aumuhuie Itunda, kilalakwe ikatula muntu wa tai. ⁴Kumuntu nuitumile umulimo, ikinyamulimo kakwe shakialigwa kina ukende, ingi izi daigwa. ⁵Kululo kumuntu nishawituma umulimo kunu umu huie uyo uku nukumupa itai nishanga muntu wang'wi Tunda uuhuili wakwe umuntu uyu waalikwa kutula watai. ⁶U Daudi ingi waligitya ukembetwa wa muntu ni Tunda wimuailya itai panakutuli intendo. ⁷Akalunga akembetwa ao nuubii wao nualekelwa ni milandu ao akunikilwa. ⁸Akembetwe umuntu uyu ni Tunda shukumuailya imilandu. ⁹Iti gwa ukembetwa uwu ingi kuao ni tawe kukidamu du, ang'wi nao nishatawe kukidamu? Kunsoko kuulunga. Kung'wa Abrahamu uuhuili wakwe aikuaigwe kina watai. ¹⁰iti auaigwe uli? Matungo nu Abrahamu aukoli mukidamu, ang'wi aakili kutwalwa kukidamu? Singa aikoli kutwala kukidamu, ingi kuhita kutwalwa kukidamu. ¹¹Abrahamu ausingilye kulingasiilyo ni kakudamu. Iki ai kilingasiilyo ni kitai nikauhuili naakili kutwalwa kukidamu. Kuumailyo wa kilingasiilyo iki, ingi akutula tata wa antu ihi niahuiie ata izeakoli mukidamu. Iyi ingi ikualigwa tai kitalao. ¹²Iyi hangi ainoneeye kina Abrahamu atule tata wa kidamu singa udu kina ao niapumie mukidamu, ingi nao niaityatile impambatilyo yang'wa tata witu Abrahamu. Nuwu wuwu uhuili naukite kuantu nishaatawe kukidamu. ¹³Kunsoko singa ai miko kina ilago ailipumiigwe kung'wa Abrahamu nuwilehi wakwe. Ilago ili kina azetula asali amihi ingi kuleka ihi atuile kukiila tai au huili. ¹⁴Kunsoko ang'wi ao nia miko wawo asali uhuili watula nakanda ni lago labipa. ¹⁵Kunsoko imiko ileta kubipilwa kululo apo nikutile imiko, ikulyo iza kutile. ¹⁶Kunsoko aiyi iti ili lipumila kua uhuili, ingi litule laukenda, iliitigwa litule ilago niligeelekile kuwileli wihi, hangi aleki kutula wawa du nialingile imiko, naoga niauhuili wang'wa Abrahamu. kunsoko uyuite tata witu kihi. ¹⁷Anga naiyandikilwe, "Nakuika uewe kutula tata wa mahi idu. Abrahamu aukoli mung'wa uyo nauhuie, ingi Itunda uyu nuiapeza uupanga iashi nuitanga inkani nikutile ihume kigela. ¹⁸Palung'wi ninkani yidu niakunzi, Abrahamu akimika muhuili wang'wi Tunda mumakani ihi na mahiku napembilye. Kulola akatula tata wa mahi idu anga nailigitigwe. Uu ukutula uwileli wako. ¹⁹Nuanso singa aimunino ikiuhuili. Abrahamu akalunga kina umuili wakwe aiwakondya kusha aiwagomba nikululika kusha inda anga Sara. ²⁰Kunsonko autite ilago lang'wi Tunda, Abrahamu singa akisinsila kuhita kuhuila ingi akizuligwa ingulu ya uhuili akamukulya Itunda. ²¹Aumanyile kina iko naupewe ilago ni Tunda aukete ingulu yakuikondamilya. ²²Kululo iyi ikialigwa kitalakwe kina tai. ²³Ingi gwa singa andikilwe kitalakwe du,ingi aiaigwe kitalakwe. ²⁴Ingi aiyandikilwe kunsoko itu, kuantu ao naiaikiigwe ialo la kualigwa; usese nikuhuie kung'wa uyo naumukilye umukulu witu Yesu kupuma kuashi. ²⁵Uyu ingi yuyu naupumiigwe kunsoko amagazo itu nu kuukigwa kuhuma kupegwa itai.

Chapter 5

¹Kunsoko kapegwa itai kunzila auhuili, kutite uupolo ni Tunda kunzila ang'wa mukulu witu Yesu Kilisto. ²Kua kukiila ng'wenso kwa nzila auhuili muukende uwu kitalakwe kuimika. Kuloilwe kunsoko auhuili nukupee Itunda kunsoko amahiku napembilye, nikuihangula muukulu wang'wi Tunda. ³Sunga uu du ingi kulowe muagigwi witu. Kunsoko kuine kina uagigwa wituga wimiki kuawa niilindiila. ⁴Uulindiili witugo ugombeki nu gombeki wituga ugimya kunzila na mahiku napembilye. ⁵Uugimya uwu shawikepya insula kunsoko ulowa wang'wi Tunda uhunuiwe munkolo yetu kukiila ng'waung'welu uyu naupumigwe kitaitu. ⁶Ungi apo naikukili kiagila ingulu, imatungo ikapika, Ukilisto akasha kunsoko aunyamilandu. ⁷Ingi ibi umuntu kusha kunsoko amuntu ni munya tai; kululo ihumikile umuntu kugema kusha kunsoko amuntu numaza. ⁸Ingi Tunda walagiila uulowa wakwe kitaitu kunsoko naaikili kukoli mumilandu Ukilisto aukule kunsoko itu. ⁹Ingi gwa agakutule kapegwa itai kukiila sakami akwe kuugunika kukiila lilo kupuma muutaki wang'wi Tunda. ¹⁰Kulola gwa ang'wi imatungo naikialugu kikakamantanigwa ni Tunda kunzila ansha ang'waakwe hangi anga kakondya kukamatanigwa kugunika kunzila aupanga wakwe. ¹¹Singa uu du, ingi kuloilwe kung'wi Tunda kukiila Yesu Kilisto, kukiila ng'wenso kasingiilya uiungamili uwu. ¹²Kulola gwa ang'wi kukiila muntu ung'wi imilandu aingie mihi, kua mila iyi isha aingie kukiila milandu. Ni nsha ikenda kuantu ihi kunsoko ihi aitumile imilandu. ¹³Kupuma ung'wandyo nuamiko, imilandu aikoli muunkumbigulu, kululo imilandu singa ialigwa pana kutile imiko. ¹⁴Ingi insha ai temile kupuma kung'wa Adamu ikapika sunga kung'wa Musa, nao ga nisinga ailumile imilandu, kunsoko ang'wa Adamu nauuiye ikulyo, mpyani ang'wa uyo nuuziza. ¹⁵Kululo ang'wi uu, isongeelyo la nakanda singa anga gazo, angwi gazo la muntu ung'wi idu aiakule, uukende wang'wi Tunda ni kipegwa nikikoli kuukende wake muntu ung'wi yesu Kilisto kongeelekile kunsoko kuantu ao niidu. ¹⁶Kululo isongeelyo singa ailizile kung'wa uyo naiwitumile imilandu, kunkigi ningiza, ikipegwa kanakanda nikiza kuuailigwa nuatai aikizile kumagazo nidu. ¹⁷Ingi gwa kukiila igazo la muntu ung'wi, insha ikenela kukiila ung'wi, ingi gwa ao nikusingiilya uukende nuidu palung'wi nikipegwa nikatai akuamba uutemi kukiita upanga wang'wa Yesu Kilisto. ¹⁸Ingi gwa, ang'wi kukiila igazo la muntu, antu ihi akatwalwa muulamulwa, kukiila witumi ung'wi nuatai ikahuma kuleta tai naupanga kuantu ihi. ¹⁹Kuhita kutula nikulyo kumuntu ung'wi idu akatula akoli mumilandu, kululo kukiila ikulyo la muntu ung'wi, idu akutula akoli mtai. ²⁰Kululo imiko aingie palung'wi igazo lihume kusambaila. Apo nimilandu aiongeelekile kutula idu, Uukende ukatula widu kukilinkila. ²¹Iyi ingi aipumie kina, anga imilandu naihoile utemi wa insha, uuingi nuukende uhumile kuhola utemi kukiila tai kunsoko a upanga nuakilunde kukiila Yesu Kilisto Mukulu witu.

Chapter 6

¹Kulunge ntuni gwa? Kulongoleka kikiie mumilandu ukende wongeeleke kutula widu? ²Singa uu. Usese naikushie mumilandu, kuhumile ne hangi kikiie mumilandu? ³Shamulingile ne ao naiabadisigwe kung'wa Kilisto aiabadisigwe kukiila nsha akwe. ⁴Aikuikilwe palung'wi nung'wenso kukiila ubatizo wa sha. Iyi aitulikile anga Ukilisto nauukigwe munsha kukiila ukulu wang'wa Tata. Ingi nusese kuhuma kugenda muupanga nuupya. ⁵Kunsoko anga naikukamantanigwa palung'wi nung'wenso kumpanyi ansha akwe, hangi kukamantanigwa muuki wakwe. ⁶Usese kuine iti umuili witu nuakali aiwagigwi palung'we nung'wenso, ingi umuili wa milandu uhume kugazangigwa, iyi ingi aizile kuleka kulongoleka kutula kianya milandu. ⁷Uyu naukule watuile munya tai kunsoko walakanukile ni milandu. ⁸Ang'wi aikule palung'wi nu Kilisto. Kuhuie kina kuzikie palung'wi nung'wenso. ⁹Kumanyile kina Ukilisto auukile kupuma kuashi, singa ukutula mushi hangi, kitalakwe insha ahiile. ¹⁰Insha akwe ai sha amilandu, aukule kang'wi kunsoko aantu ihi. Kululo kuupanga uwu nuikie, wikie kunsoko ang'wi Tunda. ¹¹Kunzila yiyoyiyo, nunyenye inonee mualigwe kina miashi amilandu, kiapanga kukiila Itunda nu Yesu Kilisto. ¹²Kunsoko nanso leka kumigombya imilandu ikie mumuili wako, ihume kuikulya insula yakwe. ¹³Leka kuupumya umuili wako mumilandu anga iseme ningila itai, ingi ipumya uewe kung'wi Tunda, anga niapanga kuhega muushi. Hangi pumi imiili anyu anga iseme nia tai kung'wi Tunda. ¹⁴Leki kugomba imilandu umuambe, kunsoko mikutile mumiko, ingi mukoli muukende. ¹⁵Ntuni gwa? Kitume ne imilandu kunsoko kikutili pihi amiko, ang'wi pihi aukende? Singa uu. ¹⁶Shanga muine kitalakwe nimipumilye anga metumi ingi nyenye muzetula meitumi akwe, nuanso nimunonee kumukulya? Iyi ataize kiasese amilandu nikutwae muushi ang'wi usese nuakuli kuutwala mutai. ¹⁷Ingi akuligwe Itunda kunsoko kunsoko ai kianya milandu, itungili ukete ikulyo munkolo yanyu kua umanyisigwa uo naimupewe. ¹⁸Malekewe kupuma mumilandu, hangi matula miatugwa atai. ¹⁹Kuligitya iti kiuntu kunsoko ansula miili anyu. Anga naimupumilye imiili anyu ku ubi, itungili pumi imiili anyu kutula atugwa atai muhume kegigwa mele. ²⁰Apo naimianya milandu, aizamulekewe kuli ni tai. ²¹Imatungo nanso, amuukete lielya kii, kwa nkani izo itugili nimenda inonela iminyala kuiona? Kunsoko impelo ankani izi ingi nsha. ²²Kululo itungili mapegwa uulekelwa mahega mumilandu hangi matula meitumi kung'wi Tunda, mkete ndya kukiila wigigwa wang'wi Tunda nukupikiila upana nua kali nakali. ²³Kunsoko ikipegwa kamilandu ingi nsha nuuza wang'wi Tunda upanga nuakali nakali kung'wa Yesu Kilisto Mukulu wetu.

Chapter 7

¹Ang'wi aluna ane (shawilengile kunsoko kuligitya niantu niamimanyile imiko), kina imiko imikaila umuntu nikili mupanga?²Kunsoko umusungu nutinilwe witungwa ni miko amugoha wakwe nikile mupanga, umugoha wakwe aga she ukutula wahega mumiko na kulinwa. ³Kululo gwa umugoha wakwe angatule mupanga, hangi umutinile musungu mungiza ukitangwa mugoolya, ingi gwa umugoha wakwe agosha nuanso ukutula wahega mumiko, nuanso singa ukutula mugoolya kieke numugoha mungiza.⁴Kululo aluna ane amuukilwe kuashi kunsoko a miko kunzila amuili wang'wa Kilisto, itulikile iti muhume kukamantanigwa kitalakwe. Kung'wa uyu nauukile kupuma kuashi kunsoko kuhume kumulugile Itunda indya ninza. ⁵Naikili kukoli ikimuili, insula ya milandu aieujikitwe mumiili anyu kunzila a miko nukumitugila insha indya.⁶Ingi itungili kalunguilwa kupuma mumiko. Kahegeka muushi uo naiwi kugilya, kuhume kituma muupya nuang'waung'welu, nu sese kuhegeka miandiko nila kali.⁷Kulunge uligwa? Imiko iza milandu? Kutile. Angainihite kulinga imilandu, angaizesinga kunzila amiko. Kululo singa ainezelinga kulowa anga imiko aihite kulunga leka kutula nuulowa nuubi. ⁸Ingi imilandu aihoile lyoma ilo nililago ikaleta insula yihi kitalane nikulowa, kunsoko imilandu igiulye imiko akuza. ⁹Unene ainimupanga ung'wandyo naikutile imiko, kululo nailaza ilago, imilandu ikapantika uupanga, nune nikasha. ¹⁰Ilago ilo nailizeleta uupanga likapiluka kutula nsha kitalane. ¹¹Kunsoko imilandu aihoile lyoma lilago hangi ikankonga. Kukiila ilago nilanso ikambulaga. ¹²Kululo imiko iza miziza, ni lago iziziza hangi atai, hangi iza nza. ¹³Iti gwa iyo nai nza ikatula nsha ane kitalane? Ilike kutula iti lukulu. Kululo imilandu ihume kigeeleka kina milandu lukulu, kukiila ilo niza. Aitetile nsha kitalane. Iye ingi kina kukiila ilago ili, imilandu aongeelekile kutula mbinangulu. ¹⁴Ingi kuine kina imiko uandilyo wakwe izaiza munkolo, kululo unene iza ni muntu wa kimuili. Naguigwe musese wa milandu. ¹⁵Kunsoko singa ningile iko nenikiawa shanikituma iko nizaniki ihukiwe kiko niluma. ¹⁶Kululo anga nitume iko nishanikilowa, ikutula nimigombile imiko kwia kina miza. ¹⁷Ingi gwa itungili singa nene itungili ingi nkolo ane ikinda tuma nilanso, ingi milandu nikie milalane. ¹⁸Kunsoko ningile kitalane, mumuili wane, shalikie ulukani nuluza. Kunsoko insula akintu nikiza ikoli kitalane ila gwa shakumipata. ¹⁹Kunso ilo niza nineliloilwe shanendalituma, ingi gwa ilo nibi nisineliloilwe lilo nilituma. ²⁰Itungili ang'wi kituma ilo nishaniloilwe, singa nene nig'wene nizanazituma, ingi imilandu iyo nikie kitalane. ²¹Namanya kina ikoli imiko kitalane nakuhia kituwia nimaza, kululo uubi ukoli kitalane. ²²Kululo namilumbiilya imiko ang'wi Tunda kunsoko au huili wane. ²³Ingi namiona imiko nishimpyani numuili wane. Ikukua ulugu ni miko nimipya mumahala ane. Ikuntwala unene ntule nimusese wa miko amilandu nikoli mumuili wane. ²⁴Unene nimuntu wa ukia nyenyu nuzenguna numuili uwu nua nsha? ²⁵Kululo namulumbiilya Tunda. Kukiila Yesu Kilisto Mukulu witu. Kululo gwa. unene kuma hala ane kumitumila imiko ang'wi Tunda hangi ikimuili kumitumila imiko amilandu.

Chapter 8

¹Kululo gwa kutile ulamulwa nuamilandu kuantu ao niakoli muung'wa Kilisto Yesu. ²Kunsoko imiko na gwa ng'waung'welu wa upanga uyo nukoli kung'wa Kilisto Yesu ambikile une kuli ni miko na milandu ni nsha. ³Kunsoko aiko ni miko ailemilwe kituma kunsoko aingila anga ngulu, Itunda aiwitumile. Aumulagiye ung'wa akwe wing'wene kumpyani amuili wa milandu, atule isongeelyo lamilandu, hangi alongole amepe imilandu ulamulwa nua kimuili. ⁴Aiwitumile iti nsoko imalagiilyo na miko ahume kukondaniligwa kitaitu. Usese nishakimatyata aya nakimuili, ingi kua kutyata aya nang'wa ng'waung'welu. ⁵Awa niutyata umuili, isiga yaya namuili, kululo ao niityata namunkolo, imasigo yaya namunkolo. ⁶Kunsoko insula amuili ingi nsha, ingi insula amunkolo upanga nu upolo. ⁷Iyi ingi kunsoko insula iyi namuili iza awilei kung'wi Tunda, kunsoko iza ngila ang kulyo kumiko nang'wi Tunda hangi shikuhuma kumikulya. ⁸Ao niutyata umuili shaakumuloelya Itunda. ⁹Kululo gwa mikutili ikimuili ingi mukoli kinkolo. Ang'wi tai ung'waung'welu wang'wi Tunda wikie kitalanyu, kululo ang'wi umuntu mugila ung'waung'welu nuang'wa Kilisto, nuanso singa wakwe. ¹⁰Ang'wi Ukilisto ukoli kitalanyu. Umuili ukule kunsoko amilandu, ingi inkolo mpanga kunsoko ankani ya tai. ¹¹Anga itule inkolo ang'wa uyo naumuushilye u Yesu kupuma kuashi wikie kitalanyu, nuanso yuyu naumuushilye Ukilisto kupuma kuashi ukumipa hangi imiili na ushi, upanga kunzila nang'wa ng'waung'welu wakwe, nuikie kitalanyu. ¹²Kululo aluna ane, usese kudaigwe, ingi singa kimuili kina kieke kunsoko kimuili. ¹³Ang'wi mikie kunsoko amuili, mahugeela kusha, angwa mikie kung'wa ng'waung'welu, maileka intendo niakimuili nunyenye mukutula miapanga. ¹⁴Anga wawa niidu nitongeelwa nung'waung'welu wang'wi Tunda, awa ingi ana ang'wi Tunda. ¹⁵Kunsoko singa aiimusingiye inkolo au sese hangi shamukogopa. Sunga mukasingiilya inkolo akula miana kukiila nanso kilila "Abba, Tata!" ¹⁶Ung'waung'welu ng'wenso wikonga palung'wi ni nkolo yetu kina kiana ang'wi Tunda. ¹⁷Ang'wi kiana, ingi gwa kiashi hangi asali ang'wi Tunda. Nu sese kiasali palung'wi nu Kilisto, ang'wi kuaga nung'wenso nsoko kuhuma kukuligwa palung'wi nung'wenso. ¹⁸Kunsoko nuuaiye uagi nuamatungo uwu kina singa kintu, iga nimpynie nuukulu nuuzekunukulwa kitaitu. ¹⁹Kunsoko maintu idu azizalindiila kunsula ni nkulu kukunukuilwa kuana ang'wi Tunda. ²⁰Kunsoko maintu ili aikilwe muugaziki, singa kua kulowa ng'wenso, ingi kunsoko akwe ng'wenso nauikila pihi amalago akwe. Nila muhuili. ²¹Uumbi wakwe nuenso ukulekelwa nakupumigwa musese nuagaziki, nukungiligwa mulekelwa nuakulu wa ana ang'wi Tunda. ²²Ingi kulingile kina imaintu ihi ingi ilwala nukaga nuwai palung'wi ni tungili. ²³Singa uu du, ingi nuse ung'waung'welu numpya nuingie kitaitu ingi nusese kulwala munkolo yitu, kulindiie kutula kiana, ingi uguniki wa miili itu. ²⁴Kunsoko aulindiili uwu aikugunilwe. Kululo ikintu naikilindiye anga kigela kutili ulindiili hangi kunsoko nyenyu uyu nuikilindiila iko nuikiona? ²⁵Ingi iga kukilindiile ikintu nishakikiona kukilindie kua uhuili. ²⁶Anga naikuumbilwe, ung'waung'welu nung'wenso wikuailya mugila ngulu witu. Kunsoko shakumanyile kulompa anga ninonee. Kululo ung'waung'welu ng'wenso wikulompeela kwa kulwala nishai humikile kuligitigwa. ²⁷Nu ng'wenso nuilingula mummyoyo wilinga imahala namunkolo, ingi wilompa kunsoko aantu ao niahuie anga uulowa wang'wi Tunda. ²⁸Nusese kuine kina ao ihi niamuloilwe Itunda, nuanso ukituma nkani yihi palung'wi kuanza ao ihi naitangilwe kunsoko akwe. ²⁹Kunsoko ao ihi auamanyile kupuma ung'wandyo, hangi auaholanilye kupuma ung'wandyo impyanigwe nimpynie nu ng'waakwe, ahume kutula mulelwa wa ng'wandyo mualuna nidu. ³⁰Nao nauaholanilye kupuma ung'wandyo, nienso auitangile hangi. Nao nauitangile nianso akaailya akate itai. Nao nauaiye itai akaakulya. ³¹Kulunge uli gwa kunkani izi? Itunda ang'wi ukoli kuinge itu. Nyenyu nukukilinkila usese? ³²Uyu nishukumuleka ung'waakwe ung'wenso, ingi aumupumilye kunsoko itu usese kihi ukuhita ule kuupa inkani ninza palungwi nung'wenso. ³³Nyenyu nukua semela eimikigwa ang'wa Tunda? Itunda ng'wenso mukola kuapa itai. ³⁴Nyenyu nuzeatwala milipo? Ukilisto Yesu ng'wenso naukule kunsoko itu, palung'wi nanso ihi akaukigwa. Hangi ukate uutemi palung'wi ni Tunda pani kulyo likoli, hangi ng'wenso wikulompeela usese. ³⁵Nyenyu nuzekutemanula nu lowa wang'wa Kilisto? Ubi? Ang'wi ndwala, uagigwi, nzala, ang'wi kifwe, ang'wi ubi wa shigu? ³⁶Anga naiyandikilwe, "Kuzizabulagwa mung'wi pi aikuaigwe anga inko yakusingwa. ³⁷Kukiila aya ihi usese kumahumile kukiila uyu naukuloilwe. ³⁸Kunsoko nahuma kulinga tai kina nsha ang'wi upanga, ang'wi amalaika, ang'wi maintu nakuli, ang'wi ngulu. ³⁹Ang'wi nakoli migulya, ang'wi nakoli pihi ang'wi kintu kilu, singa kikuuma kuutemanula usese nuulowa wang'wi Tunda, uyu ni Kilisto Yesu Mukulu witu.

Chapter 9

¹Kuligitya itai mung'wa Kilisto, singa kuligitya uteele, imasigo ane akoli palung'wi nu ng'waung'welu. ²Kina ukoli ukia ukulu nuuwai nukilinkie munkolo ane. ³Ainihumile kulompa mpegwe isatiko nukuikwa kuli nu Kilisto kunsoko aluna ane, nialuna ane niakimuili. ⁴Nianso Aisraeli. Niatulikile kutula ana, au kulu amalagiilyo, ni songeelyo la miko, kumukulya Itunda ni lagiilyo. ⁵Nianso atongeeli nu Kilisto uzile kua ikulyo kuutugala umuili uwu. Nuanso Tunda wa maintu ihi. Hangi akuligwe mahiku ihi. Amina. ⁶Ingi singa kina imalagiilyo ang'wi Tunda alemilwe kupika. Nsoko singi antu ihi niaakoli kihaku Israeli, iza muisraeli lukulu. ⁷Nukung'wa Abrahamu singa ai wileli wakwe lukulu. Kululo kukiila wileli wang'wa Isaka ukitang'wa. ⁸Iyi ingi, iana amuili ingi singa ana ang'wi Tunda. Kululo iana nii lago agizilwe anga ana awileli. ⁹Kunsoko ingi ulu lukani lilago, "Kumatungo aya nzile, hangi u Sara ukupegwa ung'wana." ¹⁰Ingi singa lili du, nu Rebeka naiwapantika inda kumuntu ung'wi, Isaka tata witu. ¹¹Kina iana aiakili kulelwa, hangi akili kituma lukani lihi nulu za ang'wi nulubi, ingi isigo lang'wi Tunda lihume kutula nu hola ni limike. Hangi singa kua ntendo, ingi kunsoko ang'wa uyo nuitangile, ¹²ailigigitwe kitalakwe, "Umukulu ukumitumila numunino." ¹³Anga naiyakondigwa kandikwa: "Nimsigile u Yakobo, une u Esau shanumuloilwe." ¹⁴Kulunge uli gwa? Ukoli wioneli ne kung'wi Tunda? Kutile. ¹⁵Kunsoko ukulunga kung'wa Musa, zeee nkete kinyauwai kung'wa uyo ninzize nkite ukinyauwai, hangi nzenzo nkete ukende kung'wa uyo ninzempa ukende. ¹⁶Ingi gwa singa anga kunsoko ang'wa uyo nulakile, hangi singa kunsoko ang'wa uyo nuimanka, ingi kunsoko ang'wi Tunda uyu nuilagiila nakanda. ¹⁷Kunsoko imaandiko alungile kung'wa Farao, kina ainukimikilye kunsoko iyi nihume kulagiila ingulu yane kitalako, Iliana lane litanantigwe ihe ihi. ¹⁸Ang'wi uu uyu nuilowa kupegwa nakanda wipegwa nakanda ikinyauwai nuyu nuilowa kupegwa, wimupeza yaya nakutula wilugoha. ¹⁹Sunga ukulunga kitalane, kuniki nkili neenda ona igazo? Nyenye naulemig'we nimasigo akwe? ²⁰Ue ng'wamuntu ue wi nyenyu nukumusukiilya Itunda? Kintu naikiumbilwe kimuile ne uyu naukiumbile ite unene? ²¹Ang'wi umuumbi mugila ingulu nia kuhola uulolo nukeehu nukuumba kiseme king'wi kitule kikulyo nikiuya kitule kigila ikulyo. ²²Ntuni gwa naituile Itunda akahia kuteta utaki wakwe, nulagiila uhumi wakwe, akatula nugimya wilu akagumanilya ayo ihi naahumile kitung'wa kua ubi? ²³Ingi anga niwitumile iti kina alagiile udu nua ukulu wakwe kuiseme niahumile kulekelwa, izo naiwakondilye kuinonelya kunsoko ukulu? ²⁴Ingi sese naikitangile, singa iantu aku Ayahudi du, nao nishamumanyile Itunda ne? ²⁵Anga nauliyo kung'wa Hosea: "Kuitanga iantu ane awa naisinga antu ane, nu mulowa wakwe uyu nishaiwimlowa. ²⁶Hangi ikutula apo nauliye kitalao, unye sha miantu ane, pang'wanso akitangwa ana ang'wi Tunda numupanga." ²⁷U Isaya nung'wensu wenda pumya uhuli kua Israeli akazelunga, ialo la ana ang'wa Israeli ata lizelidu anga imahalu na muluzi, wawa naiasagie du azegunika. ²⁸Kunsoko utata ukuluhola ulukani lakwe nula mihi, hangi ukukaya kulukondya. ²⁹Anga u Isaya nauliye ung'wandyo, anga Itunda wa uhumi nishaukulekee uwileli kunsoko itu, aikuzetula anga Isodoma, hangi aikuzitung'wa anga i Gomora. ³⁰Kulunge uli gwa, iantu ao nishaiduma itai, aka lija itai, tai kua uhuili. ³¹U Israeli palung'wi nukumilyata imikononi tai, shaiamisigile nukukela imiko nanso. ³²Kuniki ikatula iti? Kunsoko shanga ai akumipenza kwa uhuili, ingi nantendo akakumpa migwe nala ukumpi. ³³Anga naiyakondigwe kandikwa, "Goza, nalilalya igwe la kukumpa mu Sayuni nu migwe nila kuulya. Uyu nukuhuila kua ili shuzizila iminyala."

Chapter 10

¹Aluna ane ayanondoeeye munkolo ane kung'wi Tunda, kunsoko akugunika kung'wao. ²Kunsoko naza kumuila kina akazanile kunsoko ang'wi Tunda ingi gwa singa kunsoko auhugu. ³Kunsoko shaamanyile itai hangi akupenza ienso itai ienso, aiagila ikulyo la tai kung'wi Tunda. ⁴Kunsoko Ukilisto ng'wenso mpelo amiko kukiila tai a muntu wihi nuhuie. ⁵Kunsoko u Musa wandikile tai iye nukupumiila mu miko: "Umuntu nukoli mtai na miko ukikie kukiila tai yiyi." ⁶Kululo itai nipumie muuhuili ilunga ite, "Uleke kulunga munkolo ako, nyenyu nukuluma kulongola kilunde?" ⁷Iyi ingi kumusimya u Kilisto pihi. Hangi uleke kulunga, "Nyenyu nukusima mikombo?" (Iyi kumuhumbula u Kilisto kupuma kuashi) ⁸Kululo ikulunga uli, ulukani lukoli pakupi nuewe, mukimilo kako numumoyo wako nulanso ingi lukani la uhuili nikuulutanantya. ⁹Kunsoko kumulomo wako ugombile kina u Yesu tata hangi uhuie munkolo ako kina Itunda amuukilye kupuma muashi ukugunika. ¹⁰Kunsoko inkolo amuntu ihuila nukupantika itai nukuamulomo wakwe wigomba akapantika uguniki. ¹¹Ingi gwa ulukani luhiiye, "Wihi nuhuie shuzepantika iminyala." ¹²Kunsoko kutile impyani kina uyu muyahudi nuyu Muunani kunsoko utata yuyo yuyo wa antu ihi, hangi mugole wa antu ihi niimitanga. ¹³Wihi uyu nulihuie ilina lang'wa Tata ukugunika. ¹⁴Ikutulika ule ahume kumitanga nuanso nishaamuhuie? Hangi ikutulika ule kumuhuila uyu niakile kumija? Hangi akija ule ana ahite kutanantiligwa. ¹⁵Akuhuma uli kutanantya ulukani aga ahite kulung'wa Anga naiyandikilwe, imigulu ao miza kuantu ao nitanantya inkani ni ya ulumbi ni makani nimaza. ¹⁶Kululo ihi singa ulukani lang'wa Yesu kunsoko. U Isaya wilunga, "Utata nyenyu naiwigule ulukumo litu?" ¹⁷Kululo uhuili wiza kunsoko nukija kukiila lukani lang'wa Kilisto. ¹⁸Kululo kulunga, "singa aigule nee?" Ingi aigule. "Induli yeneela ihe ihi, ninkani yao yasambaila mumpelo ihe ihi." ¹⁹Kululo kulunga, Iaisraeli singa aialingile nekiiza u Musa ukutambula, "Kuapa nsula kuantu ni singa amihi iye, kunzila niningila uhugu, nukuasongeeela sunga atake." ²⁰U Isaya ingi mugimya hangi wilunga, "Ainigelekile kuantu ao nishaipenza, nekigela kuantu ao nishaiantakile." ²¹Kululo Uisraeli ukulunga, "Mahiku ihi aingooe imikono ane kuantu ao niagila ikulyo nao nia kaku ankolo."

Chapter 11

¹Kukolya , Itunda auahitile ne iantu akwe? Ingi singa auahitile, ingi nunene ni Mwisraeli nua ukoo wang'wa Abrahamu, nui kabila lang'wa Benyamini. ²Itunda singa auahitile iantu akwe, aualingile kupuma ung'wandyo, iti shamulingile iandiko nuliliye kung'wa Elia, naumulompile Tunda kuantu akua Israeli. ³Utata waabulaga ianyakidagu ako, neenso akumulanga imakumbikilo ako. Nasaga ning'wene hangi akupenza upanga wane. ⁴Isukiilo lang'wi Tunda likulunga ntuni kitalako? "Naika kunsoko ako antu magana nzogu mupungati awa nishaumukulya Itunda wa unkumbigulu" (Baali). ⁵Kululo nimatungo nitungili akoli niasagiile kunsoko au holanigwa nua ukende. ⁶Kululo agaitule kua ukende, singa hangi kua ntendo, ang'wi ukendo singa utulo hangi ukende. ⁷Ntuni gwa? ulukani nu Israeli aukuluduma, singa akalupantika, ingi iaholanigwa kakipantika, niang'wi ikapegwa kiti aleke kuona. ⁸Anga niyandikilwe: "Itunda uapee nkolo au tu, imiho aleke kuona, nia kutye aleke kija sunga ni leliye." ⁹U Daudi nung'wenso ukulunga, "Leka imeza yao itule nyavu, mntego, nuakukumpa kunsoko awilei wao. ¹⁰Leka imiho ao apegwe ikiti aleki kuhuma kuona. Ulongole wendua tunye imigongo ao mahiku ihi." ¹¹Ingi gwa kulunga, akumpaa nee sunga agwiiza ileka kutula iti itunu. Ingi gwa kua kuleng'wa kitalao, uuguniki wapika kuantu nishaahuie, ingi nienso ahume kupegwa uwilu nuansula. ¹²Ang'wi kuleng'wa kitalao nsoko augole waunkumbigulu, hangi ang'wi kuulya kitalao kunsoko augoli wa anyakilungu ukondaniili kitalao ukutula ugeile uli? ¹³Itungile kuligitya nunye nimiantu amihe. Kunsoko naina nimitumi wa mahi mangiza, nainikuilya uitumi wane. ¹⁴Ang'wi kuapa nsula ao niamuili ung'wi nunene. Ang'wi niang'wi kua guna. ¹⁵Ang'wi kuhitwa kitalako wigombi wa mihi kusingiiligwa kitalao ikutula ule upanga kupuma kuashi. ¹⁶Ang'wi indya yang'wandyo iza kiuto nikiza, uu nili nila utu. Ang'wi umuli iza kiuto imataambi nimenso uu. ¹⁷Ang'wi imataambi ang'wi aatemilwe anga uewe itaambi nila muzeituni nuamihaka, nautemewe pakati ao, angwe aiwihanguie palung'wi nimihia augoli wa mizeituni, ¹⁸leka kilumbiilya kunsoko amataambi, ang'wi ukilumbiilya, singa wewe wimiaiilya imili, imili ikuaiilya wewe. ¹⁹Kululo ukulunga imatambi aatemilwe kunsoko nihume kutemelwa. ²⁰Tai ingi: Kunsoko akuhita kuhuila aiatemilwe, kululo uewe aiwimikile kunsoko auhuili wako, uleke kutula kihumbula migulya inonee kogopa. ²¹Kunso Itunda singa aumalekile imatambi na ng'wandyo, nuewe singa ukuhumila ikinya uwai. ²²Goza gwa intendo ninza niang'wi Tunda nizi nintaki, uulaki auzile ku Ayahudi kunsoko naiagwie, kululo kuangiza, uuzwa wang'wi Tunda wiza kitalako ang'wi ukikie kuuza wakwe. Angaitule shanga uu nuewe ukuhitwa. ²³Ang'wi singa akulongoleka kuhita kuhuila kitalao, akulemelwa hangi, kunsoko Itunda ukete uhumi nuakuatemela hangi. ²⁴Kunsoko ang'wi anye amutemilwe kunzi kunsoko ang'wi ung'wandyo aimia muzeituni wamihala ni hangi ang'wi anutemewe ung'wandyo wa muzeituni nuza, ang'wi aikukila i Ayahudi, naatuile anga mataambi ang'wandyo kuhuma kutemelwa hangi mukati amizeituni ao? ²⁵Aluna ane singantakile mulinge unkunku uwu, hangi muleke kutula nimahala nakusiga kitalanyu. Unkunku uwu upumie ukaku ku Israeli sunga kuukondaniili nua unkumbigulu nuuzile. ²⁶Kululo Israeli ihi akugunika anga naiyandikilwe: "Kupuma Sayuni uzile Muguni ukuuheja uubi kupuma kung'wa Yakono. ²⁷Nili likutula ilago lane palung'wi nienso. Matungo ninzaheja imilandu ao." ²⁸Kua lukumo nula lukani, atula alugu kunsoko anyu kululo kunsoko alukumo nulakung'wanso kimikigwa atula alowa kunsoko a Tata anyu. ²⁹Kunsoko ikipegwa nu witang'wi wang'wi Tunda shawi kailika. ³⁰Kunsoko ung'wandya aimamulekile Tunda kululo itungila mausingiilya ulekelwa wanakanda, kunsoko akumuluka Itunda kitalao. ³¹Kunzila yiyo yiyo i Ayahudi amulekile Itunda, kunsoko aimusingiye ulekelwa nienso akusingiilya uulekelwa. ³²Kunsoko Itunda ualungile iantuihi muubi, ingi ahume kuahumila ikinya uwayi. ³³Anga niza ukulu uugole wakwe nimahala nu hugu wang'wi Tunda, shawilingika nu lamulwa wakwe ni nzila yakwe shayipenzeka. ³⁴Nyenyu naumilengile insula ang'wa Tata? Ang'wi nyenyu naiwimusija? ³⁵Ang'wi nyanyu naumupee ikintu ung'wandya nung'wenso ukulipwa hangi? ³⁶Kunsoko maintu ihi apumie kitalakwe ikoli kua uhumi wakwe, hangi ukusuka kitalakwe, ukulu ukuli kitalakwe ikali na kali. Amina.

Chapter 12

¹Kululo kumulompa anyandugu kua ukende wakwe Tunda, pumi imiili anyu itule isongeelyo ni panga, niza niligombekile kung'wi Tunda. Ili lili ukuiyo lanyu nilikite insoko. ²Hangi leki kulyatiili na munkumbigulu uwu, ingi mupiulwe nukutula miapya ni masigo anyu. Itumi uu muhume kulinga ulowa wang'wi Tunda nuziza, nakumuloilya nuukondanili. ³Kululo kulunga, kunsoko aukende naimpewe kina muntu wihi nukoli mung'witu, shunonee kusiga nakoli migulya akwe kukila ninonee kusiga, ingi unonee kusiga kua mahala anga Itunda numuppee kila umuntu kua uhuili. ⁴Kunsoko kutite ipango idu mumuili ung'wi ingi singa ipango yihi ikete mulimo ung'wi. ⁵Uu ingi nusese nikidu kimuili ung'wi kung'wa Kilisto, niungo king'wi kumuya. ⁶Kukite ipegwa niyilekee kukiila ukende naimupewe. Ang'wi ikipegwa kamuntu unyakidagu itulike kua uhuili wakwe. ⁷Anga itule ikipegwa ka muntu uaili nitume. Ang'wi numungiza ikipegwa kakwe kumanyisa ingi amanyise. ⁸Ang'wi kipegwa kamuntu ipumbulyo, ingi apumbulye ang'wi ikipegwa kamuntu kupumya, itume uu kua ukende anga itule kipegwa kakula mutongeeli atule nuukenge, anga itule kipegwa kakuona kinyauwai ingi itulike kutula ilumbi. ⁹Ulowa uleke kutula wakielya, uhukilwi uubi, muambiile nimaza. ¹⁰Kukiila ulowa wakiluna, ilowi nyenye kua nyenye kukiila ikulyo, mipe ikulyo nyenye kua nyenye. ¹¹Mukagupe, muleke kutula miatolo, aya namunkolo. Mutule ninsula, kung'wa Tata mitumili. ¹²Lumbi mutule nugimya kumahiku napembilye, muzemulindie kumukulya nukimika mumalompi. ¹³Muze mukoli mumalompi naahuili, ipenzi inzila yidu niakulagiila ukende. ¹⁴Alompeeli ukembetwa awa ihi niimaja. Muakembete muleke kuapa imasatiko. ¹⁵Lumbiili nawa niza alumbiye, lili palung'wi nao niilila. ¹⁶Migombyo palung'wi unyenye kwa nyenye mleke kutula mzidaya, kululo agombi awa niakili adabu ikinkolo. Muleke kutula nuuhugu nua mumasigo anyu du. ¹⁷Muleke kumulipa muntu wihi kua kintu nikibi kua ubi. Itumi inkani ninza mumiho na antu ihi. ¹⁸Anga yahumika, anga naiiekilwe kitalanyu, mutule nuupolo niantu ihi. ¹⁹Alowa leki kilepishi naimigaziye, pugamuki uutaki wang'wi Tunda. Kunsoko yandikilwe, "Uilipishi wane, nzeelipa ulungile utata." ²⁰Ang'wi umulugu wako ukete nzala, mulise. Agize ukete nyota mung'wense anga witume iti wamukensha makala amoto mitwe lakwe. ²¹Leka kuhung'wa nuubi, uhume uubi kua uza.

Chapter 13

¹Muntu wihi atule ni kulyo kuutemi nuukoli migulya akwe, nuutemi wihi upumie kung' wi Tunda. Nuutemi wihi uikilwe ni Tunda. ²Uyu nukugilya uutemi nuanso, ingi ukugilya utemi wang'a Itunda, nao niugilya akukusingiilya ulumulwa wao ienso. ³kunsoko iatemi singa ikangilyo kuantu niituma nimaza, ingi kuituma mabe. Uloilwe kuluta kugopa ne uutemi? Itume nimaza ukulumbiiligwa. ⁴Ingi mitumi wang'wi Tunda kitalako kunsoko amaza, ang'wi ukituma aya nimabe. Ogope, kunsoko shukukenka upanga nitile insonko. Ingi mitumi wang'wi Tunda. Nuipumya utaki kuantu niituma uube. ⁵Inonee kutula nikulyo, singa kunsoko autaki, ingi kunsoko nayo nakoli munkolo ako. ⁶kukiila iyi ukulipa impia, kunsoko iakola uhumi ufumi ang'wi Tunda awa nia longolekile kituma ulukani ulu. ⁷Mulipi wihi uyu numudaye, ang'wi mpia mumupe impia, ang'wi ahoela mpia ahoele, nuakogopwa, ogopwe, nuikulyo apegwe ikulyo. ⁸Leki kudaigwa kitu kihi numuntu, ingi milowe unyenye kua nyenye. Kunsoko uyu nizumuloilwe umunyakisaliwake wamikondanilya imiko. ⁹Kunsoko, shukugoolya, shukubulaga, shukia, shukulowa, ang'wi likoli ilago nilulya likaminkanigwe nili, ukumulowa umunya kisali waka anga uewe nuilowa. ¹⁰Uulowa shamuaalya umunya kisali nua muntu kululo ulowa ingi wuwo ukondaniili wa miko. ¹¹kunsonko iyi iti mulingile kina apika imatungo nakuhega, mutulo, kunsoko. Uguniki witu wa hugeela nangulu kukila imatungo ayo naikuhuie ung'wandyo. ¹²Utiku walongoleka nu ng'ung'we wahugeela, kuike kumpelo intendo nia kiti, hangi kutugale ishigi ya welu. ¹³Hangi kulongoleke muuza, kuzekukoli mu welu, singa muulumbili nuaubi ang'wi ugala magai. Hangi kuleke kulongoleka muugooli a ng'wi nsula nisinga ihumile kugiligwa, hangi singa muwisongeeli nu muwilu. ¹⁴Ingi kumutugale u Kristo hangi kuleke kuika ilyoma kunsoko amuili, kunsula yakwe.

Chapter 14

¹Musingili wihi nakili kukoma ikiuhuili, muleke kupumya ulamulwa nuamasigo akwe. ²Umuntu nukite uhuili ukulya kihi, uyu numungiza nakili kukoma ukulya inyenye du. ³Umuntu nuiliza kila ikintu, aleke kumudalaha uyu nishawiliza kila ikintu, nuyu nishawiliza aya ihi aleke kumupa ulamulwa uyu nuiliza imaintu ihi. Kunsoko Itunda wakondya kusingiilya. ⁴Uewe winyenyu, nukumupa uulamulwa uyu niza mitumi wa mutungwa wa muntu mungiza? Ungi pantongeela amukulu wakwe kina wimika ang'wi wigwiza, kululo ukuukigwa kunsoko utata uhumile kumisha. ⁵Umuntu wilukulya uluhiku lung'wi kukila ukulya, numungiza wikulya imahiku ihi kina impyani, ingi kila umuntu ikagule ung'wenso mumahala akwe. ⁶Uyu nizuambile uluhiku, uzuambile kunsoko ang'wa Tata, kunsoko wimupeeza masongeelyo Itunda, uyu nishawiliza wigilya kulya kunsoko ang'wa Tata, nung'wenso wipumya isongeelyo kung'wi Tunda. ⁷Ingi kutile nuikie kua nkolo akwe, hangi kutile nuikuza kunsoko akwe ung'wenso. ⁸Ang'wi kukete uupanga, kiapanga kunsoko ang'wa Tata, ang'wi kuusha, kuusha kunsoko ang'wa Tata, kululo ang'wi kutula kiapanga ang'wi kuusha kinsao yang'wa Tata. ⁹Kunsoko iyi Ukilisto aukule hangi nukutula mupanga hangi, kina atule Tata wa aihikuashi nawa niapanga. ¹⁰Kululo gwa niki nukumutwala muulamulwa umuluna wako? Hangi niki nukumudalaha umuluna wako? Ingi use kihi kuzizimika pantongeela ni tuntu la ulamulwa kung'wa Tunda. ¹¹Kunsoko yandikilwe, anga ninikie, "Uuliye utata," kitalane malu ihi azetugama, ninema yihi izepumya ulukumo kung'wi Tunda. ¹²Kululo muntu wihi uzepumya ialo lakwe kung'wi Tunda. ¹³Kululo kuleke kulongoleka kikensha ulamulwa ntongeela akwe temanula iti, kutile nukuika igiiligwa ni miutego kumuluna wakwe. ¹⁴Ningile hangi nagomba kung'wa Tata u Yesu. Kina kutile ikintu nikibi ikenso, ingi kung'wa uyu nusigile kina kihi kibi, kunsoko kitalakwe kibi. ¹⁵Ang'wi kunsoko andya umuluna wako ukisusumya, shuku genda hangi muulowa. leka kumugazanja nandya yako umuntu nai nsoko ang'wa Kilisto aukule. ¹⁶Kululo gwa uuza wanyu uzeleka kuligitigwa kua ubi. ¹⁷Kunsoko uutemi wang'wi Tunda singa kukiila ndya ni ng'wegwa, ingi kukiila tai, upolo, nu kulumba mung'wa ng'waung'welu. ¹⁸Kung'wa uyu nuimitumila Ukilisto kua iti ugombekile kung'wi Tunda hangi ugombekile nukuantu. ¹⁹Kululo gwa, kutyate inkani nia upolo ninizi niyi muzenga umuntu nimungiza. ²⁰Uleke kugazanja umulimo wang'wi Tunda kunsoko andya, kutai maintu ihi iza maziza, ingi iza ibi kumuntu uyo nuiliza ikamusababisha kugaza. ²¹Iza kuleka kulya inyama, ang'wi kung'wa intuli, ang'wi kihi nikihumile kumutasha umuluna wako. ²²Uhuili uwu nuutite, ieke kitalako nukungwi Tunda. Wakembetwa umuntu uyu nishanga ukikesha uulamulwa wakwe ung'wenso kua iko nukigombile. ²³Uyu nukete uwoa wapegwa uulamulwa aga alule ukulya. Kunsoko shi pumie muuhuili. Hangi kitu nishakipumie muuhuili ingi mulandi.

Chapter 15

¹Usese nikukete ingulu inonee kukenka imilandu iyo naanyamilandu hangi singa inonee kielya kung'witu. ²Kihi mung'witu amuloelya umunya kisali akwe, ingi ikutula lukani luza nulakumzenga. ³Ingi Ukilisto singa aukielya ng'wenso, intongeela akwe ikatula anga naiyandikilwe. Ituki izo naiakulukie yampantika nene. ⁴Kihi naikitongee kandikwa, aikandikilwe kunsoko akuumanyisa, ingi gwa kukiila ulindiili nu kukiila kupegwa ngulu ni maandiko aikuzetula kimiho. ⁵I Tundu nuaulindiili hangi nuaupumbuli ampe imasigo nimaza na mpyani ang'wa Kilisto. ⁶Ingi kua nkolo ing'wi nu mulomo ung'wi muhume kumukulya Itunda, Tata witu Yesu Kilisto. ⁷Kululo misiingiilwe nyenye kwa nyenye, anga u Yesu Kilisto naukusingiye. Kunsoko Itunda ahume kukuligwa. ⁸Kululo kulunga kina Ukilisto waikilwe kutula mitumi wa miko kukiila lai ang'wi Tunda. Aiwitumile ite ahume kuona imalago aya naiapumigwe nia tata itu, ⁹niantu kumukulya Itunda kua ukende wakwe, anga niyandikilwe, "Kupumya lukumo mumahi nang'wi, nukimba kulina lako." ¹⁰Hangi iliye lowi unye antu amumahi palung'wi niantu akwe. ¹¹Ni hangi mulumbiili utata unye mahi ihi; leka iantu amihi amukulye ng'wenso. ¹²Hangi u Isaya uliye, "Lizetula likoli itina la ng'wa Yese, hangi ung'wi uzeukigwa kutula mutemi wihi Niantu azetula nuuhuli kukiila ng'wenso." ¹³Ingi gwa Itunda wa uhuili amizulye ulumbi wihi nuupolo kua kuhuila, muhume kutula nuhuili, kukiila ngulu yang'wa ng'waung'welu. ¹⁴Aluna ane, nkaminkiigwe unene mukola ku nkani nianyu nia kina unyenye nu nyenye mizue ukende, mizuigwe ulingi wihi, hangi mahumaa kihugula. ¹⁵Kululo kumandikila inkani izi kua kukomangiila kitalanyu muhume kukimbuka ukende naimpewe ni Tunda. ¹⁶Ukende uwu aimpewe nlume kutula nimitumi wang'wa Yesu Kilisto naulagiigwe kuantu. Naiwipumilwe anga mudimi wa lukani lang'wi Tunda. Ainihumile kituma iti, kipumya kung'wane itule ngombilwe itule yogigwa ni Tunda kukiila nzila ang'wang'welu. ¹⁷Kulolu ilumbi lane likoli kung'wa Yesu Kristo ni pa ntongee ang'wi Tunda. ¹⁸Singa kugema kuta ulukani nishawitumile Kilisto ku kazi ane, iantu ahume kutula nikulyo kunkani ukuntendo. ¹⁹Kungulu ya ilingasiilo ni makuuila, nukuangulu yang'wa ng'waung'welu. Iyi ingi ai kupuma Kuyerusalem, nukupilimiila ku Iliriko, nihume kuhola kunzi ukondanili ulukani lang'wa Yesu Kilisto. ²⁰Kunzila iyi unene singa ninzutanantya ulukani uko nu Kilisto watongee kutanantigwa nsoko ndeka kuzenga inkani nia muntu mungiza. ²¹Kululo anga naiyandikilwe, "Kukiila ngwenso agila anga lukumo lakwe auzila kuaona, nao nisingaaiamigule akumulinga. ²²Kululo gwa aingieigwe mara du kuza kitalanyu. ²³Ingi gwa itungili nimugila ilyoma hangi mihi iyi, hangi miaka idu iza ndoilwe kitalanyu. ²⁴Mahiku ihi ninendo ku Hispania nihuila kuaona ninkiile nukutwalwa kunzila yane nunye, anga natula nalumbiilya palung'wi nunye kumatungo nanso. ²⁵Itungili nauka ku Yerusalemu kua ailya ahuiili. ²⁶Nsoko ainonee iantu Makedonia nawa nia Akaya kuahanguilya iahimbi awa niahuie kung'wanso ku Yerusalemu. ²⁷Ingi aitulikile kua ulowa wao, hangi tai, atula adaigwa ao. Ang'wi awa nisha ahuie atula palung'wi nienso munkani nia munkolo nienso adaigwa kuaailya imaintu nialoilwe kupata. ²⁸Kululo imatungo anga nakondyo iti nukutula nukondaniili wa ndya izi kitalao. Unene kukuila nunyenye kulongola ku Hispania. ²⁹Ningile kina imatungo ninzile kitalanyu, nzile nukondanili nua ukembetwa wa Kilisto. ³⁰Aluna ane, numulompile kukiila Tata wetu Yesu Kilisto, nukua ulowa wang'wa ng'waungwelu, kagupi palung'wi nune mumalomp anyu kunsoko anyu ntongeela ang'wi Tunda. ³¹Lompi nihume kugunika kupuma kua antu ao niagila ikulyo ku Yudea, nuitumi wane ku Yerusalemu uhume kusingiligwa nia huili. ³²Lompi nihume kuza kitalanyu nilumbi kukiila ulowa wang'wi Tunda, kulume kusupya palung'wi nunye. ³³Ni Tunda wa upolo atule palung'wi nunye mihi. Amina.

Chapter 16

¹Namuika kitalanyu ng'waitu u Fibi adada witu, niza mitumi kitekeelo nilikoli Kenkrea, ²muhume kumusingiilya kukiila tata. Itumi uu kua nulanso nula uza nua ahuili hangi mimike palung'wi nung'wenso kua lukani lihi nukutula uloilwe kupata kunsoko waina mitumi waantu idu nukunsoko ane hangi mitumi. ³Mulamushe u Priska nu Akila, itumi amilimo palung'wi nune kung'wa Kilisto Yesu. ⁴Kua upanga wane ikagazanja upanga wao, kupumya isongeelyo kitalao. Hangi singa unene du nukumatekeelo ihi namihi, ⁵Lilamushe itekeelo nilikoli kitakeo. Mulamushe Epanieto mulowa wane, numulelwa wang'wandyo kung'wa Kilisto ku Asia. ⁶Mulamushe u Mariamu naukagupile kituma imilimo kunsoko anyu. ⁷Mulamushe Androniko nu Yunia anyandugu ane, naiatungilwe palung'wi nunene, nawa naiahuiwe muitumi hangi naiatongee kumulinga Ukilisto asese kazekukili kumulinga. ⁸Mulamshe Ampliato, mulowa wane kung'wa Tata. ⁹Mulamushe Urbano, mituma milimo palung'wi nune kung'wa Kilisto, nu Stakisi mulowa wane. ¹⁰Mulamushe Apele, nugombilwe kung'wa kung'wa Kilisto. Alamushe ihi ao naiakoli mito lang'wa Aristobulo. ¹¹Namushi Herodioni, ahumba iane, namushi antu niamito ang'wa Narkiso niakoli kung'wa Tata. ¹²Namushi Trifaina nu Trifosa, niakagupile kituma imilimo ang'wa Tata. Mulamushe u Persisi mulowa, nuitumile imilimo nidu kung'wa Tata. ¹³Mulamushe u Rufo, naiwimikigwe nu Tata nu ia wakwe palung'wi nuia ane. ¹⁴Mulamushe Asinkrito, Flegoni, Herme, Patroba, Herma nia aluna ihi niakoli nienso. ¹⁵Mulamushe Filologo nu Yulia, Nerea nu muluna wakwe nu Olimpa nia huili ihi niakoli palung'wi nienso. ¹⁶Alamushe ung'wiung'wi kua kualungila kuaza. Matekeelo ihi nang'wa Kilisto amulamusha. ¹⁷Itungile aluna ane kutuna kusige kiisa iantu akutemanuka, akutemela ni nkani nimbi. Enda atemanuka nayo naikumanyisigwe. Piluki muhege kitalao. ¹⁸Kunsoko iantu anga awashanga imitumila Ukilisto tata itumila inda yao. Kua nkani ninza, nia uteele akuikonga inkolo ni ngila imagazo. ¹⁹Kumpanyi ni kulyo lanyu mapika mihi kululo nalowa kitalanyu, itungili nalowa kitalanyu mutule nimahala ni maza, muuleke kutula nimagazo pantongeela aubi. ²⁰Itunda singa ukutinya kumulimansiilya umulugu kumpambatilyo yanyu. Uukende wang'wa Tata Yesu Kilisto utule palung'wi nunye. ²¹Timoteo, mitumi palung'wi nune amulamusha nu Lukio, Yasoni nu Sospeter ahumba iane. ²²Nene Tertio, ainandikile ibada ili, numulamukilye kulina lang'wa Tata. ²³Gayo, naunoneeye nukitekeelo lihi numulamukilye Erasto, muiki wa mpia wa muki sali, amulamushe, palung'wi nu Kwarto nai muluna. ²⁴(Ambiila: Muusako nuang'wandyo ulukiili ulu likutili. Goza Warumi 16:20. "Ukende wang'wa tata Yesu Kilisto wikie palung'wi nunye mihi. Amina.) ²⁵Itungili kitalakwe yuyu nukete uhumi nuakuimisha mulukani numuma manyiso nang'wa Yesu Kilisto, nukunukuilwa nuaunkunku uo naupihiluwe kumatungo malipu. ²⁶Kulilo itungili yakondigwa kukunukulwa nukumanyika nukandikwa nianyakidagu aya namalagiilyo ang'wi Tunda nua mahiku ihi, nukua ikulyo la uhuili muma hi ihi? ²⁷Itunda wingwena nuama hala akwe. Ukulu utite ng'wenso kukiila Yesu Kristo ikali na kali Amina.

1 Corinthians

Chapter 1

¹U Paulo, naewilangilwe nu Yesu Kilisto kutula mutume kuulowa wang'wi Tunda, nu Sosthene muluwa witu. ²Kitekeelo nilang'wi Tunda nilikole kukorintho, kuawa niaikilwe wakfu mung'wa yesu Kilisto, neitangilwe kutula antu neatakatifu. Kuuaandekila ga nawa ehi neelitanga elina lamukkulu witu u Yesu Kilisto mukianza kehi, Mukulu nuao nuyu nuulu. ³Ukende nuupolo utule kung'waanyu kupuma kung'wi Tunda utata witu nu Mukulu witu u Yesu Kilisto. ⁴Mahiku ehi numusongeeye Itunda nuane kunsoko anyu, kunsoko aukende wang'wi Tunda nu Yesu Kilisto awapee. ⁵Watendile kutula agole kukila nzila, muutambu mpalung'wi nimahala ehi. ⁶Watendile agole, anga uwikengwi kukiila kung'wa Kilisto kina ugombilwe kutai mumo mitalanyu. ⁷Kuite gwa shamukuhielwa uupegeye yakenkolo, anga nimukete insula nakulindiila ukunukuilwe nua Mukulu witu u Yesu Kilisto. ⁸Ukumukomisa unye gwa, sunga impelo nsoko muleke kumelwa muluhiku nula Mukulu witu u Yesu Kilisto. ⁹Itunda shawikalika naumitangile unye muupalung'wi nuang'wakwe, u Yesu Mkulu witu. ¹⁰Itungeli kumupepeelya akaka niadada ane, kukiila elina nila Mukulu witu u Yesu Kilisto, kina ehi agombe, hange kina itule kutile uwikomi mung'waanyu. Kumupepeelya kina mihanguile palung'wi kisigo ling'wi nuupikeeli ung'wi. ¹¹Inge iantu amito nilawa Klowe ambila kina ukole wikani nulongolekile mitalanyu. ¹²Nkete ndogoilyo siye: Kela ung'wi wanyu wilunga, unene niang'wa Paulo, ang'wi, unene niang'wa Apolo, ang'wi niang'wa Kefa ang'wi unene niang'wa Kilisto. ¹³Itee, Ukilisto utemanukilene? Itee, Upaulo aewagigwe kunsoko anyune? Itea, aemubadisigwe kulina

lang'wa Paulone?¹⁴ Nimusongeeeye Itunda kina singa aembadisilya wehi inge Ukilisto du nu Gayo. ¹⁵Iye naeyezetula kina kutile wehi nauzelunga mbadisigwe kulina lane. ¹⁶(Aeniabadisilye ga nawaniamilo nilang'wa Stephania. Kukila pang'wanso, singanengile ang'wi aenamubadisa muntu numungiza wehi).¹⁷ Kunsoko u Kilisto shanga auntumile kubadisa inge aekutanatya inkani ninziza. Shanga auntumile kutanantya inkani niikulyo lakuuntu, nsoko kina ngulu nikota lampaga nilang'wa Kilisto ilekekuhegigwa.¹⁸ Kunsoko ulukani likota lampaga upungu huawa niakusha kuite kuawa ni Tunda ukuaguna, ngulu ang'wi Tunda. ¹⁹Kunsoko iandekile, "Kubipya ikulyo lao awa niakete kubipya ulingi wao nuamahala.²⁰ Ukoliye umuntu nukete ikulyo? Ukoliye nukete umanyisi? Ukoliye umutambuli umupepeli nuamuunkumbigulu uwu? Itee, Itunda shamaaupiunene ikulyo nilamuunkumbigulu uwu kutula upugu? ²¹Kupuma uunkumbigulu nikulyo lakwe shaeumulengile Itunda, aeyemunonee tunda kuupungu wao nuautananti nsoko waagune awa niakuhuela.²² Iayahudi ekolya ilengasiilyo niamakula nukuayunani eduma ikulyo. ²³Kuite kuumutanantya u Kilisto naeupagekilwe, naekimeli kuayahudi muupungu kuayunani. ²⁴Kuite awanaeitangilwe ni Tunda, Iayahudi nia Yunani, kuu mutanantya u Kilisto anga ngulu nikulyo lang'wi Tunda. ²⁵Kunsoko u upungu nuang'wa Itunda, ukete upolo ikila nua ana adamu, nu unyeku nuang'wa Itunda ukete ngulu ikilo nua ana adamu. ²⁶Gozi uwitangi nuang'wi Tunda kung'waanyu, akaka niadada ane. Singa aemiedu tai naemukete ingulu. Singamiedu tai nemutugilwe muukulu. ²⁷Kuite Itunda ausague imaintu nimapungu namihe nsoko akuhumye iminyala aya nakete ikulyo. Itunda ausague aya nimanegetu nikamihe kukihumya iminyala nikikete ingulu. ²⁸Itunda ausague iki nikikole pihe nikinikimeilwe munumuhe. Ausague nimaintu nisinga aiaaigwe kina maintu nukimatenda singa kintu imaintu nakete insailo. ²⁹Autendile ite nsoko itule kutile wehi nukete insoko akihumbula ntongeela akwe. ³⁰Kunsoko aeki Itunda nukitendile, itungo ile mukole mukati ang'wa Yesu Kilisto, nutendekile ikulyo kunsoko itu kupuma kung'wi Tunda. Naetai itu, utakatifu nukomolwi. ³¹Anga wigeeli, anga ulukani nululungile, "nukikulya, wikulye Mumukulu."

Chapter 2

¹Naenkole kitalanyu akaka niadada ane, singaaenzile kunkani niakupepeelya nukukulya anga naentanantilye itai naeipikile nang'wi Tunda. ²Aenamue kutula singamine kehi naenkole palung'wi nunyeinge u Yesu Kilisto udu nung'wenso aewagigwe. ³Hangi aenipalung'wi nunyenye muunegetu, nemuwua, nukukagata kukila. ⁴Nulukani lane nukutanantya kung'waane singa anga aenkani yakupepeelya nukukulya. Kulekaite, aeyukumigelya ung'wang'welu nengulu, ⁵nsoko kina uheli wanyu uleke kulula ikulyo laantu, inge mungulu niang'wi Tunda. ⁶Itungo ile kuulitambula ikulyo muantu niakulu, kuite singa ikulyo nikumihe eye, ang'wi nilaatemi niamatungo aya, niakukila. ⁷Kuleke ite gwa, kuuletambula ikulyo lang'wi Tunda mutai nipihile, ikulyo nelipihile Itunda naulisague naeakili apike imatungo naukulu witu. ⁸Kutile wehi nuautemi kumatungo aye nuleine ikulyo ele, anga aieze alengile kumatungo nanso, singa aieze maja Umukulu nuaukulu. ⁹Kuite anga uu niandekilwe, "imakani nikutile eliho nilimaine, kutile ukutwi numigulye, imasigo shangaasegile, makani ni Tunda umanoneeye kunsoko aawa niamuloilwe nuanso. ¹⁰Aya makani ni Tunda umakunukue kitaitu kukiila ng'waung'welu, kunsoko ung'waung'welu weduma kela ikintu, ga nemakani amukati ang'wi Tunda. ¹¹Kunsoko nyenyu nulengile imasigo amuntu, inge inkolo amuntu mukati akwe? Uu gwa, kutile nuine imakani amukati ang'wi Tunda, inge inkolo ang'wi Tunda. ¹²Kuite shanga aekusingiye inkolo namihe, kuite nkolo naepumile kung'wi Tunda, nsoko kina kuhume kulenga kuwidesi imakani naekupewe ni Tunda. ¹³Kuulunga imakani aya kunkani, nikulyo lamuntu shaalehumile kumanyisa, kuite inge nung'wa ung'welu nuemanyisa. Ung'waung'welu wipambanula inkani yakinkolo kikulyo nilakinkolo. ¹⁴Umuntu nesinga wakenkolo singaukusingiilya imakani na nkolo ang'wi Tunda, kunsoko nanso upungu kung'waakwe. Shangaukumalenga kunsoko ilengika kinkolo. ¹⁵Kuuyu nuakinkolo wilamula imakani ehi. Kuite wilamulwa nawa niangiza. ¹⁶Nyanyu nukumile kumalenga imasigo a Makulu, nuhunule kumumanyise nuanso? Kuite kukete masigo ang'wa Kilisto.

Chapter 3

¹Nunene, kaka niadada ane, singa aentambue nunyenye anga miantu akinkolo, kuite anga miantu amuili. Anga niang'enze nianiino mung'wa Kilisto. ²Aenumung'wensilyo maele hange singa nyama, kunsoko aemuhitile kulya inyama. Singa nitungu gaa muhitile. ³Kunsoko unye keli miamuili. Kunsoko uwelu nukilolya keli yukigeeleka mitalanyu. Itee, shamukikie anga muili, Hange itee? Shamukugenda anga antuune? ⁴Kunsoko ung'wi wilunga, "Numutyatile Paulo" Numuya wilunga, "NUMulyatile Apolo, Shamikie anga antu nee? ⁵U Apolo nyenyu? nu Paulo nyenyu? inge itumi ang'wa yuyu nemumukuie, kukela uyu nu Mukulu aumpee umulemo. ⁶Unene aentemee, u Apolo wikhila imazi, kuile Itunda ukukulisa. ⁷Kuite, singa nutemee ang'wi nuehie imazi ukete kehi. Kuite Itunda ukukulisa. ⁸Itungo ile nutemee nuyu nuehie imazi ehi epalung'wi, hange kela ung'wi ukusingiilya ikinyamulimo kakwe anga muitumie umulimo wakwe. ⁹Kunsoko usese keituma mulimo wang'wi Tunda, unye mukilulo kang'wi Tunda, minyumba ang'wi Tunda. ¹⁰Kunsoko aukende nuang'wi Tunda naempegilwe ange muzengi numukulu, aembikile ikitako, numungiza wikazenga migulya lakwe. Kuite umuntu watula wikesa nukuzenga migulya lakwe. ¹¹Kunsoko kutile numungiza nukumile kuzenga ikitako nikingiza kukila nikizengilwe, nuanso Yesu Kilisto. ¹²Itungo ile, ang'wi ung'wi wanyu ukuzenga migulya lakwe kuzahabu, mpia, magwe nansailo, ikota, mafa, ang'wi matutu, ¹³umulemu wakwe ukukunukulwa, kuwetu nua mung'wi ukumigeelya. Kunsoko ekigeeligwa kumoto. Umoto ukugema uua nua mulemo nuakela ung'wi nuitumile. ¹⁴Anga kehi umuntu nuzengile kekusaga, nuanso ukusingiilya ikipegwa nikiza. ¹⁵Kuite ang'wi umulemo nua muntu ukulimansiila kumoto, ukulija asala. Kuite ung'wenso lukulu ukugunwa, anga uukinega mumoto. ¹⁶Shamuine kina unye menyumba ang'wi Tunda ni kina inkolo ang'wi Tunda ikie mukati anyu? ¹⁷Ang'wi umuntu ukumebipya inyumba ang'wi Tunda, Itunda ukumubipya umuntu nuanso. Kunsoko unyumba ang'wi Tunda ntakatifu, mutule uu. ¹⁸Umuntu waleke kukongela ung'wenso, ang'wi wehi mitalanyu uine ukete ikulyo mumatungo aya, watule anga "mupungu," uu ukutula nikulyo. ¹⁹Kunsoko ikulyo nelamihi eye upungu ntongeela ang'wi Tunda, kunsoko iandekilwe, "Neaambisa niakete ikulyo kuhila yao. ²⁰Nehangi "Umukulu uine imasigo ao niikuligwa mabi." ²¹Kuite umuntu aleke kisania antu! Kunsoko imaintu ehi anyu. ²²Ang'wi Paulo, ang'wi Apolo, ang'wi Kefa, ang'wi ihe, ang'wi likalo, ang'wi nsha, ang'wi maintu nakole, ang'wi niikatula amole, ²³ehi anyu nunyenye miang'wa Kilisto, nu Kilisto wang'wi Tunda.

Chapter 4

¹Ite uu umuntu wakualye use, anga keitumi ang'wa Kilisto neilhiwa niaunkunku wa tai ang'wi Tunda. ²Mueli ite, nilitakewe muilihwa inge kina atule akuhuelwa. ³Kuite kung'waane unene inge kintu kiniino kukila, kutula kulumulwa nunyenye angwi ulamulwi nuakiuntu. Kunsoko singa kilamuiilya nunene gaa. ⁴Singakilamuiilya uneneeudu, ite kutile anga ndogoilyo kina unene nkite tai. Itunda winamuiilya. ⁵Kuite gwa, muleke kutambula lehi kulamula imatungo angeze akili kupika, nuakile kiza Umukulu. Ukumaleta muyelu imakani nipihile muhili nukukunukula uulimeili nuamunkolo. Uu kukila ung'wi ukusengilya lukumo lakwe kupuma kung'wi Tunda. ⁶Itungo ile, akaka niadada ane, unene lukulu nu Apolo nkiiteye inzila iye kunsoko anyu. Inge kina kupuma kitaitu mukusaga kumanya indogoilyo antambu, "Uleke kenda kukila anga nikiandekilwe." Iki inge kina kutile anga nung'wi wanyu nukihumbula kumuya. ⁷Indogoilyo nyenyu nuine kuhita kimpana kung'wanyu numuya? Uketen tuni nusinga usingieye nekanda? Ang'wi wasingilya nekanda, kuniki mukihumbula anga shanga mutendile itee? ⁸Akonda kulula mukete ehi aya nemutakile! Yakonda kulula miagole! Manza utemi nukikie lukulu kukila usese! Tai, numutakie utemi uza inge kina kutemye palung'we nunye. ⁹Kuite nsegile Itunda ukuekile usese anga keitumi kualagiila impelo nalukilili nuakandamana hange ang'wi iantu nae alamuewe kubulagwa. Katula anga kilumbi muunkumbigulu, kuamalaika niantu. ¹⁰Use kiapungu kunsoko ang'wa Kilisto, kuite unye mukete ikulye mung'wa Kilisto. Kiakia, kuile unye mukete ingulu. Mukuiigwe kuite usese kumeilwe. ¹¹Inge nitungo ele kukete nzala ni nyota, kiagila iang'wenda, kukete mapigo, nikange kiagila anga wikalo. ¹²Kuituma imilemo kungulu, kumekono itu usese. Nekumeilwe, kukakembeta. Imatungo nikuagigwa, hakigigimeilya. ¹³Nekuutukilwa, kikasusha kuupolo. Kakula, hange kukile kuaigwe kulula anga kuhitilwe nuunkumbigulu nemumakani ehi. ¹⁴Singa nimaandekile imakani aya kumuhunya munyala unye, kuite kumusukila unyenye anga mianino ana nenemololwe. ¹⁵Hatize anga mukete amanyisi makumi anzugu mung'wa Kilisto, miagila iatata nudu. Kunsoko natula nitata wanyu mung'wa Yesu Kilisto kukiila utananti. ¹⁶Ite kumupepeelya mumbige unene. ¹⁷Iyi yeyi nsoko akumtuma u Timoteo, mulowa nuane hange mung'endya numuhueli Mumukulu. Ukumukembusha inzila yane mung'wa Kilisto, anga ninimanyisa kukela ikianza hange kela itekeelo. ¹⁸Itungo ile ang'wi anyu akihumbula, akutenda anga singa nzile kung'waanyu. ¹⁹Kiute nzila kitalanyu pakupe, anga Umukulu walowe. Ulu niikiza nkani yaoudu neendi humbula, Kuite kumiona engulu ao. ²⁰Kunsoko utemi wang'wi Tunda wikitile munkani inge mungulu. ²¹Mutakile ntunii? Neze numulanga nee kitalanyu ang'wi kuuluwa nikunkolo naupolo.

Chapter 5

¹Kigulye mpola kina ukole ukosi mitalanyu, iaina naukosi wikitile ata kuanyakilungu. Kukete uupolo kina ung'wi wanyu ukulala numusungu nuang'wa tata wakwe. ²Nunyenye mukikulya! Kuleka mutule miakia? Uyu nutendile ite inonee wahegigwe mitalanyu. ³Ingawaje niketile palung'wi nunye kimuili kuite nkole nunyenye ikinkolo, namulamula nuanso nutendile ite, anga azankole. ⁴Nimukutankana palung'wi muliwa la Mukulu u Yesu Kilisto, ninkolo ane ikole papo anga kungulu ya Mukulu witu u Yesu, namulamula umuntu nuanso. ⁵Namuika umuntu uyu kumulugu inge kina umuili wakwe ubepigwe, nsoko inkolo akwe ehume kugunwa kuluhiku nula Mukulu. ⁶Kihumbula kung'waanyu singa kentu kiza. Shamuinene igae nisheenyu yebipya ekintu kehii? ⁷Mielye unyenyenigae nikale, inge kina mutule idonge nipya, inge kina mutule memukate nesinga ugaheigwe, kunsoko, Ukilisto, ung'wankolo witu nua pasaka wakondile kusenzwa. ⁸Kuite kiloelye ikaramu singa kuigae niakale, ingae niatendo nimbe nuushapu. Kuleke ite, kkiloelye namkate nesinga ugahiye nuaupolo nitai. ⁹Aemandekile mubalua ane kina muleka kihanguila niagoolya. ¹⁰Nimugila anga ndogoilyo nagooli amunu mihe eye, ang'wi nawa niakete insula, ang'wi ahembi, ang'wi akulya aadudu kieke kuli nao, inga aeyeze anonela muhege mihi eyi. ¹¹Kuite itungu ile kumuandikila muleke kihangula nuwihi nukitang'wa kaka ang'wi dada mung'wa Kilisto, kuite ukieke muugoolya, ang'wi witukilana, ang'wi muhembi, ang'wi mukulya adudu, ang'wi witukilana, ang'wi wigalaa. Hange muleke kulya nuyo umuntu nuehanga ngaa ite. ¹²Kuite gwa, kikuilya uli kulamula niakole kunzi niekeelo? Kuleka ite, unye shamualamue niakole mukati nitekeelo? ¹³Kuite Itunda ukualamula niakole kunzi. "Muheji umuntu numushapu mitalanyu."

Chapter 6

¹Ung'wi wanyu nukete kemeli numuya, nukenda kuulamuli nuaantu nesinga ahueli kukila ntongeela nahueli?
²Shamulengilene kina iahueli akuulamula unkumbigulu? Ang'wi mukulamula uunkumbigulu, shamuhumile kulamula imakani nimaninoo? ³Shamulengile kina kuulamula iamalaeka? Kuugemeeli kee nuakukila, kuhumile kulamula imakani nalikalo uluu? ⁴Ang'wi kuhumile kulamula imakani nalikalo ulu, kuneki nemusema nukutwala ntongeela kuawa nishaemika mitekeelo? ⁵Kutambula aya kuminyala anyu. Kutilene nukete imahala muung'waanyu nukondile kuika imakani aya kisa kumuntu numuluwa? ⁶Kuite anga uu niele itungo ile, muhueli ung'wi wenda kuulamuli nsoko amuhueli muya, nuusemi nuanso wiikwa ntongeela amulamuli numugila anga uhueli. ⁷Itai inge kina kikole kimeli muahueli nakondya kuleta uusumbuli kung'waanyu. Kuneki muhite kaga nayanimabi? Kuneki mugombile kukongelwa? ⁸Kuite matenda uubi nukuakongela niangiza, nao nianso gaa akaka niadada anyu! ⁹Shamulengile kina awa nisha atai shanga akusala utemi nuakilunde? Lekikuhueli uuteele, uukosi, akulya adudu, agoolya, niafiraji, nialawiti, ¹⁰iii, abi, agala ntule, akembi, atukelani, kutile munu nukusala utemi nuakitunde. ¹¹Nawa ae ang'wi ao aenyenye. Kuite makonda keligwa kuite makona kogigwa, kuite makonda kubagulwa mualuna kuite mutumile tai ntongeela ang'wi Tunda kulna nila Mukulu u Yesu Kilisto nung'waung'welu nuang'wi Tunda witu. ¹²Maintu ehi magila anga ubi kung'waane, "Kuite singa kila ekentu kiza. Imantu ehi magila anga ubi kung'waane" Kuite singakikuntemya anga niking'wi kao. ¹³Indya eze kunsoko anda, ninda kunsoko andyo, kuite Itunda ukuiheja yehi. Umuile singa umbilwe nsoko audosi kuleka ite, umuile inge kunsoko a Mukulu, nu Mukulu ukuitumila umuile. ¹⁴Itunda amuiukilye u Mukulu nusesa palung'wi ukui usha kungulu yakwe. ¹⁵Shamuinene kina imiili anyu unganeshilye nu Kilisto? Muhumilene kuipumya iungo niang'wa Kilisto nukende kuikinyinkani nuukosi? Shangaihumikile. ¹⁶Shamuine kina nukinyinkanile nuukosi waina muiile ung'wi nuyo? Anga ulukani nululungile, "Abiili akulule muile ung'wi. ¹⁷Kuite nukukinyinkana nu Mukulu ukulula nkolo ing'wi palung'wi nuyo. ¹⁸Umanke uugoolya! "Kela umulandu newiutenda umuntu inge eze kunzi amuili wakwe. Kuite uugoli, umuntu witenda umulandu uwu mumuili wakwe ung'wenso. ¹⁹Shamuinene kina imiile anyu inge itekeelo kung'wa ung'welu, nuikie mukati anyu, uyu naemupewe kupuma kung'wi Tunda? ²⁰Kina aemuguilwe kunsoko. Kuite mumukulye Itunda kumiili anyu.

Chapter 7

¹Kumakani naemunandekie: Aeakole matungo neiza umugoha waleke kulale numusungu wakwe. ²Kuite kunsoko amagenywa duu naugoolya kelemugoha atule numusungu nuakwe, hange umusungu watule numugoha kwe. ³Umugo yemununee wamupe umusungu etai akwe namundoa, anga uu numusungu kumugoha kwe. ⁴Singa musungu nukete uhumi kumuele nuakwe ingemugoha. Hange uulukulu mumugoha nuyo mugila uhumi kumuili wakwe inge musungu ukele. ⁵Muzeleka kiima nimulae palung'wi, inge migombilye kumatungu nimaza. Tendi uu nsoko mulije imatungo nakulompa. Hange muhumile kisukiila hange palung'wi, nsoko kina umulugu aleke kumugema kunsoko akuulya ikatekate. ⁶Kulunga ite aya imakani kuulowa hange singa ilago. ⁷Nkete inaula kele ung'wi atule anga unene nenile. Kuite kela ung'wi ukete ikipegwa kakwe kupuma kung'wi Tunda. Uyu ukete ikipegwa ike, nuyo ukete ikipegwa eko. ⁸Kuawa nishaatenilwe niajane kulunga kina, iza kung'waa asage aleke kutinwa, anga uu nineli unene. ⁹Kuite kang'wi akuleng'wa kigilya, yianonee atenwe. Kunso nianso bahu kutenwa kukila insula kupapatika. ¹⁰Itungo ile kuawa niatenilwe kuapa ilago, singanene, inge Mukulu. "Umusungu aleke kileka numugoha kwe. ¹¹Kuite ang'wi ukileka kupima kumugoha asage uu aleke kutenwa ang'wi isushe numugoha kwee hange umugoha waleke kumupa umusungu nuakwe italaka. ¹²Kuite kuawa neasagile, kulunga - unene, singa Mukulu, kina ang'wi muluna wihi ukete musungu nushuhuie ugombile kikie nuyo, shainonee amuleke. ¹³Ang'wi umusungu ukete mugoha nushuhuie, ang'wi ugombile kikie nuyo waleke kumuleka. ¹⁴Kumugoha nushuhuie ukogigwa nsoko auhueli nuamusungu. Numusungu nushuhuie ukogigwa nsoko amugoha nuhuie. Ang'wi shauu iana anyu akutula shaaza kuite kutai ogigwe. ¹⁵Kuite umiako nuushuhuie anga wahege nuende. Kundogoiyo eye ukaka ang'wi dada shuukutungwa niilapo yao. Itunda ukitangile kikie nuupolo. ¹⁶Ulengi ule kang'wi umusungu, ang'wi ukumuguna umugoha? Ang'wi ulengile ule kang'wi umugoha, ang'wi ukumuguna umusungu? ¹⁷Kukela ung'wi udu wikie mulikalo anga nuMukulu nuapee, kila ung'wi anga niTunda uitangile nianso. Uwu ulageeli wane kumatekeelo ehi. ¹⁸Ukole nautawe kidamu wikitangwa muuhueli? Aleke kugema kuheja ikilengasiilyo nekakidamu kakwe. Ukole wehine nuitangilwe muuhueli shawendile kukidamu? Shainonee wende kukidamu. ¹⁹Kuile ang'wi wendile kukidamu ang'wi wakile wende kuhidamu kutile anga lwago. Nelikete ulwago kugomba imalago ang'wi Tunda. ²⁰Kela ung'wi wasage muwitangwi naewitangilwe. niTunda kuhuela. ²¹Aewimutugwane itungo niTunda naukitangile? Leka kusiga kunilanso. Kuite kang'wi ukuhuma kutula widesile, tenda uu. ²²Kung'wi nuitangilwe nu Mukulu anga mutugwa inge muntu midesi mu Mukulu. Anga uu, ung'wi nukole midesi naewitangilwe kuhuela inge mutumi wang'wa Kilisto. ²³Makondile kugulwa kunsailo, kuite muleke kutula nua tungwa aantu. ²⁴Akaka niadada ane, mulikalo lehi kukila ung'wi witu naekitangilwe kukuela, kusage anga uu. ²⁵Itungu ile, awa ehi niakile kutina kwee, nemugila ilago kupuma kumukulu. Kuite kumupa masigo ane anga ninile. Kukiaisa kamukulu, niihuelekile. ²⁶Kuite, nsegile ite kunsoko akunyonywa, inonee umugoha wasage anga uu nueli. ²⁷utungilwe numusungu kukilapo nikawileni? Uleke kulowa uwidesi kunelanso. Ulete widesi kupuma kumusungu ang'wi ukile kulinwane? Leka kuduma umusungu. ²⁸Kuite anga utine, shawitumile anga mutandu. Hange ang'wi umusungu shanga utenilwe anga watinwe shanga witumile anga mulandu. Akile awaneitenile akete winyomu nuakela iaina. Nunene ndoilwe numuheje kuanya. ²⁹Kuite kulunga ite, akaka niadada ane, imatungo makupe. Kupumiila ino nukulongoleka, awa niakete iasungu ikie anga agila. ³⁰Ehi niakete ukia akite anga agila anga ukia, nawa nialoilwe atule anga shanga aloilwe, hange ehi niakugula kentu kehi atule anga shanga asaile kintu kehi. ³¹Hange ehi neituma naunkumbigulu, atule anga shaitumile niyo. Kunsoko imalumbe amihe akete impelo akwe. ³²Ndoilwe mugoha nimidesi kuwinyomi wehi. Umugoha nuakili kutina witumi imulimo namukulu, namna nakumuloelya nuanso. ³³Kuite umugoha nutenile wituma imakani amihe, namna akumuloelya umusungu, ³⁴utemanukile. Umusungu nushuutenilwe ang'wi bikila wipalung'wi nimaintu naMukulu, namna nakitemanula numwiili hange nikinkolo. Kuite umusungu nutenilwe wituma imelimo namihe, namuna akimuloelya umugoha kwe. ³⁵Kulunga ite kunsailo anyu unyenye, hange singa kumugema unye. Kulunga ite kunsoko tai, inge kina muhumile kiekia ukondi kumukulu eka kutile kigilya kehi. ³⁶Kuite ang'wi umuntu usigile shuhumile kumitumila kikulyo uunanso wakwe, kunsoko masigo akwe angulu kukila, leka itene nuyo anga nuloilwe. Singa mulandu. ³⁷Kuite ang'wi ulamue shuukutena, hange kutile anga lisinjo, hange ang'wi uhumile kunigilya insula akwe, ukituma iza ang'wi shukumutena. ³⁸Ite, nukumutena umunanso wakwe witumile iza hange wehi nukusagula kuhita kulina ukituma iza kukila. ³⁹Umusungu utungilwe numugoha imatungo nukole mupanga. Kuite anga umugoha washe, ukole widesi kutenwa numuntu wehi nukumulowa, kuite Mumunkulu udu. ⁴⁰Ikile kulamula une, ukuluma uloilwe kukila anga wikie anga nueli. Hange nsigile kina gwa nkete unkolo ang'wi Tunda.

Chapter 8

¹Itungo ile kukiila ndya nupumigwe isongeelyo kuadudu: kulengile kina "use kehi kukete usigi. Usegi weleta ntogo, inge ulowe wezenga. ²Angeze muntu wehi usigile kina ulengile ikani fulani, umuntu uyu wakile kulenga anga neyemununee walenge. ³Kuite angeze ung'wiwao anga wamulowe Itunda, umuntu uyu wigeekile kung'waakwe. ⁴Inge kuhusu nukulya indya nupumigwe isongeelyo kuadudu kulengile kina "ududu singa kintu munu mihe eye." ⁵Kundogoilyo akole edu neitangwa adudu angeze kilunde ang'wi mihe, anga uu neile "adudu niakulu edu." ⁶"Ateze kitaitu ukole Itunda ung'wi udu nung'wenso Tata, intu yehi ipumile kung'waakwe, nusese kieke kung'waakwe nu Mukulu ung'wi Yesu Kilisto, nuanso kitaitu maintu ehi akole, hange kung'wenso nusese kukole." ⁷Ata uu, ulugu uyu weketile kukela muntu. Kuleka ite, neangiza aeipalung'wi nikulyo laadudu apo pakali, nitungo gaa akulya indya zizi anga kentu kepumigwe isongeelyo kuadudu. Isigo nelao apeuwe kunsoko aunegetu. ⁸Kuite indya shanga yukuigeelya usese kung'wi Tunda. Usese singa kiabi kukila anga kukite kulya, ang'wi ukukende kukila ang'wi kuulya. ⁹Kuite mutule nuahuguku kina uwidesi wanyu uleke kutula nsoko akumela uyu numunegetu muuheli. ¹⁰Embu siga kina umuntu ukuine uewe nukete uukugu, ukulya indya mitekelelo laadudu. Isigo lakwe umuntu uyu shayukulengeka sunga ung'wenso nuyo kulya iintu niipumigwe isongeelyo kuadudu? ¹¹Kuite kunsoko aulengi nuako nuatai kuupuma nuadudu, ukaka ang'wi udada nuako numunegetu, nung'we gaa aushiwe nu Kilisto kunsoko akwe, ukulimeligwe. ¹²Uu, nukituma umulandu kung'wa kaka nukung'wa dada ako nukumalemaalya imasigo ao nimanegetu, mukituma mulandu kung'wa Kilisto. ¹³Kuite angeze indya yukusasha kumumelya ukaka ang'wi udada, shakulya inyama kwee, nsoko ndeke kumusasha ukaka ang'wi udada wane wagwe.

Chapter 9

¹Unene singa nidesilene? Unene singa nimuluung'wane? Unene singaaenemuinene u Yesu Mukulu witu? Unye singa nkali niamulimo wanene Mumukulu? ²Angeze unene singa nemutuung'wa kuangiza bahu gwa nemuluung'wa wanyu unyenye. Kundogoilyo unyenye meigeeli niautuu wane Mumukulu. ³Uwu inge ukueli wane kuawa neankendeggee unene. ⁴Kukolya itee? Kiagilane itai nakulya nukung'wa? ⁵Kiagila itai nakuhola umusungu nuhuie anganetenda iatuung'wa niangiza, nialuna a Mukulu, nu Kefa? ⁶Ang'wi unene ning'wenedu nu Barnaba naeyumunonee kituma umulimo? ⁷Nyenyu nuituma umulimo anga mulindi kunsoko yakwe ung'wenso? Nyenyu nuetemele umuzabibu waleke kulya inkali yakwe? Ang'wi nyenyu nuedima iumbe waleke kung'wa imaele akwe? ⁸Itee kulunga aya kuuhumi nuakiuntu? Ilago nelyenso shangalitambue nayaa? ⁹Kunsoko iandikilwe milago lang'wa Musa, "leka kumemumya ing'ombe umulomo nikilya indya." Itai kina apa Itunda umikee ng'ombene? ¹⁰Ang'wi itee shutambuene aya kunsoko ituu? iandekile kunsoko ilu, kunsoko uyu nuelima enafaka yemunonee kulema, kuuhueli nuyu nueagola yemunonee waogole kumasigo napalung'wi nemaogola. ¹¹Angeze aekutemee intu yakenkolo mung'waanyu, Itee! Lukani lukulu kitaitu kuogola imaintu amuli kupuma kitalanyu? ¹²Ang'wi niangiza aealigilye itai eye kupuma kitalanyu, Itee! Use singa kukilane? Ata uu, shanga aekumidaiye etai eye. Kuleka ite, aekigigimieye imakani ehi kuleka kumelwa munkani niziza niang'wa Kilisto. ¹³Shamuinene kina ehi neituma imilimo nitekeelo elija inelya yao kupuma nutekeelo? Shamuinene kina ehi neituma umulimo pakizindaalo elija kinino aeki nikipumigwe pakizindaalo? ¹⁴Kunsoko yiyoyiyo, umukulu aulagiye kina ehi niakutanantya inkani ninziza kusinja alije kieke kunsoko azizo inkani ninza. ¹⁵Kuite singa numudaiye etai eye ehi. Hange singakuandeka aya nsoko ikani lehi letuleke kunsoko ane. Baku unene nshe kukila umuntu wehi kukaelika kunu nukikumbula kung'waane. ¹⁶Ndongoilyo angeze kutanantya inkani ninza, nimugila insoko nakikulya, kunsoko kusinja nitume uu. Hange ukia wane angandek kutanantya inkani nianza. ¹⁷Kundogoilyo anganitume ite kuulowa wane, nkete ikinyamulimo. Kuite ang'wi singakuulowa, nkile nkete mulimo nempewe kina numilihwa. ¹⁸Inge ikinyamulimo, kane ntuni? Kina nekutanantya, kupumya utananti eze kutile ingalama hange ezakutile anga ulimeeli nuatai ane ninkete munkani ninziza. ¹⁹Kundogoilyo ateze nkole muwidesi kuaehi, aenumutugwa waehi, nsoko kina nihume hualija needu kukala. ²⁰Kuayahudi aenkole anga muyahudi, nsoko nialije iayahudi. Kuawa niakole pihe nilago, aeanga ung'wi wao nukole pihe ilago nsoko nialije awa niakole pihe nilago. Aenitumile ite ateze unene udu aenekilile pihe nilago. ²¹Kuawa neakole kunzi nilago, aenkole anga ung'wi wao nukole kunzi nilago, ateze unene udu aenekitile kunzi nilago lang'wi Tunda, inge pihe nilago lang'wa Kilisto. Aentendile ite nsoko nealije awa niakole kunzi nilago. ²²Kuawa niaukia aenumukia, nsoko nealije awa niakia. Nkole muaya ehi kuantu ehi, nsoko kunzila yehi nihume kuaguna ang'wiao. ²³Nunee kituma imakani ehi nsoko akani ninziza, nsoko nihuma kutula palung'wi muukembetwi. ²⁴Shamuinene kina muntambo ehi neikilya imanka, kuite nuisingilya ikinyamulimo ung'wi? Ite manki nsoko mulije ikinyamulimo. ²⁵Umiginsi wigilya kuehi nukule mugemeli. Nianso etenda ite nsoko alije ingala nikibipa, kuite usese kuumanka nsoko kulije ingala nesingeikibipa. ²⁶Kuite une singakumanka insoko ezetile, ang'wi kukua nkundi anga kukua ng'wega. ²⁷Kuite kuaja umuli wane nukutenda anga mutugwa, nsoko kina anganaatanantilya niangiza, unene udu ndeke kukitwa.

Chapter 10

¹Ndoilwe unye mulenge akak niadada ane, kina iatata itu aeakole pihe ilunde hange ehi aeakiie mubahali. ²Ehi ekabadisigwa kutula ang'wa Musa mulunda mukati numukati mubahali, ³hange ehi ikalya indya zizo zizoo niakinkolo. ⁴Ehi ekang'wa ekeng'wi kiko kikoo nikakinkolo. Ndogoilyo aeang'ee kupuma migwe lakinkolo naeliatyatile, nigwe nilanso aeKilisto. ⁵Kuite Itunda singaeuloeigwe kukila nawa niang'wao nemeimbaao ikasapatiligwa mumbuga. ⁶Inge imakani aya ehi aekilengasiilyo kitu, nsoko usese kuleke kutula antu ansula niembi anga nianso naeitu. ⁷Muleke kukulya iadudu, anga niang'wi ao naeile. Eye anga niandekile, "Iantu aeikie pihe akalya nukung'wa, hange ikauka kiginsa kunsula yaukosi. ⁸Kuleke kituma ukosi anga niidu ao naetumile. Ikasasha luhiku lung'wi antu makumi ambiili nuu tata elfu kunsoko yiyo. ⁹Hange kuleke kumugema Ukilisto, anga niidu ao naetumile ikabepigwa ninzoka. ¹⁰Hange gwa muleke kiskusumya, anga niidu ao naeisusumilye nukubepigwa numalaeka waashi. ¹¹Inge imakani aya aeatendekile anga ilengasiilyo yitu. Akaandekwa nsoko akukenela usese - nekupikewe nempelo nakali. ¹²Kuite kela nukiona wemekile nuatule nukilangaila waleke kugwa. ¹³Kutile geng'wa nelemupatile unye nesinga kawaeda aantu. Inge Itunda watai. Singa ukumuleka mugeng'we kukila muukumi wanyu. Palung'wi nigeng'wa nuanso ukumupa mumulango nuakupumile nsoko muhume kudula. ¹⁴Kuite gwa, alowa ane, lemanki ikulyo nelaadudu. ¹⁵Kutambula nunyenye anga antu neakete imahala, nsoko mulamule kuaya nekumatambula. ¹⁶Ikekombe nikakukembeta nikukikembetile, singa upalung'wi nuasakami ang'wa Kilisto? Umukate uo nekuuega, singa upalung'wi nuamuili wang'wa Kilisto? ¹⁷Kunsoko umukate ung'wi, usese nikiidu kiamuili ung'wi. Usese kehi kuusingiilya umukate ung'wi kupalung'wi. ¹⁸Agozi iantu akuisilaeli. Itee awa ehi neeliza izabihu singa ipalung'wine pakizindaalo? ¹⁹Kulunga ulegwa? Kina ududu kentunee? Ang'wi kina uludya nulupumigwe isongeelyo kududu kentune? ²⁰Kuite kutunga kumaintu nanso niapumilye isongeelyo iantu anyakilungu niamihe, kina akupumya imaintu aya kuahing'wi hange singa kung'wi Tunda. Nunee singantakile unyenye kutula mepalung'wi niaking'wi! ²¹Shanga mukung'wela ikekombe ka Mukulu nikekombe kaahing'wi. Shanga mukutula palung'wi mumeza a Mukulu nemeza nahung'wi. ²²Ang'wi kuumupa Umukulu wetu? Kukete ngulune kukilanuanso? ²³Imaintu ehi anonee, "kuite singa ehe agombigwe. Maintu ehi anonee" kuite singa ehi neekulya eantu. ²⁴Kutile anga nung'wi nukuduma nimaza nakweudu. kuleka gwa ite, kukela ung'wiao azuzeeduma nimaza namiakwe. ²⁵Muhumile kulya kela kintu nekikuguligwa kinsoko muleke kukolyakolya kunsoko amasigo. ²⁶Ndogoilyo, Uunkumbigulu nsao a Mukulu, hange ehi nuuizue. ²⁷Numuntu nushuhuie anga wanutanga kulya hange malowa kulongola, mulye kehi nukumupe muleke kukolya imakolyo namasigo. ²⁸Kuite umuntu anga wamuile, "Uludya ulu lupumigwe isongeelyo nianyakilungu," leki kulya. Eye kunsoko akwe numuiya, hange kunsoko amasigo. ²⁹Nunee singa nimaie anga masigo anyu, inge masigo amungiza. Kundogoilyo kuniki uwidesi wane ulamulwe nimasigo amuntu mungiza? ³⁰Angeze unene kutumela indya kilumbi, kuneke tukilwe kukentu nensongeeye kukenso? ³¹Kuite gwa kehi nemukulya ang'wi mukung'wa, ang'wi kehi nemukituma, itumi ehi kunsoko aukulu wang'wi Tunda. ³²Leki kuakoseshi Iayahudi ang'wi Iayunani, ang'w Itekeelo lang'wi Tunda. ³³Gemi anga unene nenegema kualoelya iantu ehi kumakani ehi. Shanga kuduma anga nsailo ane unene, inge naangiza. Nunee kituma ite nsoko alije uguneki.

Chapter 11

¹Ntyati unene, anga unene nenemotyatile ukilisto. ²Itungo ite kumukulya kunsoko munkimbukile mumakani ehi. Kumukulya nsoko mumaambile imapoke anga uu naenimaletile kitalanyu. ³Inge ndoilwe mulenge kina Ukilisto itwe lakale umugoha nung'wenso umugoha itwe lemusungu, hangekina Itunda itwe lang'wa Kilisto. ⁴Kukela umugoha nukulompa ang'wi nukupumya ikidagu wezeukunekie itwe ukulehumya minyala itwe lakwe. ⁵Kuite kela umusungu nukulompa ang'wi kupumya kidagu itwe lakwe singa ukunekie ukulekunya munyala itwe lakwe. Kundogoiyo impyani nukuzulwa. ⁶Angeze anga umusungu shukukunekila itwe lakwe, nuazule isingi lakwe letule ikupi. Ndogoiyo angeze minyala umusungu kuzula isingi lakwe, inge wakunekile itwe lakwe. ⁷Inge shainene umugoha kukunekila itwe lakwe, kunsoko nuanso mpyani aukulu wang'wi Tunda. Kuite umusungu ukulu wamugoha. ⁸Ndogoiyo umugoha shanga aupumie anga kumusungu. Inge musungu aupumie kumugoha. ⁹Hange umugoha shanga aeimbilwe nsoko amusungu. Inge umusungu aeumbilwe kunsoko amugoha. ¹⁰Iye yiye nsoko umusungu yemunonee kina kutula nekilingasiilyo kauhumi kitwe lakwe, kunsoko ang'wa malaeka. ¹¹Ataa uu, mu Mukulu, umusungu wekelile nuinyenye sunga numugoha, ang'wi migoha umusungu wezewikutile. ¹²Ndogoiyo anga uu umusungu aupumile kumugoha, kuuu uu umugoha aupumile kumusungu. Nemaintu ehi epuma kung'wi Tunda. ¹³Lamuli unyenye. Itee inoneene umusungu amulompe Itunda itwe lakwe ezeliwazi? ¹⁴Itee akupumo udu wenso shaumumanyisilye kina umugoha angeze ukete imasingi malepu minyala kung'waakwe? ¹⁵Itee upumo shaumumanyisilyene kina umusungu angeze ukete imasingi malepu ikulyo kung'waakwe ndogoiyo upegilwe imasingi nanso nimalipu anga ketambala kakwe. ¹⁶Kuite angeze umuntu wehi uloilwe kikunguma kuile, use kiagila anga upeuli nuungiza, singa imatekeelo nang'wi Tunda. ¹⁷Kumalagiilyo nalongolekile, unene singa kumukulya ndogoiyo nemukilingiila, singa kulija inge nukuukulya. ¹⁸Ndogoiyo ang'wandyo, kija kina nimutankanile mitekeelo, ukole utemanuki mung'waanyu, hange inino kuhuela. ¹⁹Kundogoiyo kusinga ukole uwisumbuli mung'waanyu nsoko kina awa niagombigwe igeelekele kitalanyu. ²⁰Kundogoiyo nemukutankana, nemukulya singa ludya la Mukulu. ²¹Nemukulya kela ung'wi wilya uludya lakwe ung'wenso iauye ezeakile kulya, atayuyu ukete nzala, nuyu ugaile. ²²Itee kutilene imato nakulila nukung'wela? Itee mulimeilene itekeelo lang'wi Tunda nukuasokoolya niagila ikintu? Ntambue ule kitalanyu? Numukulyene? Singa kumukulya kueleite. ²³Ndogoiyo aesingiye kupuma kumukulu iki naenuupée unyenye kina Mukulu u Yesu, uutiku wuwo naeamuhitile, aeuhole umukate. ²⁴Pangakasongela, wikaubuna nukulunga, "Uwu wuwu muili wane, ukole kunsoko anyu. Tendi uu kunkimbula unene. ²⁵Hange uu uuu wikakola ikekombe panga wikalya, nukulunga, "ikikombe iki ilago lane nipya kusakami ane. Tendi uu nkue yedu numukung'we, kunkimbuke unene. ²⁶Kukela itungo nemukulya umukate uwo nuku king'ela ikekombe, mukumitanantya nsha a Mukulu sunga nuzizizila. ²⁷Kuite gwa, kukila nukulya umukate, ang'wi kukig'wa ikikombe nikanso nika Mukulu neshainonea ukutula walija igazo kumuili nisakami a Mukulu. ²⁸Umuntu wikolye ung'wenso hanza, uu wazenakulya umukate, nukung'wa ikekombe. ²⁹Ndogoiyo nukulya nukung'wa singa ezewihoiye hanza, wiliza nukung'wa ulamuli wakwe ang'wenso. ³⁰Eye yeye nsoko aantu edu mung'waanyu alwae nawa nianegetu, hange ang'wiao mung'waanyu akule. ³¹Kuite angakigoza usese shakuulamulwa. ³²Inge gwa nekulamulwa nu Mukulu, kuusukilwa, nsoko kuleka kulamulwa palung'wi nuunkumbigulu. ³³Kuite gwa, akaka neadada ane, nemutankanile muhume kulya, ulindeeli. ³⁴Umuntu angeze ukete nzala, nualye kulolakwe, nsoko kina nimutankanile palung'wi ileke kutula ulamuli. Nukumakani nimangeza nemuandekile nzeemulagiila anganaza.

Chapter 12

¹Ipegwa niakinkolo nnulakiwe, akaka niadada ane singa ndoilwe muhite kulenga. ²Muleengile kina naemianyakilungu aemumanyisigwe kuaryata iadudu nisingaeligitya, kunzila yehi aemumanyisigwe kunyenso. ³Kuite gwa, ndoilwe mulenge kina kutile wehi nukutambula kunkolo ang'wi Tunda wikalunga, "U Yesu uzumilwe." Kutile wehi nukutambula, U Yesu Mukulu" inge kung'waung'welu udu. ⁴Inge upegwa ilekanukile, inkolo gwa yeyo yiyo udu. ⁵I milemo nunyenso nemyenso ilekamukile, Umukulu inge yuyoyuyoo udu. ⁶I milemo nenyenso edu, kuite Itunda yuyo ng'wenso nuituma imilemo ehi kuehi. ⁷Inge kela ung'wi wipegwe uluguilwa nuankolo kuaailya ehi. ⁸Kondogoiyo umuntu wapegwe inkolo lukani lakukulya, numuya lukani la mahala kunkolo yiyo yiyoo udu. ⁹Kumuya ukumupa uhueli unkolo nyenso yiyo, nukumuya kipegwa kakuponia kunkolo ing'wi. ¹⁰Kumuya ntendo niangulu, numuya kinyakedagu. Nukumuya ukumi nuakulenga inkolo, umuye aina yedu niantambu, nukumuya kumanya intambu. ¹¹Kuite inkolo yiyo yiyoo nikituma imilimo ehi eye, kumupakela umuntu ekipegwa anganusague nuanso ng'wenso. ¹²Kundogoiyo anga uu umuili nuung'wi, nuwenso ukete iungo duu, niungo yehi inge yamuili wuwo wuwo udu, uu lukulu nu Kilsto. ¹³Kundogoiyo kunkolo eng'wi usese kehi aekubadisigwe kutula mueli ung'wi, kina kiayahudine ang'wi keayunani, kina kiatugwane ang'wi keidesi, hange kehi aekung'wee inkolo eng'wi. ¹⁴Kundogoiyo umuili singa keungo king'wi, inge yedu. ¹⁵Angeze umugulu ukulunga, "kunsoko une singanemokono, une singa nipalung'wi numuili," ite singa yeunonee umuili kuhita kutula palung'wi. ¹⁶Hange ang'wi ukutye ukulinga, "kunsoko unene singa neliho, unene singanipalung'wi numuili," ite shayelinonee umuili kukila kutula palung'wi. ¹⁷Ang'wi umuili wehi ukutula liku, ae - ezeikolepi kijaa? Ang'wi umuili wehi ae - eze kutye, ae - ezeikulipe kunywisha? ¹⁸Kuite Itunda ae uekile kela ekeungo kamuili pang'wa akwe anga naupangile ung'wenso. ¹⁹Hange anga yehi aeeze keungo king'wi, umuili ae - eze ukulepi? ²⁰Kuite itungo ele iiungo yedu, kuite umuili ung'wi du. ²¹Iliho shalehumila kuuila umukono, "nimugila anga ukeli nuewe, nitye shalehumile kuuila umugulu, "nemugila uukeli nunyenye. ²²Kuite iiungo niamuili neyigee kutula ngila anga kusanigwa kesa, inge isanigwe kukila. ²³Niiungo niamuili nikulungile isanigwe ininoo kuipee kusanigwa kukila, niiungo yitu nimbimbimbi ikete uuza kukila. ²⁴Nitungo ele iiungo yitu niiza ngila anga ukeli nuakupegwa ikulyo, kunso yakonda kutula nikulyo. Kuite Itunda uikinyinkanilye iiungo yehi palung'wi, hange uipee ukulyo kukila izi nesiangaikuigwe. ²⁵Autendile ite nsoko itule tile uwikomi nuamuili, inge iiungo yehi yikele kuulowa nua palung'wi. ²⁶Nitungo ekeiungo keng'wi anga kilemaale, iungo yehi yilemaala palung'wi. Ang'wi itungo ekeungo keng'wi anga kekuligwe, iungo yehi yelowe palung'wi. ²⁷Itungo ile unye memuili wang'wa Kilsto, nikeungo kele ung'wi duu kumuya. ²⁸Hange Itunda uekile mitekeelo ng'wandyo amitume, kabiili anyakidagu, akatatu amanyisi, hange nawa ehi neetendo intendo ninkulu, hange ipegwe yakuponia, nawa niailya nawa neituma umulemo nuakutongeela, hange ehi neakete iaina niedu niantambu. ²⁹Itee use kehi kemetumene? Use kehi keanyakidagune? Use kehi kiamanyisine? Itee use kehi ketenda imatendo amakulene? ³⁰Itee use kehi kupegilwe kuponia ne? Use kehi keligitya kunenene? Use kehi kuimanyilene intambu? ³¹Numi kukila ipegwa niikulu. Nunene kumulagiila inzila nenza kukila.

Chapter 13

¹Kulunge kina kunene kuntambu akeuntu niye naamalaika. Kuile ang'wi numugila uulowa, anga ishaba nilila ang'wi uupatu nuijika. ²Hange kulunge kina nkete kipegwa kakinyakidagu nuulengi nuatai neyipihile nimahala, nikina nkete uhueli nuakuhamya imalugulu. Kuite ang'wi nemugila uulowa, unene singa kentu. ³Hange kulunga kina kupumya insao yane yehi nukualessa iaula, nehange kupumya umuili wane upye umoto. Kuite ang'wi numugila uulowa, shayukunzailya anga kentu. ⁴Uulowa wigigimiilya nukupumya. Uulowa singa wikulya ang'wi kilolya. Ugila ulogoha, ⁵ang'wi uulei. Shawiduma imakani akwe, shawikaya kuona uuwai, ang'wi kualya nimabii. ⁶Shawilowa uubi. Kuleka ite, wilowa mutai. ⁷Ulowa wigigimiilya mumakani ehi, wihuela imakani ehi, ukete ugimya mumakani ehi, nukikie mumakani ehi. ⁸Ulowa shawihila. Angeze kikole kidagu, ukukila wehi. Angeze ukole uneni ukuhila. Angeze akole mahala akukila. ⁹Kunsoko kulengile inino nukutenda ikidagu ininoo. ¹⁰Kuite iye nekondile, iye neshangekondile ikikila. ¹¹Nae nemung'anya, aenamue anga numung'anya. Penanekatula nemuntu mukulu, nikaika kuli imakani aking'anya. ¹²Kunsoko itungo ele kuuone anga mukioo, anga esula mukiti kuite imatungo nanso kuuona usu nu usu. Itungo ele nengile ininoo, kuite kumatungo nanso kulenga kukila anga nunene nenengekile kukila. ¹³Kuite itungo ele imakani aya nataatu akusaga: kuhuela, uhueli nuupembilye, nuulowa. Kuile lekole nikulu kukila aya inge ulowa.

Chapter 14

¹Utyati uulowa ninsula nakukila kuipegwa niakenkolo, kukila lukulu mulije kupumya ikidagu. ²Ndogoilyo nuanso nuenena kuntambu shawiligilya neantu inge wiligilya ni Tunda. Ndogoilyo kutile nuelenga kunsoko ukuligilya makani nipikile munkolo. ³Kuite uyu nuepumya ikenyakidagu, witambula neantu nukuazenga, nukuapa umoyo, nukudua iza. ⁴Nuanso nukunene kuutambu wizenga ung'wenso kuite nuanso nuepumya ekenyakidagu welezenga itekeelo. ⁵Itungo ite nkete nsula kina unye mehi munene kuntambu. Kuite kukila aya, insula ane kina mupumye ikinyakidagu. Nuanso nuepumya ekenyakidagu inge mukulu kukela uyu nuenena kuntambu (kuala angeze ukole numanyile), nsoko kina itekeelo lehume kuzengwa. ⁶Itungo ele ite akaka neadada ane niza kitalanyu nukunena kuntambu, kumailya ntoni? Sikukondya, inge kutambula nunyenye kunzila aukunukuilwa, ang'wi kunzila amahale, ang'wi kinyakidagu, ang'wi kunzila akumanyisa. ⁷Angeze imaintu nemagila uupanga anga pilembe ang'wi kenubi neshayepumya utuli nutulekanukile, yukulengeka ule keseme ke nekekinswa? ⁸Kundogoilyo angeze ebalagumu ekupumya ululi neshalulengekile, umuntu ukulenga ule kena matungo akihamba kubi kumbita. ⁹Uu nunyenye. Anga mupumye kululeme ulukani neshalatai, umuntu ukutenga mukuligitya ntuni? Ikaamukuligilya, kutile nukumulenga. ¹⁰Kutile angakailya kina ikole ntambu yedu mihe, hange kutile anga nengwi nengila indogoilyo. ¹¹Kuite angeze singamine indogoilyo antambu, ikanumezeela kung'wa uyu nukunena, nuyu nukunena ikamizeela kung'waane. ¹²Uu nunyenye. Kunsoko mukete nsula kukila kuona uwigeeli nuankolo, mulowe kina kukila lukulu kulezenga itekeelo. ¹³Uuu, nuanso nukunena kuutambu nualompe wapegwa kulinja. ¹⁴Kundogoilyo anganompe kuntambu, inkolo ane ilompa, kuite imahala ane magila inkali. ¹⁵Ntende uli? Kulompa kunkolo ane, kuite gwa hulompa nukumahala ane. Kimba kunkolo ane, hange kamba nukumahala ane gaa. ¹⁶Ang'wi shanga uu, umukulye Itunda kunkolo, nuanso numizeila ukiteka ule, "Huuela" nukupumya isongeelyo, angeze shuine nutungile? ¹⁷Kundogoilyo inge tai uewe ukusongeelya uza, kuite numungiza shanga ukuzengwa. ¹⁸Numusongeeye Itunda kunsoko kunena kuntambu kukila unye meehi. ¹⁹Kuite mitekeelo bahu nene nkani itaano kuulengi wane nsoko ndije kuamanyisa niangiza, kukila kunene nkani ikumi elfu kuntambu. ²⁰Akaka nia dada ane muleke kutula nuang'nya kusiga kitalanyu. Kuleka ite, kutula palung'wi nuubi, mutule anga ang'nya neadabu. Kuite kusiga kung'waanyu mutule miantu niakulu. ²¹Iandekilwe milago, "kuantu antambu nengeza nukumilomo nungiza kutambula neantu wawa. Atezeuu shanga akunjia," ukulunga u Mukulu. ²²Uuu, une nekelengasiilyo, singa kuawa niahuie, inge kuawa neshahuie. Kuite kupumya ikenya kidagu inge kilengasiilyo, singa kuawa neshahuie, inge nsoko ao niahuie. ²³Ee, angeze itekeelo lehi lilingie palung'wi hange ehi anene kuntambu, neauya nishaakuie ingie, itee shamuhumile kulungan3e kina mukete alungu? ²⁴Kuite angeze iantu akupumya ikinyakidagu nuyu nushuhuie ang'wi mizeela wingila ukupepeligwa naya ehi numigulye. Ukulamulwa nayo nakutambulwa. ²⁵Unkunku wakwe nuamunkolo ayeze lugulwa. Wigeeli wakwe, auzengwa keeundala nukumukulya Itunda. Auzekili kina Itunda ukule pakati itu anyu. ²⁶Ntyatile ntuni gwa, akaka nuadada anee? Nemukutankana palung'wi, kela ung'wi ukete zabuli, umanyisi, uukunukuli, ntambu, ang'wi kutafisili. Itumi kela ekentu mulezenge itekeelo. ²⁷Ang'wi wehi ukunene kuntambu, ezeakole abiili ang'wi atatu, hange kela muntu muzamu. Numuntu kulinja watafisiri nikikutambulwa. ²⁸Kuite ang'wi kutile umuntu nuakutafisili, inge ehi ikie akilaje mukati nitekeelo. Inge hela ung'wi wao waligilye ung'wenso udu ni Tunda. ²⁹Hange anyakidagu abiili ang'wi ataatu anene, niangiza ategeelye nukumanya nekililigilwe. ³⁰Kuite nuikie anga wakunukuilwe ikani muwitumi, uyu nazaukunena wakilage. ³¹Kunsoko kela ung'wi wanyu uhumile kupumya ikidagu uung'wi hanza numuya hange insoko kina kela uung'wi akume kumanya hange ehi ahume kutiwa umoyo. ³²Kunsoko inkolo yaanyakidagu ikole pihe augozi nuanyakidagu. ³³Kunsoko Itunda singa Itunda nuaubili, inge waupolo anga uu nieli mumatekeelo naahuie. ³⁴Yeaunee iasungu akilage mitekeelo, kunsoko singa agombigwe kuligitya. ³⁵Ang'wi kukole kehi akulija insula kumanya, inge akolye iagohoo kito. Kunsoko minyala umusungu kuligitya mitekeelo. ³⁶Itee ulukani lang'wi Tunda aelupumile kitalanyune? Itee lemupikie unyenye udune? ³⁷Ang'wi umuntu ukiona munyakidagu, ang'wi wakinkolo yemunonee wamalenge imakani nekumuandekila kina malagiilyo a Mukulu. ³⁸Kuite anga wahite kulenga aya, muleki walekekulenga. ³⁹Uuu inge akaka neadada ane, lowi kukila kupumya ekenyakidagu, hange muleke kumuigilya wehi kunena kuntambu. ⁴⁰Kuite imakani ehi atendeke kuuza nukutalatibu

Chapter 15

¹Itungo ile kumukembusha, unye akaka nunye adada kunsoko ankani ninziza naenumuie, naemusingiye nukimika nizo. ²Inge munkani zizi mukagunwe, ang'wi amuluambile kisa ulukani naenumuie unye, inge gwa aemuhue nikanda. ³Anga en'wandyo naenemisingiye kusania nikaleta kitalanyu anga uuu: kina kupumiila mumaandeko, Kilisto aukule kunsoko amilandu itu. ⁴Kupuma mumaandeko wikaekwe, nihange kina wikaiuka luhiku nulakataatu. ⁵Nikina aumupumie u Kefa, hange kuawa nikumi nuubili. ⁶Hange auapumie kitungo leng'wi iakaka niadada kukila imagana ataano. Uduao kile akole apanga, kiute ang'wi ao alae tulo. ⁷Hange aumupumie u Yakobo, hange kuamutume ehi. ⁸Empelo ehi, wikampumila uneno, anga umung'anya nutugilwe kumatungo nesinga apikile. ⁹Kunsoko unene nemunino muamutume. Shainonee kitangwa mutume, kunsoko aenelagilye itekeelo lang'wi Tunda. ¹⁰Kunsoko aukende nuang'wi nkole anga uu ninile, nuukende wakwe kung'waane shanga aenakanda. Kuleka ite, aenitumile kenyangulu kukila ehi. Kuite shanga aenene inge ukende nuang'wi Tunda nuukole mukati ane. ¹¹Kuite anga eze nene ang'wi enso, ketanantya uu nukuhuila uu. ¹²Itungo ite Kilisto autanantigwe anga uiukile kuashi, ituleule ang'wi anyu mulunge kutile uuiuki nuashi? ¹³Kuite ang'wi kutile uuiuki nuashi, inge gwa nu Kilisto gwa shaauilukile. ¹⁴Hange ang'wi u Kilisto shaauilukile, ite utananti witu wanekanda, nuuhueli witu wanikanda. ¹⁵Hange kuigeleka kina keilengasiilya yauteele kung'wi Tunda, kunsoko aekumihengile Itunda kuuteele, kutunga amuiue u Kilisto, kunu shumuiue. ¹⁶Ang'wi angeze eashi shaeiulwa, nu Yesu gwa shaauiwe. ¹⁷Hange ang'wi u Kilisto shaauiwe, uhueli witu wanekanda hange mukile mukole mumilandu anyu. ¹⁸Ite ga nawa niakule mung'wa Kilisto gwa alimela. ¹⁹Angeze mulikalo luluudu kiagimya kumatungo nazile mukati ang'wa Kilisto, antu ehi, use kialamulwi kukila antu ehi. ²⁰Kuite itungo ile u Kilisto uiukile kupuma kuashi, nkali yang'wandyo kuawa naekule. ²¹Kunsoko ensha aezile kukiila muntu, kukiila muntu, gwa uiuki waashi. ²²Kunsoko ang'wa Adamu ehi akusha, uu gwa mung'wa Kilisto ehi akutula apanga. ²³Kuite kela ung'wi muulowa wakwe: Kilisto, nkali yang'wandyo, ne hange awa neang'wa Kilisto akutendwa apanga kumatungo akeza kung'waakwe. ²⁴Uuu yukutula mpelo, pang'wanso Ukilisto angawaueka uutemi kung'wi Tunda Utata. Uwu inge nuekamala utemi wehi nuuhumi wehi nungulu. ²⁵Kunsoko kusinja ukutemya sunga nuika aika iakigu akwe ehi pihe ampambatilyo yakwe. ²⁶Umulugu nukumailya kubepigwa inge sha. ²⁷Kunsoko "uekile kela kintu pihe ampambatilyo yakwe" kuite niyukulunga "uekile hela kintu, inge ng'wa lya kina eye singa-anga-anga awa neakile kela kintu pihe nakwe nuanso. ²⁸Itungo imaintu ehi aekilwe pihe akwe, hange Ung'wana ung'wenso ukuikwe pihe akwe nuanso nae umaekile emaintu pihe akwe. Ite yiikapumela nsoko kina Itunda. Utata watule ehi mumaintu ehi. ²⁹Ang'wi gwa akutendaule awa naiabadisigwe kunsoko aashi? Ang'wi eashi shakuilwa lukulu, kuneki hange akubadisigwa kunsoko ao? ³⁰Hange kuneki kukole muubi kela itungoo? ³¹Akaka nia dada ane, kukeela kikulya kunywaane kunsoko anyu, nenkite mung'wa Yesu Kilisto Mkulu witu, ukutanantya ite: nekezesha kela uluhiku. ³²Yukunzailya ntuni muiloeli nuakiuntu, anga aenikuile niikale niitaki uko ku Efeso, ang'wi iashi shaakuilwa? Leka gwa kulye nukung'wa, kunsoko mudau kuusha. ³³Lekikukongelwi: "Imaumbe nimabi ebipya intendo ninza." ³⁴Mutule nikisa mikie mutai! Leki kulongoleki kutenda imilandu. Kunso ang'wi anyu agila imahala nang'wi Tunda. Kulunga ite kuminyala anyu. ³⁵Kuite umuntu numungiza ukulunga, "Iashi eiuka ule? Nienso izeziza numuili nuule? ³⁶Uewe umupungu kukila! Ike nukelemee shakihumile kanza kukula sunga keshe hanza. ³⁷Nikenukutemela singa muili nuikakula, inge mbeu nepuneliile. Ihumile kutula ngano, ang'wi kentu kingiza. ³⁸Kuite Itunda ukumipa umuili anga nuloilwe, hange kela embeu numuili wakwe ung'wenso. ³⁹Miili ehi singi mpyani. Inge, ukole muili ung'wiwaamuntu, numuili uuya wakikale, numuili uuye wa nyunyi, numuili uuya kunsoko ansamaki. ⁴⁰Hange gwa ikole miili akilunde nimiile amihe. Kuite uukulu nua muili nua kulunde inge aine ung'wi nuukulu nuamihe ungiza. ⁴¹Ukole ukulu ung'wi walyoa, nuukulu ung'wi wang'weli, nuukulu ung'wi wanzota. Kunsoko enzota ing'wi ikete utemanuki nenzota nengiza muukulu. ⁴²Ite uu yeli gwa uuiuki nuashi. Neketemee kikupipa hange nikiliite shangakikubipa. ⁴³Kitemewe kumatumizi akawaeda, kekiliisigwe kuukulu. ⁴⁴Kitemewe kuunegetu, kikuliisigwa kungulu. Kitemewe kuupumo nuamuile, kekuliisigwa kumuili nuankolo. Ang'wi ukole muili nuakuupumo, ukole umuili nua kinkolo gwa. ⁴⁵Ite gwa iandikile, "Umuntu wang'wandyo Adamu autendekile nkolo nekikie." U Adamu nua mpelo autendekile nkolo nekepumya uupanga. ⁴⁶Kuite nuankolo shaauzile hanza inge nuakuupumo, nehange nuankolo. ⁴⁷Umuntu nua ng'wandyo wamihe, auzipigwe kukinkundi. Umuntu nua kabiili upumile kilunde. ⁴⁸Anga uu uyu nuzepigwe kulunkundi, uu gwa awaneazepigwa kulunkundi. Anga uu umuntu nua kilunde nueli, uu gwa awa nee kilunde. ⁴⁹Anga uu nekukenkile ikilingasiilyo neka muntu nualunkundi, kuukenka gwa nekilingasiilyo neka muntu nua kilunde. ⁵⁰Itungo ile kumuila, akaka nae dada ane, kina umuili nusakami shanga yukusala utemi nuang'wi Tunda. Ang'wi nuakubipa kusale uwu neshanga ukubipa. ⁵¹Goza! Kumuila unyenye kenkunku katai: shakulale kehi, inge kehi kuukaelika. ⁵²Kuukaeleka numatungo, kututya nukupitya kuliho, kumpembe nakumailya. Kunsoko impembe

ikilila, niashi akuiulwa kumiili ao neshanga ikibipa hange kuukailwa. ⁵³Kuite uwu nuukubipa kulinja utugale uwu neshawakubipa, nuwu nuakusha kulinja utugale uwu neshangawakusha. ⁵⁴Kulinja imatungo aya nuakubipa anga utugale uwu neshanga wakubipa, nuwu nuakusha utugale uwu neshawakusha, uu ezile entambu neandikilwe, "Insha amilwa nukuhung'wa." ⁵⁵Isha, uu duli wako umolepi? Isha ukolepi uwai wako? ⁵⁶Uwai nua nsha milandu, nengulu amulandu ilago. ⁵⁷Kuite ilumbi kung'wi Tunda, nuekupeza uuduli usese kukiila Mukulu witu u Yesu Kilisto! ⁵⁸Kuite gwa, alowa akaka nea dada ane, tulimiakomu muleke kuhingieka. Miku ehi itumi umulimo nua Mukulu, kunsoko mulengile kina umulemo wanyu ku Mukulu singa nekanda.

Chapter 16

¹Itungo ile uhangueli nuutakewe miahueli, anga nemulagiwe mumatekeelo aa Galatia, uu uuu mutakiwe kituma. ²Muluhiku nulang'wandyo nula wiki, kela ung'wi wanyu waike kentu kehi kuleka kusaja, anga nemuhumile. Tendi uu nsoko kina ileke kutula nuuhangueli imatungo nenzile. ³Hange nekupika, wehi nemukumsagula, kumuntuma palung'wi nebalua kupumya isongeelyo lanyu uko ku Yelusalemu. ⁴Hange ang'wi inonee unene kenda gwa, akulongole palung'wi nunene. ⁵Kuite nzile kitalanyu, imatungo nekukila ku Makedonia. Kunsoko kukiila ku Makedonia. ⁶Ang'wi nahume kikiie nunyee ang'wi ukuma imatungo nampepo, nsoko kina muhume kunzaiilya mumuhinzo nuane, pehi nenomile. ⁷Kunsoko singa nsegile kumuona kumatungo makupe. Inge nihiue kikiie nunyee kumatungo udu, ang'wi u Mukulu ukungombya. ⁸Kuite kikiie ku Efeso sunga ipendekoste. ⁹Kunsoko ukiilo ugale utuguwe kunsoko ane, hange akule alugu eedu niakungilya. ¹⁰Inge itungo u Timoteo nuzile, muoni kinaukole nunyenye muleke kogopa, ukituma umulimo nua Mukulu, anga nekituma. ¹¹Muntu wehi waleke kumela. Mumu ailye munzila yakwe muupolo, nsoko kina wahume keza kungwaane. Kunsoko nsegile waze palung'wi nialunda. ¹²Itungo ile kutakelwa numuluna witu u Apolo. Aenumutiile umoyo kukila kuagendeela unye palungwi nialuna. Kuite wikalamula waleke keza itungo ile. Atuu, uzile imatungo anga walija ilyoma. ¹³Mutule miho, imeki kisa, mitume anga miagoka, mutule ningulu. ¹⁴Inge ehi nemukumatenda mumatende muulowa. ¹⁵Mulelingile ito nilang'wa Stephano. Mulegile kina aeahueli ang'wandyo uko kuakaya, hange kina aeiekile ienso muwitumi nua uhueli. Nitungo ile kumupepeelya akaka nea dada ane, ¹⁶tuli nuupolo kuantu anga ao, nukukela muntu nukuailya imilimo neituma milimo palung'wi nuse. ¹⁷Hange ndoilwe kiza kung'wa Stephano, Fotunato nu Akiko. Imekile pakianza naza unyenye yemunonee kutula pang'wanso. ¹⁸Kunsoko ameloelya inkolo ane niyi nanyu. Kuite itungo ile, alingi iantu anga awa. ¹⁹Imatekeelo a Asia atumile milamu kung'waanyu. Akila nu Priska amulamukilye mu Mukulu, palung'wi nitekeelo nelekele mito lao. ²⁰Akaka nia dada anaehi amulamukilye. Ilamushi kuulungeli nuutakatifu. ²¹Unene, Paulo, kuandika ite kumukono wane. ²²Ang'wi wehi shumuloilwe u Mukulu, inge ikizumi ketule kung'waakwe. Mukulu witu, nzuu! ²³Ukende nua Mukulu utule nunye. ²⁴Uulowa wane utule palung'wi nunye mung'wa Yesu Kilisto.

2 Corinthians

Chapter 1

¹Paulo, mutuung'wa nuang'wa Yesu Kilisto kualowe ang'wi Tunda nu Timoteo muluna witu, kitekeelo lang'wi Tunda nelikole Kukorinto, nukuahueli ehi mu neakoe mumukoa wehi nua Akaya. ²Ukende utule ukole kitalanyu nuupolo kupume kung'wi Tunda Tata witu nuMukulu u Yesu Kilisto. ³Nuakuligwe Itunda nu Tata nua Mukulu u Yesu Kilisto. Nuanso Tata waikende ni Tunda nua ulowe wehi. ⁴Itunda wekuanji usese munzago yitu yehi, nsoko kina kuhume kuafaliji awe neakoli mulwago, kuuafaliji neangize kufalaja yeyoyeyo ni Tunda aukiilie kuufaliji usese. ⁵Kunso anga uu ulwago lang'wa Kilisto longeeleka kunsokoitu uu uuu nefalaja itu ongeeleke kukiila Kilisto. ⁶Kuite ang'wi kuagigwa, kunsoko afalaja anyu nuugunwe wanyu. Ang'wi kufalijiawe hange, kunsoko afalaja anyu. Efalaja anyu ekituma milimo kuulimeeli nemukutula palung'wi mulwago kiugigimeeli anga usese gwa nekuagigwe. ⁷Nuugimya witu kung'waanyu ukole. Kulengile kinaanga uu nemupalung'wi nulwago, kuu uuu mipalung'wi nefalaja. ⁸Kunsoko shakutakile unye mutule miapungu, aluna, kukiila lwago naekukete uko ku Asia. Aekuonewe kukila nekuhumile kukenka, anga kina kiagila anga uhueli nua kikiie hange. ⁹Tai, aekukete ulamuli wansha mitaitu. Kuite nianso aeyukutenda usese kulekekuika uhueli pigulya litu usese, kuleke ite kike uhueli witu kung'wi Tunda, nueiula iashi. ¹⁰Aekugunile usese kupuma mungwanso muushi, nukuuguna hange. kuekile ugimya witu kung'wiakwe kina ukuuguna hange. ¹¹Ukutenda uu anga uu unyenye gwa nemukuailya kumalompi anyu. Iteedu akupumya ilumbi kukiila sesa kunsoko akukuilwa nuukende, naekupewe usese kukiila malompi naantu edu. ¹²kuulingela lele: Uwihengi wisigolitu, kunsoko inge kisigo niza, nuuza wang'wi Tunda kina aekendile usese mihe. Kutendile ile lukulu nunyenye, hange singa kikulyo launkumbigulu kuleka gwa ile inge nuukende wang'wi Tunda. ¹³Shakimuandekila kehi neshamuhumile kukisoma ang'wi kukilenga. Nkete ugimya. ¹⁴Kina makulenga iniino. Hange nkete ugimya kina muluhiku lomukulu u Yesu kuukila nsoko anyu kunsoko alogoha lanyu, anga uu nemukulula kitaitu. ¹⁵Kunsoko aenkete ugimya kunsoko aile, aendoilwe kulenga kitalanyu hanze nsoko kina muhume kusingiilya nsailo nakugendeelwe nkue akabiili. ¹⁶Aekusiga kuagendeela itungo nenongoe ku Makedonia. Hange aentakile kumugendeela imatungo nensukile kumakedonia, nehange unye kuntuma unene

imatungo nenomile kuu Uyahudi.¹⁷Naekusiga inamna eye, itee aekuailya? Itee? Kupanga imakani kuliganeelya niwilekanuli nuakiuntu, nsoko kina nunge "Eee, eee," hange Aah, aah" kitungo ling'wi? ¹⁸Kuite anga uu Itunda nuili mutai, shakelunga yehi "Eee" ne "Aaa."¹⁹Kunsoko ung'wi ilina, u Yesu Kilisto, nae Silvano, Timoteo nunene aekumambilye mitalanyu, agwe, "Eee" ne "Aah" Kuleke ite nuanso matungo ehi inge "Eee" ²⁰Kunsoko ulang'wi wehi nuang'wi Tunda eze "Eee" mung'waakwe Uuu gwa kukiila ng'wenso kuulunga "Huueli" kuukulu wang'wi Tunda. ²¹Itungo ile Itunda nuekueka usese palung'wi nunye mung'wa Kilisto, hange aukutumile usese. ²²Aeuekile ugomola mitaitu hange aukupée ngwaaung'welu munkolo yitu anga uhkueli aeki nikuupegwa panyambele. ²³Kuleke ite, kamupepeelya Itunda kunihenga unene kina nsoko naefanyilye ndeke kiza kukorinto inge kinandeké kumulemeelya unyenye. ²⁴Iye singa nsoko akugema kigeelya uuhueli wanyu nuunanee kutula. kuleka ite, kuituma palung'wi nunye kunsoko aulowa wanyu, anga nemimekile muhueli wanyu.

Chapter 2

¹Kute aenamue inino mung'waane unene kina singaae nzile hange kitalanyukuuwai. ²Anga naemumusakeye unyenye uuwai, nyenyu naeuzendoelya unene, kuite yuyu naeulemeigwa nunene?³Aemandikile anga neenitumile nsoko kina itungo nenzile kitalanyu ndeke kuaaligwa nawa naeantendile ndoeligwe. Nketa ugimya kunsoko anyu meehi kina ulowi wane inge ulowi wuwowuwo nemukete unyenye miehi. ⁴Kunsoko aenumuandekie unye nsoko alwago lukulu, nulwagola nkolo, nukuliholi ledu. Singa aentakile kumusakiilya unye uuwai. Kuleka ite, aendoilwe mulenge uulowa nuamuhati nenukete kunsoko anyu. ⁵Ang'wi ukole wehi nusakilye uuwai, singa usakilye kung'wane du, kuite upikeeli unino - singa kueka utaki kukila - kitalanyu unye mehi. ⁶Uwu ulamuli wamuntu uyu kuawa needu ukondile. ⁷Kuite itungo ile kuleka uulamuli, inonee kumusamila nukumupa inkani ninza. Itumi uu nsoko kena waleke kuleng'wa nuukia nuedu. ⁸Kuite ukumutia moyo higeelya uulowa wanyu muegusi kunsoko anyu. ⁹Eye yiyi nsoko nakuandeka, nsoko kina nihume kumugema nukulenga kina ang'wi mukugomba kela ikentu. ¹⁰Ange mumusamile wehi, nunene gwa kumusamila umuntu uyo. Ike nekikole kisamile - ang'wi samie keki - kesamiwe kunsailo anyu kuukole nuang'we Kilisto. ¹¹Iyi kena umulugu waleke kutendela uteele. Kunsoko usese singakiapungu. Kumupango wakwe. ¹²Umulango aeuluguwe kung'wane nu mukulu naenzile kukesali ka Troa kutanantya inkani ninza niang'wa Kilisto pang'wanso. ¹³Ata uu, aenemugila uupolo nuankolo, kunsoko singa aenumuhongile umuluna wane u Tito pang'wanso. Uu nekaaleka nukusuka ku Makedonia. ¹⁴Kuite walumbwe Itunda nai mung'we Kilisto nkua yehi wekutongeela usese muuduli. Kukiila sese kesa palilya unyunki nuuza nua mahala akwe kunkika yehi. ¹⁵Kunsoko usese kung'wi Tunda, inge keunyuki uza nuang'wa Kilisto, ehi muawe neagunilwe nemuawe neakulimeligwa. ¹⁶Kuantu neakulimeligwa, inge unyunki kupuma nsha sunga insha. Kuawa neakuguneka, inge unyunki nuuza kupuma upana sunga upanga. Nyenyu nukimeka mumaintu aya? ¹⁷Kunsoko usese singa anga antu neangiza neegulya ulukani lang'wi Tunda kunsailo. Kuleke ite, kuuza nisigo, kuutambula mung'wa Kilisto anga uu nekutumulwe kupuma kung'wi Tunda, ntongeela ang'wi Tunda.

Chapter 3

¹Itee manza kikulya unyenylene hange? Shangakulolwe ibada lakielya kung'waanyu, ang'wi kupume kung'waanyu, ang'wi anyu, itee kusingigwene? ²Unyenye lukulu nibada litu nelabaguwe, neandekilwe munkolo yilu, nelengekile nukusong'wa neantu ehi. ³Hange mukigela kena unye mibada kupuma kung'wa Kilisto, nepumigwe nusesa neandekilwe singa kuwino ingekunkolo ang'wi Tunda nukole mupango. Shanga iandikilwe migulwa laibada niamagwe, inge muibada ya nkolo yaantu. ⁴Nuwu inge ugimya nekukete kung'wi Tunda kukiila Kilisto. ⁵Shakikuie usese kudaya kehi kupuma kitailu. Kuleka gwaite, kihuela use kupumile kung'wi Tunda. Inge Itunda naukutendile kuhume kutula kiatungwa ilago nipya. ⁶Itago ele singa libada inge lankolo. Kunsoko ibada lebulaga, kuile inkolo epumya uupanga. ⁷Itungo ele umulemo nuansha naeusesilwe kuuandeki migulya amagwe aezile kuukulu kena iantu akuisilaeli shanga aiagozile ung'wi ung'wi muusu nuang'wa Musa. Kunsoko eye uukulu nue usu wakwe, ukulu naeukulimansiila. ⁸Itee, umulimo nuang'waung'welu shanga ukutula nuuukulu kukilane? ⁹Kunsoko anga uwitumi nuaulamuli aeukete ukulu, nkuaininga lukulu uwitumi nuatai wehile lukulu muukulu! ¹⁰Inge tai kena, eke naekelendile ukulu hauza kigila uukulu hange kukuligwe ite, kunsoko aukulu nuukelinkie. ¹¹Kunsoko anga keke naekekeile aekekele uukulu, kuugeelike kuke nekikole kekulula nuukulu. ¹²Kunsoko hihuie uu, kukete ugimya kulela. ¹³Kuhetile anga Musa, nauekee ugole muusu wakwe, nsoko kina iantu akuisilaeli aleke kulimensiila lukulu kumpelo naukulu naeweze hegeka. ¹⁴Kuite ulengi miao aeuambilwe. Sunge uluhiku lulu utaji wuwowuwoo heli usagile kuusomi nuilago lakale. Shanaiekilwe ng'walye, kunsoko inge kung'wa Kilisto udu ekuhegigwa kule. ¹⁵Kuite ata elelo, kumatungo eki u Musa nuesong'wa, uutaji wikie munkolo yao. ¹⁶Kuite umuntu nuemupelukila u mukulu, uutaji wehegigwe. ¹⁷Itungo ile umukulu inge nkolo. Nekole inkolo a mukulu, ukole widesi. ¹⁸Itungo ele usese keehi, palung'wi nuusu nesinga iekiwe uutaji, yeuona ukulu nua Makulu. Kepeulwa mukali awigeeli wuwowuwo nauukulu kupuma muwihengi ung'wi nua ukulu kulongola kungiza, anga niele kupuma kumukulu nenkolo.

Chapter 4

¹Kuitegwa, kunsoko kukete witumi uwa, hange anga uu nikusingiye uukende, shanga kuusuke ekenyuma.

²Kuleka ite, kuihilile inzila yehi niaminyala nizi neyipihile. Singakikie kuwelu, hange singa kulitumela niibe ulukani lang'wi Tunda.³Kuile angwi uutananti witu wipihile, wipihile kuawa nialimie udu. ⁴Kuusaguli wao nuao, itunda nuaunkumbigulu uwu uapokuuye uulengi wao neshaukuie. Uwegeeli wakwe, shanga akuone uwelu wautananti nua ukulu wang'wa Kilisto, nekilingasiilyo kang'wi Tunda.⁵Kunsoko singa kiutanantya use, inge Kilisto Yesu anga Mukulu, nusese anga keitumi anyu kunsoko ang'wa Yesu. ⁶Kunsoko Itunda ng'wenso nae ulungile, "Uwetu ukumileka kupuma mukili." Wamileka munkolo yitu, kupuma muwelu nuamahala naukulu nuang'wi Tunda kuumole nuang'we Yesu Kilisto.⁷Kuite kukete wiekeli suu muiseme yaulolo, nsoko kena ilengike kena engulu nenkulu kukela inge nang'wi Tunda hange singa itu. ⁸Kuaga mukala ehi, kuite shakulemigwa. Kuona uaeli kuite shakizuwe nukumala insula. ⁹Kuagigwa kuite shakulekilwe. Kuugung'wa pihe kuite shanga akulimansiilya. ¹⁰Mahiku ehi kunkenkile mumuile witu ensha ang'wa Yesu, nsoko kena uupanga wang'wa Yesu wigelegwa mumeili itu.¹¹Usese nekiapanga mahiku ehi kupumigwe kusha kunsoko ang'wa Yesu, nsoko kina uupanga wang'wa Yesu wigele mumeile itu nakeuntu. ¹²Kunsoko eye, ensha ekituma umulemo nutaitu, inge upanga ukituma umulemo mitalanyu.¹³Kuite kukete inkolo yeyoyeeyo nauhueli anga kiki nekiandekilwe. Aenikuie, kuite nekalunga. "Nusese gwa kukwie nukuite gwa kuulunga. ¹⁴Kulengile hena uyu naumuiue uMukulu u Yesu ukuiulagwa usese palung'wi nunyee kuukole wakwe. ¹⁵Kela kentu nsoko anyu nsoko kena, kuukende nuulongolekile kigela kuantu needuu, isongeelyo longeeleke kuukulu nuang'wi Tunda.¹⁶Ite shanga kuusuke ekenyuma. Ataeze kunzi kuubepa, mukali kuutendwa upya luhiku sunga uluhiku. ¹⁷Kuugeng'wi uwu nuukupe, ulwago ulu lupepeele lukuunoneelya usese kunsoko aukale nuulito nuankulu nuukeile ugemeeli wehi. ¹⁸Kunsoko shakugozile imaintu nigee, inge kunsoko amaintu neshangaigee. Imaintu nekuhumile kumaone itungo udu, inge imaintu neshangaigee. Imaintu nekuhumile kumaona itungo udu, inge imaintu neshanga igee akale.

Chapter 5

¹Kulengile kene anga umuula nuaunkumbigulu nekikie mung'wanso wibipa, kukete ito kupuma kung'wi Tunda. Inge ito neshalenonigwe kumekono akiuntu, inge ito lakale, umonulinde. ²Kunsoko mito ele kilwale, kezaa kukete nsula kuimbwa nulikalo litu kilunde. ³Kezaa kukete nsula kunsoko kuele kunsoko akutugala singa kuigela kutula kekefue. ⁴Kutai lukulu itungo nekukole mito ele, kealwae kulemeigwa. Shakutakile kulugulwe. Kuleka gwa ite kuloilwe kutugalwa, nsoko kena eke nekekule kehume kumilwa nuupanga. ⁵Uyu naeukunoneeye usese kukentu eke inge Itunda, naeukupee usese inkolo anga kilingasiilyo haikinejipembilye. ⁶Kuite gwa mutule nuugimya mahiku ehi. Mutule miho (mogoze) kena imatungo nekukole mito ekemuili, kukole kuli nu Mukulu. ⁷Kunsoko kuugendei keuhueli, singa kuakuona. Kuite kukete ugimya. ⁸Inge iza kutule kuli kumuili mito palung'wi nu Mukulu. ⁹Kuite kuituma kutula isego litu, anga ezekukole kito angwi kuli, kumuloelye nuanso. ¹⁰Kunsoko kusija keehi kuuona ntongeela itunda la ulamuli nelang'wa Kilisto, nsoko kena kela ung'we wao wahume kusengilya eki nekegombekile kumakani nazatendekile kumuili, angeze kuuza ang'wi kuubi. ¹¹Kuite, kuulenga uwoa nua Mukulu, kuaaluta eantu, uu nekile, yegeelekile ng'walyi ni Tunda. Nihuie kena malengagwa mumasigo anyu. ¹²Shakugema kumupepeelya unye hange kuugoza usese angwi kiatai. Kuleka gwa ite, kuumupa unyenye nsoko akitogola kunsoko ilu, nsoko kena kuhume kutula nukususha kuawa neakilogola kukiila wigeeli kuite singa ike nekekole munkolo mukali. ¹³Kunsoko angeze kapulwa numahala, inge kunsoko ang'wi Tunda. Hange anga kupuma mumahala itu napikiie, kunsoko anyu. ¹⁴Kunsoko ulowa nuang'wa Kilisto ukuulula, kunsoko kuhuieela: kena muntu ung'wi aukule kunsoko aantu ehi, nukuuu ehi akule. ¹⁵Nu Kilisto aeukule kunsoko aantu ehi, nsoko kenaawa neikie aleke kieke hange kunsoko aoenso. Kuleka ite kusinga ikie kunsoko akwe huuyu naukule hange wikaiulwa. ¹⁶Kunso eye, kanziilya itungo leli nukulongoleka shakunilamula umuntu anga uugeeli wakwe nua keuntu, alezeapo pang'wandyo aekumugozile u Kilisto kuugozi wuwu. Kuite itungo ele shakumulamila wehi kundogoiyo eye hange. ¹⁷Kuite angeze muntu wehi ukole mukati ang'wa Kilisto, nuanso keumbe kepya. Imakani nakali akeile. Goza aina mapya. ¹⁸Imaintu aya ehi apumile kung'wi Tunda. Aeukuhungila usese kung'waakwe ung'wenso kukeela uKilisto, hange wakupeza witumi nuakuhunga. ¹⁹Ite ukulunga, mung'wa Kilisto, Itunda ukuuhunga uunkumbigulu wakwe ung'wenso, singa kualya ulutumo lao mung'waao. Uhumile kitaitu ulukani lautungi. ²⁰Kuite kusaguwe anga keemeli ang'wa Kilisto, anga kina Itunda aukituma ulongoleki kukiila sese. Kumupepeelya unyenye kunsoko ang'wa Kilisto: mulanulwe kung'wi Tunda! ²¹Aeuutendile u Kilisto kutula isongeelyo lamilandu itu. Nuanso ng'wenso shaae witumile imilandu. Aewitunule ite nsoko kukume kutula tai ang'wi Tunda kukeela ng'wenso.

Chapter 6

¹Nukuite kitume milimo palung'wi, kumupepeelya unye muleke kusingililya ukende nuang'we Itunda nekanda.

²Kunsoko ulungile, imatungo nagombekile aenekusa kung'waanyu, nukuluhiku lakugunwa nenumu aenumuaeye. "Goza, epaino inge matungo nagombekile. Goza itungo eleluhiku lakugunwa. ³Shakueka igwe lakugilya ntongeela amuntu wehi kunsoko shakuutakie uwilumi witu wize kulukumo nulubi. ⁴Kuleka gwa ite, kuigoza usese kuntendo yitu yehi, kena keitumi ang'wi Tunda. Keitumi akwe kuudu nuakugomba kagigwa, nzago, ukaku nualikalo, ⁵kukuwa, itungo, ubulugwi, kituma imelemo kukinyangulu, kuulya utulo uutiku, nemunzala, ⁶numuwelu, upolo, ukende, nukugwa ung'welu, nemulowe nua tai. ⁷Keituma akwe mulukani latai, kungulu ang'wi Tunda. Kukete milahilo atai kunsoko amukono nuakigoha nuwu nuankigi. ⁸Kuituma umulemo kuukuligwa nukumelwa, kugiligwa nukupegwa lukumo. Kusemewe kena keetele kunu kea tai. ⁹Kuituma umulemo anga shanga kutengikile hange kulengekile iza tai. Kuituma umulemo anga kiakunsha hange, Goza! kukeli kuikie. Kuituma umilemo anga kuulamulwa kunsoko antendo yitu kuite singa anga nialamuewe kunsu. Kuituma umulemo anga kukete ukia, kuite mahiku ehi kukete ulowa. ¹⁰Kuituma umulemo anga heaula, kuite kuugolipya neangiza. Kuituma umulemo anga kenashakuulija anga kent u inge kumbi kela kent kitu. ¹¹Kuligitilye etai ehi kitalanyu, Iakorintho, ninkolo yanyu ilugukile kuugale. ¹²Inkolo yanyu singa igiigwe nusese, inge nugiigwe nuusegi wanyu unyenye. ¹³Itungoele kikila kutai kuligitya anga kuang'enya - kiguli inkolo yanyu kuugale. ¹⁴Muleke kutula palung'wi nawa nesinga akuie. Kunsoko ukole upalung'wi kee kuawa nea tai nawa neashapu? Hange ukole upalung'wi kee kuwelu nekiti? ¹⁵Wigombi kee Ukilisto nuhumile kutula nuwenso nu Beliari? Ang'wi nuanso nuhuee ukete nekiule nekeniino palung'wi ninyu nushuuhue. ¹⁶Hange ukole wigombi kee nuukole mutekeelo lang'wi Tunda niaduduu? Kunsoko use kitekeelo lang'wi Tunda numupanga, anga uu Itunda nautambue. Kikie mung'waaao nukugenda nienso. Kutula ni Tunda wao, nienso akutula antu awe. ¹⁷Kuite, pumi mung'waaao, hangi mulemanuke nienso ulungile umukulu. Muleke kuambe nikibi, hange kumusingililya unyenye. ¹⁸Kutula neTata wanyu, nunyenye mukutula meanaane niakigoha naa niakilima," Ulungile u Mukulu nuakale.

Chapter 7

¹Alowa ane, kusoko kukele ulagwi uwa, alikielye usese kikani nilekumile kuushapula imiili ninuinkolo. Hange kuudume uwelu kuuwoa nuang'wi Tunda.²Leki ilyoma kunsoko anyu! Kukeli kumutumuile muntu wihi. Shakumulemaaye muntu wihi. Shakigolepilye kunsao amuntu wihi. ³Akulunga ele singa kunisusumilya. Kunsoko nalungekena mukole mitaitu, kitaitu usese kuusha palung'wi nukikie palung'wi. ⁴Nkete ugimya ukulu mung'waane, hange kitogola kunsoko anyu. Nizuwe nuulowa sunga mulwago litu lehi.⁵Aekizile Kumakedonia, imiili itu aemegila anga usupi. Kuleka ite, aekagile kunkika yehi kukuwa embita kunkika akunzi nu woa kunkika namunyumba. ⁶Kuite Itunda, nuekuila inkani ninza kuawa neamaile insula aeukuie iza kung'wa Tito. ⁷Singa aekiza kungwaakwe udu kena Itunda aukuie iza aeituile gwa uuzi uo uiito nausingiye kupuma kitalanyu. Nuanso aukuie ulowa nuukulu nemukete ukia wanyu, hange naza mukete uuaeli kunsoko ane. Uu natula nuulowa kukila.⁸Ateze ibada lane aelemusakeeye kusega, unene singa kukuila engali, kuite kukuela engali itungo naenune ibada nelanso aelemutendile unyenye mekatula nuukie kuite aemukete ukia matungo makupi. ⁹Itungo ele ndoilwe, singa kunsoko amulide lwago, kuite nsoko aukia wanyu wikamuhugeelya kuungama. Aemuligigwe nuukia wang'wi Tunda, uu aemagigwe singa nekanda kunsoko ilu. ¹⁰Kunsoko uukia wang'wi Tunda wileta kuungama wipikeelya uguni eze kulile anga ngali. Uukia wamihe, ata uu wileta nsha.¹¹Ugozi uukia wang'wi Tunda aeutugisilye upikeli kee nuukulu mungwaanyu. Aeule uupikeeli naeukulu mung'waanyu kigeela kena aemiagila anga igazo. Aeuli uwai wanyu naeukulu, woa wanyu, ensula anyu, kinyangulu kanyu, ne nsula anyu kugoza kena itai inonee igele! Kukela ikani migeelya unyenye kutula miagila anga igazo. ¹²Ateze aemuaandikie unyenye, singa aenumuandekie nsoko alutumo, hange singa kumuntu nuagigwe nuudobu, mandikile nsoko kena etai, ankolo yanyu kunsoko anyu itu ehuma kulengika kitalanyu ntongeela amiho ang'wi Tunda.¹³Kunsoko eye kena huelwe iza. Muwongeeli nuakuelwa uza witu usese kuloilwe gwa, ata kukila ulowa nuang'wa Tito, kunsoko enkolo akwe aeiloeigwe nunyenye meehi. ¹⁴Kunsoko ang'wi aembogoe kung'waakwe kukeela nyenye, aenemugila anga minyala. Kensengelima kakwe, ang'wi udu kela lukani naekululigililye kitalanyuaelatai, uwihumbuli wanyu wilu kukeela nyenye kung'wa Tito neigeeye kena tai. ¹⁵Ulowa wakwe kunsoko anyu ukulu kukila anga uunukembukile ugombi wanyu wihi, naimumusingeeye nuanso kuwoa nukukagata. ¹⁶Ndoilwe kunsoko nkete ugimya nuukondile mukati anyu.

Chapter 8

¹Kuloilwe unyenye mulenge, akaka nia dada kuukende wang'wi Tunda nuupumilye mumatekeelo a Makedonia.

²Matungo nigeng'wa nikulu nelalwago, udu nuaulowa wao nuongeeleki nuauhimbe nuao waluga ugone ukulu nuaukende. ³Ung'wao kihenga kina aeapumilye anga naiahumile, hange ala nukukila naiahumile. ⁴Nukuulowi nuao ienso kuupepeelya kuudu, aeakulompile kunsoko aupalung'wi muitumi uwu kuahueli. ⁵ite singa yigee anga naikusegile, kuleka ite, ng'wandyo aeipumilye ienso ku Mukulu. Hange akipumya ienso kitaitu kuulowa wang'wi Tunda. ⁶Ite aekumupepeye u Tito, naeukondile kanziilya umulimo uwu, kuleta muukondi ukende uwu mung'waanyu. ⁷Kuite unyenye mukete maintu edu - muuhueli, muntambu, mumahala, kenyangulu, nukuulowa wanyu kunsoko anyu. Ite kendegeeli unye kena mukete ukende du mutendo eye. ⁸Kulunge ile singa ilago. Kuleka ite, kukinga ile nsoko akugemeelya lukulu nua ulowa wanyu kuugemeelya munsula aantu needu. ⁹Kundogoiyo mulengile ukende nua Mukulu witu u Yesu Kilisto. Ateze aemugole, kunsoko anyu muhimbe nsoko kena kukiila uhimbe wakwe muhume kutula miagole. ¹⁰Mikani ele kumupa usigi nukumuailya. Ng'waka ung'wi nuukeile, shanga aemanzilye udu kituma ikani. Kuite aensumbeye kulituma. ¹¹Itungo ele lipikeeli. Anga uu udu naekusumbeye niseko lakituma, hange, itee, aemuhumile gwa kuleleta mumaeli mugeeli nua uhumi wanyu.

¹²Kunsoko mukete nsula akituma entendo eye, inge ikani iza hange legombekile. Kusinja lemeke migulya aile nukete umuntu, singa migulya laeki numugila umuntu. ¹³Kunsoko umulemo uwu singa kunsoko kina neang'wi ahume kulija ubahu nu nyenye muhume kulemeeligwa. Kuleka ite, itule sawasawa. ¹⁴Udu wanyu imatungo nitungeli ukuaelya kukele nulakile. Ite uu gwa nsoko kena udu nuao ahume kuailya uula wanyu hange kena atule sawasawa. ¹⁵Ite inge anga niandekilwe "Nuanso nukete nedu mugila anga kentu kehi nekesagile nung'wenso nukete keninoo mugila anga uula wehi. ¹⁶Kuite walumbwe Itunda, naiuekie mukati ankolo ang'wa Tito inkolo yeyo yeyoo nakinya ngulu kakukela ninkete kunsoko anyu. ¹⁷Kunsoko singa anga udu ausingiye imalompi itu, ingegwa aukete kinyangulu palung'wi nemalompi nanso auzile kitalanyu kuugombi wakwe ung'wenso.

¹⁸Kumutumile palung'wi nuyo umuluma nukukuligwa mumatekeelo kunsoko amulemo wakwe nuakutanantya inkani ninzina. ¹⁹Singa uu udu, kuite gwa ausaguwe nematekeelo kulongola nusesa kulekenka muianza yedu ikani ele nelaukende. Ite inge kuukulu nua Mukulu ung'wenso kunsula itu nakuaelya. ²⁰Kuinega itule kena inonee kisuusumya kukeela sese nukukeela ukende uwu nekuukenkile. ²¹Kuuhola ukendegeeli kituma nekekukuligwa, singanga ntongeela a Mukulu udu, kuite gwa ntongeela aantu. ²²Hange kumutuma umuluna nemungiza palung'wi nienso. Kamugemela nkua yedu, hange kamuona ukete nsula nsoko amilemo du. Ata itungo lele ukete kinyangulu kukila kunsoko augimya nuukulu nukete mukali anyu. ²³Kumpola niang'wa Tito, nuanso wipalung'wi nunene hange mituma nutemo miane kunsoko anyu. Anga kualuna itu, akutung'wa nematekee3lo. Ikulyo kung'wa Kilisto. ²⁴Ite alageeli uulowa wanyu, hange mualagiile mumatekeelo nsoko awiloli witu kunsoko anyu.

Chapter 9

¹Kukeila muwitumi kunsoko ahueli, inone lukulu kung'waane kunuandekila. ²Nengile munsula anyu, nai nilogoe kuantu nia kumakedonia. Aeneaiye kene u Akaya ugombile kupumiila ung'waka naeukeile. Insula anyu aatia moyo eduao kituma. ³Itungo ele, natuma ialuna nsoko kena uwilogoli wilu kukeela nyenye uleke kulula nekanda, nensoko kena azamezee konda, aemezeetula anga naenungile. ⁴Ang'wi shanga uu, ang'wi muntu wihi nuakumakedonia angawize palung'wi nunene nukumuhanga shamugombile, aekeze hung'wa nunyala - sunga kulunga lehi kunsoko anyu - kunsoko nemugimya kukila mungwaanyu. ⁵Ite aenune kina nsanilye kuapepeelya aluna kiza kitalanyu nukituma unoneeli nuakukaya kunsoko azawadi naemuiwe. Iteng'uu nsoko kena itule ikondile anga ukembetwi, hange singa anga kentu nekilagilwe. ⁶Isego inge sile, umuntu nuetemele usheeniyi wiogola usheeniyi gwa, hange wehi nuetemela usheeniyi wiogola usheeniyi gwa, hange wehi nuetemela kisigo lakukembelwa wiogole kukembetwa gwa. ⁷Inge hange kela ung'wi apumye anga uu nusigile munkolo akwe. Inge nung'wenso alekekupumya kuukia ang'wi kusingigwa. Kunsoko Itunda wimulowa uyu nuepumya kuulowa. ⁸Ni Tunda uhumile hongeelya uukembetwi kunsoko anyu, kunsoko kena, kukela itungo, mumakani ehi, muhume kongeela kela entendo ninza. ⁹Anga uu niandekile: "Wauhola ugole wake nukuapa iahimbe. Itai akwe isaga ikale." ¹⁰Nung'wenso nuepumya embeu kumutemeli numukale kunsoko andya, ukupumya gwa nukongeelya embeu anyu kunsoko akulowa. Nuanso ukongeelya imaogola atai anyu. ¹¹Mukugolepa kukila nsoko kena muhume kutula meakende. Iteng'uu ilumbi kung'wi Tunda kukiila sese. ¹²Kituma uwitumi uwu singa anga yukutomolya udu uula nuahueli. Wongeelya intendo yedu gwa neyilumbi kung'wi Tunda. ¹³Kunsoko kugemeeligwa kung'waanyu nukigeela kuwitumi uwu mukumukulya Itunda gwa kugomba nukutambula kung'waanyu inkani ninziza nian'wa Kilisto. Mukumukulya Itunda gwa kuukende nuaupewi wanyu kitolao hange kela ung'wi. ¹⁴Amuketee nsula, hange akulompa kunsoko anyu. Akutenda ite nsoko aukende ukulu nuang'wi Tunda nuukole mung'waanyu. ¹⁵Ilumbi letule kung'wi Tunda kukepegwa kakwe nesinga keligilyika!

Chapter 10

¹Unene ne Paulo, unene kumupepeelya kuupolo nuang'wa Kilisto. Unene nemupolo itungo nenhole ntongeela anyu, kuite nkete ugimya kitalanyu itungo nenkole kuli nunye. ²Kumulompa unye kena, itungo nenkole palung'wi nunye, shangakutula nuugimya itungo nekuagilya awa neasegile kena kikiye kemuile. ³Kunsoko ataeze anga kuugenda kimuili, shanga kikua embita kimuili. ⁴Kunsoko iyege nekutumela kikuila singa yamuili, kuleka ite ikete ngulu ung'wi Tunda kubipya ukulu. Yukuheja lukulu udui nuakubepya. ⁵Inge kuubepya kehi nekikete uuhumi nekikulya ntongeela ang'wi Tunda. Kuuletenda mateka kukela uhumi nukumugomba Ukilisto. ⁶Hange kuulija ugombinuakulamula kela intendo nimbe, nkua udu ugombi wanyu nuukutula wakonda. ⁷Goza eki nekikole ng'walye ntongeela anyu ang'wi wili ukupepeleka kena nuanso wang'wa Kilisto, nuikembushe nuanso ung'wenso kena anga uu udu nuile wang'wa Kilisto, ite uu nusese kile gwa. ⁸Kunsoko atanitogole inino udu kukeela uhumi witu, nu Mukulu aupumilye kunsoko ilu kumuzenga unyenye singa kumubipya, singa kuona imenyala. ⁹Singa ndoilwe ele ligele kena kumutumbaunye kumabada ane. ¹⁰Kuite antu ang'wi elunga, "Ibada yakwe itaki hange ikete ngulu, kuite nuanso munegetu ekumuili Inkani yakwe singa inonee kutegeligwa." ¹¹Embu iantu anga awa nealengile kena lehi nekutambula kibada itungo nekukole kuli, inge anga uu ite nekika tende itungo nekukole pang'wanso. ¹²Shakinzu nkuli du anga kilingeile usese ang'wi kigemela usese nawa neikulya ienso. Kuite neigemeelya ienso kukela ung'wi wao, agila anga mahala. ¹³Usese, ata uu, singa kuitogola kukeela membi. Kuteka ite, kutenda uu udu mumembi izi ni Tunda ukupimie usese, membi niigeile kuli anga nianyu niele. ¹⁴Kunsoko usese shanga aekiongeeye naekumizee unyenye. Ae kiang'wendyo kupika kuukuli anga nuanyu kunsoko ang'wa Kilisto. ¹⁵Shanga kiloiye kukeela membi kumilemo aangiza. Kuleke ite, kuhuie uhueli wanyu uukuli wakwe kena ikianza kitu nehamelumu kekugalempigwa lukulu hange keli mumimbi lukulu. ¹⁶Kuhuie kuile, nsoko kena kuhume kutanantya ulukani ata mumekoa kukila nanyu. Shanga kuutogola kukeila milimo nekitung'wa muianza nungeza. ¹⁷"Kuite wehi nuitogole, nuitogola Mumukulu." ¹⁸Kundogoiyo singa uwo nuigeela ung'wenso ukigela. Inge uyu nu Mukulu wimigelya.

Chapter 11

¹Kupepelya kene munindeele unene muupungu. Kuite kutai mukunindeila unene. ²Kunsoko nukete uwelu kung'waanyu. Nkete welu kung'wi Tunda kunsoko anyu kupuma naenemuie muwileni nuamusungu ung'wi. Aenumuie kumuleta unyenye kung'wa Kilisto anga munanso numuza. ³Kuite nogopile kena kuuli, anga enzoka naeimukongee u Eva kuuteele wakwe imasigo anyu ahumile kupeulwa kule kupuma mikulyo lukulu niza kung'wa Kilisto. ⁴Kunsoko kukelengasiilyo kena muntu wekiza nukutanatya u Yesu mungiza singa anga uyu nekumitanantilye. Ang'wi kukilengasiilyo kena musengeelye utananti ungiza shanga - uwu nae musingeiye. Mulindeile imakani nanso iza ikondile. ⁵Kunsoko kusaga kene unene singa nepalung'wi muawe nea pihe kuawa neakitangwa aluung'wa neaza. ⁶Kuite ateze unene singa manyisigwa kupumya ulusimu, kutile ite mumahala. Kukela lehi kumakani ehi kutendile ite kulengika kung'waanyu. ⁷Itee, aenitumile mulandune kisimya unene nsoko unyenye muhume kuhumbulwa? Kunsoko aetanantya kuwidesi inkani ninziza niang'wi Tunda kung'wa anyu. ⁸Aeneageeeye imatekeelo nemangiza kusingeilya ueligwa kupuma kitalao nsoko kene aenihumile kumitumila unyenye. ⁹Imatungo nae nkole nunyenye aenkole muula, singa aenumuhumieye wihi. Kunsoko uula wane aeukondigwe nea luwa naeazile kupuma kumakedonia. Mukela kentu nigiiye unene kuleka kutula nemuligo kunywaanyu, hange kulongoleka kutenda uu. ¹⁰Anga itai nang'wa Kilisto neli mukali ane, kunu kikulya kung'waane shanga yukukilegigwa munu muakaya. ¹¹Kunekee? Kunsoko singa numuloilwene? Itunda uine numuloilwe. ¹²Kuute ehe nekituma, kitumagwa kituma nsoko kene nihume kugilya lyoma a awa neahete insula ilyoma kena anga nekile mukeko kikoo neakiloelya. ¹³Kunsoko iantu ao inge atuung'wa auteele hange itunu neakulongopa. Akipiula ienso ang'wa Kilisto. ¹⁴Neli singa ikuelwa, kunsoko ata umulugu wipiule ung'wenso anga malaika nua welu. ¹⁵Iye kutile anga ikuelwa nikulu anga itumi akwe gwa kipiule ienso anga itumi atai. Ugeeli wakwe yukutula anga intendo yao nieli. ¹⁶Kutunga hange: Inge waleke kutula muntu wehi nukusiga unene nemupungu. Kuite anga mutende, nsingilye unene anga nemupungu nsoko nihume kikulya iniino. ¹⁷Iki nekulunga kunu kihuela kuwikumbuli nuakemuile nuku Mukulu. Kuite kuligitya anga nemupungu. ¹⁸Kunsoko iantu edu itogola ike muili, kitogole gwa. ¹⁹Kunsoko aemuhoilwe nuulowa kuupungu, unyenye lukulu mukete mahala! ²⁰Kunsoko mukukolwa numuntu anga wauike muutung'wa, anga musashe wisapateli mung'waanyu, anga wamutumele unye kunsailo akwe, anga wieke migulya, angwanga wamukue muusu. ²¹Kulunga kuminyala itu kena usese kiaitula heanegetu lukulu kituma ite. Ikele hange wehi anga wabunange - kuligitya anga nemupungu - nunene goa kitogola. ²²Itee, neanso Ayahudi ne? Nunene inge uu. Itee, neanso Aislaeli ne? Nunene inge uu. Itee, Neanso utuungwa wang'wa Ibulahimu ne? Nunene inge uu. ²³Itee, neanso itumi ang'wa Kilisto ne? (Kutambula anga mpulilwe ne mahala) Unene inge kukela. Nkule ata mumelemu nemikaku lukulu, kule kukile niitungo, kukuwa nekutile anga ngele, nukuluta pakupe nensha. ²⁴Kupuma kuayahudi nsingeye nkua itaano, "mapigo makumi anne kuheja ling'wi." Nkua itaatu aenkuilwe milanga. ²⁵Nkue eng'we aenkuilwe magwe. Nkue itatu mponee inino kusha mumeli. Ntumie utiku nu mung'wi mubahali neng'walye. ²⁶Nekatula nemilanzo apakupi pakupi, kuponela ininoo mumiongo, kuponela iniino mualugu, kuponela iniino muantu ane ienso, kuponela iniinoo kuantu amakikupuma kuponela iniino muisale, kuponela iniino kupuma mualuna nealeele. ²⁷Aenkule mumulemo ukaku hange mulikalo nulukaku, muuliku widu shanga aenelala, munzala ne nyota, kua yedu kufunga, mumpepo nekipwi. ²⁸Kuleke naye nemangiza, ukole usukung'wi nuakela luhiku kunsoko ane imasigo ane kunsoko amatekeelo. ²⁹Nyenyu numunegetu, nunene singe nemunegetune? Nyenyu nusakilye numungiza kung'wa mumilandu, nunene shanilwalane mukati? ³⁰Ang'wi kusinja nitogole, kitogole kukeela ehe nekulagiila unegetu wane. ³¹Itunda nu Tata nu Yesu nu Mukulu nuanso nuekuligwa ikale, ulengile hene unene singa kukongela (kulongopa). ³²Uko kudameski, mukulu nua mukoa pihe amutemi Areta aekuunga ikesale nekakudameski nsoko akumamba. ³³Kuite nekaikwa munkapu, kukiila kidilisha kukeila mikiligo, nekauponela inino kuhega mume kono akwe.

Chapter 12

¹Kusinja nitogole, kuite kutile nekekongeeli ligwa nelo nelanso. Inge kulongoleka mumaono nema nuukunukuilwa kupuma kumukulu. ²Numulengile umuntu ung'we mung'wa Kilisto mumyaka ikumi leng'wi numunane nekiile - nemuile, ang'wi kunzi amuili, unene singamine, Itunda uine - ausapuwe migulya milunde lakataatu. ³Hange nengile kena umuntu uyu - angeze kumuili, ang'wa kunzi a muili, unene singa mine Itunda uine - ⁴aeuhoilwo migulye sunga kuparadiso nukija imakani awelu kukila kumuntu wehi kuletambula. ⁵Kunsoko amuntu anga uyu kitogola, kuite kunsoko ane unene singa kitogola, kuleka unegetu wane. ⁶Anga ndowe kutogola, singe aenamupungu, kunsoko ae kuligilya etai. Kuite kuleka kitogola, nsoko kena waule nua kusinga lukulu nanso kukela nekekigeela mung'waane, ang'wi kija kupuma kung'waane. ⁷Singa kitogola gwa kunsoko aukunukuilwa nua ukuilwe kuile singa kutula nelogoha, elija ae leikilwe mumuili wane, muluung'wa nua mulugu kumbuluga unene, singa ae nzetula nuwihumbuli. ⁸Nkua itaatu ae numupepeeye umukulu kunsoko aeli nsoko nuanso waheje kupuma kung'waane. ⁹Nung'wenso wikambile, "Uukende wane ukondile kunsoko ane. Kunsoko engulu igela muunegetu. Uuu, azanzee sumbiilya lukulu kitogola lukulu munegetu wane, nsoko kena uuhumi nuang'wa Kilisto uhumi wikie mung'waane. ¹⁰Kuite nkondile nsoko ang'wa Kilisto, munegetu, mutukelwi, mulwago, mukagigwa, mumasigo. Kunsoko itungu nenkole muunegetu, hange nkete ngulu. ¹¹Unene naina nemupungune! unyenye aemunsingilye kuke, kunsoko angeze ae munkuiye umenunyenye. Kunsoko singa ae numuula lukulu katuungwa - aza ateze une singa kintu. ¹²Ilengasiilyo yatai ni niyaatuung'wa ae itendekele katekate anyu kuigigimeeli, ilengasiilyo niaukuilwa nintendo nu nkulu. ¹³Kuule nae mutuile miasanigwa nea pihe kukela imatekeelo nasagile, singa ae nemuligo kitalanyu? Munsamile kigazo ile. ¹⁴Goza unene nkondile kiza kitalanyu nkua itaatu. Singa ana kutula nemuligo kitalanyu, kunsoko singa ndoilwe, nekanyu. Numutakile unye. Kunsoko iang'nya kuika usagi kunsoko aleli. Kuleka ite ialeli yianonee kuika usagi kunsoko ang'nya. ¹⁵Kulowa lukulu kutumila nukutumilwa kunsoko amoma anyu. Ang'wi nealoilwe kukela, inonee mundowe uninoo? ¹⁶Kuite ang'wi uu, singe kumuhumiilya muligo unyenye kunsoko kena unene nemuhugu kukela, unene yuyu nae umuambile unye yatula anga ae nemuligilye kuuteele. ¹⁷Itee, ae nihoile kitumela nsailo kuwehi nae numutumile kitalanyu? ¹⁸Ae numupepeeye u Tito heza kitalanyu, hange nekatuma numuntu umuya palung'wi nuyo. Itee, u Tito ae umitumie nsao yedune? Itee singa ae kugendile inzila yiyoyiyo ne? Itee, singa ae kugendile impambatilyo zizo zizo ne? ¹⁹Musigile kena imatungo aya ehi ae kuinena usese udu kungwaanyu? Ntongeela ang'wi Tunda nukung'wa Kilisto, aekenda tambula kela ekintu nsoko akumuzenga unyenye. ²⁰Kunsoko nogopile kena nene ikiza nikumile numuulye unye anga uu insula ane. Nogopile kena muhumile muleke kundija unene anga nemukete insula. Nogopile kena muhumile kutula nuudui, wetu, wigeli nuautaki, nsula au winyene, witegeli, logoha, nuwilei. ²¹Nogopile kena nekusuka hange. Itunda wane uhumile kumpa upolo ntongeela anyu. Nogopile kena nikumile kulija ukia widu kuawa nei tumile imilandu kuleka itungo ile nawe nesianga ae aungamile uube, muukosi nemakani ansula neematenda.

Chapter 13

¹Iye nkua aka taatu keza kitalanyu "Kela usemelani kusinja uzengwe nuwigeeli nua kueli abiili ang'wi ataatu. ²Nakondya kulunga kuawa nei tumile imilandu nukuangiza ehi imatungo nae nkole kungwanso nkue akabiili, kulunga hange: Nenekiza hange sunga kumigigimiilya. ³Kumuila unye ele kunsoko muhuduma uhueli kena Ukilisto ukutambula kukeela nene. Nuanso singa munegetu kitalanyu, kuleka ite, nuanso ukete ngulu mukati anyu. ⁴Kunsoko ae upagekilwe kuunegetu, kuite ukole mupanga kungulu yang'wi Tunda. Kunsoko usese gwa keanegetu mukati akwe, kuite kuita kuikie nuyo kungulu yang'wi Tunda muuang'wi anyu. ⁵Igoze uewe uone ang'wi wimukono muhueli. Igemeelye uewe. Shamukulengana kena u Yesu Kilisto ukole mukati anyu? Nuanso ukole, ang'wi shanga uu mukile higeeligwa. ⁶Hange nkete ugimya kena unye mukulenga kena usese shanga ae kuhitilwe. ⁷Itungo ile kulompa kung'wi Tunda kena muleke kuhume keki nekibi. Singa kulompa kena kuleke kuhuma kigeela kukeile migeng'wa, kuleka ite kuigela anga kulengilwe igemo. ⁸Kunsoko usese singa kuituma keki hensengelima katai, kuite nsoko atai udu. ⁹Kunsoko kuloilwe imatungo nekukole keanegetu nunye mukete ingulu. Kuulompa gwa kena muhume kutendwa mupikeeli. ¹⁰Kumaandeka imakani aya imatungo nenkole kule nunyenye, kunsoko kena imatungo nenkole palung'wi nunye singa ndoilwe kigeelya uutaki kung'waanyu. Singa ndoilwe kigeelya uhumi nua mukulu nae umpee unene nemuzenge hange siga nemubipye pihe. ¹¹Ite gwa, aluna nea goha nawe nia sungu, lowi itumi imelemo nsoko akususha mupegwe umoyo, migombye unyenye kua nyenye, nukie mupolo, hange ni Tunda nua ulowa nuupolo ukulula nunyenye palung'wi. ¹²Ilamushi kela ung'wi kulungeli nua welu. ¹³Ahueli ehi atumile nulamu, amulamukilye. ¹⁴Ukenda nua Mukulu u Yesu Kilisto, ulowa wang'wi Tunda, nuu palung'wi nuang'weug'welu utule palung'wi nunye mehi.

Galatians

Chapter 1

¹Unene ni Paulo mutuung'waa. Unene shanga nimutuung'waa kupuma ku ana adamu ang'wi kukiila ku ana adamu, kuiti kukiila kung'wa Yesu Kristo ni Itunda Tata nai umiukilye kupuma kuashi. ²Palung'wi ni aluna ihi nu nene, kumakilisilya imatekeelo a ku Galatia. ³Ukende utule kilanyu nu ulyuuku nu upembeeye kung'wa Itunda Tata witu nu Mukulu uYesu Kristo. ⁴Nai wipumilye mukola kunsoko a milandu itu iti kina akugune ni matungo aya na ubii. Kupuumila nu ulowa nuang'wa Itunda witu hangi Tata. ⁵Kitalakwe itule ikulyo i kali na kali. ⁶Ni kenda kuilwa kina mukenda kaya kupilukila mu nkani ninza ingiiza, nienda kuilwa kina mukupilukila kuli kupuma kung'waakwe ng'wenso nai umitangileku ukende nu ang'wa Kristo. ⁷Kutuli nkani ninza ni ingiiza, kuiti akoli antu ang'wi ni akumusasha unyenye ulwago nu kulowa kukaila nkani ninza ni ang'wa Kristo. ⁸Kuite ga anga ize usese ang'wi amalaika kupuma kilunde wikatanantya kitalanyu nkani ninza isa nu ulo nai kutanantilye kitalanyu, nu a zung'we. ⁹Anga nai kaligitya un'gwandyo, ni itungili kuligitya hangi, "Anga ize ukoli muntu nuikatanantya kitalanyu inkani ninza isa nizi naza musingilye, nu azung'we". ¹⁰Ku uu itungili kuuduma ukamikiilyi nu a antu ang'wi Itunda? Anga ize nongolekile kugema kualoeelya ana adamu unene shanga ni munyamilimo wang'wa Kristo. ¹¹Muluna, ndoilwe unye mulinge kina nkani ninza naza niitanantilye shanga ipumiie ku ana adamu. ¹²Shanga ai ni nusingiye kupuma ku muntu, ang'wi shanga manyisigwe, Badala akwe, ai ituile inge ku ukunukulwa nu ang'wa Yesu Kristo kitalane. ¹³Makonda kija migulya u likalo lane nu la kunyuma mu ikumbiko ni la ki Yahudi, iti nai natuilee kulaja ku utaki ilekeelo lang'wi Itunda kukilinkiila uugemeeligwa nu kulilimilya. ¹⁴Ai natulaa nongolekile mi ikumbiko ni la Kiyahudi kukiliila i a luna ane idu Ayahudi. Ai natulaa ni kinyangulu lukulu mu logo nu la aTata ane. ¹⁵Ku ite Itunda ai uloeigwe nu kumbagula unene kupuma mu nda ang'wa ia. Ai unintangile unene kukiila ukende nu akwe. ¹⁶Kumukaminkiilya ng'wana nu akwe mukati ane ili kina numutanantye ung'wenso mukati a antu nia mahi. Hangi shanga ai ndumile anga usigigwa nu a muili ni sakami. ¹⁷Hangi shanga ai nankie kulongola ku Yerusalemu ku awa nai atulaa atung'wa ze ikili une. Badala akwe nikalongola ku Uarabuni ni panyambe kusuka ku Damesiki. ¹⁸Uugwa kukila i miaka itaatu ai nankie kulongola ku Yerusalemu kumiumba umbila u Kefa, ni kikiie nu ng'wenso mahiku ikumi na ataano. ¹⁹Kuiti shanga nikihenga i atung'waa ni auya kwaala Yakobo, muluna nu a Mukulu. ²⁰Goza, ntongeela ang'wa Itunda, shanga kukongela ku iko ni kukikilisa kitalanyu. ²¹Uugwa nikalongola ku mikoa a Shamu ni Kilikia. ²²Shanga ai ntuile manyikile ku miho ku matekeelo a ku Uyahudi ayo nai atulaa mu ng'wa Kristo. ²³Ku iti ai atulaa akigiilya udu, "Nuanso nai watulaa ukuaja itungili ukutanantya uhuili nai watulaa ukuugazanja". ²⁴Ai atulaa akumulumbiilya Itunda kunsoko ane.

Chapter 2

¹Ze akila imyaka ikumi na inne nika longola hangi ku yerusalemu palung'wi nu Barnaba. Nikamuhola ga nu Tito palung'wi nu nene. ²Ai nongoe ku nsoko Itunda ai wikaminkiiye kitalane kina ai ntakiwe kulongola. Ai mbikile ntongeela ao nkani ni nza naza niitanantilye ku antu a mahi (kuiti ai ntambue ku kimpinyimpinyi ku nai atambulikile kina atongeelia a kusanigwa) ai nitumile izi iti kukomanilya kina ai natulaa shanga mankile, ang'wi ai mankile nankanda. ³Ku iti ga uTito, nai watulaa palung'wi nu nene, ai watuile mu Yunai, Usingigwe kutalwa kiganda. ⁴Ikani ili ai lipumiie ku nsoko a aluna ni a uteele nai azile ku kimpinyimpinyi kudumiila uulyuku na katulaa nu wenso mung'wa Kristo Yesu. Ai akete nsula kuuzipya usese kutula atung'waa ilagiilyo. ⁵Shanga ai kipumilye kuakulya ga nu ku saa ing'wi, iti kina nkani ninza ni ya tai isage shanga ize ikailikile kitalanyu. ⁶Ku iti awo nai atambue kina ai atulaa shanga ai ahanguie kihi kitalane. Kihi nai atulaa akukituma shanga ai kituile ni ndogoelyo kitalane Itunda shanga ugombile ukuili nu ana adamu. ⁷Badala akwe, ai unihengile kina nihuiiwe kuitanantya inkani ni nza ku awo naza shanga atawe kiganda. Ai ituile anga uPetro watanantye nkani ninza nia tai ku nai atawe kiganda. ⁸Ku ndogoelyo Itunda nai witumile u milimo mukati ang'wa Petro kunsoko utuungwaa ku awo nai atawe kiganda ai witumile ga umilimo mu kati ane ku antu ni a mahi. ⁹Itungo uYakobo, Kefa nu Yohananai akumulile kina ai azengilellekeelo, ai alingile u ukende nai ninkiingwe unene, ai akusingiye mu uhanguili unene, nu Barnaba. Ai itumile izi iti kina kulongole ku antu ni a mahi, hangi iti kina ahume kulongola ku awa ni atawe kiganda. ¹⁰Ai akuloilwe ga nu sese kuakimbuka i aula. Unene ga ai natulaa nkete insula kituma ikani ili. ¹¹Matungo uKefa nai wakiza ku Antiokia ai numugiiye ikihenga ku nsoko ai watulaa walimangiila. ¹²Ze ikili i antu kitunga kupembya kupuma kung'wa Yakobo, u Kefa ai watulaa ukulya ni antu ni a mahi. Ku iti iantu awa nai akiza, ai ulekile nu kuhega kupuma ku antu ni a mahi. Ai watulaa witumbile i antu nai atakile i kidamu. ¹³Lulo luulo i Ayahudi auya ai aambinkanile nu udosi uwu palng'wi nu Kefa. Wigeeli nu akwe ai otuile ga nu Barnaba ai uhoilwe nu udosi nu ao. ¹⁴Ku iti nai nihengile kina ai atulaa shanga atyatile nkani ninza ni a tai, ai numutambuie u Kefa ntongeela ao ihi, "Anga ize unyenye inge mi Ayahudi ku iti mikaie ntendo ni a antu a mahi badala a ntendo ni a Yahudi, Ku niki mukuasinja i antu ni amahi kiki anga Ayahudi?". ¹⁵Usese naza ki Ayahudi kia kutugwa hangi shanga "antu a mahi ni anya milandu ". ¹⁶linga kina kutili nui ailigwa i tai ku ntendo ni a ilagiilyo. Badala akwe i ailigwa tai ane ku uhuili mukati ang'wa Yesu Kristo. Ai kuzile ku uhuili mukate ang'wa Kristo Yesu iti kina kialigwa tai ane ku uhuili mukate ang'wa Kristo hangi shanga ku ntendo ni a malagiilyo. Ku ntendo ni a malagiilyo kutili umuili nu ika aligwa tai ane. ¹⁷Kuiti anga ni kuumuduma Itunda ku kualya itai ane mukati ang'wa Kristo, keenda ihanga akola ga kina anya milandu, itii uKristo ai uzipigwe mutung'waa nu a milandu? shanga iti!. ¹⁸Ndogoelyo anga nzenge isumbiilyo ni lane migulya a kuika ilagiilyo, isumbiilyo naza nakondaa kuliheja, kilagiila u mukola kina kubunanga ilagiilyo. ¹⁹Kukiila ilagiilyo ai nkule ki ilagiilyi Kululo ntakiwe kiki kunsoko ang'wa Itunda. ²⁰Nagigwe palung'wi nu Kristo, shanga nene hangi ni nikie, ila Kristo nuikie mukati ane. Likalo ni nikie mu muili nikie ku uhuili mukate ang'wa ng'wana wang'wa Itunda, nai iza umuloilwe nu kipumya kunsoko ane. ²¹Shanga nu uhitile u ukende nu ang'wa Itunda, ndogoelyo anga itai ane ai ikoli kukiila ilagiilyo, Ugwa u Kristo ai uzeetula ukule na nkanda.

Chapter 3

¹Unye Agalatia ni miagila imahala, iti gwa nyenyu nai umulogile, unyenye naza u Yesu Kristo ai uikilwe kihenga ntongeelela a miho anyu. Kina wagigwe?. ²Unene ndoilwe kulinga ikani ling'wi kupuma kitalanyu. Iti gwa ai mumusingiye Ungg'wau ng'welu ku ntendo ni a malagiilyo, ang'wi kuhuila iki nai mukigule?. ³Itii gwa unyenye inge miapungu ngele iyi? iti gwa unyenye inge miapungu ngele iyi?, Iti gwa ai mandilye mu ng'wa ng'welu iti mumale mumili?. ⁴Iti gwa ai magile ku makani idu na nkanda, anga tai ai atulaa a nankanda?. ⁵Iti nuanso mupumyaa ung'wau n'wgelu kitalanyu nu kituma i ntendo ni angulu kati anyu witumaa ku ntendo ni a malagiilyo ang'wi ku kigiilya palung'wi nu uhuili?. ⁶Abrahamu; "Ai umuhuiie Itunda aka aligwa kina munya tai". ⁷Ku ndogoelyo yiyo yiyoo lingi kina, awo naza ahuiie inge ana ang'wa Abrahamu . ⁸Uukilisigwa ai ultile kina Itunda aza uze a aiilya tai ane antu a mahi ku nzila a uhuili, nkani ninza ai itanantigwe hanza kung'wa Abrahamu; "Ku ewe mahi ihi akukendetwa ". ⁹Iti panyambele awo naza akete uhuili akembetwe palung'wi nu Abrahamu, naza watulaa nu uhuili. ¹⁰Awo naza asumbiye intendo ni ya malagiilyo akoli pihi a uzung'wa, ku kina ikilisilwe, "Uzumilwe kila muntu niiza shanga uambinkanile ni makani ihi na kililigwe mu mbugulu ama lagiilyo kituma ihi". ¹¹Itungili inge ikihenga kina Itunda shanga ukumualya tai akwe ga nung'wi ku malagiilyo, ku nsoko, "Munya tai ane ukukie ku uhuili". ¹²Ilagiilyo shanga lipumiie mu uhuili ku iti badala akwe , "Niiza witumaa imakani aya ku malagiilyo, ukukie ku malagiilyo". ¹³Kristo ai ukugunile usese kupuma ku uzung'wa nui lagiilyo itungo nai wizepilye kizug'wa akunsoko itu. Kunsoko ikilisigwe "Uzumilwe kila muntu nuikakong,wa migulya ikota". ¹⁴Isigo ai lituile kina ukende naza watulaa kung'wa Ibrahimuaza uzee tula ku antu a mahi kung'wa Kristo Yesu, Iti kina kuhume kusingiilya u wigombya nua ng'wau ng'welu kukiila uhuili. ¹⁵Muluna, kutambula ku mpyani aki binaadamu, ga ni itungo naza wigombyaa nu wakinadamu wakondile kuikwa ukomu kutile nuhumile kuleka uu ang'we kongeelya. ¹⁶Itungili i malago ai aligitigwe kung'wa Ibrahimu nu ku ulelwa nu akwe. shanga ai iligitigwe anga "ku uutugi" kusigiilya idu, ila badala akwe ku ung'wi wing'wene, "ku utugi nu ako" ni iza inge Kristo. ¹⁷Itungili kiligitya iti, ilagiilyo naza lizile myaka 430 panyambele, Shanga lihejaa ilagiilyo ni la kunyuma nai liikilwe niItunda. ¹⁸Ku nsoko anga ize uusali ai ize uzile ku nzila a malagiilyo, shnga ai uzee tula hangi uzile ku nzila a wigombya. Ku iti Itunda ai uupumilye nankanda kung'wa Ibrahimu ku nzila a wigombya. ¹⁹Ku niki itungili ilagiilyo ai lipungwe? Ai longeeigwe kunsoko a milandu, kupikiila mulewa nu ang'wa Ibrahimu waze ku awo naza kitalao ai ai watulaa ulagiilwe. Ilagiilyo ai liikilwe kuukinyila kukiila u malaika ku mukono nua mulamuli. ²⁰Itungili u mulamuli usigiwe ku kilinkiila a muntu ung'wi, Ila Itunda inge ung'we wing'wene du. ²¹Ku lulo iti gwa ilagiilyo likoli nsuta ni ilagiilyo ni la ng'wi Itunda?. A! a! kunsoko anga ize ilagiilyo nai atulaa ipumugwe ai atulaa nu uhumi nu akuleta u upanga, tai ane ai iziigela ki ilagiilyo. ²²Ku iti badala akwe, Uukilisigwa ulugaie makani ihi pihi a milandu. Itunda ai uzepilye izi iti kina wigombya nu akwe nua kuuguna usese mu uhuili mung'wa Kristo Yesu uhume kigeeleka ku awo ni akuhuiila. ²³Ku iti ze ikili nu uhuili kung'wa Kristo kuza, ai katulaa katung'waa nu kutula pihi ilagiilyo kupikiila uze uukunukulwa nu auhuiili. ²⁴Ku lulo ilagiilyo ai lizepigwe mutongeeleli witu kupikiila Kristo nai akiza, iti kina kualigwe tai ane ku uhuili. ²⁵Itungili kunsoko uhuilin wazilee kutili hangi pihi a mugozeeli. ²⁶Kunsoko unyenye mihi inge mi ana ang'wi Itunda kukiila uhuili mung'wa Kristo Yesu. ²⁷Ihi naza mogigwe mu ng'wa Kristo, Mumutugae Krusto. ²⁸Kitili Muyahudi ang'wi mu Yunami, mutuung'wa ang'wi mulyuku, mugoha ang'wi musungu, kunsoko unyenye mihi inge ung'wi mung'wa Kristo Yesu. Anga ize unyenye inge mi ang'wa Kristo Yesu. ²⁹Uu inge uutugwa nuang'wa Ibrahimu, Asali ku ngulu ilaggo.

Chapter 4

¹Kuligitya kina kunsoko umusali inge ng'wana, mugila ikilo nu mutugwa, anga itule ga nu mukola hiu nua nsao yihi. ²Badala akwe, ukoli pihi a mugozeli nu mukuiili kupikiila itungo nai liikilwe n Tata nu akwe. ³Ga ni iti ga nu sese, nai katulaa kiang'inya, ai kuambiiwe mu utung'wa nua malagiilyo na ng'wandyo na unkumbigulu. ⁴Kuiti itungo ni lizipie nai lipikile, Itunda ai umutumile ung'wana akwe, mutugwa nu a musungu, mutugwa pihi ilagiilyo. ⁵Ai witumile izi iti kuaguna awo nai akoli pihi ilagiilyo, iti kina kusingiilya i hali akutula anga ana. ⁶Kunsoko unyenye inge mi ana, Itunda ai umulagiye ung'wau ng'welu nua ng'wana nu akwe mukati a nkolo yitu. Ng'wau ng'welu nuitangaa, "Abba, Baba". ⁷Kunsoko iyiy uewe shanga wi mutugwa hangi ila ng'wana. Anga ize inge ng'wana, uu gwa uewe inge wi musali kkiila Itunda. ⁸Ze ikili ga, itungo shanga ai mumulingile Itunda, ai mutuile mi atungwa ku awo niiza ku upuumoo shanga alungu nangaluu. ⁹Ku iti ingili kina mumulingile Itunda, ang'wi kina mulingikile ni Itunda, kuniki mukusuka hangi mumalaagiilyo ni manementaalu ni ng'wandyo ni magila anga kinya uwai? Iti muloilwe kutula atung'wa hangi? ¹⁰Muambile ku ukendegeeli lihiku ni menso lukulu, upumili nua mieli, matungo, ni miaka. Nikenda itumba kunsoko anyu. ¹¹Nikenda itumba kina ku kinya kituunga ni agilye nankanda. ¹²Kumupepeelya, aluna, mutule anga ni nili, kunsoko ga natuilee anga ni mili. Shanga ai muntumuie. ¹³Ila mulingile kina, ai itulikile inge kunsoko a ulwae nua muili kina ai ntanantilye nkani ninza kitalanyu ku nkua a ng'wandyo. ¹⁴Ga ni iti i hali ane a muili ai imukile mu ugeng'wa, Shanga ai mumeile ng'wi kuni hita. Badala akwe ai munsingiye anga u malaika nunang'wi Itunda, anga ai matulaa Kristo Yesu mukola. ¹⁵Ku lulo, ukoli pii itungili uulowa nu anyu? Kunsoko kukiila kitalanyu kina, anga ihumikile, ai muzee komola imiho anyu nu kumpa unene. ¹⁶Iti itungili, itii natulaa ni mulugu wanyu kunsoko kumuila itai? ¹⁷Akuduma ku nsula, inge shanga ku ukende, aloilwe kumutemanula unyenye nu nene iti muatyate. ¹⁸Inge iziza ikali kutula ni nsula kunsoko ni yili nziza, hangi shanga udu matungo ni nize nkoli palung'wi nu nyenye. ¹⁹Ana ane aniino, kulwala uwai kunsoko anyu hangi kupikiila Kristo wiumbe mukati anyu. ²⁰Aza nzee lowa aza ize nkoli pang'wanso palung'wi nu nyenye itungili nu kupiula ululi nu lane. Kunsoko nkete witumbi migulya anyu. ²¹Ntambuili unyenye naza mukete isula kutula pihi ilagiilyo, shanga migulye ilagiilyo nili ligitilye? ²²Kunsoko ikilisigwe kina Abrahamu ai ukete ana akigoha abiili, ung'wi ku musungu uyo nu mutugwaa nu muya nu musungu ni mulyuuku. ²³Ga ni iti, uyo nua mutugwa ai utugilwe ku muili udu, ila uyo nua musungu nu mulyuuku ku wigombya. ²⁴Makani aya ahumile kuganulwa kutumila mpyani, kunsoko asungu awa impyani ni malago abiili, Ung'wi ao kupuma kulugulu nula Sinai. Witugaa ana ni atugwa. Uyu inge Hajiri. ²⁵Itungili u Hajiri inge lugulu nu la Sinai ukoli ku Arabuni. Wimpuanigwa ni Yerusalemu ni itungili, kunsoko inge mutugwa palung'wi ni ana akwe. ²⁶Ila Yerusalemu niiza ikoli migulya inge ndyuuku, hangi iyi yiyo nyinya nu itu. ²⁷Kunsoko ikilisigwe, "Lowa uewe musungu nuili wimugumba, uewe ni shanga witugaa. Nyansula ululi hangi ukue iyogo ku ulowa uewe niiza wimugila u wizeeli nua kutuga kundogoelyo idu inge ana ang'wa nu aileemugumba, kukulinkiila ni awo ni ang'wa uyo niiza ukete mugoha". ²⁸Itungili aluna, anga u Isaka, unyenye inge ana a wigombya. ²⁹Ku itungo nilanso naza u muntu naiza ai atugilwe ku ngulu nia muili ai umagilye uyo nai utugilwe ku ngulu nia ng'wau ng'welu, ku itungili inge lulo luuloo. ³⁰Ukilisigwa wiligitya uli, "Muheje umusungu mutugwa palung'wi nu ng'wana nu akwe nua kigoha, kunsoko ung'wana nu a musungu nu mutugwa shanga ukusala palung'wi nu ng'wana nua musungu nu mulyuuku". ³¹Ku lulo, aluna, Usese shanga ana nua musungu nu mutugwa, ila inge nua musungu nu mulyuuku.

Chapter 5

¹Inge kunsoko u Kristo ai ukinkiiye u lyuuku iti kutule ki alyuuku, Ugwa, imiki ikomu muleke kuambigwa hangi mu mumumpeto nua utugwa. ²Goza, unene Paulo, kumuila kina anga itule mikatalwa kiganda, u Kristo shanga ukumuaiiila ku nzila ihi nanso. ³Hangi, kumukuiila kila mugoha nu endile kiganda kina utakiwe kipumya nangulu ku malagiilyo ihi. ⁴Mabaguwe kuli nu Kristo, awo ihi, "Numukualigwa tai ane" ku malagiilyo. Mugwie kuli nu ukende. ⁵Ndogoelyo, ku nzila a ng'wau ng'welu, ku uhuili kulindiie u ugimya nua tai ane. ⁶Mu ng'wa Kristo Yesu katalwa kiganda ang'wi kuhita katalwa kiganda kutili ndogoelyo ihi. ⁷Inge uhuili wing'wene nuitumaa umulimo kukiila ulowa ugwa wisiigiila kintu. ⁸Ai matulaa mi mankaa ntambo iziza. Nyenyu akamugilya kumikulya itai?. U upeng'wi nua kituma nianso shanga upumile kitalakwe ng'wenso nui mitanga u nyenye. ⁹Igai ishenyuu igazanja ipuli lihi. ¹⁰Nkete usumbiila nu nyenye ku Mukulu kina shanga mukusiga ku nzila ingiiza ihi. Wihi nuanso nuikamulimilya ukukenka uulamulwa nu akwe ng'wenso mukola, Wihi nuanso. ¹¹Aluna, anga ize nongolekile kutanantya ikidamu, ku niki nkili kagigwa? ku ikolyo ili, iko niiza inge ikito nila ikota ni la mpaga kihumile kubepigwa. ¹²Inge ulowa nu ane kutula awo ni akumutongeeela ibii aki hoola i kola. ¹³Itunda umitangile, aluna, mu ulyuuku, iti muleke kuutumila u ulyuuku nu anyu anga lyoma ku muili, Badala akwe ku ulowa muzii aiila unyenye ku nyenye. ¹⁴Kunsoko ilagiilyo lihi likondaniie ku ilago ling'wi; ni nyenso inge, "Inge kulinja umulowe umunyakisali nu ako anga uewe mukola". ¹⁵Kuiti anga muze itakuna nu kilya, igozeeli kina muleke kibipya unyenye ku nyenye. ¹⁶Kukligitya, gendi ku nkolo, ni ang'wi shanga mukuikondaniila insula nia muili. ¹⁷Kunsoko u muili ukete nsula nkulu kung'wa ng'wau ung'welu, nu ng'wau ng'welu ukete nsula nkulu kikilya nu muili. Izi yuki kunyuma kila ing'wi nu muya, mapumilo i nge kina shanga mukituma iintu ni mukete insula ku ituma. ¹⁸Ku iti anga u ng'wau ng'welu umutongee unyenye, mikutuli pihi ilagiilyo. ¹⁹Itungili intendo nia muili yigeelekile. Ni yenso inge, usambo, ushapu, wii. ²⁰Ipolya ni la adudu, ulogi, ulugu, wilea, nsula, kuhung'wa iko, wikingumi, utemanuki, nua matekeelo, ²¹Wilu ulaku ugala ntuli ni makani mauya anga aya. Nu mu huguuye unyenye, anga nai nu muhuguuye un'wandyo, kin awo ni akituma imakani anga nanso shanga akusala uutemi ua ang'wi Itunda. ²²Ku iti inkali ang'wau ng'welu inge ulowa, ulyuuku, ugimya, uza nua nkolo, untu nu uziza, uhuili. ²³Upolo, hangi ngele; kutili anga ilagiilyo kikilya ni makani anga ayo. ²⁴Awo ni ang'wa Kristo Yesu au wagilye umuili palung'wi nu umila mati ni nsula ni ao ni mbii. ²⁵Anga ize kuikie kung'wau ng'welu hangi kugende ku ng'wau ng'welu. ²⁶Kuleke kutula kia kidaya, kuleke kidumiila kila ung'wi ku miakwe, Ang'wi kuleke ki onela u wilu.

Chapter 6

¹Aluna anga itule u muntu uambilwe mu ubii, unyenye ni mia ng'wau ng'welu, mulagiigwe kumususha u muluna nuanso ku nkolo a ulyuuku. Munu muze mukendegee akola muleke kugeg'wa. ²Mikenkelye i miligo, nu kululo muku likondaniilya ilagiilyo ni lang'wa Kristo. ³Anga itule u muntu wihi ukihenga ingi wi bahu kunu shanga kintu, ukikongela u mukola. ⁴Kila ung'wi naugemeelye u mulimo nu akwe, Ugwa ukutula ni kintu mukola wing'wene ni ka kikulya, shanga kiniganiilya u mukola nu muntu wihi. ⁵Ndogoelyo kila u muntu ukuhola u miligo nuakwe mukola. ⁶Muntu nai umanyisigwe u lukani kulinja amuhanguile i maziza ihi u ng'walimu nu akwe. ⁷Leki kukongelwi; Itunda shanga we senswaa, kila nuku kitemela u muntu kiko ukukiogola ga. ⁸Kila nui temelaa imbeu mu upumuumo nuakwe nua milandu, wikagola u ubepigwa ku iti nuanso nuitemela imbeu ku ng'wau ng'welu, wikaogola upanga nua kali na kali kupuma kung'wa ng'wau ng'welu. ⁹Kuleke kukatala kituma imaza, ndogoelyo ku matungo akwe kuuogola anga itule shanga kuuhung'wa u ukata. ¹⁰Iti gwa, matungo ni kikatula ni lyoma, kitume ni maziza ku kila ung'wi. Kitume ni maziza ku kilinkiila lukulu ku niamoli mukati a uhuili. ¹¹Gozeeli u ukulu mumabada nakilisilwe ku mukono nu ane mukola. ¹²Awo ni aloilwe kituma uziza ku isigo ni la muili wawo anyu kusingigwa atalwe kiganda. akituma iti kunsoko aleke kingila mu lyago nu likota ni la mpaga ni lang'wa Kristo. ¹³Ndogoelye ga nao ni atawe ki ganda akola shanga aambile ilagiilyo. Badala akwe aloilwe unyenye mutalwe kiganda iti ahume kilolya ku miili anyu. ¹⁴Ileke kupumiila nilolye kwala kikota ni la mpaga ni la Mukulu nu itu uYesu Kristo. Inge ku ng'wenso u unkumbigulu ai wagigwe ku ng'waane nu nene ku unkumbigulu. ¹⁵Kunsoko shanga ikeewe kutalwa ki ganda ang'wi kuhita kutalwa kiganda kutula inge kintu. Badala akwe ulelwa nu upya inge wa ngulu. ¹⁶Ku ihi anyu kikie ku ilagiilyo ili, atule nu ulyuuku nu ukende utule migulya ao ihi, ni mugulya a Israeliang'wa Itunda. ¹⁷Puma itungili muntu wihi waleke kunyoma, ndogoelyo nkenkile logo nulang'wa Yesu mu muili nu ane. ¹⁸Ukende nua Mukulu witu Yesu Kristo utule ni nkolo ni anyu, Aluna. Amina.

Ephesians

Chapter 1

¹Paulo, mutugwa wa ng'wa Kristo Yesu ku ulowa nu wang'wi Itunda. Ku awo nai abaguwe kunsoko ang'wa Itunda ni akoli ku Efeso hangi niiza inge ahuili kung'wa Kristo Yesu. ²Ukende utule kitalanyu nu ulyuuku nu upembeeye kung'wi Itunda Tata nu utunu mukulu u Yesu Kristo. ³Itunda hangi Tata nu a mukulu nu itu Yesu Kristo nu apegwe ikulyo. Hangi ng'wenso nai ukukendepile kukiila ukende nua ki ng'wau ng'welu, mu kianza ka kilunde mukati ang'wa Kristo. ⁴Ze ikili kuumbwa uunkumbigulu, Itunda ai ukuholanilye usese niiza kuhuiie mung'wa Kristo. Ai ukuholanilye usese iti kuhume kutula elu ni shanga kitukwaa ntongela akwe. ⁵Ku ulowa Itunda ai uholanilye u ng'wandyo ku uholo anga ana akweku nzila ang'wa Yesu Kristo. Ai witumile izi kunsoko ai uloeegwe kituma iko nai ukete i nsula. ⁶Mapumiilo akwe inge kina Itunda ukukuligwa ku ukende nua ikulyo ni lakwe. Iki kiko nai ukinkiiye nankanda ku nzila a mulowa nu akwe. ⁷Ku nsoko mu mulowa nu akwe, kukete ligunwa kukiila sakami ni akwe. ulekelwa nua milandu. kulikete ili kunsoko a ugoli nua ukende nu akwe. ⁸Ai witumile ukende uwu kutula widu kunsoko itu mu upolo nu umanyi. ⁹Itunda ai witumile ikumuke kitaitu iyo itai nai ipihile na masigo, kupumiila ni nsula nai igeelekilemukati ang'wa Kristo. ¹⁰Itungo imatungo akondaniie ku ukondaniili nua masigo akwe. Itunda ukuiika palung'wi kila i kintu ni ka kilunde niki nika migulya ihi mukati ang'wa Kristo. ¹¹Mung'wa Kristo ai katulaa kaholanigwa nu kusigiilwa ze ikili imatungo. Iyi ai ituile inge kupumiila ni masigo ang'wa nu itumaa i intu yihi ku isigo nila ulowa wakwe. ¹²Itunda ai witumile nianso iti kina kuhume kutula kukoli ku ilumbi nila ikulyo ni lakwe. Ai katulaa kiang'wandyo kutula nu ugimya mukati ang'wa Kristo. ¹³Ai ituile ku nzila ang'wa Kristo kina ai migule lukani nula tai, nkani ninza nia ugunwa nu anyu ku nzila ang'wa Kristo. Ai ituile ku ng'wenso ga kina mahuiie nu kuikilwa u logo nua ng'wau ng'welu nai wigombigwe. ¹⁴Ung'wau ng'welu yuyo ukuiili nua usali witu kupikiila uhuili nu ikigeeleka. Iyi ai ituile inge ku ilumbi nu ukulyo ni lakwe. ¹⁵Kunsoko iyi, Puma itungo nai nigule lukani kutula uhuili nu anyu mukati ang'wa Mukulu Yesu nu kutula ulowa nu anyu ku awo ihi naza abaguwe kunsoko akwe. ¹⁶Nkili kuleka kumulumbiilya Itunda anyu nu ku ata mumalompi ane. ¹⁷Kulompa kina Itunda nua Mukulu nu itu Yesu Kristo. Tata nu ikulyo, wika minkiilya nkolo a upolo, ukunukulwa nua umanyi nu akwe. ¹⁸Kulompa kina miho anyu na munkolo aikilwe welu ku nyenye kulinga inge nu u uli ugimya nua kitngwa kitalanyu. Kulompa mulinge kina u ugimya nuikulyo nila usali nu

akwe mukati nua awo nai abaguwe kunsoko akwe.¹⁹Kulompa kina ulinge u ukulu nu ukilinkiie nua ngulu ni akwe mukati itu niiza kuhuiie. Uwu ukulu inge kupumiila nu kituma milimo mu ngulu ni akwe.²⁰Iyi inge ngulu nai itumile milimo mukati ang'wa Kristo matungo Itunda nai umuukilya kupuma ku ashi nuku mikalinsha mu mukono nu akwe nua kigoha mu kianza ka kilunde. Ai umikalnsilye u Kristo migulya kuli nu utemi, ngulu, uhumi, ukulu ni kila lina nilitegwaa.²¹Ai umikalinsilye Yesu shanga kintu ku itungo ili ku iti ku itungo nilipembilye ga.²²Itunda uikilagilye i intu yihi pihi a mugulu ang'wa Kristo. Umuzepilye ng'wenso itwe migulya a intu yihi mi Itekeelo.²³Inge itekeelo kina lilo muili nu akwe ukondaniili nu akwe niiza wizuligwa i intu yihi mu nzila yihi.

Chapter 2

¹Anga uu nai matulaa mukule mu utumuli ni milandu anyu. ²Ai ituile mu aya kina hanza ai mulongolekile kuniganiila ni matungo na unkumbigulu uwu, ai matulaa mukugendeela ku kuutyata u utemi nua ngulu nia migulya. Iyi yiyo nkolo akwe nuitumaa umulimo mu ana nia kupihika. ³Usese kihi apo ung'wandyo ai katulaa mukati ao mu awa ni shanga ahuiie. Ai katulaa kuituma ku mpyani a nsula mbibii nia miili itu. Ai katulaa kuituma ulowa nua muili nu umanyi nu itu. Ai katulaa ku upumoo ana nia ikuo anga i auya. ⁴Kuiti Itunda inge nua ukende widu kunsoko a ulowa nu akwe ukulu nai ukuloilwe usese. ⁵Matungo nai katulaa ki ashi mu utumuli nu itu, ai ukuletile palung'wi mu likalo nu luza mukati ang'wa Kristo. Inge ku ukende kina mugunilwe. ⁶Itunda ai ukiukilye palung'wi nu kuu zipya kikiye palung'wi mu kianza ni ka kilunde mukati ang'wa Kristo Yesu. ⁷Ai ukuzipilye izi iti mu matungo nazile ahume ku ulagiila u ugoli ukulu nua ukende nuakwe. Wikulagiila usese izi ku nzila a ukende nu akwe mukati ang'wa Kristo Yesu. ⁸Ku ukende mugunilwe ku nzila a ulyuuku. Hangi iyi shanga ipumile kitalanyu. Inge isongeelyo ni lang'wi Itunda. ⁹Shanga ipembeeye ni ntendo, Mapumiilo akwe, aleke kutula ukoli ung'wi ao nua kikulya. ¹⁰Kunsoko usese ku mulimo nu ang'wi Itunda, kuumbilwe mung'wa Kristo Yesu kituma ntendo nkende, Inge ntendo izi naza Itunda ai uzupiiye puma imatungo a kali ku nzila itu iti kugende mu nanso. ¹¹Ku lulo kimbukiilyi kina apo ikali ai matulaa antu a mahi ku kinyamuili. Mitang'wa, "Miagila ikidamu" ku iko nikitangwaa kidamu nika muili ni kitung'waa ku mukono nu ang'wa bina adamu. ¹²Ku itungo ni lanso ai matulaa mubaguwe nu Kristo. Ai matulaa mu aziila ku antu a Israeli. Ai matulaa aziila ku ilago ni la wigombya. Ai matulaa miagila ikulu ku uhiu Ku itungo ni lizile. Ai matulaa bila Itunda mu unkumbigulu. ¹³Ku iti itungili kung'wa Kristo Yesu unyenye naza apo ng'wandyo matulaa kahelu ni Itunda maletwaa pakupi ni Itunda ku sakami ang'wa Kristo. ¹⁴Kunsoko ng'wenso yuyo ulyuuku nu itu ai witumile abiili kutula ling'wi, ku muili nu akwe ai uugazangilye ikiligo ni la utemanulwa naza latulaa likutemanue, nuanso u ulugu. ¹⁵Kina ai uligeeye papo ilagiilyo ni li lago ni la nzila iti kina waumbe muntu ung'wi mupya mukati akwe. Akazipya ulyuuku. ¹⁶Ai witumile izi iti kumalamula madale abiili na antu kutula muili ung'wi kung'wi Itunda kukiila ikota la mpaga. Ku nzila i kota ni la mpaga ai uubulagile u ulugu. ¹⁷U Yesu ai uzile nu kutanantya u ulyuuku kitalanyu unyenye nai matulaa kuli nu ulyuuku ku enso awo nai atulaa pakupi. ¹⁸Ku ndogoelyo ku nzila ang'wa Yesu usese kii abiili kukete i lyoma kung'wa ng'wau ng'welu ung'wi kingila kung'wa Tata. ¹⁹Iti gwa, unyenye antu a mahi shanga anya mihinzo ni aziila hangi. Ila inge akola ihi palung'wi ni awo nai abaguwe ku nsoko ang'wi Itunda hangi atuung'wa mi ito ni lang'wi Itunda. ²⁰Muzengilwe migulya a musiingi nua atuung'waa ni anya kidagu. Kristo Yesu mukola ai watulaa ai watulaa igwe ikulu ni la ku mpelo. ²¹Mu ng'wenso i jengo lihi litunganigwe palung'wi nu ku kula anga itekeelo mu kati a Mukulu. ²²Inge mukati akwe unye nu nyenye mukuzengwa palung'wi anga kianza ni ka kikiye kung'wa Itunda mu ng'wau ng'welu.

Chapter 3

¹Ku nsoko a iki unene, Paulo, inge ni mutugwaa wang'wa Yesu Kristo kunsoko anyu, Mahi. ²Hangi nihuiie nia kina migulyee migulya a milimo nua ukende nua ng'wi Itunda nai uninkiiye ku nzila anyu. ³Ku mukilisilya kupumiila ni mpyani a ukunukulwa naza ukunukuwe kitalane. Uwu inge itai nai wipihile naza nu ukilisilye ku ukupimi ibada i lulya. ⁴Nu kusoma kutula aya, ukuhuma kulijya u upolo nu ane mu utai uwu nu i pihile kutula u Kristo. ⁵Ku ulelwa nu ungiiza u tai uwu shanga ai witumilwe umanyike ku ana a antu, iti ku itungili waikilwe kihenga ku ng'wau ng'welu ku atungwaa nai abaguwe nu unyakidagu. ⁶Uu tai uwu nu ipihile inge i antu nia mahi ni anya muhangu i itu ni atungwaa i itu nia muili. Inge anya muhangu palung'wi nu wigombya nu ang'wa ki Kristo Yesu kukiila nkani ninza. ⁷Hangi ku ili nazipigwe munyamilimo ku isongeelyo ni la ukende nu ang'wi Itunda nai upumigwe kitalane ku kiila witumi nua ngulu akwe. ⁸Itunda ai upumilye isongelyo ili kitalane, ga ni ni kutula unene inge muntu muniino nua ihi ku awo nai abaguwe kunsoko ang'wa Itunda. Isongeelyo ili inge uatakiwe kutanantilya imahi nkani ninza ni ikete u ugoli ni shanga wipikulwa nu ang'wa Kristo. ⁹Utakiwe kuatanantilya antu ihi migulya a ntuni inge isigo la ng'wi Itunda nua kimpinyimpinyi. Uwu ige isigo naza latulaa lipihilwe ku miaka idu na kiile, hangi Itunda niiza uiumbile i intu yihi. ¹⁰Ila ai latulaa kina, kukiila itekeelo, I atemi ni ngulu mu nkika ni yi ilunde alije kulinga nkika idu ni a upuumoo nua upolo nu ang'wi Itunda. ¹¹Aya aza azepumila kukiila isigo ni la kali na kali naza likondaniiye mukati ang'wa Kristo Yesu mukulu nu itu. ¹²Kunsoko mung'wa Kristo kukete ugimya nu uhumi nua kingila ku ugimya kunsoko a uhuili witu kung'wa akwe. ¹³Ku lulo kumulompa muleke kuhung'wa u ukata kunsoko anyu. Aya inge ikulyo ni lanyu. ¹⁴Kunsoko iyi kutugama kung'wa Tata. ¹⁵Ni iza ku ng'wenso kilandugu kilunde nu migulya ihi Itangilwe lina. ¹⁶Kulompa kina waliye kumukendepya, kupumiila nu ugoli ni ikulyo ni lakwe amuzipye ukomu ku ngulu kukiila ng'wau ng'welu nu akwe, na iza ukoli mukati anyu. ¹⁷Kulompa kina u Kristo wikie mukati a nkolo ni anyu kukiila uhuili. ¹⁸Kulompa kina mutule ni itina nu musingi nua ulowa nu akwe. Mutule mu ulowa nu akwe iti muhume kulinga palung'wi ni ihi nia huiie ni yili uugali, nu ulipu, nu unyansuku, nu ulundu nua ulowa nu ang'wa Kristo. ¹⁹Kulompa kina mulinge kina u ukulu nua ulowa nua ang'wa Kristo, naza ukilinkiie u ulingi. Mitume aya iti mizuligwe nu ukondaniili wihi nu ang'wi Itunda. ²⁰Hangi itungili kung'wakwe ng'wenso nu uhumile kituma kila ikani kukilinkiila ni ihi ni kuumulompa ang'wi ni ku umasigiila, kukiila ngulu nakwe ni ituma milimo mukati itu. ²¹Kung'waakwe ng'wenso itule ikulyo mukati i Itekeelo nu mung'wa Kristo Yesu ku ulelwa wihi nua kali ni kali. Amina

Chapter 4

¹Ku lulo, anga mutungwa kunsoko a Mukulu, kumusinja mugende kuniganiila nu witangwi naza Itunda umitangila. ²Mikie ku kutuna pihi nu ukulu nu upolo nu ugimya. Muzi hooeela mu ulowa. ³Itumi ku kinyangulu kuuika u ung'wi nua ng'wau ngwelu mu kitungo nika ulyuuku. ⁴Ukoli muili ung'wi nu ng'wau ng'welu ung'wi, anga nai iza matuilee ga mitangilwe nu kulukuulu na upoeelya ling'wi ni la witangwi nu anyu. ⁵Hangi ukoli mukulu ung'wi, uhuili ung'wi wogigwa ung'wi. ⁶Hangi Itunda ung'wi hangi Tata nua ihi. Ung'wenso ukoli migulya a ihi. ung'wenso ukoli migulya a ihi, nu mukati a ihi. ⁷Ku kila ung'wi nu itu winkii igwe u uhumi u uhumi kuniganiila ni ngele a uhumi nu ang'wa Kristo. ⁸Inge anga u ukilisigwa nu uligitilye: "Nai ulumile migulya nangulu, ai uatongee i a holwa mu utungwaa, akapumya u uhumi ku antu". ⁹Inge ntuni indogoelyo a "Ai ulumile" Kwa ala kinga ai usimile ga ni nkika nia pihi nia ihi?. ¹⁰Nuanso nai iza ai usimile inge muntu yuyo yuyoo niiza ga ai ulumile migulya a ilunde lihi. ai witumile izi iti u ukoli nu akwe utule mu intu yihi. ¹¹U Kristo ai upumilye u uhumi anga itii: atung'waa, anyakidagu, ainjilisti, adimi ni a ng'walimu. ¹²Ai witumile izi kua aailya i ahuili kunsoko a milimo ni a uaiilya, kunsoko a kuuzenga muili nu ang'wa Kristo. ¹³Ukituma izi kupikiila u sese kihi ku pikiile u ug'wi nua uhuili nu uhungu nua ng'wana wang'wa Itunda. Ukituma izi kuhume kung'adila anga awo ni apikiie u unyansuku nu ukondaniie nu angwa Kristo. ¹⁴Iki inge iti kina kuleke kutula hangi anga ang'yinya, kuleke kiputigwa kunu nuko, Iti kina kina kuleke kuholwa ni kila mpyani a ng'wega nua umanyisigwa, ku ulugu nua antu mu uhugu nua ukongelwa nu ulimie. ¹⁵Badala akwe, kutambule i tai mu ulowa nu kukila kukilinkiila mu nzila yihi mukati akwe niiza yuyo itwe, u Kristo. ¹⁶Kristo ukaminkaniilye, ku palung'wi, muili wihi nua uhuili, ukaminkanigwe palung'wi ni kila nungo iti kina muili wihi ukule nu kizenga u wenso mu ulowa. ¹⁷Ku lulo kuligitya ili, hangi kumusinja mu Mukulu muleke kugenda hangi anga antu a mahi ni akugenda mu shanga ilu nua mahala ao. ¹⁸Akitiwe kiti mu masigo ao. Azunsigwe kupuma mu upanga nu ang'wi Itunda ku upungu nu ukkoli mukati ao kunsoko a ukaku nua nkolo ni ao. ¹⁹Shanga ijaa i minyala. Ileeke akola ku ulaku mu ntendo ni nshapu, mu kila mpyani nia ubii nua nkolo. ²⁰Ku iti, Izi shanga ai mumanyisilye kutula u kristo. ²¹Nsigile kina migulye kutula ng'wenso. Nsigile kina matuilee mukumanyisigwa mu ng'wenso, anga udu i tai ni koli mukati ang'wa Kristo. ²²Kusinja mutugule imakani ihi na kigendi nu lugendo ni lanyu nu la kali, inge untu nua kali, nu i olaa kunsoko a nsila nia ukongelwa. ²³Tuguli u untu nuanyu nua kali iti kina muzipigwe apya mu nkolo ni mahala anyu. ²⁴Itumi izi iti muhume kutugala untu upya, nu itongile ni Itunda, Uumbilwe mu tai ane nu welu nua tai. ²⁵Kululo, uikie kuli u ukongelwa, "Ligityi itai, kila ung'wi nu munyakisali nu akwe" kunsoko udu ki anyamuhangu ku kila ung'wi ku miakwe. ²⁶Mutule ni ikuo, ku iti muleke kituma umulandu" i lyoa lileke kuhaiila ize mukoli mimkuo ni lanyu. ²⁷Leki kuminkiilyi u mulugu i lyoma. ²⁸Wihi nuiaa kusinja nualeke kia hangi. Badala akwe inge kusinja witume mulimo. Witume i milimo ni kete i nsailo ku mikono akwe, iti kina ahume kumuaiilya u muntu nu kete u lwinzo. ²⁹Ntambu ni mbii ileke kupuma mu malangu anyu. Badala akwe, imakani kusinja apume mu malangu na nonee ku lwinzo. Kuinkiilya nsailo awo niategeeye. ³⁰Hangi leki kumuhumyi i kinya uwai u ng'wau ng'welu nu ang'wi Itunda. Inge ku ng'wenso kina maikiigwe ugomola ku nsoko a mahiku na ugunwa. ³¹Kusinja muuikie kuli u wai wihi, u utaki, ikuo, wilea. ituki, palung'wi ni kila mpyani nia ubii, Tuli miakende unyenye ku nyenye. ³²Mutule nu iaisa . Milekele unyenye ku nyenye, anga lilo Itunda mu ng'wa kristo nai umulekee unyenye.

Chapter 5

¹Ku lulo mutule antu a kumutyata Itunda, anga ang'yinya akwe nua loilwe. ²Mugende mu ulowa, uu uuu anga u Kristo nai ukuloilwe uses, ai wipumilye mukola ku nsoko itu. Ng'wenso ai watulaa isongeelyo ni ipolya, kutula unyukiilo nu uzaa nua kumuloeelya Itunda. ³Ugoolya ang'wi u ubii wihi ni nsula mbibii kusinja ileke kutambulwa mukati anyu, anga niitakiwe ku ahuili. ⁴Ang'wi u bipilwa uteke kutambulwa, ntambu nia kipungu, ang'wi myete na kuhumya minyala, niiza Ibahu badala akwe utule ukoli u ulumbiilyi. ⁵Muhumile kutula ni kulu kuuluu ni kina ukoli ugoolya, ubii ang'wi ni nsula, nuanso wikumbikila ia dudu, mugila isalo lihi mu utemi nu ang'wa Kristo ni Itunda. ⁶Muntu wihi nualeke kuukongela ku nkani ntile, kunsoko a makani aya ikuo ni lang'wi Itunda lipembilye migulya ni la ana ni shanga ikilajaa. ⁷Uugwa uleke kihanguila palung'wi nienso. ⁸Kunsoko unyenye ung'wandyo ai matulaa kiti, ku iti itungili matulaa alyuuku ku Mukulu. Uugwa gendi anga ang'inya nia lyuuku. ⁹Kunsoko i nkani nia welu ihanguie uuzaa wihi, tai ane ni tai. ¹⁰Duma iko ni kikuloeelya ku Mukulu. ¹¹Uleke kutula ukoli umuhangu mu milimo a kiti ni migila anga nkali, badala akwe miike ng'walyi. ¹²Kunsoko imakani makitung'w ni enso mu kiti inge minyala ikulu ga nu kumaganula. ¹³Makani ihi, na kupihuulwa nu welu, itulaa ng'walyi. ¹⁴Kunsoko kila ikintu ni kipihuiwe kutulaa mu welu, uugwa wiligitya izi, "Uka, uewe nu lae, hangi humbuka kupuma mu ashi nu Kristo ukelya migulya ako". ¹⁵Uugwa tuli nu uhugu iti ni mukugenda, shanga anga antu niagila u ulingi. ¹⁶Liguni itungo kunsoko imahiku inge. ¹⁷Muleke kutula apunga, badala akwe lingi ntuni u ulowa nua Mukulu. ¹⁸Leki kugali ku magai, witongeela mu ugazanja, badala akwe mizuligwe nu ng'wau ng'welu. ¹⁹Itambulyi nu kila ung'wi nu anyu ku malumbiilyo, ni ikulyo' ni mimbo nia mu nkolo. Imbi nu kikulya ku nkolo ku Mukulu. ²⁰Mahiku ga pumya ilumbi ku makani ihi mu lina ni lang'wa Kristo yesu Mukulu nu itu kung'wi Itunda Tata. ²¹Ipumyi akola kila ung'wi ku muya ku ikulyo ni lang'wa Kristo. ²²Asungu, ipumyi ku agoha ni anyu, anga ku Mukulu. ²³Kunsoko umugoha inge itwe ku musungu, anga u Kristo nuili itwe ku itekeelo. Inge muguni nua muili. ²⁴Kuiti anga Itekeelo ni lili pihi ang'wa Kristo. uu u uu iasungu kusinja itume uugwa ku agoha ni ao mu kila ikani. ²⁵Agoha, alowi iasungu anyu anga uu uKristo nai uliloilwe itekeelo hangi akipumya u mukola kunsoko akwe. ²⁶Ai witumile nianso iti itule tyelu. nai uleilye ku kuloja ku mazi mu lukani. ²⁷Ai witumile izi iti kina wahume ki inkiilya umukola itekeelo lyelu, kutili ikimala ang'wi ubii ang'wi kintu ni kimpyani ni aya, badala akwe inge lyelu ni igila nu milandu. ²⁸Ku nzila yiyo yiyoo, agoha atakiwe kwalowa i asungu ao anga i miili ao. Nuanso nu muloilwe u musungu nuakwe wiloilwe u mukola. ²⁹Kutuli ga nung'wi niiza u ubipiwe u muili nu akwe. Badala akwe wiuzipya nu kuulowa anga u Kristo ga nai uliloilwe itekeelo. ³⁰kunsoko usese inge kianya muhangu nia muili nu akwe. ³¹"Kunsoko iyi umugoha ukumuleka u tata nu akwe nu nyinya nua akwe nu ki tunginkana nu musungu nu akwe, hangi nianso ni abiili akutula muili ung'wi". ³²Uwu ai ituile wipihile. Kuiti kuligitya kutula u Kristo ni Itekeelo. ³³Kuiti kila ung'wi nuanyu kusinja nua mulowe umusungu nuakwe anga u mukola, nu musungu kusinja amukulye u mugoha nuakwe.

Chapter 6

¹Ang'inya simi pihi ku aleli ni anyu mu Mukulu, ku ndogoelyo iyi inge tai ane. ²"Mukulye u Tata nu ako nu ia nu ako (ndogoelyo iyi lulo ilagiilyo ni la ng'wandyo ni ukete wigombya). ³"Iti itule bahu kitalanyu hangi muhume kieke likalo luliipu migulya ihi". ⁴Nu nyenye a Tata, muleke kuahumya ikuo iang'inya nu kuasakiilya ikuo, badala akwe, Aleli mu uhuguligwa ni malagiilyo a Mukulu. ⁵Nye atungwa tuli nu lwijo ku akulu ni anyu nia apa mihi ku ikulyo ikulu nu ukagati ku woa nu upumiie mu nkolo ni anyu. Mutule nu lwijo kitalao anga lulo ni mu mukuiye u Kristo. ⁶Ikulyo ni lanyu lileke udu pang'wanso i akulu ni anyu ni akumugoza iti kualoeelya. Badala akwe, tuli nu lwijo anga atungwa ang'wa Kristo. Itumi u ulowa nua ng'wi Itunda kupuma mu nkolo ni anyu. ⁷Atumikili ku nkolo nianyu yihi, kunsoko mukumutumikila Mukulu hangi ang'wi shanga bina adamu, ⁸Mutakiwe kulinga kina mu kila ntendo ninza u muntu nu kituma, ukisingiilya isongeelyo kupuma ku Mukulu, Anga itule inge mutungwa ang'wi muntu mulyuuku. ⁹Nu nyenye akulu itumi zizo ziizoo ku atungwa anyu, leki kuatumbi ize mulingile kina nuanso nuailee mukulu nua ihi inge yuyo nu koli kilunde. Ize mulingile kina kutili u ukuli nua uteele mukati akwe. ¹⁰Panyambele, Tuli ni ngulu mu mukulu nu mu uhumu nua ngulu ni akwe. ¹¹Tugali i yigi yihi ni ang'wi Itunda, iti kina mulije kimika nsuta nu ulugu nua mulugu. ¹²Kunsoko i mbita itu shanga a sakami ang'wi a nyama, ila inge kikilya nu utemi ni ngulu nia ng'wau ng'welu ni ahumi nia unkumbigulu nua ubii ni kiti, kikilya nia hing'wi mu nkika nia kilunde. ¹³Ku lulo, Tugali i yigi yihi ni ang'wi Itunda, iti muhume kimika ikomu ki kilya nu ubii mu itungo ili ni bii. Ze yakilaa kumala kila i kintu, mukimika ikomu. ¹⁴Panyambele imeki ikomu, itumi izi ze yakilaa kutulaa matungaa umushipi mu tai ni tai ane mu kikua. ¹⁵Itumi izi ize matulaa mutugae u ukondaniili mu migulu anyu nua kutanantya nkani ninza nia ulyuuku. ¹⁶Mu kila hali ize muhoile inguta nia ulyuuku, niiza ikuuhumya kumilimisa i miyi na uyo umubii. ¹⁷Tugali i nkompila nia ugunwa nia panga nia ng'wau ng'welu, niiza inge lukani nu lang'wi Itunda. ¹⁸Palung'wi ni malompi ni ipolya, lompi ku ng'wau ng'welu kila itungo, ku ulomeeli uwu tuli miakendegeeli kila itungo ku ugimya wihi ni malompi kunsoko a ahuiili ihi. ¹⁹Lompi ku nsoko ane, iti ni nkiiligwe u utungwaa ni nikalugula u mulomo nu ane. Lompi kina ni alingase ku ugimya i tai ni pihile kutula nkani ninza. ²⁰Inge kunsoko a nkani ninza unene ni balozi nai ntungilwe i minyororo, iti kina mukati ao ndigitye ku ugimya anga ni ndigwe kuligitya. ²¹Kuiti unyenye ga mulinge imakani ane ni mpyani ni nongolekile. Tikiko muluna nu ane mulowa hangi munyamilimo ni muhuiili mu Mukulu, wikamupikiilya kila i kintu. ²²Numulagiye kitalanyu ku isigo ili lyenso ikulu, iti kina mulinge i makani kutula usese, Ahume kumupoeelya i nkolo ni anyu. ²³Ulyuuku nu utule ku aluna, u ulowa palung'wi nu ulyuuku kupuma kung'wi itunda. Tata nu mukulu u Yesu Kristo. ²⁴Ukende nu utule palung'wi ni ihi ni amuloilwe u Mukulu u Yesu Kristo ku ulowa wuwo ni shanga wikuzaa.

Philippians

Chapter 1

¹Paulo nu Timoteo itumi ang'wa Kilisto u Yesu, awaniabaguwe mung'wa Kilisto niakie ku Filipi palung'wi neemili, agozi. ²Ukende utule nunyenye nuupolo nuupumile kung'wi Tunda Tata nuitu nu Bwana witu u Yesu Kilisto. ³Numusongeye Itunda nuane anga numukimbuke unye mehi. ⁴Kila ilompi lane ayi kunsoko anyu mehi kila nukulompa, ingi nilowa nukumulompela. ⁵Nkite masongelyo iduu kunsoko apalung'wi wanyu munkani ninza kupumiila luhiku la ng'wandyo sunga nilelo. ⁶Nkite ikulukulu kina nuanso naiwanzilye umulimo nuuza mukatii anyu ukulongolya kuumala sunga uluhiku nulang'wa Bwana u Yesu Kilisto. ⁷Inge uu kung'waane kija ite kung'waanyu mehi kunsoko numuikile munkolo ane. Kuite unye matula meeane muukende mukitungo kane ukuueli nuulagile nuane munkoni ninza. ⁸Itunda mukueli wane, ite nkite insula kunsoko anyu mihi ulowa nuawamukati ang'wa Kilisto u Yesu. ⁹Haki kulompa kina: ulowa wanyu wongeeleke kukiila mahala nuulingi wehi. ¹⁰Kulompa kunsoko ite mutule nuuhumi nuakugemeelya nukusagula imakani nibahu kukila kuite kumulompeela gwa ite mutule miaza shangaeze mukete kimeli kehi muluhiku iang'wa Kilisto. ¹¹Kuitegwa mizuligwe ninkali niyatai niyigeela mung'wa Yesu Kilisto, kuukulu nikolyo lang'wi Tunda. ¹²Itungile aluna ane, ndoilwe mulinge kina, imakani nakupila kung'wane naitumile nkani ninza ilongoleka ikulu. ¹³Yiyo ndogoiilyo itungo yane mung'wa Kilisto, ulengekile kualindi niakulu ehi nukukila ung'wa muntu gwa. ¹⁴Nialuna iidu mung'wa mukulu, kunsoko atungo yane, ikapeng'wa nukugema nukugema kutanantya kaze agila uwoa. ¹⁵Iauyaa amutanantya itai ukilisto kumeli nuwilei, niitegwa niangeza kisego niza. ¹⁶Awa neemutanantya ukilisto kuulowa

alingile kina mbikilwe apa kunsoko akukuila utanantyi. ¹⁷Ingi iidu akumutanatya ukilistokuing'wene kumasego nimabeisiga kina akuletekelya lwago iane mumunyololo ane. ¹⁸Kululoo? Shangankee, ang'wi inzila ikatula ulugu ang'we tai, ukilisto ukutanantigwa kuite ndoeigwa hangi ndoilwe. ¹⁹Kunsoko ningile kina ite ikaleta kuluguilwa kung'wane, ikani ile likapumila kunsoko amalompi anyu nakuailya nung'waung'welu Yesu Kilisto. ²⁰Kimpyana nuisumbyeli wane nuakulukulu nitai nikina shangakutula niminyala ang'wi ugimya wakwe wehi, anganaiza mahiku nitungele, nsumbiiye kina Ukilisto ukunansulwa mumueli wane, agaitule numupanga ang'wi numushi. ²¹Kundogoiyo kung'wane unene kieke inge Kilisto nukusha inge nsailo. ²²Kuite anganikie mumueli yetuga nkali mumulimo wane, kululo shangaimine nileule nilakosagula. ²³Ndogoilo nisukung'wa ikulu nimasego aya na mweeli. Nkete nsula akuleka umweli nukutula palung'we nu Kilisto kintu nikiza inge kansailo ikulukulu. ²⁴Ganiite kuaga mumiile uwu inge lukani lamuhimu ikulukulu kunsoko anyu. ²⁵Kunsoko nkete ikulukulu migulya aile, ningile ninikasaga nukulongoleka kutula palung'wi nunyenye mihe kunsoko aunoneli nuwahueli wanyu. ²⁶Nilikaleta uulowa wanyu nuukulu mung'wa Kilisto u Yesu kunsoko ane ikigeeleka, aukulu wane palung'wi nunyenye. ²⁷Mutakiwe kieke ulikalo lanyu mulugendo nuluza nulutakiwe munkani ninza niang'wa Kilisto, nje kina mimekile ikomu kunkolo ing'wi, muzikilya uhueli nuankani ninza kupalung'wi. ²⁸Hangi muleke kutumbwa nikintu kihe nulukutendwa nianya ulugu anyu ila kitalanyu ingi kilingasiilo kaugunwa kupuma kung'wa Itunda. ²⁹Kundogoiyo unyenye mikeigwe kunsoko ang'wa Kilisto, shangakumuhuela du, ila ganukigigwa ganung'wenso. ³⁰Kundogoiyo mukete winyomi wuwowuwoo anga numuihangile kitalane hangi migule nukete ga milelo.

Chapter 2

¹Angeze ikole mung'wa Kilisto. Angeze wiloeli muulowa wakwe. Angize ukole upalung'wi nuang'waung'welu. Angeze ukole ukende nuuasiiselya. ²Ukaminsili uulowa wane kutula palung'wi, nukila ulowa ung'wi mutule anga ung'wi munkolo, nukutula nisigo ling'wi. ³Muleke kituma kung'wi nukikolya. Kuala musimie niangeza ibahu kukila unye. ⁴Kila ung'weanyu waleke kugoza uula wakwe wing'wene, ingegwa wagoze nuula wauya. ⁵Mutule nimasigo inga nukete u Yesu Kilisto. ⁶Ingi nuanso Itunda udu. Kuitegwa shukee kutula Itunda nikintu kuambikana nikenso. ⁷Badalakwe, wikisonya ung'wenso. Auhoile iue lamitumi. Wikigeela kupyani aauntu. Akigela muntu. ⁸Nuanso aiwisimilye nukugomba sungainsha, insha nikota la mpaga. ⁹Ingi ite gwa Itunda wakamusunga kukila. Akamupalina nikulu kukila mina ihi. ¹⁰Awitumile ite utule anga mulina lang'wa Yesu kila ilu litune. Imalu aawa niakole kilunde nawa niakole pihe ehi. ¹¹Hangi aiwitumile itekunsoko kila ululume lulunge kina u Yesu Kilisto mukulu udu, ukulu wang'wi Tunda utata. ¹²Kuitegwa alowaane anganemegomba mahiku ehi, singanganinkolodu, kuite itungile nukukela ikulu hataize nukutile une mitume muugunwa wanyu unyenye niakuogopa nukukagata. ¹³Kunsoko ingi Itunda ukituma mulimo wang'waanyu, kunsoko akumuailya masigo, nukituma makani namunonee nuanso. ¹⁴Itumi imakani ehi muleke kilalamikila nukubisha. ¹⁵Itumi uu kunsoko muleke kumelwa nukutula miana ang'wi Tunda niahueli niagila anga utukwi, itumi uu kunsoko mutule lumule la mihe, kuutungwa nualeki nuube. ¹⁶Luambi lukulu ulukani laupanga itegwa ntule ninsoko akukulya luhiku lang'wa Kilisto. Inge kulinga kina singaemankile imilugu nekanda hangi singainagile nikanda. ¹⁷Kuite hatize kukegenwa angi songelyo pigulya pakiandalo muitumi nuauhueli wanyu, kuulowa, hangi nuulowa palung'wi nunyenye mihi. ¹⁸Anga uu nunyenyegaa muloilwe, hangi muloilwe palung'wi nunene. ¹⁹Kuite uhueli mumukulu u Yesu kumutuma u Timoteo kitolanyu uupakupedaa, muhume kupegwa ngulu namunkolo panga nalinga imakani anyu. ²⁰Kunsoko numugila numungiza nukete uloieli anga nuakwe, nukete imasigo atai kunsoko anyu. ²¹Neangiza ehi nazanze atuma kitalanyu akuduma imakani aodu, hangi singa nkani niang'wa Yesu Kilisto. ²²Kuite mulengile insailo akwe, kunsoko anga umung'nya nukumitumila utata akwe, uu aiwitumile palung'we nunene. ²³Kuite nihuie kumutuma akaye, anganinge udu ntuninikupumila kung'wane. ²⁴Kuite nkete itai mumukulu unene lukulu nzile pakupidaa. ²⁵Kuite nsigile nukumusania mumulele kung'wanyu, u Epafuladito. Nuanso mulunaane hangi mituma milimo ane hangi mulindi miane, mutungwa hangi mitumi wanyu kunsoko amalompi ane. ²⁶Kunsoko aiwogopile hangi ausumbiye kutula palung'wi palung'wi nunyenye mehi kunsoko aimigule kinamulwae. ²⁷Kundogoilyo itai ainumulwae lukulu pakupi insha kuite Itunda aumuaisiye, hangi ukende nuanso singa aiukole, kung'wakwe du, inge gwa aukole uholi nukung'wane gaa, kunsoko ndeke kutula nuukia migolya aukia. ²⁸Itegwa kumususha ung'wenso kumanyiika kulekela kukaya, inge anga mamuona hangi mulowe palung'wi nunene ikanahegeligwa kuiilya. ²⁹Musengeelyi u Epafuladito mumukulu kuulowa wehi. Muakulye iantu anga ung'wenso. ³⁰Kunsoko aukole kunsoko amulimo wang'wa Kilisto kina aiwahugeela kunsha. Auponee inino mulikalo lakwe kunsoko akuguna unene hangi akituma iki naulagiigwe kituma nukunintumila une kumukono nuuhueli nunene.

Chapter 3

¹Apagwa alunaane mulowe mumukulu. Singakuona kumuandikila hangi inkani zizozizo imaka aya akumupa usungwi. ²Huguki pambwa. Huguki niituma milimo nimibe. Huguki nawa neisanilye kumiile ao. ³Kunsoko usese kugombile iganda. Usese kugombile kumukulya Itunda kuailigwa nung'waung'welu. Nikilingeela mung'wa Kilisto Yesu, hangi naza kuagila ugimya mumiile. ⁴Ata uu, angeze ukole muntu nukwie umuiile uu unene mbezilye kituma uu lukulu. ⁵Ingi aintawe kiganda luhiku la nane, aintungilwe mundugu a Isilaeli. Niandugu ang'wa Benjameni. Nuueblania. Kumipikilya itai ni lago lang'wa Musa, ai nifalisayo. ⁶Kungulu yane ainilagilya iteeko. Kugomba itai nilago, ainumugila anga lawama kilago. ⁷Inge mumakani ehi nainumaine kina ansailo kung'wane ainumaaiye anga mpaala kunsoko akumulinga u Kilisto. ⁸Kutai numaiye imakani ehi kina magila anga nsailo kunsoko auza wakumulinga uKilisto Yesu Mukulu wane. Kunsoko akwe nimalekile imakani ehi, nimaaiye anga impaala inge numupate uKilisto. ⁹Hangi niigeelekile mukate akwe. Nimugila itai nane anga nene kupumila milago, inge nkete itai iyi nigeela muhueli wang'wa Kilisto, nuupile kung'wi Tunda, nikite umusingi muhueli. ¹⁰Itungeele ntakile kumulinga nuanso ningulu yauioke wakwe palung'we nulwago lakwe. Ntakile nkailwe nu Kilisto mupyani ansha akwe. ¹¹Bahu nihume kutula muuhueli muiuki waashi. ¹²Singa tai kina nakondya kija imakani aya nakondanila mung'wanso, inge kilekulompa nihume kulija ehi nazigeeleka kung'wa Yesu. ¹³Aluna ane, singansigile kina naliya imakani aya. Inge kituma ikani ling'we. Kewa nakunyuma nimagozeele nakuntongela. ¹⁴Kigigimilya kupikila isego sunga ndije nsailo nakitangwa ni Tunda mung'wa Kilisto u Yesu. ¹⁵Kehi nikukuie uuguni, inonee kusiga ite. Hangi angize niang'wi akusega masego nsoko amakani ehi Itunda ukukukumukila kung'wanyu. ¹⁶Hata uu muunali upikiele kulongoleka wuwo. ¹⁷Aluna ane, mumbige une. Agozi kesa awa naoolongola kumpanyi anga nitu. ¹⁸Lidu neikie wawa ninimuila kua yedu, nitungili kumuila kuliholi, iidu akikie anga alugu wang'wa Kilisto. ¹⁹Impelo aoube. Kunsoko Itunda ao inda, nulugoha lao lukulu muminyala ao. Akusega imakani amihe. ²⁰Inge uwizeeli witu ukole milunde, u Yesu Kilisto kumulindie muguni witu u Yesu. ²¹Ukukaila imeeli tu nimigila uhumi kutula anga umwiili wakwe nua ukulu kuhumi wuwowuwo nuemuhumya kukania maintu ehi.

Chapter 4

¹Kuite alowa ane, naize numusumbiye, naiulowa ningala ane. Imeki kisa mumukulu, unye ahumba alowa. ²kupepelya uewe Eudia, kupepelya ga nue Sintike, musushe ukupi nuaupolo wanyu. Kunsoko unyenye e miihi miabiili aimiungile mumukulu. ³Kutai, mumupepelye gwa ung'wenso ituma milimo iane, muailye iasungi awa kunsoko aitumi palung'wi nunene muutamani inkani ninza niyamukulu kezekukoli nu Kelementi palung'we niitumi niangiza niamukulu, imani nao nainandikiwe mumbugulu naupanga. ⁴Mumukulu mahiku ehi. Hangi kulunga, mulowe. ⁵Upolo wanyu ulengekile kuantu ehi. Umukulu wahugeela. ⁶Muleke kisumbula kulukani leji. Itumi imakani anyu ehi kunzila naulukuluku, kulompa nikusongelya. Nimaitaji anyu dengeke kung'wi Tunda. ⁷Upolo nuamukulugwa ninkulu kukila ulengi wehi, ikasunga ikulu nimasego anyu kuualigwa wang'wa Yesu Kilisto. ⁸Impelo, aluna ane. Masigi lukulu imakani ehi nakete ita ukuligwi, ikulu welu, ulowa, naya nakete upikiligwi nuuza upolo, palung'wi naya natakewe kukuligwa. ⁹Muitumile inkani izi numumanyisigwi, nimusingilye nija naya naua nimumaine kung'wane nukung'wa Tata witu nua upolo ukutula nunyenye. ¹⁰Nkete ulowa ukolo du kung'waanyu mumukulu, kunsoko unye migeela hangi isigo lakutula kung'wanyu nsoko aulompi wane hatize singamupatile ilyoma lakunzailya. ¹¹Singa kulunga ite inge mpate kintu kunsoko auula wane kunsoko auuta wanyu. Kunsoko nalenga kugomba muhali yehi. ¹²Ningile ulikalo lakuhielwa nulikalo lakutula nimaintu ga mumazingila ehi aya unenifunzile kinkunku kukulya imahikutungilwe hangi nukulya imahiku naanzala, yaani nedu nukutula nuula. ¹³Nihumile kutuma aya kuaailigwa nung'wenso nuemupeza ingulu. ¹⁴Ata uu ainitumile iza kunzailya une munzago yane. ¹⁵Unye Afilipi mulinge kina ung'wandyo wankani ninza nainihigile ku Makedonia, kulite angilekeelo nailintindikie mumakani natakewe kupumya nukusingelya inge unyenye udu. ¹⁶Ganapaga nainkule Kutesalonike, unye aimuntumie umusaada singa kang'we kunsoko auula wane. ¹⁷Muleke kugela kina kulompa musaada. Inge kulunga gwa mulije inkali nikete nsailo kung'wanyu. ¹⁸Nasingilya maintu ehi, nitungele nizuigwe nimaintu idu, nsengeye imaintu anyu kupumiila kung'wa Epafuladito. Inge maintu maza akunyunkila ihanganga imanukato. Nago mbekile nanso ehi isongeelyo namuloeye Itunda. ¹⁹Kunsoko nanso, Itunda wane ukumizulya uula wanyu kutula ugole nua ukulu wakwe mung'wa Yesu Kilisto. ²⁰Ilungile kung'wi Tunda nu Tata witu ukule ukulu wakale na kale hueli. ²¹Imelamu ane imupikile kila muhueli mung'wa Kilisto u Yesu. Alowa ninkoli nienso apa amupee milamu amulamukilye. ²²Ga niahueli ehi apa akumulamusha, palung'wi nawa niamunymba ang'wa Kaisali. ²³Nitungele ukende wamukulu witu u Yesu Kilisto utule ukole munkolo yangu.

Colossians

Chapter 1

¹uPaulo, Mutung'waa wang'wa Yesu Kristo ku ulowa nuang'wa Itunda, nu Timotheo muluna nuitu, ²ku a huiili ni aluna ni ahuiili munng'wa Kristo niakoli ku Kolosai. Ukende utule kitalanyu, nu ulyuuku kupuma kung'wa Itunda Tata nuitu. ³Kuupumya ulumbi kung'wa Itunda, Tata nua Mukulu itu uYesu Kristo, nu kumulompeela nkua ku nkua. ⁴Kigulye u uhuiili nuanyu mung'wa Yesu Kristo nu ulowa ni muukete ku awo ihi nai abaguwe kunsoko ang'wa Itunda. ⁵Mukete u ulowa uwu kunsoko a isumbiilyo nila tai ni liikilwe kilunde kunsoko itu. Ai mijaa kutula isumbiilyo nilanso nila tai ze ikili mu lukani nula tai, Nkani ninza, ⁶naiza luzile kitalanyu. Nkani ninza izi itugaa nkali hangi yenelaa mu unkumbigulu wihi. Yatulaa kituma iti ga mukati anyu puma luhiku nai migulye nu kimanyisa kutula ukende nuang'wa Itunda mu tai. ⁷Izi zizo nkani ni nziza nai mimanyisilye kupuma kung'wa Epafra, mulowa nuitu munyamilimo miitu, naiza munyamilimo nu muhuiili nuang'wa Kristo ku badala itu. ⁸Epafra ai witumile ukumuke kitaitu u ulowa nuanyu mu Ng'wau Ng'welu. ⁹Ku nsoko a ulowa uwu, puma uluhiku nai kigulye iti, kukili leka kumulompeela. Katuile kulompa kina mikizuligwa nu uhugu nua ulowa nuakwe mu upolo wihi nu ulingi nua nkolo. ¹⁰Katuile kilompaa kina mikagenda mu ugimya nua Mukulu mu nzila ni izipie. Katuile kilompaa kina mikapaa nkali mu kila ntendo ninza ni kina mikatula mu uhugu nuang'wa Itunda. ¹¹Ku umulompa muhume kuikilwa i ngulu mu kila uhumi kuniganiila ni ngulu ni ikulyo nilakwe mu ugimya nu ugigimiilya wihi. ¹²Ku ulompa kina, ki iloelya, mukupumya ilumbi kung'wa Tata, nai umitumile unyenye muhume kutula ni ipatyo mu usali nua ahuiili mu welu. ¹³Wakugunilee kupuma mu uhumi nua kiti nu ku uhamilya mu utemi nua ng'wana nuakwe mulowa. ¹⁴Mu ng'wana nuakwe kukete u uguniki, ulekelwa nua milandu. ¹⁵uNg'wana ingi mpyani ang'wa Itunda ni shanga wigelaa. Ingi mulelwa nua ng'wandyo nua u umbwaa

wihi. ¹⁶Ku nsoko ku ng'waakwe intu yihi ai iumbilwe, izo ni ikoli kilunde nizo ni ikoli mihi, intu ni yigeeleka nizo ni shanga yigeeleka, anga itule ingi ya ukulu ang'wi ngulu ang'wi uhumi ang'wi anya ngulu, intu yihi ai iumbilwe nu ng'wenso ku nsoko akwe. ¹⁷uNg'wenso iza ukoli ze ikili i intu yihi, nu mu ng'waakwe intu yihi iambinkanile palung'wi. ¹⁸Nu ng'wenso yuyo itwe nila muili ingi itekeelo, nuanso ingi ng'wandyo hangi mulelwa nua ng'wandyo kupuma mukati a ashi, iti, ukete lyoma nila ng'wandyo mukati a intu yihi. ¹⁹Ku nsoko Itunda ai uloeigwe kina ukaminkiili nuakwe wihi wikie mukati akwe, ²⁰nu kulamula i intu yihi kung'waakwe ku nzila a ng'wana nuakwe. Itunda ai witumile u ulyuuku kukiila sakami a ikota nila mpaga ni lakwe. Itunda ai ulamue i intu yihi kitalakwe mukola, anga itule ingi intu nia mihi ang'wi intu nia kilunde. ²¹Nu nyenye ga, ku itungo ling'wi aimatuile aziila kung'wa Itunda hangi ai matulaa mialugu akwe mu mahala ni ntendo nia ubii. ²²Kuiti itungili wamulamue unyenye ku muili nuakwe kukiila nsha. Ai witumile iti kumuleta unyenye ni mielu, ni agila u usokigwa nangi bila kimala ntogeela akwe, ²³anga mulongoleke mu u huiili, nai makomigwaa nu kutula miakomo, kutili kuhegigwa kuli kupuma mi isumbiilyo nila ugimya nila nkani ninza nai muigulye. Izi zizo nkani ninza nai itanantigwe ku kila muntu nai u umbilwe pihi i ilunde. Izi zizo nkani ninza naiza ku nanso unene, Paulo , natuile ni munyamulimo. ²⁴Itungili niloeye u lwago nu lane ku nsoko anyu. Nu nene nakondeelya mu muil nuane ni kikepile ku ntendo niang'wa Kristo ku nsoko a muili nuakwe. naza ingi itekeelo. ²⁵Unene ingi munyamulimo nua itekeelo ili, kuniganiila nu witumi nai ninkiigwe kupuma kung'wa Itunda ku nsoko anyu, kulizulya u lukani nu lang'wa Itunda. ²⁶Uwu ingi tainua ki nkunku nai watulaa upihilwe ku myaka idu nu ku ulelwa. Kuiti itungili wakunukulwa ku ihi ni ahuiie mu ng'waakwe' ²⁷Ingi ku awo naza Itunda uloilwe ku kunukula kuyili u ugoli nua ikulyo ila ki nkunku nila tai iyi mukati a Anyaingu. Ingi kina uKristo umoli mukati anyu,ugimya nua ikulyo nilizile ²⁸Uyu yuyo ni ku umutanantya. Ku umukania kila muntu, nu kumumanyisa kila muntu ku upolo wihi, iti kina kumulete kila muntu ukondaniie kung'wa Kristo. ²⁹Kunsoko iyi, Unene nkamatikile nu kukazana kuniganiila ni ngulu niakwe ni itumaa mulimo mukati ane mu uhumi

Chapter 2

¹Ku nsoko ndoilwe mulinge iti niiza ntuile nu lwago lidu ku nsoko anyu, ku ihi niakoli ku Laodikia nu ku ihi naza akili kihenga u usu nuane mu muili. ²Kituma u mulimo iti kina nkolo niao ihume kupoligwa ku kuletwa palung'wi mu ulowa nu ku ugoli wihi nua widu nua kulu kuulu nikondile nua uhuguku, ku kuulinga i kinkunku nika tai ang'wa Itunda, naiza ingi uKristo. ³Mu ng'wenso matulyo ihi na upolo nu uhuguku upihilwe. ⁴Kuligitya izi iti kina wihi waleke kumutendeela isue ku utanantyi nu ukete upembeseelyi. ⁵Ni anga ize nimutili palung'wi nu nyenye mu muili, kuiti nkoli palung'wi nu nyenye mu nkolo. Ni loile kihenga i nzila nianyu ni nziza ni ngulu nia u huiili nuanyu mung'wa Kristo. ⁶Anga nai mu musingiiye uKristo Mukulu, gendi mu ng'wenso. ⁷Mukomigwe mu ng'wenso, muzengwe mu ng'wenso, mukomigwe mu uhuiili anga udu nai mumanyisigwe, nu kutungwa mi imbiilyo lidu. ⁸Gozeeli nia kina muntu wihi aleke kumuambya ku ulingi ni nkani ntili nia ukongeli kuniganiila nu usingiilya nua kibina adamu, kuniganiila ni ntendo nia kinya ingu, shanga kuniganiila nu Kristo. ⁹Kunsoko mu ng'wenso ukondaniili wihi nuang'wa Itunda wikiie mu muili. ¹⁰Nu nyenye mizuigwe mu ng'wenso, uNg'wenso ingi itwe nila kila uhumi nu unyangulu. ¹¹Mu ng'wenso ga ai mutwawe kidamu ni shanga kitung'wa nu bina adamu mu kuhegeligwa muili nua nyama, kuiti ingi mu kidamu nikang'wa Kristo. ¹²Ai muikilwe palung'wi nu ng'wenso mu wogigwa. Nu kunzila a uhuiili mu ng'wenso ai miukigwe ku uhumi nuang'wa Itunda, Nai umiukilye kupuma muashi. ¹³Hangi nai matulaa makuza mu utumuli nuanyu nu kuhita kotalwa i kidamu mu miili anyu, ai umitumile apanga palung'wi nu ng'wenso nu ku ulekela i milandu itu ihi. ¹⁴Ai uputile u ukimbukiilyi nua udaigwa nai ukilisigwe, ni nzila nai yatulaa nsuta nu sese. Ai uihegilye yihi nu kuikononteela mi ikota ila mpaga. ¹⁵Ai uihegilye i ngulu nu ukulu. Ai umaikile kihenga nu kituma kutula ilumbi nula ukilyi ku nzila a ikota nila mpaga nilakwe. ¹⁶Ku lulo, muntu wihi waleke kumulamula unyenye kulya ang'wi kung'wa, ang'wi kutula luhiku nula siku kuu ang'wi ng'weli ugeni, ang'wi luhiku nula kusupya. ¹⁷Izi ingi miluli a makani napembilye, kuiti nikamukati ingi Kristo. ¹⁸Muntu nu tuile wihi aleke kuhegeligwa ilumbi nilakwe ku kuhung'wa nsula a uliuki nu kipoelya u malaika. Muntu nua kinya iti wingilaa mu makani naza umihengile nu kupembeseeligwa ni masigo akwe na muili. ¹⁹uNg'wenso shanga wiliambiila itwe. Ingi kupuma mu itwe kina u muili wihi kukiila nungo niakwe ni makupa ikinyinkanigwa nu kuambinkanigwa ku palung'wi; nu kukula ku ukuli nuipumigwaa nu Itunda. ²⁰Anga itule ai ku kule palung'wi nu Kristo ku ntendo nia mihi, mbona mu kkie anga mukitumigwa ku ihi; ²¹"Leki kuambi, ang'wi kululya, ang'wi ku kumpya" ²²Aya ihi alagiigwe ku nsoko a ubipya nu upembilye nu utumili, Kupumiila nu ulagiilwa nu umanyisigwa nua ana adamu. ²³Malagiilyo aya akete upolo nua makumbiko nazipigwe ku ing'wene nu uliuki nu lwago nula muili. Kuiti ngila anga nsailo ku nsula nia muili.

Chapter 3

¹Anga itule hangi Itunda umiukilye palung'wi nu Kristo, madumi imakani na akigulya kuiza uKristo wikiie ku mukono nua kigoha nuang'wa Itunda. ²Sigiili kutula imakani a kigulya, shanga kutula makani a mihi. ³Kunsoko makulee, nu likalo nu lanyu lapihilwe palung'wi nu Kristo kung'wa Itunda. ⁴Matungo uKristo nuikigeeleka, naiza ingi likalo nu lanyu, Papo nunyenye ga mukigeeleka nu ng'wenso mu ikulyo. ⁵Kululo mapihi i makani namoli mihi ingi, ugoolya, ushapu, nsula ni mbi bii, masigo ni ma bi bii, ni nsula, naiza ingi ikumbiko nila adudu. ⁶Ingi kunsoko a makani aya ikuo nilang'wa Itunda lipembilye migulya a ana niagila u lwijo. ⁷Igi kunsoko a makani aya ga nu unyenye ai mugendee ku nanso nai mikiie mukati ao. ⁸Kuiti itungili ingi kusinja mumaheje i makani aya ihi. Ingi, ikuo, utaki, nsula ni mbi bii, ituki, ni makani ni mashapu ni pumiila mu malango anyu. ⁹Leki kikongeli nyenye ku nyenye, ku nsoko mautugulaa u untu nuanyu nua kali ni ntendo niakwe. ¹⁰Matugalaa untu ugeni, naza witung'waa ugeni mu uhugu kupembelya ni mpyani a uyo naiza mu umbi. ¹¹Mu uhugu uwu, kutili uMuyunani nu Muyahudi, kotalwa kidamu nu kuhita kotalwa i kidamu, mumanyi ni shanga mumanyi, mutung'waa, ni shanga mu tung'waa, kuiti badala akwe uKristo ingi makani ihi. ¹²Anga mi aholanigwa ang'wa Itunda, Elu hangi alowa, tugalii u untu nu ukende, uzaa nkolo, uliuki, upolo nu ugimya. ¹³Iho eeli nyenye ku nyenye. I a isiilyi kila muntu nu muya. Anga ize u muntu ukete isosho ku muya, amulekele kunsoko yiyo yiyoo naiza uMukulu nai umulekee unyenye. ¹⁴Ikilo nila makani aya ihi, Mutule nu ulowa, naza kiko kinsaasha ka ukondaniili. ¹⁵Ulyuuku nuang'wa Kristo umutongeele mu nkolo nianyu. Ai ituile ingi kunsoko a ulyuuku uwu kina ai mitangiwe mu muili ung'wi. Tuli ni ilumbiilyo. ¹⁶Nu lukani nulang'wa Kristo likie mukati anyu ku ugoli. Ku upolo wihi, imanyisi nu kisija u nyenye ku nyenye ku malumbiilyo, mimbo, ni mimbo a munkolo. Imbi ku ulumbi i nkolo nianyu kung'wa Itunda. ¹⁷Hangi kihi ni mukituma, mu makani ang'wi, mu ntendo, itumi ihi ku lina nila Mukulu uYesu. Mi nkiilyi i lumbi Itunda Tata kukiila uNg'wenso. ¹⁸Akima, liuki ku itunja anyu, anga ni izipiie ku Mukulu. ¹⁹Nu nyenye itunja, alowi i a kima anyu, hangi muleke kutula miataki ki italao. ²⁰Ang'yinya, akulyi i aleli anyu mu makani ihi, ndogoelyo uu ni imuloeelya uMukulu. ²¹a Tata leki kuasakulyi i ana anyu, iti kina aleke kuambwa nu ukata. ²²Atugwa, akulyi i akulu anyu mu muili ku makani ihi, shanga ku u ailigwa nua miho anga antu nia kiloa udu, ila ku nkolo nia tai. Mogopi Itunda. ²³Kihi ni ukituma, itumi kupuma mu imi nuanyu anga ku Mukulu hangi shanga ku ana adamu. ²⁴Mu lingile kina mikasingiilya kipegwa nika usali kupuma ku Mukulu. Ingi uKristo Mukulu ni mukumitumila. ²⁵Ku nsoko wihi nuitumaa ni shanga taiane ukusingiilya ulamuli ku ntendo ni shanga taiane naza witumile, hangi kutili uguniiligwa.

Chapter 4

¹Akulu, pumyi ku atugwa i makani ni taiane nu ulingi. Mulingile kina mukete ga nu Mukulu kilunde.²Longoleki kutula akomo mu malompi. Ikii miho mu nilanso ku ilumbiilyo. ³Lompi palung'wi ku nsoko itu ga, iti kina Itunda alugule i mimpita kunsoko a lukani, kitunta i kinkunku nika tai ang'wa Kristo. Kunsoko a ili natungilwe minyororo. ⁴Hangi lompi kina nihume kuliika kihenga anga ni isingigwe kuligitigwa.⁵Longola ku upolo ku awo ni akoli kunzi, hangi muligunie itungo. ⁶iMakani anyu atule nu ukende matungo ihi, nu kulungila u munyu matungo ohi, iti kina muhume kulinga iti ni imutakile kumusukiilya kila u muntu.⁷Ku makani na antuile unene, uTikiko ukituma akumuke kitalanyu. uNg'wenso ingi muluna mulowa, munyamilimo nu muhuiili, hangi mutugwa mi itu ku Mukulu. ⁸Kumulagiilya kitalanyu kunsoko a ili, kina muhume kulinga i makani kutula u sese ga ni kina ahume kumukinyila. ⁹Kumulagiilya palung'wi nu Onesmo, muluna itu mulowa nu muhuiili, hangi ung'wi anyu. Akumutambuila kila i kintu nai kipumie apa.¹⁰Aristarko, mutungwa miane, ukumulamusha, ga nu Marko muyala nuang'wa Barnaba nai musingiye u ulingasi kupuma kitalakwe, "Anga waza kitalanyu, musingiilyi" ¹¹Nu Yesu ga nuitangwaa Yusto. Awa ing'wene du ni anya kidamu ingi ituma milimo iane ku nsoko a utemi nuang'wa Itunda. Atuile ipoeelya kitalane.¹²Epafrakumulamusha, uNg'wenso ingi ung'wi anyu hangi mutugwa wang'wa Kristo Yesu. uNg'wenso witumila ngulu mu malompi kunsoko iti kina muhume kimika ku ukomo nu kigeeleka ikaminkanu mu ulowa wihi nuang'wa Itunda. ¹³Kunsoko kumukuiila, kina witumaa milimo ku ngulu kunsoko anyu, ku awo niakoli ku Laodekia, nu ku awo niakoli ku Hierapoli. ¹⁴uLuka uyo u mukiliki mulowa, nu Dema akumulamusha. ¹⁵Alamushe i aluna ane niakoli ku Laodekia, nuku Mimfa, ni itekeelo ilo ni likoli mi ito kitalakwe. ¹⁶Ibada ili ni likatula likusong'wa mukati anyu, lisong'we ga nu kitekeelo nila a Laodekia, nu nyenye ga mu komaniilye mukulisoma ibada kupuma ku Laodekia. ¹⁷Ligitya kung'wa Arkipo, "Goza uwu u uaiilya naiza u usingiye mu Mukulu, kina utakiwe ku utimilya."¹⁸uMulamo uwu ingi ku mukono nuane mukola - Paulo. Kimbukiilyi i minyororo ane. Ukende nu utule nu yenye.

1 Thessalonians

Chapter 1

¹uPaulo, Silwano nu Timatheo ku itekeelo nila ku Thesaloniki mung'wa Itunda Tata nua Mukulu uYesu Kristo. Ukende nu ulyuuku utule nu nyenye.²Ki ipumya ilumbi kung'wa Itunda kila nkua ku nsoko anyu mihi, matungo ni kumuta mu malompi itu. ³Kimikimbukiilya shanga kukondya ntongeela ang'wa Itunda Tata i ilimo anyu nu uhuiili, kinya ngulu nika ulowa, nu ugimya nu ukete i kinyangulu kunsoko a panyambele mu Mukulu uYesu Kristo.⁴Anyandugu ni muloilwe ni Itunda, kulingile u witangwi nua nyu. ⁵Ni kinya inkani ninza ni itu nai izile kitalanyu shanga ku nkani duu, ila ga nu ku ngulu, mu Ng'wau Ng'waelu, nu mu kulu kuulu. Ku mpyani yiyo, mulingile ga nu sese ai katulaa antu a mpyani kii mukati anyu kunsoko anyu.⁶Ai matulaa antu a kuigiilya usese ku Mukulu, anga nai musingiye u lukani mu lwago ki iloeelya ni lipembeeye kung'wa Ng'wau Ng'welu. ⁷Ni mapumilo akwe, mikatula mpyani ku ihi mu Mekadonia ni Akaiya naza ahuiie.⁸Ku nsoko kupuma kitalanyuu lukani nulang'wa Itunda lekondaniie pihi. nu sese ku Mekadonia ni Akaiya ing'wene du. Badala akwe, ku kila kianza u uhuiili nua nyu kung'wa Itunda lukondaniie pihi. Ni mapumilo akwe, shanga kukete nsula kuligitya kihi. ⁹Kunsoko enso akola akupindula u upembyi nuitu ai watulaa wa mpyani kii kati anyu. Akuganula nai mu mupilukie Itunda niiza mupanga hangi nua tai. ¹⁰Ai apumilye i nkani kina mu mulindiie u Ng'wana nuakwe kupuma kilunde, nai wiukigwe kupuma ku ashi. Nu uyu ingi Yesu, nui kuika ilyuuku kupuma mu ikuo nilipembilye.

Chapter 2

¹Ku nsoko unyenye akola mulingile, aluna ku upembyi nuitu kitalanyu shanga ai wanankanda. ²Mulingile kina u ng'wandyo ai akagilye hangi ai akiutendele ku minyala uko ku Filipi, anga ni mulingile. Ai katulaa nu ukamatiku mung'wa Itunda kitunta inkani ninza niang'wa Itunda ga nuku lwago lidu. ³Ku ndogoelyo u ulangi nuitu shanga upembeeye nu ubi, ang'wi mu ushapu, ang'wi mi isue. ⁴Badala akwe, anga iti nai kugombekile ni Itunda nu ku huiilwa inkani ninza, uu ni kuitunta. Kuitunta, shanga ku aloeelya antu. kuiti kumuloeelya Itunda. Ng'wenso wing'wene yuyo wipukaa inkolo ni itu. ⁵Ku ndogoelyo shanga ai kutumie i makani a kisenkeneelya matungo ihi, anga ni mulingile, ang'wi kutumila makani anga kisingiilya ku nsula, Itunda ingi mukuiili nuitu. ⁶Ang'wi shanga ai kudumile ikulyo ku antu, ang'wi kupuma kitalanyu ang'wi ku angiza. Ai kuhumile kudaya kuguniiligwaa anga itumi ang'wa Kristo. ⁷Badala akwe ai kutuile kiapolo kati anyu anga nyinya nuiapolya i ana akwe mukola. ⁸Ku nzila iyi ai katulaa nu ulowa kitalanyu. Ai katulaa alyuuku kumuhanguila shanga udu inkani ni nziza niang'wa Itunda ila ga nu likalo nu litu akola. Ku nsoko ai matulaa mi alowa itu. ⁹Kunsoko a luna, mukimbukile u mulimo nu lwago nulitu. Utiku nu mung'wi ai katulaa kuituma u mulimo kuleke kumulemeelya wihi. Matungo nanso, ai kuatanantiiye inkani ninza niang'wa Itunda. ¹⁰Unyenye miakuili, ni Itunda ga, ingi ku ikulyo nila mpyani kii, ni bila usokogwa nai kugendile akola ntongeela anyu ni muhiiie. ¹¹Iti uu, mulingile ingi ku ndogoelyo kii ku kila ung'wi anyu, anga uTata nuili ku ana akwe nai kumukomangiiye nu kumuhumya insula. ai ku kuiie ¹²kina itakiwe kulongoleka anga nuili u witangwi nuanyu kung'wa Itunda, nai umitangile mu utemi ni ikulyo nilakwe. ¹³Ku nsoko nanso kumu lumbiiye Itunda ga kila matungo. Ku nsoko itungo nai musingiye kupuma kitaitu u lukani nulang'wa Itunda nai muligulye, ai musingiye shanga anga lukani nula ana adamu. Badala akwe, ai musingiye anga itai nili, lukani lang'wa Itunda. Ingi lukani ulu niiza litumaa mulimo mukati anyu ni muhiiie. ¹⁴Ku iti uyenye, aluna, mutule antu a kutyatisha i matekeelo ang'wa Itunda nakoli ku Uyahudi mung'wa Kristo Yesu. Ku nsoko nu nyenye ga ai magigwe ku makani yayo yaayo kupuma ku antu anyu, anga nai yatulaa kina kupuma ku Ayahudi. ¹⁵ai atulaa ingi Ayahudi wawo nai amubulagile uMukulu uYesu palung'wi ni anyakidagu. Ingi Ayahudi naza akuzunsilye kupume kunzi. Shanga amuloeeye Itunda hangi ingi alugu ku antu ihi. ¹⁶Ai akugiiye kuleke kuligitya ni anyaingu iti aliye kugunwa. Mapumilo akwe ingi kina alongolekile ni milandu ao. Mpelo ikuo nilang'wa Itunda lazilee migulya ao. ¹⁷uSese, aluna, ai katulaa kibagula nu nyenye ku itungo ikupi, kinya muili, shanga mu nkolo. Ai kitumile ku uhumi nuitu nu ku nsula nkulu kihenga u usu nuanyu. ¹⁸Kunsoko ai kalowa kupembya kitalanyu, nene Paulo, ku nkua ang'wandyo ni nkua inzuya, kuiti u mulugu ai ukugiiye. ¹⁹Ku kihuiila kitaitu ingi ntuni ku panyambe, angwi iloeelya, ang'wi ngala akiloelya ntongeela a Mukulu itu uYesu itungo nila kupembya kitalakwe? Itii shanga nyenye ikilo anga ni ili iauya? ²⁰Kunsoko u nyenye ingi ikulyo ni iloeelya ni litu.

Chapter 3

¹Ku lulo, nai katulaa shanga kuumile kugimya ikilo, ai kusigile kina ai ituile iziza kusaga kuko ku Athene king'wene duu. ²Kikamulagiilya uTimotheo, muluna itu hangi munya milimo nuang'wa Itunda mu nkani ninza niang'wa Kristo, kumuika ikaku nu kumupoeelya kukaminkana nu uhuili nuanyu. ³Ai kitumile aya iti kisigo aleke kutula umoli wihi nua ku nkukankuka kupumiila nu lwago ulu, kunsoko akola mulingile kina kakondya sagulwa ku nsoko a ili. ⁴Ku tai, itungo nai kukoli palung'wi nu nyenye, ai katongela kumuganuila nia kina ai katulaa pakupi kulija u lwago, nayo ai apumie anga nai mulingile. ⁵Ku nsoko ili, nai natulaa nemilwe kugimya hangi, ai ndagiiye iti kusiga ndije kulinga migulya a uhuili nuanyu. Anga itye u mugemi ai watulaa bahu wamugemaa, nu mulimo nuitu utule nankanda. ⁶Kuiti uTimotheo ai uzile kitaitu kupembelya kitalanyu nu ku uletela inkani ni nkende migulya a uhuili nu ulowa nuitu. Ai ukutambuie ni yakina mukete u ukimbukiilyi nu uziza migulya itu, ni kina mukete nsula kuihenga anga niiza usese kihung'waa nsula kumihenga unyenye. ⁷Ku nsoko a ili, aluna ai kipoelya nangaluu nu nyenye ku nsoko a uhuili nuanyu, mu lwago nu wagigwa nuitu wihi. ⁸Ku itungili kikie, anga mi mike ikomo ku Mukulu, ⁹Ku iti ingi ilumbi ni niuli kuminkiilye Itunda ku nsoko anyu, ku iloeelya lihi ni kukete ntongeela ang'wa Itunda migulya anyu? ¹⁰Kulompile nangaluu utiku nu mung'wi iti kuhume kihenga u usu nuanyu nu kumongeelya ni kikepile mu uhuili nuanyu. ¹¹Itunda itu hangi Tata mukola, nu Mukulu itu uYesu wakutongeele i nzila yitu kupike kitalanyu. ¹²Nu Mukulu amuike mongeeleke nu kukila mu ulowa, muze miloilwe nu kualowa i antu ihi, anga ni kimutendeela unyenye. ¹³Nu itume izi iti kuikomya inkolo nianyu itule shanga nu utukwi mu welu ntongeela ang'a Itunda nuitu hangi Tata nuitu mu upembyi nua Mukulu uYesu palung'wi ni elu akwe ihi.

Chapter 4

¹Panyambele, aluna, ku umukinyila nu kumusinja kung'wa Yesu Kristo. Anga nai musingiye u ulingasiilyi puma ki taitu mpyani ni mutakiwe kugendeela nu kumuloeelya Itunda. Ku nzila yiyo ga mugendeele nu kituma ikilo. ²Ku nsoko mulingile ingi ulingasi kii nai kuminkiiye kukiila Mukulu uYesu. ³Kunsoko nanso yayo ulowa nuang'wa Itunda: u weligwa nuanyu - kina mu uhuge u ugoolya, ⁴Kina kila ung'wi anyu walinge i mpyani a ku ungitila u musungu nuakwe mukola mu welu nu upolo. ⁵Leka kutula nu musungu kunsoko a nsula a muili (anga anyaingu ni shanga amulingile Itunda). ⁶Waleke kutula umoli u mutu wihi nuika puta i mimbi nu kumusasha u muluna nuakwe ku nsoko a lukani ulu. Kunsoko uMukulu yuyo mukola kususha ikuo ku makani ihi aya, anga nai katulaa katongelaa kuakania nu kua kuiila. ⁷Ku nsoko uMukulu shanga ai ukitangile ku ushapu, ila ku welu. ⁸Ku lulo nuilihitaa ili shanga wiahitaa i antu, ila wimuhitaa Itunda, nuiminkiilya uNg'wau Ng'welu nuakwe. ⁹Kutula ulowa nua aluna, Kutili i nsula a muntu wihi ku ukilisilya, kunsoko mumanyisigwe nu Itunda kilowa nyenye ku nyenye. ¹⁰Kulu kuulu, ai itumile aya ihi ku aluna niamoli ku Makedonia ihi, kuiti ku umusinja, aluna, mitume ga ni ikilo. ¹¹Ku umusinja muhung'we nsula kikiye likalo nula utigi, kukela i milimo anyu, nu kituma i mulimo ku mikono anyu, anga nai kumusingiye. ¹²Itume aya iti uhume kugendeela iziza nu ku upolo ku awo niamoli kunzi a u huiili, iti uleke kukepelwa nu winzi wihi. ¹³Shanga kuloilwe unyenye mulinge nishanga tai, unye aluna, migulya a awo ni alae, iti muleke kisusumya anga angizi ni agila anga kulu kuulu kutula itungo ni lipembilye. ¹⁴Anga itule ku uhuiie kina uYesu ai ukule nu kiuuka hangi, iti uu Itunda ukualeta palung'wi nu Yesu awo nialae insha mu ng'waakwe. ¹⁵Ku nsoko a ayo ku umutambuila u nyenye ku lukani nula Mukulu, kina usese ni kukoli kiapanga, ni kikatula kukoli itungo nila kupembya kitalakwe uMukulu, kulu kuulu shanga kika atongeela awo nialae mu nsha. ¹⁶Ku nsoko uMukulu mukola ukusima puma mu malunde. Ukupembya nu luli lukulu, palung'wi nu luli nulang'wa malaika nu mukulu, palung'wi ni kinembu kang'wa Itunda, ni enso nai atulaa akuza mung'wa Kristo aki uka hanza. ¹⁷Ugwa usese ni kiapanga, ni kusagile, ki kihanguila mu malunde palung'wi ni enso kumusingiilya uMukulu migulya. Ku nzila iyi ku utula nu Mukulu mahiku ihi. ¹⁸Ku lulo, mi poeelye nyenye ku nyenye ku mukani aya.

Chapter 5

¹Itungili, ku makani a itungo ni matungo, aluna, kutili i nsula kina kintu kihi ki kilisigwe kitalanyu. ²Ku nsoko u nyenye akola mulingile ku tai tai ni yakina luhiku nula Mukulu lupembilye anga u mii nuipembyaa utiku. ³Apo ni itambula ikoli, "Ulyuuku nu upanga", papo u ubipigwa wiazila ki mpumpugiili. Ingi anga u utugi nui muhangaa unyinya ni mulito. Shanga ikahuga ku nzila ihi. ⁴Kuiti unyenye, aluna mikutuli mu kiti ga nu luhiku ulo lu muziile anga mii. ⁵Ku ndogoelyo unyenye mihi ingi mi ana a welu hangi ana a mung'wi. uSese shanga ki ana a utiku ang'wi mukiti. ⁶Iti gwa, kuleke kulala anga auya ni ilala. Ila kelye nu kutula kiahugu. ⁷Ku nsoko ni ilala, ilala utiku ni enso ni igala, igala utiku. ⁸Ku nsoko usese ingi ana a mung'wi, kutule ahugu. Kutugale i ngula a uhuiili nu ulowa, ni nkompila a shuma, niiza kuku kuuulu nua ugunwa nu itungo nili pembilye. ⁹Ku nsoko Itungo shanga ai ukuholanilye u ng'wandyo ku nsoko a ikuo, ila ku kulije ugunwa kunzila a Mukulu uYesu Kristo. ¹⁰uNg'wenso yuyo nai ukushiie iti kina, anga kutulle miho ang'wi kulae, kuikie palung'wi nu ng'wenso. ¹¹Ku lulo, ipoeelyi nu kizenga nyenye ku nyenye, anga niiza yakondile mitumaa. ¹²Aluna, ku umulompa mualinge awo ni itumilwa mukati anyu ni awo niamoli migulya anyu ku Mukulu ni awo ni imusija. ¹³Ku umulompa mualinge ga nu kuinkiilya u ukulu ku ulowa ku nsoko a mulimo nuao. Mutule nu ulyuuku mu kati anyu unyenye akola. ¹⁴Ku umusinja, aluna: muahugule nishanga alongoe mu lugendo, akinyili nia humilwe u ukata. A ailyi ni anyeku, hangi mutule agimya ku ihi. ¹⁵Gozeeli waleke kutula umoli wihi nui susha u ubi ku ubi ku muntu wihi. Badala akwe, itumi nimakende ku kila ung'wi anyu nu ku antu ihi. ¹⁶Iloeelyi mahiku ihi. ¹⁷Lompi shanga kupikiila impelo. ¹⁸Mulumbiilyi Itunda ku kila ikani, kunsoko uwo wuwo ulowa nuang'wa Itunda kitalanyu mung'wa Yesu Kristo. ¹⁹Leki kumuhumyi uwai u Ng'wau Ng'welu. ²⁰Leki ku umeli u unyakidagu. ²¹Magemi i makani ihi. miliambe ni ikende. ²²Ihuji ni kila wigeelekei nua ubi. ²³Itunda nua ulyuuku amukondaniilye mu welu. Nkolo, umi nua muili i ikwe kutili utumuli mu upembyi nuake uMukulu nuitu uYesu Kristo. ²⁴uNg'wenso nai umitangile ingi ng'welu, nu ng'wenso yuyo munya kituma. ²⁵Anyandugu, kulompeeli. ²⁶Alamushi i aluna ihi ku ulungili nu welu. ²⁷Kumusinja mu Mukulu kina ibada ili lisong'we ku aluna ihi. ²⁸Ukende nua Mukulu itu uYesu Kristo utule palung'wi nu nyenye.

2 Thessalonians

Chapter 1

¹uPaulo, Silwano, nu Timotheo, ku matekeelo a Athesalonike mung'wa Itunda Tata nuitu nu Mukulu uYesu Kristo. ²Ukende nu utule kitalanyu nu ulyuuku nuipumaa kung'wa Itunda Tata nuitu nu ku Mukulu uYesu Kristo. ³Ikutakile usese kumulumba Itunda mahiku ihi ku nsoko anyu, aluna, Ndogoelyo izi zizo ni ikutakile, ku nsoko u uhuiili nuanyu uku kula lukulu, nu ulowa nuanyu ku kila umuntu wongeeleke ku widu. ⁴Iti usese akola ku uligitya ku unyangulu migulya lanyu m matekeelo ang'wa Itunda. ku utambula inkani nia isumbiilo nilanyu nu uhuiili ni mukete mu lwago lihi. Ku utambula ku nkani nia lwago ni mugimiiye. ⁵Iki kiko kilingasiilyo nika ulamulwa nua tai ane ang'wa Itunda. Mapumilo a aya ingi kutula u nyenye mualigwe kutula mianya kingila mu utemi nuang'wa Itunda naza kunsoko akwe mukagigwa. ⁶Ku nsoko ingi tai ane kung'wa Itunda kuasukiilya ulwago awo ni imajaa unyenye, ⁷nu kuinkiilya u uulowa unyenye ni magigwa palung'wi nu sese. Ukituma iti itungo nila ku kunukulwa kitalakwe u Mukulu uYesu kupuma kilunde palung'wi nu malaika nua uhumi nuakwe. ⁸Mu lulimi nuala moto ukualipya ubibi awo nishanga amulingile Itunda ni ao ni agila u lwijo mu nkani ninza nia Mukulu witu uYesu. ⁹Akagisha ku ulimiligwa nua kali na kali aze atuile abaguwe nu ukoli nua Mukulu ni ikulyo nila ngulu niakwe. ¹⁰Ukituma itungo nuikapembyaa iti ku kuligwa ni antu akwe nu ku akuila ihi nai ahuiie. Ku nsoko u ukuili nuitu kitalanyu ai uhuiiwe kitalanyu. ¹¹Ku nsoko iyi ku umulompa unyenye mahiku ihi. Kilompaa kina Itunda nuitu amualye kutula ai musigiwe kitangwa. Ku ulompa kina wahume kupikiilya kila i nsula a ukende nua kila mulimo nua uhuiili ku ngulu. ¹²Ku ulompa imakani aya mulije kulikulya i lina nila Mukulu Yesu. Ku ulompa kina mulije ku kuligwa nu ng'wenso, kunsoko a ukende nuang'wa Itunda nuwu nua Mukulu uYesu Kristo

Chapter 2

¹Itungili kutula kupembya ku Mukulu itu uYesu Kristo nu kuilingiila palung'wi nung'wenso; ku umulompa unyenye aluna itu, ²kina muleke kunyong'wa ang'wi kagigwa ku upepee, ku nkolo, ang'wi ku lukani ang'wi ku ibada ni ligelekile kutula lipumile kitaitu, ize liligitilye nia kutula luhiku nula Mukulu yakondya lapikaa. ³uMuntu nua leke kumukongela ku mpyani ihi. Kunsoko shanga lizile kupikiila uwo u ugwi nuikapumila hanza nu muntu nua ugumaniilyi wakunukulwe, uyo ung'wana nua ubipya. ⁴Uyu yuyo nuikingila, nung'wenso winyansulaa umukola aze musingila Itunda ni kihi ni kipoeligwa. Ni mapumilo akwe, wikiie mu itekeelo nilang'wa Itunda nu ikilagiila ng'wenso kutula anga Itunda⁵Itii, shanga mukimbukile kutula nai nkoli nu nyenye ai numutambuie migulya a makani aya? ⁶Itungili mulingile iko ni kimukingilaa, Iti kina wahume ku kunukulwa ku matungo nu maziza nuikapikiila. ⁷Kunsoko i kinkunku ni kang'wa uyo u muntu munya kupiluka ukituma mulimo kupikiila itungili, iti udu ukoli nuimukingila itungili kupikiila nuika pumigwa munzila⁸Uugwa uyo u munya kupiluka nuikakunukulwa, naiza uMukulu uYesu wikamubulaga ku mihupo a ilangu nilakwe. Mukulu wikamuika shanga kintu kihi ku ukunukulwa nua upembyi nuakwe. ⁹Upembyi nuang'wa uyo munya kupiluka wikatula nsoko a mulimo nua mulugu ku ngulu yihi, ilingasiilyo nia ukuilwa nua uteele, ¹⁰nu uteele wihi nu ukete u wii. iMakani aya aze amoli ku awo niakulimila, ku nsoko shanga ai ausingiiye u ulowa nua tai ku nsoko a kugunwa kitalao. ¹¹Ku nsoko nanso Itunda ukuatumila mulimo nu ukete u ubi iti ahuiile u utele. ¹²Mapumilo akwe ingi kina ihi akulamulwa, awo naza shanga ahuiie i tai ila nianso iloeelya mu wii. ¹³Kuiti kutakiwe kumulumba Itunda kila nkua kunsoko anyu aluna ni muloilwe nu Mukulu. Kunsoko uMukulu ai umuholanilye unyenye anga lugano nula ugunwa ku welu nua Ng'wau Ng'welu nu uhuiili ku iyo itai. ¹⁴Iki kiko nai umitengie unyenye, kina kukiila nkani ninza muhume kuli lija ikulyo nila Mukulu nuitu uYesu Kristo. ¹⁵Ku lulo, aluna, imiki ikaku, Ulingi uwo ulogo nai mumanyisigwe, ku lukani ang'wi ku mabada itu. ¹⁶Itungili, uMukulu nuitu uYesu Kristo mukola, nu Itunda Tata nuitu nai ukuloilwe nu kuinkiilya ipoeelya nila kali na kali nu ugimya nu ukende ku nsoko a likalo nu lupembilye kukiila ukende, ¹⁷a mu poelye nu kuiika ikomu i nkolo nianyu mu kila lukani nu mulimo nu uza.

Chapter 3

¹Ni itungili, aluna, kulompeeli, kina u lukani nula Mukulu luhume kenela nu ku kuligwa, anga ni yili ga nu kitalanyu. ²Lompi kina kuhume kugunwa kupuma mu ubi nua antu ni apiluki, ku nsoko shanga ihi akete u uhuili. ³Kuiti uMukulu ingi muhuili, naiza ukumukomisiilya unyenye nu kumusunja kupuma kung'wa uyo u mubii. ⁴Kukete ugimya mu Mukulu kunsoko anyu, kina mukituma hangi mikalongoleka kituma imakani naiza ku umulagiilya. ⁵uMukulu wahume kutongeela inkolo nianyu mu ulowa nu ku ugimya nuang'wa Kristo. ⁶Itungili ku umulagiilya, aluna, ku lina nila Mukulu uYesu Kristo, kina muhuge kila aluna niiza wikie likalo nila ukata ni shanga kupembelya ni ntendo naiza musingiye kupuma kitaitu. ⁷Ku nsoko unyenye akola mulingile ingi ibahu kitalanyu ku utyatisha use. Shanga ai kike mukati anyu anga awo naza agila u lwijo. ⁸Hangi shanga ai kulie indya nia muntu wihi bila kulipila. Badala akwe, ai kitumile i milimo utiku nu mung'wi ku milimo ni mikaku hangi ku lwago, iti kuleke kutula muligo ku muntu wihi kitalanyu. ⁹Ai kitumile iti shanga ku nsoko kiagila u uhumi. Badala akwe, ai kitumile izi iti kutule mpyani kitalanyu, iti kina muhuge ku utyatisha use. ¹⁰Matungo nai katulaa palung'wi nu nyenye ai kumulagiye, "Anga itule ung'wi anyu shanga uloilwe kituma u mulimo, nua leke kulya." ¹¹Kunsoko kija kina ang'wi akulongoleka kutula akata mukati anyu. Shanga akituma i milimo kuiti badala akwe ingi antu niagila i masigo. ¹²Itungili awo nienso ku ulagiilya nu kua langa mu Mukulu uYesu Kristo, kina kusinja itume i milimo ku upolo nu kulya indya niao i akola. ¹³Kuiti unyenye, anyandugu, muleke kusha i kisha mu kanka ka nkolo mu kituma niiza tai tai. ¹⁴Anga itule muntu wihi shanga uloilwe kukulya u lukani nu litu mu mbugulu iyi, mutule ahugu nu ng'wenso hangi muleke kutula nu muhangu palung'wi nu ng'wenso, iti kina ahume kuhung'wa minyala. ¹⁵Leki kumuhoeli anga mulugu, kuiti muhuguli anga munyandugu. ¹⁶uMukulu nua ulyuuku mukola waminkilye u ulyuuku itungo lihi mu nzila yihi. uMukulu watule nu nyenye mihi. ¹⁷Uwu ingi mulamu nuane, Paulo, ku mukono nuane mukola, naiza ingi logo mu kila ibada. Iti uu nikilisa. ¹⁸Ukende nua Mukulu nuitu uYesu Kristo uhume kutula nu nyenye mihi.

1 Timothy

Chapter 1

¹Paulo, Mitumi nuang'wa Yesu Kilisto, kendenkana mlago lang'wi Tunda numuguni witu Yesu Kilisto numugimya witu, ²kung'wa Timoteo ung'wanane nuatai muuhueli: Nekanda, ukende nuupolo nuupumile kung'wi Tunda Tata nukung'wa Yesu Kilisto Mukulu witu. ³Anga naenukapeeye naenihigile nikenda kumakedonia, usage kufeso inge kina uhume kuahama iantu angwi alekekumanyisa umanyisi nuungiza. ⁴Hange alekekulegeelya imakumo nuupangi nuaulangi nimagila impelo. Aya isasha kikunguma kukila kuaaelya kulongolesha umupango nuang'wi Tunda nuauhueli. ⁵Inge gwa isigo nelilago ile ulowa nuupumile munkolo ninza, muusigi nuuza numuhueli nuatai. ⁶Ang'wi aantu aliuiye isigo ikaleka uumanyisigwa uwu nukupilukila uligiti nuekepungu. ⁷Aloilwe kutula amanyisi amalago, kuile shaaine niakulutambula ang'ei niakulukazela. ⁸Kuite kuine kina ilago iza angwi umuntu ukulitumila mutaitai. ⁹Kulengile kina, ilago singailekilwe kunsoko amuntu nukele etai, inge kunsoko aunangi ilago niapiluki, antu nesinga akueli hange niakete imilandu agila Itunda hange ashapu (Adobu). Iikilwe kunsoko ao niibulaga Atata niaia ao, kunsoko aabulagi. ¹⁰Kunsoko akosi, kunsoko aantu niigoolya, kunsoko aawa niiteka iantu nukuatenda atugwa, kunsoko aateele, kunsoko aihengi auteele hangi wihi nukule kensengele nyuma nuulagili nuauhueli. ¹¹Ulagiili uwu utakanile ninkani ninziza niaukulu wang'wi Tunda nuekembetwa naza kung'wao ehuiwe. ¹²Numulumbeye u Yesu Kilisto Mkulu witu. Aeumpee ngulu, kunsoko aeumbaiye unene kulula numuhueli, hange wikambika muwitumi. ¹³Aeni muntu numumeli, maji hange muntu numulei. Kuite nikapegwa ukende kunsoko aitendile kuupungu singaainikuie. ¹⁴Kuite ukende nuang'wi Tunda witu wizue uuhueli nuulowa nuukole mung'wa Kilisto u Yesu. ¹⁵Utung'wa uwu wauhueli hange unonee usingiligwe niantu ehi, kunsoko u Yesu Kilisto auzile muhe kuguna niamilandu. Une numubii kukila ehi. ¹⁶Kuite kunsoko eye une aepegilwe ukende nuukati ane unene, kanziilya ehi, u Yesu Kilisto wigeelye ugimya wehi. Autendile ite anga kilingasiilyo kuehi neikamuhuela nuanso kunsoko aupanga nuakale. ¹⁷Nitungeli kumutemi numugila empelo, nisingaukusha nisingukigela, Itunda ung'wenso, itule ikulyo nuukulu nuakale nakale. Hueli. ¹⁸Kuleika ilagiiyile ile ntongela ako Timoteo, ng'waane. Kutenda ite kuning'aniilya nuunyakidagu naepumigwe apo pang'wandyo kunsoko ako. Inge utule mumbita ninza. ¹⁹Tenda uu inge utule nuuhueli ni sigo niza. Ang'wiao niantu amahitile aya ikaulimilya uuhueli. ²⁰Anga ite Himenayo nu Alekizanda ninamupeza umulugu amanyisigwe alekekumumela.

Chapter 2

¹Kuite gwa ung'wandyo nuaaya ehi, inonee malompi nedua, nemaombezi, nilumbi atendeke kunsoko aantu ehi, ²kunsoko atemi nawa ehi niakete uuhumi, kina kuhumekikie mulikalo nulaupolo nuukilagi muuhueli wihi nikulyo. ³Ile iza hange legombekili ntongeela ang'wi Tunda muguni witu. ⁴Insula akwe nuanso iantu eki aguneke hange alinge itai. ⁵Kunsoko ukole Itunda ungwi, hange ukole muhungi ung'we nung'wi Tunda nukuantu inge u Yesu Kilisto. ⁶Aewipumilye ung'wenso anga mukomoli kuaehi, anga muheng'wa kumatungo napikile. ⁷Kunsoko eye, une unene aentendilwe numutuungwa nuankani ninziza hange numitumi, kutambula itai. Singakutambula iuiteele. Une nimumanyisi waantu nianyakilungu muuhueli nuatai. ⁸Inge gwa, ntakile iagoha kela kianza alompe nukuhumbula imikono ezekutile anga ikuo nukuailya. ⁹Uu uu, ntakile iasungu ikunekile eang'wenda negombekile, kikulyo nukigilya. Ezeagila imasingi nasukile, ang'wi zahabu, ang'wi lutu, ang'wi angwenda niansailo nkulu. ¹⁰Hange nakile atugale iang'wenda niakuakumbaiasungu niitambule uuchaji kukeila intendo niza. ¹¹Umusungu nuamanye mukianza kaukulu hange nukugomba ehi. ¹²Singa numugombilye umusungu kumanyisa, ang'wi kutula nuuhumi kumogohekwe inge wikie nukianza kaukilaji. ¹³Kunsoko uadamu aeuumbilwe ng'wandyo, ueva wikimalinkilya. ¹⁴Uadamu singaaukongewe, kuite umusungu aukongewe lukulu nukupiluka. ¹⁵Ata uu, ukugunwa kukiela kutuga eana, ang'wi akulongoleka muuhueli nuulowa hange numuogigwi nimahala nimaza.

Chapter 3

¹Intambo eye auhueli: angeze muntu ukete nsula akulula memeili, ukete nsula nziza. ²Kuite gwa umemeeli aleke kulula wakumelwa. Inge kusinja wattule mugoha nuamusungu ung'wi. Inge kusinja watule nuakatekati, upolo, nuaatalatibu, mulende; Inge kusinja watulenuuhumi nuakumanyisa. ³Wezeleka kutumila imagae (ntule), inge numuliuku nukete uupolo. Kusinja waleke kulowa impia. ⁴Inonee kuimiila iza iantu amunyumbakwe ung'wenso, nianaakwe yianonee kumugombwa kumakulyo ehi. ⁵Indogoilyo angeze umuntu shuulingile kuemiila iantu amunyumbakwe ung'wenso, ukulilela uli itekeelo lang'wi Tunda? ⁶Aleke kutula muhueli numupya, kunsoko kina waleke kikumbula nukugwa muulamuli anga umulugu. ⁷Kusinja hange atule nulukumo nuluza kuehi niakole kunzi, nsoko walekekugwa muminyala numulego nuamulugu. ⁸Mashemasi, uu nieenso yeanonee kutula agombilwe kukuligwa, aleke kutula nintambu ibiile. Aleke kutumela imagae (ntule) kukila ikatekati ang'wi kutula ninsula. ⁹Wahuma kukendegeela kisigo niza etai iyo nauhueli naekumbuwe. ¹⁰Hange atule agombilwe hanza, ekiuye ahume kituma kunsoko agila anga kumelwa. ¹¹Niasungu uu lukulu atule akete ikulyo. Aleke kutula akueli. Ezeakole katekati hange akueli kunkani yehi. ¹²Iashemasi kusinja ezeagoha niamusungu ung'wiung'wi kusinja ahume kuemiila iza iana ao nawe ni amunyumba yao. ¹³Kunsoko awa niakutumeka iza upata wimeki nuuza nuugimya nuukulu muuhueli nukole mung'wa Yesu Kilisto. ¹⁴Kumaandeka imakani aya kung'waako, hange nikuie kiza kung'waako pakupi tai. ¹⁵Kuite angeze kutinia, kuandeka nsoko uhume kulenga ezeuli kenda munyumba ang'wi Tunda, inge mitekeelo nilang'wi Tunda numupanga, kimpandwa nuaeligwa nuatai. ¹⁶Hange shayukukingileka kina tai aii Tunda nuukunukuwe ukulu: "Aewigeelekile mumueli wikagombwa nung'wang'welu, wikigela nukung'wa malaeka, wikatanantigwa mung'waso muanyakilungu, wikakegenwa munkumbigulu, hange wikaholwa migulya muukulu.

Chapter 4

¹Itungele ung'wang'welu ukulambula ng'walye ng'walyee kina imatungo napembilye iantu ang'wi akuleka uuhueli nukutula ekisa kutegeelya inkolo niekongelana nuumanyisi nuakehing'wi ²neikamayisigwa kuuteele. Nuumeli. Imasigo ao akukailwa. ³Akumugilya kutena nukusingilya indya ni Tunda auumbile itumilwe mung'wao kilumbi niahuee nawamelengile itai. ⁴Kunsoko kila ikintu Itunda nukumbile kiza. Kulile iki nehuusingilya kilumbi kegombilwe kuhitwa. ⁵Kunsoko kikogigwa kukiila lukani lang'wi Tunda nukunzila amalompi. ⁶Ang'wi ukumaika imakani aya ntongeela aalune, ukutula wemitumi numuza nuang'wa Yesu Kilisto. Kunsoko uginile kulukani lauhueli nukuumanyisigwa nuuza nuutyatile. ⁷Kuite mahite imahuumo namilie aya niamaloilwa iasungu niakombi. Kuleka ite, wimanyise uewe nuuhueli. ⁸Kundogoilyo uwigemi nuamuile unonee inino, inge uuhueli unonee kukila imakani ehi. Ikendegeela ilago kulikalo litugo ile nulikalo nuluzile. ⁹Ulukani ulu lakuhuelwa hange lulu lugombwe ekulu. ¹⁰Kunsoko eye kuaga nukituma mulimo kugulu nukukila. Kunsoko kukete ugimya kung'wi Tunda numuupanga numuguni waantu ehi, kuite kuahueli. ¹¹Umatambule nukumamanyisa imakani aya. ¹²Umuntu wehi waleke kuumela uhumbe wako, Badalakwe, utule wiakuegwa niantu ehi niahueli, kuntambu, mulugendo, muulowa, muuhueli, nuwelu. ¹³Singa niniikiza, saga muusomi, nemuulangi, nukumanyisa. ¹⁴Uleke kukimela ikipegwa nikikole mukati ako, naiupegilwe kukiile kidagu, kuekiiligwa imekono nianyampala. ¹⁵Umakele imakani aya. Wikale mumo kukula kung'waako itule wigele kuantu ehi. Amba kukila mulugendo lako nukumanyisa. ¹⁶Saga mumakani yaya. Indogoilyo akituma ite ukiguna uewe nawaniakutegeeye.

Chapter 5

¹Lekakumukenela umugoha numunyampala. Inge mutie umoyo anga Tata ako. Anga nueatia umoyo iakumba niakigoha anga kina aluna ako. ²Uatie umoyo iasungu niakombi anga aia ako, nianso anga adada ako kuuza wehi. ³Akulye niashiewe niagoha ao, awa niashiewe etaitaai. ⁴Kuite ang'wi nushiewe ukete ana ang'wi inzukulu, aalekehanza amanye kupumya ikulyo kuantu amunyumbao ienso. Aleke aape nialeli ikinyamolimo nikiza, kuite inge inonee ntongela ang'wi Tunda. ⁵Kuite nushiewe taitaai suyu nulekilwe win'wene du. Nung'wenso wezuekile imasigo akwe kung'wi Tunda. Mahiku ehi wikae musela nimalompi utiku numung'wi. ⁶Ata uu, umusungu uyu nuikie muusambo ukule, hateze ukole mupanga. ⁷Hange umatanantya aya imakani aya kina ezeagila nukumelwa. ⁸Ila ang'wi umuntu singaukuitumila eatuma alewe, lukulu awa niakole munyumba akwe, wauhita uuhueli hange mube kukela umuntu nushuhuie. ⁹Inge gwa umusungu waandekwe muauya anga mushilwa wezeukete myaka nisingaekipungua makumi mutandatu, hange musungu nua mugoha ung'wi. ¹⁰Wezeulengikile kuntendo ninza, watule wezuakee iana, ang'wi wakuile mukende kuageni, ang'wi wogilye imigulu ahueli, ang'wi auaaiye naeagigwa, ang'wi aewipumilye kumilemo ehi namiza. ¹¹Kuite kuashilwa niahumba, ukite kuchanguela muashilwa auya. Kunsoko angainge munsula amuile mung'wa Kilisto, akulowa kutinwa. ¹²Kunzila eye ingila migazo kunsoko ebumanga kipumya kung'wao anga pang'wandyo. ¹³Hange gwa ingila muitumi nuaunegetu. Neanso epilima ito nito. Singa udu kina anegetu, inge emelana, hange ingeila imakani auya. Nianso itambula imakani nishayianonee kumatambula. ¹⁴Kuite gwa unene ndoilwe ianso atinwe, atuge iana, imiile imalo ao, nsoko aleke kumupa umulugu ilyoma nilakusemela kutuma umulandu. ¹⁵Kunsoko ang'wiao amupilukie umulugu. ¹⁶Ang'wi ukole musungu wehi ukete ashilwa, inga waaiye, nsoko itekeelo lilekekuhumiligwe, nsoko lihume kuaailya awa niashilwa taitaai. ¹⁷Inge ianyampala awa niisinga iza aaligwe kina anonee kukuligwa nkua yehi, lukulu kuawa neituma kumanyisa ulukani lang'wi Tunda. ¹⁸Kunsoko imaandeko atungile, "Uleke kumemunya umulomo ing'ombe nikilya inolya." hange "Umitumi unonee kipegwa kakwe. ¹⁹Leka kusingiilya uusemelwa kuanyampala inge itule akole akueli abiili ang'wi atatu. ²⁰Akenele iatumuli ntongeela aantu ehi nsoko niang'wi niasagile kang'wi akogopa. ²¹Nukulagiye kungulu ntongeela ang'wi Tunda, nintongeela ang'wa Yesu Kilisto, niamalaika niatunulwe, kina ulangaile imalagoaya uleke anga ubaguli, nikina uleke kutuma ikanilehi kwakubagula. ²²Uleke kukaya kunuekilya umuntu imikono. Uleke kutuma umulandu nua muntu numungiza. Yukunonee kigoza uewe utule wimiza. ²³Shainonee kung'wa imazi du. Inge gwa, ung'we imagae mashenyi kunsoko anda nuulwae ukole nuakila itungo. ²⁴Imilandu naantu ang'wi igeeleka kwe, nukuatongeela kuulamuli. Kuite imelandu eng'wi ilyala kunyuma. ²⁵Kuu uwu, imelimo ing'wi nimiza ilingika kwe, kuite nemingiza shekepiika.

Chapter 6

¹Awa ehi niakole pihe nijoki anga atugwa ahoele iakulu ao anga niakete ikulyo lehi, yeanonee itume uu nsoko elina lang'wi Tunda nuumanyisigwa uleke kulukilwa. ²Iatugwa niakete iakulu niahuie aleke kuamela kunsoko nianso aluna. Kuleke nianso manyisa nukutanantya imakani aya. ³Ang'wi muntu fulani ukumanyisa kuuubi hange shuusingiye imalengaso itu aya nakuelekile, nae nkani nia mukulu u Yesu Kilisto, ang'wi shanga akugomba imanyiso niletongeela muuhueli. ⁴Umuntu uyu ukikumbula hange shuine lehi. kuleka gwa, ukete ulei nuwikungumi munkani. Inkani izi yetuga welu, wilei, wisensi, usuki nuubi, ⁵hange kiogo nikama tungotungo muantu imahala ao abepile. Amelekile itai. Asigile kina uuhueli nzila augole. ⁶Itungeli uhueli nukugomba nsailo nkulu. ⁷Kundogoilyo singaeukuzile nikentu munu mihe. Hange shakuohola kentu kehi kupuma munu mihe. ⁸Kuleka nianso, kukoneleke nindya niang'wenda. ⁹Itungeli awa niakulula akete insao igwiza mumagenywe, kukiila ukutegwa. Igwiza kuupungu nuedu ninsula mbi, hange mumaintu ehi neiatenda iantu apike muulimeli nuubi. ¹⁰Kunsoko kulowa impia inge ng'wandyo nuakila uubi. Iantu niakete insula nanso, alimeigwe kule nuukueli hange isonsile ienso kuukia nuedu. ¹¹Kuite uewe muntu nuang'wi Tunda, mamanke imakani nanso. Mityate ekulu, utaua, uhueli, ulowa, wigigimeeli, nuupolo. ¹²Ikue embita nenza nauhueli. Ambiola upanga nuakale nuilangiwe. Inge aensoko seye kina aupumilye uwihengi ntongeela aakueli udu kuiiki nekiza. ¹³Kuupa ilago ele ntongeela ang'wi Tunda nuezusokilye imaintu ehi ikie, hange ntongeela ang'wa Yesu Kilisto, nauligitilye itai kung'wa Pontio Pilato. ¹⁴Kendegeela ilago kuutimeeli, wezewimugila kuaiilya, singa ukia kumukulu witu u Yesu Kilisto. ¹⁵Itunda ukigeelya uezi wakwe kumatungo yayo - Itunda, ukembetilwe, ngulu zizodu, Mtemi muamukulu, Mkulu nukuligilya. ¹⁶Ung'wenso du ukikie nikale hange nuikie muwelu nishawihugelwe. Kutile umuntu nuhumilekumuona hange nuhumile kumugoza. Kung'waakwe itule ikulyo nuuhumi nuakale. Huela. ¹⁷Aile iagole niamunkumbigulu uwu alekekikumbula, hange aheje uuhueli muugole, nesinga watai. Kuleka nianso, yeanonee kue kumuhuela Itunda. Nuikupeza uugole wihi nuatai nsoko kulowe. ¹⁸Aile iatenda maza, agolipe mumilimo nimiza, atule akende, nukugomba kupumya. ¹⁹Kunzila eye akiekilya kitako nikiza kumakani nazile, nsoko kina ahume kuamba likalo ulyenso. ²⁰Timoteo, kisunge iki nupegilwe iheje nuudui nuakipungu nuwikungumi nuakigilya nueze wauteele wiheja uhugu. ²¹Iantu ang'wi itanantya imakani aya, neite aulya uuhueli Uukende ulule ukole palung'wi nue.

2 Timothy

Chapter 1

¹Paulo muutung'wa nuang'wa Yesu Kilisto anga Itunda nuloilwe, uulukulu anga ilago nilaupanga nuukole mukati ang'wa Yesu Kilisto. ²Kung'wa Timoteo ung'wana numuloilwe: Nekanda, nuukende nuupolo kupuma kung'wi Tunda Tata nu Yesu Kilisto Mkulu witu. ³Numusongeeye Itunda, uyu nikumitumela kisigo niza anga uu naeatendile iatata ane, ange nkimbuke ninkole mumalompi ane. Utiku nu ⁴mung'wi nkete nsula akuuona, inge gwa wizule uulowa. Nulukimbukile uliholi lako. ⁵Aenekeze kimbushigwa uuhueli wako nueli, apo naeng'wandyo aikie kung'wa nyukulu nuako u Loisi nuia nuako u Yunisi. Hange ngila itai kina uhueli nuanso wikie mukati ako gwa. ⁶Iye inge nsoko nakukimbusha kukiusha ekipegwa kang'wi Tunda nikikole mukati ako kunzila akuekiiligwa imekono nane. ⁷Kunsoko Itunda singukupee inkolo nawoa, inge angulu nuulowa nikulyo. ⁸Kuite ulekekuonela iminyala nua Mukulu witu, sunga ganuwu nuane unene Paulo mutungwa nuakwe. Inge utule palung'wi mulwago kunsoko autananti uu lukulu angauhumi wang'wi Tunda. ⁹Inge Itunda aukugunile nukuitanga uitangi nuutakatifu. Shanga aewitumile itensoko amelimo itu inge angaukende nuunonelya wakwe nuanso. Aukupee imakani aya mung'wa Kilisto Yesu aeakili imatungo kanza. ¹⁰Kuite itungo ele uguni nuang'wi Tunda wakunukulwe kiza kumuguni witu u Yesu Kilisto. Ukilisto wikamipelwe insha nukuleta uupanga nisiga ukupela kuwelu nuankani niza. ¹¹Kunsoko yiya nikabagulwa kulula nimutananti, mutumi hange nemumanyisi. ¹²Kunsoko yiya kaga gwa, kuite singa minyala soko numulengile ninamukuela. Nkete itai kina nuanso ukumile kukigoza iki nenakiika kung'waakwe sunga uluhiku lulo. ¹³Ukimbuke umufano nualukani nulauhueli naewigule kupuma kung'waane, palung'wi nuuhueli nuulowa nuukole mukati ang'wa Yesu Kilisto. ¹⁴Magoze imakani nimaza naeukupee Itunda kukiila ung'waung'welu nuikie mukali itu. ¹⁵Ulungile kina, neikie mu Asia aeanalekile> Mumbi ele akole ia Figelo nia Hemogene. ¹⁶Umukulu walisamile ito lang'wa Onesiforo kunsoko nkua yedu aundoeeye hange shangaunionee iminyala ekitungo kane. ¹⁷Kuleka gwa iti, naukole ku Roma aundumile kungulu hange

wikandija. ¹⁸Itunda nuamujalie kumupa ukende kupuma kung'waakwe uluhiku nutanso. Anga naunzaiye naenkole ku Efeso uwe ulengile iza.

Chapter 2

¹Kuite uewe ng'waane, upegwe ngulu muukende nuukole mung'wa Yesu Kilisto. ²Nimakani naewigulye kung'waane muihengi naeiidu, umaike kuantu niahueli niahumile kumanyisa niauyagaa. ³Tula palung'wi nunene mulwago, anga mulindi numuza nuang'wa Yesu Kilisto. ⁴Kutile umulindi nuituma imatungo yayo yayoo wezeukete nimilimo nimingiza nalikalo nulemunu inge kina wamuloelye umukulu wakwe. ⁵Hange ang'wi muntu ukishinda liaza, singa ukupegwa ingala anga waleke kutyata ulengaso. ⁶Kusamilye kina umukulima nukete ebidii watule wang'wandyo kugauilwa imazao akwe. ⁷Tapazali nikinikukilinga, kundogoilyo Umukulu ukupa kulenga mumakani ehi. ⁸Mukimbuke u Yesu Kilisto, kupuma ukiugwa nuang'wa Daudi, naeuiukile kupuma muashi. Ite anga ulukani lane nukutananti inkani ninza, ⁹inge kunsoko nanso kagigwa sunga ukutungwa iminyololo anga nimugazi. Kuite ulukani lang'wi Tunda kuminyololo. ¹⁰Kuite gwa, nigigimieye imakani ehi kunsoko aawa ni Tunda auasague, ingegwa nienso gaa aliye uuguni nuukole mung'wa Yesu Kilisto palung'wi nuukulu nuakali. ¹¹Intambu iye akuhuelika: Angeze aekukule palung'wi nung'wenso, kuikie nung'wenso goa. ¹²Anga kigigimilye, kuutemya palung'wi nung'wenso gaa anga kumuhile nuanso, nung'wenso gaa ukuhita usese. ¹³Ang'wi singa kuutula kiahueli, nuanso ukusaga kutula muhueli, indogoelyo shuhumile nuanso kihita. ¹⁴Longoleka kuakimbisha imakani aya. Alange ntongeela ang'wi Tunda aleke kikunguma minkani. Kunsoko kutile anga nsailo mukani ele. Kigeela kueli ukole ubepi kuawa niakutegeelya. ¹⁵Tula nikinyangulu kigeeleka kina ugombigwe kuang'wi Tunda anga mituma mulimo numugila insoko nakumelwa. Litumele ulukani latai mukulukuulu. ¹⁶Iheje mumwanzo nakiukumbigulu, nanso ongeelya nukukila uubi. ¹⁷Imyanzo ao ikisapalila anga inkomele shanga ipola niakole mung'wanso inge Himenayo nu Fileto. ¹⁸Awa antu niauiye itai. Ilunga kina uiuki wakonda kigela. Akupiula uhueli nuaantu ang'wi. ¹⁹Ata uu, ikitako nikikumu nikang'wi Tunda kilungile, nuukete uandeki uwu, Umukulu ualengile awa niakwe, hange kila nueleteza ulina lamukulu waleke uubi. ²⁰Mito nilakigole, singa kina ikole useme niazahabu neshaba udu. Inge gwa ikole niiseme niamakota nipihe. Niing'wi yao kunsoko akitumila mikulyo hangr ung'wi yao singa yitumilwa mumakulyo. ²¹Angeze umuntu ukioja ung'wenso kupuma muitumelwi nesinga wikulyo, nuanso keseme nekikete ikulyo. Uekilwe ikulu, ukete nsailo kumukulu, hange unoneigwa kukila mulemo nuuza. ²²Imanke insula niauhumba. Umetyate itai uhueli ulowa nuupolo palung'wi nawa niimitanga Umukulu kumoyo nuuza. ²³Kuite uhite uupungu nimakolyo ao naupuuzi. Kuite ulengile kina ituga witei. ²⁴Umitumi nua Mukulu shayemunonee kilea, kuleka aya yemunonee kulula mupolo kuantu ehi, numanyile kumanyisa, nukigigimiilya. ²⁵Inge wasinje waamanyise kuupolo awaniimugilya. Itai Itunda wahume kuapa kuungama anga amilinga itai. ²⁶Ahume kulija uulengi hange nukiheja mumuntengo nuamulugu, nae akule amateka nung'wenso kunsoko aulowe wakwe.

Chapter 3

¹Kuite ulenge ele: Mumahiku nampelo yukutula matungo makaku. ²Kunsoko iantu akutula iloile ienso, alowa mpia, neikulya neakete uwiloli, neakete uwing'eng'i, shanaakuiye ialeli ao niagila anga ikumbi hange ashapu. ³Niagila ulowa nuaupumo, neshataakile kiki nuupolo niauya, akinyeli, asongeeli, neshahumile kigilya, neakete epujo, neshataakile nimaza. ⁴Ikatula nukuhitana, elogoha, neiloile ienso hange alowa usambo kukila kumulowa Itunda. ⁵Kukunzi akutula anga ang'wi Tunda, kuite akumihita engulu akwe. Iheje muantu nianso. ⁶Kunsoko ang'wi ao inge agoha neingila mumato naantu nukupepeelya asungu niapungu. Awa asungu neizuwe nimilandu hange niitongelwa ninsula niakela kela iaina. ⁷Iasungu awaite imanyisa imahiku ehi, kuite kwee shaakupikiila uulengi nuatai. ⁸Anga uu nua Yane nu Yambre aeemikile kumuhita u Musa. Kunsoko eye amanyisi awa niauteele imika kumuhita itai. Antu niabipile mumasigo ao, shagombekile kutula nuuhueli. ⁹Kuite shaakulongoleka nikuli. Kunsoko uupungu wao ukuikwa muweguse kuantu ehi, anga naewile nuaantu ao. ¹⁰Kuite uewe uutyatile uumanyisa wane, mulugendo lane, isigo lane, uhueli wane, wigigimeeli wane, ulowa wane nuuhumi wane, ¹¹Iwago, uuwai naeumpaatile uko ku Antiokia, Ikonja nuku Listra. Aenigigimiiye ulwago. Umukulu aungunile mung'wanso nanso ehi. ¹²Ehi nialoile kiki mulikalo lakumukulya Itunda mung'wa Yesu Kilisto akagigwa. ¹³Iantu niabi neikongelana akutula abi kukila. Akuakongela iauya. Nienso goa akongewe. ¹⁴Kuite uewe, saga munkani naewimanyisilye nukuikuela mutai. Kunsoko ulengile wimanyisilye kung'wa nyenyu. ¹⁵Ulungile kina kupuma uung'anya wako aulengile umaandeko nimatakatifu. Aya akumile kuukulya kunsoko auguni kunsoko auhueli mung'wa Yesu Kilisto. ¹⁶Kela iandeko liekiwe mekupo nang'wi Tunda. Lenonee kumanyisa umanyisi nuansailo, kupepeelya, kuzipiilya ulutumo, hange nukumanyisilya mutai. ¹⁷Iye kina umuntu nuang'wi watule ukondile, wezeupegilwe uhumi wehi kunsoko akituma kela umulemo nuuza

Chapter 4

¹Kuupa ilago ile nilikete ulito ntongeela ang'wi Tunda nu Yesu Kilisto, nuezize alamula niapanga nawe niakule, hange kunsoko akukunukulwa kung'wake nuutemi wakwe. ²Tanantya ulukani. Utule ukole muukondi kumatungo e nanonee nayanisinga anonee. Aile iantu imilandu ao, kenela, kazila, kuugimya wehi nukumanyisa. ³Kundogoilyo imatungo iantu niika hita umanyisigwa nuatai. Kuleka ite, ekidumilya amanyisi niakumanyisa anga ensula ao. Kunzila eye iakutwi ao akutule asukasukilwe. ⁴Akuleka kutegelya umanyisigwa nuatai, nukupilukila imahumo. ⁵Kuite uewe utule umuhueli mumakani aya ehi, igigimielye mumakaku, itume umulemo nuautananti, uigeelye uitumi nuako. ⁶Kundogoilyo unene nakonda kukegenwa. Imatungo nakuhega kung'waane ahugeela. ⁷Nahumane etai, ulugendo nalumala, uhueli nuulindile. ⁸Ingala natai eikilwe kunsoko ane, numukulu, nuilamule itai, uzize mpa uluhiku nulanso. Hange singaunene du. Inge ehi nialindie kunsula kigela kung'waakwe. ⁹Witahidi ukaje kiza kung'waane. ¹⁰Kunsoko u Dema wandeka, uuloilwe uunkumbigulu nuilugele hange wendile ku Thesalonike, u Kreseni wikenda ku Galatia, nu Tito wikenda ku Dalmatia. ¹¹U Luka du nukole palung'wi nunene. Umukole u Maliko wize kung'waane kunsoko nuanso wamihumi kung'waane muwitumi. ¹²Namulagiilya u Tikiko ku Efeso. ¹³Izoha ilo naelilekile Troa ku Karpo, nuzile ulete, palung'wi nimbugu iza kukila izinia ndeli. ¹⁴U Alekizanda muzipya yuma autendee nimabi edu. Umukulu wiikamupa ikinyamulimo anga intendo yakwe. ¹⁵Nuwe gaa uhuguke nung'wenso, inge auigi kukila inkani yitu. ¹⁶Muukueli wane nua ng'wandyo, kutile anga muntu wehi naewimikile palung'wi nune, kuleka ite kila umuntu wikandeka. Itunda waleke kumuailya igazo. ¹⁷Kuite Umukulu wikimeke palung'wi nunene, wikampangulu nsoko kina kukiela kung'waane, lukani lutambulwe kuutimeeli nianyakilungu apegwe kija. Aengunilwe mumilomo nuuhimba. ¹⁸Umukulu ukuniheja muntendo yehi numbi nukunguna kunsoko autemi wakwe nuakilunde. Ukulu ulule ukole kung'waakwe ikale nikale Huela. ¹⁹Mulamushe u Priska, Akila mito lang'wa Onesiforo. ²⁰U Erasto ausagile uko Kukorinto, kuite u Trifimo ainumulekile ku Mileto akeze muilwae. ²¹Kaya wize kabla nitungo ku mpepo, u Eubulo ukuulamushe, ga nu Pude, Lino, Claudia nialina ehi. ²²Ukende utule nuewe. Ituma watule nenkolo ako.

Titus

Chapter 1

¹Paulo mitumi wang'wa Itunda hangi mutung'wa wang'wa Yesu Kilisto, kuuhueli wasagulwa ang'wi Tunda nuuhugu wa tai nuileta utaua. ²Akole muuhuli wa upanga wa kale nakale sunga Itunda nisingawiligitya uteele aulagile kuupuma ikale. ³Kumatungo yayo aulupimilye ulukani lakwe mu mbugulu aumpee une kutanatya. Aizepee kitumo ite kwilago lag'wi Itunda muguni witu. ⁴Kung'wa Tito ng'wana watai muuhueli witu. Ukende nuuasilya, nuupolo kuupuma kung'wi Tunda tata nuukung'wa Yesu Kilisto muguni witu. ⁵Konsoko eyii ite nikakuleka ku Krete, ingi umazipilye imakani ehi naakele kukonda nukuika ianyampala, akanisa kwa kila kisale anga nainukulagiye. ⁶Munyampala nuuitekelo walekekutula wimelwa, mugoha wa musungu ung'wi, nukete eana ahueli neshanga itegwa kumakani nimabe hangi alekekutula agila anga adabu. ⁷Ingi muhimu kumugozeeli, mu nyumba ang'wi Tunda, alekekutula nikimilwi. Azesinga muntu wiogo ang'wi singawigiilya. Singa wikaya kutaka walekekutula mugala ntule, aleke kutula muntu nuweta wilea, aleketula nsula. ⁸Apagwainge: watule muntu musingeeli, mulowa numuzalazima atule muntu nuketi imahala nakondanei, nukete itai muuhueli wang'wi Tunda, nuuimila ung'wenso. ⁹Nuhumile kemiila umanyisigwatai namanyisigwe, wahume kuapa nsula na munkolo kumanyisigwe, wahume kuapa nsula na munkolo kumanyisigwa nuuza, hange wakume kuanonelya ehi niakumugilya. ¹⁰Kunsoko akule endu asukile nyuma, hangi awo niabadisigwe. Hangi nkani yaupungu. Niaputalya nakuatongela aintu muulimili. ¹¹Inonee kuagilya iantu anga nianso. Akumanyisa ayo nishanonee kunsailo aminyala, nukubipya eantu ao ehi. ¹²Ung'wi ao muntu nukete mahala, wikalunga, Wakrete akote uteele nuugila mpelo, abi hangi ikale niitaki, akatahangi alaku. ¹³Ingi inkazi yatai, ite gwa uagilye kungulu, ahume kutambula itai muhuueli. ¹⁴Uewe ulekekihawila mumahumo nisingaatai, akiyahudi ang'wi malago aantu, niisusha ikenyuma itai. ¹⁵Kuawa ehi niaza, maintu ehi ni maza. Kuawa ehi niabe nawaga niagila uuhueli kutile nikiza. Kunsoko imasego ao nusinganilye wao wabipile. ¹⁶Akulunga amumanyile Itunda, lakini kuntendo yao amuhitile. Nianso anyamilandu nishanga agombile. Nishangaahoiwe kuluka ni lehi nuluza.

Chapter 2

¹Lakini uewe utambule aya nihugie nintambu ako nauhueli. ²Ianyampala atule nuukepyi, heshima, busara uhueli nuuza muulowa nuugimya. ³Uu uu niasungu nianyampala ikie muigeleki nuupolo anga antu nialangaie singa ategetani. Aleke kutula atugwa antule. ⁴Inonee kumanyisa nimaza, kunsoko akuzepelya iananso kumahala nukualowa iagoha ao palong'we neana ao. ⁵Inonee kuamanyisa kutula nimahala, ezeelo alangaile niaza mumato ao, hangi atule nuliijo kuagoha ao, ienso. Inonee kituma imakani aya kunsoko ulukani lang'wi Tunda lulekekutukilwa. ⁶Kunkani zizozizo muaalye iahumba niagoha atule nimahala. ⁷Kunzela yanyu yehi mieke unyenye kutula meingwi mumilimo nemeza, nukumanyisa, lagiilye kugomba nukukulya. ⁸Mudue mumbugulu nekete uugenu ningila idoa, kunsoko ehi niakugilya ahung'we minyala kunsoko mugila nulube nulukutambulwa kung'wanyu. ⁹Aatung'wa aite eakulu ao kukilakintu. Inonee kualoolya singa kilutania nienso. ¹⁰Shangainonee kia, apagwa inonee kigeelya uhueli wihi nuuza, kuuite kenda inzela yao yehi anonelye umanyisigwa witu kukeela Itunda muguni witu. ¹¹Kunsoko u ukende nuang'wa Itunda wigeelelele ku antu ihi. ¹²Ikumanyisa kuhita imakani nisinga ang'wi Tunda ninsula aunkumbigulu. Ikumanyisa kieke muupolo, mutai nimunzila ang'wi Tunda mumatungo aya. ¹³Itungo nikusigiiye kusengilya uhueli witu nilekete ukende, uwigeeli wa ukulu wang'wi Tunda witu mukulu hangi muguni witu u Yesu Kilisto. ¹⁴U Yesu aiwipumilye ung'wenso kunsoko itu, kunsoko akuleepilye kupuma mumilandu, nuukutenda kielu kunsoko akwe, antu niagombigwe niakete insula akituma milimo nimiza. ¹⁵Matambule nukumasingilya imakani aya, akenela kunguluyehi. Uleke kugomba muntu uuihi wakumele.

Chapter 3

¹Uakimbushe kusima kuatongeeli, uhumi kugomba, nukutula tayali kumulimo wihi nuuza. ²Uakimbushe alekekumutendela muntu wihi nimabi inege nukibisha, aape elyoma iantu niangiza kitu uulamuli kulagilya kusima kuantu ehi. ³Kuite nusese aikukite masigo mabi hangi aikilugoha. Aikukole muulimeli, aekatendile kiatungwa kunsula yiolu niyawidesi. Aikikae muwilu nuubi aikabepilye nukibepelwa. ⁴Kunsoko amatungo akuaisiligwa ni Tunda muguni witu nuulowa wakwe kuantu wikigeela, ⁵singae kuntendo yitu niyatai niaikitumile, inge aukugunile kuukende wakwe. Aukugunile kwakuoja kwakuutuga hangi nukuutenda hangi keapya kung'wang'welu. ⁶Itunda wamulagile ung'waung'welu kuudu kunsoko itu kukiila Yesu Kilisto muguni witu. ⁷Aie witumile eti kunsoko, kuaiiligwe tai, kuukende wakwe, kutule palungwi muupanga wa tai nuwakalenakale. ⁸Ulu inge lukani la uheli. Nimutakile mumatambule kwa ngulu wihi inkani izi, kunsoko awa niamuhiee Itunda atule nimasego, nsoko amilemo nimiza naumiikile tongela ao. Makani aya maza hange akete nsailo kuantuehi. ⁹Inge minege nuudui nuupungu, nanasoba wikungumi, nimigongano, nimalago. Makani nanso magila anga ndogoelyo sunga insailo. ¹⁰Muhiti wihi nukumuletekelyo wisapatilyi mung'wanywu. Baada akuahugula ung'we kang'wi abiile, ¹¹mulinge inge iantu niihanganga ite, amilekile itai hangi mutuma milandu ikinyamilimo ung'wenso. ¹²Niinikamutuma kung'wako Alitemi ang'wi Tikiko, kawize kunu kung'waane. Nikopoli inge nagomba kkie mumatungo ampepo. ¹³Kaya umutume Zena mutaalamu kumalago no Apolo, kuhita kuhiilwa nikintu. ¹⁴Iantu itu inonee amanye kidumilya mumilimo mumilimo nimiza nukukimbusha muula alekekutula alekekutula akuite gwa alekekutula shanga ituga inkali. ¹⁵Ehi mahole palung'wi nunene akulamusha. Alamushe niakuloilwe muhuili.

Philemon

Chapter 1

¹Paulo mutungwa wang'wa Yesu Klisto, hangi indugu nu Timoteo kung'wa Filimoni, molowa muhumba miitu hangi mitumi mulimu palung'we nusese, ²nukung'wa Afia dada witu nu kung'wa Arkapas meitu nukiteekelo nilukutukilwa mito lako. ³Uukende utule nunyee nuupolo nuupumile kung'witunda tata witu nukung'wa mukulu u Yesu Klisto. ⁴Matungo ihi numusongeye idunda nuukuta mumalomplane. ⁵Nigulye uulowa nuuheli nutite kung'wa mkulu u Yesu kunsoko auhuli ehi. ⁶Kulompa itee wihangueli nuuhoeli wanyu, utule uza kumanye kela lukani nuluzepie pa ng'wanyu nukung'wa Kilisto. ⁷Ingi nainandoilwe nuupolo, kunsoko aulowa wako, kunsoko inkolo yaahueli yakendakilagigwa nuewe mulana. ⁸Kuite gwa nkete uugimya wihi mung'wa Kilisto, kuuila uwe witume kehi nuuhumile kituma. ⁹Ingi gwa kunsoko aulowa, kuleka gwa ite kuupepelya nene, nene numunyampala, nitungelega ntungilwe nsoko ang'wa Kilisto u Yesu. ¹⁰Kuupepelya nsoko ang'waane Onesmo, nene numutungile muutugwa wane. ¹¹Kunsoko pang'wandyo shanga akuloeye, ingi itungile uukuloeye uewe nunene. ¹²Namulagilya ung'wenso nukete inkolo anga nane lukulu kusuka kung'wako. ¹³Azansigile azuzasaga palung'we nunene, ili wanintumile badalako, matungo nukole mukitungo nsoko ainjili. ¹⁴Ingegwa singa azaneloilwa kitume lukani lehi bila kugombiigwa nueewe. Nitumile ite kunsoko lukani nuluza, lulekekitung'wa kunsoko akumiiligwa, kunsoko auloilwe uewe kituma. ¹⁵Ang'we nsoko aubague nuewe kumatungo aituile ite nsoko utule palong'we nong'wenso matungo ehi. ¹⁶Nsoko itee alekekutula mutungwa hangi, inge bahu lukulu amutungwa, anga muluna muulowa, hasa kung'wane kukila kung'wako, mumwele nukung'wa mukulu. ¹⁷Ne itegwa kang'wi unihoe unene anga nipalung'wi, anga nazuze nsigilya unee. ¹⁸Kuite angeze umukosee lukani lehi, kang'we uzumudaiye kentu kehi, kedai nekanso kitalane. ¹⁹Nene Paulo nuukuandika kumukono wane unene une kuulipa. Singa kulunga kung'wako ingi nukudaiye mulikalo lako itai. ²⁰Hange muluna, lekampate uulowa wa mukulu kupuma kitalako niloeye munkolo ane kong'wa Kilisto. ²¹Nkete uhuili kutula ni ikulyo nilako, nukuukilisilya nize ningile kina ukituma ga ikilo nianso ni nukulagilye. ²²Matungo yayoyayo zepelya shumba kaageni konsoko ane inge itegwa nihuie kuukeila malompi ako, kuugendelela matungo makupe. ²³Epafla mutungwa miane mung'wa Kilisto Yesu akuulamusha, ²⁴anga uu nukituma uMaliko, Alistalko, Dema, Luka, ituma milimo palung'wi nunene. ²⁵Ukende wang'wa Bwana u Yesu Kilisto utule palung'we ni nkolo ako. Huila.

Hebrews

Chapter 1

¹Matungo nakiile Itunda ai witambulya ni isekulu itu kukiila anyakidagu nkua idu nu kunzila idu. ²Kuiti mu mahiku aya nikukete, Itunda witambuuye nu sese kukiila Ng'wana, naiiza ai umuikile kutula musali nua intu yihi, hangi naiiza kukiila ng'wenso ai umbile ga nu unkumbigulu. ³Ng'wana nuakwe ingi welu nua ikulyo nilakwe, ntendo ing'wene na upumoo nuakwe, hangi nuinoneelya i intu yihi ku lukani nula ngulu niakwe. Ze yakilaa kukondaniiligwa u weligwa nua milandu, ai wikie pihi mukono nua kigoha nua ukulu uko migulya. ⁴Watuile bahu kukila i a malaika, anga iti i lina nai ulisaile nili bahu ikilo kukila i lina nilao. ⁵Ku ndogoelyo ingi kung'wa malaika kii nai wakaiye kuligitya, "Uewe wi ng'wana nuane, lelo natulaa ni tata nuako?" Ni hangi, "Nikatula ni tata kitalakwe, nu ng'wenso ukutula ng'wana kitalane?" ⁶Hangi, itungo Itunda nai umuletile mutugwa nua ng'wandyo mu unkumbigulu, wiligitya, "Amalaika ihi ang'wa Itunda kulinja amukulye." ⁷Kutula a malaika uligitilye, "Nuanso naiza wizipya ia malaika akwe kutula ng'wau ng'welu, ni anyamilimo akwe kutula nimi nia moto?" ⁸Kuiti kutula Ng'wana wiligitya, "Ituntu nilako nila ukulu, Itunda, ingi la kali na kali. Mulanga nua utemi nuako ingi mulanga nua tai ane. ⁹Wamilowaa i tai ane nu kubipilwa u ubunangwi nua malagiilyo, ku lulo Itunda, Itunda nuako, wakupuguhila i makuta a iloeelya kukila i iako." ¹⁰Pang'wanso u ng'wandyo, uMukulu, ai uikile i kitako ni kihi. Ilunde ingi mulimo nua mikono ako. ¹¹Ikulimila, kuiti uewe ukulongoleka. Yihi yukukakila anga u ng'wenda. ¹²Ukuipunyangiila anga u mujulungu, ni nyenso yukukailika anga u ng'wenda. Kuiti uewe ingi yuyo yuuyo, ni myaka ako shanga ikuleka." ¹³Kuiti kung'wa malaika nu uli Itunda ai uligitilye matungo ihi, "Ikie mukono nuane nua kigoha kupikiila ni nikaazipya i alugu ako kutula ituntu nila migulu ako?" ¹⁴Itii, a malaika ihi shanga nkolo nai ilagiigwe kua aiilya nu kuaika awo ni ikausala u uguniiligwa.

Chapter 2

Ku lulo ingi kusinga kuke i ntongeeli ikilo ku ayo nai kigulye, iti kina kuleke kubagulwa kuli ni menso.²Ku ndogoelyo anga itule utung'waa nai uligitigwe nu malaika ingi tai ane, ni kila mulandu nu upiluki wisingiilya u upisiiligwa udu, ³ku ulija uli kuhuga anga kuhute kukela u ugunwa uwu nu ukulu? Uguniki naza ng'wandyo ai utanantigwe nu Mukulu nu kukaminkiiligwa kitaitu ni awo nai auigulye. ⁴Ga ni Itunda ai ukaminkiiye ku ilingasiilyo, ukuilwa, ni ku ntendo nkulu kuli kuli, nu ku ipegwa nia Ng'wau Ng'welu nai uigalanilye kuniganiila nu ulowa nuakwe wing'wene.⁵Itunda shanga ai uiikile u unkumbigulu nu upembilye, naza kuuligitilya i nkani niakwe, pihi a amalaika. ⁶Badala akwe , antu a kituunga akuie ku kianza nika kituunga azeligitya, "Muntu ingi ntuni, uhume ga nu kumukimbukiilya? Ang'wi ng'wana nua muntu, ga nu kumukulya?"⁷muntu kutula muniino kukila i a malaika; umutugae ngala a ikulyo nu ukuligwa. [Komaniiya; Mu mbugulu nkola nia ng'wandyo, u lukiili ulu umutili. "Hangi umuikile migulya a mulimo nua mukono ako.] ⁸Uikile. kila i kintu pihi a mikono ako "Kululo Itunda uikile kila i kintu pihi a muntu. Shanga ai ulekile kintu kihi naiza kikutili pihi akwe. Kuiti itungili iti shanga kukili kihenga kila i kintu kize kikoli pihi akwe.⁹Ga ni iti, kuihenga naiza watuile uazipilye ku itungo, pihi kukila u malaika - Yesu, naiza, kunsoko a lwago nu lakwe ni nsha akwe, utugawe i ngala ikulyo nu ukulu. Iti gwa itungili ku ukende nuang'wa Itunda, uYesu uluiye i nsha kunsoko a kila muntu. ¹⁰Ai ituile izipie kina Itunda, kunsoko kila i kintu kikoli ku nsoko akwe ni kukiila ng'wenso, ai utakiwe kualeta ang'inya idu mi ikulyo, ni kina ai utakiwe kumuzipya lukolongo mu uguniki nua kutula ukondaniie kukiila lwago nu lakwe.¹¹Ku ndogoelyo ihi a biili uyo nui ikila ikulyo ni awo naza aikiwe ikulyo, ihi apembeeye mu upumoo ung'wi, Itunda. Kunsoko iyi uyo nuiaikila ikulyo kung'wa Itunda shanga wihung'waa i minyala kuitanga aluna. ¹²Ukuligitya, "Nikatanantya i lina nilako ku aluna ane, nikimba kutula u ewe kupuma mu kati a milundo."¹³Hangi ukuligitya, "Nikahuiila mu ng'wenso." Ni hangi, "Goza, apa nkoli ni ana ang'wa Itunda umpee" ¹⁴Ku lulo, ku nsoko ana ang'wi Itunda ihii i hanguilaa u muili nu sakami, ga ni iti uYesu ai uhanguie intu zizo ziizo, iti kina kukiila nsha walije kumunyesha uyo naiza ukete u uhumi migulya a muimba, naiza ingi Mulugu. ¹⁵Iki aikatulaa iti waika ilyuuku awo ihi naza kukiila woa nua nsha ai ikie likalo nulao lihi mu utuung'wa.¹⁶Ku kulu kuulu shanga a Malaika ni wia aiilya. Badala akwe, wia aiilya utuugwa wang'wa Abrahamu. ¹⁷Ku lulo, ai ituile kusinga u ng'wenso watule anga anyandugu akwe mu nzila yihi, iti wahume kutula kuhani nu mukulu munya uwai hangi muhuiili ku intu yang'wa Itunda, ni iti kina watule nu uhumi nua kupumya u ulekelwa ku milandu a antu. ¹⁸Ku nsoko uYesu mukola wagile, nu kugeng'wa, ukete uhumi ku a aiilya awo niakugeng'wa.

Chapter 3

¹Ku lulo, anya ndugu eligwa, anya muhangu nia witangwi nua kilunde, musigile uYesu, Mutuung'wa hangi Kuhani nu Mukulu nua ulapi nuitu. ²Ai watulaa muhuiili kung'wa Itunda nai umusague, anga uMusa nai watuile muhuiili ga nu mito lihi nilang'wa Itunda. ³Ku nsoko uYesu wa aigwe kutula ni ikulyo ikulu kukila nai ukete uMusa, ku nsoko uyo nuizengaa ito nuialigwa kutula ni ikulyo ikulu kukila ito ikola. ⁴Ku nsoko kila ito lizengwa nu muntu nua kituunga, kuiti uyo nuizengaa kila kintu ingi Itunda. ⁵Kulu kuulu uMusa ai watulaa muhuiili anga munya mulimo mi ito lihi nilang'wa Itunda, wazepumya ukuiili kutula makani nu ikatambulwa itungo nilipembilye. ⁶Kuiti uKristo ingi ng'wana mu wimiili nu ito nilang'wa Itunda. Usese ingi ito nilakwe anga kukaye kuambiila mu ki huiila ni nzagamba a kihuiila. ⁷Ku lulo, ingi anga u Ng'wau Ng'welu nuiligityaa, "Lelo, anga wijaa u luli nulakwe. ⁸Leka kuzipya i nkolo ako kutula nkaku anga i Aisraeli nai azipilye mu upiluki, mu matungo a ugeng'wa mu wii. ⁹Ili ai latulaa itungo naza i a tata itu ai ampilukile ku kungema, hangi itungo, ku myaka makumi anne, ai ihengile i ntendo niane. ¹⁰Ku lulo shanga ai ndooeigwe nu ulelwa nuanso. Nikaligitya, "Akulimila kila nkua mu nkolo niao, hangi shanga alingile i nzila niane. ¹¹Ingi anga iti nai ndapile mi ikuo nilane; shanga akingila mi iloeelya nilane." ¹²Mutule miakendegeeli, anyandugu, iti kina ileke kutula ikoli ikolo nimbi na kuhita kuhuiila ku ung'wi nuanyu, nkolo naza ikulongola kuli ni Itunda ni mupanga. ¹³Badala akwe, Misambiilye kila luhiku kila ung'wi nu muya, iti kila nitangilwe lelo muhung'we nsula, iti kina ung'wi mukati anyu waleke kutendwa kutula mukaku ku ukongelwa nua milandu. ¹⁴Ku ndogoelyo katuile kianya muhangu ang'wa Kristo anga itule kuuambinkana nu ukamatiku nuitu ku ngulu mu ng'wenso kupuma u ng'wandyo kupikiila i mpelo. ¹⁵Kutula ili yakondyaa kuligitigwa, "Lelo anga mulutegeelye u luli nu lakwe, muleke kuzipya i nkolo nianyu kutula nkaku, anga iAisraeli nai azipilye ku itungo nila upiluki." ¹⁶Ingi a nyenyu awo nai amigulye Itunda nu kupiluka? Shanga ai atuile awo ihi naza uMusa ai watulaa waatongeela kupuma ku Misri? ¹⁷Hangi a nyenyu naza Itunda ai uatakiie ku myaka makumi anne? Shanga palung'wi ni awo nai itumile i milandu, naza i miili ao naikule ai ilae mi ikungulu? ¹⁸Hangi a nyenyu nai ualapie Itunda kina shanga akingila mi iloeelya nilakwe, anga ize shanga wawo naza shanga amigulye nuanso? ¹⁹Kuihenga kina shanga ai ahumile kingila mi iloeelya nilakwe ku nsoko a kuhita kuhuiila.

Chapter 4

¹Ku lulo, kutakiwe kutula akendegeeli iti kina kati anyu waleke kutula ukoli ga nung'wi nuikigeeleka kulemigwa kupikiila ilago ni ilongoleku nila kingila mu usupyo nuang'wa Itunda. ²Kuiti katulaa ni nkani nziza kutula usupyo nuang'wa Itunda naza utanantigwe kitaitu anga i Aisraeli nai atulaa nu lwenso, kuiti u lukani nulanso shanga ai lua aiiye awo naza aligulye ze tile kuambinkanigwa u uhuiili nu lwenso. ³Ku usese, naza kakondyaa huiila-usese ki mukati ni ku ingila mu usupyo uwo, Anga niukuligitigwa, "Anga nai ndapile ki kuo nilane, Shanga akingila mu usupyo nuane." Ai uligitilye ili, ga ni iti milimo ihi nai umizipilye ize atula akondeeleleka puma u ng'wandyo nua unkumbigulu. ⁴Ku iti wakondyaa kuligitya nkika a kituunga kutula luhiku nula mupungati, "Itunda ai usupilye luhiku nula mupungati mu ihi nai witumile." ⁵Hangi wakondyaa ligitya, "Shanga akingila mu usupyo nuane." ⁶Ku nsoko nanso, puma usupyo nuang'wa Itunda ikili ingi itulyo ku nsoko a ang'wi kingila, hangi puma i Aisraeli idu naza ai igulye nkani ninza kutula usupyo nuakwe shanga ai ingie nsoko a ugila lwijo. ⁷Itunda ai uikile hangi luhiku la kituunga, litangwaa, "Lelo." Nuanso ai ulongeeeye u luhiku ulu nai uligitilye nu Daudi, naiza ai uligitilye ku itungo ilipu ze yakilaa nai aligitigwe u ng'wandyo, "Lelo anga mije u luli nu lakwe, muleke kuitenda i nkolo nianyu kutula nkaku." ⁸Ku iti anga uYoshua nai uinkiiye u usupyo, Itunda shanga ai uzeeligitya migulya a luhiku lungiiza. ⁹Ku lulo ikili ukoli wikali nula usupyo nai lutanantigwe ku nsoko a antu ang'wa Itunda. ¹⁰Ku iti nu ingila mu usupyo nuang'wa Itunda ga nu ng'wenso mukola wasupya kupembelya mu ntendo niakwe, anga Itunda nai witumile mu nuanso. ¹¹Ku lulo kutule ni nsula a kingila mu usupyo uwo, iti kina waleke kutula ukoli nuikagwa mu mpyani a upiluki nai itumile. ¹²Ku ndogoelyo u lukani nulang'wa Itunda lupanga hangi lukete ngulu hangi lukete wingi kukila i mpanga ihi nikete u wigi ku biili. Hangi likinyaa ga nu kupikiila kugalanula u ung'enyi nua nNgwau ng'welu, ni nungo mu ongwe. Hangi nuluhumile kulinga i masigo a nkolo i nsula akwe. ¹³Kutuli nai kiumbilwe ni kipihile mu usu nuang'wa Itunda. Badala akwe, kila i kintu ingi kulu kuulu hangi ng'walyi ku miho a ung'wi naiza ingi kusinga kupumye u ualigwa. ¹⁴Ze yakilaa kutula nu kuhani nu mukulu nai wingie mi ilunde, uYesu Ng'wana wang'wa Itunda, ku ukamatiku kuambiile u uhuiili nuitu. ¹⁵Ku nsoko ki agila u kuhani nu mukulu naiza shanga uhumile kuhung'wa i aisa ku nsoko a unyeku nuitu, kuiti nuanso naiza ku nzila yihi watulaa ukugeng'wa anga usese, kwaala nuanso naiza mugila u mulandu. ¹⁶Ni kupembye ku ukamatiku mi ituntu nila ukulu nua ukende, iti kina kusingiilye ukende nu kulija u ukende nua ku uaiilya matungo na kusiga.

Chapter 5

¹Kuiti kila u kuhani nu mukulu, nuholanigwe kupuma mukati a antu, uholanigwe kimika badala ao mu intu ni yikigendi ni Itunda, iti wahume kupumya ku palung'wi isongelyo ni ipolya ku nsoko a milandu. ²Uhumile kipusha ku upolo ni apungu ni ikungumi ku nsoko ga nu ng'wenso mukola upilimikiigwe nu unyeku. ³Ku nsoko a ili, ukete mulimo nua kupumya isongelyo ku nsoko a milandu akwe anga nuitumaa ku milandu a antu. ⁴Hangi kutili u muntu nuiholaa ikulyo ili ku nsoko akwe mukola, kuiti badala akwe, kusinga witangwe ni Itunda, anga nai utuile uHaruni. ⁵Ga nu Kristo shanga ai wipee ikulyo u ng'wenso ku kitendisaa mukola kutula kuhani nu mukulu. Badala akwe, Itunda ai uligitilye kitalakwe, "Uewe wi ng'wana nuane, lelo natulaa ni Tata nuako." ⁶Ingi anga nuiligityaa ga nu kipatyoo ingiiza, "Uewe ingi wi kuhani kali na kali ze yakilaa i pyani ang'wa Melkizedeki. ⁷Matungo ni itungo nilakwe mu muili, ai ulompile nu kulompeela, ai umulopile Itunda ku liholi, ku nuanso nuhumile kumuguna kupuma mu nsha. Ku nsoko a utuna pihi nuakwe kung'wa Itunda, ai wigigwe. ⁸Anga itule ai watulaa ng'wana, ai wimanyisilye kija ku makani nai amagilye. ⁹Ai ukondaniigwe nu ku nzila iyi ai utendekile ku kila u muntu nu muhuiie ku nsoko a uguniki nua kali na kali. ¹⁰Ku kubagulwa ni Itunda anga Kuhani nu Mukulu ze yakilaa u ludimo nulang'wa Melkizedeki. ¹¹Ku kete idu nakuligitya kutula uYesu, kuiti ingi ikaku kumuganuila ku nsoko unyenye ingi miakata akija. ¹²Aga itule ku itungo ili aza mutakiwe kutula ang'walimu, ikili ukoli usanigwa nua muntu kumumanyisa umanyisigwa nua ng'wandyo nua ntendo nia lukani nulang'wa Itunda. Mutakiwe maele hangi shanga ludya nu lukaku. ¹³Kunsoko wihi nuing'wezaa i maele duu mugila u wizeeli mu lukani nula tai ane, kunsoko wakili mung'yinya. ¹⁴Ku ipande i lulya, ludya nu lukaku ingi ku antu niakulu, awo naza kunsoko a wizeeli nuao kutemanula i tai ane nu ubii amanyisigwe ku ulinga u uza nu ubi.

Chapter 6

¹Ku lulo, anga kuleke nai kimanyisa u ng'wandyo kutula u lukani nulang'wa Kristo, kutakiwe kutula nu ukamatiku kutunga ku ukomu, kuleke kuika hangi i kitako nika kila itunu kupuma mu milimo ni migila u upanga nu uhuiili kung'wa Itunda, ²ang'wi i kitako nika umanyisigwa nua wogigwa, nu kuaikiilya i mikono, u ukigwa mu ashi, nu ulamulwa nua kali na kali. ³Hangi ki kituma iti anga itule Itunda ukulekela. ⁴Ku nsoko shanga ihumikile ku awo naza ai aulijaa u welu u ng'wandyo, naza alulyaa i kipegwa nika kilunde, nu kuzipigwa kutula anya muhangu a Ng'wau Ng'welu, ⁵hangi naza alulyaa u uziza nua lukani nulang'wa Itunda nu ku ngulu niyi tungo nilipembilye, ⁶ni uugwa akagwa-shanga ihumikile kuasusha hangi mu wila itunu. Iki ingi ku nsoko amagilye u Ng'wana nuang'wa Itunda nkua ibiili ku ung'yenyi nuao, azemutenda kutula kiseme nika kimeli mi igalagalo. ⁷Ku nsoko i halu ni lisingiye i mbula ni ikuaa nkua ku nkua migulya akwe, hangi likapumya nkali nia kusanigwa ku awo nai itumile u mulimo mi ihalu, lisingiilya ukende kupuma kung'wa Itunda. ⁸Kuiti anga itule lipezaa mija ni mahaka, igila hangi insailo hangi likoli mu lwago nula kuzung'wa. Mpelo akwe ingi kulimiligwa. ⁹Anga itule ku utambula iti, ahumba i itu alowa, ku upeng'wa ni makani maziza natulikile unyenye ni makani natuile ugunwa. ¹⁰Ku nsoko Itunda shanga mii wiwee ga nu mulimo nuanyu nu ku ulowa nai malagiila ku nsoko a lina nilakwe, ku ili ai mua aiiye i ahuiili hangi mukili mukoli mukuaiilya ¹¹Hangi kuhumilwe nsula lukulu kina kila ung'wi anyu wahume kulagiila unyangulu wuwo wuuwo kupikiila i mpelo ku kulu kuulu nua ukamatiku. ¹²Shanga kuloilwe mutule miakata, kuiti mutule atyatiili a awo ni isalaa ilago ku nsoko a uhuiili nu ugimya. ¹³Ku ndogoelyo Itunda nai uminkiiye uAbrahamu ilago, ai ulapile ku ung'yenyi nuakwe, ku nsoko shanga ai uzeelapa ku muya wihi nukoli mukulu kukila nuanso. ¹⁴Ai uligitilye, "Kulu kuulu nika kukendepa, hangi nikawongeelya u utungwaa nuako ikilo." ¹⁵Ku nzila iyi, uAbrahamu ai usingiye iko nai ulagilwe ze yakilaa kulindiila ku ugimya. ¹⁶Ndogoelyo i ana adamu ilapa ku nuanso nukoli mukulu kukila nianso, nu kitalao i mpelo a wikilyi wihi ingi ilapo ku kumakaminkiilya. ¹⁷Itungo Itunda nai ulamue kulagiila kihenga ikilo ku asali ni ilago kunsoko isigo lakwe niziza ni shanga likailika, ai ulikaminkiiye ku ilapo. ¹⁸Ai witumile nianso iti itu ibiili ni shanga ihumile kukailika, naiza mu nianso Itunda shanga uhumile kuligitya u uteele, usese nai kumankiie u ugunwa kulije kukinyilwa kuambiila ku ngulu isigo ni li ikilwe ntongeeela itu. ¹⁹Ku kete ugimya uwu anga lukingi nu lukomo hangi nula kusanigwa ni nkolo ni itu, ukamatiku naza ukingila nkika a mukati kituli ki ipazia. ²⁰uYesu ai wingie nkika iyo anga mutongeeeli nuitu, nai wakondya kutulika kuhani nu mukulu ga i kali na kali ze yakilaa i ntendo nuang'wa Melkizedeki.

Chapter 7

¹Ai itulikile iti uMelkizedeki, mutemi nua Salemu, Kuhani nu ang'wa Itunda nukoli migulya, nai utankanile nu Abrahamu waze usukile kupuma kuabulaga i atemi nu kumukendepa. ²uAbrahamu ai uminkiiye king'wi ni ki kumi nika kila kintu nai watulaa wakihola. Lina nilakwe Melkizedeki" ndogoelyo akwe "mutemi nua tai ane" ga ni hangi "mutemi nua Salemu" naiza ingi "mutemi nua ulyuuku." ³Mugila u tata, mugila nyinya, mugila aleli, mugila ng'wandyo nua luhiku ang'wi mpelo a likalo nulakwe. Badala akwe, ukusaga kuhani nua kali na kali, anga ng'wana wang'wa Itunda⁴Itungili siga kinya iti muntu uyu nai watula mukulu. Muleli witu uAbrahamu ai uminkiiye king'wi ni ki ikumi nika intu ni iziza nai uihoile mu wikui. ⁵Ni kulu kuulu, i ndugu ang'wa Lawi nai asingiye i ofisi nia ki kuhani ai atuile ni lagiilyo kupuma mu malagiilyo kuhangulya king'wi mi ikumi kupuma ku antu, naiza ingi, kupuma ku aIsraeli auya, palung'wi ni kina i enso, ga, ingi ndugu kupuma kung'wa Abrahamu. ⁶Kuiti uMelkizedeki, naiza shanga ai wa ndugu kupuma kung'wa Lawi, ai usingiye king'wi ni kikumi kupuma kung'wa Abrahamu, nu kumukendepa, nuanso nai ukete ilago. ⁷Pang'wanso shanga ihitilwe kina u muntu nu muniino wikendepwa nu Mukulu. ⁸Ku ikani ili u muntu nuisingiilya king'wi ni ki kumi ukusha luhiku lung'wi, kuiti ku ikani lingiiza ung'wi nai usingiye king'wi ni ki kumi kung'wa Abrahamu ikaganulwa anga nuikiie. ⁹Nu ku mpyani a kutambula, uLawi ai usingiye king'wi ni ki kumi, ai usukiye ga ni king'wi ni kikumi kung'wa Abrahamu, ¹⁰ku nsoko uLawi ai ukoli mu itundulu niang'wa Tata nuakwe uAbrahamu itungo uMelkizedeki nai uguganile nu Abrahamu. ¹¹Itungili anga ukondaniili ai uhumikile kukiila mu ukuhani nuang'wa Lawi, [itigwa pihi akwe antu isingiilya ilagiilyo], ai ikoli nsula ki ikilo kung'wa kuhani mungiiza kunyansuka ze yakilaa i ntendo ang'wa Melkizedeki, hangi shanga kitangwa ze yakilaa uzipiiligwa nuang'wa Haruni? ¹²Ku lulo u ukuhani anga ukailike, kutili i nsoko ilagiilyo ni lyenso kukailika. ¹³Kung'wa ung'wi naiza i makani aya ai atambuwe kutula ndugu ingiiza, kupuma kitalakwe kutili nai witumie pa kizindaalo. ¹⁴Itungili ingi ng'walyi kina uMukulu nuitu ai upumie mu uYuda, ndugu naiza uMusa shanga ai utee kutula akuhani. ¹⁵Hangi aya ni kuuligitya ingi kihenga lukulu anga itule u kuhani mungiiza wikapumila ku mpyani ang'wa Melkizedeki. ¹⁶uKuhani uyu nu mupya shanga ug'wi naiza watulaa kuhani migulya a kitako ni ka magiilyo na akigendi nu utuugwa nua antu, kuiti mu kitako nika ngulu nia likalo ni shanga luhumikile kugazika. ¹⁷Iti gwa u ukilisigwa uku kukiila kutula nuanso; "Uewe ingi wi kuhani kali na kali ze yakilaa i ntendo ang'wa Melkizedeki." ¹⁸Ku nsoko ilagiilyo nai litongee ai liikilwe ku mpelo ku nsoko ai latulaa iementaalu hangi shanga lizipie. ¹⁹Iti gwa ilagiilyo shanga ai kintu ki kondaniie, Kwaala, ai ukoli ukamatiku uziza ku nuanso kuu muhumbeela Itunda. ²⁰Nu ukamatiku uwu nu uziza shanga ukupumila ze tile kuligitilya ilapo, ku ili i akuhani ni angiiiza shanga ai ahoile ilapo lihi. ²¹Kuiti Itunda ai uhoile ilapo itungo nai uligitilye kutula uYesu, "Mukulu ulapile hangi shanga ukukaila i masigo akwe," u ewe ingi wi kuhani i kali na kali." ²²Ku ili ga nu Yesu uzile kutula wilihwa nu ilagiilyo nili bahu. ²³Ku kulu kuulu, i nsha igilya i akuhani kuailyaa i kali na kali. Iyi ingi ku nsoko ai akoli i Akuhani idu, ung'wi ze kukilaa u muya. ²⁴Kuiti ku nsoko uYesu wikii i kali na kali, u kuhani nuakwe shanga wikailika. ²⁵Ku lulo ga nu ng'wenso uhumikile kutula ukondaniili ku kondaniilya kuaguniilya nia kumuhumbeela Itunda kukiila kitalakwe, ku nsoko nuanso wikiie itungo lihi wazelompa ku nsoko ao. ²⁶Ku lulo ukuhani nu mukulu nua mpyani iyi utakiwe kitaitu. Ni mugila u mulandu, igazo, ng'welu, nubaguwe kupuma ku anyu milandu, hangi watulaa migulya kukila ilunde. ²⁷Nuanso ai mugila anga nsula, mpyani a akuhani ni akulu, kupumya ipolya kila luhiku, hanza ku mulandu nuakwe mukola, ni panyambele ku milandu a antu. Ai witumile iti nkua ing'wi ku ihi, nai wipumilye u ng'wenso mukola. ²⁸Ku ilagiilyo wiaholaa antu nia nementaalu kutula akuhani ni akulu, kuiti lukani nu li lapo, nai luzile ze yakilaa ilagiilyo, ai umuhoile ung'wana, nai umuikile kutula mukaminkiilu i kali na kali.

Chapter 8

¹Itungili ikani naiza kuulitambula ingi ili; kukete u kuhani nu mukulu nai wikie pihi mu mukono nua kigoha nu ituntu ni la ngulu ki Ilunde. ²Nuanso ingi munyamulimo mu kianza ki kelu, kitala nika tai naiza uMukulu ukiikile, shanga muntu wihi nuakusha³Ku ndogoelyo kila ukuhani nu mukulu wiikwa kupumya isongelyo ni ipolya; ku lulo ingi kulinja kutula ni kintu nika kupumya. ⁴Itungili anga uKristo ai watulaa migulya ihi, nuanso shanga ai uzeetula kuhani ikilo pang'wanso. Ku nsoko ai atula akondyaa awo nai apumyaa i ipegwa kuniganiila ni lagiilyo. ⁵Ai aaiye kintu naiza katulaa mbugulu hangi mululi nua intu nia kilunde, kuniganiila uMusa nai uhuguigwe ni Itunda matungo nai utakile kuzenga i kitala. "Ihenge" Itunda wakaligitya, "kina zipya kila i kintu kuniganiila ni mpyani naza ulagiwe migulya mulugulu."⁶Kuiti itungili uKristo usingiye u uaiilya bahu ikilo ku nsoko nuanso ga ingi muhungi nu i lagiilyo ni ziza, naiza lakondyaa kukaminkiligwa ku lagiilyo niza. ⁷Iti gwa anga lagiilyo nila ng'wandyo ai lihite kutula ni gazo, uugwa shanga ai izeetula ni nsula kuduma lagiilyo nila ka biili.⁸Ku nsoko itungo Itunda nai ulingile i magazo ku antu ai uligitilye, "Goza, mahiku apembilye, 'uligitilye Mukulu, itungo ni nikazipya lagiilyo nipyala palung'wi ni ito nila Israeli, ni ito nilang'wa Yuda. ⁹Shanga likatula anga lagiilyo nainzipilye ni a tata ao mahiku naiza niahoile ku mukono kuatonga kupua mihi a Misri. Ku nsoko shanga ai alongolekile lagiilyo nilane, nu nene shanga ai niakee hangi,' wiligitya Mukulu.¹⁰Ku nsoko ili lilo ilago nikazipya ku ito nilang'wa Israeli ze akila i mahiku nanso,' uligitilye uMukulu. 'nikaika lagiilyo nilane mu masigo ao, hangi nika makilisa mu nkolo niao. Nikatula ni Itunda wao, ni enso akutula antu ane.¹¹Shanga ikimanyisa kila ung'wi nu munyakisali nuakwe, hangi kila ung'wi nu munyandugu, nuakwe, wazelingitya, "Mumanye uMukulu," itigwa ihi akumanya unene, kupuma muniino kupikiila nu mukulu ao. ¹²Uugwa nikalagiila u ukende ku ntendo niao ni ngila i tai ane, hangi shanga nika kimbukiilya i milandu ao hangi."¹³Ku ligitya "Ngeni," ulizipilye lagiilyo nila ng'wandyo kutula ikulu kulu. Hangi nilanso naiza ulitanantilye kutula ikulu kulu likoli likondaniile kulimila.

Chapter 9

¹Itungili ga ni lagiilyo nila ng'wandyo ai likete ipatyo mi ikumbiko apa mihi ni ntendo ni yi ipolya. ²Kuiti mu kitala ai kikoli i shumba kizipiigwe, shumba nika kunzi, ai kitangilwe kianza ni pelu. Mu lyoma ili ai kikoli ni shangato nika lumuli, meza ni mikate ni akambya. ³Nu ku kituli ni ki pazia ni la kabiili ai kikoli ni shumba kiuya, ai kitangilwe kelu ikilo. Ai limoli ni itekeelo ni lipolya kutunkiilya u uvumba. ⁴Ai likoli ga ni isandiko nili ilago, naiza latulaa lizepingwe ku zahabu ntili. Mukati akwe ai likoli ni bakuli nila zahabu likete i mana, mulanga nuang'wa Haruni nai wategetaa i matutu, nayo i mabada na magwe na amalagiilyo. ⁵Migulya isandiko ni lilago maluli a maserafi nia welu akunikie i manana ao ntongeela i ituntu nila ulamulwa, naiiza ku itungili shanga kuhumile kuganula mu kati. ⁶Ze yakilaa i intu izi iti kutula yakondyaa kuzipiiligwa, I Akuhani ku ntendo ingilaa ku shumba nika kunzi ni ka kitala kupumya u uaiilya nuao. ⁷Kuiti u kuhani nu mukulu wingilaa i shumba iko nika ka biili wing'wene nkua ing'wi kila ng'waka, hangi shanga kuleka kupumya ipolya ku nsoko a ung'yenyi, ni milandu a antu naza itumile ize shanga asigiie. ⁸Ng'wau Ng'welu wi kuiila kina, inzila na kianza ni kelu ikilo ikili ku kunukulwa ku iti i kitala iko nika ng'wandyo kikili kimikile. ⁹Iki ingi kilingasiilyo ni ki tungo ili ni litungili. Yihi isongelyo ni ipolya naiiza ipumigwa itungili shanga ihumile kukondaniilya i nsula a munyakipolya. ¹⁰Ingi ndya ni ing'wegwa ying'wene ihanguuwe mu mpyani a ntendo ni yikumbiko nila kioja. Yihi izi ai yatulaa ntendo nia muili nai yatulaa izipeigwe kupikiila lipike ilagiilyo ni iziila nilikaikwe pa kianza ni kakwe. ¹¹uKristo ai uzile anga kuhani nu mukulu nua makani ni maziza naiza azilee. kukiila ukulu nu ukondaniili nua kitala kikulu naiza shanga kizipigwe ku mikono a antu, naiza shanga nua unkumbigulu uwu nai u umbilwe. ¹²Ai yatulaa shanga ku sakami a mbuli nu mudama, ila ku sakami akwe mukola kina uKristo ai wingie nkika ni nzelu ikilo nkua ing'wi ku kila ung'wi nu ku kuiila u uguniki nuitu nua kali na kali. ¹³Anga ize ku sakami a mbuli ni amu zagamba nu kuminzilwa ku mau a mudama mu awo ni shanga elu nai abaguwe kung'wa Itunda nu kuzipya i miili ao melu, ¹⁴itii shanga ikilo itungili isakami naiza kukiila Ng'wau Ng'welu nua kali na kali ai wipumile u mukola bila kinkwaatya kung'wa Itunda, ku oja i masigo itu kupuma mu ntendo ni yikule kumuaiilya Itunda ni mupanga? ¹⁵Ku nsoko yiyo, uKristo ingi mutuung'wa nui ilagiilyo ni iziila. Iyi yiyo nsoko i nsha a alekee ilyuuku ihi ni aile i ilago nila ng'wandyo kupuma mu utumuli nua milandu ao, iti kina ihi nazaitangilwe ni Itunda ahume kusingiilya ilago nila usali nuao nua kali na kali. ¹⁶Anga ize likoli ilago ni likiee, ingi kusinja kukaminkiligwa ku nsha a muntu uyo nai ulizipilye. ¹⁷Ku iti ilago litulaa ni ngulu kianza ni kikupumila u ubulagwi, ku nsoko kutili ingulu itungo munya kulizipya anga watule ukikie. ¹⁸Ga ni iti gwa shanga lilo ilago nila ng'wandyo ai latulaa laikwa ze tili isakami. ¹⁹Matungo uMusa nai watulaa wapumyaa kila ilagiilyo nila malagiilyo ku antu ihi, ai uhoile isakami a ng'ombe ni mbuli, palung'wi ni mazi, mukako nu ukauku, ni hisopo, nu kuaminzila i gombo ikola i antu ihi. ²⁰Uugwa ai uligitilye, "Iyi ingi sakami ilago naiza Itunda uminkiiye ilagiilyo kitalanyu." ²¹Ku mpyani yiyoo yiiyo, ai umiminzie i sakami migulya a kitala ni iseme yihi nai itumiwe ku u aiilya nua ukuhani. ²²Hangi kuniganiila ni malagiilyo, pakupi kila ikintu kikeligwa ku sakami. shanga kuhunula isakami kutili ulekelwa. ²³Ku lulo ai ituile kusinja kina u miluli nua intu nia kilunde kusinja yeligwe ku ili ipolya nila ikali. Ga ni iti, i intu nia kilunde ikola itakiwe keligwa ku ipolya nila bahu ikilo. ²⁴Ku iti uKristo shanga ai wingie mu kianza ni kelu lukulu nai kizipigwe ni mikono, naiza ingi mululi nua intu kulu kuulu. Badala akwe ai wingie kilunde ikola, kianza naiiza itungili ukoli ntongeela a usu nuang'wa Itunda ku nsoko itu. ²⁵Shanga ai wingie uko ku nsoko akwe nkua ku nkua, anga nuitumaa u kuhani nu mukulu, naiiza wingilaa i kianza ni kelu ikilo ng'waka ze yakilaa ng'waka palung'wi ni sakami a muya, ²⁶anga ize iyo ai tai, uugwa aza izeetula kusinja kitalakwe kagigwa nkua idu ikilo puma u ng'wandyo nua unkumbigulu. Kuiti itungili ingi nkua ing'wi kupikiila i mpelo a myaka nai wikunukue kuuheja u mulandu ku ipolya ni lakwe mukola. ²⁷Anga ni yili ku kila muntu kusha nkua ing'wi, hangi ze yakilaa nianso wipembyaa ulamulwa, ²⁸uugwa iti uKristo nu ng'wenso naiiza ai upumigwe nkua ing'wi kumiheja i milandu a idu, ukupumila nkua aka biili, shanga ku isigo nila kagila i milandu, ila ku ugunwa ku awo ni amusumbiye ku nsula.

Chapter 10

¹Ku iti malagiilyo ingi mululi nua makani ni maziza napembilye, shanga ayo naile kulu kuulu. Malagiilyo nangaluu shanga ihumile kua kondaniilya awo naza akumuhumbeela Itunda ku nzila i ipolya lilo liilo naza i akuhani nai alongolekile kupumya ng'waka ze yakilaa ng'waka. ²Ang'wi shanga uu mapolya nanso shanga ai azeze huma kukilaga kupumigwa? Ku ki nsaasha ni kanso ni ipolyaa, anga atule eligwaa nkua ing'wi, shanga ai azeetula nu ulingi ikilo nua milandu. ³Ila mi ipolya nilanso ukoli ukimbukiilyi nua milandu nai itumilwe ng'waka ze yakilaa ng'waka. ⁴Ku nsoko shanga ihumikile ku sakami a amuzagamba ni mbuli kumiheja i milandu. ⁵Itungo uKristo nai uzile mihi, ai uligitilye, "Shanga ai muhumilwe nsula a masongelyo ang'wi mapolya, badala akwe, ai muzipiye u muili ku nsoko ane. ⁶Shanga ai mutuile ni nsailo mu masongelyo ihi na kulimiligwa ang'wi ipolya ku nsoko a milandu. ⁷Hangi ai ndigitilye, "Ihenge, apa kituma ulowa nuako, Itunda, anga nai ikilisigwe kuntula unene mu mbugulu. ⁸Ai uligitilye anga nai iligitigwe apo pigulya; "Shanga ai muhumilwe nsula ipolya, masongelyo, ang'wi ipolya nila kulimiligwa ku nsoko a milandu, ang'wi shanga ai wihengile iloeelya mu kati akwe" Ipolya naiza lipumigwe kuniganiila ni malagiilyo. ⁹Uu gwa ai uligitilye, Ihenge, nkoli papa kituma ulowa nuako." Uikile ku mpelo i ntendo niyatulaa ya ng'wandyo iti kukaminkiiya izo nia kabiili. ¹⁰Mu ntendo nia kabiili, kakondyaa bagulwa kung'wa Itunda ku ulowa nuakwe kukiila kipumya ku muili nuang'wa Yesu Kristo nkua ing'wi ku matungo ihi. ¹¹Ingi tai, kila kuhani wimikaa kuailya luhiku ku luhiku, wazepumya ipolya lilo liilo, naiiza, ku yihi, nangaluu shanga ai izeehuma kumiheja i milandu. ¹²Kuiti ze yakilaa u Kristo kupumya i ipolya nkua ing'wi ku milandu kali ihi, ai wikie mukono nua kigoha nuang'wa Itunda, ¹³wazeulindiie kupikiila i alugu akwe aikwe pihi nu kuzipigwa ituntu ku nsoko a migulu akwe. ¹⁴Ku nsoko ku nzila a upumigwa ung'wi wa akondaniilya ikali na kali awo naza abagulwa ni Itunda. ¹⁵Nu Ng'wau Ng'welu ga wikuilaa kitait. Ku nsoko wiligitya hanza, ¹⁶"Ili ingi ilago ni inkazipya palung'wi ni enso ze yakilaa i mahiku nanso; wiligityaa u Mukulu; nikaika i malagiilyo ane mukati a nkolo niao, hangi nikamakilisa mu mahala ao." ¹⁷Uu gwa ai uligitilye, "Shanga ikamikimbukiilya hangi i milandu ni ntendo niao ni ikule. ¹⁸Itungili i kianza nu ukoli u ulekelwa ku awa, kutili hangi ipolya lihi ku nsoko a milandu. ¹⁹Ku lulo, anyandugu, kukete ukamatiku nua kingila i kianza ni kelu ikilo ku sakami ang'wa Yesu. ²⁰Nanso ingi nzila naiza umilugue ku nsoko itu ku nzila a muili nuakwe, mpya hangi mpanga nikiie mu pazia. ²¹Nu ku nsoko kukete ukuhani nu mukulu migulya ito ni lang'wa Itunda, ²²nu kumuhumbeele ni nkolo a tai mu ukondaniili nua kulu kuulu nua uhuili kize kukete ni nkolo ni iminziwe uwelu kupuma ugazanja nua masigo nu kutula ni miili itu nogigwe ku mazi ni melu. ²³Uu gwa kuambiile ku ukomu mu wila itunu nua ukamatiku nua usumbiilya nuitu, shanga kupiluka, ku nsoko Itunda nulagile ingi muhuili. ²⁴Ni kukili nkiile kusiganiilya kinya uli kuumusamiilya kila ung'wi kulowa ni ku ntendo ni nziza. ²⁵Ni kuleke kilundiila palung'wi, anga ni itumaa niangiiza' Badala akwe, kisamiilya kila ung'wi ikilo ni kilo, anga nimukihenga u luhiku lahumbeela. ²⁶Anga kituma masue kulongoleka kituma i milandu ze yakilaa kutula kasingiilya u umanyi nua ntai, Ipolya i lulya nila milandu shanga likusigiila hangi. ²⁷Badala akwe, likoli isumbiilyo ling'wene nila ulamulwa nua witumbi, nu utaki nua moto naza ukualimilya i alugu ni ang'wa Itunda. ²⁸Wihi naiza umahitile i malagiilyo ang'wa Musa wikuzaa bila ukende ntongeela a ukuiili nua akuili a biili ang'wi a taatu. ²⁹ngele kii ikilo naupisiiligwa usigile kimutuile kila ung'wi naiza umumeile u ng'wana wang'wa Itunda, wihi numitendee i sakami i lango anga kintu ni shanga kelu, sakami naza ku nyenso ai umiikile ukuligwa kung'wa Itunda - wihi naiza umutukie u ng'wau ng'welu nua kende? ³⁰Ku nsoko kulingile naiza uligitilye, "Ikuo ingi lane, nikasukiilya." Ni hangi, "Mukulu ukualamula i antu akwe." ³¹Ingi ikani nila kutumba muntu kugwila mu mikono ang'wa Itunda ni mupanga! ³²Kuiti kimbukiilya i mahiku nakilaa, ze yakilaa kuikilwa mu welu, ingi kinya uli ai muhumile kugimya uwai nu utaki. ³³Ai matulaa maikwa kihenga mu usenswi nua ituki nu lwago, hangi ai matulaa anya muhangu ni awo niakiie u lwago anga nulanso. ³⁴Ku nsoko ai matulaa ni nkolo a iaisa ku awo nai atulaaa atungwa, hangi ai musingiye ku ulowa u upisiiligwa nu isalo nilanyu, muze mulingile kina unyenye akola ai matulaa nu usali wibahu hangi nua kikiie kali na kali. ³⁵Ku lulo leki ku ugumi u ukamatiku nuanyu, nu ukete isongelyo ikulu. ³⁶Ku nsoko muloilwe ugimya, iti kina mulije kusingiilya naiiza Itunda ukilagile, ze yakilaa kutula makondyaa kituma u ulowa nuakwe. ³⁷Ku nsoko ze yakilaa itungo iniino, ung'wi upembilye, uzile i ikulu kuulu hangi shanga ukutinia. ³⁸"Munya tai ane nuane ukikie ku uhuili. Anga ize ukusuka kinyuma, shanga kuloeeligwa nu ng'wenso." ³⁹Kuiti usese shanga anga awo ni isukaa kinyuma ku kulimila. Badala akwe, usese ingi ang'wi a awo ni kukete u uhuili nua kuisunja i nkolo itu.

Chapter 11

¹Itungili u uhuili ingi kulu kuulu nukete u muntu itungo nu sumbiye i kintu ka kituunga ku ukamatiku. Ingi kulu kuulu a kintu naiiza ikili kigeeleka. ²Ku nsoko iyi i isekulu itu ai akaminkie ku uhuili nuao. ³Ku uhuili kulingile kina u unkumbigulu ai u umbilwe ku ilagiilyo nilang'wa Itunda, iti kina iko ni ki kigela shanga ai kizipigwe kupumiila ni intu naiiza ai yatulaa yukigeeleka. ⁴Ai ituile ku nsoko a uhuili kina uHabili ai umupumiiye Itunda ipolya nila kuzipila kukila nai witumile uKaini. Ai ituile ku nsoko iyi kina ai ulumbiigwe kutula muya tai ane. Itunda ai umulumbiye ku nsoko a masongelyo nai umaletile. Ku nsoko nanso, uHabili wakili witambuaa, anga ize wakulee. ⁵Ai ituile ku uhuili kina uEnoko ai uhoilwe migulya hangi shanga aiwihengile insha. "Shanga ai wigeekile, ku nsoko Itunda ai umuhoile" Ku nianso ai iganuwe migulya akwe kina ai umuloeeye Itunda ze yakilaa kuholwa migulya. ⁶Anga ize kutili u uhuili shanga ihumikile kumuloeelya Itunda, ku nsoko nupembilye kung'wa Itunda kusinja wahuile kina Itunda wikiie ni kina wi inkiilya isongelyo awo ni imudumaa. ⁷Ai ituile ingi ku uhuili kina uNuhu, waze uhuguwe ni Itunda kutulinkana ni makani naiza shanga ai atuile igeeekile, ku ikulyo nila kinya Itunda ai uzipilye i safina ku nsoko a kuliguna i to nilakwe. Ku kituma iti, ai uulamue u unkumbigulu nu kutula musali nua tai ane naiiza ipembyaa kukiila uhuili. ⁸Ai ituile ingi ku u uhuili kina uIbrahimu, nai witangilwe ai wigulye nu kulongola kai utakiwe kusingiilya aga usali. Ai upumile shanga waze ulingile kianza kii nai watuaa ulongoe. ⁹Ai ituile ku u uhuili kina ai wikie mihi ilago anga muziila. Ai wikie mu nsalamida palung'wi nu Isaka nu Yakobo, asali auya ni ilago lilo liilo. ¹⁰Iki ingi ku nsoko ai usumbiye ku kilija i kisali naza u munya ku kisiga nu muzengi nuakwe ai uzeetula Itunda. ¹¹Ai ituile ingi ku uhuili kina uIbrahimu, nu Sara mukola, ai asingiye i ngulu nia kuusha i miligo anga itule ai atulaa anyampala lukulu, ku nsoko ai amuine Itunda kina muhuili, nai iza ualagile ng'wana nua kigoha. ¹²Ku lulo ga nu kupuma ku muntu uyu nu ng'wi nai iza watuile uhumbie kusha akatugwa ana ni shanga akualigwa. Ai atuile idu anga i nzota nia kilunde hangi idu anga i nkuku nia mahalu mu nshemba a luzi. ¹³Awa ihi ai akule mu uhuili ze shanga asingiye ilago, Kwaala, aze atulaa ihenga nu ku ihumbeela ku kahelu, ai alapile kina ai atulaa aziila hangi ahumi migulya ihi. ¹⁴Ku awo ni iligitya i makani anga aya i ikaa kihenga kina idumaa ihi ao agozo. ¹⁵Ku tai, anga ai atuile akusigiila ihi nai iza apembeeye, ai azeetula ni lyoma nila ku sukinkania. ¹⁶Kuiti anga ni yili, amihumiwe nsula ihi ni ibahu, nai iza, ingi a kinyilunde. Ku lulo Itunda shanga wihung'waa i minyala kitangwaa Itunda nuao, ku nsoko uzipiye kisali ku nsoko ao. ¹⁷Ai ituile ingi ku uhuili kina uIbrahimu ze yakilaa kugeng'wa, ai umupumilye uIsaka, Ugwa, ingi ng'wenso nai iza ai usingiye ku ulowa ilago, ai umupumilye u ng'wana nuakwe nuing'wene, ¹⁸nai iza migulya akwe itambuwe, "Kupuma kung'wa Isaka utuugwa nuako ukitangwa." ¹⁹uIbrahimu ai ulingile kina Itunda ai ukete u uhumi nua kumuusha uIsaka kupuma ku ashi, hangi ku kutambula ku ntambu a maluli, ai umusingiye. ²⁰Ai ituile ingi ku uhuili kina uIsaka ai umukendepile uYakobo nu Esau kutulika makani napembilye. ²¹Ai ituile ingi ku uhuili kina uYakobo nai wakatula mu hali a kusha, ai uakendepile kila ung'wi nua ana ang'wa Yusufu. uYakobo akipolya, waze wipantamiye migulya a mulanga nuakwe. ²²Ai ituile ingi ku uhuili kina uYusufu itungo nilakwe nila mpelo nai lihumbiye, ai utambue migulya a kupuma ku ana a Israeli ku Misri nu kualagiilya kuhola palung'wi ni enso i makupa akwe. ²³Ai ituile ingi ku uhuili kina uMusa, nai wakatugwa, ai upihilwe ku myeli itaatu ni aleli akwe ku nsoko ai amihengile kina ng'wana mudabu nai watula muziza, hangi shanga ai atumbilwe ni ilagiilyo nila mutemi. ²⁴Ai ituile ingi ku uhuili kina uMusa, nai wakatula muntu mitunja, ai uhitile kitangwaa ng'wana nuang'wa munaanso wang'wa Farao. ²⁵Badala akwe, ai usague kihanguila mu lwago palung'wi ni antu ang'wa Itunda badala a kiloa u usambo nua milandu ki itungo. ²⁶Ai usigile i minyala a kumutyata uKristo kutula ingi ukamatiku ukulu kukila i matulyo a ku Misri kunsoko ai ukunkue i miho akwe mi isongelyo ni litungo nilakwe nilipembilye. ²⁷Ai ituile ingi ku uhuili kina uMusa ai upumile ku Misri. Shanga ai witumbile ku ikuo nila mutemi, ku nsoko ai ugimilye kugoa kung'wa ni shanga wigelaa. ²⁸Ai ituile ingi ku uhuili kina ai umiambile i pasaka nu kuminzila i sakami, iti kina u muganzanja nua mutuugwa nua ng'wandyo waleke kuhuma kuakumpya i atuugwa ang'wandyo nia kigoha nia Israeli. ²⁹Ai ituile ingi ku uhuili kina ai akiile mu luzi nula shamu anga mihi ni nyumu. Matungo i Misri nai agemile kukila, ai amiilwe. ³⁰Ai ituile ingi ku uhuili kina ikiligo nila Yeriko ai ligwie pihi, ze yakilaa kulipilima ku mahiku mupungati. ³¹Ai ituile ingi ku uhuili kina uRahabu uyo u musambo shanga ai ulimie palung'wi nawo naza shanga ai atuile a lwijo, ku nsoko ai watulaa waasingiilya i apuka nkani nu kuaika iziza. ³²Hangi ndigitye ntuni ikilo? Ndogoelyo i tungo shanga likondaniye kuganula nang'wa Gigeoni, Baraka, Samsoni, Yeftha, Daudi, Samweli, hangi nia anyakidagu, ³³naza kukiila uhuili ai ai kiiye i ntemi, ai itumile i tai ane, hangi akalisingiilya ilago. Ai amagiye i malangu a mahimba, ³⁴ai alimisilye i ngulu nia moto, ai ahugile i nsonge nia mpanga, ai agunilwe kupuma mu ndwala, ai atulaa akomoli mu wikui, hangi ai asakilye i madale a aziila kumanka. ³⁵Asungu ai asingiye i ashi ao ku nzila a u ukigwa. Auya ai agigwe, shanga akugomba kulekwa ilyuuku iti kina ahume kulija u wiziili nua u ukigwa nui bahu ikilo. ³⁶Auya ai agigwe

ku usenswi nu kukuwa, ee, ga nu ku utungwa nu kuikwa mu kadulumu. ³⁷ Ai atulangilwe magwe. Ai adumuwe ku ipande nia misumeno. Ai abulagilwe ku mpanga. Ai alongoe ku ipalatu nia nkolo ni ipalatu nia mbuli ai atulaa inzi, aze alongolekile mu uwai hangi aze tendeelwa i mabi. ³⁸ (nai iza u unkumbigulu shanga ai utakiwe kutula nu wenso), azeyunguya mihaka, mu malugulu, mu makulungu, mu makombo a mu mahalu. ³⁹ Anga itule antu ihi awa ai agombilwe nu Itunda ku nsoko a uhuiili nuao, shanga ai asingiye nai ukilagile. ⁴⁰ Itunda ai utongee kuinkiilya i kintu ni kibahu, iti kina shanga sese nai kuzeehuma kukondeeligwa.

Chapter 12

¹Ku lulo, ku nsoko kupilimikiigwe ni ilunde ikulu nila ahuili, ni kugume kila ikintu ni kikuhamiye palung'wi ni milandu nai iza ikugilinkiiye ku upepee. Kukue i ntambo ku usumbiilo mu wikilyi nai uikilwe ntongeela itu.

²Kumatunje i miho itu kung'wa Yesu, ni mandiiyi hangi munya kukondeelya u uhuili nuitu, na iza ku nsoko a ulowa nu uikilwe ntongeela akwe ai uugimiiye ikonta nila mpaga, waze umeile i minyala akwe, hangi wakikie pihi a mukono nua kigoha nua ituntu ni likulyo nilang'wa Itunda.

³Ndогоelyo musigiili nuanso nai ugimilye i makani i ikuo kupuma ku anya milandu, kungwaakwe mukola iti kina muleke kukatala ang'wi kusha kisha mukanka inkolo nianyu.

⁴Mukili kunyomeka ang'wi kagisha muzikilya nu mulandu ngele a kuulwa i sakami.

⁵Hangi miilwe uko kukinyilwa i nkolo naiza imutungilye anga ana a kigoha; "Ng'waane, leka kumahola ku upepee i masukiilo a Mukulu, ang'wi muleke kuhung'wa ukata ni mukuhuguligwa nu ng'wenso."

⁶Ku nsoko uMukulu wimusushaa wihi nai iza umuloilwe, nu kumupisiilya kila u ng'wana nai iza wimusingiilya.

⁷Gigimilya i mageng'wa anga kusukilwa. Itunda witumilwa nu nyenye anga nuitumilwaa ni ana, ndогоelyo ingi ng'wana nu uli nai iza u tata nuakwe shanga uhumile kumususha?

⁸Kuiti anga ize kutili kusukigwa, kai iza usese kihi kuhanguie, iti gwa unyenye ingi mia kibudu hangi shanga ana akwe.

⁹Ikilo nila yihi, ai kukete i a tata itu nia kinyihi nai aku ususha, hangi ai kuakuiye. Itii shanga ikutakile ga ni ikilo kumukulya uTata nua kinkolo nu kikiye?

¹⁰Ku kulu kuulu atata itu ai akupisiye ku myaka misheenyu anga nai yigeelekile iziza kitalao, kuiti Itunda shanga wikupisiilya ku nsailo itu iti kihanguile u welu nuakwe.

¹¹Kutuli upisiiligwa nu uloeeye ku itungo nilanso. Witulaa nu uwai. Ga ni iti, panyambele witugaa nkali nia ulyuuku nua elu a nkolo ku awo nai amanyisigwe ni menso.

¹²Ku lulo nyansuli i mikono anyu ni itoile nu kutenda i malu anyu ni imbyoto kutula akete ingulu hangi; ¹³gooli u ukiilo nua upambatilyo nuanyu, iti kina wihi nuaile mulema shanga ukutongwa mu ulimili kuiti waliye kugunika.

¹⁴Dumiili u ulyuuku ni antu ihi, ga nu welu nai anga ize shanga wuwo kutili nuikamihenga uMukulu.

¹⁵Mutule miakendegeeli iti kina waleke kutula ukoli nuikabagulwa kuli nu ukende nuang'wa Itunda, ni kina lileke kupembya itina ila uwai nilikategeta nu kusasha u lwago nu kupiula idu.

¹⁶Ihengi kina kutili u ugoolya ang'wi muntu nishanga ng'welu anga u Esau, nai iza ku nsoko a uyi ung'wi ai uguiye itai akwe na utuugwa.

¹⁷Ku nsoko mulingile kina panyambele, nai uhumilwe i nsula a kusala u ukende, ai uhitilwe, ku nsoko shanga ai uligilye i lyoma nila kila itunu palung'wi nu tata nuakwe, ga ni iti ai udumila nangaluu ku liholi.

¹⁸Ku nsoko shanga ai muzile mu lugulu naza uhumile ku kumpigwa, Lugulu nu wakie u moto, kiti, kihumya ukata nu kimpupu.

¹⁹Shanga ai mupembilye ku nduli nia akinembu, ang'wi ku makani napembeeye mu nduli nai iza isakilye kila niigulye aleke kulompa kihi kuligitigwa ni enso kitalao.

²⁰Ku nsoko shanga ai ahumile kugimya iko nai kilamuwe; "Anga itule ga ni kikali ni kikumpya u lugulu kikuwe ku magwe."

²¹Nika kitumba ikilo nai wihengile uMusa ai uligitilye, "Nitumbaa nangaluu ngele a kukagata."

²²Badala akwe, muzile mulugulu nula Sayuni nu mu kisali ni kang'wi Itunda ni mupanga, Yerusalemu na kilunde, nu ku a malaika magana a nzogu ikumi nia kuina.

²³Muzile mu milundo nua atugwaa ang'wandyo ihi nai asagiie kilunde, kung'wa Itunda ni mulamuli nua ihi, nu ku nkolo nia elu naza akondaniiligwa.

²⁴Muzile kung'wa Yesu ni muhungi nu ilago niziila, nu kusakami nai iminzilwe nai iza iganulwa iziza ikilo kukila i sakami ang'wa Habili.

²⁵Goza kina uleke kumuhita ung'wi nai iza wiligitya. Ku nsoko anga ize shanga ahugile nai amuhugile ung'wi nai uahugue mi ihi, ku kulu kuulu shanga ku uhuga anga itule kupiluka kuli kupuma kung'wa uyo nui kuhugula kupuma kilunde.

²⁶Ku itungo nilanso u luli nulakwe ai ligigwe mihi. Kuiti itungili ulagile nu kutambula, "Ikili nkua ingiiza hangi shanga kuhingisa ihi ing'wene duu, ila ni ilunde ga."

²⁷Makani aya, "Nkua ing'wi hangi," ikulagiila kulimiligwa ku intu izo ni ikagatigwa, izi ingi, intu izo nai iza iumbilwe, iti kina intu izo nishanga i kagatigwa isagiile.

²⁸Ku lulo, kusingiilye u utemi naiza shanga wikagatigwa, kiloeelye mu hali a kumukulya Itunda ku kumugomba palung'wi nu kutuna pihi mu ikulyo.

²⁹Ku ndогоelyo Itunda nuitu ingi moto nuiliza.

Chapter 13

¹Ugwa ulowa nua kinyandugu nu ulongoleke. ²Muleke kiwa kuasingiilya ia ziila, ndogoelyo ku kituma iti, ang'wi a asingiye i amalaika ize shanga alingile. ³Kimbukiilya ihi niamoli mu kadulumu, anga kina ai mukoli nienso kuko palung'wi ni enso, hangi anga ize i miili anyu ai itendilwe anga enso. ⁴Ugwa witeni nu ukuligwe ni ihi nu ulili nua witini nu uzipigwe kutula uziza, ku ndogoelyo Itunda ukualamula i asambo ni agoolya. ⁵Ugwa inzila nianyu nia wikalo itule ndyuuku mu ulowa nua mpia, Mutule meikuti mu intu ni muikete, kuiti Itunda mukola ai uligitilye, "Shanga kumuleka unyenye nangaluu, ang'wi kumugumaniilya unyenye." ⁶Ugwa kikute iti kuligitye ku ukamatiku, "uMukulu ingi muaiilya nuane; Shanga kitumba. uNg'wana Adamu uhumile kuntendeela ntuni?" ⁷Asigiili awo nai amutongile, awo nai aligitilye u lukani nulang'wa Itunda kitalanyu, hangi kimbukiilya i mapumilo a ngendo niao; Tyatishi u uhuili nuao. ⁸uYesu Kristo ingi ng'wenso igulo, lelo, hangi ga ni kali na kali. ⁹Uleke kutongeelwa nu umanyisigwa nui kuli kuli nua kiziila kuiti ingi iziza kina inkolo izengwe ku ukende, hangi shanga ku malagiilyo kutula ndya nanso shanga aku a aiilya awo ni ikie ku nanso. ¹⁰Ku kete i matekeelo nai iza awo ni iaailya mukati a kizindaalo agila i tai ane a kulya. ¹¹Ku nsoko i sakami a ikali, napumigwe ipolya ku nsoko a milandu, ai iletilwe nu kuhani nu mukulu mukati a kipango ni kelu, kuiti i miili ao ai isonsilwe kunzi a nkango. ¹²Ku lulo uYesu nu ng'wenso ai wagile kunzi a mumpita nua kisali, iti kina kuika wakfu antu kung'wa Itunda kukiila sakama akwe. ¹³Ni ku lulo kweni kitalakwe kunzi a nkango, kuze kukenkile i kimeli ni kakwe. ¹⁴Kuiti kiagila u likalo nulikiie mu kisali iki. Badala akwe kudume i kisali naza kipembilye. ¹⁵Ku kiila uYesu mutakiwe nkua ku nkua kipumya isongelyo nila kumukulya Itunda, kumulumba kina nkali a milomo itu lilape i lina nilakwe. ¹⁶Hangi uleke kiwa kituma ni maziza nu kiaiilya nyenye ku nyenye, Ku nsoko ingi ku isongelyo anga ize nanso yiyo Itunda wiloeeligwa ikulu. ¹⁷Iji nu kisimya ku alukolongo anyu, kuiti alongolekile kumusunja ku nsoko a ung'yenyi nuanyu, anga awo ni ikapumya u aligwa. Iji iti kina i a lukolongo anyu ahume kumusunja ku ulowa, ni shanga ku kinya uwai, nai iza shanga ikumuaiilya. ¹⁸Kulompeeli, kuiti kukete i kulu kuulu kina kukete isigo iziza, kukete i nsula a kikie likalo nula ukulu mu makani ihi. ¹⁹Hangi yihi nikamukinyila ikilo mitume izi, iti kina nihume kusuka kitalanyu itungo nila pakupi. ²⁰Itungili Itunda nua ulyuuku, nai iza umuletile hangi kupuma mu ashi u mudimi nu mukulu nua nkolo, Mukulu nuitu uYesu, ku sakami a ilago nila kali na kali. ²¹Ukuminkiilya u uhumi ku kila ikani niza kituma u ulowa nuakwe, wazituma i milimo mukati itu nikoli miziza ni iloeeye mu miho akwe, kukiila uYesu Kristo, kitalakwe itule ikulyo i kali na kali. Amina. ²²Itungili nika kusamiilya, munyandugu, kihoeela nu lukani nula kusamiilya nai iza ku ukupi ai nulukilisilye kitalanyu. ²³Linga kina u munyandugu nuitu uTimotheo walekelwaa ilyuuku, nai iza palung'wi nu ng'wenso nikamihenga anga ize uzile apa ikupi. ²⁴Lamusha i a lukolongo ako ihi ni ahuili ihi. Awo niapembeeye ku Italia akulamukilye. ²⁵Nu ukende utule nu nyenye mihi.

James

Chapter 1

¹Yakobo mutugwa wang'wi Tunda nu mukolo u Yesu Kilisto, kundugu makumi abiile nasapatiye milamu. ²Muale kutula ulowa nuwidu, aluna ane, nimukukiila munzago niyakununikunu. ³Meze mulingile kugeng'wa kuuhueli wanyu mepegwaugimya. ⁴Uleki, ugimya ukondye imilimo akwe, kina mulume kunonelya kisa, singa muuleke kuhielwa lehi. ⁵Kang'we ukole muntu ntogeela anyu utakile upolo, walompe kupuma kung'wi Tunda, nuepumya kuukende hangi singa wikenela kuehi niimulompa hangi wiapeza upolo. ⁶Ingi lomp kuuhueli, uleke kuailya, kunsoko nuiiailya, wipyanigwe nimaingu nenyanza wiholwa nung'wega nukugung'wa kunu nukunu. ⁷Kutai umuntu angauyu waleke kusegeela kina ilompi lakwe lukusingeligwa nu mukulu. ⁸Muntu uyu ukete masigo abiili, singa ukandanie munzila yakwe yehi. ⁹Muluna numuluna inonee kikulya kunsoko akimekakung'wakwe migulia, ¹⁰matungo yayoyayo muluna numugole kukiila kisimia kung'wakwe, kunsoko wikahega anga umpumbulu nuamung'wapo mumugunda nukeile. ¹¹Ilyoa litoloka nuupiu wikasonsa nukumisa mimea niampumbulu igweza nuuza wakwe wikuza. Uu uu niantu niagoli izizebipa mumilimo. ¹²Ukembetilwe umuntu numugimia mumageng'wa kunsoko anga wadula ingegwa wikasingilia ngala naupanga, naulagile kuawa niamuloilwe Itunda. ¹³Muntu wihi shainonee kutambula nukole migeng'wa, ingegwa ile lipumile kung'wi Tunda. Kunsoko Itunda shanga wigeng'wa nimabe, ni Tunda ung'wenso shawimugema wihi. ¹⁴Kila muntu wigeng'wa ninsulakwe nimupepelya nukumuluta kupumila kuli. ¹⁵Papo anga insula amilandu ikenke iimbi, umulandu

wituga sunga anga umulandu anga wakonda lukukulu wihiela muusha. ¹⁶Aluna ane alowa lekikikongi. ¹⁷Kela izawadi niiza hange kela izawadi nikondanie kupuma kilunde, isima pehi kupuma kung'wa kung'wa Tata nuawelu, kwee shawikailika anga umulule nuipeloka. ¹⁸Itunda ausague kuupa use upanga kulukani la tai, kuhume kutula anga kiang'wandyo kuutugwa muintu yakwe. ¹⁹Mulengile ite aluna ane alowa. Kela ung'wao yemunonee watule mupepelyi kija, waleke kukaya kuligitia nukutaka. ²⁰Kunsoko utaki waantu shangaukituma itai ang'wi Tunda. ²¹Kuitegwa iki kule impaala yamilandu nuubi wehinuukole kila upande lusingilyi kwa kusima ulukani nulutemewe mukateanyu uhumi kuuguna inkolo yanyu. ²²Lugombi ulukani muleke ukija du, mukikongela munkolo yangu unyenye. ²³Kunsoko wehi nukija, wahite kulitumila umilimo wihanganga umuntu nuwigoza uusu wakwe uwenso mukioo. ²⁴Wegema uusu wakwe, wekalongola matungo makupe wakiwaa neimpyani. ²⁵Inge umuntu uyu nuigoza kikendegeela milago nilikami nseigwe, ilago lawidesi, nukulongoleka kugomba, singa kunsoka noanso miji nuewa, umuntu nuanso ukukembetwa nukituma. ²⁶Anga umuntu wihi wakusige ung'wenso kuite muntu wikumbiko. Hangi shuzepeeye ululime lakwe wikongela inkolo akwe nikumbeko lakwe nikanda. ²⁷Ikumbiko niza nigila uubee ntongela ang'wi Tunda witu nu Tata ingi sile. Kuaailya ialekwa nao niashewe niagoha ao mulwago lao, nukisunga ienso nuube wihi.

Chapter 2

¹Aluna ane mulekekutyata uhueli wang'wa Bwana u Yesu Kilisto, Bwana a ukulu, kuakuila antu antu. ²Anga muntu wingile mumilondo wanyu utugae litendele lidini ningala ninza, hangi wingila numuula nukete ingala nishapu, ³nukigeelya kumukela kukela kuuyu nukete ingala ninza nukulunga, itunu uewe ukile sapa niiza inge nukumuilaumula uewe imeke apa ang'we ikie pihe pa migulu ane. ⁴Ite, shangamukisemelane unyenye, nukutula mialamuli unyenye mumasego nemaba? ⁵Sitegeeli aluna ane alowa, ikolyo singangaa usaguene iatuka amunkumbigulu kutula agoli muuhueli nuusali wa utemi naulagiye awa niamuloilwe? ⁶Inge muamile iaula! Ikolyo singa agoline nimijaa unye, hangi singa ensone niimulutanga muulamulani? ⁷Ikolyo singangaagoline niilitukila ilina niza, mulina nilanso nuitangiwe? ⁸Atize uu, ang'wi mugombile ilago lakitemi anga nilandekile munkilile, ukumulowa umunyakisale anga uewe, mukituma uzaa. ⁹Angeze mukuaila antu antu mukituma mulandu, musemewe nilago kina miaungi lago. ¹⁰Kunsoko wihi nugombile ilago lehi, wasuka wakumpa mulugendo lakwe mino udu, watule nigazo lakubunga, ilago lihe. ¹¹Kunsoko Itunda aulongile, lekakugoolya, yuyo hangi inge naulungile, ulekekubulaga. Kan'wi shukugoolya muubulagi umole, wakondya kubananga ilago lang'wa Tunda. ¹²Ingigwa muligitye nukigombya angamumole, pakupe nukusemelwa nilago lakidesa. ¹³Kunsoko ikinyamulimo kizaa, singakuaisiilya kwa awaniagila ikiasiilya, ukende wikulya muulamuli. ¹⁴Ukole uzaake aluna ane, angize muntu ukulunga ukete uhueli kunu mugila intendo? Ikolyo, uhueli nuwanso ukumugunane? ¹⁵Angeze muluna ang'wi wakisungu, muula wa ng'wenda ang'we wandya kukila luhiku. ¹⁶Ung'wee wanyu wekamuetila, longola nuupolo mote umuto mulye uza, shanga maapa iauilwa wao nuamumiile, itegwainonee ntuni? ¹⁷Ulu yele muhueli udu, angize ugila anga ntendo ukule. ¹⁸Ukole umuntu uhumile kulunga, ukete uhueli, nunene nkite ntendo, ndagiili uhueli nuugili intendo, nunene kuulagila uhueli wane ni ntendo yane. ¹⁹Uhuie kina Itunda ung'wi, ukoli iza, ni ahing'wigaa ahuee uu nukugopa. ²⁰Ikolyo uuloilwe uwe muntu numupungu kuite nukule muuhueli nuugilaintendo nishangaunonee? ²¹Ikolyo singa tata wanyune u Ibrahimu auaigwe tai, kuntendo naumupumilye ung'wakwe u Isaka pigulya kizindaalo. ²²Mulenge kina uhueli wakwe witumile pilago palung'wi ni ntendo yakwe, numuntendo yakwe, uhueli wakwe apikie isogo lakwe. ²³Inkani yigeeka niilungile, u Ibrahimu aumuhuie Itunda hangi wika aligwa kutula ukete itai. Kuitegwa u Ibrahimu wikitangwa muhumba muya wang'wi Tunda. ²⁴Ung'wao kina kuntendo umuntu wialigwa itai, snga uhueli du. ²⁵Anga uu lukulu, ikolyo singangae Rahabu ne numudosi naugwee mutai kuntendo, itumi nukuatawala kunzila ngizaa? ²⁶Kunsoko anga umuueli angaualye inkolo wikuza, uu lukulu nuuhueli ngilaintendo ukule.

Chapter 3

¹Aluna ane, singa inonee mihi kutula miamanyisi, mulinge kina mizize singelya kinyamilimo kikulu kukila. ²Kunsoko kehi kitumila kunzila yeetu. Ange wehi shanga wikumpya munkani yakwe, nuanso muntu nakondile. uhumile kulaagila kumwili wakwe wihi. ³Itegwa kang'wi kuuika ilijamu afarasi mumilomo ao akugombile, hangi kuhueli kuupiula imilomo ehi. ⁴Hangi mulinge kina iimeli, ingawa nkulu kusukung'wa nung'we ga nuukulu, hangi kuhumile kupeula imiile ao ihi. ⁵Kuu uu anga kelume, kintu kiniino mumwili, wisumbula pakulu du. Sigozi kote kehaka nikipulu kihumile kusonswa ninzae nino niyamoto! ⁶Ululime nulwensogaa moto, ukumbigulu wa ulugu, uikilwe mumo muingo ya miile itu, inge wikanza umwiili wihi hangi wiikwa migulya mumoto munzila yalikalo, nuwenso wikansoswa numoto nuwakuulungu. ⁷Kila ikikali kamihaka, nyunyi, niikugenda pehi nekekali kamuluze iza ikaiwe ni antu. ⁸Inge kutile umuntu anga nung'wi, nuhumile kululagila ululime, ingi ubi nisinga wikilaga, nuwizoe kizume nuubulagi. ⁹Kululimi kimukulya umukulu nu Tata witu, hangi kululeme lulo keazuma iantu niaumbilwe, kupyani ang'wi Tunda. ¹⁰Kumulomo wuwo wuwo witambula nkani yakukembetwa nukuzung'wa. Aluna ane emakani aya singangaanonee. ¹¹Ikolyo, uluzi lung'wi lahuma kupumyane imaze nimaza nayanimalulu? ¹²Aluna ane ikolyo ikota la mutini lahumane kutuga inkali yamuzeituni, ang'wi umuzabibu ukutugane inkali niamutini? Anga injilyo namazi nimalulu shikipumya imazi nisinga malulu. ¹³Nyenyu mung'wanyu nukete uupolo nuumanyi? Ebu umuntu uyu walagiile ulikalo nuluza mumilimo akwe nuupolonuupumie mumahala. ¹⁴Angize mukete wilu nuutaki mumasigo yawinyene munkola yanyu, muleke kuhumbula kuligitya uuteele nukuligitya itai. ¹⁵Uwu singa upolo nuupumile kigulya, inge upumile muunkumbigulu, singa akinkolo, akiheng'wi. ¹⁶Kunsoko paukole uwetu niwitengi ukole, ukole wibulugi ni ntendo nimbe. ¹⁷Upolo nuupimie kigulya, kwanza uza, hangi wilowa upolo, uupoelu nimahala, nizue ukende nuuhuili nuuza singawi kuila anga antu antu ni tai. ¹⁸Ni nkali yatai yetemelwa muupolo kuawa niituma inkani ya upolo.

Chapter 4

¹Wilei nuhutani mung'wanyu upumile pee? Shangauukie munsula yanyunee nimbe nuukuleta imbita muihangwili wanyu? ²Mukite insula ike nimiagila. Mukubulaga nukiduma ikenimiagila uhumu kutula nikenso. Mukikua nukilea, hangi mukile mupate kunsoko shangamunulompile Itunda. ³Mukulompa shanga mukupegwa kunsoko mukulompa mupegwe mitumile munkani nimbe, inge muhume kitumila munsula yanyu nimbe. ⁴Unye asambo! Shamulingilene kina ishumbashuya nuunku mbigulu kina ulugu kung'wi Tunda. ⁵Ang'wi mulingile inkilele inge ngila anga ndogoelyo niilungile kina ung'waung'welu nukule mukate itu ukete wilu ukulu kunsoko itu. ⁶Ingi Itunda wipumya ukende kukila, yeyo ndogoilyo inkeele ilungile, Itunda wimugilya nulugoha, inge wemupeza ukende uyu nuisima. ⁷Iti ipumyi kung'wi Tunda, mugilyi umulugu nung'wenso ukumanka ukuhega kung'wanyu. ⁸Humbeeli pakupe ni Tunda, nung'wenso ukumuhumbila pakupenunyenye. Kalali imikono anyu, unye nimiamilando, hangi melye inkolo yanyu, unye nimeailya. ⁹Tuli nuukia muhongelye, hangi mulile! Peuli imaheko anyu atule ukea nuulowa wanyu utule uhongelya. ¹⁰Misimye unyenye ntongeela ang'wa Bwana, uzizamuhumbula migolya. ¹¹Muleke kitambula nyenye kwa nyenye, muluna, umuntu nukutambula nimabe kumuluna ang'we akumusemela milagolang'wi Tunda. Angamulisemele ilago, shangamugombile ilago inge mulisemee. ¹²Inge ung'weddu numupumya ilago nitai, Itunda, ng'wenso ukete uhumu nuokuguna nukulimilya uwe wenyenyu nukumulamuila umunyakesali? ¹³Sitegelyi, unye nimilunga, Leloang'we mudau kinzu mukisale ike, nukikie ung'waka uwu, nukuduma nukutugisa nsao. ¹⁴Nyenyu nulingile kina ntuninikapumila mudau, nulikalo lanyu ntuni gwaa? Kunsoko mimyani nikuhi nuigeela matungo makupi sunga wikalimila. ¹⁵Angaaza mulunge, angeze ulowa wang'wa Bwana, kuikie nokituma ike neko. ¹⁶Inge itungiile mekaaona mumasego anyu. Uwioni wihi uujuinge ube. ¹⁷Kuitegwa uyu numanyile kituma nimaza sunga shaikituma kung'wakwe nuanso mulandu.

Chapter 5

¹Nzii inoino, unye nimeagole, leli luli la migulya kunsoko alwago nulupembilye kung'wanyu. ²Ugole wanyu wakanzwa ningala yanyu alumagwa niaminkebele niikanza. ³Imadini anyu nimpia yanyu yaulya indogoiyo, nuube wakwe ukikenga mung'wanyu nukulimilya imiili anyu onga umoto. Miekeye ugole wangu mumahiku ampelo. ⁴Upemi waanyamilimo awaniogola mumigunda anyu akulila! Nikikole kaawa niogola mazao anyu kupikiila muakulwi an'wa Bwana numikui. ⁵Mikie mukilolya mihe nukiloielya unyenye udu mukiginisa munkolo yanyu kuluhiku lakusinzwa. ⁶Mumulamuiye nukumubulaga uyu nutai waleke kumukua. ⁷Kuite inge igimyele, muluna sunga ukiza uu Bwana, anyayuyu. Nuielima wilindila maogola akwe nemaza, mumugunda, wilindiila akizewigigimieye kunsoko akwe, sunga imbula ang'wandyo niye na mpelo ikue. ⁸Nunyenye migigimielye, itungi inkolo yanyu, kunsoko kiza kung'wa Bwana yahugeela. ⁹Muluna lekikisusumieli, unyenye kwa nyenye, kunsoko muleke kusemelwa. Goza umulamuli wimikile paukiilo. ¹⁰Kumpani, muluna, mugoze mulwago niigigimieli nuanyakida dagu nautambue kulina lang'wa Bwana. ¹¹Goza kuitanga eigigimieli, banu,. Migule uigigimieli wang'wa Ayubu hangi nulingile indogoiyo ang'wa Bwana, kung'wa Ayubu kuite u Bwana wizue kioisa nuukende. ¹²Kukila ehi aluna ane muleke kulapa, ang'wi milunde ang'we pihe ang'wi ilapo ningeza. Inge ite kwe iee anyu itule ee ni aa anyu itule aa itule itee muleke kugwila muulamulwi. ¹³Ukole muntune mung'wanyu nuketeulwangoo? Inoneeulompe, ikolyo muntu wihi eze muhugukunee. Nuwaambi ikulyo. ¹⁴Ukolya ukole wihine mung'waanyu numulwae? Nuwaitange ianyampala niitekelo alompe kunsoko akwe, amupuguhile imakuta kulina lang'wa Bwana. ¹⁵Nimalompi auhueli akumukomya umulwae, numukulu ukumuusha. Ni hangi angiza witumile mulondu, Itunda ukusamila. ¹⁶Kuitegwa muungame imilandu anyu unyenye kwa nyenye, nukulompela kila ung'weao numiakwe kunsoko muhume kukomya imalompi namunyatai. Ituga ugeeli ukulu. ¹⁷U Eliya aiemuntu nuwamasigo anga nitu, aulompile kungulu kina imbula ileke kukua, ikadela kukua mihe kumatungo amiaka itatu ni myeli sita. ¹⁸Nu Eliya wikalompa hangi, nigulu likahunula imbula migulya ihe nihe ikapumya imaogola. ¹⁹Aluna ane, kang'wi wihi mung'wanso mung'wanyu akumileka itai, inge numuya wamususha. ²⁰Ingi nualinge kinaitee wihi nuimulingasa umunyamilandu kuhega munzila yakwe niyamagazo ukumiponya inkolo akwe kupuma muushi nukuukunikila udu wa milandu.

1 Peter

Chapter 1

¹Petelo, Mitumi wang'wa Yesu Kilisto, kua kila nzila nia usambailo, kua iholanigwa, naiakoli ku Ponto ihii, Kugalatia, Kapadokia, Asia ni Bithinia. ²Kunsoko auhugu wang'wi Tunda. Tata, kua kogigwa nung'waung'welu, kikulyo lang'wa Yesu Kilisto, nuku sansangilwa Isakami akwe, Ukende utule kitalanyu, nupolo wanyu wongeeleke. ³Itunda Tata wa Mukulu witu Yesu Kilisto akembetwe Mukulu nuauppegwa wakwe nuanakanda, au kupee kutugwa upya, kuugimya nuusali kukiila uuki wang'wa Yesu Kilisto kuhega muashi, ⁴usali nishaukulimansila, shaukutula nikisoita hangi shaukukepa uikilwe kilunde kunsoko anyu. ⁵Kuuhumi wang'wi Tunda mukusungigwa kukiila uhuili nuuguniki uo nunoneigwe kukunukulwa numatungo ampelo. ⁶Lumbiili kua ili, atizemulita kinyauwai itungili. Kitalanyu mumageng'wa aya. ⁷Iyi ngi kunsoko uhuili wanyu uhume kugeng'wa , uhuili uo nukite insao kukila idhahabu iyo niliimila mumoto nigema uhuili witu. Iyi ipumila kunsoko uhuili witu uhumi kutuga intendo ninza, ukulu nikulyo nila muuki nuang'wa Yesu Kilisto. ⁸Shamumuine kunu mumuloilwe, shamumuine itungili kunu muhuie kutalakue hangi mukite ulumbi nukilinkie, nukua ulumbi nuizug'we nuukulu nuakigulu. ⁹Itungili mukusingiilya impelo au huili wanyu, uguniki wa nkolo yanyu. ¹⁰Ianyakidagu akuduma, nukukolya uulya nua uguniki uwu, kuukende nauzetula kitalanyu. ¹¹Akaduma kulinga izezewiule uuguniki uu nauziziza. Akaduma hangi kulinga matungo ki ung'waung'welu wang'wa Kilisto nukoli mitalao aukuligitya ntuninienso. Ili ailupumila matungo naizawazeaila ung'wandyo kina uagigwi wang'wa Kilisto nuukulu nuuze mutyata. ¹²Ikakunukulwa kuanyakidagu kuza aitumila munkani zizi, hangi singa kunsoko itu, ao mahumo na nkani izi kukiila ao naialetile ulukani lang'wa Kilisto kitalanyu kunzila ang'wa ng'waung'welu nautumilwe kupuma kigulu, inkani izi ingi ataiamalaika akulowa kukunukulwa kitalakwe. ¹³Kululo tungi ilino niamahala anyu, mutule miapolo mumasigo anyu, mutula nuugimya nuukendo uo nauletilwa kitalanyu imatungo nakukunukuilwa u Yesu Kilisto. ¹⁴Anga iang'enya niakete ikilyo, muleke kutungwa ni nsula izo nai mutyatile imatungo naimukili miagila imahala. ¹⁵Kululo anga naimilangilwe nuyu numuza, nunye, mutule miaza,

ni ntendo yanyu yihi muikali. ¹⁶Kunsoko yandikilwe, mutule miaza, kunsoko unene ni muza. ¹⁷Ang'wi mukitanga "Tata" uyu nuilamula itai kuitumi wa kila umuntu, itumile imatungo na muhinzo ako muuza. ¹⁸Mulingile kina singa ai mpia ang'wi dhahabu, maintu nigazika ayo nimugunilwe kupuma muntendo yanyu nia upugu, izo naimimanyisilye kupuma kua tata anyu. ¹⁹Kululo mugunilwe nasakami iyi ni kulyo lang'wa Kilisto, anga na nkolo ningila uwilu ni bado. ²⁰Ukilisto aukoli ka nu ng'wandyo wa unkuloigulu aukili, ingi gwa itungili imahiku aya nampelo wakunukulwa kitalanyu. ²¹Mumuhuie Itunda kukiila ng'wenso, ni Tunda aumutyatile kupuma kuashi hangi naumupee ukulu kina uhuili wanyu nugimya wanyu utule kung'wi Tunda. ²²Mitumile inkolo yanyu kutula nzelu kua ugombi nua tai iyo, kunsoko au lowi nuakinyandugu nuugoloki, kululo ilowi kungulu kupuma munkolo yanyu. ²³Malelwa kulukangala laka biili, singa kumbeu nigazika, ingi kupuma kumbeu nisinga igazika, kukiila upanga nulukani lang'wi Tunda nulusagiie. ²⁴Kunsoko, imiili ihi anga imatutu nuukulu wakwe anga iua niti tutu. Itutu linyala iua ligwiza. ²⁵Kululo ulukani la mukulu lisiga ikalinakali ulu ailukani nailutanantigwe kitalanyu.

Chapter 2

¹Kululo iki kuli uubi wihi, wieli, wilu, nu kihukilwa. ²Anga iang'anya niadabu, mlowe imaele nimaza nakinkolo, ingi gwa muhume kukula muuguniki. ³Ang'wi malulya kina umukulu muza. ⁴Nzi kitalakwe nizi gwe nipanga nilikie nili hitilwe niantu, nilanso liholanigwe ni Tunda hangi iza kitalakwe. ⁵Unye ingi milianga imagwe nakete upanga nizengwa migulya anyumba na kinkolo, kunsoko audimi nuuza niipumya imasengeelyo na kinkolo nagoombigwe kung'wi Tunda kukiila Yesu Kilisto. ⁶I andiko liliye iti "Goza, mbikile mu Sayuni igwe nila kumpelo nikulu naili holanigwe hangi niza, hangi wihi nuhuie kukiila ng'wenso shukuona iminyala". ⁷Kululo ikulyo ingi lanyu kitalanyu unye nimuhuiie. Ingi gwa igwe naelihitilwe niazengi, ili latula igwe nikulu nilakumpelo. ⁸Igwe lakukumpa, ni talagwe lakukumpa nianso ikumpa, niiluhita ulukani, kua ilo naiahalanigwe kitalao. ⁹Ingi unye miukoo naiuholonigwe uudimi nuakitemi, ihi ninza naavitu niautemi wang'wi Tunda, kunsoko muhume kutanantya intendo yaukuilwa niang'wa uyu naumuhegilye mukiti, nukuza muwelu wakwe nuikuilwa. ¹⁰Unye ung'wandyo shaimiantu, kululo itungili miantu ang'wi Tunda. Unye shaimusingiye ukende, itungili masingiilya ukende. ¹¹Alowa numitangila, anga akila nzila niasuuli kiima kupuma munsula nia milandu, izo nikendi kua ninkolo yanyu. ¹²Inonee kutula ni ntendo ninza kuanya kilungu, anga atula akumutambulila kina mitumile nkani nimbi, akuamba imilimo anyu nimiza nukumukulya Itunda kulu hiku nulakiza kitalakwe. ¹³Tula ni kulyo kuantu nikuligwa nianaantu. Kunsoko amukulu, ingi umutemi anga umukulu. ¹⁴Ang'wi iakulu aiatumilwe kuakua nukuapisiilya iituma mabi, nukualumbiilya ao neituma nimaza. ¹⁵Kunsoko ulowa wang'wi Tunda, kua kituma nimaza mukuukilaja uligitya nuanakanda kuantu niapungu. ¹⁶Anga antu nimukite ulekelwa, leki kitumila ulekelwa wanyu anga mufuniko kumabi, ingi mtule anga miitumi ang'wi Tunda. ¹⁷Tuli ni kulyo kuantu ihi, alowi ianyandugu. Mogopi Itunda mumupe ikolyo umutemi. ¹⁸Atugwa api ikulyo iakulu anyu, kuaikolyo lihi, singa iakulu ao niaza udu, nao niapolo hangi nao niabi. ¹⁹Kunsoko lukumo luza ku wihi uyu nukugimya uwai kumatungo nukagigwa panakutili itai kunso augombi wakwe kung'wi Tunda. ²⁰Ntuni nikoli kutula ukoli muitumi nuamilandu kuna uze weendele kukuwa? Kululo ang'wi mitumile ni maza kunu muzagigwa kuaulamulwa, ulu lukumo luza kung'wi Tunda. ²¹Kua ili aimitangilwe, kunsoko Ukilisto nung'wenso aiwagigwe kunsoko anyu wamulekela mpyani kunsoko anyu kutyata mpambatilyo yakwe. ²²Nuanso shaiwitumile imilandu, hangi amugila anga ukongani wihi mumulomo wakwe. ²³Naukutukilwa shanga akasukiilya, singa aiwogopile kagigwa aiwipumilye ing'wenso apegwe ulumalwa nuatai. ²⁴Ingi ngwenso au kenkile imilandu itu mumuili wako mikola la mpanga, sunga kuhege mumilandu, hangi kiki kunsoko atai. Kua kukuwa kung'wakwe unye magunika. ²⁵Mihi naiza mazepa magila anga nkolo nilimie ingi itungili masuka kumudimi numimiili nuankolo yanyu

Chapter 3

¹Kumila iyi, unye nimiasungu, inonee kipumya kuagoha anyu unyenye, ataeza niang'wi shaaugombile ulukani, kukiila ntendo ya sungu ao ahumile kulutwa ata ize kutili ulukani. ²Kunsoko nianso azezeaiona intendo yanyu ninza palung'wi nikulyo. ³Iyi itung'wi singa kinonelya kua kunzi kusogota masingi, maintu nimaza ang'wi nguo nia mampilu. ⁴Kululo ntongeela akuwe itume kua uza nua munkolo, nukukilinkila ikulyo nuupolo wa munkolo, uwu nuuza paulongeela ang'wi Tunda. ⁵ia sungu niaza ainoneeye ienso kunzila iye. Aiatite uhuili kung'wi Tunda hangi aiaptee ikulyo iakoha ao. ⁶Kuanzila iyi u Sara autite ukulyo kung'wa Ibrahimu, nukumitanga ng'wenso. Mukulu wakwe. Ni tungili unyenye miana akuwe, ang'wi mukituma ayo nimaza, hangi shamogopile nimabi. ⁷Kunzila yiyoyiyo unye itunja inonee kieke niasungu anyu kunu muze mulingile kina iasungu anyu agila anga ngulu, iga mualinge kina nianso anga asingilya eitu niamasongeelyo au panga. Itumi uu imatomp anyu aleke kugieligwa. ⁸Sunga unye mutule nimasigo apalung'wi, nialite ikinya uwai, ulowa anga muluna, niakite ikulyo, nawa niapolo. ⁹Leki kulipi ubi kua ubi, kituki kwa kituki, ingi gwa mulongoleke kukembeta, kunsoko iyi amitangilwe uuhuma kusala ukombetwa. ¹⁰Uyu nukuulowa umahiku ihi, nukuona luhiku luza. Ikutula iza aluailye ululimi lakwe kumabi ni milomo akuwe kuligitya uukinyili. ¹¹Hangi apiluke nukuleka nimabi, nukituma aya nimaza. Adume upolo nukutatya. ¹²Imiho ang'wa Tata imuona umunyatai, niakutui akwe ijaa imalomp akwe, ingi gwa usu wang'wa Tata singa wiagoza ao niituma uubi. ¹³Nyenyu nukumualya anga mulule mukituma nimaza? ¹⁴Anga mutule mukaga kunsoko atai. Makembetwa. Leki kogopi kuayo nianso niza amogapile leki kutula nu woa. ¹⁵Ntongeela akwe, mnuueke Kilisto munkolo yanyu anga muntu numuza. Mahiku ihi muzamihambile kumusukiilya umuntu nukumukolya unyenye kuniki muhuie kung'wi Tunda. Itumi uu kuupolo ni kulyo. ¹⁶Mutule nuhuili nuuza, sunga iantu awa niutukila upanga wanyu kung'wa Kilisto ahume kuhung'waiminyala kunsoko akuligitya uteele kina aimituma mabi. ¹⁷Iziza nangulu, ang'wiTunda uloilwe, kina mikenda ga kunsoko akituma nimaza kukila kituma nimabi¹⁸Ukilisto aiwagile kang'wi kunsoko amilandu. Nuanso aimunya tai, aiwagigwe kunsoko itu, naikiagila itai, kina akulete kung'wi Tunda. Aukupe kimuili. Kululo aiwitumile upanga munkolo. ¹⁹Ku kiila ng'waungwelu, akalongola kuitanantilya inkolo izo nikoli kukitungo. ²⁰Aiagila ukilyoimahungo na ng'wandyo ugimya wang'wi Tunda nau ualindie imatungo ang'wa Nuhu, mahiku nauzengi wa safina, ni Tunda augunile antu akehu-nkolo munane kupuma mumazi. ²¹Iki kilinga siilyo nikikumuguna unyenye utungile, singa anga kaja ubi kupuma muuili, kululo anga ilombi la kituma uza kung'wi Tunda kukiila uuki wang'wa Yesu Kilisto. ²²Nuanso ukoli mukono wa kigoha nua ng'wi Tunda. Aulongoe kilunde iamalaika, nuhumi ni nguluimukulye ng'wenso.

Chapter 4

¹Kululo gwa, Ukilisto aiwagile kukiila muili wakwe, tugali ishigi ni nsula yiyoyiyo nuanso aiwagile kukiila muili walekanukile nimilando. ²Umuntu uyu shukulongoleka hangi kieke munsula ya muili, ingi kuulowa wang'wi Tunda, kuwikali wakwe nuusagiie. ³Kunsoko imalungo ayo nakeile akondile kituma imakani ayo nianya kilungu aloilwe kuituma, kulya imaintu aantu, nsula nimbi, ugala ntuli, ulaku, ulumbiili wakinyakilungu, nimakulyo aanyakilungu nakumutasha Itunda. ⁴Tona ikuilwa nisingamukihanguila kituma inkani palung'wi nienso, ingi iitula muligitya inkani ni mbi kitalanyu. ⁵Aziza pumya ialo kitalakwe kung'wa uyu nuilamula awa niapanga nawa niakule. ⁶Kunsoko iyi injili aitanantigwe ku ao niakule, ata eize aiapewe uulamulwa nua miili ao anga antu, ingi ahume kieke ni Tunda nung'waung'welu. ⁷Impelo ankani yihi ipambilye, kululo mutule nuuhugu nua tai, hangi mutule ninzila ninza kunsoko amalompi anyu. ⁸Ntongeela ankani yihi, kagupi kutula nuulowa kuantu ihi, kunsoko uulowa shawiduma kukunukula imilandu aangiza. ⁹Ilowi unyenyie kwa nyenye hangi mze miakende muleke kibipilwa. ¹⁰Anga unyenyie naimusungiile iipegwa, itumili kiailya, anga miimili niaza niaiepegwa niidu niipumigwa nakanda nitunda. ¹¹Ang'wi umuntu ukuligitya itule anga nkani yang'wi Tunda, ang'wi umuntu ikituma, itule anga uhumi nupewe ni Tunda, ingi gwa kwa nkani yehi ahume kukuligwa kukiila Yesu Kilisto. Ukulu nuuhumi utule nungwenso ikali na kali. Amina. ¹²Alowa leki kuali igeg'wa niliza kumugema anga kintu kipya, ata ize kumugema anga kintu kipya aikizigela kitalanyu. ¹³Kululo nimulongolekile kiziila muuagig'wi wang'wa Kilisto, lumbiili hangi mulumbe palung'wi nukulumbiilya muukunukuilwa nua ukulu wakwe. ¹⁴Ang'wi mutukiwe kunsoko alina lang'wa Kilisto. Makembetwa, kunsoko ang'wang'waung'welu nua ukulu, nung'waung'welu nuang'wi Tunda ukieke kitalanyu. ¹⁵Kululo aleko kigela uyu nukagigwa anga mubulagi, mii, mitumo mabi, ang'wi uyu nuituma inkani niauya. ¹⁶Kululo ang'wi umuntu ukagigwa anga muhuili, aleki kuhung'wa iminyala, amukulyie Itunda kulina lilo. ¹⁷Kunsoko imalungo apika na ulamulwa kandiilya munyumba ang'wi Tunda. Ang'wi ikandiilya kitaitu, ikutula ule kuantu nisingaiza alu huie ulukani lang'wi Tunda? ¹⁸Ang'wi umunya tai wigunwa kukiila makaku, ikutula ule umuntu numugila itai nu munya milandu? ¹⁹Kululo ihi niakaga kunsoko au lowa wang'wi Tunda, aieke inkolo yao kumuumbi ahume kituma nimaza.

Chapter 5

¹Nialompile ianyampala niakoli kitalanyu, Mianyu hangi mikengi wa wagigwi nuang'wa Kilisto hangi muhuiu nuakulu nuuzakunukulwa. ²Kululo kumusambiilya unye anyampala, lidimi idale lang'wi Tunda nilikoli kitalanyu. Ligozi singa kunsoko munonee kululika ili, kunsoko muloilwe uu, anga Itunda nuloilwe, ugozi singa kunsoko akulowa mpia nia minyala, ingi kua kulowa. ³Muleke kuhumbula kuantu awa nienda muimie kitalanyu, nimenda adima, mitume nimaza ahume kumutyata. ⁴Pang'waso umudimi numukulu nuzimikigwa muzepegwa ikinyamulimo nikaukulu nishakilimilya uza wakwe. ⁵Uu nunyie ahumba nimianino tulinikulyo kuakulu anyu, nunyie mihi tugali ikulyo nukiailya nyenyie kuanyie, ingi Itunda wiagilya niilugoha, kululo wiapeza ukende niakote ikulyo. ⁶Kululo tuli nikulyo mumukono wang'wi Tunda nuukite ingulu, ahume kumumbula kumatungo akwe. ⁷Leti imiligo ihi namilandu kitalakwe ingi nuanso ukuukele nukusupitya. ⁸Tuli nima hala hangi muhule miho, umulugu anyu uyo umubi, anga ihimba nikukoloma izeduma imuambe umuntu. ⁹Pugamuki kitalakwe, tuli ningulu muuhuili wanyu. Mulinge kina ianyandugu anyu niakoli muunkumbiguli akukiita wagigwi anga wuwo. ¹⁰Ni Tunda nuaukende wihi auitangile kingila muukulu wakwe nuakalinakali kung'wa Kilisto anga magig'wa matungo makupi, ng'wenso ukumimisha nukumupa ingulu. ¹¹Utemi utule nung'wenso kitalakwe mahiku ihi. Amina. ¹²Numuhuie Silwano anga muluna ane numuza, hangi namukisila ibada unyekua ukupi kukiila kitalakwe, kumusisikiilya hangi kumuila kina iko ninikiandikile ingi ukende watai nuang'wi Tunda, miki kitalakwe. ¹³Ahuili niakoli kubabeli nai aholanigwe palung'wi munye, amulamukilye nu Maliko ng'waane umulamukilye. ¹⁴Ilamushi kua ilungilo nila ulowa. Uolo utule kitalanyu nimukoli mung'wa Kilisto. Amina.

2 Peter

Chapter 1

¹Simioni Petro, Mutung'waa wang'wa Yesu kilisto, Ku awo nai asingiye u uhuili wuwo wuwoo nua nsailo anga nai kuusingiye usese, uhuili nu ukoli mukati a tai ane niang'wa Itunda nu muguni witu uYesu Kilisto. ²Ukende utule kitalanyu; Ulyuuku wongeeligwe kukiila uhugu nuang'wa Itunda nu Mukulu witu Yesu. ³Kukiila uhugu nuang'wa Itunda kalijaa imakani akwe ihi kunsoko a ipolya nua wikali, Puma kung'wa Itunda nai ukitangile kusoko a uziza nui ikulyo ni lakwe. ⁴Ku nzila iyi ai ukuhumilye nsula a ilago ikulu ni la nsailo. Ai witumile ili iti kuunonia ki asali a upumoo nuang'wa Itunda, ku iti ni kulongolekile kuuleka u ubii nua ihi iyi. ⁵Kunsoko iyi, kagupi kituma kongeelya u uziza ku nzila a uhuili nuanyu, kunsoko a uziza, uhugu. ⁶Kukiila uhugu, ngele ni kukiila ngele usupyo, ni kukiila usupyo, welu. ⁷Kukiila welu ulowa nua muluna nu kukiila ulowa nua muluna, ulowa. ⁸Anga ize imakani aya amoli mukati anyu, aze alongolekile kukula mukati anyu, iti gwa unyenye shanga mukutula miagumba ang'wi antu nishanga itugaa inkali mu uhugu nuang'wa Mukulu witu uYesu Kilisto. ⁹Kuiti wihi ni mugila i makani aya, wihengaa makani a pakupi uduu; nuanso ingi mupoku, wiwaa uweligwa nua milandu akwe na akali. ¹⁰Ku lulo, aluna ane, kagupi kituma iti kilingasiilya nu usagulwa nua witangwi ku nzila anyu. anga ize mukituma aya, shaga mukikwatya. ¹¹Iti gwa mukiligiilya widu nua mulango nua kingiila mu utemi nua kali na kali nua Mukulu witu hangi muguni uYesu kilisto. ¹²Kululo unene nikatula nkondile kumukimbusha i makani aya itungo, anga ize mulingile, ni tungili matulaa miakomu mu tai. ¹³Nsigile kutula nkoli iziza kumuusha nu kumukimbukiilya migulya a makani aya, ze ntuile moli mu kitala iki. ¹⁴Ku ndogoelyo iyi ningile kutula shanga itungo ilipu nikakiheja ikitala ni kane, anga uMukulu uYesu kilisto nai undagiie. ¹⁵Nikakagupa kutula nu ukagupi kunsoko anyu iti mukimbukiilye imakani aya ze yakilaa unene kuhega. ¹⁶Kunsoko usese shanga ai kutyatile u uganulwa nai wingiigwe ku logo pang'wanso naikumuganuie migulya a ngulu nu kikumuula ku Mukulu witu uYesu kilisto, ila usese ai katulaa akuiili ni ikulyo ni lakwe. ¹⁷Nuanso ai usingiye ikulyo nu ukulu puma kung'wa Itunda Tata pang'wanso ululi nai ligigwe kupuma mi ikulyo ikulu luzeligitya. "Uyu ng'wenso ng'wana nu ane, mulowa wane niiza ndoeigwe nu ng'wenso" ¹⁸Ai kuligulye ulu lupuumie kilunde pang'wanso naikukoli nu ng'wenso mu lugulu ulu nu lwelu. ¹⁹Kukete ikani ili nila unyakidagu nai likamiinkie, niiza ku lyenso mitumaa iza kulitumikila. anga lumuli nu leilye mu kiti kupikiila kelya ni nzota nia dau ni yigeeleka mu nkolo nianyu. ²⁰Lingi aya kina, kutili unyakidagu nuikilisigwa kunsoko a kiloeelya ku munyakidagu mukola. ²¹Kunsoko kutili unyakidagu nuiuzile ku ulowa nua ng'wana adamu, Kwaala ng'wana adamu ai upewe ngulu nu Ng'wau ng'welu nai utambue puma kung'wa Itunda.

Chapter 2

¹Anyakidagu nia uteele ai igeelekile ku a Israeli, ni a ng'walimu ni uteele akupembya ga nu kitalanyu. Ku kimpinyi mpinyi akuleta umanyisa nua uteele ni enso akamuhita uMukulu nai uaguile. Akiletela u ugazanja nua kukaya migulya ao akola. ²Idu akutyata nzila ni ao nia minyala kukiila enso akamisensa inzila a tai. ³Ku ubi nua nkola akuanuna i antu aze tumila makani a uteele. Ulamulwa nuao shanga ukutinia, ugazanja ukuatyata. ⁴Ndogoelyo Itunda shanga ai ualekile ia malaika nai apilukile. Ila ai uagumile ku ulungu iti atungwe i minyororo kupikiila ulamulwa nui ika ahangilya. ⁵Uugwa Itunda shanga ai uugimiiye unkumbigulu nua kali. Ila, uNuhu, mukola witagwi nua tai ane, palung'wi ni auya mupungati, itungo nai ulekee ukimpupu migulya a unkumbigulu nu upilukile. ⁶Itunda ai uilamue i isali nia Sodoma ni Gomora ngele a kutula mau nu ubipigwa iti itule mpyani a kunsoko a abii mu mahiku na tyatii. ⁷Kuiti nai witumile ni lanso, ai umugunile uLutu muntu nua tai ane, nai utuile uhumigwe kinya uwai ni ntendo ni mbii ni nshanga ityataa i malagiilyo nang'wa Itunda. ⁸Kunsoko umuntu uyu nua tai ane, nai wikie nienso mahiku ku mahiku azemaja inkolo akwe kunsoko a ayo nai umigulye nu kumihenga. ⁹Ku lulo Mukulu ulingile kinya kuaguna antu akwe itungo nila wagigwa ni kinya kuagimiilya i abii kunsoko a ulamulwa mu mahiku a mpelo. ¹⁰Ku kulu kuulu iyi yiyi tai ku awo nia longolekile kieke mu nsula ni muili uwu nu ku umela u kulu. Antu nia iti akete ugimya mu masigo ao. Shanga itumbaa kuasensa ielu. ¹¹Anga itule a malaika akete uhumi ni ngulu kukila i ana adamu, Kuiti shanga ahumile kuleta ulamulwa ki italao ku Mukulu. ¹²Kuiti izi ikali ni igila imahala izepigwe ku upumoo nua kuambwa nu kulimiligwa. ¹³Akuaaligwa ku kinyamulio nika ubi nu ao. Mung'wi wihi ikiee ku usambo. Izue u ushapu nu ubii. Iloeelya u usambo nu ukongelwa ni akiloeelya nu ewe. ¹⁴Miho ao akumbasiwe nu ugoolya; shanga enela kituma u mulandu. Iapembaa nu kuagwisa iahuili nia dabu mu milandu. Akete nkolo ni yizue nsula, ingi ang'yinya nia zumilwe. ¹⁵Amilekilee inzila a tai, Alimiie nu kutyata nzila ang'wa Balaamu ng'wana nuang'wa Beori, naiulolwe kulija ulipwa nua wii. ¹⁶Kuiti ai upatigwe kunsoko a utumuli nuakwe. Ndogwe nai atuile kimumi ikuligitya mu luli nula bina adamu, ai ugiye ikihali nika unya kidagu. ¹⁷Ku antu awa ingi anga i ndiilyo ningila anga mazi. Ingi anga malunde nakulimiligwa nu ng'wega. Ilunde ilito likilwe kunsoko ao. ¹⁸Iligitya ku liketo lutili. Iagwisaa iantu ku nsula a muili. Iapembaa i antu niakugema kuamanka awo ni ikiee mu utumuli. ¹⁹Ia lagaa antu ulyuuku matungo enso a kola igi atuung'waa nia milandu a wii. Ndogoelyo ung'waana adamu witendwaa kutula mutuung'waa nua iko nikimuhumiiye. ²⁰Nuanso nui hujaa nu ushapu nua unkumbigulu ku kutumila uhugu nua Mukulu hangi muguni uYesu Kilisto, ni hangi wisukilaa u ushapu nuanso hangi, hali akwe itulaa mbibe kukila iyo nai ang'wandyo. ²¹Aza izipiie antu nianso aza ahite kumilinga inzila a tai ane kukila kumilinga ni uugwa hangi kumaleka imalagiilyo ni melu nai inkiilgwe. ²²Ihalityo ili litulaa ni tai kitalao. "i mbwa imasukilaa imaluki akwe. Ni ngulima nogigwe isukaa hangi mu malolo."

Chapter 3

¹Itungili, kuukilisilya uwe, mulowa ili ibada nila kabiili iti ku ukimbukiilya mu mahala, ²iti kina uhume kukimbukiilya makani nai aligitigwe ze ikili ni anya kidagu ni kutula ilagiilyo nila Mukulu witu hangi muguni ku kutumila i itumi. ⁴Ulinge iti ng'wandyo, kina ia hugi aziiza mu mahiku a mpelo; kumuhuga unyenye, aze alongolekile iniganiie nu ulowa nu ao. ³Hangi azeligitya, "Likoli pii ilago ni la kusuka? aTata itu ai akule, kuiti intu yihi ai ituile uu puma ng'wandyo nua u umbwaa. ⁵Akitendisa kiwa kina ihi ni ilunde aiyandilye kupumiila ni mazi ikali nia kali, ku ikani ni lang'wa Itunda, ⁶ni kina kukiila lukani ni mazi akatula unkumbigulu ku mahiku nanso, Ize ituile izue mazi ai ibepigwe. ⁷Kuiti itungili ilunde ni ihi i ekilwe ku lukani lulo luulo kunsoko a moto. Ilekilwe kunsoko a luhiku nula ulamulwa nu ulimiligwa nua antu ni shanga ang'wa Itunda. ⁸Iki shanga kihumile kuhuga utung'waa nuako, alowa, kina luhuku lung'wi ku mukulu ingi anga i miaka magana anzogu ling'wi, Ni miaka magana a nzogu ling'wi ingi anga luhiku lung'wi. ⁹Shanga kina Mukulu witumaa ku uembeelu kupikiilya ilagiilyo, anga ni isigiiwe kutula. Kuiti nuanso ingi mugimya kunsoko anyu, nuanso u, mugila nsula ga nung'wi walimile, Kuiti ukete nsula kupumya itungo iti ihi alije kila itunu. ¹⁰Anga itule, luhiku nula Mukulu lukupembya anga umii, ilunde likakila ku kukuta ung'wano. Iintu yukulimiligwa ku moto. Ihi ni intu ni imoli ikukunukulwa ng'walyi. ¹¹Kunsoko i intuihi yukulimiligwa ku nzila yihi. Itii ukutula muntu nua mpyani kii? Wikie ki elu nu likalo nu ki itunda. ¹²Ikuloeigwe kulinga nu kumanya upepee u upembyi nua luhiku nualang'wa Itunda. Luhiku nulanso ilunde likalimiligwa ku moto, Ni intu yuku huluganigwa mu upyu utaki. ¹³Kuiti kupembelya ni ilago ni lakwe, kulindiie ilunde igeni ni ihi ngeni naiza anya tai ane akikie. ¹⁴Uugwa alowa kunsoko kusumbiye intu izi, kagupa kutula wimukendegeli nu kuhita kusokigwa nu kutula nu ulyuuku palung'wi nu ng'wenso. ¹⁵Hangi komaniiilya u ugimya nua Mukulu witu mu ugunwa, anga mulowa heu itu uPaulo, nai umukilisiye unyenye, kupembelya nu ukulu niiza ai winkeegwe. ¹⁶uPaulo ukuganula aya ihi mu ma bada akwe, akoli maintu nize makaku kumalinga, Antu niagila nu upolo nu ukomu aibipilye i intu nianso Ni anga niakituma ku ukilisigwa, kutunga ulimiligwa nuao. ¹⁷Iti gwa, alowa kunsoko mulingile nanso. Isunji akola iti kina muleke kulimiligwa nu ukongelwa nua uteele nu kulimilya u uhuili. ¹⁸Kuiti mukule mu ukende nu uhugu nua Mukulu hangi muguni uYesu Kilisto, NI itungili ikulyo likoli nu ng'wenso itungili ni kali na kali. Amina.

1 John

Chapter 1

¹Iko nai kimoli puma u ng'wandyo -kiko nai kukigulye, kiko nai kukihengile ku miho itu, kiko nai kukigozile, ni mikono itu ikiambile - kutula Lukani nula upanga, ²Nu uwo u upanga ai witumilwe kukumuka ng'walye, hangi kuihengile, nu ku uloeela, nu kuatanantilya u upanga nua kali na kali, naza ukoli kung'wa Tata hangi ai uzepigwe kukumuka kitaitu. ³Iko nai kukihengile nu kigiilya kuukitanantya kitalanyu ga. iti kina muhume ki hangula palung'wi nu sese, nu muhangu nu itu palung'wi nu Tata nu Ng'wana nuakwe u Yesu Kilisto. ⁴Hangi kumukilisilye i makani aya unyenye iti kina iloeelya ni litu litule likondile. ⁵Uwu wuwo ulagiiligwa nai kuigulye kupuma kitalakwe nu kumutanantilya; Itunda ingi welu nu mukati akwe kutili i kiti ga ni kiniino. ⁶Anga kuligitye kina kukete muhangu nu ng'wenso hangi kigendaa mu kiti, kuukongela hangi shanga kuituma itai. ⁷Kuiti kuzegenda mu welu anga nu ili mu welu, kihanguie sese ku sese, ni sakami ang'wa Yesu Kilisto. ng'wana nuakwe ikelyaa kupuma milandu ihi. ⁸Anga kuligitye kiagila milandu, Kuikongela i akola, ni tai imutili mukati itu. ⁹Kuiti anga kile itunu ku milandu itu. Nuanso ingi muhuili ni tai ane kuulekela i milandu itu nu kuleya nu ubii wihi. ¹⁰Anga kuligitye kina kukili kituma imilandu, kuumutendya nuanso kutula muteele, nu lukani nu lakwe lukutile mukati itu.

Chapter 2

¹Ana ane alowa, kumukilisilya i makani aya kitalanyu iti muleke kituma i milandu, kukete mukuili nuili palung'wi nu Tata, uYesu Kilisto niiza ingi munya tai ane. ²Nuanso mukinyinkang'ni witu ku mulandu itu, hangi shanga ku milandu itu ing'wene, kuiti ga ku unkumbigulu wihi, ³Ku ili kalingaa kina kumulingile nuanso, anga kusunje i malagiilyo akwe. ⁴Nuanso nuiligityaa, "Numulingile Itunda." kuiti shanga uambile i malagiilyo akwe, ige muteele, ni tai imutile mukati akwe. ⁵Kuiti wihi nuiambaa u lukani nulakwe, itai mu muntu nuanso u ulowa nuang'wa Itunda ukondeeigwe, Mu ili kulingile kina kukoli mu kati akwe. ⁶Ng'wenso nuiligityaa wikiee mukati ang'wa Itunda utakiwe mukola kulongoleka anga iti uYesu Kilisto nai ulongolekile. ⁷Alowa, shanga numukilisiye unyenye ilagiilyo igeni, ila ilagiilyo nila kali naiza makondilye kutula ni lyenso puma ng'wandyo, ilagiilyo nila kali ingi ikani niiza nai muligulye, ⁸Ga ni iti kumukilisilya unyenye ilagiilyo igeni, niiza inge tai mung'wa Kilisto nu kitalanyu, kunsoko i kiti kikukilaa nu welu nua tai ukoli ukondile ukelya. ⁹Nuanso nuiligityaa ukoli mu welu hangi umubipiwe u muluna nuakwe ukoli mu kiti ga nitungili. ¹⁰Nuanso numuloilwe u muluna nuakwe wikiee mu welu hangi kutili ikani lihi nilihumile kumutasha. ¹¹Kuiti nuanso numubipiwe u muluna nuakwe ukoli mu kiti; nuanso shanga ulingile pi ulongoe, kunsoko ikiti kimapokuuye imiho akwe ¹²Kumukilisilya unyenye, ana alowa, Kunsoko mulekewe i milandu anyu kunsoko a lina nilakwe. ¹³Kumukilisilya unyenye a tata, kunsoko mumulingile nuanso nuailee puma ung'wandyo, kumukilisilya unyenye, ahumba, kunsoko mamuhumilee uyo u mulugu. Kumukilisilya unyenye, ang'yinya ni aniino,, kunsoko mumulingile uTata. ¹⁴Kumukilisilya unyenye, ia tata, kunsoko mumulingile nuanso nuailee puma u ng'wandyo. Kumukilisilya unyenye, ahumba, kunsoko mukoli ikomu, nu lukani nulang'wa Itunda likiee mukati anyu, hangi mamuhumaa uyo u mulugu. ¹⁵Leki kumilowi ihi ang'wi makani akwe niiza ili mi ihi. Ga ni iti uyo nukumilowa ihi, ulowa nua kumulowa uTata uutili mukati akwe. ¹⁶Iti gwa kila kintu ni kimoli mi ihi - i nsula a muili, nsula a miho, nu lugoha nu la upanga- shanga ipuminkanilye nu Tata kuiti ipembeeye mi ihi. ¹⁷Ihi ni nsula niakwe ikilaa, Ila nuanso nuitumaa u ulowa nuang'wa Itunda nuanso nikie ikali na kali. ¹⁸Ang'yinya ni aniino, ingi matungo a mpelo niiza migulye kina u mukungila Kilisto upembilye, ga nitungili ia kingila Kilisto azilee, ku hali iyi kulingile kina inge matungo a mpelo. ¹⁹Ai endile yao kupuma kitaitu, iti gwa shanga aizaa a kitaitu. Anga iti ai atule a kitaitu ai azeelongoleka kutula palung'wi nu sese. Kuiti matungo nai alongoe yao, nikanso ai kilagiie shanga ai izaa a kitaitu ²⁰Kuiti muikiwe i makuta nu uyo ni ng'welu, nu nyenye mihi mumilingile itai. ²¹Shanga ai numukilisiye unyenye kunsoko shanga mumilingile itai, ila kunsoko mumilingile hangi kutili u uteele nua tai iyo. ²²Nyenyu ni muteele, ila ingi mg'wenso nuikingila kina uYesu ingi Kilisto? U muntu uyu ingi mukungila Kilisto, pang'wanso nuku mukungila uTata nu Ng'wana. ²³Kutuli nui mukungila uNg'wana watule nu Tata. Wihi nui mulapilaa u Ng'wana ukete uTata ga. ²⁴Anga ize kunsoko anyu, iko nai mukigulye puma ng'andyo leka kilongoleke kutula mukati anyu. Anga ize iko nai mukigule puma ng'wandyo kiki kie mukati anyu, ga, mukikie mukati a Ng'wana nu Tata. ²⁵Ni ili ingi ilago nai ukinkiiye usese; Upanga nua kali na kali. ²⁶Numukilisiye aya unyenye kutula awo naza azeemutongeela unyenye mu ulimili. ²⁷Hangi kunsoko anyu, imakuta ayo nai mumasingiye kupuma kung'waakwe ikiee mukati anyu, hangi shanga mukusiga muntu wihi kumumanyisa. ila anga i makuta akwe akumumanyisa kutula makani ihi ni ingi tai ni shanga uteele, hangi ga ni anga makondyaa kumanyisigwa, ikii mukati akwe. ²⁸Ni itungili, ang'yinya alowa ikii mukati akwe, iti itungo nuikapumila, kuhume kutula nu ugimya hangi shanga kihumya minyala ntongeela akwe mu upembyi nuakwe. ²⁹Anga ize mulingile kina nuanso ingi tai ane, mulingile kina kila ung'wi nuitumaa itai ane utugilwe nu ng'wenso

Chapter 3

¹Thengi ingi ulowa kii ukinkiiye uTata, kina kuitangwa ana ang'wa Itunda, ni iti uu nikili, Ku nsoko iyi u unkumbigulu shanga ukulingile ku nsoko shanga ai umulingile nuanso. ²Alowa usese itungili ingi ki ana ang'wa Itunda, hangi ikili kukaminkiiiligwa kinya uli kikatulika. Kulingile kina uKristo nuikigeeleka, kikimpyana nu ng'wenso, kuiti kikamihenga anga nuili. ³Ni kila ung'wi niiza ukete u ugimya uwu kutula matungo napembilye nai utugigwe kitolakwe, wielyaa mukola anga ung'wenso nuili ng'welu. ⁴Kila muntu nulongolekile kituma i milandu wibunanga malagiilyo, Kunsoko i milandu ingi kubunanga malagiilyo. ⁵Mulingile uKristo ai wigeegwe iti kumiheja i milandu lukulu, Nu mukati akwe kutili imilandu. ⁶Kutuli ga nu ug'wi nuikie mukati akwe nu kulongoleka kituma i milandu. Kutili umuntu ga nu ngwi nuikie mu milandu aze watulaa wamihenga ang'wi kumulinga ung'wenso. ⁷Ang'yinya alowa, leki kugombi kulimiligwa nu muntu wihi. Nuitumaa i tai ane ingi munya tai ane, anga iti uKristo nu ng'wenso nuili munya taiane. ⁸Nuitumaa i milandu ingi wa mulugu, ku nsoko u mulugu ingi mituma milandu puma ung'wandyo. Kunsoko ili u Ng'wana nu ang'wa Itunda ai wigeegwe iti wahume kubipya i milimo a mulugu. ⁹Wihi nai utugilwe nu Itunda shanga witumaa i milandu, kunsoko i mbeu niang'wa Itunda ipezaa mukati akwe. Shanga uhumile kulongoleka kituma i milandu ku nsoko utugilwe nu Itunda. ¹⁰Mu ili ana ang'wa Itunda ni ana a mulugu alingikile. Wihi ni shanga witumaa ni kili ka tai ane. shanga wang'wa Itunda, ang'wi nuanso niiza shanga uhumile kumulowa u muluna nuakwe. ¹¹Ku iti ulu lulo lukani nai muligule kupuma ung'wandyo, kina kutakiwe kilowa sese ku sese, ¹²shanga anga uKaini naiza watuile mubii nu kumubulaga u muluna nuakwe. Hangi ku niki ai umubulagile? kunsoko intendo niakwe ai yatulaa mbibi, hangi izo nai ya muluna nuakwe ai yatulaa nia tai ane. ¹³Aluna ane, leki ku kuilwi, angaitule u unkumbigulu ukumubipilwa. ¹⁴Kulingile kakondilyee puma mu nsha nu kingila mu upanga, ku nsoko kualoilwe i aluna. Wihi niiza mugila u ulowa wikie mu nsha. ¹⁵Muntu wihi niiza umubipiwe u muluna nuakwe ingi mubulagi. Hangi mulingile kina u upanga nua kali na kali shanga wikie mukati a mubulagi. ¹⁶Ku ili kuulingile u ulowa, kunsoko uKristo ai u upumulye u upanga nuakwe kunsoko itu. Nu sese ikutakile kulupumya u likalo nu litu ku nsoko a aluna. ¹⁷Kuiti wihi nukete i intu, hangi ukumihenga u muluna nuakwe. muula, kuiti wi migilya i nkolo akwe ni akinya uwai kunsoko akwe; Itii, u ulowa nuang'wa Itunda wikiii uli mukati akwe? ¹⁸Ana ane alowa, kuleke kulowa ku milomo ang'wi ku nkani ntili ila mu ntendo ni tai. ¹⁹Mu ili kulingile kina usese kukoli mu tai, ni inkolo niitu ikaminkiiiligwa mu ng'wenso. ²⁰Anga itule i nkolo ni itu ikuulamula, Itunda ingi mukulu kukila i nkolo ni itu, nu ng'wenso wilingaa i makani ihi. ²¹Alowa, anga i nkolo yitu shanga ikuulamula, ku kukete u ugimya kung'wa Itunda. ²²Hangi kihi ni kuulompa ku usingiilya kupuma kitalakwe, ku nsoko kumaambiie i malagiilyo akwe nu kituma i makani nazipie ntongeela akwe. ²³Hangi ili lilo iagiilyo nilakwe - nia kina ikutakile ku huiila mu lina nila Ng'wana nuakwe uYesu Kristo nu kilowa sese ku sese - anga nai ukinkiiye ilagiilyo nilakwe. ²⁴Nuikulyaa i malagiilyo akwe wikiie mukati akwe, nu Itunda wikiie mukati akwe. Ni kunsoko iyi kulingile kina wikiie mukati akwe, Ku Ng'wau Ng'welu uyo nai ukinkiiye.

Chapter 4

¹Alowa, leki ku huiili kila nkolo, kuiti igemi inkolo mihenge anga ize ipembenkanilye ni Itunda, ku nsoko anya kidagu idu nia uteele apembeeye mu ingu. ²Ku ili muku mulinga uNg'wau Ng'welu nuang'wa Itunda - kila Nkolo ni ikalapa kina uYesu Kristo uzile mu muili ingi ang'wa Itunda, ³hangi kila nkolo ni shanga ilapaa kung'wa Yesu shanga ang'wa Itunda. Iyi ingi nkolo a mukungila Kristo, naiiza mumigulye kina ipembilye, ni itungili yakondaa kutula ikoli mi ihi. ⁴Unyenye ingi miang'wa Itunda, ana alowa, hangi makondyaa kuakilya kunsoko ung'wenso nukoli mukati anyu ingi mukulu kukila ung'wenso nukoli mu unkumbigulu. ⁵Ni anso ingi a unkumbigulu, ku lulo niakukiligitya ingi ka unkumbigulu, nu unkumbigulu wiategeelya. ⁶Usese ingi kiang'wa Itunda, uNg'wenso numulingile Itunda wikutegeelya usese, uNg'wenso ni shanga wang'wa Itunda shanga wikutegeelya. Mu ili kilingaa i nkolo a tai ni nkolo a uteele. ⁷Alowa, kilowe sese ku sese, ku iti u ulowa ingi wang'wa Itunda, ni kila ung'wi nuilowaa utugilwe ni Itunda nu kumulinga Itunda. ⁸uNg'wenso nishanga wilowaa shanga umulingile Itunda, kunsoko Itunda ingi Ulowa. ⁹Mu ili ulowa nuang'wa Itundaai ukunukuwe mukati itu, kina Itunda ai umulagiite ung'wana nuakwe nuing'wene mu unkumbigulu iti kikiie kukiila Ng'wenso. ¹⁰Mu ulowa uwu, shanga kina ai kumuloilwe Itunda, kuiti ng'wenso ai ukuloilwe, nu kumulagiilya u ng'wana nuakwe watule usukiilya nua milandu itu. ¹¹Alowa, anga ize Itunda ai ukuloilwe usese, ku u kutakiwe kilowa sese ku sese. ¹²Kutili ga nung'wi nai umihengile Itunda, Anga kilowe sese ku sese, Itunda wikiie mukati itu nu ulowa nuakwe wikondaniiligwa mukati itu. ¹³Mu ili kulingile kina kikiie mukati akwe nu ng'wenso mukati itu, kunsoko ukinkiiye uNg'wau Ng'welu nuakwe. ¹⁴Hangi kihengaa nu kukuila kina uTata umulagiye uNg'wana kutula muguni nua unkumbigulu. ¹⁵Kila nuilapaa kina uYesu ingi ng'wana wang'wa Itunda, Itunda wikiie mukati akwe nu ng'wenso mukati ang'wa Itunda. ¹⁶Hangi kulingile nu ku uhuiila u ulowa nu ukete Itunda mukati itu. Itunda ingi ulowa, nu ng'wenso wikiie mukati a ulowa nu kikiie mukati ang'wa Itunda, nu Itunda wikiie mukati akwe. ¹⁷Mu ulowa uwu wakondaniiligwa mu kati itu, iti kutule nu ugimya luhiku nula ulamulwa, kunsoko anga ung'wenso nuili, nu sese uu kili mu unkumbigulu uwu. ¹⁸Kutili u woa mukati a ulowa. Kuiti u ulowa nu ukondile wiuguma uwoa kunzi, ku nsoko u woa wikigendi nu ulamulwa. Kuiti ung'wenso nuitumbaa shanga ukondaniigwe mu ulowa. ¹⁹Kilowa kunsoko Itunda ai ukuloilwe hanza. ²⁰Anga ize ung'wi wikaligitya, "Numuloilwe Itunda" kuiti umubipiwe u muluna nuakwe, ingi muteele. Kunsoko ni shanga umuloilwe u muluna nuakwe, nuimihengaa, shanga ujumile kumulowa Itunda ni shanga wimihenga. ²¹Hangi ili lilo ilagiilyo ni kulikete kupuma kitalakwe: Wihi muimulowa Itunda, utakiwe kumulowa ga nu muluna nuakwe.

Chapter 5

¹Wihi nu huiie kina uYesu ingi Kristo utugilwe nu Itunda. Hangi wihi numuloilwe ung'wenso naiza upumile kung'wa Tata wialowaa ga ni ana akwe. ²Ku ili kalingaa kina kualoilwe i ana ang'wa Itunda - ni kimulowaa Itunda nu kituma imalagiilyo akwe. ³Iti uu ni kimulowa Itunda kina kiambaa i malagiilyo akwe. ni malagiilyo akwe ingi mapepee. ⁴Ku nsoko kila nai utugilwe nu Itunda wiukilyaa u unkumbigulu. Hangi uwu wuwo ukilyi nua ku ukilya u unkumbigulu, U huiili nuitu. ⁵Ingi nyenyu nai uukiye u unkmbigulu? Ingi uyo nu huiie kina uYesu ingi Ng'wana wang'wa Itunda. ⁶Uyu yuyo nai uzile ku mazi nu ku sakami- uYesu Kristo. Shanga ai uzile udu ku mazi ila ku mazi ni sakami. ⁷Ku nsoko akoli ataatu ni ikuiila: ⁸Ng'wau Ng'welu, mazi ni sakami. Awa ni ataatu igombyaa. (Komaniilya; Imakani aya, "Tata, Lukani, nu Ng'wau Ng'welu" shanga igeekile mu mbugulu ni nziza nia kale.) ⁹Anga ize kusingiilya u ukuili nua ana adamu, u ukuili nuang'wa Itunda ingi ukulu kukila nuanso. Kunsoko u ukuili nuang'wa Itunda ingi uwu- kina ukete u ukuili nui kigendi nu Ng'wana nuakwe. ¹⁰uNg'wenso nu muhuiie uNg'wana nuang'wa Itunda ukete u ukuili mukati akwe mukola. Hangi wihi ni shanga umuhuiie Itunda umuzipilye kutula muteele, ku nsoko shanga uhuiie u ukuili naza Itunda u uletile kutula Ng'wana nuakwe. ¹¹Nu ukuili ingi wuwu - kina Itunda ai ukinkiiye upanga nua kali na kali, nu upanga uwu umoli mukati a Ng'wana nuakwe. ¹²Numukete u ng'wana ukete u upanga. Nu mugila ung'wana nuang'wa Itunda mugila u upanga. ¹³Nu mukilisiye aya muhume kulinga kina mukete upanga nua kali na kali - nu nyenye ni muhuiie mu lina ni la Ng'wana nuang'wa Itunda. ¹⁴Hangi uwu wuwo ugimya ni ku ukete ntongeela akwe, kina anga kulompe kintu kihi kuniganiila nu ulowa nuakwe, wikijaa. ¹⁵Hangi anga ize kulingile kina wikijaa - kihi ni kimulompaa kulingile kina kukete iko ni kumulompile. ¹⁶Anga u muntu nuimihengaa u muluna nuakwe ukituma u mulandu ni shanga witwalinkiiya insha, imutakiwe kulompa nu Itunda ukumi nkiilya u upanga. Kuligitya ku awo naza umulandu nuao ingi uwo nishanga wiletekeelya insha - ukoli u mulandu nui twali nkiilya insha - shanga kuligitya kina utakiwe kulompa kunsoko a mulandu nuanso. ¹⁷Upiluki wihi ingi mulandu - kuiti ukoli u mulandu ni shanga witwalinkiiya insha. ¹⁸Kulingile kina nutugilwe nu Itunda shanga witumaa i milandu. Ila nutugilwe nu Itunda wi ikwaa nung'wesno iziza ikali, nu uyo u mubii shanga uhumile kumulemaalya. ¹⁹Kulingile kina usese ki ang'wa Itunda hangi kulingile kina u unkumbigulu wihi ukoli pihi a utemi nua uyo u mubii. ²⁰Ku iti kulingile kina uNg'wana nuang'wa Itunda ai uzile hangi wakinkiiye u ulingi, kina kumulingile nuanso nua tai ni kina kumoli mukati akwe nuanso nua tai, ga nu mu Ng'wana nuakwe uYesu Kristo. Ingi Itunda nua tai nu upanga nua kali na kali. ²¹Ang'yinya alowa, ihuji ni a dudu.

2 John

Chapter 1

¹Kupuma ku munyampala kulongela ku musungu ni muholwa ni ana akwe, naza nialoilwe mu tai ni shanga unene duu, ila ni ihi awo nia milingile itai, ²kunsoko a tai ni moli mukati itu hangi ni ikikie palung'wi nu sese i kali na kali. ³Ukende, upolo, ulyuuku ikutula nu sese kupuma kung'wa Itunda Tata nu kupuma kung'wa Yesu Kilisto, ng'wana nua Tata katikatai nu ulowa. ⁴Ndoolwe nangaluu kina nai ningile ang'wi a ana alongoe mu tai, anga uu udu nai kusingiye ilagiilyo kupuma kung'wa Tata. ⁵Ni itungili kuusinja uewe, musungu, shanga kina kuuandikila ilagiilyo igeni, ila lilo iti ila nai kukoli ni lyenso pumiila ung'wandyo, kina kutakiwe kilowa usese ku sese. nu uwu wuwo ulowa, kutakiwe kulongoleka, kuniganiila ni ilagiilyo ni lakwe. ⁶Ili lilo ilagiilyo, anga naimigulye pumiila u ng'wandyo, kina mutakiwe kulongoleka mu lilo. ⁷Kunsoko ia kongili idu asapatie mu unkumbigulu, hangi shanga ikulya kina uYesu kilisto ai uzile mu muili, Uyu yuyo mukongili hangi mugilya kilisto. ⁸Ikendegeli akola kina shanga milimilya imakani ayo naika kondya kitumila mulimo, kuiti iti kina muhume kusingiilya kipegwa ni kikondile. ⁹Wihi nui longolekaa ntoneela nu kiki mu umanyisigwa nuang'wa kilisto, mugila Itunda. Nuanso nuikiie mu umanyisigwa ukete uTata nu Ng'wana ga. ¹⁰Anga umuntu upembilye kitalanyu hangi shanga wiletaa imanyisigwa ili, Leki kumusingiilyi mi ito ni lanyu hangi leki kumulamushi. ¹¹Kunsoko nuimulamushaa wihanguilaa mu ntendo niakwe ni mbibe. ¹²Nkete makani idu ni a kumukilisilya, hangi shanga ndoilwe kumakilisa mitutu nu ung'ole. Kuiti nsigiie kupembya kitalanyu nu kutambula usu ku usu, kina iloeelya ni litu lihume kuzipigwa likondile. ¹³Ana a muluna nu anyu musagulwa akumulamusha.

3 John

Chapter 1

¹Munyampala, u-Gayo Mulowa, ninumuloilwe mutai. ²Mulowa, kuulompeela ulije ihi ni maza nukutula nu-upanga nu-uza, anga iikolo ako nilijaa. ³Ku-itigwa ainumbiye itai matungo naimbiwe niiane naiazile pumia wihengi mutai ako, anga uu nukugenda mutai. ⁴Nimugila ilumbi nikulu kukila ili, kija iianaane akugenda mutai. ⁵Mulunaane ukoli mu-uhiili kuapa iiane niaziila, ⁶niiapumilye uwihengi wa ulowaako ntongeela itekeelo, ukunonia iza kuatindikiilya mumihizo-ao kunsokonanso imuloile Itunda. ⁷Ku-itegwa, kunsoko alina, ikalongola sha-ikahola kintu kihi kupuma kuanya-kilungu. ⁸Ku-itegwa, kuasingiilya iantu anga awa, sunga kutule keituma milimo nienso kunsoko atai. ⁹Ai niliandikie iumbi inkani, kunsoko u-Diotrofe uloilwe kutula wang'wandyo muauya, kunu wikutile palung'wi nusese. ¹⁰Ku-itegwa anganize niisiganiilye intendo yakwe nukuitenda, nukuiligitya inkani nimbe singanguse, sha wigombilye ninkani izi, ung'wenso sha wiasingiilya iauya, sunga ukuagilya niangiiza niakete insula kusingiilya i auyaa nukuazunsa ahege piumbe. ¹¹Mulowa, leka kimpiania ni kibii, ingigwa impanie nikiza, uyu nuitumaa nimaza wang'wi- Itunda. ¹²Demotrio, wihengilwe ni-ihini nitai inyenso, nu-sese palung'wi ki-ihengi, uine uwihengi witu watai. ¹³Nkite makani idu nakuuandikila, kuitegwa, siindoilwe kuuandikila kunzila akalumu nu wino. ¹⁴Nsigile kuuona matungo makupi kuligitye. ¹⁵Upolo utule palung'wi nuewe. Ahumbaiako akulamukilye, alamushe iahumbaeitu kila muntu ung'wiao kulina lakwe.

Jude

Chapter 1

¹Yuda, mutuung'wa wang'wa Yesu kilisto, nu muluna nuakwe uYakobo, ku awo naza itangilwe, ni alowa mung'wa Itunda Tata, ni nai aikilwe ang'wa Yesu kilisto; ²ukede nu ulyuuku nu ulowa yongeeligwe kitalanyu. ³Alowa, itungo naza ntulaa kituma ukamatiku kumukulisilya unyenye kutula ugunwa witu kihi, ai insingilye kumukulisilya ku nsoko kumusija iti kikilya ku uhuili u uhuili niiza aiwatulaa winkiigwenkua ing'wi duu ku ahuili. ⁴Kunsoko antu a kituunga i ingiye ku kimpinyi mpinyi mukati anyu - antu naza aikiwe logo kunsok a ulamulwa - antu ni shanga eligwa naza ikailaa u ukende nu ang'wa Itunda witu kuu wii, nu kumuhita uMukulu witu wing'wene nu Mukulu uYesu kilisto. ⁵Itungili ndoilwe kumukimbukiilya unyenye anga ize likoli itungo ai mulingile ku ukondaniili kina uMukulu ai uagunile i antu kupuma ku Misri, kuiti panyambele kualimilya awo nai shanga amuhuiie. ⁶Nu malaika naza shanga asungilye u ukulu nuao akola kuiti akaleka u likalo nu lao Itunda waaikile mu minyololo a kali na kali, mukati a kiti, kunsoko a ulamulwa nua luhiku ulo nu lukulu. ⁷Anga iti iSodoma ni Gomora ni isali ni yipilimikiye, naiza yiingiye inkola mu usambo nu kutyata nsula ni shanga nia upuumo. Ai alagiwe anga mpyani a awo naza agisha mu ulamulwa nua moto nua kali na kali. ⁸Ga ni iti, ku nzila yiyo yiyo alota ndoti awa ishapulaa ga ni miili ao, nu kuhita u unyangulu, hangi ni ituntaa u uteele kung'wa mukuligwa. ⁹Kuiti ga nu Mikaeli malaika nu mukulu, itungo nai watulaa ukikilya nu mulugu nu kikolenkeelya nu ng'wenso kunsoko a muili nuang'wa Musa, kuiti badala akwe ai uligitilye, ¹⁰"Mukulu wakupaty" Kuiti antu awa iletaa uteele ku kinya kihi nishanga akilingile. Ni iko nishanga akilingile - iko naiza i ikali ni igila imahala ilingaa ku kupepwa aya yayo ai aagazangilye. ¹¹Ukia nu ao ku nsoko agendile mu nzila ang'wa Kaini, nu kuutyata uutumuli nuang'wa Balaamu. Alimiilie mu upiluki nuang'wa Kora. ¹²Awa inge matalagwe mu ilooelya nuanyu nu a ulowa, akiloelya tili ni minyala, akilisa udu ienso. Ingi malunde ni magila imazi, nikenkwaa nu ng'wega, ingi makota nalagae ni magila inkali ni ikule nkua akabiili, ni ipilwe i mili. ¹³Ingi maingu a luzi akete iyogo azepumya i minyala ao akola, Ingi nzota ni yikupilimikiilya niiza u wilwaalu nua kiti uikilwe kunsoko ao ikali na kali. ¹⁴Enoko, nua mupungati mu uelwa nuan'wa Adamu, ai ulotile kutula enso, wazeligitya "Goza; uMukulu upembilye ni magana ku magana a eligwa niakwe, ¹⁵iti witume ulamulwa migulya a kila muntu, nu kingilya utumuli ni shanga imukulya Itunda migulya a ntendo ni ao yihi nai akondyaa kituma mu nzila ni shanga ya weligwaa, nu ku makani ihi na utaki niiza ni shanga eligwa nu kumakani ihi nishanga a utaki niiza ni shanga eligwa amaligitilye ku ng'waakwe" ¹⁶Awa ingi wawo niisusumya, ni itushaa niiza ityataa nsula ni ao niya ubii, ni iketaa nangaluu, naza ku nsailo ao ikongelaa iauya. ¹⁷Kuiti unyeye, alowa, kumbukiilyi i makani naiza aligitigwe ikali ni alagiligwa ang'wa Mukulu uYesu kilisto. ¹⁸Ai aligiiye kitalanyu, "Mu matungo a mpelo yikutula ni antu ni isensa naza ityataa nsula ni yao ni shanga ya weligwa." ¹⁹Antu awa ingi atemanuli, ahumeigwe ni nsula ni ya upumoo, hangi agila u ng"wau ng"welu. ²⁰Kuiti unyenye, alowa, anga ni mizengaa mu uhuili nu anyu ni welu nangaluu, ni anga nimilompaa mu ng"wau ng"welu, ²¹ikendegeeli mu ulowa nuang'wa Itunda nu kulindiila u ukende nua Mukulu itu

uYesu kilisto niiza wi wikupeza u upanga nua kali na kali.²³ Lagiili u upolo ku awo niakete u wisinsili. ²²Aguni auya ku kuasapula kupuma mu moto. ku auya lagiili kinya uwai ku woa muze mubipiwe ga nu ng'wenda nuikiwe idoa nu muili.²⁴ Itugili ku ng'waakwe nuhumule kumusunja muleke ki kwatya, nu kumusasha mimike ntongeeela a ikulyo ni lakwe, tili ubii nu kutula nu ulowa ukulu, ²⁵kung'waakwe Itunda wing'wene muguni kukiila uYesu kilisto Mukulu nu itu, ikulyo litule kung'waakwe, ukulu, uhumi, ni ngulu ze ikili i mtungo ihi, ni itungili ga i kali na kali. Amina.

Revelation

Chapter 1

¹Uwu ukunukuli wang'wa Yesu Kilisto ni Tunda, amupee kualagila itumi akwe imakani nai ibidili apumile, kupipeika. Amu matendile alingike kumutuma umalaika wakwe kumitumi wakwe u Yohana. ²U Yohana aupumilye uwihengi nuakila kintu nauine niihusile nulukani lang'wi Tunda nuwihengi naupimigwe kutakilwa nu Yesu Kilisto. ³Ukembetilwe wihi nukusoma nukukili nawaehi niakija inkani nuakinyakidagu uu nukukulya aya naandekilwe munu, kunsoko imatungo ahugeela.⁴Yohana, kumateekelo mupungate nakole kuasia: ukende utule ukole nunyenye nuupolo nupimile kung'wakwe nukoli, naiezukile, hangi nuuziza, hangi kupumila munkolo mupungati niaholi ongeela ni tuntu lakwe ni la utemi. ⁵Hangi kupuma kung'wa Yesu Kilisto nuanso nuuhueli, numuhueli, kutugwa ng'wenso tangi kuawa niakule, hangi mukulu nua mutemi nua mihe eye. kung'waakwe nuanso nuizukuloilwe hangi ukuikile kidesa kupuma mumilandu itu kusakami akwe. ⁶Wakutendile kutula kiutemi imiele ang'wi Tunda hangi nu tataakwe - kung'waakwe kutula ukulu ni ngulu niakale na kale. Huela. ⁷Goza napembya nimalunde; kila iliho likumuona, palung'wi nawa ehi naiamuhomile ni ndogu yehi niyamihe izezee hongelya kung'wakwe ee huela. ⁸Une ni "Alfa hangi Omega," ulungile umukulu Itunda nuanso nukole hangi niaizukoli, hangi nupembilye, nukete ingulu.⁹Une, Yohana - muluna ane, hangi niituma palung'we nunyenye munzago hangi muutemi wigigimiyeli nuatai nuukole mung'wa Yesu, ainkole mukisiwa kang'wapatimo kunsoko alukani lang'wi Tunda nuwihengi nuutakiwe kung'wa Yesu. ¹⁰Ainkole kinkolo muluhiku nulamukulu. Ainigule kunyuma nane luli lamigulya anga la talumbeta, ¹¹ikalunga, "maandike mumbugulu aya nukumaona hangi umatwale mumatekeelo mupungate, kenda kuaefeso, kenda kuasmilna, kenda kuphiladelphia, hangi nukulaudikia.¹²Nikapiluka nije luli lang'wa nyenyu naukuligitya nunene naimpilukile nikaona kenara kazahabu kantala mupungate. ¹³Pakatikati akinala kantala aiukoli ung'wi wihangangaa ung'wana nuang'wa Adamu, utugae ngala ndepu aipikile pihe kumigulu akwe, numusipi nua zahabu aiupilimile ikikua.¹⁴Itwe lakwe nimasingi akwe ainzelu anga sufu nzelu anga seluji, ni miho akwe aihangangaa ikilimi nula moto. ¹⁵Impambatilyo yakwe aiyehangangaa ishaha niisile kukila, anga ishaha nakonda kukiiligwa mumoto, nuluhi lakwe ailihangangaa ululi nula mazi nidu nukuluma kwa kukaya. ¹⁶Aiuambie nzota mupungati mumukono wakwe nuakigoha, nukupumila mumulomo wakwe aukole upanga utaki aikite utaki ubeeli. Uso wakwe aiukikiliginta anga impasu nintaki. ¹⁷Nainumuine nikagwa pamigulu akwe anga umuntu nukule. Akaikila umukono wakwe nuwakulila migulya lane nukulunga, "Lekakogopa! Unene nitangi hangi nikwangu. ¹⁸Hangi nimikie. Ainkulie inge goza, kikie nikali! hangi nkete ifungu niansha nuupanga. ¹⁹Kuite, maandike numaine, nokole ilungile, naya niikapumila anga aya akila. ²⁰Kundogoiyo nipihile munzota mupungati niitakiwe naiuiine mumukono wane nuwakigoha, nikinala kazahabu nikantala mupungate amaileka nimatekeelo mupungate, nikinala nikantala mupungate inge yayo imatekeelo mupungate.

Chapter 2

¹Kung'wa malaika nuitekeelo la kufeso uandike. Izi inge nkani yang'wa uyu nuambie inzota izo nimupungate munkono wakwe nuwakigoha. Nuanso nuigenda muinala ya zahabu niyantala mupungate ukulungaite. ²Ningile nukitendile nikinyangulu kakoni milimo nuigigimieli nuako nuatai kina singaukitendya nao niabe, hangi waagemile ehi niitanga kina atuugwa kumbe singa enso, igeelekile kina ateele. ³Ningile kina ulindeie sunga nuigigimieli. Hangi wakieela eedu kunsoko alina lane, hangi kukatala ukile. ⁴Kuite ile lele nilekete kunsoko ako wauleka ulowa wako nuwang'wandyo. ⁵Kuite gwa kimbuka paaugwie wendo uungame hangi nukutenda intendo naiwitenda kupumila ung'wandyo. Angauhite kuungama, nzile kung'wako hangi kukiheja ikindakako kehege pakianza kakwe. ⁶Kuite uewe ukikete ike, umabapewe aya nazaanikolai niomitumile, ga nune numabipiwe. ⁷Anga uze ukete ukutwe, tegeelya aya nung'waung'welu naza akumaila imatekeelo. Hangi kung'wenso nukumahuma niikamupa ikibali kakulya pikota nilaupanga nuukulu muparadiso nang'wi Tunda. ⁸Kung'wa malaika ukole kitekeelo nilakusmirna uandike izi inge nkani yang'wa uyu nitangi hangi kwangu naukule nukutula mupanga hange. ⁹Ningile ulwago lako hangi nuula wako (ingi ue umugole) nuutele wao niitanga ayahudi (inge singa enso) kumbe isinagogi lang'wa Shetani. ¹⁰Uleke kogopa ulwago nelekakupata. Goza! Uibilisi uloilwe kumuguma iaoya anyu migeleza nsoko muhime kugeng'wa, hangi mukagigwa mahiku ikumi. Tuli nuuhueli sunga ensha, nii kapuma ingala naupanga. ¹¹Ang'wi ukete ukutwe tegeelya ung'waung'welu nukumaila imatekeelo. Nuanso nuwkahuma shangaukupata uube wansha nakabeli. ¹²Kung'wa malaika nuitekeelo la Pargamo andike: Aya yaya nutambue uyu nukete ishenge nikitaki, nukete uwegi ubeele. ¹³Mine ekeanza nuiikie ikaanza nikikole ituntu la utemi nilamulugu. Ga niuu uewe uliambile du ilina lane, hangi shangawaukana uhueli wako nuukule kung'wane, ga nimahiku ayo nang'wa Antipasi mihengi wane, muhueli wane, naubulagilwe mung'wanyu, pang'wanso papo umulugu wikie. ¹⁴Kuite nkete makani mashenyu kunsokoako, ukete kuang'wanso antu niaambile umanyisigwa nuang'wa Balaamu, nuanso naumumanyisilye Balaki kuika inkigo ntongeela amaisilaeli, uhumile kulya indya niipumigwe isongelyo kuahing'we nukuulungu. ¹⁵Mukianza kikokiko, ganue ukete niauyaa niaambile umanyisigwa nua Nikolai. ¹⁶Ungamagwa! Hangi anguhite kituma ite, kukaya kiza, hangi kuusha mbita kung'wao uwege ukupila mumulomo wane. ¹⁷Angize ukete ukutwe, tegeelya ung'waung'welu nukulitembula itekeelo. Nuanso nuakadula, niikamupa ga ingwe nilyelu niliandikilwe lina nipya migulya ligwe. Lina nishalimanyilwe ila yuyu nukulisingilya udu. ¹⁸Kumalaika nuitekeelo lang'wa Thiatira andike. Izi zizi nkani niyang'wi Tunda, nuanso nukete amina akwe anga lulime lamonto, nimpambatilyo anga ishamba nikuluhusiwe kukila. ¹⁹Ningile ite ikinuitumile ulowa wako nuhueli hangi nukuaelya nuigigimieli nuakowigee, hangi kina ike nukitumile kuupikela inge kukela ike naukitumile pang'wandyo. ²⁰Kuite nkete ite ile kunsoko ako umigigimieye umusungu, uyezebeli nuanso nukuitanga munyakidagu nu musungu, kuumanyisi wakwe, ukuakongelaieitumi ane kugoolya. Nukulya indya niipumigwe isongelyo kuwa dudu. ²¹Ainumupee imatungo nuukuungama, kuite shangugombile kuungama uube wakwe. ²²Goza! Nikaungama mukitanda kandwala nawanituma uusambo nung'wenso mulwago nulutaki, angize shanga uu aungame kuiki naukitumile. ²³Kuakua ianaao ashe hangi imatekeelo ehi akulinga kina unene nilangaila imasigo ninsula kumupa kila ung'wi wanyu anga intendo yakwe. ²⁴Kuite ung'wi anyu numusague mu Thiatira, kuawa ehi nishaambile umanyisigwa uwu, hangi nishaamumanyile iki niang'wi itanga umanyisigwa amulugu, kulunga kitalanyu, singa kuika muligo wihi migulya lanyu. ²⁵Kikani lehi, yemupasile mutule muakomu sunga ninikasuka. ²⁶Wehi nuikadula nukituma ike nainitumile kupikiila sunga impeelo, kung'waako nuanso uhumu mundugu. ²⁷Ukumutawaala, kumulanga nuashuma, anga mabakuliaulole wikamubunanga ininoinino. ²⁸Nu nene nikaminkiilya inzota iyo na ki daudau. ²⁹Angeze ukite ukutwi legeelya eke nung'waung'welu nukumatambuila imatekeelo

Chapter 3

¹Kung'wa malaika witekeelo lakusardi, yang'wa yuyu nuambie inkolo izo nimupungate niyang'wi Tunda ni nzota mpungate. Nungile ike nuitumile ukete lukumo kina umupanga, kuite ukule. ²Uka uzipilye nasagie, kuite akole pakupi kusha kunsoko singaniine intendo yako ikondaniie pamiho nang'wi Tunda wane. ³Kuite, kembuka, naumasigiye nukija magombe nukila ituma. Ite anguhite kuuka, nzile anga umuhimbi, hangi shanga ukulinga itungo nileule ninikiza kung'waako. ⁴Kuite akole mina mashenyi naantu musardi niang'wi shangaiashapue inguo yao. Akugenda palung'wi nunene, atugae inguo nzelu, kunsoko agombilwe. ⁵Nuanso niakuhuma wikakumbwa ngala ni nzelu, hangikwee, shangakuliheja ilina lakwe kupuma mumbugulu naupanga, hangi kulita elina lakwe ntongeela ang'wa Tata wane hange ntongeela amalaika. ⁶Angeze ukete ukutwe, tegeelya ung'waung'welu nukung'wa malaika nuitekeelo. ⁷Kung'wa malaika nuitekeelo, kung'wa philadelfia andeke. Nkani naiya mtakatifu nitai - nukete ifunguo yang'wa Daudi, wilugula hangi kutile nukulugaila, wilugaila hangi kutile nuhumile kulugula. ⁸Ningile ike nuikitumile. Goza nukuikiye ntongeela ako mumulango nulugue inge kutile nuhumile kuulugula. Ningile ukete ngulu nshenyi, ite ugombile ulukani lane hangi shawakana ilina lane. ⁹Goza! Ehi niakole misinagogi nilamulugu, awa niilunga ayahudi kumbe singa enso, kumbe ekongelana. Niikaatenda aze akusujudu ntongeela amigulu ako, hangi ekalinga kina ainukuloilwe. ¹⁰Kunsoko utunzile ilago lane ikizewigigimieye kutai, kusunga ganimatungo ako nakugeng'wa ayo napembilye muunkumbigulu wihi, kuagema awa ehi niakee mihe. ¹¹Kukaya kiza. Ambeela kukila eke inge watule kutile umuntu nukuhegelya ingala ako. ¹²Niikamutenda uyu nukuma kutula kimpandwa mitekeelo lang'wi Tunda wane, lina lakisale kang'wi Tunda wane (Yerusalemu mpya, nukusima pihe kupumiila kilunde kung'wa kilunde kung'wi Tunda wane), nelina lane ipya. ¹³Uyu nukete ukutwi, nuije ehi nung'waung'welu nukulunga kumatekeelo. ¹⁴"Kung'wa malaika nuitekeelo nilakulaudikia andike: Kunkani yakwe nuanso numuheli, nuakutegemelwa hangi mukueli numuheli, mutemi nuaunkumbigulu nawang'wi Tunda. ¹⁵Mine kihi nukitumile, hangi singa uewe singawiampeepuang'wi singa wimupyu,, nsumbiye kina wizatula wiampepo ang'wi wimupyu. ¹⁶Ite, kunsoko uewe umupyupyu singa umupyu ang'wi wiampepo, kuluuka upume mukilakala kane. ¹⁷Kunsoko ukulinga, "Une ninungile, nukutula ninsao yedu hangi singandoilwe kehi." Kuite shangaulingile kina uewe umuula kukele, umukia, umuhembi mupoku nuikwepwa. ¹⁸Tegeelya nukusegye une: Gula kung'wane ezahabu nogigwe numoto ite ulije ugole niang'wenda nielo niakumiligenta. Ite wikumbe ulekekigeelya iminyala akipwi kako, nimakula naiwipaka muilomo ako uhume kuona. ¹⁹Wehi ninumuloilwe, nimulagila nukumumanyisa ninonee kikie kuite gwa, tula wiatai nukuungama. ²⁰Goza nimekile pamulango nukuupendola. Wihe nukija ululi lane nukumulugwila umulango, kupembya nuingila munyumbakwe, nukulya indya nung'wenso, nung'wenso palung'wi nunene. ²¹Nuanso nuikahuma, kumupa itai kikie pihe palung'wi nunene pigulya lituntu nilautemi, anga unene nainihumile nikikie pihe palung'wi nutata wane pigulya lintuntu nilautemi. ²²Uyu nukete ukutwi, nuwije eke nung'waung'welu ukumaila imatekeelo.

Chapter 4

¹Naiakee imakani aya nikagoza, nikaona kina umulango auluguwe kilunde. Ulo uloli lang'wandyo, ikaze ligitya nunene anga itarumbeta, ikalunga nzi kunu, kuulagila aya niikapumila angakela imakani aya. ²Nkua eng'wi ainkale ikinkolo, aimine aikole ni tuntu lautemi leikilwe kilunde, numuntu ulikaie. ³Ung'wi naulikae aiwigee anga igwe nila yasipi niakiki. Aiukole nuuta nuambula aiupilimiye ituntu nilautemi. Uta nua mbula awigee anga zumaridi. ⁴Kulipilimikilya ituntu la utemi aiakole imatuntu autemi nimangiza ishilini nanne, hangi aikie matuntu autemi aikie ianyampala ishilini nanne, akumbilwe ang'wenda elu ni ngala sahabu mumatwe ao. ⁵Kupumila mituntu lautemi aipumile nzahe nialopito, numugugumo nulupeto ntala mupungate aiyakiee ntonge ela ituntu la utemi, ntala ainkulu mupungate yang'wi Tunda. ⁶Hangi ntongeela ituntu lautemi aikole mpola, aigee anga ikioo. Ehi kupumila ituntu lautemi aikole niakete upanga anne, naiizoe imiho kuntongeela nukunyumba. ⁷Keambe nikang'wandyo ukete upanga welu anga ung'wang'ombe, kumbe nuakatatu ukete upanga akete uusu anga umuntu, nuyu nukete upanga nuaka ne aiihanganga inde nilumile. ⁸Iumbe ine niikete upanga kila ung'wiao aukete manana mutandatu, izue imiho migulya nipihe akwe. Utiku numung'wi shaikilaga kulunga, ukulu, ukulu, numukulu Itunda mutemi nuaintu yehi, naizukole nuyu naukole hangi nuyu nuzizeza. ⁹Kila imatungo iumbe nikete upanga aipumilye ukulu, ikulyo nuulumbi ntongeela ang'wa uyu naiwikie mituntu nilautemi, nuanso nukie kalinikali. ¹⁰Ianyampala makumi abeeli, aiaminamie ienso ntongeela ang'wa akwe naulikae ituntu la utemi. Aiatunile pihe pang'wakwe nuikie ikale nikale nukulunga. ¹¹Uewe ustahile muukulu witu ni Tunda witu kusingilya ululu nikulyo ningulu. Kunsoko auiumbile iintu yehi hangi anga nuloilwe uewe, aiakole hangi aiaumbilwe.

Chapter 5

¹Hangi nikaona mukono wakwe nuakulila nuang'wa uyu naiwikie mituntu la utemi, gomba naileandekilwe kuntongela nukunyuma, hangi ailekete ugomola mupungati. ²Ainumuine malaika aukete ingulu akizetanantya kukila nalukulu, nyanyu nuyumunonee kulugula igombo nukubunanga ugomola wakwe. ³Kutile anga muntu kilunde ang'we muunkumbigulu ang'we kuulungu nauuhumile kulugula igombo ang'we kusoma. ⁴Aindeile kuawa kunsoko, singaaiwige wehi naiyemunonee kulugula ang'we kulesoma. ⁵Kuite ung'we waa anyampala wikambila "Leka kulila. Goza! ihimba naendogu ang'wa Yuda, itina lang'wa Daudi, udoile, hangi uhumile kulelugula igombo nuugomola wakwe numupungati." ⁶Kate naituntu la utemi nawanipanga anne niang'we anyampala, aimine ng'wankolo akizewimikile, akizewigee anga ubunangilwe. Aukete mpembe mupungate ni miho mupungate izi inge nkolo mupungate niyang'wi Tunda niitumilwe muunkumbigulu wehi. ⁷Wikalongola wakahola igombo kupumila mumukono wakwe nuakigoha nuang'wa uyu naiwikie mituntu lautemi. ⁸Pina wakahola igombo, nilaupanga wanne nianyampala, makumi abiile nuune ikatuna pihe ntongeeela ang'wa nkolo. Kila ung'waao akete nikinubi nibakuli la zabibu nilizue uuvumba nanso malompi auhueli. ⁹Aekemba wembo upya. Unonee kuhola igombo nukulugula ugomola wakwe. Kunsoko ausenzilwe nukusakami wakwe akamugulya Itunda eantu akila ndogu, ntambu niashenyi mihe. ¹⁰Wikaatenda atemi hangi atongeeeli akumitumila Itunda itu, akulema migulya lehi. ¹¹Hangi nikagoza nukija nduli yamalaeka edu kupilimikilya ituntu lautemi eiddadi ao ai 200,000,000 nawa niapanga nianyampala. ¹²Ikalunga kululi, "Unonee ung'wankolo nausenzilwe kusengelya uhumi, ugole, upolo, ngulu, ikulyo, ukulu, nukukuligwa. ¹³Nikakija kehi naikumbilwe naikikole kilunde numu unkimbigulu numukate niihe numigulya na bahali, kela ikintu kikazelunga, "Kung'waakwe nuanso nuikie mituntu lautemi nukung'wankolo, kutula lukumo, ikulyo, ukulu ni ngulu niakulema ikali na kali." ¹⁴Niaupanga anne ikalunga, "Huela! " nianyampala ikatuma pihe nukukulya.

Chapter 6

¹Nikagoza imatungo ung'wankolo naulugue ung'wi nuaugomola eyi nemupungate, nikija ung'we ao niapanga anne akazelunga, kululi nulipyani nulupito, "Nzuu!" ²Nikagoza aikoli falasi nzelu! Naumunankie aukete ibakuli hangi wikapegwa ngala. Aeupumie anga umuduli nuduli nsoko wadule. ³Imatungo ang'wankolo nautugue ugomola wakabeele nikija nuaupanga nuakabeeli wikalunga nzuu! ⁴Hangi efalasi ninzuya akigela nkauku anga umoto nauninkae augombigwe kuheja upolo muunkumbigulu, kina iantu isinze. Uyu naumunankie aupewe shege nikitaki. ⁵Imatungo ang'wankolo nautugue ugomola uo nuakatatatu nikija nuwaupanga nuakatatatu wikalunga, "Nzuu!" Nekaona falasi nzelu, hangi nauminankie aukete ngele mumukono wakwe. ⁶Nikija ululi nailigeleekile kung'we wao niakete upanga wikalunga, "kebaba kangano nidinali ing'wi. Kuite uleke kumakanza imakuta na divai." ⁷Imatungo ung'wankolo naulugue ugomola wakane, nikija ululi la awa nianne ikalunga, "Nzuu!" ⁸Hangi nikaona efalasi akijivu. Nauminankie aukitangwa elina lakwe nsha, nukuulungu aimutyatie aupewe uhumi migulya a nkolo niamihe, kubulaga kukiila shege, kunzila, nukulwala, nukuikale yamihaka niamihe. ⁹Imatungo ang'wa nkolo nautugue ugomola wakataano, aimine pihe pakizindalo inkolo yao awa naiabulagilwe, kunsoko alukani lang'wi Tunda hangi kulinga uwihengi naiauambile kutai. ¹⁰Ikaleta kululi nulukulu, "kupuma nale, mutemi waitu yehi, mtakatifu ni tai wikaalamula neikie migulya ehi nukumikomolya isakami itu?" ¹¹Hangi kila ung'we ao aupewe mujolungu ng'welu hangi wikailwa kina inonee kulindila inino sunga nuekakondanila ualigwa nuukondile nuaitumi auya nialuna ao niasungu nawa niagoha niikakondanila nikabulagwa, anga uu nianso naiabulagilwe. ¹²Imatungo ung'wankolo naulugue ugomola wamutandatu nijagoza hangi ailikole itetemeko ikulu. Ilyoa likatula ilwalu pii anga igonila la singa, nung'weli wehi wikatula anga isakami. ¹³Inzota yakilunde yekagwa pihe, anga ikota nilelagalya inkali yakwe matungo ampepo nuehingisigwa nukimpupu. ¹⁴Anga likahaga anga igombo nilipingilitigwe. Kila umulima ni siwa aiihegigwe mahali pakwe. ¹⁵Hangi iatemi ehi niantu alukumo ni ajemedari, agole, nianulu, hangi kila ung'wiao naimutungwa nuwidesile u akipiha mumakulungu nimumagwe numumagulu. ¹⁶Ikamaila imalugulu nimagwe, "Kulugweeli! Kupihi pa usowakwe uyu nuiwikie pituntu lautemi nukupima muulaki. ¹⁷Kunsoko eye nuluhiku nulukulu nulaulaki wao wahugiila, hangi inge nyanyu nuhumile kimeka.

Chapter 7

¹Kukila udu aya nikaona malaika anne imekile munindo inne niyehi, aiagiiye eahing'wi anne niamihe kungulu kunsoko inge ang'wega itule kutile mihe, migulya mubahali ang'wi mikota lehi. ²Nikaona numalaika umuya akeza kupuma kilya, naukete ugomola wang'wi Tunda numupanga. Akalila kulili lukulu kuamalaika anne naeagombigwe kubepya ehinibahali. ³"Muleke kubepya ehi, bahali ang'wi makota sunga panga kueka ugomola muusu mumatwe aitumi ang'wi Tunda witu." ⁴Nikija utimili wa awa naiaikilwe ugomola, 144,000 naiaikilwe ugomola kupuma kila ndugu naantu aislaeli. ⁵12,000 kupuma mundugu aya Yuda niaekilwe ugomola, 12,000 kupuma mundugu ang'wa Rubeni, 12,000 kupuma mundugu ang'wa Gadi. ⁶12,000 kupuma mundugu ang'wa Asheli, 12,000 kupuma mundugu ang'wa Naftali, 12,000 kupuma mundugu ang'wa Manase. ⁷12,000 kupuma mundugu ang'wa Simioni, 12,000 kupuma mundugu ang'wa Lawi, 12,000 kupuma mundugu ang'wa Isakari. ⁸12,000 kupuma mundugu ang'wa Zabuloni, 12,000 kupuma mundugu ang'wa Yusufu hangi 12,000 kupuma mundugu ang'wa Benjamini naukuilwe ugomola. ⁹Anga kila imakani aya, nikagoza, aiikole iiumbe ikulu kutile umuntu nuhumile kuiilya kupuma kilaihe, ndogu nejamaa nintambu - imekile ntongeela ituntu la utemi hangi ntongeela ang'wa nkolo. Aiatugae amujulungu elu hangi aiakete nimatambe amitende mumikono ao. ¹⁰Hangi aiakitanga kululi lamigulya: "Uguni wang'wi Tunda nuikie mituntu lautemi, nukung'wankolo. ¹¹Iamalaika ehi aiemekile kupilima ituntu lautemi hangi kuapilima eanyampala ao palung'wi nao niaupanga anne, akaluma pihe, nihe hangi ikaika uusu migulya nihe ntongoela ituntu lautemi hangi ikamukulya itunda. ¹²Ikalunga "Huela, Kulya, upolo, ilumbi, ikulyo, uhumi ni ngulu yang'wi Tunda witu ikale nikale. Huela." ¹³Hangi ung'wi wao nuanyampala wikakankolya, "awa anyenyu niatugae eamijolungu nielu, hange apumile pe? ¹⁴Wikambela, "Bwana mukulu, ulengile uewe," wikambila hangi, awa wawa niapumile mulwango nulukulu ile iamejolongo ao nukuitenda nzelu kusakami ang'wankolo. ¹⁵Kunsoko eye, akole ntongeela ituntu lautemi nilang'wi Tunda hangi akumukulya ung'wenso utiko numung'we mitekeelo lakwe. ¹⁶Shanga akuona inzala hangi, sunga ni nyota hangi. Ilyoa shangalikuansonsa, sunga upyu nuakusonsa. ¹⁷Kunsoko ung'wankolo nukole pakatekate nituntu lautemi mudemi wao, hangi wikaatongeela munjilyo ya maze, ni Tunda wikaapyagula uliholi mumiho ao.

Chapter 8

¹Imatungo ang'wankolo naulugue uugomola nuwamupungate, yekatula ihetwe kilunde pakupe enusu saa. ²Hange nikaona iamalaika mupungate imekile ntongela ang'wi Tunda, ekapegwa tarumbeta mupungate. ³Wekiza numuya umalaika, uambie ibakuli la zahabu lekete uvumba, wimikile pakizindaalo. Wekapegwa uuvumba nuuya kunsoko ite apumie palung'wi nimalompi auhueli ehi pakizindaalo nikazambalau ntongeela intuntu lautemi. ⁴Ulyoki nulauvumba, palung'we nimalompi auhueli, lukanonenkela migulya ntongela ang'wi Tunda kupuma mumukono wang'wa malaeka. ⁵Ukalaika nilauvumba ibakuli nilauvumba weki zezulya umoto. umoto kupuma pakizindaalo. Hangi wikalegoma pihe migulya nihe, hangi yekapumila induli niampeto, nzahi niyampito nimatetemo nihe. ⁶Awo eamalaika nimupungate niakete impembe mupungate ekatula akondile kuikua. ⁷Ukalaika nuang'wandyo wikamikua impembe akwe, ikapumila mbula amagwe numoto nuhalinkanile nusakami. Ikagung'wa pihe muunkumbigulu inge niang'we apyee, imakota ang'we nimaifu nimatotu ikapya. ⁸Ukalaika nuakubeele akakua impembe akwe, nekentuanga umulima nuukulu naukupya numumoto ukagung'wa mubahali. Ipande nilabahali lekatula sakami. ⁹iintu ing'wi niipanga niyamubahali yekasha, nimeli inzuya yekabipa. ¹⁰Ukalaika nuwakatatu wikakua impembe akwe, ninzota nkulu ekagwa kupuma kilunde, ikazeemelekile angaitoshi migulya amumyongo ing'wi ao ninjilyo niyamaze. ¹¹Elina nilanzota aipakanga. Imaze nang'we ekatula pakanga, neantu edu ekasha kunsoko amaze naimalulu. ¹²Ukalaika nuakane wikakua impembe akwe, ipande la lyoa lekakuwa, palung'wi palung'wi nipande lang'weli ni nzota ing'wi yao gaa. Kuite ipande laintu izi yapiluka kutula kiti hangi ipande, theluthi amung'we nitheluthi autiku aekutile anga welu. ¹³Aingozi, hangi nikija inde nailumile umo migulya, akizitanga kululi lukulu, "Ukia, ukia, ukea kuawa neikie mihe, kunsoko akutumbwa nimpembe niisagie inge ahugeela kukuwa numalaika wakatatu.

Chapter 9

¹Hangi umalaika wakatano wakakua empembe akwe. Nikaona nzota kupuma kilunde naigwie munu mihe inzota ikapegwa uluguli wikombo nililongoe mikombo nigila anga mpelo. ²Wikalugula ikombo nigila anga mpelo, nulyoki likanankela migulya lakazelipangile kupuma mukate nikombo anga elyoki nulupimile mitanulu nikulu. Ilyoa nugulya yekakaeleka yekatula kiti kunsoko alyoki naelukupuma mikombo. ³Mukate mikombo ingaga yekapuma keza migulya namihe nienso aiapewe ingulu anga zizi niyankume niamigulya ehi. ⁴Aeaiwe aleke kubipya emafa, na mihe ang'wi umumea wehi nuutotu ang'wi ikota, inge eantu du nishanga akuilwe uugomola wang'wi Tunda muntongeela ausu wao. ⁵Shangaiagombigwe kuabulaga iantu nianso, kuaja udu kunyeeli eataano. Uwai wao ai anga wuwu nuwakulung'wa inkume niimuluma umuntu. ⁶Mumahiku nanso eantu akumiduma ensha, inge shang akumelija. Akulija ensula nakusha, inge ensha ekumanka. ⁷Ingaga aiyempyani nefalasi neinonee igwe kumbita mumatwe aikete kintu anga ngala nazahabu nukuusu ai hanga iantu. ⁸Aiakite imasingi anga iazungu nimino ao aiehanganga nihimba. ⁹Aiakete ikua angaikua yayuma ni ndoli niyamaba ao aiehanganga. Ululi nulamagale nidu nambita nifalasi niyukumanka kulongola kumbita. ¹⁰Aiakete imekila nikeluma anga enkume mumekila ao aiekole ingulu niakubepya eantu kumyeli ataano. ¹¹Aeakole nung'wenso anga mutemi migulya ao malaika nuwamikombo nigila empelo. Elina lakwe iikieblania inge Abadoni, ekeyunani ukete lina Apolioni. ¹²Ukia nuang'wandyo wakila. Goza! anga ile lakela uzile hangi ukia wakabeele. ¹³Umalaika nuamutandatu wikakua impembe akwe, nikija ululi lupumie panindo akizindaalo nikole ntongeela ang'wi Tunda. ¹⁴Ululi lukamuila umalaika nuamutandatu naukete impembe, "Alekele iamalaika anne niatungilwe mumongo mumongo nuukulu nua afrati. ¹⁵Iamalaika anne aiaikilwe kumatungo yayo ikulu, uluhiku nulanso, nung'weli nuanso, nung'waka nuanso, ailekewe aabulage iaoya ao niantu. ¹⁶Utimili nuaikui aiamole migulya afalasi aiakole 200,000,000. Nikija utimeli nuao. ¹⁷Eti inge uu azamine ifalasi mundoti yane nawa naiamankie migulya ao. Ikua yao aiikauku anga umoto, bluu niye niyelu niisheeye. Imatwe afalasi aimpnyani ni matwe nihimba, numumilomo ao aiupumile moto, lyoki ni salfa. ¹⁸Antu ang'wi ekabulagwa ni mapigo aya natatu, moto, nisalfa naipumile mumilomo ao. ¹⁹Kunsoko ingulu afalasi aikole mumilomo ao mumikela ao - kunsoko imekela ao aiehanganga inzoka, hangi aiakete imatwe naiamitumie kuika inkomele muantu. ²⁰Eantu niasagile, awa nisinga aiabulagilwe nimapigo aya, shaikaungama kuntendo yao naitumile, hangshaikaleka kukulya iahing'wi niadudu nia zahabu, hela, shaba, magwe nimakota - maintu nishamuhumile kumaona, kija kang'wi kugenda. ²¹Hangi shaikaungama ubulagi wao, ulogi wao, nuukosi wao ang'wi ninzila yao niyawii.

Chapter 10

¹Hangi nikaona malaika numuya numukulu akizesima pihe kupuma kilunde. Aeutungilwe milunde hangi aiukole utaa nuambula mitwe lakwe. Usuu wakwe aiwihanganga ilyoa, ni migulu akwe aie ihanganga ikepandwa moto.

²Aiuambie igombo ninino mumukono niailelue, ung'we auuikile umugulu wakwe nuwakuliela migulya amubahali numugulu wakwe nuwankege migulya lihe ninyumu.³Hangi wikitunta ululi lamigolya anga ihimba nimatungo naiwituntile kululi mpito mupungate yekakuamika. ⁴Imatungo impito mupungate naikwanukile, ainahugeela kuandika, kuite nikija ululi kupumila kilunde likezelunga, "Sunga itule kinkunku ehi nimpito mupungate. Usiandike."⁵Hangi umaleika nainumuine wimikile migulya amubahali numihe ni nyumu, auhumbue umokono wakwemigulya milunde ⁶nukulapa kung'wa uyu nuikie ikale na kale nauumbile ilunde naya ehi nakole, unkumbigolo naya ehi, hange bahali naya ehi nakole: "Ikakutile hange. ⁷Kuite kuluhiku nulanso, imatungo aamalaika mupungate nuamalaika nuekahugeela kukua impembe akwe, kuite uakunku wang'wi Tunda ekawakonda, anga nutanantilye kuitumi akwe eanyakidagu."⁸Ululi nainigule kupuma milunde lekambela hangi longola, hola igombo nininao nailigeeigwe nilekole mumukono wang'wa malaeka naiwimekile migulya abahali mumihe ninyumu. ⁹Hangi nikalongola kung'wa malaika nukumuella wampe igombo nininoo. Wikambela, "Hola igombo ulye lekamitenda enda etule nuwai, kuite mumulomo nuako lekatula lemulyo anga uuke."¹⁰Nikahola igombo inino kupuma mumulomo nuane, kuite anga nalya enda nane ekatula auwai. ¹¹Hangi induli ing'we yekambela, "Yekunonee utabili hange kuantu needu, mahe, ndogu niatemi"

Chapter 11

¹Aimpegilwe nawanzi nukutula anga mulanga nuakugemeelya. Aembewe. "Itenga hangi genda ugemelye itekeelo lang'wi Tunda nekezindaalo. nawaniakukulya mung'wanso. ²Kuite uleke kugemeelya ekeanda kakunzi nekitekeelo kunsonko apegilwe antu nianyakelungu, ekalita ekesale nikitakatifu kumatungo angw'eli makumi anne nuubeele. ³Nikaapa ahueli anne abeele uhumi nuakutabili kumatungo amahiku 1260, ekaatugae emagunila. ⁴Iahueli awa inge makota abeele namizeituni nemenala ebeele nimekile ntongeela amukulu nuaunkumbigulu. ⁵Anga muntu wehi ukulamula kuazulu, umoto wepume ela mumilomo ao nukuazulu ialugu ao. Wehi nukulowa kuazulu ukusinja kubulagwa kunzila yeye. ⁶Eahueli awa akete uhumi nuakulugaila ilunde ingeembula eleke kukua imatungo niakutabili. Akete ingulu niakukailwa imaze, atule sakami nukumikua ihe kukila imampilu nipigo imatungo ehi nialoilwe. ⁷Imatungo angapike amale uwihengi nuao, ekekale kehi kekupuma mikombo nigila empelo akituma embita nianso akuahuma nukuabulaga. ⁸Emeeli ao ekulala mumutaa nuwakesale nekekulu kumpani ukitangwa Sodoma ni Misili, pang'wanso umukulu nuao autumbekilwe. ⁹Kumahiku atatu nenusu ang'wi ekapuma muanluu ntambu, kabila hange kila itaifa akugoza emeele ao hange shakupumya kuekwa mukebeela. ¹⁰Awa neakie mihe akulowa kunsoko ao nukulumbeelya, sunga akipa nizawadi kunsoko anyakidagu neabeele aagilye awa naeakole mihe. ¹¹Kuite anga yakela nsiku itatu ninusu imehupo naupanga kupuma kung'wi Tunda ekigeela neenso akimeka kungulu ao. Akutula nuukulu awa niakuaona. ¹²Hangi akija luli lukulu kupuma kilunde akuaela, nzii kunu, "nianso ekalongola migulya kulikalo milunde neansoealugu ao ekaagozee. ¹³Musaa nanso ikalekole itetemeko ikulu nelihe eng'wi amumahe ikumi, Ekagwaw. Antu elfu mupungate akubulagwa nimatetemeko nao niakusaga apanga akogopa mupa Itunda nuakilunde ukulu. ¹⁴Uukea wakabeele wakela; Goza uukea nuwakatatu upembilye ukaiye. ¹⁵angi umalaeka nuamupungate wikakua impembeakwe, ninduli nkulu yekatambula kilunde nukulunga. Uutemi nuamihe wainautemi wamukulu wehi hange wang'wa Kilisto nuakwe. ukutema ekale nakale. ¹⁶Hangi anyampala makumi abeele nune aiikie mituntu nilautemi, ntongeela ang'wi Tunda aiagwie ienso pihe mulonkunde, nuuso wao aiukunamile nienso ekamukulya Itunda. ¹⁷Ikangi, "Kupumya esongeelyo litu kung'wankolo mukulu Itunda mutemi waintu yehi naukole nuyu nukole, kunsoko wahola engulu yako nukanza kutemya. ¹⁸Ianyakilungu ikataka, kuite ikuo lako lazaa imatungo akapika iashi kulamula nuewe kuapokela eitumi ako enyakedagu, ehueli nawa niakete uwoa nua lina lako. Ehi niabeele singaawezilye anga kentu awa nianyangulu. Nimatungo ako apika nakuabuya awa naebepya ihe. ¹⁹Hangi itekeelo lang'wi Tunda nuakilunde lekalugulwa nisandiko lawigombyi nuakwe likigela nitekeelo lakwe. Aiikole nzahi ya welu, mugugumo wampeto, itetemeko lihe nimagwe ambula.

Chapter 12

¹Kelingasiilyo kekulu kekigela kung'wanso kilunde musungu nauambilwe ni iyoa, akezeukete nung'weli pihe pamigulu akwe, nengala nanzota ikumi, ing'wi nuubele migulya mitwe lakwe. ²Aukete uube hange ukeze lela kunsoko auai wakutuga muupyu wakitunguiela. ³Nikiuya kilingasiilyo kekigela kilunde, Goza! Yikatula ikole nzoka kauku nkulu ekeke matwe mupungate ni mpembe ikumi, hange aikole ngala mupungate mumatwe ao. ⁴Umukela wakwe aiulutie ipande la nzota kilunde nukuigoma pihe muunkumbigulu. Inzoka akimeka ntongeela amasungu naiwahugeela kutuga, inge anga imatungo akutuga, emumele ung'wakwe ao. ⁵Aulungile ng'wana, mung'anya wakigoha, nuakatema imahe ehi kumulanga nuashuma umung'anya wakwe wekapulwa migulya kung'wi Tunda hange kituntu lakwe nilautemi. ⁶Numusungu wikamanka mumbuga, ekianza nekanso Itunda aiwanonelya pang'wanso kunsoko akwe, inge wahume kualigwa mahiku 1,260. ⁷Itungo yekatula nembita kilunde. Mikaeli niamalaeka akwe, ekikua nenzoka pihe niamalaeka akwe akikua nuyo. ⁸Kuite inzoka aigila anga ngulu yakukondya kudula inge gwa yekatula kutile ilyoma hange kilunde kunsoko akwe niamalaeka akwe. ⁹Izoka nikulu enzoka iyo nakale nitangwe ibilisi ang'wi Shetani nuekongela - ihe wikagung'wa pihe mihe niamalaika akwe ekagung'wa pihe palung'wi nuyo. ¹⁰Hangi nekija luli lukulu kupuma kilunde: "Itungeele ugunwa wazaa, ngulu, nuutemi wang'wi Tunda witu nuuhumi wang'wa Kilisto nuakwe. Kunsoko umusemi nualuna ehi wagung'wa pihe - naeuasemee ntongeela ang'wi Tunda witu utiko numung'we. ¹¹Aeamusemee kusakami ang'wankolo nukulukani lawihengi nuao, kundogoelyo shangaealoilwe ulikalo laosunga ensha. ¹²Kuite lumbeelyi, unye kilunde, hange ehi neikie neikie mukate akwe. Kuite ukia wehi nibahali kunsoko umulugu wasima kung'waanyu. Wizue ikuo nitaki, kunsoko ulengile kina ukete matungo mashenyidaa. ¹³Imatungo izoka, naeleine kina lagung'wa pihe wikamutyata umusungu naiwitugile ung'wana numugoha. ¹⁴Kuite umusungu wekapegwa manana ande abeele makulu, kuitegwa ahume kuluma nukupika pang'wanso nainoneigwe kunsoko akwe kuko kumbuga, keanza nekanso kekumile kumusunga, kumatungo, matungo nanusu matungo, kianza nishalehumile kupika izoka nelanso. ¹⁵I nzoka ikahunula emaze kupuma mumulomo wakwe anga umoto, inge alete ekarika nakukapilya. ¹⁶Kuite ihe ekamuaelya umusungu, ekamaha umulomo wakwe nukuumila umongo ulewe nizoka kupumila kumulomo wakwe. ¹⁷Hangi izoka likamutakila umusungu nuyo wikahenga nukituma embita kuutugwa wakwe wehi - kuawa niagombile imalago ang'wi Tunda nukuambela wihengi nuang'wa Yesu. ¹⁸Izoka lekimeka hange migulya amehanganga muluguo la bahali.

Chapter 13

¹Hange nekaona kekale kekapuma mubahali. Aieukete mpembe ikumi nimatwe mupungate. Mumpembe yqkwe aikole ngala ikumi numitwe lakwe aeikole nkani. ²Eke ikakale nainukiine inge anga ihue. Emegulu akwe anga edubu, numulomo wakwe anga ihimba izoka ile lekamupa ingulu, numituntu lakwe nilautemi nuhumi nuangulu kukela nukutema. ³Itwe lakekale king'wi kao iekigeeleka kutula ninkomele nkulu naizesasha inshakwe. Kuite inkomele akwe akapola, nihe ehi ikakuelwa nukukityata ikekale. ⁴Hangi ikalikulya izoka ndogoelyo kekapegwa uhumi ekekale eke. Ikakekulya ekekale kwe, hange ekalongoleka kulunga; nyenyu anga kekale? hange nyenyu nukikua neko? ⁵Ikekale kekapegwa melomo ketambule inkani yakikulya nukutukila. Aeugombigwe kutula nuuhumi kumyeli makumianne nuubeele. ⁶Kuite ikekule kikamaha umulomo wakwe nukuligitya ituki kumutukila itunda, akaletukila elina lakwe, pang'wanso naewikie nawa neikie kilunde. ⁷Ekekale kekapegwa lyoma kituma mbita neahueli nukuahuma, hange wekapegwa uhumi kikila ekabila, antu, ntambu, nihe. ⁸Eehi neikie muunkumbigulu akumukulya nuanso kukela ung'weao elina lakwe nesingalandekilwe, kupuma ihe nauumbewe, mumbugulu naupanga, inge nekan'wankolo, nausensilwe. ⁹Angeze ukole wehi nukete ukutwe uategeelye. ¹⁰Angeze ung'weao uhoilwe utugwa, nukutugwa winzu. angeze ung'weao ukubulaga kushege, kushege kiko ukubulagwa, uwu witangwi nuaupolo hange wigigimyeeli kuawa niatakatifu. ¹¹Hange nikaona kekale nekiuya kepembilye kupuma mihe. Aekekete mpembe ibeele anga enkolo hange kekaligitya anga izoka. ¹²Wikalageela uhumi wehi kukekale eke nekan'wandyo nuukole wakwe, nukituma mehi nawa neikie mung'wanso, kukulya ekekale nekanso nikang'wandyo, uyu nenkomeleakwa aipoile. ¹³Wikituma makula du, sunga wikautenda umoto wikasima pihe kupuma kilunde wikigela ntongeela aantu. ¹⁴Kilengaseelyo augombigwe kituma, wikaakongela awaneikie mihe, akazeaela azipye eadudu kikulyo lakikale naekelemaigwe kuwege, kuite kekili kukikie. ¹⁵Aiugombigwe kupumya emihupo kung'wa dudu kekali kehume kutambula nukusasha awa ehi niahitile kukulya ekekale abulagwe. ¹⁶Hange wikasinja kukila ung'we ao, numugila ensailo, nuyu nuangulu, mugole numuhimbe, nuidesile numutugwa kusengeelya ugomola kumokono wakigoha ang'wi nuusu wao. ¹⁷Inge shangaeagombekile kuhela muntu kugulya ang'wi kugula, inge kusinja wezeukete ugomola nuanso hangi nelina lakekale nikanso ang'wi ulimeeli nualina lakwe. ¹⁸Pang'wanso papo ukole uupolo. Nuanso nuukete eemahala, nuaelye utimeli nuakekale eke, ndogoelyo naewitumile nuakiuntu. Nuutimeli wakwe inge namba 666.

Chapter 14

¹Nikagoza hange nikaona ng'wankolo winaekile ntongeela ane migulya mulugulu nula sayuni. Paalung'wi nung'wenso ai 144,000 naeakete elina lakwe nelina lakwe utata akwe ailiandekilwe kuntongeela nuusu nuao. ²Nikija ululi kupuma kilunde aiekijika anga mululumo nua mazi nedu nululi lukulu nulalupeto. Ululi naenigule inge anga iekua impembe yao. ³Ikazemba wimbo upya ntongeela nituntu lautemi hange ntongeela ao awa niakete upanga neanne nianyampala. Kutile anga nuauhumi nuakumanya uwimbo nuanso inge wawadu 144,000 niakomowe kupumila mihe. ⁴Awa wawa nisingangaa ikanzile ienso kuasungu, kundogoilyo aisungile ienso kuntendo yausambo, Inge wawa naiamutyile ung'wankolo pehi naekeze nkali yang'wandyo kung'wi Tunda hange nukung'wankolo. ⁵Kutile anga utele naeutambuwe mumilomo ao shangaiemeilwe. ⁶Nikamuona malaeka numuya akazewimekile mumalunde, naukete impola niyakilunde kunkani ninza kuatanatelya neikie mihe kukela ihe, ndugu, nambu niantu. ⁷Wikaitanga kululi nulukulu, "mugopi Itunda hangi mupi uukulu. Kundogoilyo ematungo auamuli ahugela. Mukuli ung'wenso, nuanso nijeelyo yamaziwa. ⁸Malaeka numungeza - malaeka wakabiile - wikatyata wikalunga, "Ugwie - ugwie Babeli nuukulu, nuang'wensilye ianyakilungu imagae naukosi, megaenanso ikaleta utaki kung'waakwe. ⁹Malaeka numungeza - malaeka wakatatu wekaatyata wikalunga kululi, "Nulukulu wihi nuekakulya ekekale nekanso nududu wakwe, nukusingilya ugomola kuntongeela ausu wakwe kang'wi kumukono. ¹⁰Nung'wenso ga ukung'wa imagae nautaki wang'wi Tunda imagai nanso aeazipegwa nukukunulwa singaeahalinkanigwe nikikombe kautaki wakwe. Umtunuekang'wa ukagigwa numoto hange numoto nuakebiliti ntongela amalaeka akwe niakuigwe hange btongeela ang'wankolo. ¹¹Nulyuki nulaube wao ukalongola ikale nekale hange agila anga kusupya mong'we ang'wi utiku awa neekolya ikekale nudubu wakwe, hange kila umuntu nuusingeye ugomola nualina lakwe. ¹²Uu witangwi wakulindela nukigigimelya kuakueli awa neze amagombile imalago ang'wi Tunda nuuhueli wang'wa Yesu. ¹³Aigule ululi kupuma milunde ekalunga, "Andekeaya; Bahu eashi neashie kung'wa Bwana, "Ee" alungile ung'waung'welu, "wahume kusupya kupumela mumikomo ao, indogoilyo intendo yao nukuatyata. ¹⁴Aingozile nikaona ailekole ilunde lyelu, hange naewikie milunde aiung'wi aewipyani nung'wana witu. Aukete engala azahabu mitwe lakwe numuundu utaki mumukono wakwe. ¹⁵Malaeka mungeza wakeza hange kupuma mitekeelo hange wikitanga kululi lukenda kung'wa uyu naiwikie milunde: Hola umuundu wako wandye kuogola. Kunsoko imatungo akuogola apika, ndogoilyo imaogola apika namihe akonda. ¹⁶Hange uyu naukole milunde auekeeye umuundu wakwe mihe, nung'wenso aukete muundu utaki. ¹⁷Umalaeka numuya wakiza kupuma mitekeelo nila kilunde, nung'wenso aukete umuundu utaki. ¹⁸Hange akele numalaeka numuya wekiza kupuma pakizindaalo, numalaeka naukete uhumi kumoto. Akamitanga kululi lukulu umalaeka naukete umuundu nuutaki, " Hola umuundu nuutaki hange wilingele imatambe amizabibu kupuma mumuzabibu nuihe, kunsoko azabibu yitungele yaelya. ¹⁹Umalaeka wakatwala umuundu wakwe munu mihe hange wikilingeela imaogola azabibu yamihe hange wikaptya mipipa nikulu nilamagae ikuo lang'wi Tunda. ²⁰Ipununtelo lamagae aeletulangile kunzi akesale nusakami wikahunuka kupuma mung'wanso mukimo kahatamu afalasi kustadia 1,600.

Chapter 15

¹Hangi nikaona nikiuya ekelengasiilyo kilunde, kikulu nikekete ikuilwa. Aeakole amalaeka mupungate, neakete mapigo mupungate, aemapigo ampelo kunsoko ayayo utaki wang'winda Tunda aiwapika.²Aemine eke naekepumie kumpola yabilauli eye nihalenkanigwe numoto, ekimeka kumpelo nabahali pang'wanso awa naeadoile kukekale nsoko alina lakwe. Aeaambie inubu naeapewe ni Tunda.³Aeakemba wembo wang'wa Musa, mitumi wang'wi Tunda, nuwembo wang'wankolo. Emelemo ako mekolu hange aukoelwa, Mukulu Itunda nuezautemile yehi. mukueli ninzila yakwe yatai, mutemi nuamahe. ⁴Nyenyu nukuleng'wa kuogopa uewe numukulu nukulekulya elina lako? Kunsoko uewe du numutakatifu. Mahe ehi akupembwa nukukulya ntongeela ako kunsoko uewe umuza nintendo yako ilengekile.⁵Anga kila imakani aya aengozile, hange pang'wanso itakatifu kukila, pang'wanso aeukole usupwo nuawihengi, naiutuguiwe kilunde. ⁶Kupuma pang'wanso pautakatifu kukila akiza amalaeka mupungate naeakete mapigo mupungate, atugae nguo nza, kitani naekimetu numusipi nuazahabu kupilima muikua yao.⁷Ung'we wao kuawa niapanga anne wikapumilya kuamalaeka mupungate mabakuli mupungate nazahabu naeizue ikuo lang'wi Tunda nuikie ekale na kale. ⁸Pang'wanso itakatifu kukila ulyoki aeluzue kupuma muukulu wang'wi Tunda hange kupuma muuhumi wakwe. Kutile anga nung'we nauhumi kingela sunga mapigo mupungate niamalaeka mupungate naeakaapikeela.

Chapter 16

¹Nikija luli lukulu lukitanga kupuma pangw'anso naeitakatifu hange ikalunga kuamalaeka nemupungate, longola uhunule mihe mabakuli mupungate nikuo lang'wi Tunda.²Umalaeka wang'wandyo aiwendile nukuhunula ibakuli lakwe mihe, enkomele nembee nekete uwai nuutaki akeza kuantu neakete ugomola wakikale, kuawa naeakuiye eadudu akwe.³Umalaeka wakabiile wikahunula ibakuli lakwe mubahali, ikatula anga usakami nuamuntu nukule, hange kila ekeumbe nikipanga nikamubahali kekasha.⁴Umalaeka wakatatu wekahunula ibakuli lakwe mumongo numunjiilyo ya maze, yekatula sakami. Umalaeka wakatatu wekahunula ibakuli lakwe mumongo numunjiilyo ya maze, yekatula sakami.⁵Nekija umalaeka nuamaze wekalunga, "Uewe umuheli - kang'we ukole hange aukole, mtakatifu kunsoko uletile ulamuli uwu.⁶Kunsoko aeahunue usakami nuahueli nianyakidagu, wikaapa ienso kung'wa usakami, kiko keanonee." ⁷Nekija ekezindalo kikasusha, "Ee! Umukulu Itunda nutemile muintu yehi, ulamuli wako watai ninkulu.⁸Umalaeka wakane wakahunula kupuma mibakuli lakwe mulyoa, hange lekapegwa uhumi nuakuasonsa iantu kumoto.⁹Ekapesigwa nuupyua nuakogopwa, hange ekalumela ulukani lang'wi Tunda, nukete ingulu kumapigo ehi. Ikahila kuungama nukumupa nuanso ukulu.¹⁰Umalaeka wakatano wikahunula kupuma mibakuli lakwe mituntu lautemi nilakekale, nekiti kekakunekela utemi wakwe. Aesiile emino kuwai nuutaki.¹¹Ikamutukila Itunda nuakilunde kunsoko awai wao ninkomele yao, hange akele alongolekile kuhita kuungama kumahiku naeitumile.¹²Umalaeka nuamutandatu wikahunula kupuma mibakuli lakwe mumongo nuukulu, nuafleti, nimaze akahila kwee kunsoko kunsoko ahume kuzipelya inzila naatemi niapembilye kupuma kilya.¹³Nikaona nkolo itatu mbee naiyigee anga ntundu niakupuma kunzi umulomo nuizoka ile, ikekale eke, numunyakidagu wauteele.¹⁴Inge nkolo yaheng'wi neyeika ilengasiilyo nimakula. Aeenda kuatemi amihe ehi ahume kuilingiila palung'wi kumbita kuluhiku nulukulu lang'wi Tunda nutemile imaintu ehi.¹⁵("Goza! Nzile anga umuhembi! Bahu uyu nukole mumukeshu, nuelangaela eang'wenda akwe nsoko waleke kenda kunzi wikipwe nukugoza emenyala akwe.")¹⁶Ikaaleta palung'wi pang'wanso neitangwa ekeebrania amagedoni¹⁷Umalaeka nuamupungate wikahunula kupuma mibakuli lakwee umo migulya. Hange luli lukulu lekijeka kupuma patakatifu nukupuma pituntu lautemi ikezeze lunga, "Yahila!"¹⁸Aeikole nzahi ya welu nulupito, mululumo, nkindo yalupeto, nitetemeko lakutumba - tetemeko ikulu lihe neezekili kupumilamunu mihe kupuma iantu naazie kupuma mihe, ite inge itetemeko ikulu kukila.¹⁹Kesale kekolo kekateranuka mpande itatu, neisale niamahye yekagwa. Hange Itunda wikamukembusha ubabeli numukulu, wikakipa ikesale nikanso ekikombe nekizue imagai kupuma mikuo lakwe nitaki.²⁰Kila ung'wa ihe ikasengeelya imalugulu shanga akigela kwee.²¹Imbula nkulu amagwe, aekete ulito watalanta, kupuma kilunde ikasima muantu, ekamuzuma Itunda kumapigo ambula amagwe kunsoko ipigo ilo aeibe kukila.

Chapter 17

¹Ung'wiao nuamalaeka mupungate auzile nuukumiila. Nzuu, kulagila ulamuli nuamukosi numukulu nuikie mumaze nedu, ²neatemi ihe ituma makani augoolya nung'wenso hangi nimagai naugoolya wakwe neikie mihe agaigwe. ³Umalaeka wikanihola kinkolo sunga wikampisha kumbuga hange nekamuona musungu wikie migulya mukikale kikauku naekizue imina aituki. Kikale aikikete matwe mupungate nimbe ikumi. ⁴Umusungu aeukumbilwe ng'wenda wazambalau niyenenkauku imatumbwe akwe azahabu magwe ansailo, nelulu mumukono wakwe aeuambie kekombe kazahabu naekizue maintu nakutosha naushapu waugoolya wakwe. ⁵Migula ausu wakwe liandikilwe lina la sili BABELI NUUKULU, IA WAGOOLYA NUYU NUAMAINTU NAUBE WEHI. ⁶Nikaona umusungu uyu augaile sakami auhueli nisakami waawa naeakule kunsoko ang'wa Yesu. Imatungo nae numuine, nekaambwa ukuelwa ukulu. ⁷Kuite umalaeka wika mbela, "Kuneki ukuewe? Kuutambuella endogoelyo amusungu nekikale nikikumuhola, ikekale nekansu nikikete imatwe mupungate nimpembe ikumi. ⁸Ikekale naukiine aekikole, wicketile nitungo nele, kuite ukole ukondile kumankila kupuma mikombo nigila impelo. Hangi ukulongoleka nuushapu. Kuawa naeikie mihe, neminao shangaeandikilwe mumbugulu aupanga kupuma ukuilwa igwe iaunkumbigulu akukoilwa neekakiona ikekale aeki hoile, kina kikete nitungo, kuite kekole pakupe kiza. ⁹Uwitangwi uwu kunsoko amahala nakete upolo. Imatwe mupungate inge malugulu mupungate papo umusungu aewikae mumo. ¹⁰Nayo nanso gaa atemi mupungate. Atemi ataano ang'wi, ung'wi ukole, numuya wakile keza, imatungo nuekiza, ukikie matungo maninodaa. ¹¹Ikekale naekikole, kuite itungele wicketile, nung'wenso mutemi wamunana, kuite ung'wi wao nuatemi mupungati, hange ulongoe muube. ¹²Impembe niiumi naeuiine inge atemi ikumi neakele kusengelya uutemi, kuite akusengilya uuhumi anga atemi kusaa ing'wiing'wi nekekale. ¹³Awa akete wisiji ung'wi, hangi akumupa ingulu nuuhumi ikekale eki. ¹⁴Ekituma embita nung'wankolo; kuite ung'wankolo ukuadula kunsoko mukulu waakulu hange mutemi waatemi - hangekukila ng'wenso kukitangwa, ahueli." ¹⁵Umalaeka wikambela, "Imazi ayo naeumaine, pang'wanso naewikie umukosi uyo inge intu, utiku mahe nentambu. ¹⁶Impembe nikumi naeuiine - nukukiila kensu kikale akumubepelwa umukosi uyu. Nienso ekatenda kutula mukia hange wikipwe akumulya umwiile wakwe, hange akulimansilya. ¹⁷Indogoiyo Itunda uaekile ienso kuenka utimeli wakwe kuigombyi nuakukipa ikikale engulu kumutema sunga inkani yang'wi Tunda nuyukukondaniilya. ¹⁸Umusungu uyu naumuine inge kesale nekikulu nuutemile muatemi amihe.

Chapter 18

¹Naakeile imaintu aya nikamuona malaika numuya ukusima pihe kupuma kilunde. Nuunso aukete uhumi ukulu, nuhe aiemelikilwe nuukulu wakwe. ²Wikalela kululi nulukulu, wikalunga, "Wagwiza, kagwiza, ikesale iko nekikulu Ibabeli! Aina kianza kakikie iahing'wi, hange pang'wanso kila enkolo nimbe ikie, nipang'wanso yaina kila ushapu ninyunyi niyeleta uube. ³Kunsoko emahe ehi ang'weza imagai nansula aukosi wakwe nuemuletela ikuo. Eatemi ehi agoolya nung'wenso. ⁴Hange nikija ululi langeza kupuma milunde ikalunga, hegi kug'wanso antu ane, insoko muleke kihangwela mumilandu akwe, ninsoko mulekusingiilya emapigo akwe ehi. ⁵Imelandu akwe ilundie migulya anga kilunde, ni Tunda wakimbuka imelandu akwe nemebe. ⁶Mulepi anga naulepile niang'wi, hange mumulepe kabeele anga naewitumile, mukekombe naukihalekanilye, kuhalinkanya hange kabeele kunsoko akwe. ⁷Anga naiwikuiye nuanso ung'wenso hange aiwika muusambo, mupi inzago niyendu nuukia kunsoko witunga munkolo akwe. Nikie anga umalaeka hange singamushelwa, hange singakuona uhongelya. ⁸Kuite gwa muluhiku lung'wi imapigo akwe akumulemelya, ninzala,. Ukulimansiligwa kumoto, kunsoko amukulu Itunda ukete ingulu, hange mulamuli wakwe. ⁹Eatemi amihe naeagooye nukihangwila palung'wi nuyo akulila nukuhongelya niikaluona ulyoki lakuzigila kung'wakwe. ¹⁰Akimeka kule nuyo, kuwoa wauwai wakwe azekengaukia, ukia wakisale nikikulu, Babeli, kesale nekete ingulu! Kusaa eng'wi ulamuli wako wazaa. ¹¹Asuluja amihe ehi nukuhongelya kunsoko akwe, kunso kutile nung'wi nukugula insao yakwe hange. ¹²Insao yazahabu, mpia magwe ansailo, lulu, kitani ninza, zambalao, halili, nkauku, aina yehi niyamakota nauwinki nuuza, kila keseme nikampembe andovu, kila kiseme nikeze pigwe kikota niza, shaba, shuma, igwe. ¹³Mdalasini, iungo, uvumba, manemane, ubani, mvinyo, makuta, utu nuuza, ngano, ng'ombe ninkolo, farasi nimagale, niatungwa, ninkolo yaantu. ¹⁴Inkani nauikete insula kungulu yako ahega kupuma kuwang'wako. Usambo wako wehi nuukengo wahega, shangaukigela kwe. ¹⁵Tasuluja amaintu aya aealigilye uugole naauloilwe nuanso ukimeka kule kupuma kung'waakwe kunsoko awoa wauwai wakwe, akulela kululi lakuhongelya. ¹⁶Akulunga, "Ukia, ukia uo nuukulu nuukumbilwe kitani ninza, zambalao, niye ninkauku, nukulembwa kuzahabu, nukumaintu nansao nilulu." ¹⁷Musaa ing'wi ugole wehi nuanso wikahega. Kila nahoza nuameli, kukila bahali, hange ehi niamumaze, hange ehi neituma milimo mubahali. ¹⁸Aealeile naeaine ulyoki nulakuzigilya kungwakwe, ezelunga, "Kisaleki nikipya nikisale eki nekikulu?" ¹⁹Ikaguma ulunkunde mumatwe ao, hangi ekalila "ekahung'wa nulihoi nukuhongelya," Ukia, ukia kisale kikulu kianza kehi, aeakete meli mubahali aeagole nsoko ameli akwe. Kusaa ing'wi ekalimansiligwa. ²⁰Lowi migulya akwe, ilunde, unye ahueli itumineanyakidagu, kundogoelyo Itunda waleta ulamuli wanyu migulya akwe. ²¹Umalaeka nuangulu auhumbue igwe anga igwe nikulu nilakusela auligumile mubahali, wikalunga, "kuzila eye, Babeli uyu numukulu, ukugung'wa pihe kulogoha hangi shangaukigela kwee. ²²Luli lainanda, niakui, iginsi apelembe, nitalumbeta shaa kusiga hangi kitalanyu. Ang'wi umumanyi wehi shangaukigela kitalanyu. Ang'wi ululi lutule shangalukijeka hange kitalanyu. ²³Uwelu wa ntala shaukumileka mukate akwe. Loli lang'wa Bwana numugoha bibi numusungu niawinga shayukigigwa hangi mukole nako, indogoelyo asuluja ako aeakulu ihe, hange amaha, akongewe kuulogi. ²⁴Mukate akwe sakami waanyakidagu niakueli aigee nusakami nuaihe naeabulagilwe migulya nihe.

Chapter 19

¹Pamekakila nanso nikija luli anga mulilo ukulu niiumbe nikulu laantu kilunde ekalunga ilumbi, Uuguni ukulu, ningulu inge yang'wi Tunda witu. ²Ulamuli wakwe watai lukulu, kunsoko wamulamula umukosi numukulu numubipiye ihe kugooli wakwe. Witumile kilipo kusakami aitumi akwe, naeumihunue ung'wenso. ³Kunkua akabiile, ikalunga "Ilumbi! Ulyoki lepuma kung'wake ikale na kale." ⁴Tanyampala ao makumi abiile nuunne nimaintu anne nuupanga ikaluma nukukulya Itunda nuikie mituntunlautemi. Aeakulunga, Hueli, Ilumbi! ⁵Papo ululi likapuma mituntu lautemi, ikalunga "Mukulye Itunda witu unye itumi akwe mihe, unye nimuze mekua, ihe niagila umuhimu naaniagila ingulu." ⁶Papo nikija ululi anga luli liumbe nikulu nilaantu, anga loli lamugugumo nuamaze nedu, hangi anga mugugumo walupito ikalunga, "Ilumbi!" Mkulu Itunda witu, mutemi waawa ehi, nuezutemile. ⁷Nukulumbiye nukuolowa nukumupa ukulu kunsoko awinga nuuli wang'wankolo wazaa, nubibi wawinga ukondile. ⁸Wikagombigwa kutugalwa kitani nikiza nkekumetameta kitani nikiza igebge ntendo niyatai lukulu niyauhueli. ⁹Umalaike wikatambula unene, "Maandike aya: Akembetilwe nianilwe kuwenga wang'wa nkolo." Kuu uwu wikambila, "Izi nkani yatai nang'wi Tunda. ¹⁰Aentunile ntongeela amigulu akwe nikakulya. Kuite wikambila, "Uleke kutenda ite! Une numitumi miako nualuna ako nuambile uwihengi nuang'wa Yesu mukulye Itunda, kunsoko uwihengi nuang'wa Yesu nkolo akinyakidagu." ¹¹Hangi nikaona ilunde lakaluguka, hange goza yekatula ukoli farasi nzelu! Nuyu nai umunankie aeukitangwa muhueli hange watai. Lamula itai nukituma embita. ¹²Imiho akwe anga ululeme lamoto, numigulya itwe lakwe ukete ngala yedu. Ukete lina nilaandekilwe migulya akwe nusholimanyile muntu wehi inge ung'wenso duu. ¹³Utugae ng'wenda nunimikilwe musakami nilina lakwe aaaukitangwa lukani lang'wi Tunda. ¹⁴Imajeshi akilunde ae amutyatie migulya afarasi ninzeli, aeatugawe kitani ninza, nzeli hange nza. ¹⁵Mumulomo wakwe kepuma shege nikitaki nikelima nsilya imahe, nung'wenso wikamusunga kumulanga, kekuo nitaki kung'wi Tunda, wizutemile migulya nihe. ¹⁶Nung'wenso uandekilwe migulya lang'wenda wakwe numukinama kakwe lina. **MUTEMI WA ATEMI HANGI MUKULU WAAKULU.** ¹⁷Aemine malaeka akeze wimekile mulyoa. Auitangile kululi nulukulu inyonyi yehi niyeluma migulya, "Nzii ilingeeli mehi palung'we paludya nulukulu nulang'wi Tunda. ¹⁸Nzii muliye inyama amutemi, nyama ajemedali, nyama aantu niakulu, nyama afalasi nianankila falasi hange nyama aantu ehi, neidesile niatugwa, niagila umuhimu nawaniagila ingulu." ¹⁹Ainekeine ikekale niatemi ihe palungwi nimajeshi ao. Aeipangile kunsoko ambita hange ung'wi naunankie efalasi nijeshi lakwe. ²⁰Ikekale kekaambwa numunya kidagu wakwe nuauteele naiwigeeye ilingasilyo muugole wakwe kuilingasilya auakongee awa niasigeeye ugomola wakikali nawa naiakuiye ududu wakwe. Ehi muubiile akagung'wa akizeapanga milule la moto nuakiigwe nikibiliti. ²¹Awa naeasigile akabulagwa neshege naikipumile kumulomo wang'wa ung'wi wao naunankie migulya la falasi. Inyuni yehi aiilie imeimba namiile ao.

Chapter 20

¹Hange nikaona makika akusima kupuma milunde akeze akete nifunguo yikombo nigila anga mpelo numunyololo ukulu kumuko wakwe. ²Aeuliambile izoka ilo, nzoka nikale, ibilisi ang'wi Shetani, nukumukulya myaka elfu. ³Aemugumile mikombo nigila anga mpelo, akalitunga nukuliikila ugomola migulya lakwe. Iye aeituile insoko kina alekekumakongela imahe hange kupikela myaka elfu nuekikie. Anga yakila pangwanso, ukolekelwa widesi kumatungo mashenyi. ⁴Hange aimine matuntu autemi. Naeamikae ingi wawa naeapewe uhumi nuakulamula. Uu lukulu amine ifalasi niawa naeatemilwe imatwe kunsoko awihengi wang'wa Yesu nukulukani lang'wi Tunda. Nesinga aiakikuiye ekekale ang'wi udubu wakwe, hange aeahitile kusengeelya ugomola nuusu wao ang'wi mumukono. Ikapembya muupanga, hangi ikapembya palung'wi nuuKilisto kumyaka elfu. ⁵Eashi nueasigile shaakiza kuupanga sunga myaka elfu ikahila. Uyu inge uiuki wang'wandyo. ⁶Mupegwe nuutakatifu inge muntu wehi nukumuhola enafsi muantu anga awa. Yukulula niakuhani ang'wi Tunda nuKilisto nukutemya nuyo myaka elfu. ⁷imatungo myaka elfu niikatimela, umulugu wekaluguelwa kupuma mukitungo kakwe. ⁸Ukupuma nukuakongola. Iamataifa munindo inne niyamihe - Gogu nemagogu - kualeta palungwe kunsoko ambita. Akulula idu anga umuhanganga wamubahali. ⁹Aeindile migulya mutambalale nihe ikamipilimilya enkambe naahueli kosale kaulowa. Kuite umotowekiza kupuma kilunde nukulagiilya. ¹⁰Mulugu ushetani nae u kongee, augumilwe mkati a moto nilakeigwe nikibiliti, mungwanso kikali numunyakidagu nuwautele aeagumilwe. Akagigwa mung'wi nuutiku ikale nakale. ¹¹Hange nikaona ituntu lautemi kikulu kelu nuyu naewikie mung'wanso. Ihe ni lunde yekamanka kuli kuhega kuukulu wakwe, kuite aeagila angalyoma nianso kulongola. ¹²Aenuaine niakule - angulu nawa nisingo amuhimu imekile pituntu lautemi, nimbighu yikalungulwa. Hange ekalugulwa - imbugulu aupanga. iashi ekalamula kukela eki naekandekilwe mumbugulu, ikinyamulimo kao iki naeitumile. ¹³Ebahali ekaapumya eashi naeakole mukate akwe. Nshania lungu aeapumilye iashi naeakole mukati akwe hange iashi ikalamulwa anga uu naiitenda. ¹⁴Insha nuulungu yekagung'wa mukate niule la moto. Iyi insha akabiili - ilule la moto. ¹⁵Ang'wi ilina lawihi shangaligee mumbugulu aupanga, augumilwe milule la moto.

Chapter 21

¹Hange nikaona ilunde ipya nihe mpya, kunsoko ilunde lang'wandyo nihe nang'wandyo yakeile, nibahali ekutile hange. ²Nikakiona kisale kitakatifu Yerusalemu nempya, naeismile pihe kupuma kilunde kung'wi Tunda, nuuziipigwe anga ubibi alusi nunoneigwe kunsoko amugoha. ³Aenigule luli lukulu kupuma mituntu lautemi ikalunga Goza! Ulikalo lang'wi Tunda lukole niantu, nung'wenso ukikie palung'we nusese. Akutula antu akwe, nung'wenso Itunda akutula nienso hange ukutula Itunda wao. ⁴Ukuapyagula uliholi lehi kupuma mumiho ao, ikakutile angansha hange, ang'wi kuhongelya, ang'wi kukila, ang'wi uwai, imakani akale akeile. ⁵Nuanso naewikie migulya mituntu lautemi wikalunga, "Goza! Kumatenda imakani mehi kutula mapya." Aulieye, Andeke ile kunsoko inkani izi yakulukulu nitai. ⁶Aumbie, "Imakani ayaite aiakeile! Une ni Alfa hange ne Omega nitangi hange nikwangu. Kuwihe nukuhung'wa inyota kumupa wang'we bila uguli kupuma munjiilyo yamazee naupanga. ⁷Nuanso nuekadula ukumasala aya ehi, hange kutula ni Tunda wakwe, nung'wenso ukutula ng'waane. ⁸Kuite anga uu niyele kuawa niao, nisha ahuie abepilani, abulagi, agoolyi, alogi, akulya adudu, hange niateelee ehi, ikianza kao kikutula milule la moto nuakibiliti nuesonsa. Nanso yeyo nsha akabiile. ⁹Ung'we nuamalaeka mupungate wikeza kung'wane ung'wi naukete mabakuli mupungate naiizue mapigo mupungate nampelo nukulunga, "Nzuu apa. Kulagila ubibi alusi, musungu nung'wankolo. ¹⁰Hange wikanihola kule ikinkolo kulugulu lukulu hange lulipu hange wikandagiila kisale nikitakatifu, Yerusalemu, ukusima pihe kupuma kilunde kung'wi Tunda. ¹¹Yerusalemu aeukete nuukulu nuang'wi Tunda, hange uzaa wakwe aeanga kito niansailo, anga igwe nilakeoo nikiza nikayapisi. ¹²Aeukete ikiligo ikulu, ulepu aukete milango kumi na mbiili palung'wi niamalaeka kumi na mbeele mumilango itaatu, inkika nakutakama milango itatu, ninkika nakung'weli milango itaatu. ¹³Inkika nakilya milango itatu, inkika nahukuma milango itaatu, ninkika nakutakama milango itaatu, ninkika nakung'weli milango itaatu. ¹⁴Imakiligo nakisale aeakite emisingi ikumi na mbiili numigulya lakwe aeakole mina kumi na mbiile naalungwa kumi na mbiili nang'wankolo. ¹⁵Ung'wi ao nauligitilye nune aukete ugemeeli wamilanga aezipigwe kuzahabu kunsoko akugemeelya kisale, imelango akwe nimakiligo akwe. ¹⁶Ikesale aekekilwe mukate amilaba; ulepu wakwe aewipyani nuugale wakwe. Augemeeye ikesale kuigemelyi nuamilanga, stadia 12,000 kuulepu ulepu wakwe, ugale, nekimo aiyimpyani. ¹⁷Uu uuu augemeeye nikiligo lakwe, ukomu wakwe ae dhira 144 kuugeeli nuakiuntu (nuo nuanso gaa ugemeeli nuamalaeka). ¹⁸Ikiligo aehezengilwe kuyapisi nikisale nekekete zahabu nenza, anga ekioo nekiza. ¹⁹Imesingi nikiligo aepambilwe kela eaina nigwe lansailo. Nelang'wandyo aeyapisi nelakabiili aeyakuti samawi, nilakataatu ae kalkedon, nilakanne zumaridi. ²⁰Nilaakataano sardoniki, nilamutandatu akili, nilamupungate krisolintho, nilamunana zabarajadi nilakenda yakuti namanjano nilikumi krisoproso, nilikumineng'wi hiakintho, nela kumi nambiili amethisto. ²¹Imelango kumi na mbiili ailulu kuminambiili, kila umulango aeuzepigwe kupuma mululu ing'wi. Isale niinino niakisole aezahabu ninza, nige anga kioo nikiza. ²²Singa aemine itekeelo lehi mukati nakisale, kunsoko Itunda numukulu, nutemil iintu yehi nung'wankolo inge itekeelo lakwe. ²³Ikesale shangaaekeloilwe anga lyoa ang'wi ng'weli kunsoko akumileka migulya lakwe kunsoko ukulu wang'wi Tunda aeumelikile migulya lakwe nito lakwe ng'waankolo. ²⁴Imahe akugenda kuwelu wakisale kiko. Iatemi amunkumbulu akuleta ukuulu wao mukati akwe. ²⁵Imilango akwe singa ikilugailwa, imelango namung'wi ikatile anga utiku pang'wanso. ²⁶Akuleta ukulu nilikulyo lamahe mukati akwe, ²⁷hange kutile nikishapu nikingila mukate akwe ang'wi wehi nuanso nukituma ikani lamenyala ang'wi uteele singa ukingila, inge wawadu neminaa andekilwe mumbugulu aupanga nikang'wankolo.

Chapter 22

¹Hange umalaeka wikandageela mongo nuamazi naupanga, mazi naeakumelegenta anga nuabilauri. Ae akuhuma kupuma pituntu lautemi nilang'wi Tunda nile nilang'wankolo. ²Kukeela pakatekate akisale nikenino, pakesale. Kukela ninde amongo aelikole ikota laupanga, nuukutuga aina kumi nambiile niyankali, hange letuga kila ung'weli. Imatutu ni kota kunsoko akumigwa eanyakelungu. ³Hange ikakutile anga kezume kwee. Ituntu lautemi nilang'wi Tunda nelenilang'wankolo. Ikalekole mukate akisale, neitumi akwe akumitumila. ⁴Akumuona uaso wakwe nelina lakwe lekutula migulya ausu wao. ⁵Ikakutie anga utiku kwee, hange ikakutile anga uula nuawelu nuntala ang'wi lyoa kunsoko Itunda mukulu ukuamilekela migulya lao. Neenso ikidesa ikale na kale. ⁶Umalaeka wikambela, "Inkani izi yakuhuelwa hange tai. Itunda numukulu nuankolo yanyakidagu aeumutumile umalaika wakwe kualagiila itumi akwe nekekapumila ite pakupe. ⁷Goza! nekakaya keza! Ukembetilwe uyu nuekaikulya inkani yakidagu nikambugulu eye!" ⁸Une, Yohana, nene ainigule nukuona emakani aya. Naenigule nukuona, aengwie pihe unene ntongeela amigulu ang'wamalaeka kumukulya, umalaeka naundagie imakani aya. ⁹Wikambila, "Uleke kutenda ite! Une numitumi miako, palung'wi Nealuna ako anyakedagu, palung'wi nawaniekulya inkani yambugulu eye. Mukulye Itunda!" ¹⁰Wikambila, "Ulekekuekila ugomola inkani yakidagu nikambugulu eye, endogoelyo imatungo apika. ¹¹Numugila etai ukulongoleka kutula mugila angatai. Numushapu mumanyisigwa, nualongoleke kutula mushapu keumanyisigwa. Nukete etai, nualongoleke kutula ukete itai. Numutakatifu, nualongoleka kutula mtakatifu. ¹²Goza! Kukaya kiza. Ikinyamulimo kane kikole palung'wi nunyenye, kumupa kila ung'wi ao anga keko naiwirumile. ¹³Une ni Alfa hange ni Omega, Tangi hange Kwangu, ng'wandyo nimpelo. ¹⁴Akembetilwe awaite ni ojaang'wenda ao insoko kina apegwe ekulu nakulya kupuma pikota laupanga nukingila mukisale kukiila pamulango. ¹⁵Kunzi ikole mbwa, alogi, agoolya, abulagi, akulya adudu nuyu nuloilwe kihenga uwihengi nuauteele ¹⁶Une, neYesu, namutuma umalaeka wane kuatambuela imakani aya mumatekeelo. Une nimulinuautugwa wang'wa Daudi. Nzota nakidaudau nemelegenta. ¹⁷Nkolo nubibi nuwinga watunga. Nzuu! Nuyu migule walunga, "NzUU! Wihi nukete inyota, nuaze, hange wihi nukete enzula, naapate imazi aupanga nikanda. ¹⁸Kumuila kila umuntu nukija inkani niakidagu niyambugulu eye. Ang'wi wihe nukungeelya imapigo naandikilwe mumbugulu eye. ¹⁹Ang'wi muntu wihi nukuiheja inkani mumbugulu eyenakidagu, Itunda ukuheja ikeanza kakwe mikota laupanga hange mukisale nikitakatifu, impola yakwe niiandekilwe mukati ambugulu eye. ²⁰Nuanso nuihengile inkani izi ukulunga, "Ee! Kukaya kiza." Huela! NzUU, uYesu mukulu. ²¹Ukende ukulu nuang'wa Yesu utule kukila muntu. Huela.